ميڊيڪل ڊڪشنري

انگريزي - سنڌي

ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ

ISBN 978-969-625-015-9

Rs. 400/-

ميڊيڪل ڊڪشنري
انگريزي- سنڌي

ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي
حيدرآباد، سنڌ
2015ع

سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ جو ڪتاب نمبر (226)
سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

ميڊيڪل ڊڪشنري (انگريزي_ سنڌي)

پاران ايم ايڇ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.

مرتب: ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي

ڇاپو: پهريون، مارچ، 2015ع

ڪمپوزنگ: محمد بخش ڀنگر ۽ احسان لغاري

ٽائيٽل: اسد الله ڀٽو

تعداد: هڪ هزار

قيمت: 400 روپيا

ناشر: سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ

Catalogue Reference
Badavi, Aashiq Hussain, Dr
Medical Dictionary
English and Sindhi Language
Sindhi Language Authority
ISBN: 978-969-625-015-9

Medical Dictionary (English- Sindhi)

Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

By:	Dr. Aashiq Hussain Badavi
First Edition:	March, 2015
Quantity:	1000
Price:	400/-
Composing:	Muhammad Bux Bhangar & Ihsan Laghari
Title:	Asadullah Bhutto
Published by:	Taj Joyo, Secretary, Sindhi Language Authority National Highway, Hyderabad, Sindh, 71000, Pakistan.
Tel:	022-9240050-3
Fax:	022-9240051
E-mail:	contact@sindhila.educ.pk
Website:	www.sindhila.org
Printed by:	Pakeeza Printers, Hyderabad.

هيءُ لغت، تاج جويي، سيڪريٽري، سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، ميسرس پاڪيزه پرنٽرس حيدرآباد مان ڇپرائي، اداري جي آفيس، نيشنل هاءِ وي، حيدرآباد، سنڌ مان پڌري ڪئي

ناشر پاران

سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ پاران انگريزيءَ مان سنڌي ميڊيڪل ڊڪشنري ڇپجي توهان جي هٿن ۾ پهتي آهي، جيڪا سنڌيءَ ۾ سائنسي موضوعن جي ڪتابن جي اشاعت جي سلسلي جي هڪ ڪڙي آهي ۽ اُن کي ’سنڌي ڊڪشنري بورڊ‘ جي اهم رٿا جو حصو هئڻ سبب سنڌي- انگريزي ميڊيڪل ڊڪشنريءَ جو تسلسل سمجهڻ گهرجي، هي ٻئي ڊڪشنريون مرحوم ڊاڪٽر عاشق حسين بدويءَ جون تيار ڪيل آهن، جيڪي پاڻ پنهنجي وفات کان اڳ اٿارٽيءَ حوالي ڪيون هئائين، مون انهن ٻنهي ڊڪشنرين جي پاڻ ايڊيٽنگ ڪئي ۽ سڌارا واڌارا ڪيا، ان کان پوءِ به ضروري سمجهيوسين ته ڪنهن ماهر ڊاڪٽر کي ڏيکارجي، اهڙيءَ ريت اهي ٻئي ڊڪشنريون محترم ڊاڪٽر اسد جمال پليءَ کي اماڻيون ويون، جنهن پڻ انهن جي گهڻي واڪاڻ ڪئي ۽ انهن لاءِ به اکر لکي ڏنا، جنهن لاءِ ادارو سندس ٿورائتو آهي.

هن ڊڪشنريءَ جي افاديت جي ڏس ۾ خود ڊاڪٽر بدويءَ پڻ تمام اهم مهاڳ لکي ڏنو هو جنهن ۾ سندس علميت، ٻولين جي ڄاڻ ۽ سنڌي ٻوليءَ سان پيار پڌرو آهي. هن ڪيترائي نج سنڌي لفظ اصطلاح ڳولي هٿ ڪيا آهن يا پاڻ گهڙيا آهن، جيڪي سنڌي ٻوليءَ جي دامن کي وسيع ڪرڻ سان گڏ، سنڌيءَ ۾ طبي لغتن جي حوالي سان به پنهنجو ڪارج رکن ٿا. اسان کي اميد آهي ته هيءَ ڊڪشنري به عام پڙهندڙن، ڊاڪٽرن ۽ ميڊيڪل جي شاگردن لاءِ ڪارائتي ثابت ٿيندي.

3_ مارچ 2015ع

ڊاڪٽر فهميده حسين

چيئرپرسن

مهاڳ

فنون لطيفہ ۾ مصور وٽ رنگہ ناچوئن وٽ نِرت ۽ پاءُ، وڄائڻن ڪي سُر ۽ تال، ناٽڪ ۾ اداڪاريءَ جون ادائون آهن پر ويچاري ليکڪ لاءِ لفظ ٿين ٿا، جيڪي گنل سڪن مثل آهن جن جو استعمال ٻين فنن جي وسلن جي ڀيٽ ۾ ترڪڻو ۽ ڏکيو آهي جو اهي رنگن يا سُرن جيان ڇِنا ۽ تزناهن.

لوهارن (Iron Smiths) ۽ سونارن (Gold Smiths) جيان لفظن جي جڙت ڪندڙ ڪاريگر (Word Smiths) بہ ٿين ٿا، جيڪي پنهنجي فنڪاراڻي جڙاءُ جڙاوت سان لکت جي ميدان ۾ شاهڪار رچيندا آهن. ڪنهن بہ ٻوليءَ ۾ بنيادي توڙي ايڊوانس لغتن جي ترتيب تاليف ضروري آهي تہ جيئن تحرير، تخليق ۽ پڙ ترجمي ۾ سولائي ۽ سونهن، نُدرت ۽ تنوع پيدا ٿئي.

تصوف جي هڪ ڪتاب ڇپائڻ جي سلسلي ۾ سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ حيدرآباد جي چيئرپرسن فهميده حسين سان سندس آفيس ۾ ملاقات ٿي. تصوف وارو ڪم تہ نہ ٿيو پر ميڊم مون کي "انگريزي- سنڌي ميڊيڪل ڊڪشنريءَ" جي جوڙجڪ جو ذمو سونپيو.

جيئن تہ لسانيات بہ منهنجي وڻت واري فيلڊ آهي ۽ آءٌ لفظن جي منڊ جو منڊيل آهيان، مون کي ڏيهي پرڏيهي ڏهہ ٻولِيون ڳالهائڻ ايندِيون آهن. ان کان سواءِ ڪيترين ئي ٻين ٻولين جو لفظي خزانو منهنجي ذهن جي ذخيري منجهہ موجود آهي. ٻيو جهونين ٻولين: مصري مورتي نوان اکر (Hieroglyphs)، بابلي چيڻاٽنا اکر (Cuneiform) ليڪائتي لپي (Linear A and B)، نارس رِيُونز (Runes)، سرياني (Syriac)، آرامي (Aramaic)، عبراني (Hebrew)، يوناني، لاطيني، سنسڪرت ۽ مايا لپين وغيره سان اونهي دلچسپي آهي. ان ڪري مون بہ اها ذميواري قبول ڪئي.

هونئن انگريزيءَ ۾ انيڪ، اڪيچار ميڊيڪل ڊڪشنريون موجود آهن، جيڪي تمام ايڊوانس ۽ چوٽ چڙهيل آهن، اُهي پنهنجي سوسائٽيءَ

جي ضرورت کي پورو ڪن ٿيون. پر اسان سنڌي ٻولي ۽ سنڌي ماڻهن جي گهُرجن کي آڏو رکندي نينسي روپر جي Pocket Medical Dictionary کي چونڊيو. اُن کي پنهنجي طبي لغت جو ماڊل بنايو آهي. اها ميڊيڪل جي شاگردن، نرسن ۽ عام ماڻهن لاءِ نهايت موزون آهي. ان ڊڪشنري منجهه سمورا ضروري ۽ بنيادي لفظ موجود آهن.

سنڌي طبي لفظن لاءِ ٽي ماخذ آهن:

(1) ميڊيڪل پريڪٽس دوران پنهنجي ڄاڻ.

(2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي "جامع سنڌي لغات."

(3) پرما ننډ ميوارام جون "انگريزي- سنڌي" ۽ "سنڌي- انگريزي" ڊڪشنريون.

ٻوليءَ جون پاڙون ٻهراڙيءَ ۾ ٿينديون آهن. اصل ۾ ٻولي اها آهي جيڪا ماڻهو ڳالهائيندا آهن. ڪنهن ماڻهوءَ هارون رشيد جي "ملڪ الشعرا" (راڄ ڪوي) ابو نواد جي ڪنهن غير فصيح لفظ تي ٽوڪ ڪئي، جيڪا کيس ڏاڍي ڏکي لڳي، هو صحرا ۾ وڃي بدوئن وٽ ساندهه ٽي سال رهيو. موٽي اچڻ کان پوءِ سيني کي للڪاريندي چيائين ته هاڻي منهنجي ٻوليءَ مان ڪا چُڪ ڪڍي ڏيکاريو.

منهنجو لهجو شڪارپوري آهي ۽ آءٌ شهري آهيان. سنڌي معياري ٻولي وچولي يا حيدرآباد جي آهي. انڪري مون لبيا جي فوجي سروس کانپوءِ موٽي 1976ع ۾ اُڏيري لال اسٽيشن تي اڍائي سال ڪن ميڊيڪل پريڪٽس ڪئي ته جيئن ٻهراڙيءَ جي ڪلچر ۽ ٻوليءَ جي ڄاڻ ٿئي.

عربي هڪ نهايت ٻلوان ٻولي آهي، اها جنهن به ملڪ ۾ وئي اُتان جي مقامي ٻولين کي کائي وئي. ڪيئي ملڪ، جيڪي نسلي طور عرب نه هئا، سي عربي ڳالهائڻ ڪارڻ عرب سڏائي رهيا آهن. جهڙوڪ مصر، لِبيا، مراڪش، الجزائر، لبنان، فلسطين، عراق ۽ شام وغيره. پر ٻن ٻولين فارسي ۽ سنڌيءَ عرب اثر قبول ته ڪيا پر هيل تائين پنهنجو تشخص برقرار رکنديون اچن پيون. جيتوڻيڪ هر عرب ملڪ جو پنهنجو مخصوص لهجو آهي، پر سڀ ملڪ ادب توڙي صحافت ۾ معياري فصيح عربي استعمال ڪندا آهن.

آءٌ ڪيترن ئي عرب مُلڪن ۾ رهيو آهيان. مون کي چار عربي ٻاشائون. لِبي (عربي، بربر، ترڪي ۽ اطالوي جو گاڏاپو)، مصري (قِبطي اثرات)، سعودي ۽ يمني ڳالهائڻ اينديون آهن. اُتي مون مشاهدو ڪيو تہ هڪ عام عرب نہ رڳو عربي ڄاڻي ٿو پر جي ڪيس ڪا نئين سائنسي ايجاد ڏيکارجي ٿي تہ فوراً ان جو عربي نالو ايجاد ڪري ٿو. جيئن اسان وٽ ٻهراڙيءَ جي ماڻهن موٽرسائيڪل جو نالو "ڦٽڦٽيو" يا "ٽپٽپيو" رکيو آهي، عرب ۽ سنڌي ماڻهن ۾ اها مشترڪ خوبي آهي، جنهن مان فائدو وٺڻ کپي. ٻي خوبي اها آهي تہ سنڌي ماڻهو سنڌي ٻوليءَ جي خوبيءَ سبب ٻين ٻولين مان ڪا ڏيهي يا پرڏيهي ٻولي جلد سکي وٺي ٿو.

عربيءَ جيان سنڌيءَ جي بہ هڪ انوکي خوبي آهي تہ هڪ شيءِ لاءِ ويهارو کن سنڌي لفظ آهن. اوهان ٻهراڙيءَ جي ماڻهن کي ڪا بہ شيءِ ڏيکاريو، هوريان هوريان ان جا ڪيئي نالا ٻڌبا ويندا.

مون کي اهو ڏسي حيرت ٿي تہ ٻهراڙيءَ جي ماڻهوءَ کي جنهن بہ مرض، علامت ۽ اهڃاڻ جي خبر آهي ان جا ويهارو کن نالا آهن ۽ هو پنهنجي بيماري ٻڌائڻ وقت اهي سمورا طبي اصلاح استعمال ڪري ٿو. هيل تائين سنڌ ۾ پنهنجي ميڊيڪل پريڪٽس دوران مون اهي سمورا نالا يا طبي لفظ سکيا. اسان کي خوشي آهي تہ اهو خزانو هن طبي لغت ۾ محفوظ رهجي ويو.

منهنجو ٻيو ماخذ سنڌ جي برک اسڪالر ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جي "جامع سنڌي لغات" آهي، جيڪا اتر، وچ ۽ لاڙ جي سمورين سنڌي اپ ٻاشائن جي لفظن جو خزانو آهي. پر لغت کي ايڊٽنگ جي سخت ضرورت آهي، ان ۾ اجا بہ ڪافي سنڌي لفظ ڪٽل آهن. تنهن ڪان سواءِ لغت نويسي (Lexicography) هڪ الڳ خاص علم يا سائنس آهي، جنهن ۾ هر لفظ آڏو ان جي لفظي، اصطلاحي ۽ مُعنوي معني گهٽ ۾ گهٽ سولن لفظن اندر ڏنل هجي، جو ان جو اصل مفهوم سمجهہ ۾ اچي وڃي.

مون ڏنو تہ طبي اصطلاحن آڏو بدل لفظن جا ميڙ آهن، پر ڪي لفظ انهن اصطلاحن سان لاڳو ٿي ناهن. مون اها اڻاٺي دور ڪري، پنهنجي طبي لغتن ۾ شامل ڪيو آهي. اسان ڊاڪٽر بلوچ صاحب جا ٿورائتا آهيون جو هن اهو خزانو اسان کي سونپيو آهي، پر ان جي سنوار ۽ وڌاءُ اسان جي ذميواري آهي.

منهنجو ٻيون سرچشمو سُرڳواسي پرمانند ميوارام جون ٻہ سنڌي- انگريزي ۽ انگريزي – سنڌي ڊڪشنريون آهن. ورهاڱي کان اڳ اهو پرمانند صاحب جو وڏو ڪارنامو آهي، پر جيئن تہ هو ميڊيڪل ڊاڪٽر نہ هو ان ڪري ڪٿي ڪٿي درست طبي لفظ يا معنائون ڪونہ ڏنل آهن. مون ڊاڪٽر بلوچ ۽ پرمانند جي لفظن جي ڀيٽ ڪري پوءِ انهن کي اپنايو آهي.

مٿين ٻن ماخذن کانسواءِ مون مختلف "انگريزي- اردو" ۽ "اردو- انگريزي" ڊڪشنريون ۽ عربي، فارسي، هندي ۽ سنسڪرت جون لغتون بہ نظر مان ڪيديون آهن.

مون ٿنڌي آدم ۾ پنهنجي ميڊيڪل پريڪٽس دوران پدم پبليڪيشن جو بنياد وڌو جنهن جو پهريو ڪتاب "چمڙيءَ جون بيماريون" هو. مون پاڪستان آرمي ۾ 74_1971ع دوران چمڙيءَ جي مرض جي ٽريننگ حاصل ڪئي هئي. اُن مهل ميڊيڪل اسٽوڊنٽ توڙي جنرل پريڪٽيشنر کي چاماٺو بيمارين جي نہ هئڻ برابر ڄاڻ هئي. سنڌ ۾ رڳو هڪ ڊاڪٽر ٽي ايچ هارون (ڪراچي) چاماٺو بيمارين جو ماهر هو.

مون اهو ڪتاب 1982ع ۾ دکي نيرنگ پريس (قلعو حيدرآباد) جي حوالي ڪيو جيڪو منهنجي ڊرائي سبب 1987ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو. چمڙيءَ جي بيمارين جي موضوع تي اهو سنڌي ۾ پهريون ڪتاب هو. 1982ع تائين اردو ۾ بہ 'جلدي امراض' جوڪو ڪتاب نہ هو.

منهنجي ان ڪتاب ۾ چمڙيءَ جي بيماريءَ جي احوال ۽ علاج کان سواءِ مختلف ڏيهي پرڏيهي ٻولين ۾ هر مرض جا نالا، لاڳاپيل سنڌي اصطلاح ۽ فرهنگ (Glossary) ڏنل هئي.

مون کي يقين هو تہ سنڌي ٻوليءَ ۾ ايتري اهليت آهي جو ان ۾ کو بہ ڏکي ۾ ڏکي سائنس وارو ڪتاب لکي سگهجي ٿو ۽ هي موضوع بہ تمام ڏکيو هو. ٻيو مقصد ليکڪن کي چُرچ ڏيڻي هئي تہ هو بہ سنڌيءَ ۾ سائنسي ڪتاب لکن. ان جي بهترين موٽ جو مثال هيٺ ڏجي ٿو.

جڏهن ڊاڪٽر منظور حسين ميمڻ سان ملاقات ٿي تہ هن ٻڌايو تہ هو ٻارڙن جي بيمارين ۾ MCPS هو. پر هتي ڪتاب پڙهي هُن چمڙيءَ جي بيمارين ۾ بيهر MCPS ڪئي. هاڻي هو Dermatological Association of Pakistan جو جنرل سيڪريٽري آهي. هن باصلاحيت شخص هيل تائين سنڌ، بلوچستان، پنجاب وغيره جي ڏورانهن علائقن ۾ چمڙيءَ بابت 500 مفت ميڊيڪل ڪيمپس لڳايون آهن. جيڪو هڪ منفرد ذاتي ڪارنامو ۽ گنيز بڪ ۾ رڪارڊ آهي. آءٌ بہ سندس 50 کن ڪيمپن ۾ بطور چاماٿو ڊاڪٽر شرڪت ڪري چڪو آهيان.

علم النفس اڳ فلسفي جي شاخ هو. پر پوءِ ان کي هڪ الڳ علم جي حيثيت ڏني وئي. هاڻ نفيسات مَنُ (ذهن، mind) جي هڪ تجرباتي (Empirical) سائنس آهي. سنڌيءَ ۾ نفسيات لاءِ هڪ الڳ انگريزي- سنڌي لغت هئڻ کپي، جنهن ۾ سنڌي تز لفظ ڏنل هجن. جو پروڙ (ادارڪ Perception)، سُنهائي (وقوف، Cognition) يا چت (شعور Consciousness) جهڙن اصطلاحن ۾ ڪا تفريق يا تخصيص ڪا نہ ٿي ڪئي وڃي. ان هوندي بہ هن طبي لغت ۾ ضروري نفسياتي اصطلاح شامل ڪيا ويا آهن.

مون هن لغت ۾ انگريزي طبي اصطلاحن جو نہ رڳو اُچار ڏنو آهي، پر ڏنگين ۾ ان جي سنڌي معنيٰ سميت يوناني [G]، لاطيني [L] يا اينگلو سئڪسن [A.S] پاڙ بہ ڏني آهي، نتيجي طور ڪيئي يوناني ۽ لاطيني لفظ سنڌيءَ ۾ اچي ويا آهن. ان کان سواءِ گهرج آهر ميڊيڪل اصطلاحن سان گڏ عام انگريزي لفظ بہ ڏنل آهن.

انگريزيءَ جو اصل بڻ بنياد جرمنڪ ٻولي آهي. جيئن سنڌي ۽ سرائيڪي هڪ ٻئي کي سمجهي سگهن ٿا، تيئن جهوني انگريزي Old)

(English) ۽ جهوني جرمن (Old German) وارا هڪ ٻئي جو مفهوم سمجهي ويندا هئا. پوءِ مذهبي ۽ ڪلاسيڪي اثر هيٺ انگريزيءَ تي زوريءَ لاطيني گرامر مڙهيو ويو ۽ انهن پنهنجن علمي اصطلاحن کي سکڻ اندر شاگرد لاءِ ڏکيائي پيدا ٿئي ٿي.

خود نندي کنڊ ۾ مسلمانن مذهبي اثر هيٺ انگريزن جي اجائي پيروي ڪندي سنڌي يا اردوءَ ۾ عربي ۽ فارسيءَ مان ڳرا اصطلاح جوڙيا آهن. هندن اها ساڳي ڪار سنسڪرت سان ڪئي آهي.

L.C.M (ننڍي عام ڀيج اُپت) ۽ H.C.F (وڏي عام ڀيج اُپت) جي اردو اصطلاح "ذو ضعاف اقل" ۽ "مشترڪ عاد اعظم" خود اردو ٻوليندڙن ۾ چرچو بڻجي وئي آهي. هاڻ لسانيات (Linguistics) باقاعدي هڪ سائنس آهي، جنهن جون پنهنجيون لساني ليب آهن. آمريڪين کي ريڊ انڊين، سسو اپاچ، ڪومانچ، بليڪ ڪروز يا سيمينول وغيره جي انيڪ ٻولين سبب لساني تحقيق ۾ وڏو فائدو ٿيو آهي. هنن جديد سائنسن ڪمپيوٽر يا جينيات (Genetics) وغيره ۾ يوناني ۽ لاطيني بدران خود انگريزيءَ مان سادي سولي اصطلاح سازي شروع ڪئي آهي.

اصطلاح سازي هڪ اهم مسئلو آهي، اها مذهبي اثر بدران خالص لساني ۽ سائنسي بنياد تي هئڻ کپي. بنو عباس جي دور ۾ جڏهن حُنين بن اسحاق جهڙن مترجمن يوناني، سُرياني، عبراني يا سنسڪرت جهڙين ٻولين مان عربيءَ ۾ ترجما ڪيا هئا ته هنن ٽي اصول ٺاهيا هئا:

(1) پرڏيهي اصطلاح آڏو اڳ ۾ موجود ٺُڙ عربي لفظ ڏيڻ

(2) جي نه هجي ته خود عربيءَ مان اهو اصطلاح وضع ڪرڻ

(3) آخر ۾ پرڏيهي لفظ کي مُعرب ڪري اپنائڻ.

مثلاً: يوناني لفظ Paridos جو مُعرب فردوس ۽ سنسڪرت لفظ ڪپور جو مُعرب ڪافور.

مون به انهن مٿين بنيادي اصولن تي عمل ڪندي "انگريزي- سنڌي طبي لغت" ۾ سنڌيءَ جا موزون لفظ ڏنا ۽ گهڙيا آهن.

سنڌي ٻوليءَ جو خمير هن سرزمين جي مٽيءَ مان اُسريو آهي. ان ڪري انگريزن (لاطيني گرامر) ۽ اردو وارن (عربي صرف و نحو) جي غلطي ورجائڻ بدران سنڌي وياڪرڻ جو بُڻ بنياد ڏيهي اصولن موجب هئڻ کپي.

ساڳيو مسئلو اصطلاح سازي سان آهي. سنڌي ٻوليءَ جي پنهنجي اهليت، وسعت ۽ لچڪ آهي، ان ڪري عربي يا سنسڪرت جي ڦوڙتن لفظن اپنائڻ بدران خود سنڌيءَ مان اصطلاح گهڙڻ کپن. ڦوڙتن اصطلاحن ڪارڻ لاطيني ۽ سنسڪرت، ٻئي ٻوليون هينئر مري چڪيون آهن، جو انهن ٻولين ۽ عوام جي وچ ۾ وڏو ويڇو پيدا ٿي چُڪو هو. سنسڪرت جا بعض لفظ تہ آڱر برابر يا اُن کان بہ ڊگها آهن. آءٌ اڳئي ٻڌائي چُڪو آهيان تہ ٻوليءَ جون پاڙون عوام اندر هونديون آهن ۽ ٻولي اها آهي، جيڪا عام ماڻهو ڳالهائي ٿو.

انگريزي هينئر سائنس، طب ۽ قانون جي ٻولي آهي، ان ڪري هاڻوڪي دور ۾ ضروري آهي تہ انگريزي، سنڌيءَ لاءِ ماڊل هجي. هر انگريزي لفظ لاءِ سنڌي لفظ کُپائڻ سان اسان جي ٻوليءَ ۾ نہ رڳو واڌارو ايندو پر اها ترقي ۽ وسعت پيدا ڪري هاڻوڪي دور جون گهُرجون پوريون ڪري سگهندي پهريائين تہ خود سنڌيءَ مان اصطلاح گهڙڻ کپن، جي ضرورت پوي تہ خود انگريزي لفظ کي مُعرب نہ پر "سِنڌڪو" بنائي اپنائجي.

ٻ- ڄ- ڃ- ڏ- ڳ- ڱ- ڻ جا اکر يا آوازَ سنڌي ٻوليءَ جو پنهنجو مخصوص مزاج ۽ ميناج آهن. سنڌي ماڻهوءَ کي جي ڪو پرڏيهي لفظ ڏبو تہ هو اهي مٿيان اکر استعمال ڪري، ان کي "سِنڌڪو" بڻائي ڇڏيندو.

صوتيات (Phonetics) لسانيات جو اهم پهلو آهي، جنهن جو آڌار نج آوازي اکرن (حروف علت Vowels) ۽ سڄن اکرن (حروف صحيح Consonants) تي آهي، اڳوڻو انسان پنهنجي اوائلي دور ۾ نج آوازن سان گفتگو ڪاري ڳالهائيندو هو. سندس ٻولي پکين جي لاتين لنوڻ مثل هوندي هئي. آهستي آهستي انساني ٻولي علتي اکرن مان ارتقا ڪري پورا اکر استعمال ڪرڻ لڳي، پر جيڪي ٻوليون، جهڙوڪ: جرمن ۽ ويلش گهٽا پورا اکر استعمال ڪنديون آهن، اهي آوازي لحاظ سان اُگريون لڳنديون آهن.

جن ٻولين ۾ علتي اکرن جو گهڻو واهپو آهي، انهن ۾ صوتي سونهن ٻه سرس ٿئي ٿي.

صوتي سونهن جي لحاظ سان سرياني (Syriac) ۽ عبراني ٻئي ساڳي ترتيب سان 22 اکريون آهن:

ابجد هوز حطي ڪلمن سعفص قرشت

جنهن ڪانپوءِ 128 اکري عربيءَ ٻولي ٻين 16 اکرن جو اضافو ڪيو:

تخذ, ضظغ.

سُريانيءَ ۾ علتي اکرن ۽ وري پورن اکرن مثان زير, زبر ۽ پيش جي اعرابن سان معنائن جي ٻه وسعت آهي. هاڻي سرياني ۽ سنسڪرت ٻئي مئل ٻوليون آهن. پر سنڌي جيئري آهي. جو اُن ۾ نه رڳو سنسڪرت وانگر ساري صوتي سونهن موجود آهي، پر ان جا پنهنجا پيا اکر به آهن. جيڪي سنسڪرت ۾ ڪونه آهن:

ٻ ـ ڄ ـ ڏ ـ ڳ.

مون جڏهن سنسڪرت ۽ سنڌيءَ کي ڀيٽي ڏٺو ته ڪن سنسڪرتي اکرن جا اچار رڳو سنڌيءَ ۾ آهن:

ڃ: يان. (ञ)

ڱ: انگان. (ङ)

منهنجي خيال ۾ جي سنڌي اندر [ژ Zh=] ، مِٺي [ن] ۽ وڏي [ي] جا آواز يا اکر شامل ڪجن ته سنڌي آوازن ۽ اکرن جي لحاظ سان دنيا جي مڪمل ترين واحد ٻولي بڻجي ويندي.

ان ڪان سواءِ ٻيو مسئلو [ٽ] ۽ [ڙ] جي شڪارٻوري ڱتڪار (trill) جو آهي، جنهن لاءِ ٻه ڪي نشان يا اعراب هٿرڻ کپن.

صوتي سونهن جو برک ڄاڻو ۽ ان کي سُهڻي سريلي ريت ڪتب آڻيندڙ شاھ لطيف هو جنهن پنهنجي جينيس فنڪاري، سرسنگيت جي چاڻ سان سنڌي ٻوليءَ جي نرملتا, ڪوملتا ۽ ان جي مخصوص ڳڻن ڪان ڪم وٺي اسان جي ٻوليءَ کي چوڏهن چنڊ لڳائي ڇڏيا آهن. هاڻ ٻه هڪ اهڙي

لساني ڇاڻوءَ جي ضرورت آهي، جيڪو "ڇاپائو تختي" (Stereotype) نہ هجي، پر پنهنجي جينيس ۽ تخيلي قوت کان ڪم وٺي سنڌي ٻوليءَ کي سنواري.

هن موقعي جو جائز فائدو وٺندي مون طبي لغت ۾ ڪي ضميما بہ شامل ڪيا آهن. بہ ضميما ميڊيڪل ۾ استعمال ٿيندڙ يوناني ۽ لاطيني اکري اڳياڙين (Prefixes) ۽ پڇاڙين (Suffixes) تي مشتمل آهن. جن جا سنڌي بدل بہ ڏنا ويا آهن. جيڪي سنڌي ٻوليءَ ۾ هڪ سرهو واڌارو آهن.

ٻيو ضميمو مسلم (عرب، ايراني، مصري يا ترڪ) طبيبن بابت آهي، جنهن جي خاص ڳالهہ اها ڇئبي جو طب ۾ انهن جي نظرين، ايجاد ۽ نئين واڌاري تي روشني وڌي وئي آهي.

جڙي ٻوٽين بابت بہ انهن جي نباتاتي سائنسي نالن جي الف-ب وار ترتيب موجب ضميمو ڏنل آهي، پر سنڌي ٻوٽن، ٻوڙن، وڻن ٽڻن جي هڪ الڳ باتصوير ۽ جامع لغت هئڻ کپي.

هيءَ انگريزي- سنڌي طبي لغت پهرين سِر آهي، جنهن مثان اوساري ڪٺي سگهجي ٿي. انگريزي آڪسفورڊ ڊڪشنري يا گري جي اناٽامي (انگ ڄاڻ) ابتدا ۾ پهرين سِر هئا، جن کي بعد ۾ جامع بنايو ويو. سنڌي سڄڻن جي تجويزن ۽ ايندڙ ڇاپن ۾ ڪاٽ ڪوٽ واڌارن سان هن کي بہ جامع طبي لغت بنائي سگهجي ٿو.

مون کي اميد آهي تہ روزمره جي استعمال واري هيءَ طبي لغت، ميڊيڪل ۽ نرسنگ جي شاگردن، شاگردياڻين، طبي تحريرن جي ليکڪن کي ڪم ايندي.

آءٌ سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد جي چيئرپرسن ڊاڪٽر فهميده حسين ۽ سيڪريٽري تاج جويو جو ٿورائتو آهيان.

ڪراچي، سنڌ ڊاڪٽر عاشق حسين ٻدوي

03 آگسٽ 2011ع

مددي ڪتاب

1. جامع سنڌي لغات (5 جلد)، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، سنڌي ادبي بورڊ، ڄامشورو سنڌ، ڇاپو ٻيو 2007
2. سنڌي- انگريزي ڊڪشنري، پرمانند ميوارام، انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي، يونيورسٽي آف سنڌ، ڄامشورو ڇاپو ٽيون، 1991.
3. نيو انگلش- سنڌي ڊڪشنري، پرمانند ميوارام، ساهتيه اڪيڊمي، نيو دهلي، انڊيا، 1994.
4. چمڙي جون بيماريون، ڊاڪٽر عاشق حسين البدوي، پدم پبليڪيشن، ٽنڊوآدم، 1987.
5. Pocket Medical Dictionary, Nancy Roper, The English Language Book Society Edinburgh and London, 10th Edition, 1966.

پيش لفظ

مختلف ٻولين ۾ هن وقت بنيادي لغتن کان سواءِ سائنسي موضوعن (Subjects) تي لغتن جو رواج، گهرج ۽ تعداد تمام گهڻو تي ويو آهي. انهن موضاعاتي لغتن ۾ طبي لغتن جو جهجهيرو حصو آهي.

اسان جي سنڌي زبان ۾ پڻ لغتن جي اهڙي واڌ ويجهه جي اشد ضرورت محسوس ٿئي ٿي. اسان جي سماج ۾ علم طب جا بنياد ٽن طريقن سان موجود آهن.

(1) مقامي طريقہ علاج، جنهن ۾ ڦڪيوارن ۽ ناڙي اهم سمجهيا ويا آهن. حضرت شاهہ عبداللطيف ڀٽائي رحہ چيو تہ:

تڏهن "ڦڪيون" فرق ڪن جڏهن آمر ڪرين ان کي

(يا)

ڍڪ پنهنجيون "ڏيون"، ڪڏ ڪٺي ۾ پون

(2) حڪيم يا طبيب، جن جي طريقہ علاج کي يوناني علاج ۽ هوميوپيٿي (Homeopathy) بہ چئجي ٿو. حڪيم ۽ طبيب تہ هن دؤر ۾ بہ دوائون هٿ سان ٺاهين ٿا، پر هوميوپيٿيءَ وارا ڪنهن حد تائين جديد سائنسي گسن تي روان دوان آهن. حڪيمن ۽ ويڄن کي حضرت شاهہ عبداللطيف ڀٽائي هن طرح ٿو ياد ڪري تہ:

تون حبيب، تون "طبيب"، تون درد جي دوا

(يا)

"ويڄن" ويٺي ئي، دوست پيهي در آئيو.

حڪيمانہ طريقہ علاج ۾ وري بہ عليحده شعبا آهن: (الف) جراحي (ب) نبض شناسي.

(3)ميڊيڪل (يا Allopathy) باوجود پهرين ٻن طريقن جي قدامت جي هيءَ جديد طريقہ علاج دنيا جي گلوب تي گهڻو ڇانيل ۽ حاوي آهي. حالانڪ هيءَ طريقہ علاج ڪو يوناني طريقہ علاج کان مختلف ڪو نہ ٿو چئي سگهجي. ڇاڪاڻ تہ ايلوپيٿي طريقہ علاج جا بنياد ساڳي طريقن تان اخذ ڪيل آهن ۽ صحيح معنيٰ ۾ "علم طب" ئي سيني طريقن جو بنياد آهي، پر جنهن تيزيءَ سان مختلف سائنسي ايجادن جو سهارو ورتي، عاليشان ليبارٽرين ۽ آپريشن ٿيٽرن جي آڌار ميڊيڪل سائنس پوري سگهہ سان اڳتي وڌي آهي، انهيءَ کي قبول ڪرڻو ئي پوندو.

ميڊيڪل سائنس هن دور ۾ هڪ علم ناهي رهيو پر پنهنجي تشخيصي مرڪزن ۽ تجربيگاهن (Laboratories) جي بنيادن تي ڪيترن ئي علمن جو ڀنڊار ٿي پيو آهي ۽ پنهنجي مخصوص شعبن جي ڪري علم بدن جي هر هڪ حصي کي هڪ عليحده علم جي حيثيت ڏيئي ڇڏي آهي. مثال طور صرف دماغ جي علاج جي ٽن مختلف طريقن جي مخصوصيت سبب تي جدا علم جا شعبا ٿي پيا آهن. جيئن نيورو سرجري، نيورو ميڊيسن ۽ سائيڪيٽري (نفسيات)، هنن مخصوص علاج جي شعبن جو دارومدار وري ٻين بنيادي علمن تي ٽڪيل آهي. جيئن نيورو ايناٽومي، نيورو فزيالوجي، نيورو بايوڪيمسٽري، نيورو فارموڪولاجي، نيورو پيٿالوجي ۽ نيورو ريڊيولاجي وغيره.

مذڪوره مثال اها ڳالهہ واضح ٿو ڪري تہ نہ صرف "ڀيجو" يا "دماغ" پر دل، جگر، ڦڦڙ ۽ گردا وغيره سينيءَ جي علاج جو دارومدار ڪيترن ئي بنيادي علمن تي آهي.

هاڻي هنن علمن جي فقرن ۽ اصطلاحن کي سمجهڻ لاءِ لغت جو هجڻ ضروري آهي. هيءَ مثال اسان کي لغت جي اهميت بہ سمجهائي ٿو ۽ اهو بہ تہ ميڊيڪل جي شعبي ۾ ايجا بہ ڪيترين ئي لغتون گهرجن ٿيون.

اهڙي طرح اسان کي اهڙي لغت بہ گهرجي، جيڪا ٻن طريقہ علاج يعني علم طب ۽ ميڊيڪل سائنس جي اصطلاحن کي بہ هڪٻئي ڏانهن

سمجھائي سگھي ۽ پنھي طريقن جي علاج لاءِ استعمال ٿيندڙ اصطلاحن جي سمجھاڻي بہ ڏئي سگھي.

اسان جي ھيءَ لغت جيڪا انگريزي ٻوليءَ کان سنڌي ٻوليءَ ۾ آھي، اھا علم طب ۽ ميڊيڪل سائنس جي لفظن جي معنيٰ کي ھڪبئي جي پس منظر ۾ سمجھڻ ۾ تمام گھڻي مددگار آھي. ھيءَ لغت ھڪ عام پڙھندڙ کان وٺي ھڪ ڊاڪٽر ۽ حڪيم لاءِ ھڪجھڙي اھميت رکي ٿي. ھن لغت جي سھاري سان ھڪ حڪيم، جنھن ڪنھن مريض جي تڪليف جي تشخيص پنھنجي حڪيمانہ نبض شناسيءَ سان ڪئي ھجي، ان جو علاج وري "ايلوپيٿي" جو لٽريچر پڙھي انھن دوائن سان ڪري سگھجي ٿو. ڇاڪاڻ تہ اسان جي ملڪ جو ميڊيڪل سائنس جو سڄو ڪاروبار انگريزي زبان ۾ ھلي ٿو. انھيءَ ڪري انگريزيءَ مان سنڌيءَ ۾ لغت جي وڏي ضرورت رھي آھي. حالانڪ ٻوليءَ جون لغتون تہ تمام عام طرح ھيون بہ آھن پر سائنسي طبي لغتون مارڪيٽ ۾ اڻ لڀ برابر آھن.

ھن لغت جي خاص خوبي اھا آھي تہ عام سنڌي ٻوليءَ جي ترجمي سان گڏ، علم طب جي سنڌي زبان ۾ استعمال ٿيندڙ اصطلاحن تي خاص آڌاريو ويو آھي. ھيءَ طريقو قابل مصنف ۽ ميڊيڪل سائنس سان گڏ علم طب جي مھارت جي بہ شاھدي ڏئي ٿو. ساڳئي وقت مصنف جو ٻن ٻولين تي عبور بہ ظاھر ڪري ٿو.

ھڪ عام پڙھيل ماڻھو جڏھن ڪنھن دوا جي پني تي Anti-Emetic يا Anti-Pyretic لفظ ڏسي ٿو تہ يڪدم ھن قسم جي ڊڪشنريءَ ڏانھن ڊوڙ ڪندو ۽ مذڪوره لفظ اينٽي (Anti) جي سيريز ۾ آسانيءَ سان کيس ترت خبر پئجي ويندي تہ ھيءَ دوا الٽي بند ڪرڻ جي آھي ۽ ھيءَ دوا بخار جي لاءِ آھي.

ھيءَ ڊڪشنري اسان جي سنڌ جي شھرن توڙي ٻھراڙيءَ جي انھن ماڻھن لاءِ تہ وڏي رھنمائي آھي، جيڪي ھن روشن دؤر ۾ بہ ٽوڻن ڦيڻن جي غيبي امداد ۾ آسرو رکيو ويٺا آھن. اھي پنھنجي نياڻين کي درگاھن تي وار ڇوڙي "ڌمال" جي آسري ۾ ڇڏيندا آھن تہ "جن" ڀڄي ويندا. ڪيڏيون نجا "مرگھي" يا Epilepsy جا مريض "خاڪ شفا" ۽ "گگر" جي دونھين ۾ پيا جيئن تہ ھاڻي

ڪجهہ مهينا طبيعت ٺيڪ ٿي وينديءَ هو جيڪا ميڊيڪل جي زبان استعمال ڪندا آهن. اها هڪ گهٽ پڙهيل ماڻهوءَ کي هِن ڊڪشنريءَ مان پڙهائي سگهجي، جنهن جو هڪ عام ماڻهوءَ تي اثر بہ سٺو ٿئي ٿو ۽ هو قبول ڪري ٿو تہ جيڪا ڊڪشنري ۾ لفظ جي معنيٰ لکي پئي آهي، هي طريقا ان جي بلڪل ابتڙ استعمال ٿين ٿا. اهڙي طرح هيءَ ڊڪشنري انهن انڊيرن مان هڪ عام ماڻهوءَ کي بچائڻ لاءِ پڻ ڪارگر آهي.

ساڳيءَ طرح هيءَ ڊڪشنري هڪ پرئڪٽس ڪندڙ ڊاڪٽر لاءِ وري اها آساني پيدا ڪري ٿي تہ هو جيڪو علم انگريزي زبان ۾ پڙهيو آهي، انهيءَ لاءِ پنهنجي ٻوليءَ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ بہ سمجهي سگهندو. مثال طور جيڪڏهن ڪو مريض اچي ڪنهن ڊاڪٽر صاحب کي چوي تہ سائين مون کي "ڳُن-رڳ" جو سور آهي تہ هيءَ ڊڪنشري کيس سمجهائيندي تہ اهو "عرق النساءِ" يا "Sciatica" جو سور آهي، جنهن جي مريض ڳالهہ ڪري ٿو.

علم طب خواهہ سائنس جي ٻين علمن ۾ ڪي مخصوص اڳاڙيون (Prefixes) ۽ پڇاڙيون (Suffixes) لڳائي لفظن جي معنيٰ ۾ هڪ مستقل تبديلي آڻي سگهجي ٿي. هن ڊڪشنري جي لائق مصنف اهڙن لفظن جي، جيڪي اڳياڙي (Prefix) ۽ پڇاڙي (Suffixes) طور استعمال ٿين ٿا، ٻن ضميمن ۾ لسٽ ڏني آهي، هنن لفظن جي استعمال سان نہ صرف معنيٰ سمجهڻ ۾ مدد ملي ٿي، بلڪ اختصار جو بہ آسان طريقو آهي.

هن ڊڪشنريءَ جي ٽئين نمبر ضميمي ۾ مصنف طبي مُلهہ ڏنا آهن. هي تمام اهم جدول آهي، جيڪا هڪ حڪيم طبيب، ناڙيواڻ يا ڊاڪٽر جي لاءِ اهم آهي. اهڙيءَ طرح هڪ عام لکيل پڙهيل شخص بہ هن جدول جي مدد سان ليبارٽريءَ جون رپورٽون سمجهي سگهي ٿو. هن ضميمي جو هڪ وڏو ڪارج اهو بہ آهي تہ ڪنهن مريض جي بيماري سبب جيڪڏهن رت ۾ Hemoglobin جي سطح گهٽ آهي تہ کيس ڪيتري سطح تي دوائون ۽ ڪيتري سطح تي رت لڳائي سگهجي ٿو.

هن ڊڪشنريءَ جو ڇوٿون ضميمو مسلمان حڪيمن جي تاريخ بابت هڪ مختصر تعارف آهي، جيڪو پنهنجي موضوع ۾ ڊڪشنريءَ لاءِ بلڪل نرالو ۽ اهم آهي.

هن ڊڪشنريءَ جو پنجون ضميمو حڪيمن ۽ طبيبن جي طريقہ علاج ۾ استعمال ٿيندڙ جڙي ٻوٽين جي ذڪر ۽ انهن جي علم نباتات (Botany) ۾ استعمال ٿيندڙ نالن تي مشتمل آهي. هيءَ ضميمو انهيءَ ڪري بہ اهم آهي تہ علم طب ۽ ميڊيڪل سائنس جي فارموڪولوجيءَ جي علم جي نسبت ظاهر ڪري ٿو.

سڀ کان اهم ڳالهہ هيءَ تہ هيءَ سڄي ڊڪشنري پنجن ضميمن سميت مصنف جي گهڻ رخي علمن جي ڄاڻ جو وڏو ثبوت آهي.

لغت جو علم ۽ هن علم جي سماجي ڪارج جي باري ۾ اسين ساڳئي مصنف جي اڳ ڇپيل لغت "سنڌي- انگريزي طبي لغت" ۾ تفصيل سان لکي آيا آهيون. هتي اسين صرف لائق مصنف جو تعارف ورجايون ٿا تہ جيئن پڙهندڙ سنڌس هڪ علمي جهلڪ پسي سگهن.

هيءَ مختصر تعارف اها ڳالهہ بهرحال چٽي ٿو ڪري تہ اسان جو هيءَ موصوف صرف لغت نويس نہ آهي، پر پنهنجي خداداد لياقتن وسيلي هن ادب جي ٻين بہ شعبن ۾ بهتر خدمت ڪئي آهي. هو نہ صرف ميڊيڪل سائنس جي علمن جو ماهر آهي، پر هڪ سياح بہ آهي، جنهن منجهس لکڻ لاءِ گهڻو اتساهہ پيدا ڪيو آهي. ساڳئي وقت ڪيس پنهنجي سماج جو بہ خوب ڳوڙهو مطالعو آهي. سندس ان مطالعاتي ۽ مشاهداتي جوهر ن ئي هيءَ خوبصورت لغت وجود ۾ آندي آهي.

حيدرآباد سنڌ

ڊاڪٽر اسد جمال پلي

16- جنوري 2015ع

ڊاڪٽر صاحب جي زندگيءَ متعلق

ڊاڪٽر عاشق حسين البدوي 30 جون 1942ع تي شڪارپور ۾ ڄائو. هن لياقت ميڊيڪل ڪاليج مان ايم بي بي ايس (MBBS) جو امتحان پاس ڪيو. سنڌيءَ کان علاوه انگريزي، فرينچ، فارسي، عربي، اردو سرائيڪي، هندي، بلوچي، پنجابي ۽ پشتو ٻوليون ڄاڻيندو هو. هن پاڪستان آرمي ڪانسواءِ، طرابلس ۾ لبيا آرمي ۾ به خدمتون سرانجام ڏنيون. پاڪستان ايئرفورس ۾ ڪجهه وقت نوڪري ڪيائين. صوماليه ۽ جبوتيءَ ۾ به U.N.O جي طرفان ڪجهه پراجيڪٽس تي ڪم ڪيائين. پنهنجي هڪ N.G.O ٺاهي، ان جي معرفت به ڪجهه سماجي خدمتون سرانجام ڏنائين. سياحت جو شوقين هو آفريڪا ۽ عرب ملڪن ۾ گهميو. ڊاڪٽر جي حيثيت سان بيهوشي (Anesthesia) جي شعبي جو اسپيشلسٽ هو.

هنن هيڏين گونا گون مصروفيتن جي باوجود به هو علم ۽ ادب لاءِ ڪارائتو وقت ڪڍي سگهيو. ”تصوف“ سندس پسنديده شعبو هو. پر جهجهي علم ۽ لاياتي مشاهدي سبب هو ادب جي ٻين شعبن ۾ به ڊڪم ڪري سگهيو. لغت ۽ لطيفيات، کان علاوه سندس ڪيترن ئي موضوعن تي مضمون شايع ٿيل آهن. هن ٽيليويزن لاءِ اسڪرپٽ به لکيا ته اردو اخبار ايڪسپريس لاءِ ڪالم به لکيا. سندس ڏهاڪو کن اڻڇپيل ڪتابن کان علاوه ڇپيل ڪتابن ۾:

(1) چونڊ شاهڪار ڪهاڻيون.

(2) چمڙيءَ جون بيماريون.

(3) تصوف جون تجليون.

(4) طواسين (ترجمو: منصور بن حلاج)

(5) رهبر ڊائجسٽ جو نانڪ نمبر

شامل آهن. سنڌي ۽ اردو کان سواءِ سنڌس انڇپيل مواد هڪ انگريزي ڪتاب (The Mystic Poets of Sindh) پڻ ادبي شاهڪار آهي، جيڪو سنڌس ڪلاسيڪي شاعريءَ جي ڳوڙهي اڀياس جو شاهد آهي. هن ڪجهه سفرناما پڻ لکيا، جن ۾ "طرابلس جا ڏينهن ۽ راتيون"، "مالٽا جا مزا" ۽ "قاهره جي الف ليليٰ" شامل آهن. ان کان علاوه ماهوار سوجهرو ۾ سنڌس هڪ قسطوار ناول "ڪشباش" پڻ ڇپيو آهي.

ڊاڪٽر عاشق حسين صاحب، داتا گنج بخش لاهور انسٽيٽيوٽ آف آٽڪس ۽ ڪلچر، ڪراچي ۽ ٿياسافيڪل سوسائٽي ڪراچيءَ ۾ مختلف وقتن تي ليڪچر به ڏنا. پاڻ 1971ع جنگ ۾ به خدمتون سر انجام ڏنائين. جن جي مڃتا طور کيس جنگ جو پلو ۽ دفاع جو پلو پڻ ڏنا ويا.

ذاتي ملاقات:

مون کيس سڀ کان اول "رهبر ڊائجسٽ" جي نانڪ نمبر ۾ پڙهيو. بعد ۾ گهڻن سالن جي وٿيءَ سان ڪراچيءَ ۾ محترم ڊاڪٽر عابد لغاريءَ جي سٽ ۾ ساڻس ملاقات ٿي. آئون کيس ٻاهران ڏسندو رهيس ۽ هو مون کي اندران پڙهندو رهيو جنهن جو علم وٽس هو. ڇيائين هڪ طويل ۽ نويڪلائيءَ واري ڪچهري ڪبي، مون ها ڪئي مگر زندگيءَ جي فضوليات فارغ ٿيڻ نه ڏنو. ٻن سالن بعد ٻي ملاقات صدر ڪراچي ۾ ٿي. "آفيسرس ميس" ۾ ويجي ويناسين. هن نشت ۾ لغت تي ڪارائتيون ڳالهيون ٿيون.

پاڻ منهنجي ڳوٺ اچي بقول سنڌس سڪون سان رهڻ جي خواهش ڏيکاري پر اهڙو موقعو به نه ملي سگهيو مصروفيتن جي جهانن واري هن جهان ۾ هڪ ٻه دفعا فون تي ڳالهائيوسين ته وري چين جي لاؤسو ۽ ينائيءَ جي فڪر جي پيٽ واهه جي ڪيائين. ان کان پوءِ به ڪجهه مختصر ملاقاتون حيدرآباد ۽ ڪراچيءَ ۾ ٿيون.

هنن بي ترتيب ۾ اتفاقي ملاقاتن ڪندي هڪ ڏينهن 15 آگسٽ، 2012ع تي هو وجي پنهنجي خلقڻهار جي حضور ۾ پهتو منهنجي لاءِ سندس لکيل لغت جو مطالعو ياڳي ۾ آيو.

ڏڳ ڏرتي سنيري، ڪئين جوڏا ۾ جوان،
هٿا هزارين ڪيترا، هِت صوبا ۾ سلطان،
تنين جا مڪان، صادق سنيري ڪو نہ ڪو.
(صوفي صديق فقير صادق)

ڊاڪٽر اسد جمال پلي

A

abacteral (ابئڪٽيريل) [G.]
آجيوڙائي، اڻ جيوڙائي، اڻ جيوڙائپ، جيوڙن کان پاڪ صاف ڪيفيت، اجيوڙيو.

abasia (اَبيزيا) [G.]
جڏائي، هلڻ کان جڏائي، پيرن سان هلڻ کان لاچاري يا معذوري.

abdomen (ائبڊومِن) [L.]
پيٽ، بطن (ع)، شِڪَم (ف)، ڍَڍُ-پيٽُ، جسم ۾ ڇاتيءَ ۽ نهائينءَ جي وچ وارو حصو.

abduct (ائب ڊَڪٽ) [L.]
پاسي يا پري سورڻ، جسم جي اُڀي خيالي ليڪ کان جسم جو حصو پري ڪرڻ.

abductor (ائب ڊَڪٽر) [L.]
مُشڪ جيڪا جسم جو حصو پاسي ڪري يا abduction ڪرائي.

aberration (ائبر- رشين) [L.]
ٽيڙ، ٽِڙيل، ذهني يا اکوٽي ٽيڙ.

ablation (ائب لي شن) [L.]
ڪپي ڌار ڪرڻ، ڪنهن انگ عضوي هٽ ڪي ڪپي ڌار ڪرڻ- انگ ڪپائي.

abort (اَبورٽ) [L.]
ڪچو ٻار ڪيرائڻ ڪَهائي ويم ڪرڻ، عام ويم کان اڳ ڪچو ويم ڪرڻ.

aborifacient (ابوري- في- شينٽ) [L.]
ٻار ڪيرائيندڙ، ٻار ڪيرائو، ٻار ڪيرائڪ شيءِ- مُسقط [ع.]، گرڀ گهاتڪ، گرڀ گهات، گرڀ گهاتي.

abortion (ابور-شن) [L.]
ڪچو ويم، ڪهائي، ڪچو ٻار ڪرڻ، وقت کان اڳ ٻار ڪرڻ، اسقاط [ع.]، ڪهائي، ٻار ڪِرڻ يا ڪيرائڻ.

abortus fever (ابورٽس فِيوَر)
ڪچي ٻار ڪرڻ کان پوءِ بخار، ڪچ ويائوُ بُخار، ڪهائي جو تپ، پرسوت جو تپ.

abrasion (ائب ري زن) [L.]
رَهڙ، رهڙجڻ، ڦٽ يا ڌڪ جو قسم جنهن ۾ رڳو مٿاڇري طور کل رهڙبي يا ڇلبي آهي، رُهند.

abscess (ائب-سِس) [L.]
ڳڙُ، ڦُرڙي: پونءِ يا گند سبب گڏ ٿئي، ٻت تي ڳنڍيو يا ڳوڙهو ان جا ڪيئي قسم آهن: عام، ڏنڊَ، مقعدَ، ڇاتيءَ يا سِلهه جو ڳڙُ وغيره. ڦروڙي، آبوس.

accomodation (اڪم موڊيشن) [L.]
ناهه، نهپ، ناهپ، نهڪاءُ، نهڪائي، نهڪائپ، اک جي عدسي جي پري

يا ويجهو شيءِ کي ڏسڻ لاءِ ان جي اُپٽيائي واري ونگ ۾ نهڪائڻ.

accocheur (اَڪُوشير) [F.]
دائيو ڪندڙ مرد، ٻار ڄڻائيندڙ مرد، ويم ڪرائڻ جو ماهر ڊاڪٽر (obstetrician).

accouchement (اَڪُوش منٽ) [F.]
ويم، ٻار ڄڻائڻ جو عمل، ولادت جو عمل.

accoucheuse (اَڪُوشيز) [F.]
دائي، مِڊوائف، ويم ڪرائيندڙ عورت.

acephalous (اَڪِفي/ اَسفي لَس) [G.]
بي مُنڍيو، اَمُنڍيو، اڻ مُنڍيو، سِر ڪانسواءِ، اسِريو، بي سِريو، بي معنيٰ.

acetabulum (اَسيٽابيُولَم) [L.]
پيالو، ڪٽوري، گول پيالو، ڌڙ جي هڏي وارو پيالو، جنهن ۾ سٿرائتي (femur) جي هڏي جو گول مٿو نهڪي گول پيالي وارو سَنڌ ٺاهيندو آهي، ڌڙ هڏائون پيالو.

acetate (ائسي ٽيٽ)
سِرڪي جي تيزاب جو لوڻ، ايسي ٽيٽ.

acetic acid (ايسي ٽڪ ائسِڊ)
سِرڪي جو تيزاب.

aceto-acetic acid (اسيٽو ايسيٽڪ ائسڊ)
سِرڪي جو ٻٽو تيزاب.

acetonaemia (ايسيٽونيميا)
رتُ سِرڪائي، رت ۾ سرڪي جي لوڻ جي گهڻ.

acetonuria (ايسي ٽو نيُوريا) [L.]
سِرڪي سُٽائي، پيشاب ۾ سرڪي جي لوڻ جي گهڻ.

acetylcholine (ائسي ٽائل ڪولِين)
تنتن جي ڇيڙن مان جاري ٿيندڙ هارموني رطوبت جيڪا ڍِرو ڍِرو ڪندي آهي. اها ائڊرينلين هارموني رطوبت جو ابتڙ اثر رکندي آهي. ان کي ڪولي نرجين (Cholinergine) به چوندا آهن. ايسي ٽائل ڪولين رس، ڍِرو ڪندڙ آرامي هارموني رس.

achalasia (اڪي ليزيا) [G.]
نڙگهٽي سوڙهه يا تنگي، ان حالت ۾ نڙيءَ کان گرهه هيٺ نه لهندو آهي. نڙگهٽ ۾ اڪتي وڃڻ جون لهرون يا چُرپُر نه هوندي آهي.

Achilles tendon (ايڪ ليز ٽيندن) [G.]
کُڙيءَ کان مٿي ٿلهو تاندوري پٺو، جيڪو وڍجي وڃي ته اها ٽنگ هلڻ کان لاچار ٿي ويندي آهي. اهو جهڙوڪ ٽنگ جي واڳ آهي. کُڙي واڳ تندو.

achlorhydria (اڪلور هائيڊريا) [G.]
معدي جي تيزابي کوٽ، زهريلي

رطوبتي اڻاٺ (pernicious allaemis)، معدي جي سرطان ۾ معدي اندر لوڻ جو تيزاب (Hcl) بلڪل ختم ٿي ويندو آهي. لوڻيائي تيزاب جي کوٽ يا اڻاٺ.

acholia (اڪوليا) [G.]
اَپتائي، بي پتائي، پِتي کان سواءِ، پِٽ، صفرا (bile) جي کوٽ يا اڻاٺ.

achondroplasia
(اڪونڊروپليزيا) [G.]
هڏ ڄامڙائي، هڪ پيدائشي بيماري، جنهن ۾ هڏن جي نشونما نہ هئڻ سبب ڊگها هڏا ننڍا ٿي پوندا آهن جنهن جو نتيجو ڄامڙائي آهي. هڏن جي نشو نما نہ ٿيڻ.

achromatopsia
(اَڪروميٽوپياسيا) [G.]
رنگ انڌائي، ان حالت اندر تمام رنگن جي مڪمل انڌائپ هوندي آهي، رڳو اڇ ۽ اچ نظر ايندي آهي.

achylia (اڪي لِيا) [G.]
اڪائي لائي، اَرسائي، بي رسائي، رسي اڻاٺ، ڪائيل (chyle) يا رس جي اڻاٺ، اَرسُوٽائي. رطوبت جي کوٽ.

acid (ائسڊ) [L.]
تيزاب، تکو يا کٽو پاڻي، کار (alkali) جو ابتڙ مثال، لوڻ جو تيزاب، شوري جو تيزاب يا گندرف جو تيزاب.

acidaemia (ائسي ڊِيميا) [L.]
رتُوٽي تيزابيت، هوا (آڪسيجن) جي گهٽتائي ۽ ڪاربان ڊاءِ آڪسائيڊ جي گهڻ سبب رت ۾ کيرو تيزاب (lacticquad) وَڌَڻ ڪري رت ۾ تيزابيت پيدا ٿيندي آهي، تيزابي رت.

acidity (ائسِڊِٽي) [L.]
تيزابيت، کٽ، معدي ۾ تيزابيت ۽ چار اوڳرائي يا کٽيون اوڳرايون اچڻ، هانءَ ساڙ، چار اوڳرائي. اَگاري.

acidosis (ائسي ڊوسِس) [L.]
تيزابي حالت يا ڪيفيت، کار يا الڪلي جي اڻاٺ سبب رڳو تيزابيت هئڻ.

aciduria (ائسي ڊوريا) [L.]
پيشاب ۾ تيزابيت جو وڌڻ. تيزابي پيشاب.

acini (ائسي ني) [L.] (acinus
ڦقڙي مُڇا، ڦقڙ اندر سنهڙيون ڳوٿريون يا ڦوٽا جنهن اندر رس ڳارينڌڙ خليا هوندا آهن.

acne, acne vulgaris (ايڪني ايڪني وَلگيرس) [L.]
موهيڙا، منهن جا داڻا، منهن، نرڙ، نڪ، ڳچي، ڇاتي ۽ پٺ تي داڻا، جيڪي اڪثر بلوغت دوران نڪرندا آهن. ڪوسائي.

acromegaly (ائڪرومگي لي)
هڏ وڌائي، پچوٽري غدود (pituitary gland) جي تيز اثر سبب منهن، ٽنگن، ٻانهن جي هڏن ۾ واڌ ۽ ديگهه يا ٿولهه پيدا ٿيندي آهي، جنهن سبب تمام ڊگها يا ٻن مانس جي سائيز وارا ماڻهو پيدا ٿيندا آهن. (ڏسو: gigantism)

acromion (ائڪِروميون) [G.]
ڦٽيءَ جي نوڪ، ڪلهي جي چوٽيءَ جي نوڪ، ڦٽي نوڪَ.

acroparaesthesia (ائڪرو پئريس ٿيزيا) [G.]
هٿ پير سُن ٿيڻ، هٿن پيرن ۾ سُيون سُيون محسوس ٿيڻ، ٹُنب ٹُنب جو احساس، چيڪو، سُيون سُيون. هٿ يا پير جو ننڊ پئجي وڃڻ.

actinic dermatosis (ائڪٽِنِڪ ڊرميٽوسِس) [G.]
چمڙيءَ جو ڪرڻائي خرابو، چمڙيءَ جي اُس جي ڪرڻن ڪان حساسيت، اُسا چامائو سوج.

actinism (ائڪٽي نِزم) [G.]
ڪِرڻائيت، ڪِرڻن جو ڪيميائي عمل، ڪيميائي ڪِرڻائيت.

actinomycosis (ايڪٽينو مائي ڪوسِس) [G.]
ڪرڻائي، سينورائي، ڇاڙي، ڦقڙ ۽ آنڊن جي سينور بيماري جنهن جي پونءِ مان گندرف وانگر پيلا ذرڙا خارج ٿيندا آهن، ڪرڻائي سينورائپ.

actinotherapy (ائڪٽينو ٿيراپي) [G.]
ڪِرڻيو علاج، ڪرڻن سان علاج.

action (ائڪشن) [L.]
عمل، فعل، ڪم.

active (ائڪٽِو) [L.]
ٽِڪائي، ٽِڪاڻ، ٽِڪائپ، اک يا ڊِيد جي ٽِڪائي، ڪن يا ٻڌڻ جي سرلائي.

acuity (اڪيُو ئٽي) [L.]
سرگرم، عامل، فعال، چُست، چوڪس، عمل ڪندڙ، ڪنهن شيءِ جو چوڪس يا سرگرم جُز.

acupuncture (اَڪُوپنڪچر) [.]
سُيون ٽِنبڻ، سُئين ٽنبڻ وسيلي مرض جو چيني علاج، اَڪُوپنڪچر.

acute (اڪيوٽ) [L.]
تکو، تيز، شديد، گرم، ڪوسو، تازو، سندس ضد مُڏو، ريل، پراڻو يا ٽڻو (chronic) آهي. ڪنهن بيماري يا سور جي تازي تکي حالت.

acyanosis (اسيانوسِس) [G.]
اَنيرانائي، بي نيراڻائي.

Adams apple (ائڊمز ائپل) [.]
ڪنٺ، نڙيءَ جو ڪنبو.

addict (ائڊڪٽ) [L.]
نشائي، موالي، نشي جو هيراڪ، ٻانڌائي.

addiction (ائڊڪشن) [L.]
نشو، نشي جي هَيَر، نشوپتو، منشيات.

adduct (ائڊڪٽ) [L.]
ويجهو ڪرڻ، انگ يا عضوي کي بت جي وچين ڏگهي خيالي ليڪ ڏانهن ويجهو ڪرڻ يا سورڻ.

adduction
ويجهڙائي حرڪت، انگ عضوي يا مُشڪ جو ويجهڙائو عمل، ڏُور ڪرڻ، (abduction) جو ضد.

adductor
ويجهو ڪندڙ مُشڪ.

adenectomy (ائڊي نيڪٽومي) [G.]
گُردي جي مٿان وارو غدود ڪٽي ڪوري ڪڍڻ.

adenitis (ائڊي نائيٽِس) [G.]
غدود جي سوڄ، لِمف ڳوڙهيءَ جي سوڄ، غدودي سوڄ.

adenoids (ائڊي نوائڊِس) [G.]
نڙيءَ جا غدود، ٻارڙن جون ڪليون يا ڪوئليون.

adenoma (ائڊي نوما) [G.]
غُدودي ڳوڙهو، غدود جو غير سرطاني ڳوڙهو.

adhesion (ايڊهي ژن) [L.]
چُهنارو، سوڄ جي حالت ۾ ٻن عضون يا هنن جو ڪنهن تاندوري ٻنڌ وسيلي پاڻ ۾ چهٽي پوڻ.

adipose (ايڊي پوز) [L.]
چربي، وَهه، سٿڻ، چربيلو، دسمر.

adjuvant (ايڊجُوونٽ) [L.]
سهڪاري، مددي، امدادي، نسخي ۾ ڪا دوا، جيڪا ٻين دوائن جي عمل ۾ مدد ڪري، علاج ۾ واڌو سهڪاري طريقا.

adolescene (ايڊولي سينس) [L.]
بلوغت، نوجوانيءَ جي شروعات، ساماڻجڻ، ڦوڪجڻ، ڀاڀورجڻ.

adrenal (ائڊرينل) [L.]
مَٿ ٻُڪيو غدود، ائڊرنيل غدود، ٻڪين مٿان ٽوپيءَ جيان غدود جيڪي ائڊرينلين هارموني رس خارج ڪندا آهن، ٻُڪيءَ ٽوپ غدود.

adrenaline (ائڊر ي نلين)
ائڊرنيل غدود مان خارج ٿيل هارموني رس، ائڊرينلين کي ايپي نيفرين (epinephrine) يا ڪيٽي ڪولامين (catecholamine) ۾ چوندا آهن. اها ايسي ٽائل ڪولين جي ابتڙ عمل واري رس آهي. ان جو عمل سيٽائيندڙ آهي.

adrenergic (ائڊري نرجِڪ) [L.]
خودمختيار تنتي سرشتي جي سيٽائيندڙ شاخ (sympathetic) جو پيو نالو، جو ان جون تنتون ائڊرنلين خارج ڪنديون آهن. ائڊرنلين خارج ڪندڙ تنتون. ان

جو ابتڙ ڪولي نرجڪ (cholinergic) آهي. ادرنيائي.

adventitia (ائڊونِ ٽي شيا) [L.]
شريان يا نس جو ٻاهريون غلاف، ٻاهرين شرياني ڪل يا غلاف، شريان پوش.

aerophagia- aerophagy (ايروفيجيا- ايروفيجي) [G.]
هوا خوري، هوا ڳهڻ، پريشانيءَ ۾ گهٽي هوا اڳرڻ يا ڳهڻ واري حالت، هوا ڳهائي.

aerosol (ايروسول) [G.]
ڦوهاري جي شڪل ۾ دوا ڏيڻ، ڦوهارڙو.

aetiology (ايٽيولوجي) [G.]
ڪارڻ، ڄاڻ، مرض جو سبب يا ڪارڻ.

afebrile (افيبرِل) [G.]
اٽپيو، بي بخاريو، تپ يا بخار کانسواءِ.

afferent (افيرينٽ) [L.]
نياپو آڻيندڙ (تنتون، رت نليون، لمف نليون)، نٽندڙ (efferent) جو ضد.

agalactia (اگيليڪٽيا) [G.]
ٿڃ ٿورائي، ٿڃ سوڪ، ٿڃ ڪوٽ، ويم ڪانپوءِ ٿڃ سُڪي وڃڻ.

agar (اگار) [.]
مِٺمٺيو، ساموندي ٻوٽن مان حاصل ڪيل لڳ لڳدار مادو جيڪو هلڪي جلاب طور استعمال ٿيندو آهي.

agenesis (اَجني سِس) [G.]
سَنڍپائي، نامردي، اڻ زرخيزي، اڻ پيداواري، پيدائش يا ٻار نہ ھئڻ جي حالت، اڄمائي.

agglutination (اگلوٽي نيشن) [L.]
ڇهنجڻ، ڪونئرجڻ، ڳنڍا ڳنڍا ٿي چنبڙڻ، چَڪا چَڪا ٿيڻ، جيوڙن يا رت جي ڳاڙهن جزن جو پاڻ ۾ ڇهٽي ڳنڍا ڳنڍا بنجڻ.

agglutinins (اگلوٽينينس) [L.]
ڳنڍائڪ، ڳنڍا ڪندڙ مادا يا عوامل.

aggression (ائگري شن) [L.]
اڳرائي، جارحيت، ٻئي ماڻهوءَ تي ڪاهه ۾ اڳرائي ڪرڻ اهو دشمني يا اڳرائي جو ورتاءُ ڪمتري جي احساس سبب پيدا ٿيندو آهي. اُبراهپ.

aglossia (اگلوسيا) [G.]
بي زباني، اڄيائي، اڻ ڄيائي.

aglutition (اگلوٽي شن) [G.]
اڳهاٽي، اڻ ڳهائي، ڳهي يا اُڳري نہ سگهڻ جي حالت. (ڏسو: dysphagis).

agnosis (ائگنوسِس) [G.]
حِسي اسمجهائي، حسي تاثر نہ سمجهي سگهڻ واري حالت.

agonist (ائگونِسٽ) [G.]
چورَڪ يا ويڙهاڪ مُشڪ جيڪا سنجي چُرڻ ۾ مدد ڪري، دوا جيڪا عمل ۾ مدد ڪري. (ڏسو: antagonist)

agoraphobia (اگورافوبيا) [G.]
کُليل موڪرين جاين جو ڊپ يا ڏهڪاءُ، انهن جائين ۾ اڪيلائي جو خوف، وائڪي جاءِ ڊپُ.

agranulocytosis (اگرينيولو سائي ٽوسِس) [G.]
اڇن جزن جي اڻاٺ، سرطاني دوائن يا ڪرٽيائي علاج سبب رت جي اڇن ذرڙن جي اڻاٺ، اڇوٽا ذرڙا اوڻائي.

agraphia (اگريفيا) [G.]
لکي نہ سگهڻ واري بيماري، اَلِکيائي، اڻ لِکتائي، لکت ۾ خيالن جي اظهار جي نا اهلي.

ague (ائگُو) [F.]
سيئو تپ، مليريا بخار جو پراڻو نالو، واري جو تپ. (ڏسو: malaria).

aid
هٿرادو ويرجڻ، هٿرادو تخمريزي، عورت ۾ ٻئي مرد جو تخم يا ويرج داخل ڪرڻ.

ath
هٿرادو ويرجڻ، عورت ۾ سندس مڙس جو ويرج هٿرادو طور داخل ڪرڻ.

akathsia (اَڪيٿ زيا) [G.]
ٿَت ٿَت، ٿُتِڪو، ماٺ ڪري ويهي نہ سگهڻ، بيقراريءَ واري ڪيفيت.

akinetic (اڪائي نيٽڪ) [G.]
اَڄُر، نباڻُ چَرٻُر، چُپ چاپ، ماٺ ميٺ، بي حس و حرڪت، مِرگهي يا سڪتي جي حالت ۾ اَڄُر هئڻ.

albinism (البي نزم) [L.]
ٻَگائي، ٻگاڻ، ٻگائپ، ٻگ، ڪارَٺ (melanin) جي اڻاٺ سبب وار ۽ چمڙي اڇي ۽ اکيون گلابي هونديون آهن.

albino (البينو) [L.]
ٻگو، ٻگڙ، اڇو، پورو، هڪ پيدائشي حالت جنهن ۾ چمڙيءَ جا رنگ پيدا ڪرڻ وارا گهرڙا (melanocytes) ڪم نہ ڪندا آهن.

albumin (البيومِن) [L.]
البيُومِن، بيضي جي اڇاڻ جهڙي لڳلڳي حياتيات. (ڏسو: lactalbumin)

Albuminometer (البيونوميٽر)
البيومن ماپڻو.

albuminuris (البيومِنيُوريا)
پيشابي البيومن، لڳلڳ/ آنءُ.

alcohol (الڪوحل) [Ar.]
شراب ۽ اسپرٽ جو ست، الڪوحل.

alcoholism (الڪوحلزم)
شراب نوشي، الڪوحليت.

aldosterone (الڊواسٽيرون)
ايڊرنيل غدود جو رس، والڊو اسٽيروٽ.

alexia (اليڪسيا) [G.]
اکر انڌائي، لکيل يا ڇپيل لفظ جي سمجهہ نہ جڳائي.

algesia (الجيزيا) [G.]

گهڻ سُورائي، سور جي گهڻي حساسيت. (ڏسو: analgesis)

alienation (ائلينيشن) [L.]

ويڳاڻپ يا ويڳاڻو يا اوڳاڻائي، ڌاريائي، ذهني بيماري جنهن ۾ مريض سڀن کان ڌاريو يا اجنبي ٿي ويندو آهي.

alimentary (ائلي مينٽري) [L.]

کاڄائون، کاڄوڻو، غذائي.

alimentary canal

کاڄ نلي (وات کان وٺي نڙي، نڙگهٽ، معدو، ننڍو ۽ وڏو اندو ۽ مقعد). تائين نلي)، کاڌي نلي.

alkalaemia (الڪليميا) [G.]

رتوٽي کارائيت، الڪليت، ڪَلويت، رَت جو کارو هئڻ. (ڏسو: acidaemia).

alkali (الڪلي) [Ar.]

کار، الڪلي، تيزاب جو ابتڙ، (ڏسو: acid).

alkaline (الڪلائن) [Ar.]

کارو، ڪلوي، (ڏسو: acidic)

alkalinuris (الڪلينيوريا) [Ar.]

کارو مُتائي، کارو پيشاب، (ڏسو: aciduris).

alkaloid (الڪلائڊ) [Ar.]

کار جيان، کاريو، وڻن ٽڻن اندر نامياتي (organic) کارون جن ۾ دوائن ـي تاثير هجي، کاروڻڙو.

alkalosis (الڪلوسِس) [Ar.]

بت ۾ گهڻي کار واپرائڻ، تيزابي کوٽ، ڏگها ڏگها ساهه کڻڻ سبب کارائپ، گهڻ کارائي واري حالت.

allergen (الرجن) [G.]

حساسيو، الرجي ڪندڙ شيءِ، الرجن، الرجائڪ.

allergy (الرجي) [G.]

سُبُڙو الرجي، تکي حساسيت، گرم سرد ڪيفيت. (ڏسو: anaphylaxis ۽ sensitization)

allograft (ايلوگرافٽ) [G.]

هڪ ماڻهوءَ جي گچي جي ٻئي ماڻهوءَ ۾ پيوندڪاري. ڌاري پيوندڪاري. (ڏسو: autograft)

aloe (ايلو) [.]

ڪڙوڻوهه، مُصرَ(ع)، اندرائڻ (هه)، حنظل (ء)، جلاب طور ڪم ايندو آهي.

alopecia (ايلوپيشيا) [L.]

گنج، ٹوڙهه، ٹوڙهائپ، وار نه هجڻ. (ڏسو: Baldness).

alopecia areata (ا. ائريٽيا)

وارچرو، داءُ الثعلب (ء)، چرَند وارُ، چور وار، وال چرو.

alopecia totalis (ايلوپيشيا ٽوٽلِس) [L.]

مٿي ' تمام رار ڪرڻ.

alopeas universalis (ايلوپيا يونيورسلس) [L.]

ڪبوس، پبو سرو، گُسرو.

alum (ايلَم) [.]
ڦٽڪي، زاج (ء). Potassium or ammonium sulphate.

alveolitis (ايلويولائٽس) [L.]
ڦڦڙ جي هوائي ڳوٿرين جي سوڄ.

alveolus (الويولَس) [.]
ڦڦڙ جي سنهي هوائي ڳوٿري، ڏند يا ڏاڙهه جو کُپ، غدودي ڳوٿري. (ڏسو: acinus) جمع = alveoli.

Alzheimer disease
جرمن طبيب الوئس الزهائمر جي نالي تي بيماري، الزهائمر مرض، ان جوپيو نالو presenile dementia آهي، پيريءَ ۾ دماغ ڇڻ ٿيڻ، ويسر جي بيماري.

amalgam (ايمل گم) [G.]
پاري جو مَٺُ (پارو + چاندي + قلعي) جيڪو ڏند جي سور پرڻ ۾ ڪم ايندو آهي.

amastia (ائمسٽيا) [G.]
اڻ اُرهائي، ڇاتيون نه هئڻ جو پيدائشي نقص.

amaurosis (اماروسِس) [G.]
انڌائي، انڌاپ، جُزوي يا پوري انڌاپ.

ambidextrous (ايمبي ڊيڪسٽروئس) [L.]
ٻه هٿيو، ٻئي هٿ استعمال ڪرڻ يا اُن سان لکڻ وغيره جوڳو، ٻئي ساڄڙيو ۽ ڪاٻڙو، ساڄڙيو ڪاٻڙيو.

ambivalence (ائمبي وئلنس) [L.]
ٻه جذبائي، ٻه جذبيو شخص جنهن ۾ ٻه ابتڙ جذبا (پيار ۽ نفرت) ساڳي مهل موجود هجن.

amblyopia (ائمبليوپيا) [G.]
جوت جهڪائي، اکين جي ديد جي جهڪائي جيڪا انڌائي ۾ تبديل ٿي وڃي، تماڪ پياڪ جي جوت جهڪائي ۾ دونهين جي نڪوٽين اندر سايانائڊ جي جذب ٿيڻ سبب جوت جهڪي ٿي ويندي آهي. ان جو علاج vi+A (پٽائي گجر ۽ جيراندي) آهي. ديد جهڪائي.

ambulatory (ايمبوليٽري) [L.]
هلڻ ڦرڻ جوڳو، ڇُرندڙ، متحرڪ.

amelia (اميليا) [G.]
اڻ انگائي، پيدائشي طور هڪ يا وڌيڪ هٿ پير، ٽنگون ٻانهون نه هئڻ.

amenorrhoea (امينوريا) [G.]
ماهواري نه هئڻ يا نه اچڻ، ڪپڙا نه اچڻ، مهينو نه اچڻ، اڻ ماهواري.

amentia (امينيشيا) [L.]
ٻاليولائي، ذهني خرابي.

ametria (اميٽريا) [G.]
پيدائشي طور ٻچيداني نه هئڻ، اُرحمائي.

ametropia (امي ٽروپيا) [G.]
نظر يا ديد جو خرابو، اک جي شفافيت ۾ گڙٻڙ سبب نظر جو خرابو، ڪديدائي.

amino acids (امِينو ائسڊس) [.]
امينو تيزاب، پيھر پروٽين جوڙيندڙ انگي تيزاب، لازمي امينو تيزاب 10 آهن: arginine, histidine, isolencine, leucine, lysine, methionine, phenylanaline, threonine, treptophane and valine. اهي بت اندر ڪونہ ٺهندا آهن. ان ڪري کاڌي ۾ لازم آهن.

amnesia (ائمنيزيا) [G.]
ڀُل، بي حافظائي، اڻ يادگيرو، يادداشت گم ٿيڻ، نسيان، اَيادائي. anterodrate amnesia حادثي کانپوءِ تازن واقعن جي ڀُل، retrograde amnesia حادثي کان اڳ پراڻن واقعن جي ڀل.

amnion (ائمينون) [G.]
گِبي جو سڀ کان اندريون پوش جنهن اندر گِبي پاڻي هوندو آهي. گِبوٽو پوش، گِبي پوش.

amniotic fluid (ائمنيوٽڪ فلوئڊ) [.]
گِبي پوش پاڻي (liquor amnii)، اندرين گِبي پوش اندر پاڻي يا پاڻياٺ، گِبي پوش پاڻي.

amoeba (اميبا) [G.]
اميبا (ميٽونٽڙو/changling)، هڪ خُليو مُفت کائو جيئڙو (parasite) آهي جيڪو اوائلي جيئڙو (protozoa) آهي. اميبا.

amoebiasis (اميبياسِس) [.]
رَت وارا دست. مروڙ وارا دست. پيچش (amoebic dysntry): اميبا جو قسم، a. histolytica کاڌي وسيلي وڏي آنڊي ۾ داخل ٿي اسر ۾ ڦٽ ڪري پيچش ۽ دست ڪندو آهي ۽ جي هن جگر ۾ وڃي واسو ڪيو تہ اتي جگر جو ڳڙ (hepatic abscess) پيدا ڪندو آهي.

amorphous (امورفس) [G.]
اَروپيو، اڻ شڪليو، بي شڪليو، جنهن جي ڪا باقاعدي شڪل نہ هجي. (پائوڊر وانگر)، پُرپُر.

ampule (ايمپول) [L.]
ايمپُول، ننڍڙي شيشي، سيل ٿيل شيشڙي جنهن اندر دوا جو هڪ وزن موجود هوندو آهي. بند نلڪي.

ampulla (ائمپولا) [L.]
ڦُنديل نلي، گهگهيءَ جيان ڦنديل، ڪنهن نليءَ جو ڦنديل حصو.

amputation (ائمپوٽيشن) [L.]
ڪپي ڌار ڪرڻ، ڪنهن انگ عضوي کي ڪپي بت کان ڌار ڪرڻ، ڪَٽڻ، وڍڻ.

amylase (امي ليز) [G.]
نشاستي انزائم، اهو انزائم جيڪو نشاستن کي کنڊ ۾ بدلائي، اميليز.

amyloid (امي لوائڊ) [G.]
نشاستي جيان، اميليز جيان، هڪ مِڻ جيان نظر ايندڙ نشاستو.

amylum (اميلَم) [G.]
نِشاستو (starch).

anabolism (ائنابولزم) [.]
گڏيندڙ عمل، ائنابولزم، هيءَ هڪ تعميري عمل آهي، جيڪو ميٽابولزم جو حصو آهي جنهن اندر سادين شين مان مرڪب شيون پيدا ٿينديون آهن جن اندر توانائي جذب ٿيندي آهي جيئن سادين شين يعني ڪاربان ڊاءِ آڪسائيڊ ۽ پاڻيءَ مان ساون ٻوٽن ۾ اُس وسيلي مُنجهيل شيون يا مُرڪب گلوڪوس جي شڪل ۾ ٺهندا آهن. (ڏسو: catabolism ۽ metabolism).

anacidity (ائن ائسڊٽي) [G.]
اَن تيزابيت، نارمل تيزابيت، خاص طور هاضمي جي رس ۾ نه هئڻ جي حالت. (ڏسو: Achlorhydria).

anaemia (انيميا) [G.]
رتوڻي اٿاٽ، انيميا، رت ۾ رتوڻن يعني ڳاڙهن جزن ۽ هيموگلوبن جي گهٽتائي سبب پيدا ٿيڻ ڪوٽ، اها تڪليف vit. B12 ۽ لوهه جي ڪوٽ سبب پيدا ٿيندي آهي. رت اوڻائي.

anaerobe (ائن ايروب) [G.]
اڻ هوائيا (جيوڙا)، اهي جيوڙا جيڪي هوا يا آڪسيجن جي موجودگي ۾ وڌي ويجهي نه سگهن. اڻهوايو.

anaesthesia (ائن ايس ٿيزيا) [G.]
بي حِسي، اڻ احساسيت، اها ڪيفيت جنهن ۾ ڇهڻ جي حِس يا سُور جو احساس نه هجي ان جا ٽي قسم آهن: 1. عام بيحِسي، جنهن ۾ مريض کي مڪمل بيهوش ڪيو ويندو آهي، 2. مقامي بيحِسي، جنهن ۾ مريض جي جسم جي ڪنهن خاص حصي جي مقامي تنت کي سُن ڪيو ويندو آهي ۽ 3. ڪنڊائتي بيحِسي، جنهن اندر پنيءَ جي ڪنڊي جي بلڪل هيٺين مُهرن ۾ مغزي ڏوري کي سُن ڪرڻ جي دوا واري سُئي هڻبي آهي. دوائي بيهوشي.

anaesthetic (ائناس ٿيٽڪ) [G.]
سُن ڪندڙ، بيحس يا بيهوش ڪندڙ، ـ ائون جيڪي شيءِ يا سنگهائڻ وسيلي سن يا بيهوش ڪنديون آهن.

anaesthetist (ائناس ٿيٽِسٽ) [G.]
بيهوشيءَ واري علم (anaesthesiology) جو ماهر.

analeptic (ائنليپٽڪ) [G.]
تازگي يا ٽاٽائي ڏيندڙ شيءِ يا دوا اها دماغ کي جاڳائيندي آهي مثلاً: تيز بوءِ، امونيا، برانڊي، وغيره. ٽاٽائڪ دوا.

analgesia (انل جيزيا) [G.]
اَسُورائي، سور جي غير موجودگي.

analgesic (ائنل جيزڪ) [G.]
سور مار دوا، سور کي ٻُنجو ڏيندڙ دوا.

analysis (ائنليسِس) [G.]
تجزيو، ڇيد، ڇنڊ ڇاڻ، (ڏسو: نفسياتي تجزيو Psychoanalysis)

anaphylaxis (ائنافيلاڪسِس) [G.]
شديد ردعمل، شديد تکو حِسياتي يا الرجياتي ردعمل.

anasaraca (ائنسارڪا) [G.]
پوري عام ٿوٿر، جلندر، سڄي بت ۾ پاڻي پرجڻ.

anastomosis (ائناسٽوموسِس) [G.]
ٻن يا وڌيڪ شريانين/ رڳن جي شاخن جو هڪٻئي سان وات ۾ وات ملائڻ، ٻوٽ سان ٻوٽ ملائڻ، باهمي رڳوٽو رابطو.

anatomy (اناٽومي) [G.]
انگ ڇاڻ، عضون جو علم، وڍ ڪٽ وسيلي بت جي جوڙجڪ بابت علم، انگ وديا.

ancylostoma (ائن ڪليسٽوما) [.]
ڪُنڍي يا انگوڙي وارو ڪيڙو، اهو رت پياڪ ڪينئون ننڍي آنڊي جي 12 انچ حصي ڊُوڊينم ۾ رهندو آهي. (ڏسو: ankylostomiasis).

androgens (ائنڊروجِنس) [G.]
اُورن ۽ اَئنڊرنيل غدود مان خارج ٿيندڙ مرداڻي هارموني رس اهو مرداڻيون جنسي خصوصيتون پيدا ڪندو آهي. (ڏسو: testosterone)

androgyna (ائنڊوجينا) [G.]
کدڙي، نرماد عورت، اهو کدڙو جنهن ۾ مرداڻين کان زنانيون خصوصيتون وڌيڪ هجن.

androphobia (ائنڊروفوبيا) [G.]
مردن کان ڊپ يا ڏهڪاءُ، مرد ڊپائي.

anencephaly (ائنن سفيلي) [G.]
اَدماغي، اڻ دماغي، بالائي ڳين ۾ دماغ جي پيدائشي غير موجودگي.

aneurysm (اُنُورِزم) [L.]
شرياني ڦوند، رت نليءَ جي مقامي ڦوند.

angina (انجائنا) [G.]
ڇاتي ۾ سُور، سُور، گهٽيل سور، سيني يا دل جو سور (a.pectoris).

angiography (ائنجيوگرافي) [G.]
مريض جي نسن ۾ مخصوص دوا داخل ڪري دل جي شريانين جي جانچ ڪرڻ. رڳوٽي مورت.

angioma (ائنجيوما) [G.]
ائنجيوما، رت نلين جو اڻ موتمار ڳوڙهو، اڪثر وارنلين ۾ ٿيندو آهي.

angioplasty (ائنجيوپلاسٽي) [G.]
رت نلين جي پلاسٽڪ سرجري.

angiosarcema
(ائنجيوسارڪوما) [G.]
رت نلين جو موتمار سرطاني ڳوڙهو.

anhidrosis (ائن هِيدروسِس) [G.]
پگهر گهٽ اچڻ جي حالت، پگهر اوڻائي.

anhydrotics (ائنهائڊروٽڪس) [.]
پگهر گهٽائيندڙ دوائون، پگهر گهٽائڪ.

anhydraemia (ائنهائڊريميا) [.]
رت ۾ پاڻيءَ جي گهٽتائي يا کوٽ، رت سوڪهڙو.

anhydrous (ائنهائڊرس) [.]
اُپاڻيو، بي پاڻيو، پاڻيءَ جي مڪمل کوٽ، سُڪل، خشڪ نوٽ.

anicteric (ائن-اِڪ-ٽيرڪ)
[G. icteros, سائي، يرقان]
بي ڪاميو، اَڪاميو، سائيءَ ڪانسواءِ اڻ ڪاميو.

aniline (ائني لِين) [.]
ڪوئلي مان ڪَشيد ڪيل سٽيو رڱيندڙ مرڪب مادو جيڪو رنگن (dyes) جي تياريءَ ۾ ڪتب ايندو آهي.

aniridia (ائني-ري-ڊِيا) [.]
اک جي اندلني پردي جي کوٽ يا خرابي، اڪثر پئدائشي هوندي آهي. اڻ اندلنائي.

anisocoria (ائني- سو- ڪوريا)
[G. anisos, اڻ برابر; kore ماڻڪي]
ٻن اکين جي ماڻڪين جي قطر وچ ۾ اڻ برابري، ننڍيون وڏيون ماڻڪيون.

anisocytosis (ائني-سو-سائٽوسِس)
[G. anisos, اڻ برابر; kytos گهرڙو; -osis حالت]
خلين يا گهرڙن جي سائيز ۾ اڻ برابري، ننڍ وڏا گهرڙا.

anisomelia (ائني- سو-ميليا)
[G. aniso, اڻ برابر; melos, انگ]
ٽنگن ٻانهن جي ڊيگهه ۾ ننڍ وڏائي، انگ ننڍ وڏائي.

anisometropia (ائني-سو-ميٽرو-پيا)
[G. anisoso, اڻ برابري; metron, رپ, ops, اک].
اکين جي انعڪاس يا موڙ ۾ فرق، ڇُهنبائي، ٽاڏ، ٽيڏ.

ankle (ائنڪِل)
پير جو مُرو، مُرو، مُريو.

ankyloblepharon (ائنڪلو-بلي-فرون)
[G. agkylos, آڏٽڙچو; blephron, ڇپر].

اکين جي چپرن/ پنبڻين جو پاڻ ۾ چنبڙڻ يا ڇهڻ، پنبڻ ڇهڻاءُ، اکيون لڳڻ.

ankylosis (اينڪي-لو-سِس)

[G. agkyle, چامائو پڻو]

سَنڌ جي سختي، سوڪ يا آڪڙ، سَنڌ سُڪي يا آڪڙجي وڃڻ، سَنڌ سُڪائي.

ankylostoma (اينڪي-لوس-ٽوما)

[G. agkylos, ورِيل; stoma وات]

ساپڻ (nematodes) جي گهراڻي جي هڪ قسم جو ساپو، جنهن جي وات ۾ رت چوسڻ جا آنگوڙا (hooks) هوندا آهن، جنهن سان هو پنهنجي رهندڙ جاءِ يعني ٻارنهن آنڱي ننڍي آنڊي (duodenum) ۾ آنگوڙو کپائي رت چوسي ٽڳندو آهي. اهو مفت کائو ساپو آنگوڙو ساپو يا کينئون (hook worm) به سڏبو آهي سندس حيواني نالو akylostoma duodenale آهي. کُنڍ کينئون.

ankylostomiasis (اينڪلوس-ٽو-مياسِس)

[G. agkylos, ورِيل; stoma, وات; -lasis, حالت]

آنگوڙي کينئن جي بيماري (hookworm disease)، رت چوسجڻ سبب مريض ۾ ڏوبر ۽ رتوٽي اڻاٽ پيدا ٿيندي آهي. کُنڍ کينئائي.

anular (اينُولَر)

[L. annulus, چَلو].

چلي شِڪليو، چليدار، چَلائتو- تاندوري بندا (ligaments) جيڪي مُري ۽ ٻانهن جي آڱوٺي واري پاسي واري نريءَ جي ٻنهي چيڙن جي سنڌن جي چوڌاري چلي جي شڪل ۾ هوندا آهن.

anodyne (اينوڊن)

[G. a, اڻ; odyne, سُور]

هڪ سور گهٽائيندڙ دوا، اسوري يا سور مار دوا.

anogenital (اينو- جِنائي- ٽَل)

[L. anus, مقعد; G. genesis, ڄم]

ٻت جي مقعد ۽ ڄم واري جاءِ، جنسي ۽ مقعدي جاءِ.

anomaly (اينو- مَلي)

[G. anomallia, بي قاعدگي]

جيڪو قاعدي اُصول يا نارمل کان هٽيل هجي، بيقاعدي معمول جي خلاف، اڻ هٽي.

anomia (اينومِيا)

[G. a, اڻ; onoma, نالو]

ڪنهن شيءِ يا ماڻهو کي نالي نہ ڏئي سگهڻ کان لاچاري، اڻ نالي ڳنهائي.

anonychia (اينو-ني-ڪيا)

[G. a, اڻ; onyx; ننهن]

بي ننهيون، اَننهائي.

anoperineal (ائنو-پيري-نِيَل)
[L. anus, مقعد; G. perineas,] مقعد
۽ ڄمر انگ جي وچ واري جاءِ،
مقعد ۽ مقعدي ڄمر واري جاءِ.

Anopheles (ائنو- في- ليز)
[G. anopheles, چيهو رسائيندڙ]
مڇر جي هڪ جنس (genus) جو نالو،
جنهن جي مادي رت چوسڻ وسيلي
ماڻهوءَ ۾ مليريا يا سيءُ تپ جو
مرض ڏيندي آهي. (ڏسو malaria)

anorchus (ائن-اور-ڪَس)
[G. a, اڻ; orchis, آنورا].
ڄوڪرات ٻار ۾ آنورن يا خصين
جي پئدائشي غيرموجودگي، بي
خصيو، اڻ آنوريو.

anorectal (ائنو- ريڪ- ٽَل)
[L. anus, مقعد; rectus, سَڌو]
ڪاڄ نلي جي وڏي آنڊي جو
هينئين ڇيڙو، ڪاڪوس واري
جاءِ، مقعد ۽ سڌي آنڊي (rectum)
وارو حصو، مقعدو سڌ آنڊو.

anorectic (ائنو-ريڪ-ٽِڪ)
[G. a, اڻ, orexis, بُک]
بُک مار شيون يا دوائون.

anorexia (ائنو-ريڪ-سِيا)
[G. a, اَڻ: orexis, بُک]
بُک مرڻ، بک جي طلب مري
وڃڻ، کائڻ لاءِ دل نہ چوڻ، اُرچ،
بي بُکائي. نفسياتي طور بُک
ختم ٿيڻ، جو آخر ۾ معدي جو
استر بہ سڪي ڳري ويندو آهي .a
nervosa, نفسياتي بي بُکائي.

aosmia (ائنوس-مِيا)
[G. a, اَ; osme, بانس]
سنگهڻ جي حِس ختم ٿيڻ،
اَسُنگهائي، بي بانسائي.

anovular (ائن-اوُو-لَر)
[G. a, اَ; L. ovume = بيضو]
:a. bleeding اَبيضيو، اڻ بيضيو،
بيقاعدي زنانو رت جيڪو اڻ
بيضيو هجي اها باقاعدي ماهواري
ناهي.
:a. cycle، اڻ بيضائتي ماهواري
(ڏسو: metropathia hoemorrhagica)

anoxaemia (ائنوڪسي-مِيا)
[G. a, اَ; oxys, تکو; haima, رت]
رت ۾ آڪسيجن جي اڻاٺ،
رتوٽي آڪسي اڻاٺ (ڏسو:
hypoxaemia)

anoxia (ائنوڪسيا)
[G. a, اَ; oxys, تِکو]
لٽتي اُٽت (tissue) ۾ آڪسيجن جي
اُڻاٺ، لٽتي آڪسي اڻاٺ، (ڏسو:
hypoxia)

antacid (ائنٽ-ائسڊ)
[G. anti, خلاف; L. acidus, کٽو]
تيزابيت يا کٽاڻ کي ختم ڪندڙ
مادو يا دوا، تيزابيت ٽوڙ، کٽِ مار.

اڳ ڄمر، ڄمر کان اڳ جو مُدو (40 هفتا يا 280 ڏينهن) ڄمر اڳوڻائي.
(also prenatal)

antepartum (ائنٽي-پار-ٽمر)
[L. ڄمر کان اڳ]
ڄمر کان اڳ جو مُدو (ڳورهاڙيءَ جي ڇهين کان نائين مهيني وارا ٽي مهينا)، (ضد postpartum)، ڄمر کان اڳ زنانو (A. haemorrhage رت وهڻ. (ڏسو: placenta praevia)

anterior (ائنٽي-ري-اَر)
[L. سڀ کان پهريون يا اڳيون]
جسم جو اڳيون يا پيٽائون پاسو، اڳياڙي، اڳيل، پيٽيرو، موهڙُ، موهنگُ، (also ventral) (ضد: posterior or dorsal)
a. chamber: اک جي دوڏي جي قرني پر ۽ اندلني پردن جي وچ واري ڪوٺڙي، اڪائين اڳين ڪوٺڙي. (ڏسو: aqueous).

anterograde (ائنٽيرو-گريڊ)
[L. anterior, اڳيان; gradi, وڃڻ]
حادثي سبب ان کان ٿورو اڳ جي واقعاتي ويسر، ٿور اڳوٽي ويسر. (ڏسو: amnesia)

antero-inferior (ائنٽيرو- انفيريَر) [L.]
اڳتي ۽ هيٺ، اڳ هيٺيرو.

anterolateral (ائنٽيرو- لئٽرل) [L.]
اڳتي ۽ پاسي، اڳ پاسيرو.

antagonism (ائنٽا-گونِزم)
[G. antagonizesthai, خلاف جدوجهد]
سرگرم مخالفت، اها ڪجهه دوائن، مُشڪن ۽ ننڍ جيتامڙن جي خصوصيت آهي.

antagonist (ائنٽا-گو-نِسٽ)
[G. antagonistes, مخالف]
هڏائين مُشڪ جيڪا ٻي ٽي موافق (agonist) مشڪ کي حرڪت ڪرڻ جو موقعو ڏئي، دوا جيڪا ٻي دوا جو اثر رد يا ابتڙ ڪري ڇڏي. مخالف.

antaphrodisiac (ائنٽا-فرو-ڊي-زياڪ)
[G. anti مخالف; aphrodisiakos, جنسي]
جنسي بک يا قوت باهه گهٽائيندڙ شيءِ يا دوا، جنسي ريچڪ (impulse) جي اٽاٽ، جنسي بک گهٽائيندڙ. Also anaphrodisiac.

anteflexion (ائنٽي فليڪشن)
[ante, اڳيان; flectere, مُڙڻ]
ڪنهن انگ عضوي جو اڳتي نوڙڻ يا ورڻ، اڪثر رحم (uterus) لاءِ استعمال ٿيندو آهي، اڳ نوائي. (ضد reroflexion).

antemortem (ائنٽي مورٽِم)
[L. موت کان اڳ]
موت اڳونائي. (ضد postmortem)

antenatal (ائنٽي نئٽل)
[L. ante, natus, ڄمر]

anteromedial (ا-ميڊيل) [L.]
اڳي ۽ وچ پاسي- اڳ وچيرو.

anteroposterior (ا. پوسٽيريَر) [L.]
اڳتي ۽ پوئين پاسي، اڳ پُٺيرو.

anterosuperior (ا. سپيريَر) [L.]
اڳتي ۽ مٿي، اڳ مٿيرو.

anteversion (ائنٽي- وَرشَن)
[L. ante, اڳ; vertere, ورڻ]
ڪنهن عضوي، انگ يا حصي جو اڳيرو ٿي ورڻ يا جهُڪڻ يا جاءِ ڇڏڻ، اڳ ورائي، (ضد = retroversion)

anthelmintic (ائن-ٿيل-مِن-ٽِڪ)
[G. helmins, ساپو]
آنڊي جي ڪينئن لاءِ ساپا مار دوائون.

anthracosis (ائنٿرا-ڪو-سِس)
[G. anthrax, اڱر; -osis, حالت].
دونهين ۾ ساهه کڻڻ سبب ڦڦڙن جي ڪارنهن يا اڱاري، ڦِڦڙائين ڪارڻ يا اڱاري.

anthrax (ائن-ٿريڪس) [G.]
مال مان وچڙندڙ بيماري، جيڪا هڪ موتمار پونئرو ڦُڙ (malignant pustule) پيدا ڪندي آهي، ان جي جيوڙي جو نالو Bacillus anthracis آهي.

anthropology (ائنٿرو پولوجي)
[G. anthropos, ماهر; logus, اڀياس].
انسان ذات يا ماڻهن (جي هڏڪاٺ، منهن مهاندي، ريتن رسمن بابت ڄاڻ) جو اڀياس، بشريات، ماڻهو ڄاڻ.

anti-allergic (ائنٽي- الرجڪ)
[G. anti, توڙ; ergon, سرگرمي; genesis, پيداوار]
حساسيت گهٽائيندڙ، الرجي توڙ، الرجي مار.

anti-anaemic (ائنٽي-ائني-مِڪ)
[G. haima, رت]
رتوڻي اٽاڻ دور ڪندڙ گماشتو، رتوڻي اٽاڻ روڪ.

antibacterial (ائنٽي-بئڪٽي-رِيَل)
[G. bakterion, ننڍو عملو].
جيوڙا مار گماشتو، جراثيم ڪُش.

antibiosis (ائنٽي بِيوسِس)
[G. bios, زندگي].
ٻن جيوئن جي وچ ۾ تعلق جنهن مان هڪڙو ٻئي لاءِ هاڃيڪار هجي، جيو هاڃيڪاري.

antibiotics (ائنٽي-بيو-ٽِڪس) [G.]
جيومار، جيوڙا مار دوائون مثلاً پنسلين يا ٽيڙا سائڪلين وغيره.

antibodies (ائنٽي بوڊيز)
الرجياتي مادن (antigens) جي رد عمل ۾ رت اندر پيدا ٿيندڙ سوس الرجي مار جسمڙا، ائنٽي باڊي.

anticholinergic (ائنٽي-ڪولي-نرجِڪ)

[G. chole, پِتُ; ergon, ڪم]
ڍرو ڪندڙ (ڍرائڪ) تنتن مان نڪرندڙ رس مادا يا دوائون، ڍرائڪِ روڪ.

anticoagulant (ائنٽي ڪوگُولنٽ)
[L. coagulare, جمائڻ يا ٺٽيڻ]
رت کي جمڻ يا ٺيڻ کان روڪيندڙ گماشتو، ٺٽپ روڪ.

anticonvulsant (ائنٽي ڪن وَل سَنٽ)
[L. convulses, ڏڏيل]
چڙهيون روڪيندڙ گماشتو، چڙيون روڪ. جسماني چُرپُر روڪيندڙ.

antidepressant (ائنٽي ڊيري سينٽ)
[L. depressus, دٻائڻ]
اوڳاٽٿپ، ملولائي روڪ دوائون (ڏسو: depression)

antidiu retic (ائنٽي ڊاءِ يُوري ٽِڪ)
[G. dia, وسيلي; ouron, پيشاب].
مُٽ روڪيندڙ، پيشاب روڪ.
antidiuretic hormone (A.D.H): پُٺيري پچوچري غدود مان نڪرندڙ هارموني رس (ڏسو: diabetes).

antidote (ائنٽي ڊوٽ)
[G. didonai, ڏيڻ].
ترياق، ٽوڙ، زهر جو ٽوڙ يا دارون.

antiemetic (ائنٽي اميٽِڪ)
[G. emeticos, الٽي ڏياريندڙ].
الٽي روڪ دوائون يا گماشتو.

antienzyme (ائنٽي انزائم)
[G. en, اندر; zyme, خمير].
انزائمڪ روڪ دوا، خمير روڪ.

antifebrile (ائنٽي فيبرائل)
[G. anti, توڙ; L. febris, fever].
تپ ٽوڙ گماشتو.

antifungal (ائنٽي فَنگل)
سينور روڪ گماشتو، سينور ماردوا.

antigen (ائنٽي جِن)
[G. genus, جم].
اهو مادو جيڪو جسمڙي روڪ مادا (antibodies) پيدا ڪري، ائنٽي جن (ڏسو antibody).

antihaemophilic globulin (ائنٽي-هيمو-فلِڪ-گلو-بيو-لِن)
[A.H.G]
هڪ عامل جيڪو پلازما ۾ غير موجود هجي، جنهن جو تعلق رت جمڻ سان آهي. رتوٽي پيدائشي بيماري هيموفيليا ۾ ان جي کوٽ هوندي آهي.

antihaemorrhagic (ائنٽي-هيمر- هيجِڪ)
[G. haima, رَت; rhegnynai, ڦاٽ ڪائي وهڻ].
رت وهڪ روڪ گماشتو جهڙوڪ وٽامِن ڪي [k].

antihistamines (ائنٽي-هِسٽا-مِينز)
[G. histos, ماس; ammoniakon, وڻ جو ڪوئنر].
بت ۾ ماس اندر سِمندڙ هسٽاسين مادي کي روڪيندڙ دوائون جيڪي چاپاڪي جِسياتي حالتن ۾ ٿوڙ طور ڪم ايندِيون آهن، هسٽامين روڪ.

antihypertensive (ائنٽي-هائپرٽين-سِو)
[G. hyper, مٿي; tendare, اينگهڻ].
مٿي چڙهيل رتوٽي داب (blood pressure) کي هيٺ ڪندڙ دوائون يا گماشتا، وڌ رت داب روڪ دوائون.

anti-infective (ائنٽي-اِن فيڪ-ٽِو)
[L. infectus, جيوڙائپ ڪيڻ].
جيوڙائپ (infection) روڪ گماشتو، جهڙوڪ وٽامن [A].

anti-inflammatory (ائنٽي-اِن-فلي-مئٽري)
[L. inflammare, روڳ ڏيڻ].
سوڄ روڪيندڙ، روڳ روڪ يا سوڄ روڪ گماشتو.

antiluetic (ائنٽي-لُو-اي-ٽِڪ)
[L. lues, وبا].
آتشڪ (باد فرنگ/syphilis/lues) روڪ گماشتو. ٽاڪي روڪ.

antimalarial (ائنٽي-مليريل)
[It. malaria=bad air, خراب هوا، بد هوا)
مليريا (سيءُ تپ) روڪ اپاءُ.

antimetabolites (ائنٽي-ميٽا-بو-لائٽز)
[G. metabole, تبديلي].
گهرڙي جي غير ضروري واڌ روڪيندڙ مرڪب، جيڪي تکي (acute) ليوڪيميا ۾ ڏنا ويندا آهن جهڙوڪ فولڪ تيزاب وغيره. غير ضروري واڌ روڪ.

antimicrobial (ائنٽي مائڪرو بيَل)
[G. mikdros; ننڍڙو, bios, زندگي].
جيوڙا مار دوائون.

antimitotic (ائنٽي-ميٽو-ٽِڪ)
[G. mitos =ڏاڳو]
گهرڙي جي ڏاڳيائي ورڇ (mitosis) روڪڻ وڌ واڌ ان جي روڪڻ وارو گماشتو، ڏاڳيائي ورڇ روڪ.

antimony (ائنٽي-موني)
سُرمو اهو ڪاري آزار (leishmaniasis) جي علاج ۾ استعمال ٿيندو آهي (مارڪو پولو جي چاچي بِڪولو افغانستان ۾ سُرمي سان علاج ڪرايو ۽ نامرد ٿي ويو).

antimycotic (ائنٽي-مائڪو-ٽِڪ)
[G. mylees, سينور جو قسم]
سينور روڪ دوا.

anti-oxidants (ائنٽي- آڪسي- ڊنٽس)
آڪسيجڻ (oxidation) روڪ مادو.

anti-parasitic (ائنٽي-پئرا-سِٽِڪ)
[G. parasitos, مفت کائو].
مفت کائو جيتامڙا روڪ، ڏئو روڪ.

antiperistalsis (ائنٽي-پيرِس-ٽيل-سِس)
[G. peri, چوڌار; stalsis, سوڙهه]
آندي جي لهري حرڪت روڪ (ڏسو: peristalsi).

antipruritic (ائنٽي-پرُو-رِٽِڪ)
[L. pruntus, خارش].
خارش روڪ گماشتو/ دوا.

antipyretic (ائنٽي-پاءِ-ريٽِڪ)
[G. pyretos, تپ]
بخار لاهيندڙ دوا، تپ روڪ گماشتو.

antirachitic (ائنٽي-رئڪ-ٽِڪ)
[G. rachis, پنيءَ جو ڪنڊو]
ڪنگيءَ (rickets) روڪ گماشتو/ دوا، جهڙوڪ وٽامن ڊي [D].

antirheumatic (ائنٽي-رهيُو-مئٽِڪ)
[G. rheuma, وهڻ].
سنڌن جو سور يا وائيءَ سور روڪيندڙ گماشتو-وائيءَ روڪ.

antiscorbutic (ائنٽي-اسڪور-بيُوٽِڪ)
[L. scorbutus اسڪروي/اسقربوط].
ڏند جي وهارن جي بيماري. اسقربوط (scurvy) روڪ گماشتو، جهڙوڪ وٽامن سي [C]. اسڪروي روڪ.

antisepsis (ائنٽي سِپ سِس)
[G. sepsis, سڙڻ، رجهڻ، ڪِن هڻڻ]
ڪِنُ روڪَ، گند روڪ.

antiseptic (ائنٽي سِپ ٽِڪ)
ڪِن روڪ/منڌ مار/گند مار (دوا). جهڙوڪ ڪاربو ائسڊ يا فينول.

antisialagogue (ائنٽي-سيالي-گوگ)
[G. sialon, پِڪَ; agogos, نيئندڙ].
پِڪَ روڪ، ٿُڪَ روڪ.

antisocial (ائنٽي سوشل)
[L. socius, ساٿي].
سماج جو ويري، ديوانگي جي ڪيفيت جنهن ۾ مريض معاشري جون پابنديون ۽ فرض قبول ڪرڻ جوڳو نہ هوندو آهي، سماج دشمن.

antispasmodic (ائنٽي-اسپاز-مو-ڊِڪ)
[G. spasmos, ڳِڍڙي]
مُشڪ ۾ ڳِڌڙيون روڪيندڙ اپاءُ، ڳِڌڙي روڪ.

antitoxin (ائنٽي ٽاڪسِن)
[G. toxicon, زهر].
ترياق، بت ۾ جيوڙن جي وِهہ يا زهر خلاف پيدا ٿيندڙ ترياقي مادو جيڪو ان وهہ کي بي اثر ڪري ڇڏيندو آهي، وِهہ ٽوڙ.

antitussive (ائنٽي ٽَسِو)
[L. tussis, کنگهہ]
کنگهہ روڪ اپاءُ.

antivenin (ائنٽي وي نِن)
[L. venenum, وَهہ].
نانگ بلا جي وهہ خلاف توڙ يا ترياق، جانورن ۾ نانگ جي وِهہ سيءُ سان داخل ڪري نانگ بلا جي ڪکيل کي رتوٽو پاڻي ترياق طور ڏجي، نانگ وِهہ ترياق.

antiviral (ائنٽي وائرَل)
[L. virus, زهر].
وائرس مار دوا.

antrum (ائن-ٽرم)
[L. antron, ڪڏو].
هڏي اندر ڪڏو، هڏائون ڪڏو.

anuria (ائنوريا)
[G. ouran, پيشاب].
پيشاب نہ اچڻ يا نہ هئڻ، اڻ مُتائي، اَمُتائي، بي پيشابي، مُٽ روڪَ.

anus (ائنس) [L.]
سَگُڻ، ڪاچ نليءَ جو آخري چيڙو، جتان ڪاڪوس نڪرندو آهي، مقعد، ياڏ، ياڏ، گديا. بار ۾ مقعد imperforate anus: جي پيدائشي غير موجودگي، مقعد جو ٽنگ نہ هئڻ. اڻ مقعدائي، اڻ ٽُنگيو مقعد.

anvil (ائن-وِل)
[A.S., anfilt, سنداڻ]
وچين ڪن جي ٽن هڏڙين مان سنداڻ شڪلي هڏڙي. (ڏسو: incus).

anxiety (ائنگ-زاءِ-ٽي)
[L. anxietas, ڳڻتي]
خوف، ڪنڪي ۽ ڌڪاءُ جي ذهني ڪيفيت، پريشاني، چنتا، ڳڻتي، (ڏسو neurosis) اها هڪ ذهني نفسياتي ڪيفيت آهي جنهن ۾ مريض تي بار بار ڳڻتي جا شديد تيز تکا حملا ٿيندا آهن حملي دوران، دٻپ، ڌڪاءُ جون سموريون علامتون ۽ نشانيون ظاهر هونديون آهن، آخر ۾ ڪيس دهي پوڻ (collapse) ۽ موت جو سخت ڪُنڪو هوندو آهي.

anxiolytics (ائنگ-زي-اوِ-لِٽِڪس)
[G. lysis, ڍرائي]
ڳڻتي روڪ دوائون يا گماشتا، جهڙوڪ valium.

aorta (آ-اور-ٽا)
[G. aorte, شاهہ شريان]
بت جي وڏي ۾ وڏي شريان جيڪا دل مان اُسري ونگ ٺاهي چاتي ۽ پيٽ مان ٿيندي ٻن ٽنگن ۾ ورهائجي ويندي آهي. شاهہ شريان. abdominal aorta: شاهہ شريان جو پيٽ وارو حصو جنهن جي ٽِڙڻ سان چِڪي پيدا ٿيندي آهي. پيٽائين شاهہ شريان.

arch of aorta: دل مان نڪرڻ مهل ۽ پوءِ هيٺ لهندي شاهه شريان جي ونگ.

ascending aorta: دل مان نڪرندي چاڙهوڪي شاهه شريان.

descending or Thoracic aorta: ڇاتي اندر ونگ ناهڻ ڪانپوءِ هيٺ لهندي لاٿوڪي يا ڇاتوڪي شاهه شريان.

aortitis (آئور-ٽاءِ-ٽِس)
[G. -itis, روڳ، سوڄ].
شاهه شريان جي سوڄ.

aortogram (آئور-ٽو-گرام)
شاهه شريان جو عڪسي فوٽو. (ڏسو arteriogram) (تصوير شاهه شريان جو عڪس)

aortography (آئور-ٽو-گرافي)
شاهه شريان جي فوٽو گرافي. (ڏسو: arteriography)

apathy (اَ-پيٿي)
[G. pathos, احساس]
ڳهيلائيءَ يا موڳائيءَ جي نفسياتي ڪيفيت، موڳائي، وسائل ڪيفيت.

aperients (اي-پر-يَنٽس)
[L. aperire, کولڻ].
ڪاڪوس آڻيندڙ يا قبض کوليندڙ دوائون، هلڪا جلاب.

aperistalsis (antiperistalsis: ڏسو)

apex (ائپيڪس)
[L. انتهائي چيڙو]
ڪنهن به شيءِ جي چوٽي يا نوڪ جيڪا نباتي (مخروطي/-cone shaped) هجي. چوٽي. ڦڦڙ ڪ دل يا ڦڦڙ جي چوٽي (جمع: apices).

aphagia (اي-في-جيا)
[G. phagein, کائڻ]
ڳهي نہ سگهڻ، اڻ ڳهائي.

aphakia (اي-في-ڪِيا)
[G. phakos, دال جو داڻو، عدسو]
اک منجهه دالي يا عدسي (lens) جي غير موجودگي، اڻ بلورائي.

aphasia (اي-في-زِيا)
[G. phases, گفتار].
دماغي خرابيءَ سبب گفتار يا ڳالهائڻ ۾ رنڊڪ، بي گفتاري، motor aphasia: اَکلي نہ سگهڻ، لکيل يا ٻوليل لفظ سمجهي يا سڃاڻي نہ سگهڻ: sensory aphasia.

aaphonia (اي-فو-نيا)
[G. phone, آواز، صوت]
ڳالهائڻ وارو آواز وڃائي وهڻ، اڻ آوازائي، بي آوازائي.

aphrodisiac (ائفرو-ڊِي-زِياڪ)
[G. Aphrodite, افروديتي، زُهره].
شهوت وڌائيندڙ شيون، قوت باهه وڌائيندڙ مُبهِي، شهوت انگيز، جنسي بک يا طلب وڌائيندڙ، جنس وڌائڪ.

aplasia (اي-پلي-زِيا)

اڌ رنگ جو حملو (stroke) اسٽروڪ- اڌرنگ. (ڏسو: paralysis, hemiplegia

appendicectomy (اپ-پينڊي-سيڪ-ٽومي)
[L. appendix, ضميمو; ektome, ڪپي ڌار ڪرڻ]
وڏي آنڊي جي واڌو پُڇڙيءَ کي ڪپي ڌار ڪرڻ واري آپريشن. آنڊي واڌ پڇڙيءَ ڪور.

appendicitis (اپينڊي-ساءِ-ٽِس)
[L.]
واڌو آنڊائتي پڇڙيءَ جي سوڄ.

appendix (اپينڊڪس) [L.]
آنڊي وڏي. وڏي آنڊي جي واڌو پڇڙي، ضميمو، اها چيچ جهڙي ٿلهي ۽ سنڊس ڊيگهه ملي ميٽر تائين هوندي آهي. ڪنهن ڪم جي ناهي. جي سڄي سور ڪري ته آپريشن سان ان کي ڪپي ڌار ڪبو آهي.

apperception (ايپ-پر-سيپ-شن)
[L. percipere, پروڙ]
حِسي چُرچَ (stimulus) جي چٽي پروڙ، ڄاڻ يا سڃاڻ، چٽي حِسي پَروڙ.

apposition (ايپ-زي-شن)
[L. poner, رکڻ]
ٻه متڇرا يا ڪنارا پاڻ ۾ گڏڻ.

[G. plassein, ٺاهڻ، نهڻ].
اوسر جي کوٽ، اڻپوري نشونما، تنتي اٽت (tissue) جي اڻپوري اوسر، اڻپوري اُٽت اوسر.

aplastic (اَ-پلاس-ٽِڪ)
1. بي شڪليو، اڻ روپيو، شڪل صورت يا روپ کانسواءِ 2. جيڪو نئين ماسائتي اٽت نه ٺاهي سگهي. aplastic anaemia جهڙوڪ اُرُوپ.

apnoea (ايپ-ني-آ)
[G. pnein; ساهه کڻڻ].
وقتي طور ساهه نه کڻي سگهڻ، اڻ ساهائي.

apocrine (ايپو-ڪرائن)
[G. apo, کان; krinein, ڌار ڪرڻ].
ڪڇن ۽ نهائين جا پگهر وارا مٿيل غدود، جيڪي بلوغت کانپوءِ مخصوص بَدبُوءِ پيدا ڪندا آهن. بدني بوءِ وارا غدود، جنسي پگهر غدود.

apodia (ائپوڊيا)
[G. pous, پير].
پيرن کانسواءِ، پيدائشي پير نه هئڻ، اپيريائي، اڻ پيرائي.

apophysis (ايپو-فاءِ-سِس) [G.]
هڏي جي اپريل يا وڌيل بُوند يا گِنڊ، هڏائين بُوند، هڏائون گِنڊيو.

apoplexy (ايپو-پليڪ-سي)
[G. apoplessein, اڌرنگ سبب جڏائي]

apraxia (ائپريڪسيا)
[G. prassei, ڪرڻ]
دماغي خرابيءَ سبب شين کي مؤثر طريقي سان استعمال نہ ڪري سگهڻ اڻ ڪَرتائي.

A.P.T (Alum Precipitated diphtheria Toxoid)
خناق يا ڊپٿيريا جي اپاءَ طور ٽڪو يا سائو.

apthae (ايف-ٿي)
[G. thrush, ڦلوڪٽا، سينوراتي].
وات ۾ ننڍڙا ۽ تراڪڙا ڦلوڪٽا، سينوراتي ڦلوڪٽا (buccal aphthous = واحد alcerations).

aptitude (ايپ-ٽِي-ٽِيُوڊ)
فطري لاڙو، رُجحان، رغبت، اهليت يا لياقت، ڪنهن جسماني يا ذهني ڪم ڪرڻ جي ڏات يا صلاحيت، فطري لاڙو.

apyrexia (اَ-پائريڪسِيا)
[G. pyrestos, تپ، بخار]
تپ نہ هئڻ، بي تپائي، اَتپائي.

aqua (اڪ-وا) [L.]
پاڻي، جل، ڪشيد ڪيل پاڻي (a. distillate)، شوري جو تيزاب (a. fortis)، ڦُودني جو پاڻي (a. menthae piperitae).

aquaeduct (ايڪ-وِي-ڊڪٽ)
[L. ducere, نيئڻ]
واهہ (canal)، دماغ اندر پاڻياٺ جو هڪ رستو يا نلي، پاڻياٺ نلي.

aqueous (ايڪ-وِيَس) [L.]
پاڻياٺ، پاڻيانو، اڪيائين دوڏي جي اکين ۽ پوئين ڪوپي منجهہ پاڻياٺ (a. humor)، اک ڪوئڙي پاڻياٺ.

arachidonic acid (اَرَڪي-ڊو-نِڪ ائسڊ)
هڪ لازمي سٽيو تيزاب جيڪو ٿوري مقدار ۾ جگر ۽ عضون جي چربيءَ ۾ موجود هوندو آهي هي بہ اوسر ۾ مدد ڏيندو آهي.

arachis oil (ايري-ڪِس آئل)
[E. arachis, ڪاڇا، بوهي مُگ]
ڪاڇن جو تيل.

arachnodactyly (اَرَڪ-نو-ڊيڪ-ٽِلي)
[G. arachne, ڪوريئڙو; dactylos, آڱر]
هڪ پيدائشي عيب جنهن ۾ ٻار جون آڱريون ڪوريئڙي جيان هونديون آهن. ڪوريئڙ آڱريائي.

arachnoid (اَرڪ نوائڊ)
[G. arachne, ڪوريئڙو; eidos, شڪل، صورت، روپ]
ڪوريئڙي جي ڄار جي شڪل وانگر، ڪوريئڙ ڄار شڪليو.

arborization (آربو-رائي-زيشن)
[L. arbor, وڻ]

وڻ جي ٽارن ٽارين جهڙي ترتيب، تنتيو (neurone) جي پنهي ڇيڙن تي تنتي تندن تارين جي ٽارين يا ڏارين جا مُڇا، ٽاراٽاريون، ڏار ڏاريون.

arboviruses (آربو-وائرسِز)
[L. arbor, وڻ; virus, زهر]
جيتامڙن (arthropods) وسيلي وچڙندڙ وائرسن جو ڪُڙم قبيلو، مڇرن وسيلي وائرسي ڪڙم، پيلو بخار، ڏِنگا بخار ۽ رفٽ ويلي بخار پيدا ڪندا آهن، واريءَ مک (sand fly)، واريًاسو تپ ڏيندي آهي ڇچڙن وارا وائرس سرسام جهڙا بخار پيدا ڪندا آهن.

arch (آرچ)
[L. arcus, محراب، ونگ، قوس، ڪمان]
ونگ يا ڪمان. جهڙوڪ شاهه شريان جي ونگ، پير جي ترّيءَ جي ونگ (arch of aorta; arch of foot).

arcus senilis (آرڪَس سينِلِس)
[L. arcus, ونگ; senilis, پيرسن]
پيرسن ماڻهو ۾ اک جي تاري جي چوڌاري هڪ غير شفاف ڇلو، جيڪو عمر وڌڻ جي نشاني آهي. پيريءَ جو ڇلو.

areola (ايريولا)
[L. area, ايراضي]
اُرهه جي ڏونٽي (nipple)، چوڌاري ڪارائيل ڇلو يا ٽِڪي، ڏُونٽيءَ جي ٽِڪي، ڪچو.

arginase (آرجي نيز)
جگر، بُڪين ۽ ترِيءَ ۾ موجود هڪ اينزائيم جيڪو آرجنين کي اورنيٿين ۽ يوريا ۾ ورهائي ڇڏيندو آهي. آرجينيز

arginine (آرجنين)
لازمي امينو تيزابن مان هڪ تيزاب آرجنين.

Argyll Robertson pupil (آرجِل رابرٽ سن پيُوپل)
اها ماڻڪي جيڪا نظري نهڪ خلاف ته نه پر روشنيءَ خلاف رد عمل ڏيکاري اها تنتي آتشڪ (neurosyphilis) جي پڪي سڃاڻپ آهي. (آرجل رابرٽسن (1837-1909) هڪ اسڪاٽ طبيب هو.) آرجِلي ماڻڪي.

ariboflavinosis (ايرائبو فلي- وي- نوسِس)
[L. ries, وڏي ڪشمش; flavus پيلو رنگ]
رائبوفليوين جي کوٽ سبب بيماري. (ڏسو: riboflavin)

arithmomania (ايرِٿمومينيا)
[G. arithmos, عدد; mania, جُنون]
هڪ قسم جي چريائپ جنهن ۾ عددي انگن بابت جنون يا خفت

هوندو آهي. انگي خفت، عددي جُنون.

arm (آرم) (brachium)

پانهن، بازو.

arrectores pilorum (اَريڪٽو-رز پاءِ-لو-رَم)

[L. arrectus, اُپو هئڻ، کان]

وارن جون پاڙائتيون مُشڪون جن سان وار ڪانڊاربا (Goose flesh) آهن. وارڪانڊار مُشڪ.

arrhenoblastoma (ايرينو بلاسٽوما)

[G. arreh, نر; blastus, جيوڙو; -oma ڳوڙهو]

بيضي دانيءَ (ovary) جو مرداڻي خاصيتون پيدا ڪندڙ ڳوڙهو.

arrhythmia (اي-رٿ-مِيا)

[G. rythmos, آهنگ].

دل جي ڌڙڪڻ ۾ هم آهنگي نہ هجڻ، دلي غير هم آهنگيون.

arsenic (آرسينِڪ)

سَنکيو، سِمياٽ يا زهرن مان آهي، جيڪو لوهہ سان گڏ ٽانڪ طور ڏنو ويندو آهي.

artifact (آرٽي فئڪٽ)

[L. ars, فن; factus, ٺهيل].

ڪنهن طبعي يا ڪيميائي گماشتي مان پيدا ٿيل هٿرادو پيداوار، ڪنهن اڏاوت يا ماس اُتڪ ۾ غيرفطري تبديلي. آرٽي فئڪٽ.

arteralgia (آرٽرليجِا)

[L. arteria, شريان; G. algos, سُور]

شريان ۾ سور، شرياني سُور.

arteriogram (آرٽيرِيوگرام)

[G. gramma, اکر]

شريان جو عڪسي فوٽو، شرياني عڪسي فوٽو. (شڪل)

arteriopathy (آرٽيرِيوپيٿي)

[G. pathos مرض].

شرياني بيماري.

arteriole (آرٽي رِيول)

[L. arteriola, ننڍڙي شريان]

ننڍڙي شريان، شريانڙي.

arteriosclerosis (آرٽي-رِيو اِس ڪليرو-سِس)

[G. sclerosis, سختي]

عمر وڌڻ سان شريانين جو پنهنجي جواني واري لچڪ وڃائي سخت ٿيڻ، جنهن سان رتوٽو داٻ (B.P.) وڌندو آهي، شرياني سختي.

arteriovenous (آرٽي-رِيو-وِي-نَس)

[L. vena, رڳ]

شريانن جي سوڄ، شرياني سوڄ.

arteritis (آر-ٽراءِ-ٽِس)

شريانن جي سوڄ، شرياني سوڄ.

artery (آرٽري)

اها رت نلي جيڪا دل کان عضون ۽ ماس تائين رت رسائيندي آهي، شريان. (ڏسو: vein)

arthralgia (آرٿريل جِيا)
[G. arthron, سَنڌ]
سَنڌن جو سُڪو سور، سنڌائون سُور
(also arthrodynia, articular neuralgia)

arthrectomy (آرٿريڪ ٽومي)
سَنڌ ڪپي ڌار ڪرڻ وارو آپريشن.

arthritis (آرٿراءِ ٽِس)
سَنڌ جي سوڄ، سنڌائين سوڄ.

arthrodynia (آرٿروڊِي نِيا)
ڏسو: arthralgia.

arthrogram (آرٿروگرام)
سَنڌ جو عڪسي فوٽو.

arthrology (آرٿرولاجي)
سَنڌن جي ڇاڻ، بيمارين ۽ علاج بابت اڀياس، سَنڌ ڇاڻ.

arthropathy (آرٿروپيٿي)
سَنڌ جي بيماري، سنڌائين بيماري.

articular (آرٽي ڪِيُولَر)
[L. articulus, سنڌ]
سَنڌ بابت، سنڌائون.

articulation (آرٽي ڪِيُو ليشن) [L.]
1. ٻن يا وڌ هڏن جي وچ ۾ ڳاڍاپو سَنڌُ. 2. ڳُفتو اُڪلڻ يا ڪيڻ.

artificial (آرٽِي فِي شِيَل) [L.]
هٿرادو، فطري نہ پر ماڻهو جو ٺاهيل يا ايجاد ڪيل، غير فطري، نقلي.

artificial insemination
هٿرادو طور رحم ۾ مرداڻو جوهر داخل ڪرڻ، هٿرادو حمل.

arytenoid (ايراءِ ٽي نوائڊ)
[G. arytaina, ڏوئي]
ڦيف يا ڏوئي شڪليو.

asbestos (ايس بيس ٽاس) [G.]
هڪ تندائتو نہ ٻرڻ جوڳو معدني مادو، باھ جي سيڪ کان بچڻ لاءِ ان جو حفاظتي لبادو ٺاهيو آهي.

asbestosis (ايس-بيس-ٽو-سِس) [G.]
ايسبيسوٽس جي سنهي دز ۽ تندن جي ساھ کڻڻ سبب ڦڦڙن جو تاندورجڻ (fibrosis) اسبسطوسائي.

ascariasis (ايس- ڪيرِيا-سِس)
[G. askaris, آنڊي اندر ساپو].
آنڊي اندر ساپن جي بيماري ساپا، ساپي جو حيواني نالو ascaris
lumbricoides، also round worm.

ascaricide (ايس ڪيري سائڊ)
[L. caedere, مارڻ]
ساپا مار دوا.

ascitis (اسائي ٽِز)
[G. askites, هڪ قسم جو جلندر;
askos, ٿيلهي]
پيٽ ۾ پاڻي گڏ ٿيڻ، جلندر، اِستسقالي، (also abdominal dropsy,
hydroperitoneuim)

ascorbic acid (اي-اسڪور-بِڪ)
وِٽامن سِي [C].

asepsis (اي-سيپ-سِس)
[G. sepsis, ڪِنُ].

جيوڙن ڪان پاڪ صاف حالت، جيوڙا صاف، جيوڙا پاڪائي.

aspergillosis (ايسپر-جِلو-سِس)
[L. aspergere, چٽڪارڻ]
aspergillus سينور جي جنس مان آهي، جيڪو مٽيءَ، ڇيٽي ۾ اناجن ۾ موجود هوندو آهي. ان مان اها بيماري لڳندي آهي.

aspermic (اي-اسپر-مڪ)
[G. sperma, ٻج]
بي تخميو، بي ٻجيو، مرداڻي جنسي رس نه نڪرڻ. اُويرجيو.

asphyxia (ايس فِڪسيا)
[G. sphyzein, ڌڙڪڻ]
ساهه گهُٽجڻ، ساهه گهُٽَ.

aspiration (ايس-پاءِ- ريشن)
[aspirare, ساهه ڪڍڻ].
1. ساهه ڪڍڻ، ڇڪڻ يا اندر ڪرڻ (inspiration) 2. بت جي ڪنهن پوري جاءِ مان سئي، نلڪي يا ڪنهن اوزار وسيلي پاڻياٺ ڇڪي ڪيڻ، ساهه ڇڪَ. ڪا ٻاهرين شيءِ اڪثر پاڻي يا ڪاڌي جي ذري کي ساهه وسيلي ڇڪڻ سان ڦڦڙن جي سوڄ يا نمونيا (aspiration pneumonia).

aspirator (ايس-پائري-ٽر)
پورين جائين مان پاڻياٺ ڇڪي ڪيندڙ اوزار، ڇڪيندڙ اوزار.

Aspirin (ايس پِرِن)
ايسي ٽائل سيلي سِلڪ ائسڊ. عام سور روڪ دوا. ايسپرِين. رت کي ڇدو ڪندڙ دوا.

assimilation (ايسي مِلي شن)
[L. assimilatio, ساڳيائي]
اهو عمل جنهن وسيلي اڳ هاضميل کاڌو چوسجي بت کي لڳي، بت جو جُزو بڻجڻ، سموئجڻ، چُوسجڻ، خورش. پُنجَڻُ (also anabolison).

association (ايسوسي ايشن)
[L. associare, ٻئي سان گڏجڻ]
نفسياتي اصطلاح، خيالن، جذبن ۾ حرڪتن جو پاڻ ۾ هڪبئي پويان ڪڙيءَ اندر ڪڙيءَ جيان ملي سلسلو ٺاهڻ، خيالي سلسلو.

astereognosis (ايس- ٽريوگ- نوسِس)
[G. stereos, نهرو; gnosis, ڄاڻ]
ڪنهن شيءِ جي شڪل ۾ نهرائيءَ ڄاڻڻ جي قوت وڃائڻ، نهرائي اڻڄاڻائي.

asthenia (ايس-ٿي- نِيا)
[G. astheneia, سگهه جي گهُرج]
ڪمزوري، اسگهائي، سگهه نه هئڻ. نِستائي. نسئو قسم جو ماڻهو جنهن جو بت ايرو، ڌڙ ننڍو ۽ ڏگهيون ٽنگيون ٻانهون هجن

(asthenic type)، بعضي ٽڙڪيل شخصيت (schizophrenia) ۾ هوندي اٿس. (ڏسو kretschmer).

asthenopia (ايس-ٿي-نوپيا)
[G. sthenos, سگهہ; ops, اک]
نظر جي ڪمزوري، ڪمزور نظري، جهانپ.

asthma (ايسٿ-ما) [G. سهڪ]
سهڪ، سهڪو، دم، دمو، اِپساهي.

astigmatism (ايس-ٽِگ-مي-ٽِزم)
[G. stigma, نقطو].
آڏي نظر، قرنيہ جي متاچري جي اڻ برابري سبب روشنيءَ جي ڪرڻن جي ريٽينا مٿان هڪ نقطي تي مرڪوز نہ ٿيڻ ڪري آڏي ترڇي نظري خرابي پيدا ٿيندي آهي. آڏ ترڇي نظر.

astragalus (ايس-ٽري-گئلس)
[G. astragalos, مُري جي سنڌ وارو ڪنهيون].
مُري جو هڏو (talus) جنهن تي جنگهاٽيو هڏو (tibia) بيٺل هوندو آهي، مُرياٽيو هڏو.

astringent (ايس-ٽِرن-جنٽ)
[L. astringere, ٻاڻ ۾ ٻڌڻ]
سوڪ ڪندڙ، قابض، سيٽائيندڙ ۽ سُڪائيندڙ، سوڪائڪ.

astrocytoma (ايسٽرو-سائٽو-ما)
[G. astron, تارو; kytos, گهرڙو; -oma, گوڙهو].
دماغ ۽ مغزي ڏوريءَ جي glial اُٽت جو گوڙهو. ايسٽرو سائٽوما.

asymmetry (ائسِيميٽري)
[G. symmetria, ساڳيائي]
ہ پاسي اڻ ساڳيائي، اَسُوڌائي، اڻ سُوڌائي، بيڊولائي، اڻ ساڳيائي.

asymptomatic (ائسمپ-ٽميٽِڪ)
[G. symptoma, علامت، اهڃاڻ].
اڻ علامتي، بي علامتي، بنان علامت، اڻ اُهڃاڻيو، ڪنهن بيماريءَ جي جسماني تڪليف نہ هئڻ.

atactic
ڏسو ataxia

ataractic (ايٽي-ريڪ-ٽِڪ)
[G. ataraktos, ٺاپر، نيهراءُ].
گهر بنان ڳڻتي روڪ دوائون. Also tranquiliser neuroleptic.

atavism (ايٽاوِزم)
[L. atavus, ابا، ڏاڏا، وڏڙا]
پت بنياد تي وجهڻ، اَڍِ تي وجهڻ. موروثي لاڙو جيڪو هڪ ٻن نسلن جي وٿيءَ کانپوءِ وري اَچي، اَڍِ.

ataxia, ataxy (ائٽيڪسيا، ائٽيڪسي)
[G. ataxia, مرض، خرابي].
مشڪن تي خراب ڪنٽرول هئڻ سبب مشڪن جون بيقاعدي،

ڏوڏيل ۽ جهٽڪن واريون حرڪتون، ڏڏڻ، مُشڪ ڏوڏائي.

atelectasis (ايٽي-ليڪ-ٽيسِس)

[G. ateles, اڻپورو; ektasis, واڌ]

1. ڦڦڙن جو پيدائشي اڻپورو وڌاءُ،
2. ڦڦڙ جو ماس بنان هوا جي سُسي وڃي ڦڦڙائون اڻپورو وڌاءُ.

atherogenic (ايٿيرو جينِڪ)

[G. athere, ڏارو; genes, پيدا ڪندڙ]

شرياني دبڪ (atheroma) پيدا ڪندڙ دبڪ پيدائڪ.

atheroma (ايٿروما)

شريانن جي اندرين تهه ۾ ڏاري داڻن مثل چربيءَ جا سخت پيلا چُهٽيل دبڪ دبڪ. اهي شريانن خاص ڪري ساهه جي نلين کي سوڙهو ڪري ڇڏيندا آهن، شرياني دبڪ- چربيلو شرياني دبڪ.

atherosclerosis (ايٿرو-اِسڪلي-روسِس)

شرياني چَربيلي دبڪ ۽ شريانن واري گڏيل حالت، دبڪ شرياني سختي.

athetosis (ايٿي-ٽو-سِس)

[G. athetos, بي مقام]

دماغي خرابيءَ سبب هٿن پيرن جون بي مقصد حرڪتون، هٿن پيرن جي ڏڪڻي.

athletes foot

ڏسو tinea pedis

atlas (ايٽ-لَس)

ڳچيءَ واري پهرين ڪرنگهي جي هڏي جيڪا مٿي جو گولو ڪنيو بيٺي آهي. اطلس ريڙهه. (يوناني ڏند ڪٿا ۾ اهو سورمو اطلس جيڪو ڪلهن تي ڌرتيءَ جو گولو ڪنيو بيٺو آهي).

atmosphere (ايٽ-ماس-فِيئر)

[G. atmos, ٻاڦ; sphaira, گولو]

ڌرتيءَ جي چوڌاري هوا جو غلاف يا گولو، وايو منڊل، فِضا، وايُو.

atom (ائٽم)

[G. atomos, اڻ ڪٽيل، اڻ ورهايل].

پرماڻو (پرم + اَڻو). نه ورهائڻ جوڳو جُزو يا ذرو، جوهر، ننڍي ۾ ننڍو ذرو، ذرڙو، جزڙو.

atomization (ائٽ-مائي-زيشن) [G.]

هڪ ميڪانيڪي طريقي سان ڪنهن پاڻياٺ کي سنهي ڦوهاري ۾ تبديل ڪيو ويندو آهي، ڦوهارائي، سنهي يا سنهڙي ڦوهار.

atonic (اَٽا-نِڪ)

[G. tonos, جان].

بيجان، ڪمزور، هيڻو، نِستو، لِيڙو، (ليڙائي atonia).

atopic (ايٽو-پِڪ)

[G. topos, جڳهه].

خانداني بيماري يا مرض، جهڙوڪ: سهڪو، چاپاکو ۽ ملو وغيره.

atresia (ائٽريزيا)
[G. tresis, ٽنگ، ڳڙڪ].
ٽُنگ کي ٻُنجو، بند ڳُڙڪُ، ڪنهن نارمل ڳڙڪ يا نليءَ جي وات جو بند هئڻ، بي سوراخائي، اڻ ٽُنگائي.

atrial fibrillation (ائٽريَل-فِبرِي-لئشن) [G.]
دل جي مٿين حصي جي بي قاعدي بي اختيار ڌڪ ڌڪان يا ڪُنبٽي، اڪثر mitral stenosis ۽ nodular goiter ۾ ٿيندي آهي. مٿ دِلين oxic, ٿڙڪٽي. (ڏسو: auricular fibrillation).

atrial flutter (ائٽريل فِلٽر)
مٿ دل ڪوٺڙين جو باقاعدي پر تيز ڦڙڪو، في منٽ 340-260 ڦڙڪا يا ڌڙڪا، مٿ دلي ڌڙڪ. (ڏسو: auricular flutter).

atrioventricular (ائٽريو-وينٽري-ڪيُو-لر)
[L. atrium, دل جي مٿين ڪوٺڙي; ventriculus, دل جي هيٺين ڪوٺڙي].
دل جو هيٺ مٿي ڪوٺڙين وارو- هيٺ مٿي دلي ڪوٺائون. (also auriculoventricular).

atrium (ائٽريَم)
[L. atrium, ڪمرو، ڪوٺڙي، حجرو، اوطاق خانو]
دل جون ٻه مٿيون ڪوٺڙيون (خانا) (artria) ساڄي يا کاٻي، مٿين دلي ڪوٺڙي، کُڏي، کڏو. (ڏسو: auricle ventricle

atrophy (ايٽرو-فِي)
[G. atrophio, کاڌي جي گهرج]
بت جي انگ عضوي جو اپرو، ڏُبرو، ڳِري، لهي، سائيز ۾ ننڍو ۽ ڪم ۾ جڏو ٿيڻ. اپرائي، ڏوبر، ڳارو، لاٽ.

A.T.S (Anti-Tetanus Serum)
سينٽجڻ (tetanus) بيماري جو ٽُڪو يا سائو.

A.T.T (Anti-tentanus toxoid)
ٽيٽنس جو ٽُڪو يا سائو.

attenuation
[L. attenuare, ڪمزور ڪرڻ]
ٽڪي يا سائي طور استعمال لاءِ جيوڙن جي طاقت، زور، زهر کي عمل وسيلي گهٽ، ڪمزور، پترو، ڇبو يا هيٺو ڪرڻ، جِيوَ زور گهٽتائي.

attitude (ايٽي ٽِيُود)
[F. attitude, L. aptitudinem]
مخصوص مقرر فڪري انداز يا ورتاءُ، نظري يا فڪري رويو.

atypical (اَٽپي- ڪَل)
جيڪو معمول موجب نہ هجي، بيقاعدي، بي مثالي، جاڙي جڳ سان نہ هجي. بي معمول، اڻ معموليو.

autdiogram (آڊيو گرام)
[L. audire, ٻُڌڻ; G. gramma, صورت، مورت، لکت، اکر]
آڊيوميٽر وسيلي ٻُڌڻ ماپ جو نقشو. ٻُڌڻ ماپ نقشو.

audiology (آڊيولاجي)
[L. G.]
ٻُڌڻ يا سماعت بابت اڀياس ٻُڌڻ ڄاڻ.

audiometer (آڊيوميٽر)
ٻُڌڻ ماپڻ اوزار.

auditory (آڊِٽري)
ٻُڌڻ بابت. ٻُڌڙائو. مغز جي لونڊڙيءَ واري گولڙي (temporal lobe) جي ايراضي جيڪا آواز سمجهندي آهي (auditory area)، ڪيپٽرائيءَ واري انين ٻُڌڻ تنت (auditory nerve)، ڪن جي ڍُهلڙيءَ وٽ ٻُڌڻ جون ٽي هڏڙيون، متر‌ڪو، سنداڻ ۽ رڪاب جي شڪل واريون (auditory ossicles).

aura (آرا)
[G. نسيم، هير]
دوري جي حملي کان اڳ، جهڙوڪ مِرگهيءَ ۾ هڪ مخصوص احساس وارو چتاءُ، مثال طور ڏڪڻي يا هڳاءُ.

aural (آ-رَل)
[L. auris, ڪن]
ڪَن بابت، ڪَنيو، ڪَنائون، ڪَنئي، ڪَنائتو، ڪَنُوٽو، ڪَنوتيو، ڪَن تپاسڻو اوزار.

auricle (آريڪل)
[L. auricula, پاهريون ڪن]
1. ٻاهرين ڪن جو ڪوڏ 2. دل جي مٿين ڪوٺڙيءَ سان لاڳو ماس 3. دِلي مٿين ڪوٺڙيءَ لاءِ عام طور غلط استعمال. ڪن جو ڪوڏ، ڪَنائتوڪوڏ، ڪنڙو.

auriscope (آرس-ڪوپ)
[L. auris, ڪن; skopein, تپاسڻ]
ڪن تپاسڻو اوزار.

auscultation (آس-ڪل-ٽيشن)
[L. auscultare, آواز ٻڌڻ]
ڪن لائي ٻُت، دل، ڦڦڙن وغيره جا آواز ٻُڌڻ، ڪاغذ کي نلي وانگر ويڙهي اُن سان ۽ چاتيءَ تپاسيءَ وسيلي بدني آواز ٻڌڻ جو طريقو، ڪنائي ٻُڌڻي. (ڏسو: stethoscope)

autism (آٽِزم)
[G. autos, پاڻ]
ٻاراڻي وهيءَ ۾ شخصي ڦوٽ جي بيماري، پاڻائپ.

autistic (آٽِس-ٽِڪ) [G.]
موڳو، پاڻ بابت بيمار خيال، وهمي، غير حقيقي سوچون ۽ لوچون پنهنجو پاڻ ۾ گم هجڻ، ائين شخصي ڦوٽ (autism) ۾ ٿيندو آهي!

autogenous (آٽو-جِي-نَس)
پاڻ پيدا ڪيل جهڙوڪ چمڙيءَ يا هڏي جو پيوند، پاڻ پيدائشيو.

autograft (آٽوگرافٽ) [G.]
ساڳي ماڻهوءَ جي ڳيي (tissue) جي سنڌس اندر پيوندڪاري (ڏسو allograft).

autohaemotherapy (آٽو-هيمو-ٿراپي)
پنهنجي رت ڪڍي ورائي پاڻ کي سُئي وسيلي هڻڻ وارو علاج اهو بار بار ڇاپاڪي جي علاج لاءِ ڪبو آهي، پاڻڪو رتُوٿو علاج.

auto-immunization (آٽو-اِميُو-ناءِ-زيشن)
[L. immunis, ڇُٽل، آزاد ٿيل].
پنهنجي جسماني مادي ڪان پاڻ حساسجڻ ان مان بيماريون پيدا ٿينديون آهن، جهڙوڪ graves disease, perni cions anaemia, .hashionotos disease, my odema
پاڻڪي حِساسائي، پاڻ حساسجڻ.

auto-infection (آٽو-اِن-فيڪشن)
[L. inficere, جيوڙائپ ڪرڻ]
پنهنجو پاڻ مان پاڻ کي جيوڙائپ (infection) جو شڪار بنائڻ پاڻ جيوڙائپ.

auto-intoxication (آٽو-اِنٽوڪسي-ڪيشن)
[G. toxikon, زهر]
بت ۾ زهريلن مادن پيدا ٿيڻ سبب پنهنجو پاڻ زهرجڻ، پاڻ زهرجڻ.

auto-antibody (آٽو-ائنٽي-باڊي)
[L.]
جسم ۾ رد عمل طور پيدا ٿيندڙ ويڙهاڪ جسمڙو: جيڪو ڏارئي جسم کي بي اثر ڪندو آهي، پاڻڪو ويڙهاڪ جسمڙو. (ڏسو: antibody)

auto-antigen (آٽو-ائنٽي-جن)
بت اندر ڪاهي ايندڙ ڏاريو مادو جيڪو پنهنجو پاڻ ويڙهاڪ جسمڙا پيدا ڪندو آهي، پاڻڪو ڏاريو جامائڪ، اينٽي باڊي.

autoclave (آٽوڪليو)
[L. clavis, ڪنجي]
1. گرم ٻاڦ وسيلي پنهنجو پاڻ جيوڙن کان پاڪ صاف ڪندڙ اوزار، 2. آٽوڪليو اوزار ۾ جيوڙا مار صفائي ڪرڻ.

auto digestion (آٽو-ڊاءِ-جيسشن)
[L. digerere, هضم ڪرڻ]
پنهنجو پاڻ کائجڻ، پنهنجن ئي هاضمي خميرن سبب معدي وارو ماس هضم ٿيڻ يا کائجڻ، پاڻ کائجڻ، پاڻ هضمجڻ (also autolysis).

auto-eroticism (آٽو-اِرو-ٽِسزم)
[G. eros, پيار]
خود لذتي، پاڻ لذتي، هٿ رس، جِنسي ڪَجرويءَ جو قسم. (ڏسو: masturbation)

autolysis (آٽو-لِ-سِس)

ڏسو auto-digestion.

automatic (آٽو-ميٽِڪ)

[G. automatos, پنهنجو پاڻ عمل ڪندڙ].

پنهنجي ارادي يا مرضيءَ کانسواءِ فعل يا عمل، بي ارادي، بي ساختہ، بي اختياري عمل، پنهنجو پاڻ، خودڪار.

automatism (آٽوميٽِزِم) [G.]

پنهنجو پاڻ يا بي اختيار عمل جي ادائگي جيئن ننڊ ۾ هلڻ يا هِسٽيريا ۽ مِرگهيءَ ۾ ٿيندو آهي. بي اختياري حرڪت.

autonomic (آٽو-نو-مِڪ)

[G. nomos, قانون]

خودمختيار، وات وڪيل، مرضيءَ جومالڪ، پنهنجو حاڪم. A. Nervous System: خود مختيار تنتي سرشتو جيڪو جاڳ توڙي ننڊ ۾ پنهنجو پاڻ ڪم ۾ رُڌل هوندو آهي. مٿس مرضي يا ارادو ڪونہ هلندو آهي جهڙوڪ دل ساهہ تي ڪنٽرول وغيره. هي سرشتو ٻن ڀاڱن ۾ ورهايل آهي:

1. sympathetic system
2. parasympathetic system

autoplasty (آٽوپلاسِٽي)

[G. plassein, روپ ڏيڻ]

پنهنجو پاڻ يا بت جي ماس مان پيوندڪاري، پاڻ پيوندائي.

autopsy (آٽوپسي)

[G. autopsia, پنهنجين اکين سان ڏسڻ].

لاش جي وڍ ڪُٽ (سجاٽپ طور)، لاشائين وڍ ڪٽ، لاشائين تپاس.

autosuggestion (آٽوسجيشن)

پنهنجا خيال پاڻ بنان تنقيد جي قبولڻ، پاڻ تجويزائي.

autotransfusion (آٽو-ٽرينس-فِيُو-زن)

[L. transfusion, منتقل ڪرڻ، اوتائڻ]

پنهنجي ئي وهيل رت کي پاڻ اندر منتقل ڪرڻ خاص ڪري پيٽ اندر گڏ ٿيل رت، پاڻمرادي رت منتقلي.

avascular (اي-ويس ڪيولَر)

[L. vasculum, ننڍي رت نلي]

رت يا نلين کانسواءِ ارتيو، بي ارتيو، اڻ نليو، ارت نليو.

aversion (اَوَر- زن)

[ٻُڇان، ڪِرِپ].

نفسياتي علاج جو طريقو، جنهن ۾ ڪرپ يا ٻُڇان پيدا ڪري مريض جي نشي جي هير ڇڏائجي. ڪِرپ، ٻُڇان.

avian (ائوِئن)

[L. avis, پکي]

پکين بابت، پکيائون، پکياتو.

avirulent (اي-ورُو-لينٽ)

زهر کانسواءِ، اڻ زهري، اڻ زهريو.

avitaminosis (اي-وِٽا-مِنو-سِس)

وِٽامن جي کوٽ سبب بيماري، اڻ وٽامنائي.

avulsion (اي-وَل-شن)

[L. aveilere, پٽي چڏڻ]

ننهن، عضوي، تنت کي زور سان پٽي دور ڪرڻ، پٽاءُ.

axilla (ايڪسيلا) [L.]

ڪڇ- بَغل.

axilliary abscan

ڪڇوراڙي، ڪڇوراڙ، ڪڇوراٽي، ڪڇ ڦلاڙي، ڪڇيرڻ.

axis (ايڪ-سِس) [L.]

1. ڳچيءَ جي ٻي ڪرنگهي واري هڏي-محور ريڙهه 2. وچ مان لنگهندڙ خيالي ليڪ، بت جي وچين ليڪ.

axon (ايڪسان)

[G. axon, محور]

تنتي گهرڙي جو وڌايل حصو جيڪو اُتان پيغام موڪليندو آهي، تنتي محور وارو.

azoospermia (ائزو-اِسپَر-مِيا)

[G. zoe, زندگي; sperma, ٻج].

مرداڻي ٻج جي پيدائش نہ هئڻ واري حالت، اٻيجائي، مرداڻو ٻج نہ هئڻ.

axotaemia (انرو-تي-مِيا)

[G. zotikos, زندگي بچائڻ لاءِ موزون]

رت ۾ يوريا جي موجودگي يا گهڻ، رت يُوريائي.

azoturia (ايزو-ٽِيُو-ريا)

پيشاب ۾ يوريا خارج ٿيڻ جو خرابو، مُٽ يوريا.

azygos (ازاءِ-گوس)

[G. zygon, ٻاجاري]

جوڙي نہ پر هڪڙو، اجوڙيو، ڇڙو، ڇڙوڇانڊ.

B

Babinskis reflex or sign (بيبِنسڪِي)

معمول موجب جڏهن پير جي تريءَ کي ڪنهن نوڪدار شيءِ سان ڪرڙبو آهي تہ پير جو آڱوٺو هيٺ تري ڏانهن ويندو آهي پر جي اهو هيٺ بدران مٿي وري تہ سمجهبو (upper motor neurone) جي بيماري يا ان کي ڌڪ لڳل آهي. ٻيءَ پياڪ ٻار ۾ بہ آڱوٺو مٿي ورندو آهي، پر هلڻ سکڻ کانپوءِ اها نشاني نارمل ٿي ويندي آهي. بٿبنسڪ جي نشاني.

baby (بيبي)

ٻارڙو، ٻالڪو، ڪِڪو، ڪِڪي، ٻچو، ٻچڙو، ٻَچَڙُ.

bacillaemla (بيسي-لي-ميا)

[L. bacillum, لَڪُڻ]

(رت ۾ لَڪُڻي جيوڙا (bacilli)، رت لڪ جيوڙائي.

bacillary (بيسي-لَرِي)

ڏسو: dysentery.

bacilluria (بيسي-لو-ريا)

پيشاب ۾ لَڪُڻي جيوڙا، مُٽ لڪ جيوڙا.

Bacillus (بيسي-لَس) [L.]

هي جيوڙا لَڪڻ جي شڪل جا آهن، هي گند کائو جيوڙا اڪثر مٽي ۽ دز ۾ موجود هوندا آهن. لَڪُڻ جيوڙو، لِيڪَ جيوڙو.

bacteraemia (بيڪ-ٽريمِيا)

[G. bakterios, عملو]

رت ۾ جيوڙا، رت جيوڙائي.

bacteria (بيڪ-ٽيرِيا)

جيوڙا، ننڍا جيو آهن، جيڪي خوردبيني سان نظر اچن ٿا، هي هڪ گهرڙي تي مشتمل هوندا آهن ۽ پاڻ ۾ ٽڙڪي بہ اڌ ٿي نسل وڌائيندا آهن. هنن جي شڪل سڌي ڏنگي لائيري يا اسپائرل جيان هوندي آهي. جيوڙن مان ٻوٽن جانورن ۽ انسان ۾ بيماريون پيدا ٿينديون آهن. جيوڙو، جرثومو.

bactericide (بئڪ-ٽيري-سائڊ)

جيوڙا مار دوا.

bacteriociden (بيڪٽيريو-سائڊن)

جيوڙا مار ويڙهاڪ جسمڙا (antibodies).

bacteriologist (بئڪٽيريولوجسٽ)

جيوڙن جو ماهر.

bacteriology (بئڪٽيريولاجي)

جيوڙن جو اڀياس، جيوڙا ڄاڻ.

bacteriolysin (بئڪٽيريو لاءِ سِن)

جيوڙن جو ڳري ذرو ذرو ٿيڻ، جيوڙا ڳرجڻ.

bacteriolysis (بيڪٽيريو لاءِ سِس)
جيوڙن جو ڳري ذرو ذرو ٿيڻ، جيوڙا ڳرجڻ.

bacteriophage (بيڪٽيريو فيج)
[G. phagein, کائڻ]
جيوڙا کائو، بيا پاليل وائرس جيڪي جيوڙن کي بي پاڙيءَ جيان چوسي ناس ڪندا آهن.

bacterio stasis (بيڪٽيريو استي سِس)
[G. stasis, ساڪت ڪرڻ]
جيوڙي جي اوسر کي بيهاري يا روڪي ڇڏڻ، جيوڙا اوسر روڪَ.

bacteriotherapy (بيڪٽيريو ٿِراپي)
رت ۾ جيوڙا داخل ڪري بيماري جو علاج ڪرڻ جيئن neurosyphilis ۾ مليريا جو جيتامڙو داخل ڪبو آهي، جيوڙائي علاج.

bacteriuria (بيڪٽي، ريو، ريا)
پيشاب ۾ جيوڙا، مُٽ جيوڙائي.

bakers itch (بئڪرس اِچ)
ڇهاءَ واري چمڙيءَ جي سوڄ، اتي ۾ کنڊ سبب بئڪري واري کي خارش ٿيندي آهي، بئڪري واري جي خارش.

balanitis (بيلي-ناءِ-ٽِس)
[L. balanus, شاهه بلوط جو ٻج].

مرداڻي انگ جي سوپاريءَ ۽ ڳڏيل کل جي سوڄ، سوپاريءَ جي سوڄ.

balanoposthitis (بيلينو-پوس-ٿاءِ ٽِس)
[G. posthe, انگي کل]
مرداڻي انگ جي سوپاريءَ ۽ کل جي سوڄ.

balanus (بيلي- نَس)
مرداڻي انگ ۽ زناني ککڙيءَ جي سوپاري، سوپاري.

bandage (بينڊيج)
[F. band, پٽي]
ڦٽ ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جي پٽي، پٽي.

Bardados leg (باربي-دوز-ليگ)
هاٿي پڳ، فيل پا. also elephant leg
(ڏسو: elephantia sis)

barbers itch or rash
حجم جي خارس، حجامي پاڇڙو.
ڏسو: sycosis barbae.

barotrauma (بيرو-ٽراما)
[G. baros, وزن; trauma, ڦٽ]
هوا يا پاڻيءَ جي سخت داٻ سبب ڏک يا ڦٽ، مثلاً ڪن جو پردو ڦاٽڻ، داٻوڏک.

bartholinitis (بار-ٿولي-ناءِ-ٽِس)
بارٿولي غدودن جي سوڄ، بارٿولي سوڄ.

Bartholins glands (بارٿولِن)
ڳهڻ (vagina) جي ٻاهرين ڳڙک وٽ ٻنهي پاسي ٻه ننڍڙا غدود جيڪي

جنسي ميلاپ مهل زناني رطوبت خارج ڪندا آهن. بارٿولي غدود.

basal ganglia (بيسل-گينگ-لِيا)
[G. basis, بنياد; gangkon; گوڙهي]
وڏي مغز جي پيڙهه ۾ اڇا گهرڙا جيڪي اِختياري مشڪن کي ڪنٽرول ڪندا آهن، انهن جي خرابيءَ سان هٿن ۾ بي اختيار ڏڪڻي (Perkinsons disease) پيدا ٿيندي آهي، پيڙهائتا گوڙها (ڏسو: (paralysis

base (بيس)
1. سڀ کان هيٺيون حصو، 2. ڪار جيڪا تيزاب سان ملي لوڻ ٺاهيندي آهي، بنياد، ڪار، ترو.

basement membrane
[L. membrane, سنهو پردو].
بنيادي يا پاڙائتو سنهو شفاف پردو، بنيادي پردو، تروار جهلي.

basilic (بيسِ-لِڪ)
[G. busilikos, شاهي]
ٺونٺ جي ور مٿان ٿلهي نمايان رڳ، شاهي رڳ (باسليق. ء).

basophil (بئزوفِل)
[G. basis, بنياد; philein, پسند ڪرڻ]
رت جي اڇن ذرڙن جو هڪ قسم جنهن کي بنيادي رنگجڻ ڏانهن گهولاڙبو آهي. بئزوفِل.

basophilia (بئزو-فِيَ-لِيا)
رت ۾ بئزوفل ذرڙن جي گهٽائي.

bath (باٿ)
ٽڙ، وهنجڻ، لِڱ پُسائڻ، غسل، حمام، شنان، ڏُوپ.

B.C.G. (Bacillus-Calmelte-Gue`rin)
سِلهه لاءِ سائو يا ٽُڪو.

beat (بِيٽ)
ڌڙڪو، دل جي ڌڪ ڌڪ، دڪ دڪ، ڌان ڌان، ڌڙڪو. (ڏسو: pulse).

bedsore (بيڊ سور)
بستري تي ڊگهي عرصي تائين ليٽڻ سبب اُبريل جائين تي ڳاڙها ڳاڙها ڦٽ جيڪي ويڪر ۾ وڌندا ويندا آهن. بستري جو ڦٽ. Also decubitus ulcer. (ڏسو: pressure areas ۽ pressure sores).

behaviour (بي- هي- ويَر)
جيو جو ڪنهن صورت يا حالت ۾ ماحول جي لحاظ سان رد عمل يا جواب، رويو، ورتاءُ، ورتائو علاج: behaviour therapy، (ڏسو: aversion)

behaviourism (بِهي-ويَر-اِزم)
نفسياتي اپروچ جو قسم جنهن ۾ جوابي رد عملن جو اڀياس ڪيو ويندو آهي، ورتائيت.

Bells mania (بيلز مينيا)
هڪ شديد قسم جو نفسياتي جنون ۽ دبرجڻ (delirium) ۽ ذهني

انتشار هوندو آهي. بيل جو جُنون، بيلي جُنون. (ڏسو: mania)

Bells palsy (بيلز پيلسي)

واچ مُڙڻ، مُنهن جي تنت جي سيڪاجڻ يا سُن ٿي وڃڻ سبب واچ ڦِري ويندي آهي، منهن جو اڌ رنگ، واچ ڦرڻ، لقوو. Also facial paralysis. (ڏسو: palsy)

Bence-Jones protein (بينس-جوبز-پروٽين)

هڏن جي مک جي بيماريءَ ۾ پروٽين جا ترورا پيشاب ۾ ظاهر ٿيڻ، مِک جي بيماريءَ جو نالو myelomatosis آهي.

bends (بينڊز)

گهاتوئن يا غوطہ خورن جي بيماري جيڪا اونهائيءَ مان جلدي مٿي اچڻ ڪري پيدا ٿيندي آهي. رت نلين ۾ نائٽروجن جي بوڙين يا بُلبلن نهڻ سبب سخت ڳڏيون پونديون آهن. مروٽجڻ. گهاتوئي ڳڏيون. (caisson disease).

benign (بِنائن)

[L. benignus, مهربان]

ڳوڙهن جا ٽلهي ليکي ٻہ قسم آهن: 1. بِنائن: بي ضرر معصوم، اڻ هاجيو ڳوڙهو ۽ 2. موتمار (malignant) بي ضرر ڳوڙهو.

beri – beri (بيري-بيري)

[هيٺائي, beri, سِنگهابي]

رڳو گوشت کائيندڙ قومن ۾ وٽامن [B1] يا اينيورين جي گوري سبب-تنتي سوڄ، فالج، ڏوبر، ٿوٿر، ذهني لاٽ، آخر ۾ دل فيل ٿي ويندي آهي. بيري بيري. ڏسو: aneurine, thiamine, vitamin [B1].

biceps (باءِ-سيپس)

[L. bis, ٻِٽو; caput, مٿو، سر].

ٻن مٿن واري مُشڪ، ٻہ مٿي مشڪ، ڏوري جي مشڪ، ڏورو، ڏونرو، ڏيٽر.

biconcave (باءِ- ڪون- ڪيو)

[L. concavus, پورو، پولو]

ٻئي پاسا پيئيل يا پولا هجن، ٻہ پيئيو.

biconvex (باءِ-ڪان-ويڪس)

[L. convexus, اُپريل، اُپٽيل].

ٻئي پاسا اُپٽيل يا اُپريل هجن، ٻہ اُپٽيو.

bicornuate (باءِ-ڪارنُو-ايٽ)

[L. cornutus, سِگر]

ٻن سِگن وارو، اڪثر اُن رحم يا ٻچيداني لاءِ استعمال ڪبو آهي جنهن کي ٻہ سگ هجن، ٻہ سِگيو.

bicuspid (باءِ-ڪَس-پِڊ)

[L. cuspis, چهنب، اُپار]

ٻن اُپارن يا چهنبن وارو جهڙوڪ ٻن اپارن واري ڏاڙ (premolar) ۽

دل جي بہ- پُڙي ٻنجٽي (b. value)، ٻہ ڇھنبيو- ٻٽُ.

bifid (باءِ-فِڊ)
[L. findere, چيرڻ]
ٻن حصن ۾ چيريل يا وراهيل يا ڇانگيل جھڙوڪ چيريل تارون، ڇُپ ۾ spina bifisa ٻہ ڇانگ.

bifurcation (باءِ-فر-ڪيشن)
[L. bifurcus, ٻن ڇانگن وارو]
ٻن ڇانگن ۾ وراھيل، ٻہ ڇانگيو، ٻہ ڇانگائي.

bilateral (باءِ-لِيٽِ-رَل)
[L. leteralis, پاسائتو]
ٻنهي پاسن بابت، ٻہ پاسيو.

bile (بائل)
جگر جي ڪڙي گهاٽي پيلي سائي ۽ ڪاري رس جيڪا پِتي ۾ ڪٺي ٿيل هوندي آهي. پِتُ، صَفرا. پتي جي نلي (b. duct)، پتي جا رنگ (b. pigments)، پتي جا لوڻ (b. salts).

bilharziiasis (بِل-ھار-زِيا-سِس)
ڏسو also shistosomiasis.

biliary (بِل-يَري)
[L. bilis, پِتُ].
پت بابت- پِتوئي.

bilious (بِلي-يس)
1. پت بابت، 2. پَت جي گهٽائي بابت- پِتائون.

bilirubin (باءِ-لِي-رو-بِن)
[L. ruber, لال، ڳاڙهو].
پتائون رنگ جيڪو پتي جي نارنگي رنگ هئڻ جو ڪارڻ آهي. ڳاڙھ پتائون رنگ، ڳاڙهي پت.

biliuria (باءِ-لي-يُوريا)
پيشاب ۾ پتوئي رنگ وهڻ يا موجود هئڻ، پت مُتائي.

biliverdin (باءِ-لي-ور-ڊِن)
[L. virens, سائو]
پتي جو سائو رنگ، سائو پتائون رنگ، سائي پتُ.

bilobate, bilobular (باءِ-لوبيُو-لر)
[G. lobos, گولائي پاپڙي]
ٻنهي هٿن وسيلي، ٻہ هٿيو، ٻہ هٿيو تپاس يا عمل.

bimanual (باءِ-مين-يُوئل)
[L. manus, هٿ]
ٻنهي هٿن وسيلي، ٻہ هٿيو، ٻہ هٿي تپاس يا عمل.

binocular (بائنو-ڪِيُو-لر)
[L. occulus, اک]
ٻن اکين وارو، ٻہ اکيو. ڏسڻ ۾ ٻنهي اکين جو استعمال 2. ٻن اکين يا بلورن وارو اوزار ۽ دوربين.

binovular (بن-او-وِيُو-لر)
[L. bini, ٻہ ضربيان ٻہ, ovum, بيضو]
ٻن بيضن مان نڪتل يا ڦٽل، ٻہ بيضيو. ٻہ بيضيا جاڙا ٻار جيڪي

مختلف جنس جا ٿي سگهن ٿا .b)
.(uniovular :ڏسو) .twin)

bio- ڄِند-جان-جيو- جيءُ

biochemistry (بايو-ڪيمسٽري)
[G. bios, زندگي، حياتي ;chymos, رس]
فزيولاجي جي ڪيمسٽري، جيئري مخلوق جي ڪيميا، حياتياتي ڪيميا.

biology (بايولاجي)
زندگي يا حياتي بابت اڀياس، سمورن ساهوارن جي اڏاوت، ڪمن ۽ ترتيب بابت ڄاڻ، اها نباتات (وڻ ٽڻ/botany) ۽ حيوانات (پکي پکڻ جيت جڻيا ماڻهن مينهُن ۾ وراهيل آهي. حيات ڄاڻ، جيو ڄاڻ.

biopsy (باءِ-اوپسي)
[G. opsis, ڏِيد]
جيئري ماس مان ڪپي ڪڍيل ٽُڪر: جيڪو بيماري جي سُڃاڻ لاءِ استعمال ٿئي، ماس جي خوردبيني تپاس، بايوپسي، ماسائتي سڃاڻ.

biotin (باءِ-اوٽِن)
بي ڪامپليڪس وٽامن گهراڻي جي ڀاتي، ڀيو نالو وٽامن [H]، ڪيس co-enzymer ٻه چوندا آهن. ان جي کوٽ چمڙي جي سوڄ پيدا ڪندي آهي.

biparietal (باءِ-پيراءِ-اٽيل)
[L. paries, ڀِت، ديوار]
کوپڙيءَ جي ساڄي ۽ کاٻي ٻن ڀِت جهڙن هڏين بابت، ٻه ڀِتي هڏائون.

biparous (باءِ-پيرَس)
[L. parere, ڄڻڻ]
هڪ ڄم ۾ ٻه يا جاڙا ٻار ڄڻڻ، جاڙو ڄمر. ٻه جاڙا.

bipolar (باءِ-پولر)
[L. polus, قطب]
ٻن قطبن يا ڇيڙن وارو، ٻه قُطبيو، ٻه ڇيڙيو.

birth (برٿ)
ٻار ڄڻڻ، ٻار ڄمڻ، ڄمُ، ويم، ڄاپو، ڄاپڻ، جنمر. ٻار جو لنگهه birth) canal)، ڪُٽنبي رٿابندي، خانداني منصوبي بندي (birth control).

bisexual (باءِ-سيڪشوئل)
[L. sexus, جنس].
نرماد، ٻن جنس جا پار رکندڙ، مخنث، کدڙو (hermaphrodite)، ٻه جنسيو، نرماد.

Bitots spots (بيتو)
وٽامن [A] جي کوٽ سبب اک جي قرنيه تي چوڏاري ڏبڪ ڏبڪ بيتوئي ڏبڪ. ڏسو: xerosis .conjunctivae

bitters (بِٽرس)

بک وڏائڻ لاءِ ڪڙيون شيون، ڪڙائيون.

blackwater fever (بليڪ-واٽر-فِيوَر)

مليريا جو موتمار قسم، اڪثر آفريڪا ۾ ٿيندو آهي. رت جي ڳاڙهن جُزن جي ڀڃڻ ڀُرڻ سبب ڪارو پيشاب ايندو آهي. ڪاري پيشاب وارو تپ.

bladder (بليڊر)

[A.S. blaedre, مثانو]

مثانو، مٿانگو، سنهي ڇڄڙائي ڳوٿري يا ٿيلهي (sac) جنهن ۾ پاڻياٺ يا هوا ڪٺي ٿيل هجي، مُترانگو، پتي جي ڳوٿري (gall B.)، پيشاب جي ڳوٿري، مثانو، مُٿانگو (urinary B.).

bland (بلينڊ)

نرم، جهڪو، ڦڪو، بي سوادو، اڻ پوسرائيندڙ، سُڪائتو.

blastomyces (بلاسٽو-ماءِ-سيز)

[G. blastos, جيوڙو; mykes, سينور]

خمير جهڙا سينوراتي جيوڙا، خميري سينوراتي جيوڙو.

blastomycosis (بلاسٽو-مائڪو-سِس)

خميري سينوراتي جيون سبب هڪ سينوراتي بيماري، خميري سينورائپ.

bleb (بليب)

وڏو ڦوڪڻو.

bleeding time (بِليڊنگ ٽائيم)

رت وهڻ ڪان پوءِ پنهنجو پاڻ بند ٿيڻ جو مُدو يا وقت، رت وهڪ مُدو. ڏسو: clotting time.

blennophthalmia (بلين-أف-ٿيل-مِيا)

[G. blenna, آنوَ; opthalmia; اکيون]

اکين مان ليس ڳڙڻ، اکين ليسُ.

blennorrhagia (بلينو-ريجيا) [G. rhegnynal, ڦاٽڻ].

1. گهٽي رطوبت ڳڙڻ، 2. سوزاڪ، پرميل، گهڻ ڳاڙائي.

blennorrhoea (بلينو-ري-آ)

[G. rheein, وهڻ]

ليس وهڻ، ليس وهڪ. Also blennorrhagia.

blepharitis (بِلي-فراءِ-ٽِس)

[G. blepharon, ڇپر].

اکين جي ڇيڙن يا پنبٽين جي سوج، ڇپري سوج.

blepharon (بِلي-فرون) [G.]

اک جو ڇپر.

blepharospasm (بلي-فرو-اسپازم)

[G. spasmos, ليسٽ]

ڇپر جي مشڪن جو سيٽجڻ، گهٽي اک ڇڄڻ، ڇپر سِيٽ.

blind spot (بلائينڊ اسپاٽ)

ريٽينا ۾ اک جي تنت واري جاءِ يا نقطو، جيڪو روشنيءَ کان بيحس هوندو آهي. انڌو يا اونداهو ٽُبڪو، ڦيڦو، ڦوڦو، چالي، ڦُلٽو، ڦلوڪٽو.

blister (بلِسٽر)

ڦوڦينڊو، جنهن ۾ رتوڻو پاڻي يا رت هوندي آهي. ڏسو: vesicle. ڇالو، ڇالٽو، اوڇينڊو، پُرڪٽو، ڦلوڪٽو، ڦلوسٽو، ڇلٽو.

blood (بلڊ)

رت، دل ۽ رت نلين ۾ پريل ڳاڙهي پاڻياٺ، خون. انساني بت ۾ اٽڪل 4 سير رت آهي. لوهُو. ڳجهو يا لڪل رت (occult b.).

blood-brain barrier (بلڊ- برين- بيريئر)

دماغ ۽ رت جي وچ ۾ سنهيون پرديون، جنهن وچان ڪي دوائون ڇڻجي پار ٿي سگهن ٿيون ڪي نه، رت ۽ دماغ جي وچين روڪَ. رتوٽي دماغي وچ روڪ.

blood casts (بلڊ ڪاسٽس)

بڪي ۾ ٺهيل رت جا ڪارب يا ڦٽڪيون جيڪي پيشاب ۾ ظاهر ٿينديون آهن، رتوٽيون ڦِٽڪيون.

blood count (بلڊ ڪائونٽ)

رت جي ڳاڙهن ۽ اڇن ذرڙن جي ڳڻپ، رتُوٽي ذرڙائي ڳڻپ.

blood culture (بلڊ ڪلچر)

رت ۾ جيوڙن جي پالنا ڪرڻ، رتوٽي جيوڙا پالنا يا نيپاج.

blood groups (بلڊ گروپ)

رت ڪي چئن ٽولين ۾ ورهايو آهي: A، B، AB ۽ O. [O] گروپ سڀ ڪنهن کي ڏئي سگهبو آهي، ان ڪري ان کي آفاقي عطا ڪندڙ (universal donar) چوندا آهن. [AB] هر گروپ جو رت وصولي سگهندو آهي، ان ڪري انجو نالو آفاقي وصوليندڙ (u. recipient) آهي. رت جا گروپ يا ٽوليون.

blood letting (بلڊ ليٽنگ)

رت وهائڻ، پراڻي طب ۾ بلڊ پريشر وڌڻ سبب نسن ۾ ٽڪو ڏئي سير چوڙي رت وهڻ ڏبو هو. رت وهائڻ، سير چوڙڻ، فصد کولڻ، رت چوڙ، سيرَ.

blood plasma (بلڊ پلازما)

[G. plasma/plassein, روپ ڏيڻ]

رت جو پاڻياڻي حصو، جنهن ۾ 90 سيڪڙو پاڻي، باقي پروٽين، معدني لوڻ، خوراڪ، رت ڄمائيندڙ مادا، ريڙهاڪ جسمڙا ۽ هارموني رسون هونديون آهن. پلازما، رتوڻو پاڻي.

blood pressure (بلڊ پريشر)

رت نلين جي ديوارن تي رت جو

داٻ، رتوڻو داٻ، بلڊ پريشر. مٿيون رتوڻو داٻ (systolic p.)، جڏهن دل ڌڙڪي دوران سخت سيٽبي آهي، هيٺيون رتوڻو داٻ (diastolic p.) جڏهن دل ڦُنبي يا ڍري حالت ۾ هوندي آهي. نارمل بلڊ پريشر (120/80 m.m. Hg.). وڌيل رتوڻي داٻ کي (hypertention) ۽ گهٽيل کي (hypotension) چوندا آهن.

blood serum (بلڊ سِيرم)
رت جي ڄميل ٿنيجڻ کانپوءِ رتوڻو پاڻي، سيرم، رتوڻي پاڻياٺ.

blood sugar (بلڊ شُگر)
دوري ڪندڙ رت ۾ کنڊ يا مٺاڻ جو مقدار، نارمل مٺاڻ مقدار (120-80). وڌيل رتوڻي مٺاڻ کي hyperglycemia ۽ گهٽيل مقدار کي hypoglycaemia چوندا آهن.

blood transfusion (بلڊ-ٽرانس-فِيُو-زن)
هڪ ماڻهوءَ کان ٻئي ماڻهوءَ کي رڳ وسيلي رت جي منتقلي، رتوڻي منتقلي.

blood urea (بلڊ يُوريا)
رت ۾ يوريا جو مقدار (نارمل: 20-40 mg per 100 ml)، رتوڻو يوريا.
ڏسو: urea, uraemia.

blcod venel
رت نلي، رت واهڻ.

blue baby (بِلُو-بيبي)
ڪارو نيرو نئون ڄاوَل ٻار ان جو سبب دل جون ڪي پيدائشي خرابيون آهن جنهن ۾ ٻار ساهه گهٽجڻ ۽ آڪسيجن جي کوٽ سبب ڪارو نيرو نظر ايندو آهي. ڪارو نيرو ٻالڪ. Also blue asphysis.

blue pus (بِلُو-پَس)
Pseudomonas pyocyanea جيوڙائپ سبب ڦٽ مان نيري رنگ جي پُونءِ نڪرندي آهي، نيري پونءِ.

bluxism (بلُوڪسِزم)
ڏند پيڪڻ سبب مٿي ۾ سور هئڻ، ڏند پيڪوڙائي.

B.M.R. (Basal Metabolic Rate)
ڏسو: metabolic.

body
بت، بدن، جسم، جسد، جُثو، ديهه، ديهي، ڌُهي، قالب corpus, soma سَرير، ڏيل، ڪايا، ڍِڙ، لاش.

body image (بادِي اميج)
هر فرد جي ذهن ۾ پنهنجي جسم جو خاڪو يا عڪس يا مورت هوندي آهي، نفسياتي خرابي، پاسيري مغز جي ڳوڙهي يا ڪاپاري ڌڪ سبب اهو عڪس لڙائجي يا مروڙجي ويندو آهي. جسمي عڪس.

boil (بوائل) also furuncle (فَرَنڪِل)

[L. bulirre, بڙڪو]

وار جي پاڙ ۾ staphylococcus aureus جي جيوڙائيپ داڻو جنهن جي سوراخ مان پونء نڪري، وڏي ڦرڙي، اُردو ۾ بال توڙ. ڏسو: furunculosis.

bolus (بولَس)

[G. bolos, گِنڍيو]

چباڙيل گرهه جو نرم گولو يا گِنڍيو، چباڙيل گرهه.

bone (بون)

[A.S. ban].

هڏو، هڏي، هڏڙو، هڏڙي، هڏائين پڃري، ڍارون ڍار هڪ حصو.

bone graft (بون گرافٽ)

[G. graphein, رکڻ]

هڪ ماڻهوءَ کان ٻئي ماڻهو يا پنهنجي بت ۾ هڪ حصي کان ٻئي حصي ۾ هڏي جي پيوندڪار يا قلم لڳائڻ، هڏي جي چتي، هڏائين چتي.

boric acid (boracic acid), (بورڪ يا بورسيڪ ائسڊ)

جو تيزاب، گند مار دوا.

borborygmi (بور-بورگ-مِي)

[G. borborygmos, آنڊي جا ڪڙڪاٽ]

خالي پيٽ آنڊي ۾ هوا جي چرپر سبب ڳڙگڙ جا آواز، ڪڙڪاٽ، گڙڙاٽ، پيٽائين گڙ گڙ.

botulism (بوٽُو-لِزم)

[L. botulus, سانيج، ڪواب]

اڪثر ڪاڏي جي بند ڊبن مان کائڻ سبب clostridium botulinum جي جيوڙائيپ يا سميل زهر سبب ٿيون، اکين جي انڌائي، نڙي جو فالج.

bougie (بُوجِي)

[F. ميڻ بتي].

آگر جهڙو ٿلهو، رٻڙ، ڌاتو وغيره جو ٺهيل اوزار، جنهن سان مقعد، نڙگهٽ يا پيشابي نليءَ کي موڪرو ڪبو آهي. بُوجي، سرائي.

bovine (بو-وائن)

[L. bovinus, ڳانءِ جو]

ڍڳي، ڳئون يا ڏاند بابت، ڳائو.

bowel (بو-اِل)

[O.F. boel, L. botulus, ساسيجي ڪواب]

آنڊو، ڪاچ نلي جيڪا ننڍي ۽ وڏي آنڊي تي مشتمل آهي. آنڊا گونڊا. ڏسو: intestine, colon.

bow-leg (بو-ليگ)

[A.S. boga, O.N. leggrs].

ٽيڏيون ٽنگون. اڪثر rickets نالي بيماريءَ ۾ ٽينڊيون آهن.

brachial (بري ڪِيَل)

ٻانهن بابت، ٻانهن جي رت نلين ۽ تنتي مُچي بابت.

brachium (بري ڪِيَم)
[L. brachium, ٻانهن، ٻازو]
ٻانهن (خاص طور ڪلهي کان ٺونٺ تائين)، مٿين ٻانهن، ڏورائي ٻانهن، ڏورو، ٻازو [ف]

bradycardia (بري-ڊِي-ڪارڊِيا)
[G. bradys, هوريان; karadia, دل]
دل جو گهٽ تعداد وارو ڌڙڪو، گهٽ ڌڙڪائي، ڌڙڪي گهٽتائي.
ڏسو (ضد) tachy cardia.

brain (برين)
دماغ، مغز، ميڄالو، ان جا ٽي حصا آهن: وڏو مغز (cerebrum)، ننڍو مغز (cerebellum)، مستطيل مغز، وچون دماغ (midbrain) ۽ دماغي پُل (pens varolii). مرڪزي تنتي سرشتي جو حصو، جيڪو کوپڙي جي پيالي اندر هوندي آهي. also encephalon.
دماغي ڏانڊي (brain stem)، جيڪا پونس، مِڊبرين ۽ ميڊولا تي مشتمل آهي.

break-bone fever
ڏسو: dengue.

breast (بريسٽ)
[A.S. breost]
سيني جو سامهون يا اڳيون حصو، سينو، اُرهه، عورت جي ڇاتي، ٻُبو، کيرائتو غدود، ڏاوٽيو.

breach (برِيچ)
[M.E. brech]
(ٻُنڊڻ buttocks)، ويهڪ وارو حصو، ٻُنڊڻ. مٿي بدران ٻنڊڻ پر ويم (breech delivery). ائين پيدا ٿيل ٻار کي ابتڙيو چئبو آهي. اُبت پيرو، اپ پيريو، اونڌو، اَمُهاڙو.

bregma (بريگما)
[مٿي يا ٽڪڻ جو اڳيون حصو]
ٽڪڻ تي تارون، جيڪو ٻارڙي ۾ وڏيڪ نمايان نظر ايندو آهي. also anterior fontanelle.

Brights disease
ڏسو: nephritis.

Brocas area (بروڪا)
وڏي مغز (cerebrum) جي کابي اڌ گولي ۾ ڳالهائڻ جو مرڪز، ان جي ڏکجڻ سبب ماڻهو ڳالهائڻ کان لاچار ٿي پوندو آهي. بروڪائي ايراضي.

Brodies abscen
بروڊي وارو ڳڙ. ڏسو: abscess.

bromides (برومائيڊز)
دوائون جهڙوڪ پوٽيشيم برومائيڊ، جيڪي ننڊ آڻڻ ۽ بيچيني دُور ڪرڻ لاءِ ڏبيون آهن. برومائيڊ.

bromidrosis (برو-مي-ڊرو-سِس)
[G. bromos, منڌ; hidrons, پگهر].
گهڻو بدبودار پگهر خاص ڪري

ساهہ جي وار نلين جي سوڄ. Also capillary bronchitis.

bronchitis (برونڪاءِ ٽس)
ساهہ نلين جي سوڄ.

brono-adenitis (برونڪو-ايڊي- ناءِ-ٽِس)
[G. aden, غدود]
ساهہ نلين جي غدودي سوڄ.

bronchodilator (برونڪو-ڊاءِ-ليٽر)
[L. dilatare, موڪرو ڪرڻ].
ساهہ نلين کي موڪرو ڪندڙ گماشتو، ساهہ نلي موڪرائپ.

bronchogenic (برونڪو جينِڪ)
ساهہ نليءَ سان پيدا ٿيندڙ يا اُسرندڙ، ساهہ چميو.

bronchogram (برونڪوگرام)
ساهہ نليءَ جو عڪسي فوٽو.

bronchomycosis (برونڪو-ماءِ- ڪو-سِس)
[mykes, سينور]
ساهہ نلي جي سينوراتي جيوڙائپ، ساهہ نلي سينورائپ.

bronchopneumonia (برونڪو نمونيا)
[G. pneumones ڦڦڙ]
ساهہ نليءَ جي نمونيا، سڄا ڦڦڙ نہ پر ڊبڪ ڊبڪ جايون متاثر هونديون آهن، اڪثر ٻالڪپڻي يا پيريءَ ۾ ٿيندي آهي. ٻاراٿو، پاسا هلڻ.

پيرن جي ڪني ڏپ، منڊ گنڊ، بغل گنڊ، پگهر بو.

bromism (برومِزم)
گهڻي برومائيڊ دوا واپرائڻ سان زهرجڻ، برومائپ.

bronchi (برونڪاءِ)
[G. brogchos, ساهہ نلي].
نڙيءَ واري ساهہ نلي ڦڦڙ ڪان ٻاهرين ساهہ نلين ۾ ورهائبي آهي جن کي ڦڦڙ جون ساهہ نليون (bronchi) چئبو آهي. [bronchus]. ڦڦڙ واري ساهہ نلي، ۾ وڏيون ساهہ نليون.

bronchial tubes (برونڪيَل ٽيُوبز)
وڏيون ساهہ نليون ڦڦڙن اندر داخل ٿيڻ کانپوءِ ننڍين ساهہ نلين ۾ ورهائبيون آهن. ننڍيون ساهہ نليون.

bronchiectasis (برونڪِ، ڪِي، ايڪ-ٽيِسِس)
[ektasis, وڌاءُ]
جيوڙائپ سبب ننڍين ساهہ نلين جو ڦُنڊي موڪرو ٿيڻ، جنهن ۾ مريض کي بدبودار ڪانگهارا ٿي ڪانگهارا ٿيندا آهن، ڪارنگهارائپ.

bronchiole (برونڪيول)
ڦڦڙ اندر هوائي ڳوٿري (airsac) ۾ داخل ٿيندڙ سنهڙي ساهہ نلي، ساهہ جون وار نليون.

bronchiolites (برونڪو-لاءِ-ٽِس)

bronchoscope (برونڪو-اسڪوپ)
ساهہ نلي ڏسڻ يا تپاسڻ وارو اوزار.

bronchostenosis (برونڪو-اسٽي-نوسِس)
ساهہ نليءَ سوڙهہ.

brow (برو)
[A.S. bru]
نرڙ، پيشاني. Also forehead.

Brucella (برُوسيلا)
جيوڙن جو قسم، بروس يا بروئي جيوڙا جيڪي مَڪَ جي ڪير وسيلي brucellosis بيماري پيدا ڪندا آهن.

brucellosis (برُوسي لو-سِس)
[ڊاڪٽر ڊيوڊ بروس نالي]
بروسيلا جيوڙي سبب جيوڙائپ يا بار بار تپ. ڏسو: also undulant fever.

Brudzinski Sign (برُوڊِ-زِنسڪِي)
برُوڊزنسڪي جي نشاني، وهائي تان مٿي کڻڻ شرط گوڏن ۽ ڍڏ جا سنڌ وري وڃڻ، اِئين سرسام اندر ٿيندو آهي.

bruise (برُوز)
مُڏي اوزار جي ڌڪ سبب بت جي ڌڪيل جاءِ جي چمڙيءَ هيٺان رت گڏ ٿيڻ اها چمڙي ڦهريائين ڳاڙهي پوءِ ڪاري نيري ۽ آخر ۾ ناسي ٿي پوءِ صاف ٿي ويندي آهي. ڌڪ جو رنگين نشان جنهن ۾ چمڙي نہ ڦاٽندي آهي. ڪارو نيرو چٽو. چٽو. رهڙ-رڳڙ also centusion.

bruit (بُروئي) [F.]
ڏسو: murmur.

bubo (بيُوبو)
[G. boubon, نرو]
لِمفن غدود جون ڳوڙهيون، خاص طور نرن ۾ اهي lymphogranutoma inzuinale يا طاعون (plague) ۾ ٿينديون آهن.

buccal (بَڪّل)
[L. bucca; ڳل].
ڳل يا وات بابت، ڳلائون، واتائون، ڦُلار، ڦُلهار، ڦُلارجڻ (Buccal Ulceration)، وات پاڇڙو، وات ڦلهارجڻ، وات ابهارجڻ.

buccinator (بڪسي-ني-ٽر)
[L. buccinator, توتاري وارو]
ڳل جي هڪ مُشڪ.

Buergers disease
[ڊاڪٽر ليو برجر]
برجر جي يا بُرجري بيماري، ان ۾ تنگن جون رڳون سوڙهيون ٿي بند ٿي ويندڙيون آهن، نتيجي ۾ پير يا ٽنگ ڪي اڳاري (gangrene) ٿي پوندي آهي. also thrembo-angiitis obliterans.

bulb (بلب)
[L. bulbus, بصر]
بصري ڳنڍيو، ڪنهن شيءِ جو بصري گول حصو، بصر.

bulbar (بلبر)

مستطيل، مغز بابت، بصري.

bulimia (بيُو-لِي-مِيا)

[G. bous, ڍڳو; limos, بُک]

ڪن بيمارين ۾ مريض تمام گهڻو ڪائيندو آهي. بُک چتائي. جهڙوڪ دماغي خرابو، مِنا پيشاب يا ذهني بيماري، جُوعُ البقر.

bulla (بُول-لا) [L.]

وڏو ڦوڪڻو، جنهن ۾ پاڻي پريل هجي، اهو چمڙي جي pemphigus بيمارين ۾ ٿيندو آهي، ڦيسڙ ملو، جمع bullae.

bunion (بَن-يَن)

[O.F. bugnel, ڳوڙهي].

جُوتي جي گاٺ ۽ داٻ سبب لِڦ پوڻ ڪان پوءِ وارو داغ جيڪو پير جي وڏي پٻ يا آڱوٺي ۾ عيب پيدا ٿيندو آهي، جنهن ۾ وڏو آڱوٺو پاڙ وٽان ٻين پبن ڏانهن مڙيل هوندو آهي. آڱوٺي جي ان عيب ۽ داغ کي نُبين چوندا آهن. پٻ آڱوٺي جو عيب. Also hallux valgus.

burn (برن)

باهه، بجلي، تابڪاريءَ يا سخت گرميءَ لڳڻ يا ڪنهن ڪيميڪي مادي لڳڻ سبب ڦوڪڻي وارو ڦٽ، گاٺ سڙيل ڦٽ.

burning (برننگ)

ساڙ، ساڙو، پوسر، پوسراڻ، چَرَ، ٻارُ، ڪامَ، جل، تاءُ، تپش.

bursa (برصا)

[L. bursa, پٽون]

تاندوري (tendon) ۽ هڏي، چمڙي ۽ هڏي يا ٻن مشڪن جي وچ ۾، رڳڙ يا گاٺ ڪان بچڻ لاءِ هڪ قسم جي ڳوٿري، جيڪا ٻن متاچرن جي وچ ۾ ڪنهن سنڌ جهڙي حرڪت پيدا ڪري، برصا، (جمع برصي، bursae).

bursitis (برصاءِ تِس)

برصا جي سوڄ.

buttock (بٽڪ)

ٻُنڊُ، ٿڙو، ڏڏو، ڏڏ، چُتڙُ، ٻُنڊڙُ، ڍِڳرو، ڍاڪِ.

byssinodis (بِس-نو-سِس)

[G. byssos, سِٽي]

ڪپهه جي دز ساهه ۾ لڳاتار ڪڻڻ سان ڦڦڙ دزجي وڃڻ. ڦڦڙ ڪپهه دَزائي. ڏسو: pneumoconiosis.

◆

C

Cachexia (ڪي-ڪيڪ-سِيا)

[G. kakos, خراب، بد; hexis, حالت]

بُت جي سڄي ساري لاٽ، ڏوبر، اپرائي، ڳري ڪندا ٿيڻ، هڏن جي مُٽ ٿيڻ، هڏائون پيجرو ٿيڻ، ان ۾ چمڙي ڦڪي ۽ اکيون ڏرا ڏئي ويندڙيون آهن. اها حالت ڪنهن ڏگهي بيماريءَ غذائي کوٽ يا ڪينسر وغيره ۾ ٿيندي آهي. ڏوبر.

caecum (سِي-ڪم)

[L. caecus, انڌو]

اها وڏي آنڊي جي شروعات آهي جيڪو ڪنهن انڌي ڳوٿري جي ٿري جي شڪل مثل آهي. پاهريان ڪيس آنڊائي پڇڙي (اپينڊڪس) ڇنبڙيل هوندي آهي. ننڍو آنڊو هڪ ٻنجڻي جي شڪل ۾ سيڪم جي پٺ ۾ ڇيهه ڪندو آهي. سيڪم، انڌو وڏو آنڊو.

caesarean section (سي-زير-يَن-سيڪشن)

[L. Caesar, رومي شهنشاهه جو لقب قيصر].

پيٽ ۽ ٻچي دانيءَ کي چيرو ڏئي پار ڪيڻ يا ڄمرائڻ. چون ٿا ته رومي شهنشاهه جُوليس سيزر کي ان طور ڄڻايو ويو هو، ان ڪري ان عمل جو نالو سيزر سيڪشن آهي. قيصري چيرو.

caisson disease (ڪي-سَن)

[F. caisse, ڪان, L. capsa, صندوق، پيتي]

also Decempression illness, The bends. غوطه خور يا گهاٽو جڏهن هڪدم اونهائي مان مٿاڇري تي اچڻ جي ڪندا آهن ته رت ۾ نائٽروجن جي بوڙين ٺهڻ سبب بت جي ان حصي ۾ ڏاڍي تڪليف ٿيندي آهي، مريض ٻيٽو ٽيٽو ٿي ويندو آهي، بت جي سوراخن مان بوڙيا نڪرڻ لڳندا آهن. مريض کي علاج لاءِ Decomprenion chamber ۾ ڪجهه ڏينهن رکڻو پوندو آهي جيستائين اهو داٻ گهٽجي، ڪيسوني مرض. ڏسو: bends, decompression.

calcaneus (ڪيل-ڪئني-اس)

[L. calcaneum, کُڙي]

کُڙي وارو هڏو، مُري جي سمورين هڏين (tarsbals) کان وڏو هڏو، کڙائيو هڏو. Also calcaneum, os calcis.

calcareous (ڪيل-ڪئرِيَس)

[L. calcarius, ڪان; clax, چُن].

چُن بابت يا منجهس چُن ۾ ڪيلشيم هجي، چُنائون، چُونيو، چُوني.

calciferol (ڪيلسي فيرول)

ٿاهيل (غير قدرتي) وٽامن [D].

calcification (ڪيلسي فڪيشن) [facere, ٺاهڻ، جوڙڻ]

ڪنهن انگي (organic) مادي ۾ ڪيلشيم لوڻن جي گڏجڻ سبب مادي جو سخت ٿيڻ. هڏي ۾ اهو عمل نارمل آهي، پر رت نلين اندر اهو خرابو يا مرض چئبو، ڪيلشيمجڻ.

calcitonin (ڪيلسي-ٽونِن)

پٺرا ٿارائڊ غدود جو هارموني رس جيڪو رت ۾ ڪيلشيم گهٽائيندو آهي.

calculus (ڪيل-ڪيُولَس)

[L. پٿري، پٿرڙي]

بت ۾ نالين ۾ هودين وارين جائين تي معدني مادن جي پٿري ٺهڻ جو امڪان هوندو آهي جهڙوڪ گردي ۾ پتي وارين نلين جون پٿريون، پٿري.

calf (ڪاف)

[O.N. kaffi].

ڄنگهه جي پويان گوڏي کان هيٺ وارو حصو، بُڪ، بُڪي، پني. بُڪائين مُشڪ (calf muscles) ۾ (gas irocnimius)، ٽرائين مُشڪ (soleus) جيڪي پيٽ، ڄنگهه جو پويون بُڪ ٺاهينديون آهن. ڏسو: calf bone:fibula.

callosity (ڪئلو سِٽي)

[L. calosus, سخت چمڙ]

هٿن ۾ پيرن جي چمڙي داٻ ۾ گاٺ سبب تمام سخت ٿي ويل گل. ڏوڏائي چمڙ.

callus (ڪيلس) [L.]

1. ، اڪِ، ترَهاٽ، ترهٽ، تِرهوٽ.
2. هڏي جي ڀڳ ڪانپوءِ هڏي جي ڇيڙي تي مرمت يا ڳنڍڻ لاءِ ڪيلشيم وارو سخت ماس وارو بوٽيندي جهڙو ڳنيو. هڏائون ڳنيو. (ڏسو: callosity)

calor (ڪيلور) [L.]

گرمي، سوڄ جي چئن نشانين مان هڪ نشاني، ڪوساڻ، ڪوسائي. (ڏسو: inflammation).

calorie (ڪيلوري)

گرميءَ جو ماپو يا ايڪائي (unit)، گرميو-ڪيلوري. 1°C جي هڪ Large Calorie (cal)، ليٽر پاڻي گرم ڪرڻ لاءِ گهربل گرمي، وڏي ڪيلوري. 1°C پاڻيءَ جي small calorie (cal)، هڪ گرام ڪوسي ڪرڻ لاءِ گرميءَ جي ضرورت. ننڍي ڪيلوري.

calorimeter (ڪيلوري ميٽر)
[L. color, گرمي; G. metron, ماڻ]
گرميءَ ماپڻو اوزار.

calvarium (ڪيل-وا-ريم)
[L. calva, ٽوڙهو مٿو]
کوپڙيءَ جو ڪوپو يا ٽوپُ، ٽِڪڻ.

calyx (ڪئِلڪس)
[L. kalyx, پيالو].
بُڪيءَ جي نِهائين (pelvis). جمع (calyces) جو پيالي جي شڪل ۾ وڏاءُ، بُڪيءَ پيالڙو.

canaliculus (ڪيِنلي-ڪِيُو-لَس)
[L. ننڍو واهه]
وار نليءَ وارو سنهڙو لنگهه، وار نلي واهنگ، (جمع canaliculi)

cancellous (ڪين-سي-لِيس)
[L. cacelli, جافري].
هڏي جي سخت ڳتيل حصي هيٺان اندريان هلڪو ڪڪر جهڙو جافري يا پاڃاريءَ شڪليو مِکُ سان ڀريل هڏائون حصو، ڪُرڪريو هڏُ.

cancer (ڪئنسر)
[L. سرطان، ڪيڪڙو]
ڪئنسر، سرطان، سرطاني ڳوڙهو، موتمار ڳوڙهو، نئين اوسر وارو ڳوڙهو (neoplasm)، سرطاني ڳوڙهو بي مقصد بي پاڙيءَ جيان جيو چوُس آهي. ان جون خصوصيتون هي آهن: مقامي طور تباهي بربادي، ٻين جاين تي پيجارو (metastasis)، ڪيي ڪوري چڏڻ کانپوءِ ٻيهر ٿيڻ ۽ رت کي زهريلو بڻائڻ، سرطان.
چمڙي ۽ استر جا (carcinoma)، موتمار ڳوڙها (ڪارسينوما)، ڳانڍاڻو ماس جا ڳوڙها (sarcoma).

cancerophobia
ڪئنسر جو سخت ڊپ، سرطان ڊپائي.

cancrumoris (ڪينڪرو مورس)
ڏُبرن ٻارڙن ۾ وات جي اڳاريل (gangrenous) سوڄ. اڳاريل واتائين سوڄ. Also noma.

candida (ڪين-ڊي-ڊا)
candida albicans سينوراتي جيو، جيڪو وات، ڳهڻ، آنڊي ۽ چمڙيءَ ۾ اڇي سينوراٿپ ڪندو آهي، جنهن ۾ ڏونٺري جهڙا اڇا اڇا ڏٻڪ نظر ايندا آهن. اهو thrush ۽ زناني انگ جي سوڄ پيدا ڪندو آهي. اڇو سينوراتي جيو يا ڏوئو.

candidiasis (ڪينڊي ڊياسِس)
اڇي سينوراٿپ. ڏسو: also moniliasis.

canine (ڪئنائن)
[L. canis, ڪُتو].
ڪُتي بابت، ڪُتائون، ڪُتيو، ڪاٺينو.
چار ڪتاوان ڏند (canine teeth)، ٻه مٿي، ٻه هيٺ، سامهون وارن ڏندن

جي ٻنهي پاسي نوڪدار ڏند، نيش، عام ٻوليءَ ۾ مٿيان ٻه ڪُتاوان ڏند (eye teeth)، اکيائي ڏند يا هڪيت.

canities, hoariness

اڇا وار، وار اڇائي also leucotrichia.

cannula (ڪينيُولا)

[L. canna, نڙ، سَرُ].

بت مان پاڻي ڪڍڻ يا ڪا دوا داخل ڪرڻ لاءِ پولو ٽيون يا نلڪي، ڪينولا چوسيندڙ يا ڪڍندڙ نلي.

canthus (ڪين-ٿس)

[G. kanthos اک جي ڪنڊ يا پڇڙي]

نڪ پاسي پڇڙي (nasal canthus)، نڪائين اک پڇڙي.

لونڊڙي پاسي (temperal canthus) پڇڙي، لونڊڙائين اک پڇڙي.

(جمع canthi).

capillary (ڪيپي-لري)

ماس اندر رت ۽ خوراڪ رسائيندڙ سنهڙيون سنهڙيون نليون جن جو سڄي بت ۾ ڄار پکڙيل آهي. وار نليون.

capitate (ڪيپي ٽيٽ)

[L. caput, مٿو، سِرُ، مُنڍي]

ڪرائي وارين اٺ ننڍين هڏين مان هڪ هڏي، ان هڏيءَ جو هڪ حصو مُنڍيءَ جي شڪل جو آهي. مُنڍائتي هڏي، مُنڍائتڙي.

capitellum (ڪيپي-ٽي-لَم)

1. مٿين ٻانهن جي هڏي ڏورانٽي (humerus) جو هڪ اپريل حصو.
2. وار جي بصري گُنڊ (bulb).

capsule (ڪيپ-سيُول)

[L. capsula, ننڍي پيتي، صندوقڙي]

1. سنڌ جوڙاري ٻنڌن (ligaments) جو پوش، 2. ڪڙي دوا لاءِ ڪاغذي جلاٽني حب، 3. بعض عضون: جگر، بُڪين، ترِي وغيره جو ٻاهريون سنهي پردي وارو پوش، پوش. غلاف، ڇَوَ.

capsulitis (ڪيپسُو-لاءِ-ٽِس)

پوش جي سوڄ.

caput succedaneum (ڪيپٽ- سَڪِسي-ڊي-نِيَم)

[L. succedaneus, پويائين، پويون]

ويم دوران داٻ جي ڪري ٻالڪ جي مٿي تي پاڻياٺ جو اپريل گوڙهو، مٿائون گوڙهو.

carbohydrate (ڪاربو-هاءِ-ڊريٽ)

[L. carbo, اگّ، ڪوئلو; G. hydor, پاڻي]

هڪ انگي مرڪب جيڪو ڪاربان، هائڊروجن ۽ آڪسيجن جو جُڙيل آهي. ان ۾ نشاستو، کنڊ ۽ سيلولوز شامل آهن. اهو ٽن ٽولين ۾ ورهايل آهي:

monosaccharides, disaccarides, polysaccarides.

carbolic acid (ڪاربولِڪ)
فنائل جو تيزاب. ڏسو: phenol.

carbon (ڪاربان)
[L. اڱر]
هڪ اڻ ڌاتوئي عنصر. ڪاربان. ساهه مان نڪرندڙ گئس corbon dioxide co_2 هڪ زهريلي گئس (corbon monoxide (co) جيڪا ڪار جي گئس پائپ ۽ اڱرن مان نڪرندي آهي.

carbuncle (ڪاربَنڪِل)
هڪ چڳو موچارو پڪڙيل ڦوڙهو، جنهن ۾ وارن جون پاڙون هونديون آهن ان ۾ چاڻي جيان ٽُنگ ٽُنگ ناسورن مان پونءِ ڳڙندي آهي، ٻرهاڙي، ٻلاڙي، ٻراڙي. ٻلهاڙي؛ ان جو سبب منا پيشاب آهن.

carcinozen (ڪارسي نوجِن)
[G. karkinos, ڪيڪڙو; genesthai, ڄڻڻ، پيدا ڪرڻ]
ڪئنسر پيدا ڪندڙ مادو يا گماشتو. سرطان پيدائڪ.

carcinozenesis (ڪارسينو-جني-سِس)
ڪينسر پيدا ٿيڻ ڪينسرجڻ سرطانجڻ

carcinoma (ڪار-سي-نوما)
سرطاني يا ڪئنسري ڦوڙهو.

caranomatosis (ڪارسينو-ميٽو-سِس)
ساري بت ۾ ڪئنسر پکڙجڻ، ڪئنسري بيجارو.

cardia (ڪارڊِيا)
[G. kardia, دل].
معدي جي واٽ جنهن ۾ نڙگهٽ کلندو آهي. معديو ٻُوٽ.

cardiac (ڪارڊِياڪ)
1. دل بابت، دلي، دليائون. 2. معدي جي واٽ بابت، معدي واٽائون، معد ٻُوٽيو.
دل جي سرگرمي مڪمل طور بند ٿيڻ، دل ٻڌجڻ (c. arrest)، دلي دمو يا سهڪو (c. asthma). ڏسو asthma.
دل جي سلائي (c. catheterization) جيڪا دل جي پيدائشي بيمارين ۾ عڪسي فوٽو وٺڻ لاءِ ڪبي آهي.
دل جي ٻڌجڻ مهل سيني جي ٽاڪي هيٺان هٿن سان 1-2 ڀيرا في سيڪنڊ دٻائڻ ته جيئن دل هلڻ لڳي. (a. external massage) دلي مالش. دل جو ڦاٽڻ (c. tamponade).

cardialgia (ڪارڊيلجيا)
دل جو سور، گئس.

cardiogenic (ڪارڊيوجينِڪ)
دل سبب يا ان پاران پيدا ٿيل دليان پيدائڪ.

cardiogram (ڪارڊيوگرام)
دل جو عڪسي فوٽو.

cardiology (ڪارڊيولاجي)
دل ۽ ان جي ڪمن جو ابياس، دل چاڻ.

cardio megaly (ڪارڊيو ميگلي)
[G. megas, وڏو]
دل وڏي ٿيڻ، دل وڏائي، دل وڏائي.

cardiomyopathy (ڪارڊيو مايو پيٿي)
[G. mys, مشڪ; pathos, مرض]
دل جي مشڪ جي بي سبب ۽ اڻ ڄاتل بيماري، دلي مُشڪائين خرابي.

cardiopathy (ڪارڊيو پٿي)
دل جي بيماري، دل مرض.

cardiopulmonary (ڪارڊيو پلمونري)
دل ڦڦڙائون.

cardioscope (ڪارڊيو اسڪوپ)
دل ڏسڻو اوزار، دل جي اندر تپاسڻ لاءِ اوزار.

cardiovascular (ڪارڊيو ويسڪيُولر)
[L. vasculum, ننڍي نلي]
دل ۽ رت نلين بابت، دل رت نليائون.

carditis (ڪار-ڊاءِ-ٽِس)
دل جي سوڄ، دل سوڄ.

caries (ڪئرِيز)
ڏند ۾ سوراخ ۽ سور اگاري، ماڪوڙي، ڏند اگاري؛ هڏيءَ جي ڪنڊي جو پڄڻ پُرڻ سبب هڏي جي سلهه. (spinal c. or potts disease)

carminative (ڪارمني ٽِو)
[L. carminare, پاڪ صاف ڪرڻ]
پيٽ جي آڦري ۽ سور کي ختم ڪندڙ دوائون: ڦودنو، ادرڪ، ڦوٽا، لونگ وغيره. هاضمو ڪندڙ دوا، جوارش.

carotene (ڪروٽِين)
[L. carota, پتائي گجر]
هڪ پيلو راڱو يا رنگ جيڪو جيري ۾ وٽامن [A] ۾ بدلبو آهي. گجري رنگ.

carotid (ڪاراٽڊ)
ڳچيءَ جي ٻنهي پاسن واريون شريانيون جيڪي ٻاهرين ۽ اندرين ڪاراٽڊ شريانن ۾ ورهايل آهن. اهي شريانيون منڍي ۽ ڳچي کي رت رسائينديون آهن. ڳچي شريانيون. اندرين ۽ ٻاهرين ڳچي شريانن جي ڇانگجڻ (c. bodies)، واري جاءِ وٽ ۾ ڦنڊيل گول جسمڙا، جن ۾ ڪيميائي وصوليندڙ (chemoreceptors) ڪنا ٿيل آهن، جيڪي رات ۾ ڪيميائي تبديلن کري ۽ حساس هئڻ سبب جسم کي آڪسيجن جي کوٽ کان بچائيندا آهن، ڳچي شرياني جسمڙا.

carpopedal (ڪارپوپيڊل)
[G. karpos, ڪرائي; L. pes, پير]
هٿن ۽ پيرن بابت، هٿ پيرائون دوري (tetany) جي حالت (c. spasm) ۾ سيٽجي ۽ آڪڙجي وڃن، ان

ڪي ٽروسو جي نشاني چئبو آهي.
هٿن پيرن سيٽائي.

carpus (ڪارپس)
[G. karpos, ڪرائي]
ڪرائي ۾ ٻن قطارن اندر اٺ هڏيون، ڪرائيءَ هڏيون نرم هڏيون.

carrier (ڪيريئر)
انسان يا جانور جيڪو پاڻ تہ صحتمند هجي پر وبائي جيوڙا کنيو وتي ۽ ٻين کي اها بيماري ڏيندو هجي.

carpometacarpal (ڪارپو-ميٽا-ڪارپل)
[G. meta, پار]
ڪرائي ۽ هٿ جي ترِيءَ جي هڏين سنڌن ۽ ٻنڌن بابت، ڪرائي ترائي هڏيون.

cartilaze (ڪارٽي لئج)
[L. cartilage, ٽاڪٽو هڏو]
also gristle، ٽاڪٽو هڏو، ان جا ڪيئي قسم آهن: ٽاڪنئون هڏو.

caruncle (ڪيرَنڪِل)
[L. caruncula, گوشت يا ماس جي ٽڪ]
اک جي اندرين پڇڙي وٽ ڳاڙهو ماس داڻو، جنهن جو تعلق لڙڪ سان آهي. لڙڪ ماس داڻو. ٹُندو.
(c. urethrethral) پيشابي ٽنگ وٽ ڳاڙهو ماس داڻو، جنسي فعل کانپوءِ ڦاٽل ڪنوارپ واري پردي جون پوئتي رهيل چُنڪيون
(carunculae myrtiformis).

caseation (ڪئزيي شن)
[L. caseus, پنير].
پنير جهڙو ڪوئرو مادو ٺهڻ، جنہن سلهہ ۾ اهڙو مادو پيدا ٿيندو آهي. پنيري مواد، پنيرجڻ.

casein (ڪئسِين)
[casens, پنير]
معدي اندر داخلا ڪانپوءِ کير جو جمي پنير پروٽين ۾ بدلجڻ، پنيري پروٽين.

caseinogen (ڪئسي نوجن)
کير جي مک پروٽين، پنير پيدا ڪندڙ، پنير جامڪ.

cast (ڪاسٽ) (fibrous)
ٽاندوري سميل مادو جيڪو ڳڏ يا نليءَ جي ڪارب اندر ڳڏ ٿي ڦنڪي ٺاهيندو آهي. ڦنڪي، اڏاوت موجب ان جا ڪيئي قسم آهن: رت، سٽپ، چر تهہ جون ڦنڪيون وغيره.

castor oil (ڪيسٽر آئل)
هيرڻ جو تيل، اَرنديءَ جو تيل جيڪو جلاب جو ڪم ڏيندو آهي.

castration (ڪيس-ٽريشن)
مرد ۾ آنورن ۽ عورت ۾ بيضي

داني (ovaries) ڪپي ڪڍي ڪين خصي بنائڻ، خصي ڪرڻ، خصيت، باڌريائي.

catabolism (or katabolism) (ڪيٽابولزم)

[G. kata, هيٺ; ballein, اُڇلائڻ]

بت جي خورش (metabolism) جو تعلق ڀڃڻ (catabolism) ۽ ٺهڻ سان آهي. بت ۾ ڪاڏي جا مرڪب مادا ڪيميائي عملن وسيلي مفرد سادن مادن ۽ سگهه (energy) ۾ تبديل ٿي ويندا آهن، جيڪي ٺهڻ (anabolism) ۽ بت جي ٻين ڪمن ڪارن لاءِ ڪتب ايندا آهن. ڍاهه ڊوهه، خورشي ڍاهه ڊوهه. ڏسو: anabolism, metabolism.

catalepsy (ڪيٽليپسِي)

[G. katalepsis, جهلجڻ]

هڪ نفسياتي ڪيفيت جنهن ۾ مريض جو سارو بت جهلجي ويندو آهي، بي سگهو ٿيو بنا چُرپُر جي پنيءَ پر پيو هوندو آهي، رڳو اکيون پيون ٽمڪنديون اٿس، جهلجي وڃڻ، جهلجهڻ، پند پهڻ ٿيڻ.

catalysis (ڪيٽ-لِسِس)

[G. kata, هيٺ; lysis, ڍرائي]

ڪيميائي عمل ۾ ڪنهن گماشتي سبب وڌ زور ۽ تيزي وٺڻ جي عمل جي تڪائي، عمل تڪائي.

catalyst (ڪيٽ-لِسٽ)

ڪيميائي عمل کي زور وٺائيندڙ گماشتو، پر پاڻ اهو گماشتو لڪي ان عمل ڪان متاثر ٿيندو آهي ۽ نه ئي پاڻ بدلبو آهي. ڪيميائي گماشتو جهڙوڪ انزائم، خمير وغيره. عمل تڪائو.

cataplexy (ڪيٽ-پليڪسي)

[G. kataplexis,

ڪنهن ذهني صدمي ڌپ يا ڌهڪاءَ سبب مريض جو سُن ٿيڻ. هڪو ٻڪو ٿي سيٽجي اچُر ٿيڻ، پر مريض هوش ۾ هوندو آهي، سَڪتو. چُپ لڳي وڃڻ.

cataract (ڪيٽا-ريڪٽ)

[G. katarraktes, اڇو موتيو]

اک جي بلور يا ان جي سنهي پوش ۾ اڇي غيرشفاف ٽِڪي ٺهڻ لڳندي آهي. پئدائشي يا پيري يا ڌڪ يا ذيابطيس سبب هوندو آهي. اڇو موتيو. اهو عمل هوريان هوريان ٿيندو آهي ۽ پڇي راس ٿيڻ ڪانپوءِ ان کي ڪچي موتيي بدران پڪو اڇو موتيو چوندا آهن. ڏسو ڦُلو corneal opacity.

catarrh (ڪيٽار)

[G. katarheen, ڳڙڻ، نزلو]

اندرين نرم استر (muneum membrane) جي سوڄ سبب ليس لڳاتار ڳڙندو وهندو يا ڪرندو

آهي. جهڙوڪ زڪام، نزلو وغيره.
ليس زُڪام، نزلو، ڳاڙو يا ريزش.
ڏسو: coryza, rhinorrhoea.

catecholamines (ڪيٽي-ڪولا-مِينس)

انساني ڳوڙهن (tumours) مان ٺمندڙ هارموني رسون، اندرنلين، نار اندرنلين وغيره، جن جي اثر سان رتوٽو داب وڌندو آهي، دماغي خرابيون بہ ٿي سگهن ٿيون ۽ ان جو جذباتي ڪيفيت (mood) تي بہ اثر پوندو آهي. اوپاريون رسون. ڏسو: adrenaline, adrenergic or sympathetic system.

catgut (ڪيٽ گٽ)

وڌ ڪي ٽاڪن يا ڳنڍ ڏئي ٻڌڻ لاءِ رڌ جي آندي مان ٺاهيل ٽاڪو يا ڏوري، سادو ٽاڪو 5-10 ڏينهن، ڪرومڪي ۽ آيوڊيني ٽاڪا 20-40 ڏينهن ۾ پنهنجو پاڻ اندر ڳري ويندا آهن، کين ڪولڻ جي ضرورت ناهي. آنڊڙيءَ ٽاڪو.

catharsis (ڪيٿار-سِس)

[G. kathersis, صفائي]

نفسياتي اصطلاح، ذهني ڀاڦ ڪڍڻ، دل جي باهر ڪڍڻ، ذهني ڪچرو صاف ڪرڻ، ذهني جُلاب.

catheter (ڪيٿي-ٽر)

[G. katheinai, ٻاٽير، هيٺ اندر وجهڻ]

رٻڙ، شيشي، ڪؤنر پلاسٽڪ يا ڌاتوءَ جي پولي سرائي جنهن وسيلي ڪا شيءِ بت اندر داخل ڪبي يا ٻاهر ڪڍبي آهي جهڙوڪ مثاني مان سرائي وسيلي پيشاب ٻاهر ڪڍڻ، ڪيٿيٽر، سرائتي.

catheterization (ڪيٿي-ٽراءِ-زيشن)

سرائي وجهڻ، مثاني ۽ دل جي سرائي. ڏسو cardia c.

cauda (ڪاڊا)

[L. cauda, پُڇ].

پُڇ، پُڇڙي، دُمڇي.

caul (ڪال)

[F. cale]

ڳپ جو سڀ کان اندريون پردو جيڪو ڳپ پاڻي ۽ ناڙي چوڌاري هوندو آهي. ويم دوران ان پوش جي نہ ڦاٽڻ سبب ڄم مهل اهو ٻار مٿان ٽوپ جي شڪل ۾ پهريل هوندو آهي. ٻالڪي سرپوش ، پڙو.

cauliflower growth (ڪالي فلاور گروٿ)

ڦٽل سرطاني ڳوڙهي جي مٿاڇري مان ڳل گوبيءَ جي ڏيک واري اوسر يا ڦوٽ.

causalgia (ڪازيل جِيا)

[G. kausis, ڪوساڻ; algos, سور].

چاماٺو تنت جو ڌڪ سبب سخت تنتي سور، تنتي سُور سُوٽ.

caustic (ڪاسٽِڪ)
[G. kaustos, سڙيل، جليل]
انگوريل ماس (granulation)، هسن ۽ مسن ڦڙائيتن گوڙهين (pulyps) کي جلائي ساڙي ختم ڪرڻ وارا گماشتا، ڪاربان ڊاءِ آڪسائيڊ سُڪي برف، سلو نائٽريٽ وغيره. ساڙيندڙ يا جلائيندڙ، ساڙڪ، جُلائڪ.

cautery (ڪاٽري)
[G. kauterion, ڏنپيندڙ تتل لوهه]
ڏنپ يا داغ ڏيڻ، ڪوبه جلائيندڙ گماشتو، پراڻو اصلوڪو ڏنپ برقي ڏنپ، ڪيميائي ڏنپ. ڏنپ، داغ، ڏنپٽي، (ڏنپڻ جو اوزار)، ڏنپٽڪو اوزار، ڏنپجڻ (cauterization).

cavernous (ڪيوَرنس)
[L. caverna, غار، پولو، پورو، پولار]
جنهن کي غارون، ڇرون يا پوليون جڳهون هجن، پورائتو، پولائتو.

cavitation (ڪيوي ٽيشن)
[L. cavus, پور- پولار].
پور پور هئڻ جيئن سلهه سبب ڦڦڙ ۾ پور پور ٿي پوندا آهن. پُور پُور.

cavity (ڪيوِٽِي)
خال، کُپ، پُور پولي بند ايراضي يا جاءِ، ٻاڦلو، ڇُيو، کهنڊُ. پيٽ جي پيٽي (abdominal c.)، کوپڙيءَ جي صندوق (cranial c.)، واتائين غار (oral c.)، ٻچي دانيءَ (Uterine c).

cell (سيل)
[L. cella, ڪوٺڙي].
گهرڙو، سڀَ جيان نباتي ۽ حيواني ماس جي ايڪائي آهي، جيڪو حياتي ڳر (protoplasm) ۽ مرڪز (nucleus) تي مشتمل هوندو آهي. رتوڻن ڳاڙهن جزن ۾ مرڪز نه هوندا آهن ۽ رتوڻن اڇن جُزن ۾ ڪيئي ننڍا ننڍا مرڪز ٿي سگهن ٿا. گهرڙو، خليو. (شڪل: نباتاتي گهرڙو ۽ حيواني گهرڙو).

cellulitis (سي لِيُو لاءِ ٽس)
[L. cellula, ننڍو گهرڙو]
ڳنڍيل ماسائتي اُٽت پڪڙيل (connective tissue) جي پڪڙيل سوڄ. زناني نهائين واري سوڄ parametritis ۽ وات جي Ludwigs angina فرشائتي سوڄ کي چوندا آهن. ڳنڍيندڙ اٽت سوڄ، سيلُولائٽس.

cellulose (سيليُولوز)
[L. ننڍو گهرڙو]
هڪ مناڻ (polysacchande) جيڪا نباتي گهرڙن ۽ ٻوٽن جي ٻاهرين پٽ جوڙيندي آهي، اها انسان اندر هڪجهڙي نه ٿي سگهندي آهي. سيلولوز، نباتي ڪل.

censor (سين سَر)
[L. censere, مُلهہ ڪٿڻ]
هڪ فرائڊ واري نفسياتي اصطلاح جنهن ۾ لاشعور کان شعور ۾ دبيل سوچ کي اچڻ تي پهرو لڳل هوندو آهي، چوڪسيو پهريدار، ناظرو، مُحتسب.

centigrade (سينٽي گريڊ)
[L. centum gradus, ڏاڪو، وک، قدم]
سو درجن وارو، عام طور تپ ماپڻي يا ٿرماميٽر لاءِ استعمال ٿيندو آهي، جنهن ۾ پاڻي جمي وڃڻ جو درجو ٻڙي [0°] ۽ پاڻي ٽهڪڻ جو درجو سؤ [100°] آهي. سو ماپيو.

centrifugal (سينٽري فِيُوگل) [G. kentron, دائري جو وچ يا مرڪز; L. fugere, ڀڄڻ]
مرڪز يا وچ کان ٻاهر پرتي وڃڻ جو لاڙو، پروِچيو. ضد centripetal.

centrifuge (سينٽري فِيُوج)
هڪ مشين جنهن ۾ پاڻياٺ وجهي انڪي ايترو تہ تيز ڦيرائيو آهي جو مختلف گهاٽائين وارا مادا ڇڙوڇڙ ٿي ويندا آهن، اهو عمل ڪنهن مخصوص مادي کي الڳ ڪرڻ لاءِ ڪبو آهي. پروِچي مشين.

centripetal (سينٽرِي پيٽَل)
[L. petere, ڳولڻ، لهڻ]
مرڪز يا وچ ڏانهن ويجهو ٿيڻ جو لاڙو، وِچ ويجهيو، وِچ ڳولائو.

centrosome (سينٽرو سوم)
[G. soma, بت، جسم، بدن]
گهرڙي جي جيو مادي منجهہ هڪ سنهڙو يا پتڪڙو ديڪ جنهن جو تعلق مرڪزي ورچ سان سمجهيو وڃي ٿو. مرڪز جسمڙو.

cephalalgia (سِفي ليلِ جيا)
[G. kephale, مٿو]
مٿي جو سُور.

cephalhaematoma (سِيفَلِ-هيماٽوما)
ٽڪڻ تي رتوٽو ڳوڙهو، ٽِڪائُو رتوُٽو ڳوڙهو. Also cephalohaematoma.

cephalic (سِفيِ-لِڪ)
مٿي بابت يا ان ويجهو، مٿائون، مُنڊيو.

cepalocele (سِفي-لو-سِيل)
[G. kele; ڳوڙهو]
مغز جو ڇَنَ، کوپڙيءَ منجهان مغز جو ڪو حصو ٻاهر نڪري اچڻ، مغزي ڇَن.

cephalus (سي-في-لَس)
سِرُ، سيس، سِسُ، سِسي، سري، مُنڊي، ڪنڌُ، سِسو.

cerebellum (سِري بيلَم) [L.]
ننڍو مغز، اهو مغزي حصو جيڪو وڏي مغز پويان ۽ هيٺ هوندو آهي.

cerebral (سيرِي-برَل)

وڏي مغز بابت، وڏ مغزي.

cerebratuin (سيري بريشن)

دماغي يا ذهني سرگرمي.

cerebrospinal (سيرِي برو اِسپائنل)

[L. spina, پنيءَ جو ڪنڊو]

دماغ ۽ مغزي ڏوريءَ بابت، دماغ مغز ڏورائون. دماغ جي پورن (cerebrospinal fluid) مغزي ڏوريءَ جي مرڪزي لنگهه منجهه موجود صاف دماغي پاڻياٺ، مغزي پاڻي.

ڏسو: coneningitis.

cerebrovascular (سيرِي، برو، ويس، ڪيُولَر)

وڏي مغز جي رت نلين بابت، مغزي رت نليون.

cerebrum (سيرِي-برم)

وڏو مغز، دماغ جو وڏي ۾ وڏو ۽ مٿانهون حصو (نندي مغز، پلائين مغز ۽ مستطيل مغز کانسواءِ، ڏگهو اُيو ڏار ان کي ٻن اڌ گولن ۾ ورهائيندو آهي. ان مغز جو ٻاهريون مادو وروڪڙ پورو ۽ اندريون مادو اڇو ٿيندو آهي.

cerumen (سيرُو مين)

[L. cera, مَرُ]

ڪن جي مَرُ، ڪنَ ميرُ. ڳاٺ، ڳاٽو، ڳانٺ، ڳانٽو.

cervical (سرواءِ ڪل)

[L. cervix, ڳچي].

هنن شين بابت 1. ڳچي 2. ڪنهن عضوي جي ڳچي، ڳچائون. ڳچي رحم جي نلي (c. canal)، ڳچيءَ جي ريڙهه (c. vertebra).

cervicectomy (سروِي سيڪٽومي)

ڳچي رحم کي ڪپي ڌار ڪرڻ.

cervicitis (سروي ساءِ ٽِس)

ڳچي رحم جي سوڄ.

cervix (سروِڪس)

[L. ڳچي]

ڳچي رحم (c. uteri).

cestode

ڏسو: tape horm taenia.

chalazion (ڪَلَزِيون)

ميبومي غدودن جي روڪيل رس جي ڳوڙي جيڪا ڇپرن جي ڪنارين تي ٿيندي آهي. ڇپري ڳوڙهيءَ داڻو. واهَلُ.

chancre (شينڪَر)

[F. ڪيڪڙو].

اوائلي اشڪ جو ڦٽ ۽ ڳنر، ٻنهي کي اوائلي آتشڪ چئبو آهي. اهو ڦٽ بي سُوريو، سخت ۽ تمام وچڙندڙ آهي. شينڪر، اولين آتشڪي ڦٽ. ڏسو: syphilis, gumma, cendyloma.

chancroid (شينڪرائڊ)

[L. ڪيڪڙو]

سنهي ڦوڦينڊائي داڻ داڻ، خارش ۽ پوسراڻ، هٿ ڦوڦينڊائي، پيرن جي داڻ داڻ لاءِ، هٿ ڦوڻ. ڏسو .podopompholyx

chelating agents (ڪي-لي-ٽِنگ)

اهي انگي مرڪب جي زهريلن ڌاتوئن سان ڳنڍجي نوان مرڪب ٺاهيندا آهن جيڪي پيشاب ۾ نڪري ويندا آهن. اهي زهر ڪاڻ جي حالتن ۾ ڏبا آهن. زهر مار گماشتا.

chemprophylaxis (ڪِيمو-پرو-فاءِ-ليڪ-سِز)

[G. prophylassein, اُپاءُ، بچاءُ]

اڳواٽ دوا کائي بيماريءَ کان بچڻ جيئن ڪلورو ڪوئن جون گوريون وٺي مليريا کان بچڻ، دوائي اُپاءُ.

chemoreceptor (ڪِيمو-رسيپ-ٽر)

[Ar. Kimia, ڪيميا; L. reciper, وصولڻ، قبولڻ].

1. گهرڙي ۾ ڪنهن ٻئي ڪيميائي مادي سان ڳانڍاپي جي اهليت ۽ الفت 2. ڪنهن عضوي جي حِسي چيزي جي ڪنهن ڪيميائي چُرچ (stimulus) سان رد عمل جي اهليت، ڪيميائي وصولي جي اهليت، ڪيميائي وصوليندڙ، دوا وصولائڪ.

هڪ جنسي بيماري، جنهن ۾ مرداڻي يا زناني انگ تي ڪئين سوراخا ڦٽ ٿي پوندا آهن. ڪارڻ جيوڙو Ducreys bacillus آهي. شينڪر جيان، شينڪر روپيو.

character (ڪيريڪٽر)

ڪنهن فرد جون مجموعي خصوصيتون، سڀاءُ ۽ ورتاءُ، ڪردار، خصوصيت.

charcoal (چارڪول)

نامياتي مادن کي اوچي گرمي پد تي گرم ڪرڻ ڪانپوءِ ڪيپل مادو، جيڪو دوائن ۾ جاذب ۽ بوءِ هٽائيندڙ طور استعمال ٿيندو آهي.

characots joint (شارڪوٽس جوائنٽ)

tabes dorsalis (locomotorataxia). جي بيماريءَ ۾ سنڌن جو مڪمل خانو خراب ٿيڻ، شارڪو جو سنڌ، سارڪوئي سنڌ.

cheilitis (ڪِي-لاءِ-ٽِس)

[G. chelos, چپ]

چپن جي سوڄ، چاپائو سوڄ.

cheilosis (ڪي-لو-سِس)

واڇون پڇي ٽڙڪي پوڻ سبب رائبو فليون جي کوٽ. چاپائو پاچڙو.

cheiro pompholyx (ڪِيرو-پومر-فو-لِڪس)

[G. cheir, هٿ; pompholyx پوڙپو]

هٿن، خاص ڪري آڱرين تي سنهي

chemosis (ڪِيمو-سِس)
اک جي اندرين ڇپرن جي ڳاڙهي ڳاڙهي سوڄ. ڇپر اندرين ڳاڙهاڻ.

chemotaxis (ڪِيمو-ٽيڪِس)
[G. taxis, ترتيب] Chemotaxy (ڪيموٽيڪسي).
ڪنهن ڪيميائي مادي لاءِ جاندار جو ردعمل، ڪيميائي رد عمل، ڪيميائي مادي لاءِ (positive c)، ڇڪ يا ڪشش، واڌو رد عمل. ونءُ وڃڻ يا ڪرپ (negative c.) ڪاٽو رد عمل.

chemotherapy
[G. therapeia, ٻلو، علاج]
بت ۾ بيماري کي روڪڻ يا ناس ڪرڻ لاءِ ڪنهن مخصوص ڪيميائي گماشتي يا دوا جو استعمال جيڪو تندرست حصي يا ماس کي اڻموٽ نقصان نہ رسائي. ڪيموٿراپي، ڪيميائي علاج.

cheyne-stokes respiration
ڏسو respiration.

chiasm (ڪِ-اِزم)
[G. chiasma, ڪراس، منڌيئڙو].
منڌيئڙي [x] جو نشان يا علامت. يا chiasma opticum (ڪِ-ازم-آپٽي-ڪم) optic c. اها ميلاپ واري جاءِ جتي ٻنهي اکين جي ريٽينا کان آيل نظري تنت (optic nerve) جا تندا (fibres) وچ تي هڪٻئي کي ڪراس يا پار ڪندا آهن. بصري يا نظري منڌيئڙو، ڊِيڊَ منڌيئڙو.

chicken pox (چِڪِن پاڪس) vericella (ويري-سيلا)
لاڪڙو، وڏي ماتا، بت تي هڪ ٻئي پويان ٽيندڙ داڻ داڻ جيڪي ڪڙيون ڪري نشان ڇڏي ويندا آهن.

chiliblain (چِل بلين)
ٿڌ لڳڻ سبب چمڙي جي ڳاڙهاڻ، سخت خارش ۽ پوسراڻ، ٿڌ سيڪات ڦٽ. ٿڌائون ڦٽ. Also erythema pernio.

child (چائلڊ)
ٻار، ٻالڪ، ٻچو، ٻچڙو، طفل (ع)، ٻچڙ.

chiropodist (ڪِيرو-پوڊِسٽ)
[G. cheir, هٿ: pous پير]
هٿ پير جو ماهر.

chiropody (ڪيرو پوڊي)
هٿن پيرن جي سخت جائين، ڏوڏن، ڪُڪرن، وريل پٻن ۽ ننهن جي خرابين جو علاج، هٿ پير جو علاج.

chiropractic (ڪِيرو-پرئڪ-ٽِڪ)
ڪرنگهي جي هڏين کي هٿن سان هلائي ڪندي جي تنتن مٿان داٻ کي آرام ڏيڻ، ڪرنگهي جو علاج.

chiropractor
(ريڙهائتي ڪسرت جو ماهر. هنن جي خيال ۾ اڪثر بيمار تنتي

وهڪ جي روڪ ڪارڻ آهن. اهي هٿن سان ڪرنگهي جي حرڪت جا ماهر آهن.

chloasma (ڪلوزما)

ويم دوران ڳيوراڙيءَ جي ٻت؛ خاص طور منهن تي ڪارڻ جا چٽا، ڇايون، ڇائيون، ڪيرڏايون.

chloasma uterinum, uterine :ڏسو mask, mask of pregnancy.

chloroform(ڪلاروفارم)

chloroma (ڪلاروما)

[G. cholors, ڦڪو سائو]

منهن، مٿي ۽ ڪرنگهي جي هڏين مان ايريل سائيون سائيون ڦڪيون ڳوڙهيون، سائي ڳوڙهي.

chlorophyll (ڪلاروفِل)

[G. phyllm, پن]

سائو رڱيندڙ مادو، جيڪو ٻوٽن جي روشني نهپ (photosynthesis) ۾ سهڪار ڪندو آهي. سائو ٻوٽائتو مادو، ڪلوروفل، سائڪ مادو.

choana (ڪو-اينا)

[G. choane, قيف]

قيف جي شڪل وارو ڳڙڪ، نڪ جي ناسن جا پويان وڏا سوراخ (choanae or nares)، پُٺ ناڪوٽيو.

choked disk

ڏسو papilloedema.

cholaemia (ڪوليميا)

[G. choel, صفرا، پت]

رت ۾ پت هئڻ، رت پتوٽائي.

cholagogue (ڪالي گاگ)

[G. a gogos, نيئندڙ]

آنڊي ڏانهن نيئڻ لاءِ پت جي وهڪ وڌائيندڙ دوا، پت وهڪ وڌائڪ دوا.

cholangiogram (ڪالين-جيو-گرام)

[G. aggelon, نلي]

جگر ۽ پتي جي نلين جو عڪسي فوٽو.

cholangitis (ڪالين-جاءِ-ٽس)

پت نلين جي سوڄ.

cholecystectomy (ڪالي سِس-ٽيڪ-ٽومي)

پتي جي ڳوٿريءَ کي ڪپي ڌار ڪرڻ جو آپريشن، پتو ڪوري.

cholecystitis (ڪالي-سِس-ٽاءِ-ٽس)

پتي جي ڳوٿريءَ جي سوڄ.

cholecystogram (ڪالي-سِسٽو-گرام)

غيرشفاف مادي جي داخلا ڪانپوءِ پتي جي ڳوٿري جو عڪسي فوٽو.

cholecysto kinin (ڪالي سِسٽو-ڪاءِ-نِن)

[G. kinein, چورڻ]

مٿين آنڊي جي استر کان ٺمندڙ هارموني رس جيڪا پتي جي ڳوٿريءَ کي پت جي وهڪ لاءِ سُسائي سوڙهو ڪندي آهي. پت چورڪ رس.

cholecystolithiasis (ڪالي-سِسٽو-لِٿيا-سِس)
[L. lithos, پَٿري].
پتي جي ڳوٿريءَ جي پٿري، پِت جي پٿري يا پٿريون.

cholelithiasis (ڪالي-لِٿيا-سِس)
پتي جي ڳوٿري يا پتي نلين جي پٿري.

cholera (ڪالَرا) [G.]
پيٽ جي هڪ وبا، چانورن جي پيچيءَ جهڙا لڳاتار اڻ ڪٽ دست، شديد وٽ ۽ هيٺائي سبب ڏهي پوڻ جي بيماري جي وبا، جيڪا گندي پاڻي ۽ غذا سبب ٿيندي آهي. ڪارڻ جيوڙا vibrio cholerae آهي، جنهن جي شڪل ڪاما [,] جهڙي آهي. ڪالرا- هيضو.

choleric temperament
پراڻي طب جي چئن مزاجن- صفراوي، دموي، بلغوي ۽ سوداوي مان هڪ مزاج صفراوي يا پتوئي سياءُ، اهڙو شخص اُبهرو، جذباتي، چيڙاڪ ۽ تاندي تپڻو هوندو آهي.

cholestasis (ڪالي-اسٽي-سِس)
[G. stasis, چپ چاپ بيهي رهڻ]
پت رس جي وهڪ جو گهٽجڻ يا رڪجڻ، پِت رس روڪَ.

cholesteatoma (ڪاليس-ٽي-اِي-ٽوما)
ڪاليسٽرول جي ڳوٿري واري سادي ڳوڙهي: جنهن اندر سٿپ هوندو آهي، اڪثر وچين ڪن ۾ ٿيندي آهي. پتائين سٿپ ڳوڙهي، ڪوليسٽرول جي ڳوڙهي.

cholesterol (ڪالِسٽرال)
هڪ سٿپو مادو جيڪو دماغ، تنتن، جيري، رت ۽ پت ۾ موجود آهي. اهو پتي ۽ شرياني ديوارن تي قلمجي جمي پوندو آهي. ڪولِسٽرول. ڪولسٽرائي- ڪولسٽرائپ.

cholesterosis (ڪولِس-ٽرو-سِس)
[G. stear, چربي، سٿپ، وهر]
بت ۾ حد ڪان وڌ ڪولسٽرول جمي پوڻ، ڪولسٽرائي، ڪولسٽرائپ.

choline (ڪولِين)
هڪ ڪيميائي مادو، جيڪو lecithin ۽ acetyl choline جو جُز آهي ۽ حيواني ماس اُٿت (tissue) منجهه ملندو آهي. اهو بت اندر سٿپ جي لڏ پلاڻ ۾ مدد ڏيندو ۽ جگر جي بيماري اندر سٿپ گڏجڻ ڪان روڪيندو آهي. ان جا شاهوڪار ماخذ ڪير ۽ ان جا ٿهيل ديري وارا ڪاڏا آهن. ڪولِين.

cholinergic (ڪالي-نر-جِڪ)
[G. chole, پت; ergon ڪم].
خود مختيار تنتي سرشتي جي شاخ،

(parasympathetic) ڍرائڪ سرشتي بابت، جنهن جون تنتون ايسي ٽائل ڪولين رس خارج ڪنديون آهن. ڪوليني، ڍرائڪ.

ضد: sympathetic or adrenergic .autonomic nervous system

cholinestrase (ڪالِن-اِسٽي-ريز)
هڪ اينزائم جيڪو تنتي چيڙن وٽ ايسي ٽائل ڪولين کي پيچي ڪولين ۽ سرڪي جي تيزاب ۾ ورهائيندو آهي. ڪولِين اِسيٽريز.

choluria (ڪالِيُوريا)
پيشاب ۾ پت اچڻ، مُٽ پتوٽائي.

chondral (ڪانڊرَل)
[G. chondros, ٽاڪٽو هڏو].
ٽاڪٽي هڏي بابت، ٽاڪٽيو.

chondritis (ڪانڊراءِ ٽِس)
ٽاڪٽي هڏي جي سوڄ، ٽاڪٽي سوڄ.

chondrocostal (ڪانڊرو ڪاسٽَل)
[L. costa, پاسري]
ٽاڪٽي هڏين ۽ پاسرين بابت ٽاڪڻ پاسريائي.

chondrocyte (ڪانڊرو سائٽ)
[G. kytos, گهرڙو]
ٽاڪٽي هڏي جو گهرڙو، ٽاڪٽو گهرڙو.

chondrodynia (ڪانڊرو ڊِنيا)
ٽاڪٽي هڏي جو سور-ٽاڪٽو سُور.

chondrolysis (ڪانڊرو لِسِس)
ٽاڪٽي هڏي جو ڳرڻ، ٽاڪٽو ڳارو.

chondroma (ڪانڊروما)
ٽاڪٽي هڏي جو ڳوڙهو، ٽاڪٽو ڳوڙهو.

chondromalacia (ڪانڊرو مَلي سِيا)
[G. malakia, نرمي، ڪونئرائي]
ٽاڪٽي هڏي (cartilage) جي ڪونئرائي، جيڪا اڪثر ڪئلشيم جي گهٽتائي ڪري ٿيندي آهي، ٽاڪٽي ڪونئرائي.

chondrosarcoma (ڪانڊرو سارڪوما)
[G. sarkoma, ماس وڌڻ]
ٽاڪٽي هڏي جو موتمار ڳوڙهو، ڪانڊروسارڪوما.

chorda (ڪارڊا)
[G. chorde, ڏوري].
(cord) تندن جو مُڇو جيڪو ڏوري نُاهيندو هجي. تندو (tendon). ڏوري.
دل اندر (chordae tendinae) ڏوريون جيڪي پُنجٽين ۽ دلي ديوارن جي وچ ۾ آهن. دل ڏوريون.
(c. tympani): ڪن جي دهلڙي واري ڪوئڙيءَ مان منهن جي تنت گذرندڙ شاخ. ڪن دُهلڙي ڏوريون.

chordee (ڪارڊِي)
پيشاب نليءَ جي سوڄ سبب مرداڻي انگ جي سُورائتي نِڳ (erection) اڪثر سوزاڪ يا پرميل ۾ ائين ٿيندو آهي. سُورائتي نڳ.

chorditis (ڪارڊاءِٽِيس)
آواز يا مرداڻي رس جي ڏورين جي سوڄ، ڏورائتي سوڄ.

chorea (ڳوريا)
[G. choreia, نچڪو، ناچ]
بيماري جنهن ۾ مريض جون اماالڪ ابتيون سبتيون، بي قاعدي ۽ بي اختيار حرڪتون هونديون آهن. ويندي اختياري حرڪتون به جهٽڪيدار ۽ بي سريون هونديون آهن. بالڪ اوستا جي بيماريءَ کي rheumatic chorea يا st. vitus dance، ۽ Huntingtons chorea وڏن جي مرض کي چوندا آهن. نچڪو، نچڪو ٽپڪو.

choreiform (ڪوري فارم)
نچڪي وانگر يا جهڙو، نچڪٽيو.

choricorcinoma
ڏسو chorioepithelina.

chorion (ڪوريون)
[G. پاهريون پردو]
ڳڀ جو پاهريون پوش، ڳڀ پوش، ڪوريون.

chorionepithelioma
(ڪوريون- ايپي-ٿي-لِيوما)
ڳڀ پوش مان ڦٽندڙ نهايت موتمار سرطان، ڳڀ پوشي ڳوڙهو.

chorionic villi (ڪوريو-نِڪ-ولاءِ)
[L. villus, ڳهاٽا وار].
ڳڀ پوش مان نڪرندڙ گهاٽن وارن جهڙا حصا جيڪي ماءُ ۽ ٻار جي وچ ۾ رت وسيلي خوراڪ ۽ فضلي جي مٽاسٽا جو ڪم ڏيندا آهن، ڳڀ پوشي وار.

chorioretinitis (ڪوريو-ريٽي- ناءِ-ٽِس)
اک جي ٻن تهن جي سوڄ. ڏسو: choroids, retina.

choroid (ڪورائڊ)
اک جو هڪ تهه جيڪو اندلني تهه (retina) ۽ چاري دار تهه (iris) جي وچ ۾ آهي. ٻاهر اڪيين پوش. ڪورائڊ.

choroiditis (ڪورائڊائِس)
ڪورائڊ جي سوڄ.

choroidocyclitis (ڪورائڊو سائڪلاءِ ٽِس) [G. kyklos, دائرو].
ڪورائڊ ۽ وار جسمڙي (ciliary body) جي سوڄ.

choroidoretinal (ڪورائيڊو ريٽينل)
ڪورائڊ ۽ ريٽينا بابت.

Christmas disease
هيموفيليا جي رتوٽي بيماري بابت، جنهن ۾ رت نپائيندڙ فيڪٽر IX جي کوٽ هوندي آهي. ڏسو: haemophilia، ڪرسمسي مرض.

chromatogram (ڪروموگرام)
[G. chroma, رنگ]
رنگي مورت.

chromosome (ڪروموسوم)
[G. chromo, رنگ; soma, جسم]
گهرڙي جو وچڙيو يا نيوڪليس جڏهن ڏاڳ ورچ mitosis ڪندو آهي تہ اهو ڏاڳن جهڙن جسمڙن ۾ ڦٽي ڌار ٿيندو آهي. اهي رنگين ڏاڳا جِين (genes) تي مشتمل هوندا آهن جن ۾ موروثي خصوصيتون هونديون آهن. هر مخلوق ۾ ڪروموسوم جو مخصوص تعداد آهي. انسان ۾ اهي 46 ٿيندا آهن. رڳو مرداڻي ٻج يا اسپرم ۽ زناني بيضي يا اووم ۾ اهي 23، 23 ٿيندا آهن. ٻيا ڪروموسوم آٽوسوم (outoseme) چئبا آهن. جنسي ڪروموسر رڳو ٻہ آهن: [x] ايڪس ۽ [y] واءِ. عورت ۾: [xx] ۽ مرد ۾ [xy] جنسي ڪروموسوم ٿيندا آهن. ٻار ٻنهي مان هر هڪ جا 23c ورثي ۾ وٺندو آهي. ڪروموسوم. رنگين ڏاڳي نما جسمڙا، سُٽ جسمڙا.

chronic (ڪرانِڪ)
[G. chronos, وقت]
ڊگهي ٽانوري هلندڙ بيماري، جهوٽي ڊگهي بيماري.

chromidrosis (ڪِرومِيڊروسِس)
رنگين يا رڱائتو پگهر.

chyle (ڪائل)
[G. chylos, رس، عربي، ڪيلوس]
هضم ٿيل سٽپ جيڪو هڪ کاري کيراڻي رس جي شڪل ۾ ننڍي آنڊي کان لِمفي سرشتي وسيلي رت جي وهڪ ۾ شامل ٿيندو آهي. ڪائل، ڪائلوس، سٽپي رس، سٽپ رس، ڪيلوس.

chyluria (ڪائلِيُوريا)
پيشاب ۾ سٽپ رس اچڻ، سٽپ رس مُٽائي.

chyme (ڪائم)
[G. chymus, رس]
اڌ هضم ٿيل خوراڪ جيڪا هڪ گهاٽي تيزابي پيلي رنگ جي پاٽياٽ جي شڪل ۾ معدي کان ٻارنهن انچي آنڊي ڏانهن گذرندي آهي. ڪيمُوس (ع)، معدي جي پنڙي رس.

cicatarix (سِڪي ٽِرڪس)
[L. ڦٽ جو نشان]
ڦٽ جو نشان، چٽو يا ڳوڙهو. ڏسو scar, keloid.

cilia (سِليا) (cilium واحد) [L.]
ٽريڪيا ۽ بيضي نلين جي اندرين استر ۾ تمام سنهڙن وارن جهڙا اُڀريل حصا جيڪي ڪنهن شيءِ، بلغم، گندگي يا بيضي کي ڌوڪي ٻاهر ڪڍي.

ciliary (سِلِيرِي)
[L. cilium, اک جو ڇپر]

circumcision (سرڪم سِي ژَن)
[L. circumcises, گول ڪپڻ]
طهر، مرداڻي طهر ۾ انگ جي اڳين لڙڪيل کل يا گهونگهٽ کي ڪپي ڇڏبو آهي، ختنو، سنتري، سنت.
مصر ۽ آفريڪا جي ڪن ملڪن ۾ زناني جنسي انگ جي ڪڪڙي (clitoris) ۽ بعضي ننڍين چپن کي ڪپي ڇڏيندا آهن. (زنانو طهر)

circumflex (سرڪم فليڪس)
[L. circumflectere, گول ورائڻ]
گول وريل تنت (c. nerve).

circumoral (سرڪمورَل)
[L. circum, چوڌاري; os وات]
وات چوڌاري.

circumvallate (سرڪم وييليٽ)
[L. circumvailare چوديواري ڪڙي ڪرڻ].
جيئن زبان جي ايريل چوپٽن جي چوڌاري چلو ڏنل هوندو آهي، چوديوار ٿيل. چوديواريل.

cirrhosis (سِروسِس)
[G. kirrhos, پڪو نارنگي رنگ].
ڪنهن عضوي جو سخت ٿيڻ، اڪثر جيري لاءِ استعمال ٿيندو آهي. پراڻي شرابي جو جيرو وڌي سخت ٿي ويندو آهي. سخت جيرو.

cirsoid (سر سُوائڊ)
[G. kirsos, ڦنڊيل رڳ].

وار جهڙو. اک ۾ پروٽو ڪورائڊ (c. arch)، (c. body) جي اڳين حصي ۾ آئرس کي ڳنڍيندڙ خاص اڏاوت. اهو c. muscles ۽ c. procenes تي مشتمل هوندو آهي. اک وار جسم.
اک وار مُشڪون (c. muscles): اهي وار جهڙيون مشڪون هڪ ڇلي جهڙي اڏاوت ٺاهينديون آهن.
اک جا وار جهڙا حصا (c. processes): جيڪي 70 جي تعداد ۾ هوندا آهن، اهي ڪورائڊ جي هينين مٿاڇري کان ابري اک وار مشڪن ۾ ڇُهنندا آهن.

circinate (سرسي نيٽ)
[L. گولائون ڪرڻ]
دائري يا ان جي حصي جي شڪل ۾، جيئن پوئين آتشڪ ۾ ڏڍ جا داڻا آهن، گولائون يا گولائين.

circulation (سرڪيُوليشن)
[L. circulare, دائرو ٺاهڻ]
دورو، انساني جسم ۾ مختلف قسم جا دورا: پتي جو دورو، مغزي پاڻيءَ جو دورو، دل جي نلين جو دورو، ڳپ جودورو، لِمف جو دورو، جيري جو دورو، ڦڦڙ جو دورو ۽ رت جو دورو وغيره. آڪسيجن واري صاف ڳاڙهي رت دل مان نڪري پوري بت جو دورو ڪري ڪاري گندي رت ٿي وري دل ڏانهن واپس ورندي آهي.

clavicle (ڪلي وي ڪِل)
collarbone.
ڪلهي وٽي ٻنهي پاسي هسليءَ جو هڏو. هسلي، جَناغ، ڏوراٺي.

clavus (ڪلي وس)
[L. ڏوڏ، نينهن]
ڏوڏو. ڏسو: corn.

claw-foot (ڪلافُٽ) (pescavus)
پير جي ترِيءَ جي ونگ وڌڻ ۽ پيرَ جي چنبي جي شڪل اختيار ڪرڻ، چنبيو پير.

claw-hand (ڪلا هينڊ)
هٿ جي ننڍين مشڪن جي مفلوج هئڻ سبب هٿ جي شڪل چنبي وانگر ٿي وڃڻ، چنبيو هٿ.

cleft palate (ڪليفٽ پئلِٽ)
[L. palatum, تارون]
پيدائشي چيريل تارون، ان سان گڏ اڪثر چيريل چپ (hare-clip) به هوندو آهي، چپ وڍيو، چيريل تارون. ڏسو: hare-lip.

climactric (ڪِلاءِ-ميڪ-ٽيرڪ)
[G. klimakter, ڏاڪڻ جو ڏاڪو]
اٽڪل چاليهوڪي جمار ۾ عورت جي ماهواري بند ٿي ويندي آهي، ٻارن ڄڻڻ جي مُند ختم ٿي ويندي آهي. اها مايوسي ملولائي جي وهي آهي. سن ياس، مايوس وهي، سن ياسي. ڏسو: also menopause.

قنديل انگڙ ونگڙ نس جي شڪل جهڙو. ڏسو: vatix.

cisterna (سسٽرنا) [L.]
حوض، هودي، اها بند جاءِ جت ٻت جي پاڻياٺ گڏ ٿيل هجي.

citric acid (سِٽرڪ ايسڊ)
ليمي جو تيزاب.

citrin (سِٽرِين)
(vitamin p) اسڪروي جي بيماريءَ ۾ وٽامن [c] سهڪاري وٽامن [p]، جيڪا ليمي نارنگي وغيره ۽ ڪاري ڊاک ۾ موجود آهي. سِٽرِين.

clap (ڪلپ)
سوزاڪ، پرميل.

claudication (ڪلاڊِي-ڪشين)
[L. claudicatio, منڊڪائڻ].
ٽنگن ڪي رت گهٽ ملڻ سبب مريض سور هئڻ ڪري منڊڪائي هلندو آهي. Intermittent claudication ۾ واري واري منڊڪائڻ.
مريض ٽنگن جي ٻُڪين ۾ سخت سور ڪارڻ باربار ساهي پٽي پوءِ هلندو آهي. ڏسو Beaurgers disease.

claustrophobia
(ڪلاسٽروفوبيا)
[L. claustrium, بند جاءِ].
بند جاين جو نفسياتي خوف، بند جاءِ ڊپائي.

clinic (ڪلينڪ)
مطب، علاج گهر، دواخانو، اها جاءِ جتي طبيب يا جنرل ڊاڪٽر مريض جي تپاس ۽ علاج ڪندو آهي. شفاخانو. اوشڌ آليه.

clinical (ڪلِينيڪل)
[G. kline, بسترو]
ڪلينڪ يا دواخاني بابت مريض جي طبي تپاس ۽ علاج وارو، طبي تپاسائي، طبابت، طبابائي.

clitatidectomy (ڪلاءِ ٽوري ڊيڪ ٽومي)
زنانو ظُهر (جيڪو ڪن قومن ۾ ٿئي) ڪڪڙي ڪٽي ڌار ڪرڻ، ڪڪڙي ڪوري. ڏسو: circumcision.

cltoriditis (ڪلاءِ ٽورِس)
[G. kleitoris, ڪڪڙي].
ڪڪڙيءَ جي سوڄ.

clitoris (ڪلاءِ ٽورِس)
[G. kleitoris, ڪڪڙي]
زناني انگ ۾ ٻن ننڍن چپن جي چوٽيءَ وٽ نهائين ڪان هيٺ مرداڻي انگ جي هوبهو شڪل جهڙو ٺِڳندڙ تمام ننڍڙو عضوو، ڪڪڙي، بظر (ع)، بوندِي. ڏسو: vulva.

cloaca (ڪلوڪا)
[L. موري]
ڪاڪُوسُ مُٽ ۽ ڇر لاءِ ساڳيو گڙڪ جيڪو پکين مڇين ۽ ريڙهو جانورن (reptiles) ۾ ٿيندو آهي، ٽيٽو ٽنگ، ٽہ مقصديو ٽنگ، موري.

clonus (ڪلونس)
[G. klonos, شديد، زوردار]
ٿوري ٿوري وِٿيءَ سان مشڪ جي سُسڻ ۽ سِيڻجڻ جو سلسلو، جهٽڪو.

clostridium (ڪلاس ٽِرِي ڊِيَم)
وڏن، گرام واڌو [+]، اڻ هوائي (anaerobic)، لَڪُڙُ جيوڙن جي جنس (genus)، ان جيوڙي جا قسم هيٺيون بيماريون پيدا ڪندا آهن:
cl. botulinum → botulism، کاڌي جو زهرجڻ.
cl. tetani → tetanus.
cl. welchil → gas gangrene، هوائي بوڙين واري اگاري.

clot (ڪلاٽ)
ڀُڄ ڀُڄ، ڇڪو، ڇَلڪ.

clotting
ٺپ وقت، ٺپيجڻ، ٿالجڻ، ٿالجهڻ.

clotting time (ڪلاٽنگ ٽائيم)
رت وهڻ ڪان جمڻ يا ٺپيجڻ تائين مُدو.

clubbed fingers
آڱرين جي پورن جا سُجل ٿلها ڇيڙا، ائين دل ۽ ڦڦڙن جي بيماريءَ ۾ ٿيندو آهي، ڏنلئي آڱريون.

club-foot
[O.N. klubba, ڏنلبو; A.S. fot پير]

پير جو پيدائشي عيب، هڪ يا ٻئي پير، ڏنگي وريل پير، ڳرو، ڦڏو، چبو، پيرن ڦريل، ڪُنج. ڏسو: talipes.

clumping

ڏسو: agglutination.

cluttons joints

ڪلٽن جا سنڌ، ٻنهي پاسن جي سنڌن، خاص ڪري گوڏن جي سوڄ، ائين موروثي آتشڪ ۾ ٿيندو آهي. ڪَلٽني سَنڌ.

coagulase (ڪوگيُوليس) (staph. Aureus) (مثلاً)

ڪي جيوڙا هڪ اينزائم پيدا ڪندا آهن، جيڪو رت کي لنبي ڄڏيندو آهي. رت ڄمائيندڙ انزائيم. جهڙوڪ: ٿرومبين، ربنٽ، ڪوگوليز، ٿنپائڪ.

coagulate [L.]

ڄمڻ يا ڄميجڻ (رت وغيره جو)

coagulation ڄمڻ، ڄميجڻ، ڄالهجڻ.

coagulation time

ڏسو: clotting tiem.

coagulum (ڪوگُولَم) [L.]

ڄميل رت، رت جو ڇَڪو، ڪڙي (slab)، رتوڻو ڇَڪو.

coalesce (ڪوئاليس)

[L. coalescere, گڏجي اُسرڻ]

پاڻ ۾ گڏجي اُسرڻ، ڪنو ٿي هڪ شيء ٻڻجڻ، چمڙيءَ جي بيمارين

چنبن وغيره ۾ ڏار ڏار داغ گڏجي هڪ ساڳي چادر ٺاهيندا آهن. مڙي هڪ ٿيڻ، ميڙاڪو ڪرڻ، ڪَٺجڻ.

coarctation (ڪو-آرڪ-ٽي-شن)

ڪنهن نليءَ يا نالي جي، لَنگهي سوڙهه، سوس وغيره، جهڙوڪ coaractation of aorta.

coccus (ڪوڪَس)

[g. kokkos, ٻيرُ].

گولائتو جيوڙو، ٻُڪ جيوڙو.

coccydynia (ڪوڪسي ڊِنيا)

[G. kokkyx, ڪوئل]

ڏُمچيءَ جو سور.

coccygectomy (ڪوڪسي-جيڪ-ٽومي)

دمچي ڪپي ڏار ڪرڻ جو آپريشن، دمچي ڪوري.

coccygodynia (ڪوڪسي-گو-ڊِنيا)

ڏسو: coccidynia.

coccyx (ڪوڪ-سِڪس)

دمچي جو هڏو، جيڪو پٺي جي ڪنڊي جي پڇڙي آهي. دمچي، دمتچي، دنبچي، پڇڙنگ، پوچڙي.

cochlea (ڪوڪليا)

[L.Snail گهوگهيتو، شهبڪ]

ڪن جو ڪوڏ، اندرين ڪن ۾ وروڪڙ نالي.

choeliac (سِيلِيَڪ)

[G. koilia, پيٽ]

پيٽ بابت، پيٽ جي پٽيءَ بابت

اهو شريانن، رڳن، تنتن ۽ تنتي
جار لاءِ به استعمال ڪبو آهي.
پيٽائون. پيٽائون سٽپ مرض.
نندي ٻار ۾ سٽپ (c. disease) جي
جذب ٿيڻ جي خرابي، نشاستي جي
بدهضمي سبب، ڦوڪيل پيٽ،
دستن ۾ سٽپ ۽ ڏوبر، ڪارڻ
ڪڻڪ جي اٽي ۾ گلوٽن جي اڻ
سهپ آهي. also malabsorption
syndrome. ڏسو: steatorrhoea.

coelioscopy, laparoscopy, peritoneoscopy (سي لِيو اسڪوپي، ليپرو اسڪوپي، پيري ٽونيو اسڪوپي)
پيٽ کولي ڏسڻ جي آپريشن.

co-enzyme (ڪو-اينزائم)
انزائيم کي تيز ڪندڙ، خمير جو
عمل تکو ڪندڙ، kinase انزائيم،
ساٿي انزائيم. ڏسو: biotin.

cognition (ڪوگ-ني-شن)
[L. cognition, وقوف، سڃاڻ]
سُڌ، سماءُ، سُرت، وقوف، آگاهي،
ذهن.

coitus (ڪوءِ ٽس)
[L. coire, لِڳُ، گڏ هلڻ]
جنسي فعل، مِلن ڪرڻ، لِڳُ.

cold sore
ڏسو: herpes simplex.

colectomy (ڪوليڪ ٽومي)
وڏي آنڊي جو ڀاڱو يا سڄو وڏو
آنبو ڪپي ڌار ڪرڻ جي آپريشن.
وڏ آنڊي ڪور.

colic (ڪولِڪ)
[G. kolikos, وڏي آنڊي جي تڪليف;
قولنج (ع)]
تکي سور جي بار بار سُوٽ وارو
وٺ، مروٽ، مروڙو.
پتي جي پٿري سبب: biliary c.،
پتي جي نليءَ ۾ تکو وٺ، پتي
جو وٺ.
پوسرايل آنڊي جي موجن جي
تيزيءَ سبب سور (intestinal C.)،
آنڊي جو وٺُ.
گردي نلي اندرَ پٿري سبب گردي
جو سور (renal c.) گردي جو وَٺُ.
سورائتي ماهواري (uterine c.)
رحم جو وٺ.

coliform (ڪو-لي-فارم)
ڪاڪوس جو ڪو به جيوڙو جنهن
جي شڪل Esch. Col; جيوڙي جهڙي
هجي ان لاءِ اهو لفظ استعمال ڪبو
آهي. ڪولي شِڪليو.

colitis (ڪو-لاءِ-ٽِس)
وڏي آنڊي يا قولن جي سوڄ.

collagen (ڪولي جِن)
[G. kola, ٹنيڻ].
البيومن جهڙو هڪ مادو، جيڪو
بنڊل جي شڪل ۾ هوندو آهي. اهو
تانڊوري اٽٽ واري ماس، تند، بند،

هڏي ۾ چمڙيء جو جڙ آهي. ڪوليجن.

ڪوجين بيماريون: c. diseases

اڻ چاتل سبب. وارا مرض جيڪي ڪوليجن ۾ ننڍين رت نلين تي اثر انداز ٿيندا آهن، ان جو انت اڪثر موت آهي.

collapse (ڪولپپس)

[L. collapsus, گڏجي ڪرڻ]

1. جسماني يا ذهني طور سچو سارو ڪرڻ، ڍهي پوڻ يا ڊهڻ.
2. ڪنهن پولي عضوي جو سچو سارو سُسي وڃڻ، مثلاً هوا نڪرڻ سبب ڦڦڙ جو سُسي وڃڻ، سوس، ڍِرڪَ، ڍَهه.

collar-bone (ڪالر بون)

[L. collum, ڳچي; a.S. ban, هڏو]

هسلي جو هڏو، هسلي، ڏوراني.

ڏسو: claricle.

collateral (ڪو-ليٽ-ر ل)

[L. com, ساڻ; latera, پاسا].

واڌو واهرو، ثانوي، ٻيو، متبادل، پاسائتو سائي.

هڪ رت نلي بند ٿي وڃي ته پاسي ۾ ٻي نلي نهي رت جو دورو جاري رکي (c. circulation).

colles fracture

ڏسو: fracture.

colliquative (ڪولي-ڪوِي-ٽِو)

[L. liquare; رجائڻ]

گهٽو، جهجهو.

colloid (ڪول-آئڊ)

[G. kolla, ٿنيڻ]

هڪ ڪونئر يا ٿنيڻ جهڙو مادو، جيڪو پاڻي ۾ نه ڳرندو آهي. ڪولائڊ

ڪنٺ غدود جيڪو گهاٽي آيوڊين پريل مادي سبب سڄي وڏو ٿي ويندو آهي. (c. goitre).

coloboma (ڪالو بوما)

[G. kolobos, ننڍو ڪيل، انگ وڍيل، چانگيل]

اک جي دوڏي يا ان جي ڪنهن ڀاڱي ۾ ڪو ڏر يا وِٿي هئڻ، دوڏي ڏر، دوڏائي ڏر.

colon (ڪولَن)

[G. kolon, وڏو آنڊو، قولون (ع)]

ننڍي ڪانپوء وڏو آنڊو آهي، جيڪو ننڍي آنڊي (caecum) کان مقعد مٿان سڌي آنڊي (rectum) تائين آهي. اهو ڪئي حصن ۾ ورهايل آهي. چاڙهه آنڊو (ascending c.)، پار آنڊو (ascending (transverse c.)، لاٿ آنڊو (.c)، ايس آنڊو (sigmoid c.) ۾ ننڍو آنڊو (rectum)، جيڪ مقعد (anus) ۾ ڇيهه ڪندو آهي. وڏو آنڊو، قولن.

سوڙن ڪائيندڙ قولن (spasmodic colon)، شاهوڙ (وڏوٽيل) قولن (mega colon)

colony (ڪالوني)

[L. coloni, نئين آبادي، بيٺڪ].

هڪ يا وڌ جيوڙن جي وڌڻ ويجهڻ سبب جيوڙن جو ڪٺڪ لهي پوندو آهي، جنهن ۾ لکين ڪروڙين جيوڙا هوندا آهن، جيڪي خوردبين کانسواءِ به نظر ايندا آهن. هر قسم جي جيوڙن جي بينڪ جو پنهنجو پنهنجو ڏيک آهي. ڪالوني، بينڪ، نئين آبادي.

colostrum (ڪولسٽرم)
ماءُ جي ڇاتين ۾ ٿڃ اچڻ کان اڳ پهرين ٽن ڏينهن ۾ پاڻيءَ جهڙي پاڻياٺ ايندي آهي: جيڪا هلڪي جلاب جو ڪم ڏئي ٻالڪ جو آنڊو صاف ڪري ڇڏيندي آهي.

colour blindness
ڏسو: achromatopsia.

colpitis (ڪول-پاءِ-ٽِس)
[G. kolpos, پور، پول]
ڳهڻ (vagina) جي سوڄ، ڳهڻ جي سوڄ.

colposcope (ڪوليو اسڪوپ)
ڳهڻ تپاسڻ اوزار.

columella (ڪالومِلا)
[L. columna, ٿوڻي، ٿنڀ].
ٿنڀ، ٿوڻي، جئن نڪ جو اُڀو ورڇي هڏو.

coma (ڪوما)
[G. koma, اونهي گهور ننڊ]
مڪمل بيهوشي، پوري بيهوشي، اُسرته، جئن .diabetic c ۽ .uraemic c ۾ اها حالت ٿيندي آهي. ڪوما. اگهورائي.

comatose (ڪومي ٽوز)
[G. گهور ننڊ]
ڪوما جي حالت، ڪومائپ، اگهورائي.

comedo (ڪاميڊو) [L.]
ڪارا چانور، منهن تي موهيڙن جي داڻن جا ڪارا ٽڪا، جيڪي چمڙي جي سٿپ غدود (sebauois glands) جي سٿپ رس (sebum) جي ڪاري ٿيڻ سبب ٿيندا آهن. ڪار موهيڙو. Acne vulgaris, sebaceous gland.

commensal (ڪمِن سال)
[L. cum, ساڻ; mensa, ميز].
مفت ڪائو، جيوڙي جو هڪ قسم جيڪو ميزبان مريض جي جسماني مٿاڇري تي رهي بيماري پيدا ڪري ٿو. مفتي مهمان جيوڙو. مفت ڪائو جيوڙو.

commisure (ڪامي سِيُور)
[L. commissure, ميل].
ٻن حصن جي وچ ۾ ميل ميلاپ، مِلن.

communicable (ڪميوني ڪيبل)
[L. communicare, موڪلڻ، ونڊڻ].
اطلاع جوڳو، هڪ شخص کان ٻئي شخص تائين سڌي يا اڻ سڌي طور منتقليءَ جوڳو، وِچڙندڙ.

fixation) جيوڙن کي ڳاري انهن کي ختم ڪري ڇڏيندو آهي.

complex (ڪام پليڪس)
[L. complexus, ڪوٽ، حصار، چوديواري، لوڙهو]
1. مونجهارو، 2. اهڙا جذباتي خيال ۽ تصور جيڪي عام طور فرد لاءِ بلڪل قبول ڪرڻ جوڳا نہ هوندا آهن. جهڙوڪ: ايڊيپس Oedipus complex) جو مونجهارو، جنهن ۾ پٽ کي ماءُ لاءِ ناجائز خواهش هوندي آهي. اليڪٽرا electra complex) جو مونجهارو، ان ۾ وري ڌيءَ کي پيءُ لاءِ ناجائز خواهش هوندي آهي.
مونجهہ، ڪامپليڪس، ڪام ڪوٽ.

complication (ڪام پلي ڪيشن)
[L. complicare, پيٽو ٽيٽو ٿيڻ]
پهرين بيماري دوران ڪا ٻي نئين بيماري، حادثو يا پيچيدگي پيدا ٿيڻ، جيڪا مريض جي جان جوکي ۾ وجهي ڇڏي، پيچيدگي، وڪڙ.

compos mentis (ڪوم، پوس، مين، ٽِس) [L.]
سنئين دماغ وارو، سالم دماغ هوشمند، هوش حواس، هوش حواس درست هجڻ.

compound (ڪم پائونڊ)
[L. componere, ڪٺو ڪرڻ، پاڻ ۾ ڳنڍڻ]

compatibility (ڪم پي ٽيبلٽي)
[L. compati, ٻئي کي سهڻ]
پاڻ ۾ ٺهڻ، ٺاهہ، ٺهپ، ٺهي وڃڻ جيئن رت جي پاڻي ۽ جزن يا گهرڙن جو پاڻ ۾ ٺهي هلڻ، ساٿ، دوستي.

compensation (ڪمپين سي شن)
[L. compensare, تورڻ تڪڻ]
وزن برابر ڪرڻ، 1. پنهنجي ڪا ڪمزوري يا وڏ لڪائڻ لاءِ پنهنجي ڪنهن سماجي خوبيءَ کي وڌائي پيش ڪرڻ جو ذهني عمل، عيوضو.
عيوضي تنتائپ (c. neurosis): ڏک يا حادثي جي عيوضي لاءِ نفسياتي طور علامتون ظاهر ڪري اجوري جي لاشعوري خواهش.
2. ڪنهن اڏاوتي يا ڪم واري عيب يا خامي کي متوازن ڪرڻ جي حالت، مثال، compensation، cardia c.

complement (ڪمپلي مينٽ)
[L. complero, پورو يا مڪمل ڪرڻ]
اهو پلازما جو هڪ نارمل ۽ اهم جز آهي، جڏهن ڌاريا يا محافظ جسمڙا پاڻ ۾ ڳنڍجي antigen-antibody مرڪب ٺاهيندا آهن تہ هي جزو ان مرڪب سان پاڻ بہ ڳنڍجي (complement

مرکب، بہ ٽي عنصر جا جزا مقرر تناسب سان پاڻ ۾ ملائي هڪ نئون مادو تيار ڪرڻ، جنهن جون الڳ خاصيتون هجن، گڏيل مادو.

comprehension (ڪام-پري-هين-شن)
[L. comprehension]
سمجهہ، فهم، پروڙ، معنيٰ ۽ ان جي ربط کي ذهني طور پروڙي وٺڻ، ٻجهہ، ٻجهاڻ، ٻڌي.

compress (ڪم-پريس)
اڪيون پٽيون يا آلاپ، جئن مٿي سور لاءِ نرڙ تي اڪيون پٽيون رکبيون آهن. ٿڌا پُها cold compress.

compression (ڪم-پري-شن)
[L. compimere, هڪبئي سان پيڙڻ، پيڪوڙڻ، پچائڻ]
پيڪوڙ، پچاءُ، پيڪوڙجڻ يا پيڙجڻ جي حالت، پيڙاڪو.
دماغي ڳوڙهي سبب دماغ جو ڪوپڙي اندر پيڙجڻ (c. cerebr). رتوٽي وهڪ روڪڻ لاءِ شريان کي آڱر سان دٻائڻ (digital c.)، پٽي پچائي ٻڌڻ (c. bandage).

compromise (ڪم-پرو-مائز)
[L. compromissum, پاڻ ۾ پرچاءُ]
هڪ ذهني نفسياتي عمل: جنهن وسيلي فرد ڪنهن ذهني ڇڪتاڻ (conflict) کي دٻايل خواهش ۾ لڪائي ان کي پنهنجي شعور ۾ قبوليت جوڳي بنائڻ ڪان لنوائيندو آهي. پرچاءُ، ٺاهہ.

compulsion
زورمَس، زبردستي، جبر.

conation (ڪونيشن)
[L. conari, ڪوشش ڪرڻ]
اِرادو، نيت، چاهہ، خواهش، ذهن جي ٽن پهلوئن، سُرت، احساس ۽ ارادي مان هڪ، ڪنهن ڪم ڪرڻ جو ارادو، نيت يا چاهت. ڏسو: affection coginition.

concentration جُڳت، ٽِڪَ، ارتڪاز.

concept (ڪن-سيپٽ)
[L. concipere, اندر وٺڻ].
تصوّر. خيالن جي خصوصيتن کي آڏو رکندي ان تي ذهني سوچ ويچار ڪرڻ، ڪاٽ ڪوٽ ۽ واڌارو ڪرڻ، ان تصور کي تصوير جي روپ ڏيڻ جي ذهني عمل جو نتيجو، مثال طور عزت، محبت، گل، بلبل جا تصور.

conception (ڪن-سيپ-شن)
[L. concipere, حمل ٿيڻ، ڏِکي ٿيڻ]
1. نطفو ٿيڻ. مرداڻي ٻج ۽ زناني بيضي جي ميلاپ سان حمل ٿيڻ، نُطفو، ڏِڪائي، ڳِپ جهلڻ. 2. ڪنهن بہ شيءِ جو مجرد ذهني خيال يا تصور.

concertion (ڪن-ڪري-شن)
[L. concrescere, گڏجي اُسرڻ].
رائي جو تهُ ٺهڻ، جنهن مان هوريان هوريان پٿري ٺهندي آهي، روڙي، رائو، لَٿ.

concussion (ڪنڪُشن)
[L. cencussus, زور سان ڌونڌاڙڻ]
ڪاپاري جهٽڪو، ڌڪ يا زور سان ڌونڌاڙجي وڃڻ سان صدمو يا بيهوشي (cerebral concussion)، ڪاپاري جهٽڪو، ڌڪ يا زور سان لوڏي سبب صدمو، بيهوشي.

condensation (ڪن-ڊين-سيشن)
گهٽي گهاٽي ٿيڻ جو عمل، گهاٽائڻ، گهڙهجڻ، جيئن گئس پاڻياٺ ۾ تبديل ٿئي.

condom (ڪنڊم)
حمل روڪڻ لاءِ جنسي عمل دوران مرداڻي انگ تي چاڙهڻ وارو ڦوڪڻو، ڪنڊم، نفس پوش.

conduction (ڪن-ڊڪ-شن)
[L. conducere, پسرائڻ]
ڪنهن مناسب وچ وسيلي (medium) وچان گرمي، روشني يا آواز جي لهرن جو پسرجڻ يا گذرڻ. بت جي ماس اڻتن وچان بجلي جي وهڪ ۽ تنتي لهر جو لنگهڻ پسرجڻ.

conductor (ڪنڊڪٽر)
اهو مادو يا واسطو، جيڪو گرمي روشني، آواز يا بجلي جي وهڪ کي گذاري يا منتقلي ڪري، پسرائيندڙ، پسرائڪ مادو.

condyle (ڪن-ڊائل)
[G. kondylos, هٿ جي ڏوڏي].
هڏي جي سنڌ واري ڇيڙي تي هڪ گولائتو اڀريل حصو، سنڌائون ڏوڏو (knuckle).

condyloid (ڪنڊي لوائڊ)
ڏوڏي جيان، ڏوڏيءَ جي شڪل جهڙو، ڏوڏيءَ روپيو.

condyloma (ڪنڊي لوما)
ڏوڏيءَ جڙي ڳوڙهي، ٻينڊيءَ جهڙي ڳوڙهي (papilloma)، ڏوڏائين ڳوڙهي، ڏونٽائين ڳوڙهي.
مرداڻي انگ جي ڪلڙ هينان، زناني انگ ۽ ڳهڻ ۾، سُڪل نوڪدار هسا، (condylomata acuminata)، اها غير جنسي بيماري آهي. سُڪل هَسا.
آتشڪ جي آخري ٻئي مرحلي ۾ زناني انگ، مقعد ۽ ڪڇن وغيره جهڙين آلين جڳهن تي جيوڙن وارا ڦوڏر ڦوڏر آلا هسا ٿيندا آهن (condylomata lata). (جمع condylomata)، آتشڪي آلو هَسو.

confabulation (ڪنفي بيُو ليشن)

[L. confabulation, ڳالهہ ٻولهہ]

پاڻ سان پاڻ ڳالهائڻ ٻولهائڻ، ڪچهري ڪرڻ، پيريءَ، زهر يا نشي دوران متيون مُنجهڻ واري حالت ۾ مريض کي تازيون ڳالهيون ياد نہ رهنديون آهن، پوءِ هو ويسر جي انهن وٿين کي دل مان ناهيل ڳالهين سان پُر ڪندو آهي. ڳالهہ ناهي ٻڌائڻ.

confection (ڪن-فيڪشن)

[L. confectio, معجون]

معجون جي شڪل ۾ مٺي دوا. مثال ڪڙي دوا جو مٺو معجون.

conflict (ڪن فِلِڪٽ)

[L. confligere, قيٽهڙو، تنازعو، پاڻ ۾ ٽڪرائڻ]

نفسياتي هڪٻئي جي ابتڙ ۽ نہ ٺهندڙ خواهشن ۽ جذبن جي وچ ۾ ڇڪتاڻ ۽ آخر ۾ خواهش کي زوريءَ دٻائي ٻي تي عمل ڪبو آهي. پر ان ڪشمڪش جي نتيجي ۾ ڪئي تنتائيون (neuroses)؛ بيماريون پيدا ٿينديون آهن. خاص ڪري هسٽيريا. ڇڪتاڻ، ڪشمڪش، ٽاڪرو، تنازعو.

confluent (ڪن-فلو-اينٽ)

[L. confluere, گڏ وهڻ].

ميل ميلاپ هئڻ، پاڻ ۾ گڏجي ڪير ڪند ٿيڻ. ميلاپائي.

confusion (ڪنفيُو-ژَن)

[L. confusio, بدنظمي، گڙٻڙ، انتشار، حيراني پريشاني].

مَتيون مُنجهڻ، هڪ ذهني ڪيفيت جنهن ۾ فرد حقيقت کان پري ٿي ويندو آهي، سندس سُرت جهُڙاتجي ويندي آهي. اها ڪيفيت مرگهي جي دوري، ڪاپاري ڌڪ ۽ رت زهرجڻ (septicaemia) جي ڪري ٿيندي آهي. ڀبيون مُنجهڻ.

congenital (ڪن-جِناءِ-ٽل)

[L. congenitus, گڏڄائو]

پيدائشي، ڄائي ڄم کان، پيدائش يا ان کان بہ اڳ کان.

congestion (ڪنجيش-ين)

رت ڪٺي ٿيڻ (hyperaemia)، ڪٺي رت جو ڪٺو ٿيڻ، رڳوڻي رت جي موٽ جي بند ٿيڻ يا آهستي هلڻ سبب ائين ٿيندو آهي: جيئن ٽنگن ۽ ڦڦڙن ۾ ٿيندو آهي. رتوڻ ڇاتيءَ گهٽائي، ڇارو (chest congestion).

congestive heart failure

دل گهٽي رت ٻاهر نہ موڪلي سگهندي آهي، ان ڪري ڪجهہ رڳون ۽ عضوا ڦوڪجي پوندا آهن ۽ بت جي ماس کي مناسب طور تي رت نہ ملندو آهي. رت ڏُبو هئڻ ڪارڻ دل جو بيهڻ، رت روڪ هارٽ فيل.

conization (ڪوناءِ زيشن)
[G. konos, مخروط، نبات]
ڳچي جو زخم، ڪجهه حصو نباتي شڪل ۾ چاقوءَ يا ڏنيٽي وسيلي ڪوري ڇڏڻ. نباتائپ، نباتي عمل. رحم نباتي ڪور.

conjugate (ڪنجُو ڳيٽ)
[L. conjugare, گڏ پاجارڻ]
ڍُونگريءَ (pelvis) جي هڏي جي ماپ، ڍونگري ماپ.

conjunctiva (ڪن-جنڪ-ٽي-وا)
[L. conjuncitvus]
اکين جي ڇپرن جي اندرين مٿاچري مٿان ڳاڙهو پردو، ان کي ڇپرائون ڇٽبو آهي (palpebral c.) ۽ جيڪو دوڏي وٿان موٽ کائي ٿو سو بصري يا اکائون (bulbaroroccularc) چورائبو آهي. ڇپري ڳاڙهو استر.

conjunctivitis (ڪن-جنڪ-ٽي-واءِ-ٽِس)
ڇپري ڳاڙهي استر جي سوڄ، آشوب چشم، اوپر، اوپار، اوڇڙو.

connective tissue (ڪنيڪٽِو-ٽِشو)
ڳنڍيندڙ ماس اوٽڻ.

consanguity (ڪن-سينگوئٽي)
[L. sanguis, خون، رت]
رت جو رشتو، خوني رشتو.

consolidation (ڪن-سولي-ڊيشن)
[L. consolidare, سخت بنائڻ]
ڪنهن عضوي جي حصي جو سخت يا ڏاڍو ٿيڻ، مثال ڦڦڙائين ماس واري نمونيا (lobar pneumonia) ۾ ان جو سخت هئڻ، نهرو هئڻ، نهرائي.

constipation (ڪنسٽي پيشن)
[L. constipare, گڏ ڪري دٻائڻ]
قبضي جي ڪري ڪاڪوس نه ڪري سگهڻ، قبضي. طب ۾ ان کي اُمُ الامراض يعني بيمارين جي ماءُ چوندا آهن. ٻَجهُه، ٻَجهاءُ.

consumption (ڪن-سمپ-شن)
[L. consumere, ڳارڻ، کائڻ]
ڪنهن شيءِ کي کائي ختم ڪرڻ يا خرچ ڪري ڇڏڻ، کائجڻ. 2. سلهه جي بيماري جيڪا بت کي کائي ڳاري ڇڏيندي آهي.

contact (ڪن-ٽئڪٽ)
[L. contactum, ڇهاءُ]
1. سڌو يا اڻ سڌو جيوڙائپ سان لهه وچڙ ۾ اچڻ، 2. جيڪو شخص جيوڙائپ سان لهه وچڙ ۾ آيو هجي، وِچڙاءُ، وچڙيل، اَرَهُه.

contagion (ڪن-ٽيجَن)
[L. contagio, ڇهڻ]
بيماريءَ جو هڪ جسم کان ٻئي جسم ۾ وچڙڻ، وچڙاءُ، مِري، اَرَهُه، ڇُوت، چوپ، ڇُهَه.

contraceptive (ڪنٽرا-سيپ-ٽِو)

[L. centra, خلاف; conception, حمل، نطفو]
حمل روڪ دوائون يا گماشتا.

contract (ڪن ٽريڪٽ)
[L. contractum, گڏ ڇڪڻ]
1. سُسائڻ، گڏ ڇڪڻ، ننيو ڪرڻ، سيٽائڻ، 2. جيوڙائپ مان وچڙجڻ.

contractile (ڪن ٽريڪ ٽائل)
سُسڻ يا سيٽجڻ جوڳو: مثال مشڪ.

contraction (ڪن ٽريڪشن)
سوسُ، سِيٽ، سي يا سيٽجي ننڍو ٿيڻ.

contracture (ڪن-ٽريڪ-چر)
آڪِيڙ، مشڪ يا ڦٽ جي نشان جو مستقل طور آڪڙيل شڪل ۾ هئڻ.
contusion.
ڳِپ، گهپ، ڳِت. ڏسو: bruise.
ڏوپوٽي (Duputren) تراڻ جو آڪڙيل هٿ، جنهن ۾ هٿ جون آڱريون مستقل طور تري ڏانهن وريل حالت ۾ آڪڙيل هونديون آهن.

contra-indication (ڪنٽرا-انڊي-ڪيشن)
[L. contra, مخالف; indicare, نشاني ڏيڻ]
ڪا اهڙي علامت يا نشاني، جيڪا ٻڌائي ته هي علاج ان بيماريءَ لاءِ موزون ناهي. ان ڪري ان کي بند ڪيو وڃي يا ان کان بچيو وڃي. ممانعت، جهَلَ، روڪَ.

contralateral (ڪنٽرا- ليٽرل)
[L. latus, پاسو]
مُخالف پاسي، پنهنجي پاسي کان ٻئي يا مخالف پاسي.

contre-coup (ڪونٽر-ڪُو) (F.)
ڌڪ لڳڻ جي جاءِ کان مخالف پاسي ڦٽ يا ڌڪ جو اثر ظاهر ٿيڻ، اهو گهڻو ڪري پاٿياٽ پريل عضوي ۾ ڌڪ جي زور منتقل ٿيڻ سبب هوندو آهي. جهڙوڪ: کوپڙي، ڌڪي مخالف اثر.

contusion (ڪن-ٽيُو-زن)
مُڏي ڌڪ جو رنگين نشان، جيڪو چم هيٺ رت گڏجڻ سبب ٿيندو آهي. ان ڦٽ ۾ چم ڦاٽل نه هوندو آهي، ڌڪ جو نشان، ڏسو bruise.

conversion (ڪن-ور-شين)
[L. conversia, ڦيرائڻ]
نفسياتي ڇڪتاڻ جو جسماني بيماريءَ جي صورت ۾ ظاهر ٿيڻ، مَنجڻ، مَنَاءُ.

convolutions (ڪن-وو-لُو-شن)
[L. convolutum پاڻ ۾ وٽجڻ]
آنڊي يا گردي جي نلين جو ورڻ، مُڙڻ، وٽجڻ سٽجڻ، جيئن دماغ جي مٿاڇري تي ور ۽ وٽ هوندا آهن، وَٽ وراڪا، ورأرو.

convulsions (ڪن-ول-شنز)

[L. convulses, ڦاڙڻ]

دورو، ڇڙيون هڻڻ، دماغي بيمار ۾ ڇُرچ سبب ٽنگن ٻانهن ۾ مشڪون بي اختيار سِٽبيون آهن ۽ مريض هٿ پير پيو هڻندو آهي، پر هوش ۾ هوندو آهي، بيهوش به ٿي سگهي ٿو، دورو، ڇَڙيون. هڪٻئي پويان مشڪن جو سِيٽجڻ ۽ ڍِرو ٿيڻ (clonic c.)، وارو وار ڇڙيون. مشڪون مستقل سِٽيل حالت ۾ هونديون آهن. (tonic c.) يَڪ سيٽائي ڇڙيون.

convulsive therapy (ڪن-ول-سِو-ٿيراپي)

[electro convulsive therapy (E.C.T)]

مَلولائي، جنون ۽ ٻِهر جي ذهني خرابين کي ختم ڪرڻ لاءِ مريض کي بجلي جو ڪرنٽ ڏبو آهي، جنهن سان مريض جون ٽنگون ٻانهون وٽجي سٽجي وينديون آهن، مريض ٻيٺو ٽيٺو ٿي ويندو آهي. بجلي جي جهٽڪن جو علاج، وِجائتو علاج. Also electroplexy, elctro therapy.

cooleys anaemia

ڪُولي جي رتوٽي اٿاٽ، ٻاراڻي ۽ شايد پيدائشي بيماري سبب نامعلوم، ڪُولِيائي رتوٽي اٿاٽ.

co-ordination (ڪو-آرڊي-نيشن)

[L. cum, گڏ; ordinare, باقاعدي هلائڻ]

هم آهنگ حرڪت، باقاعدي حرڪت، مُشڪن جي مڪمل ڪنٽرول هيٺ سولي لَسَ ۽ ڪارائتي حرڪت، باقاعده يا سريلي حرڪت.

coprolalia (ڪوپرو لئِليا)

[L. kopros, ڦوسو; lalia, وِڦلڻ، گفتار]

ڪِن ڪچرو، گند يا فحش ڳالهائڻ، اڪثر دماغي ڌڪ يا خرابي سبب مريض بدشد ڳالهائيندو آهي. گند گفتار، ڪِن ڳالهاءُ.

copulation (ڪوپيُو-لَيشن)

[L. copulare, هڪٻئي سان ڳنڍجڻ]

لَڳُ، جِنسي عمل.

coracoid (ڪورا ڪوائڊ)

[G. korakoeides, ڪانگ جهڙو]

چهنب شڪليو، جِئَن ڦٽي (stapula) جو اپريل حصو، چهنب جهڙو.

Cord (ڪارڊ)

[G. chorde, ڏوري]

ڌاڳي جهڙي اڏاوت، ڏوري، ناڙي. مرداڻي رس جي ڏوري جنهن وسيلي آنورا لڙڪيل هوندا آهن (speronatic c.)، ويرج ڏوري. مغزي ڏوري (spinal c.)، ڪرنگهي اندر مغزي ڏوري جيڪا مستطيل مغز جي واڌ آهي ۽ ڪوپڙي جي

تري واري وڏي ڳڙک (foramen magnum) کان شروع ٿي پهرين يا ٻي چيلهائتي ريڙهه هڏي تي چيهه کندي آهي. ڏيگهه 18 انچ.

ڏُنَ جي ناڙ (umbilical cord)، جيڪا ڳپ ۽ اوڙ جي وچ ۾ تنت جي ڏوري آهي.

core (ڪور)

مرڪزي حصو.

corium (ڪوريَم) [L.]

چمڙيءَ، the dermis; true skin; cutis. جو اندريون تهه، جيڪو ٻاهرين تهه جي بلڪل هيٺ هوندو آهي (epidermis). سچي چمڙي، هيٺين کل، هيٺيون چم. ڏسو dermis.

corn (ڪورن)

[L. cornu, سڱ]

نبات شڪل سخت ڏوڏو، جيڪو جوتي جي گاٺ سبب پيدا ٿيندو آهي. ڏوڏو، ڪُڪرو، دڙڙو.

hard c.: پيَرَ جي سنڌ مٿان ٿيندڙ ڏوڏو.

soft c.: پېن جي وچ وارو ڏوڏو.

ڏسو: clarus.

cornea (قرنيه)

[L. corineus, سخت]

اک جي وِنڊ اسڪرين، شيشي جيان اک جي ڪاري ٽڪيءَ مٿان اٿيل شفاف اڳيون پردو. قرنيو.

اک جو ڦلو: (corneal opacity)، وائِرو.

corneal graft (ڪارنيل گرافٽ)

keratoplasty، اک جو ڦلو ڪوري ڏار ڪري ان کي عطئي طور ڏنل ٻئي شخص جي قرنئي تي چتي لڳائڻ يا پيوندڪاري ڪرڻ، قرنئي چتي، قرنئي پيوندڪاري.

corneo scleral (ڪارنيو اسڪليرل)

قرنئي ۽ اک جي اڇاڻ بابت.

cornu (ڪرنئو) [L.]

سڱ جي شڪل جهڙو، سِڱ روپيو.

corona (ڪَرونا)

[L. corona, تاج]

تاج جي شڪل جهڙي تاجي، تاجائتي، چٽيو، چٽيڪي. چوٽه چوٽي.

ڏند جي چوٽي. C. dentis.

coronal suture (ڪَرونل سِيُوچَر)

ڪوپڙيءَ مٿان، ٻن پاسائتين ۽ اڳين هڏين جي وچ ۾ سنڌائتو ٽاڪو، چوٽائتو ڪوپڙي ٽاڪو.

coronary (ڪرونري)

تاج يا چٽ جهڙو، چٽ شِڪليو، وڪوڙيندڙ شريان يا تنت، چٽيڪي.

وڪوڙيندڙ شريانو (c. arteries)

دل کان نڪرڻ مهل شاهه شريان مان نڪتل شريانيون جيڪي دل جي ماس کي رت رسائينديون آهن. انهن جي بند ٿيڻ يا سور جي سوٽ پوڻ سبب دل جي سور (angine pectoris) ٿيندو آهي.

coronoid (ڪرونائڊ)
[G. koronis, وريل چهنب, L. corona, تاج]
تاج يا چٽ جهڙو، چُٽ شڪليو. ٻانهن جي نريءَ ۽ ڄاڙيءَ جو اڀريل حصو.

cor pulmonale (ڪار پلمونال)
[L. cor, دل, pulmo, ڦڦڙ]
ڦڦڙ جي بيماريءَ سبب دل تي بار ۽ دل جي بيماري. دل ڦڦڙائون مرض.

corpus (ڪارپَس) [L.]
بدن، جسم، بُت.
c. callosum: تنتي تندن جو ٻنڌ، جيڪو وڏي مغز جي ٻن اڌ گولن کي پاڻ ۾ ڳنڍيندو آهي.
c. luteum: بيضي جي ٿلهي ٻاهر: نڪرڻ کانپوءِ بيضي داني منجهه نهندڙ پيلو جسمڙو.
c. striatum: مغز جي تري ۾ وٽ اڇي ۽ ڀوري ميجالي جي ڏانديءَ مثل ترتيب.

corpuscle (ڪارپسل)
[L. corpustulum, ننڍو جسم، جُزو، بدنڙو، جسمڙو].
رت مان ننڍڙا پتڪڙا جُزا، ڪي ڳاڙها ته ڪي اڇا، رت جو جُزو، رتوڻو جزو، جُزڙو.

corrective (ڪريڪٽو)
[L. correctum, درست ڪرڻ].
ڪنهن نقصانڪار شيءِ ڪي بدلائي، جوابي ڪارروائي ڪري يا سڌاري درست ڪندڙ، دُرست.

corrigans pulse
ڏسو: pulse.

cortex (ڪارٽيڪس)
[L. ڪل يا ڇوڏو]
1. ٻوٽي جو ٻاهريون تهه يا ڇوڏو، ڇوڏي، 2. عضوي جي ٻاهرئين نهايت سنهڙي پوش: هيٺان ٻاهريون تهه، ٻاهريون تهه، ڇوڏو، ڇوڏي.

corticoid (ڪارٽي ڪوائڊ)
ايڊرنيل غدود جي ڇوڏيءَ مان نڪرندڙ هارموني رسن جي ٽولين جو نالو.

corticotrophin (ڪارٽيڪو-ٽروفِن)
اڳين پچوچري غدود جي هارموني رس جيڪا ائڊرنيل ڇوڏيءَ کي چُرچ ڏئي ان جا هارمون ٺِمڻ تي مجبور ڪندي آهي.

coynebacterium (ڪارني-بيڪ-ٽي-ريَم)
جيوڙن جي هڪ جنس، لُڪڻ شڪليو، گرام-واڌو.

coryza (ڪارائزا)
[G. koruza; نڪ وهڻ]
زڪام، نزلو، ليس، ليس زڪام، هي وائرس سبب ۽ نهايت وچڙندڙ آهي.

cosmetic (ڪاس ميٽِڪ)
[G. kosmesis, سينگار]
بدصورتي ۾ عيب لڪائڻ لاءِ، يا سونهن جي سُڌاري لاءِ سينگار.

costa (ڪاسٽا) [L.]
پاسري.

coush ڪنگهه، دم.

cotyledon (ڪاٽي ليڊن)
[G. kotyledon; پيالي جي شڪل جو پول]
اوڙ (placenta) جي ٻاهرين مٿاڇري جي چڪن مان هڪ چڪو، اَور چَڪو.

cotyloid (ڪاٽي- لُوائڊ)
[G. kotyloedes, پيالي شڪليو]
پيالي جي شڪل جيان، پيالي روپيو. گول پيالي واري سنڌ بابت.

cowpowers gland
ڪپور جو يا ڪپوري غدود، پيشاب نليءَ جي پاڙ وٽ اندر ٻنهي پاسي ۾ ڳنڍيدار مُٽ نلي وارا غدود.

cowpox
ساڪڙو، ٿڏڙي، ڏکي ماتا.

coxa (ڪاڪسا) [L.]
ڏڪّ جو (جمع coaxae). Hipjoint سنڌ.
سٽراٽي هڏي: (c. valga) جي نڙيءَ ۾ ڳچيءَ ۾ وڌيل ڪُنڊ، گھٽيل ڪُنڊ ۾ c. vara مروٽيل ڳچي.

coxalgia (ڪاڪسيلجيا)
ڏڪّ سنڌ جو سور

coxitis ڏڪّ سنڌ جي سوڄ

crab louse (ڪريب لائوس)
ڪُڇن جي جونئن [pediculus pubis].

cramp (ڪريمپ)
[O. F. crampe]
ڪنهن مُشڪ يا مُشڪن جو سِيٽجي وڃڻ ۾ سور جي سُوٽ پيدا ڪرڻ، ڳِڍ، ڳِرٽ، مشڪي سُوٽ، ڳڏي، ڳِڏڙي، ڳِڍ.

craniectomy (ڪري ني-ايڪ-ٽومي)
[G. kranion, کوپڙي; ektome ڪپي ڇڏڻ]
ڪپي ڌار ڪرڻ جو آپريشن، کوپڙي ڪوري.

craniofacial (ڪرينِيو-فئشِيَل)
کيپراٽي ۾ منهن بابت.

craniometry
کوپڙين جي ماپ بابت اڀياس، کوپڙي ماپ چاڻ.

craniosacral (ڪرينِيو-سئڪرَل)
[L. sacer, مقدس]
کوپڙي ۾ پچڙ ريڑھ بابت.

craniotabes (ڪرينيو-ٽي-بيز)
[G. tabes, ڳري وڃڻ]
ٻالڪ پڻي دوران کيپراٽي وارن

creatinuria (ڪِري-ٽِي-نِيُوريا)
جڏهين مُشڪون جلد ڳرڻ لڳن، جئين تيز تڪا بخار، لنگهڻ (بکُ) هجي، تہ ڪِرياٽِين پيشاب ۾ اچڻ لڳندي آهي. ڪِرياٽِين مَٽائي. (بُڪين جي فيل ٿيڻ سان بہ ٿئي ٿي)

crepitaiton (ڪِرِپ-ٽيشن)
[L. crepitare, ڪرڙاٽ].
1. ڀڳ (fracture) جي حالت ۾ ٻن هڏن جي ڇيڙن جي گهڪي جو گهڪاٽ (crepitus)، 2. سيني تپاس وسيلي ڦڦڙ جي جيوڙائيپ اندر ڳُرڙاٽ پڌجڻ. (also crepitus)).

cretinism (ڪِريٽ-نِزم)
[F. cretin ڪِرتيان]
ڪنٺ غدود جي ڪوٽ سبب، هڪ جسماني ۽ ذهني طور ڦڪو، چسو، موڳو، مڏو ٻارڙو، موڳو مٽر، موڳ مٽرائي.

cribriform (ڪرِب-ري-فارم)
[L. cribrum, ڇاڻي]
ڇاڻيءَ جي شڪل وارو، ڇاڻيءَ روپيو.

cricoid (ڪِري ڪوائڊ)
[G. krikos, ڇلو]
مُندي يا ڇلي جيان، ڇلي روپيو.

crisis (ڪراءِ سِس)
[G. krysis مٽاڻو نقطو]
بيماريءَ جو مٽاڻو نقطو يا تبديلي، بُحران.

هڏن جو سنهو ٿيڻ يا ڳري وڃڻ، اها حالت ڪنگي، آتشڪ ۽ سوڪهڙي ۾ ٿيندي آهي، ڪوپڙ اُپرائي.

craniotomy (ڪرينِيو ٽومي)
ڪنهن ڳوڙهي ڪي ڪٽڻ، داٻ گهٽائڻ يا رت جي ڇڪي (hematoma) هٽائڻ لاءِ ڪوپڙيءَ ۾ ننڍو ٽُنگ ڪرڻ جو آپريشن، ڪوپڙيءَ ٽُنگائي.

craving ٻاڙ، طلب، ٻاڏاڻ، ٻانڌاڻ، ٻاتاڻ، ٻاتائي، ٻانڌائي.

cranium (ڪرينيَم)
ڪوپڙيءَ جو گول ڍاڪڻون جنهن ۾ مغز بند ۽ محفوظ ٿيل آهي. اهو هيٺين هڏين جو ٺهيل آهي. ڪاپار، ڪپاٺ، ڪپٽ، مٿو، ڪيپراٽي، ڪوپراٽي. ڏسو (parietal frontal, temporal, sphenoid, occipital and ethmoid. اٺ هڏيو ڪوپڙي منڊل.

creatine (ڪرياٽين)
[G. kreas, ماس، گوشت]
مان نڪتل، پروٽين، جٽيهہ، اها ڪنٺ غدود جي وڏي ٿيڻ سبب وڌيڪ هوندي آهي. (70.6 mg)، ماس پروٽين جٽڻ، ڪرياٽين.

creatinine (ڪِريا-ٽِنين)
پروٽيني فُضلو، جيڪو پيشاب ۾ موجود هوندو آهي. ڪِرياٽنين.

crohns disease (ڪرانز ڊزيز)
(Regional ileitis)
ننڍي ڪُڪائي آنڊي (ileus) جي بيماري، ڪروني مرض، ڏسو ileitis.

croup (ڪروپ)
آواز نليءَ جي روڪ، ٻار جي ساهہ نليءَ جي سوڄ يا سوڙ سبب ساهہ ۾ تکو آواز اچڻ، ساهہ جو ڪِرڪو.

crown (ڪرائون)
ڏڪڻ، ٽِپڻ، ٽِيَر.

cruciate (ڪِرُو-شي-ايٽ)
[L. crux, ڪراس، منڊيئڙو]
منڊيئڙي شڪليو.

crus (ڪِرُوس) crura جمع
[L. ٽنگ، ڄنگهہ].
ڄنگهہ جيان، پاڙ جيان، ڄنگهہ روپيو.

crutch palsy (ڪرچ پيلسي)
ڪاٺ جي گهوڙي جي ڊگهي استعمال سبب ڪڇ ۾ ٻانهوٽي جي تنت تي داٻ سبب ڪرائي جو پوئتي ورائڻ وارو فالج، ڪاٺ گهوڙيءَ وارو فالج.

cryo surgery (ڪِريو سرجري)
[G. kryos, ٿڌ]
ڪني ماس کي سخت ٿڌ يا ڳڳائي سرجري وسيلي ڪپي ڪوري ڌار ڪرڻ. جيئن هسي کي سُڪل برف (cold ice) وسيلي ڪوري ڇڏبو آهي. ڳڳَ، ڳڳائجڻ. ڳاڳائو ويڪٽ.

Cryptococcus (ڪِرِپٽو ڪوڪس)
[G. kryptos, ڳجهو; kokkos, ٻيرداڻو]
سينوراتي جيوڙن جي هڪ جنس.

cryptogenic (ڪِرِپٽو جِينِڪ)
[G. genos, اصل].
اڻ ڄاتو يا اڻ ڄڻي ڪارڻ وارو، اڻ ڄاتل، نامعلوم.

cryptomenorrhoea (ڪِرِپٽو-مينو-رِيا) (also haemotoclopos)
[G. men, مهينو; rheein, وهڻ]
لِڪل يا ڳجهي ماهواري، پيدائشي اها خرابي، اڻ ٽنگي ڪنوارپي پردي سبب ٻہ ٽئي ٿي يا ڳهڻ جي سوڙهہ سبب بند ماهواري، لڪل ماهواري.

cryptorchism (ڪِرِسٽل يوريا)
پيشاب ۾ قلم داڻا اچڻ، قلم مُتائي.

crystalline (ڪِرِپٽو آرڪِزم)
[G. orchis آنورا].
لڪل آنورا يا خصيا، پيدائشي نقص سبب ڪپور هيٺ بدران نر-لنگهہ (inguinal canal) يا پيٽ ۾ مٿي هوندا آهن. ڳجها آنورا.

cubitus (ڪِيُو-بي-ٽس) [L.]
اڳين ٻانهن (forearm)، ٺونٺ، ٺونٺيو.
ٺونٺيو کُپ: c. fossa.

cuboid (ڪِيُو-بوائڊ)
[G. kybos, ڪعب].

كعب (cube) يا ڊاري جي شڪل جهڙو، مڪعب، ڪعبائتو، ڪعب يا ڊاري شڪليو، مُري جي هڏين مان هڪ هڏي، ڊاري روپي هڏي.

culdoscope (ڪلڊو-اسڪوپ)
[F. cul-de-dax)
ڳهڻ يا اندري وسيلي اوزار وجهي رحم پار ٻچيداني پار پيٽ جي اندر جي تپاس يا ان جو اوزار، ڳهڻ پار پيٽ تپاسڻو اوزار.

culture (ڪلچر)
[L. cultura, colere, هر ڪيڙڻ]
جيوڙن ڪي پالي تاتي وڌو ڪرڻ، جيوڙي پالنا، ڪلچر، جيوڙا پوڪ يا پالنا پوڪ.

cumulative action (ڪِيُو-مِيُو-لي-ٽِو-ايڪشن)
هوريان هوريان دوا جو بدن اندر ڪٺو ٿيڻ، جنهن جا امالڪ زهريلا اثرات ظاهر ٿيندا آهن، جهڙوڪ ڍگهيون اثرائتيون ننڍ آٽڪ دوائون، ڪُچلو، پارو يا دل جي دوا ڊجي ٽلس وغيره. ڪنتائي.

cuneiform (ڪِيُو-ني-فارم)
[L. cuneus, ڇيٽي]
ڇيٽيءَ روپيو، مُري جون ٽي هڏيون، جيڪي ڇيٽيءَ نموني آهن.

cupping (ڪپنگ)
[L. cupa, ٽَپ]
دکي هٽائڻ، سڱيون هٽائڻ، ڏکي.
dry, c: دکي اندر تيل پاري هوا ڪڍي، بت تي رکڻ سان دکي چوهجي چنبڙي پوندي آهي، جنهن سان ان جاءِ تي رت ڪني ٿيندي آهي. ان طريقي سان چڪي به پنهنجي جاءِ تي بيهاريندا آهن. سُڪي سيڱي. دکي هٽڻ کان اڳ ڏنپ ڏيڻ :wet c، آلي سِڱي.

curettage (ڪِيُو-ري-تاج) [F.]
ڪُپ مان ڪِنوماس يا واڌ ڳُرڙڻ، ڳُرڙو، اُس ڏوڏا يا ڪُڪرا ڪرڙبا آهن. ٻچيداني ڪرڙي، ان ڪي بايوسپي لاءِ موڪلبو آهي.

curette (ڪِيُوريٽ)
تکن ڪنارن سان چمچي جيان ڳرڙڻ جو اوزار ڳُرپي، ڳُرڙي.

cusp (ڪسپ)
[L. cuspis, نوڪدار چيڙو]
ڏندو.

Cut (ڪٽ)
چاڪُ، چيرُ، چُڪارو، جهَڪُ، وِڍُ، چيرو، چهڪو، چيهه. ڏسو: incision.

cutaneous (ڪُٽي-نِيَس)
[L. cutis, چمڙي، چمر].
چمڙي بابت، چامائو.

cuticle (ڪِيُو-ٽي-ڪل)
[L. cutis, چمڙي].
چمر جو مٿيون تهه (epidermise)

ننهن جي پاڙ مٿان هلالي مند چمڙ، مٿيون چمڙ. ڏسو: epidermis. چامائوس، غلافي چمڙ.

cutis (ڪيو-ٽِس) [L.] (corium)
چمڙيءَ جو هيٺيون اونهو تهه، اصلوڪي چمڙي (true skin).

cyanocotalamin (سايانو-ڪوٽيلا-مِين)
وٽامن [B_{12}] جو ٻيو نالو.

cyanosis (سيانوس)
[G. kyanos, نِيرو]
آڪسيجن جي اڻاٺ سبب چپ، چمڙي ۽ ننهن ڪارا نيرا نظر اچڻ، ڪارنيرائي.

cycle (سائڪل)
[G. kyklos, دائرو].
ڦيرو، چڪر، دائرو، اڳ ڪان وٺي انت تائين حرڪتن، مرحلن ۽ واقعن جو هڪٻئي پٺيان ترتيب واري سلسلي جو ڦيرو، جيئن دل جي دڪ دڪ، لُب-ڊُب-لُب-ڊُب--. يا هر مهيني ماهواريءَ جو ڦيرو.

cyclical vomiting (سائڪليڪل وميٽنگ)
تنتي سياءَ واري ٻار ۾ باقاعدگيءَ سان الٽين جا دورا. ڦيري وار الٽي.

cyclitis (سائڪلاءِ ٽِس)
[G. kyclos, دائرو]
اک جي وار جسم (ciliary body) جي سوج، جنهن ۾ قرنئي جي پوئين پاسي اچا اچا دٻڪ (keratitic precipitates (k. p.)) گڏبا آهن.

cyclodiathermy (سائڪلو-ڊائيا-ٿرمي)
ڏنپ وسيلي اک جي وار جسم کي ناس ڪرڻ، اک وار جسم جو ڏنيجڻ، اک وار ڏنپ.

cycloplegic (سائڪلو پلِيجيا)
[G. plege, فالج]
اک وار جسم جو فالج، اک وار ڪيرائي.

cycloplegics (سائڪلوپلي جس)
دوائون، جيڪي اک وار جسم کي مفلوج ڪن، جهڙوڪ: ائٽروپين، اسڪوپولامين وغيره.

cyclothymia (سائڪلوٿِيميا)
[G. thymos, ذهن]
هڪٻئي پٺيان سرهائي ۽ ملولائي جا لوڏا، ڪڏهن روح راڄن ۾ ڪڏهن بيتن ڪان بيزار، مثال جُنون ۽ ملولائي جا ذهني مرض، غمر خوشيءَ جي پينگهه.

cyesis (سائي-سِس)
[G. kyesis, نطفو]
بي باري عورت، جنهن کي ٻار هئڻ جي سخت خواهش هجي تنهن ۾ اصل حمل جيان نقلي علامتون ۽ نشان ظاهر ٿيڻ، نقلي حمل.

cylindroma (سِلِنبرِوما)
[G. kylindros, گِنڊيريو]
گِنڊيري شڪليو سرطاني ڳوڙهو، سلنبروما.

cyst (سِسٽ)
[G. kystis, ڳوٿري، مثانو]
سنهي پردي جي ڳوٿري جنهن ۾ پاڻياٺ مادو يا اڌ پاڻياٺ گڏ ٿيل هجي. پُڙو ڳوٿري.
hydatidcyst: Tinaea (tapehorm) echinococucus جي پڙو ڳوٿري جنهن ۾ اڪثر انجا ٻچا يا سونٽ (larrae) هوندا آهن، جيري ۾ هوندو آهي. پاڻياٺ پُڙو. ڏسو: hydatid.
overian cyst: بيضي دانيءَ جي پُڙو ڳوٿري، بعضي ايتري وڏي ٿي ويندي آهي جو پيٽ ڦوڪجي جلندر جو ڏيک ڏيندو آهي.

cystadenoma (سِسٽ-ايڊي-نوما)
[G. aden, غدود]
غدودي ماس مان نڪتل پُڙي ڳوٿري وارو ڳوڙهو اڪثر عورت جي اُرهه ۾ ٿيندو آهي، غدودي پُڙو ڳوڙهو.

cystectomy (سِسٽيڪٽومي)
سڄو يا ٿورو مثانو (مُتانگو) ڪپي ڌار ڪرڻ جو آپريشن، مُتانگي ڪوري.

cystic (سِسٽِڪ)
مثاني يا پڙي ڳوٿري بابت، ڳوٿرائون.

cysticercosis (سِسٽي-سرڪو-سِس)
ڦيٽ ڪينئن جي بيماري، ڦيٽ ڪينئان.

cysticercus (سِسٽي- سرڪس)
[G. kystis, ڳوٿري; kerkos, پُڇ]
ڦيٽ ڪينئين (tapeworm) جو سوپٽ (larra). ڦيٽ ڪينئون سوپٽ.

cystine (سِسٽِين)
هڪ امائنو ائسڊ، سِسٽين.

cystinosis (سِسٽينوسِس)
خورشي خرابي، جنهن ۾ قلمي سسٽين بدن اندر ڪٺي ٿيڻ لڳندي آهي. سِسٽين ڪٺائي.

cystinura (سِسٽي نِيُوريا)
پيشاب ۾ سِسٽين اچڻ، سِسٽين مُتائي.

cystitis (سِس-ٽاءِ-ٽِس)
مثاني يا مُتانگي جي سوڄ.

cystocele (سِسٽو سِيل)
ڳهڻ يا اندريءَ اندر مثاني جي پوئين پٽ جي ڇَنَ، مثاني جي ڇن.

cystogram (سِسٽو گرام)
مثاني جي عڪسي مورت.

cystolinthiasis (سسٽو-لِٿيا-سِس)
مثاني جي پٿري.

cystoscope (سِسٽو اسڪوپ)
مثاني تپاس لاءِ اوزار، مثاني ڏسڻو.

cysto-urethritis (سِسٽو-يوري- ٿراءِ-ٽِس)
مُتانگي ۽ مُٽ نليءَ جي سوڄ.

cysto-urethrogram (سسٽو-يوريِ-ٿِرو-گرام)
مُثانگي ۽ مُٽ نليءَ جو عڪسي فوٽو.

cytamen (سائٽا-مِن)
وٽامن [B12] جو ٻيو نالو. ڏسو: cyanocobalamin.

cytogenetics (سائٽو، جي-نِٽڪس)
گهرڙن جي اصليت ۽ اوسر بابت اڀياس، گهرڙيائي جينائي ڇاڻ.

cytology (سائٽو-لوجي)
گهرڙن جو خورد بيني اڀياس، گهرڙا ڇاڻ.

cytolysis (سائٽو-لِسِس)
گهرڙن جو ڳرڻ جهرڻ ۽ ناس ٿيڻ، گهرڙا ڳارائي.

cytopathic (سائٽو-پيٿِڪ)
گهرڙن جي خرابي بابت، گهرڙا مرضائي.

cytoplasm (سائٽو پلازم)
[G. plassein, گهڙڻ يا ڍول ڏيڻ]
گهرڙي جي مرڪز (nucleus) کانسواءِ حيات ڳُرُ. گهرڙو حيات ڳر.

cytostasis (سائٽو-اسٽي-سِس)
[G. stasis, جمود، بيهجي وڃڻ]
گهرڙي جي نشونما رڪجڻ يا بيهجي وڃڻ، گهرڙا روڪ.

cytotoxins (سائٽو ٽاڪسِنز)
[G. toxicen, زهر]
گهرڙا زهرون، سرطاني زهرون.
ڏسو: antibodies.

◆

D

Da Costas Syndrome (ڊا کوسٽاز سِنڊرم)
دل جي بيماريءَ بابت ڳڻتي، جنهن ۾ دل تمام گهڻي ڌڪ ڌڪ ڪندي آهي. ڌڙڪي جو ڌڙڪ، ڊاڪوسٽائي مرض.

dacryadenitis (ڊيڪري- ايڊي- ناءِ-ٽِس)
لڙڪ جي ڳوٿريءَ جي سوڄ.

dacrocyst (ڊيڪروسِسٽ), lacrimal sac, tear sac.
لڙڪ جي ڳوٿري.

dacrocystitis (ڊيڪروسِس-ٽاءِ-ٽِس)
ڳوڙهي جي ڳوٿريءَ جي سوڄ.

dacryolith (ڊيڪريو لِٿ)
ڳوڙهي ڳوٿريءَ جي پٿري.

dactyl (ڊيڪ ٽِل)
[G. daktylos, آڱر]
آڱر يا پير.

dactylitis (ڊيڪٽِ-لاءِ-ٽِس)
آڱرين يا پيرن جي سوڄ، موروثي آتشڪ، سلهه وغيره ۾ ٿيندي آهي.

dactylology (ڊيڪٽِ-لو-لوجي)
گونگن ٻوڙن جي آڱرين سان اشاري واري ٻولي. آڱري ٻولي جاڻ. ڊيرائي، گهٻراڻ، گهٻرائپ، گهگهائي.

Daltonism (ڊالٽنِزِم)
ڊالٽو ٽائپ- رنگن جي انڌائي. ڏسو (color blindness).

dandruff (ڊينڊرف)
خُشڪي، ٻهُو، ڇانهن، مٿي تان سنها سنها سڻيا ڇلڙ ڇڻبا آهن. سبب سڻيي چمڙي، ٻاڦو، ڪوڙو. ڏسو seborrhea, eborrhic, dermatitis.

dandy fever (ڊينڊي فِيوَر)
ڏسو dengue.

Dangerous Drugs Act
منشيات يا نشي وراين دوائن جي ناهڻ، نسخي لکڻ، وڪڻڻ ۽ واپرائڻ بابت قانوني ايڪٽ، هن نشيدار شين ۾ ڀنگ، آفيم، هيروئن، ڪوڪين، پيٿيڊين ۽ ڪئي ٻيا مادا شامل آهن. ان ايڪٽ تي عمل ڪرائڻ لاءِ اينٽي نارڪوٽڪس فورس ۽ الڳ خاص عدالت آهي.

deamination (ڊي امائي نيشن)
جيري جو هڪ عمل، جنهن ۾ امينو ائسڊ ٽُٽي يوريا ٺهندو آهي. امني ٽوٽ.

deafness ٻوڙاڻ، ٻوڙائي، ٻوڙائپ ، گهٻرائي،

debridement (ڊي بريڊ مينٽ) [F.]

چند چاڻ، ڦٽ جي صفائي، وڍ ڪٽ ڪان اڳ ڦٽ ۽ ان مان گند ڪچرو چڱيءَ طرح ڌوئي صاف ڪرڻ. ڦٽ جو ڌوپ.

decalcification (ڊي-ڪيلسي-فِڪشن)
معدني لوڻ ڳارڻ مثلاً ڏندن جي اڳاري ۾ ڪئلشيم ڳرڻ ڪئلشيم ڳرڻ.

decapsulation (ڊي-ڪيپسو-ليشن)
عضوي تان سنهو پوش آپريشن وسيلي دور ڪرڻ، ڪيپسول ڪپي ڌار ڪرڻ. پوش ڪوري.

decerebrate (ڊي، سيري، بريٽ)
اَسرتائي، اڻ دماغائي، تمام اونهي بيهوشي: D. postare. اڻ دماغائي وارو آسن، بيهوش مريض جون چارئي ٽنگون ٻانهون آڪڙيل هونديون آهن، معنيٰ دماغ کي وڏو نقصان رسيل آهي.

decidua (ڊيسي ڊِيُوئا)
[L. deciduous, decidere, ڇڻجڻ]
ٻچيدانيءَ جو اندريون استر جيڪو بيضي جي وصوليءَ لاءِ تلهو ٿي بدلجي ويندو آهي. وير ڪانپوءِ اهو ڇڻجي ويندو آهي. رحمي ڇڻائتو استر.
بيضي هينان تري وارو استر: D. basalis.
بيضي جو مٿانهون استر: D. vera.

deciduoma malignum (ڊيسي-ڊيو-اوما-ميلِگ-نم)
ڇڻائتي استر جو سرطاني ڳوڙهو (chorion epithelioma).

decompression (ڊي-ڪمپريشن)
پيڪوڙيندڙ زور يا داٻ هٽائڻ. اُپيڪوڙائي.
ڪوپري ۾ ٽنگ ڪري پيڙ يا پچاءُ هٽائڻ: d. otbrain.
بار بار سرائي وسيلي مُتانگي جهل جي پيڙ هٽائڻ: d. otbladder.
اونهي غوطہ خورن جي پيڪوڙائي دؤر ڪرڻ لاءِ آڪسيجن چيمبر.
ڏسو: compression.

decongestion (ڊي-ڪنجيشن)
رتوٽو ڏُبو دؤر ڪرڻ. ڏسو: congestion.

decortication (ڊي ڪارٽي ڪيشن)
[L. decerticare, ڇوڏي لاهڻ].
ڪنهن عضوي جي ڇوڏي (cortex) يا ٻاهريون تهہ دور ڪرڻ، ڇوڏي لاٿ. ڏسو: cortex.

decubitus (ڊي-ڪِيوبي ٽس)
[L. decumbere, پُٺيءَ پر ليٽڻ]
پٺي پر آسن (recumbent position) ليٽي پوڻ، ليٽڻ آسن: d. ulcer.
ڏسو: bed-sore.

decotion جوشاندو، ڪاڙهو.

decussuation (ڊي ڪسُئيشن)
[L. decissare, اورانگهڻ]

تنتن جو هڪبئي کي پار ڪرڻ، مثال: نظري تنتون. ڏسو: chiasm.

defaecation (ڊي في ڪيشن) [L. de- پري; faeces, ڪاڪوس، ٽورو]. هنگڻ، ڪاڪوس يا ٽورو ڪرڻ، ٻُوڪڻ.

defervescence (ڊي-فروي-سينس) [L. defervescere, ٿڌڪو بند ٿيڻ]. تپ لهڻ، تپ ٽٽڻ، ٻرو گهٽجڻ. جڏهن تپ تيزيءَ سان هيٺ لهي: crisis، جڏهن بخار هوريان هوريان هيٺ لهندو اچي: lysis.

defibrillation (ڊي-فيبري-ليشن) دلي مشڪ جو ڦرڪو بند ڪرڻ، ان کي نارمل ڦيري تي آڻڻ. ڏسو: fibrillation.

defibrillator (ڊيفي برليٽر) دل جو ڦرڪو بيهارينڙ ڪو بہ گماشتو.

defibrinated (ڊي فبري ني ٽيڊ) فبرين کان صاف ٿيل، بي فبري.

deficiency اڻاٺ، اوڻائي، کوٽ، گهٽتائي، ڪمي، قلت.

deficiency disease (ڊيفنشي ڊزيز) غذائي يا صحت لاءِ لازمي مادو، خاص طور تي وٽامن جي کوٽ سبب ڪا بيماري پيدا ٿيڻ، کوٽائتي بيماري.

degeneration (ڊي-جنريشن) [L. degenerare, کان موڪلائڻ] ڪرڻ، بگڙڻ، ڪنو ٿيڻ ڪرجڻ، ڪلٻارجڻ بگڙجڻ خوبي يا ڪم جي لحاظ سان اڳ کان بگاڙو. وڌ مخصوص ڪم کان گهٽ معيار هئڻ، بگاڙو.

deglutition (ڊي-گِلُو-ٽي-شن) [L. deglutire, هيٺ ڳهڻ] ڳهڻ، اڳرڻ، ٻاٽ ڏيڻ يا ڪاٽڻ، ٻاٽ، ڳيٽ، ڳٽڻ، ڳڙڪائڻ، ڳسڪڻ.

dehiscence (ڊي هِسيس) [L. dehiscere, وات ڦاڙڻ] ڦٽ جو ڦاٽي پوڻ يا کُلي پوڻ.

dehydration (ڊي هاءِ ڊريشن) [G. hydor, پاڻي]. بي آبي، پاڻي جي کوٽ يا دوري، اڻ پاڻيائي، خشڪي، سوڪهڙو، التين دستن گهٽي پگهر گهٽي پيشاب ۽ رت وهڻ سبب بت مان پاڻي ۽ لوڻ گهٽجي ويندو آهي. سُڪ-سُڪاڻ، سُڪائي، سوڪ-سوڪاڙو-سوڪائي-سوڪڙ-سوڪڙو-سوڪهڙ-سوڪهڙو، سوڪهڙائي، سوڪهڙي.

déjà vu (ڊيجا وُو) [F. اڳي ڏٺل] لونڊڙي وارن دماغي گولڙن جي مرگهيءَ واري حالت يا خوابي ڪيفيت ۾ ائين محسوس ٿيندو آهي جڻ اهي سڀ واقعا اڳ گذري چڪا ...ن. اڳ ڏٺل ڳالهيون.

Delhi boil

اورنگزيبي ڦٽ، ڏسو: oriental sore.

deliquescent (ڊيلي-ڦُويسينٽ)

چوهڻ جوڳو، ان ريت پاڻياٺ ٿيڻ.

delirium (ڊيلي ريَم) [L.]

ذهني خرابي، وهمن ۾ فرضي شين کي محسوس ڪرڻ ڏسڻ ۽ ٻڌڻ. ڏبرڻ، وڦلڻ، واهي تاهي بڪڻ، وڦل ۽ اُبرڪو، باڪڙ، ٻيب، اُڦنڪ، اُڦل، چَڪر اچڻ، باتڪ، شرابَڪي وڦل، ڏبَل: ot. Tremens.

deltoid (ڊيل ٽُوائڊ)

[G. delta, △ يوناني الفابيٽ جو]

[چوٽون اڪر

ڪلهي جي گولائيءَ واري ٽِڪُنڊي مُشڪ-ٽِڪُنڊِي مُشڪ.

delusion (ڊِلُوزَن)

[L. delusum, deludere, دوکو ڪرڻ،

[دوکو دولاب ڪرڻ

هڪ اهڙو ڪوڙو اعتقاد جنهن کي ڪنهن دليل يا منطق سان بدلائي نه سگهجي. اهو وهمي اعتقاد پئرانويا، ملولائي، جُنون، ماليخوليا. پيريءَ جي ذهني مرض يا شخصي قوت ۾ پيش ايندو آهي. پاڻ دولابي ڪوڙو اعتماد، وِسوسو، وهم، پورُ پَوڻ، سريڪو، پرمر. پڻ ڏسو: hallucination, illusion.

demarcation (ڊمارڪيشن)

تندرست ۽ بيمار ماس جي وچ ۾ حدبندي جهڙوڪ اڳاري، حدبندي.

dementia (ڊي مين شيا)

[L. مت ڪسجڻ]

مت ڪسجڻ، ذهني صلاحيتن جو عضوي اڻ موٽ طور بگاڙو، دماغي سوڪهڙو: dementia paplytica، آتشڪ ۾ general paralysis ofinsane. ڏسو: D. praecox schizophreuia، Presenile D (Alzheimer Discase).

پيريءَ ۾ 60 سالن اندر دماغي رت نلين جي بِگاڙي سبب رت جو دورو گهٽ هئڻ.

demulcent (ڊي-مل-سينٽ)

[L. demulcere, هٿرو ڦيرائڻ]

سوڄ ۽ پوسراڻ کي ٺاريندڙ پاڻياٺ، سڪ ۽ آرام ڏيندڙ دوا، ٺارڪ.

dendrite or dendron (ڊينڊرون، ڊينڊرائٽ)

[G. dendron, وڻ]

شاخن مان هڪ شاخ، تنتي (neurone) جو اهو حصو جيڪو تنت گهرڙي ڏانهن لهر موڪليندو آهي، وڻڪيو.

dendritic ulcer (ڊينڊرٽڪ- السر)

ڦرنٽي جو لِيڪائتو السر، جنهن جون وڻ جهڙيون شاخون هونديون آهن، سبب herpes simplex ڦرني وڻڪو السر.

denervation (ڊي نروي شن)
ڪنهن عضوي جي تنت رسائي ڪپجڻ، اهو سرجري دوران رڳون ۽ تنتون ڪپجڻ سان ٿيندو آهي. تنت ڪپائي، تنت بندي.

dengue (ڊينگا)
[سواحلي لفظ]
اوپر آفريڪا جو مرض، ڪارڻ مڇر وسيلي وائرس، ان بيماريءَ ۾ هڏن سنڌن جو سور ٿيندو آهي، تپ ايندو ۽ چمڙي جا داڻا ٿيندا. هڏي ٽوڙ بخار (break-bone fever) ۽ ڏِنگو بخار (dandy fever).

dentine (ڊين-ٽِين)
[L. dens]
ڏند جي اندرين ماس چوڌاري ڪيلشمي سخت مادو، ڏندائون مادو، ڏندِين.

dentition (ڊِينٽي-شن)
[L. dentito, dentire, ڏنديون]
ڏنديون، ڏند اچڻ، ڏندائجن. Also teething.
پهريان عارضي ڪچا ڪيرائتا ڏند نڪرڻ (Primary D)، ٻيا پڪا وڏن جا مستقل ڏند: secondary D.

deodorant (ڊيو ڊرنٽ)
[L. odor, ڌپ، بوءِ، بانس]
ڌپ، مار يا ڌپ روڪ مادو جيڪو بدن جي بدبوءِ يا ڪني ڌپ کي ڏکي جھڙوڪ: پوٽيشيم پرمئگنيٽ (ڳاڙهي دوا، ڦڪي) هائيڊروجن پر آڪسائيڊ، ڪلوروفل وغيره. ڌپ مار.

deoxycortone (ڊي-آڪسي-ڪارٽون)
ايڊرنيل چوٽيءَ جو هڪ اهم هارموني رس جيڪو سوڊيم ۽ پوٽيشيم جي خورش کي ڪنٽرول ڪندو آهي.

deoxygenation (ڊي-آڪسي-جِنيشن)
آڪسيجن هٽائڻ يا پري ڪرڻ، آڪسيجن ڏورائي.

deoxy ribonudeic acid, or D.N.A (ڊي-آڪسي-رائبو-نِيُو-ڪ- ايسڊ)
ڊي. اين. اي، اهو گهرڙن جي وچڙئي (nucleus) جو مِناڻ وارو جُزو آهي، جيڪو deoxyribonucleoprotein سان گڏجي ڪروموزوم ۽ ڪيئي وائرس جا پاڻ پيدائشي جُزا جوڙيندو آهي. اهي ٻئي جيئري ماس جا بنيادي جُزا آهن. هر مخلوق جو DNA مختلف هوندو آهي. هي نسلي نقشو آهي جيڪو هڪ نسل مان ٻي ٽهيءَ ۾ هوبهو منتقل ٿيندو رهندو آهي. DNA نوڙيءَ جيان وٽيل ٻن ڊگهن تندن تي مشتمل آهي، جيڪي هڪٻئي

بن قسمن جو آهي، تنتي ۽ ذهني.
(تنتي) Reactive D: اهو دابي (stren) جو ردعمل آهي، دابو اجهاٽائي.
Endogenons D (ذهني): اهو امالڪ ذهن ۾ اُٿندو اپرندو آهي. ٻنهي قسمن جون علامتون ذري گهٽ ساڳيون هونديون آهن. مٿي جو سور، ننڊ ڦِٽڻ، بک مرڻ، ساٺائي، نيستائي، چڙ، جذباتيت، دلچسپي ختم، ڏيان ڏرڻ جي ڪوٽ، اهو احساس تہ جيئڻ جنجال آهي ۽ آپگهاتي خيال، اندروني وساٺائي.
اها اڌڙوٽ (Involutional D.) جمار ۾ ماهواري ختم ٿيڻ سبب پيدا ٿيندي آهي. اڌ عمري وساٺائي. ڊپريشن، ملولائي، موڳائي، اداس، ملولائي، وِساٺائي، اُجهاٽائي وغيره.

derealization(ڊي-رِيئلاءِ-زيشن)
[L. res, شي، نهرائي]
اها شخصي ڦوٽ ۽ وِساٺائي جي علامت، آهي، جنهن ۾ حقيقت کان دوريءَ جو خوف ناڪ احساس ٿيندو آهي. حقيقت ڏورانهين.

dereistic (ڊي-ري- سٽِڪ)
اها سوچ جيڪا حقيقت موجب نهڪيل نہ هجي، رڳو پاڻ تي مرڪوز ۽ پنهنجن خواهشن مرجب هجي، پاٺائتي سوچ.

سان وريل ڏاکڻ مثل ڏاکن وسيلي پاڻ ۾ ڳنڍيل بہ آهن. انهن ڏورين کي neuclotides چئبو آهي. هر نيوڪليوٽائيڊ جي ڏوري چئن نائٽروجني بنيادن تي مشتمل آهي. گوانين [G]، ايڊينين [A]، سائٽوسين [C] ۽ ٿائيمين [T].

depersonalization (ڊي/پرسن-لاءِ-زي-شن)
شخصي ڦوٽ ۾ پنهنجي شخصيت جو زيان، گم ٿيڻ جو ذاتي احساس (schizophrenia). بعضي مريضن کي پنهنجي وجود نہ هئڻ جواحساس ٿيندو آهي. شخصي وڃاءُ.

depilate (ڊيپي-لئٽ)
[L. pilus, وار].
وار پٽڻ يا دؤر ڪرڻ.

depilateres (ڊيپي-لئٽر-يز)
وار صاف مادا، دوائن جا ليپ (جهڙوڪ بيريم سلفائڊ) جيڪي ڪڇن ۽ نهائين يا فالتو وران جي صفائيءَ لاءِ استعمال ٿيندا آهن. ڏسو: epilation.

depression (ڊپريشن)
[L. depressus, deprimere, دٻائڻ، هيٺ ڪرڻ]
1. پولي جاءِ يا ڏنبو، 2. سگهہ يا گرمي جي گهٽتائي، 3. ملولائي، ذهني يا جسماني گهٽيل حالت، نفسيات ۾ جذباتي خرابو جيڪو

dermattitis (ڊرمي-ٽاءِ-ٽِس)
چمڙيءَ جي سوڄ، چامائڻ سوڄ.
ڏسو: eczema.

dermatology (ڊرمي-ٽو-لاجي)
چمڙيءَ جي بيمارين جو اڀياس، چمڙيءَ جاڻ. چم وِديا.

dermatome (ڊرمي ٽوم)
چمڙي جون چتيون لاهڻ لاءِ اوزار، چامائڻ پيوندڪاري چاقو.

dermatomycosis (ڊرميٽو-ماءِ-ڪو-سِس)
چمڙيءَ جي سينرراتي جيوڙائپ.

dermatomyositis (ڊرميٽو-مايو-ساءِ-ٽِس)
چمڙي ۽ مُشڪن جي گڏيل سوڄ، چَم مُشڪ سوڄ.

dermatophyte (ڊرميٽو-فائٽ)
سينوراتي جيوڙن جي هڪ ٽولي

dermatophytosis (ڊرميٽو-فاءِ-ٽو-سِس)
[G. phytom, ٻوٽو]
ڏسو: tinea pedis.

dermis (ڊرمس)
[G. dema, چم، چمڙي]
cutis vera, true skin: اصلي چمڙي، ٻاهرين چامائڻ تهه (epidermis) هيٺ اصلوڪو چم. ڏسو: corium.

dermographia (ڊرموگرافِيا)
[G. graphein, رکڻ]
چاپاڪي دوران چمڙيءَ کي تيليءَ يا ننهن سان ڪرڙڻ سبب چم ڊٻڙ جيان اڀري اچڻ، چَم لِکت.

dermoid (ڊرمائڊ)
چمڙي بابت يا چم جهڙو، چامائڻ.
ڏسو: dermoidcyst in cyst.

dermotosis (ڊرموٽو سِس)
چمڙي جي بيمارين بابت اصطلاح، چمڙڪائي.

desensitization (ڊي-سينسي-ٽاءِ-زيشن)
الرجائي بيمارين سهڪي ۽ چاپاڪي لاءِ حس پيدا ڪندڙ مادن کي بي اثرائتو ڪرڻ، حِسي بي اثرائي.

desquamation (ڊي-اِسڪوي-ميشن)
کل لهڻ، کل جون پاپڙيون ڇٽجڻ، چَم ڇاڻائي.

detergent (ڊٽرجنٽ)
[L. detergere, ڌوئي صاف ڪرڻ، اُگهڻ]
اُهي دوائون جيڪي چمڙي جي سٽيءِ مَرُ گرُ گند ڪچري ڦٽن داڻن جي ڪڙين کي لاهي صاف ڪن، چم ڌوپ دوائون.

detoxification (ڊي-ٽاڪسي-فِڪيشن)
ڪنهن دوا يا نشي ڪندڙ مادي جو زهريلو اثر دور ڪرڻ، زهر ٽوڙ عمل.

detritus (ڊيٽريٽس)
[L. detritum, deterere, گهٽڻ، گسائڻ]
پُرڻ سبب پيدا ٿيل فُضلي مادو (laste product)، پُور فُضلي مادو.

detrusor (ڊيٽرو-سَر)
[L. detrudere, زور سان موڪلڻ]
مثاني جي مشڪ، مُثانگي مُشڪ.

dextran (ڊيڪس ٽران)
رتوٽي پلازما جو نعم البدل، جيڪو صدمي يا گهٽي رتوٽي زيان جي حالت ۾ 5-10% ڏبو آهي. ڊيڪسٽران.

dextrin (ڊيڪس ٽرِن)
نشاستي جي پاٽياٽ پيچ دوران ٺهندڙ هڪ polysaccharide. ڊيڪسٽرين، نشاستين.

dextro cardia (ڊيڪسٽرو ڪارڊيا)
[L. dexter, ساڄو; kardia, دل]
پيدائشي طور دل کابي پاسي بدران سيني ۾ ساڄي پاسي هوندي آهي. ساڄوڪي دِل.

dextrose (ڊيڪسٽروس)
گلوڪوز، monosacchande مناڻ جو ڳارو جيڪو بوتل مان رڳ وسيلي صدمي خشڪي ۽ آپريشن کانپوءِ وارين حالتن ۾ ڏبو آهي. گلوڪوز يا ڊيڪسٽروس.

dhobis itch (ڌوبيز اِچ)
[Urdu. ڌوبي]
ڌوبيءَ جي خارش، انگريزن جو خيال هو تہ اها خارش ڌوبيءَ جي ڌوتل ڪپڙن مان ٿيندي هئي. اصل ۾ اها ڏڏُ آهي، نرن ڏڍ. ڏسو: Tinea cruris.

diabetes (ڊايابيٽيز)
[diabaine, وچان پار ڪرڻ]
مٺا پيشاب، ذيابطيس، پيشاب ۾ گلوڪوز اچڻ يا رت ۾ گلوڪوز جي گهٽائي، گهڻا پيشاب، هر هر پيشاب جو مطلب اها بيماري آهي.
معصوم مٺا پيشاب: (D. innocens). پيشاب ۾ گلوڪوز اچي پر رت ۾ نارمل هجي.
پوئين پچوچري: (D. Inspidus)، غدود جي پيدائشي، ڌڪ لڳڻ يا جيوڙائپ سبب گهٽ مٺائي، گهڻو ڪائڻ پاڻي پيئڻ ۽ خشڪي، اِدرارُ (ع.)
مِٺا پيشاب-لبلبي: (D. mellitus) جي هارموني رس (انسولين) جي ڪوٽ سبب رتوٽي مناڻ گهٽائي (hyperglycaemia) ٿيندي آهي ۽ مِناڻ جي مُٽائي (glycosuria) بہ ٿي پوندي آهي. ان کانسواءِ خشڪي ۽ گهٽي اچ لڳندي آهي. گهٽي خشڪي سبب ذيابطيس ڪوما ٿيندي آهي، جنهن ۾ مريض مري بہ سگهي ٿو. مٺن پيشابن جي بيماريءَ جا بہ قسم آهن:

1. Juvenile-onset diabetes: اڪثر 40 ورهين جي ڄمار کان اڳ ٿيندو آهي. مريض ۾ انسولين بالڪل ڪونہ هوندي آهي، ان ڪري جواني جي ذيابطيس جو علاج انسولين جون سُيون آهن.

2. Matunity-onset-diabetes: اڪثر اڌڙوٽ ۽ پيرسن ماڻهن کي ٿيندو آهي، منجهن ٿوري انسولين هوندي آهي، ان ڪري ان جو علاج رڳو غذائي پرهيز ۽ گورين سان ڪبو آهي.

diabetic (ڊايا-بيٽِڪ)
ذيابطيس بابت، ذيابطيسي.

diabetogenic (ڊايا بيٽو جينِڪ)
1. ذيابطيس پيدا ڪندڙ 2. اڳين پچوتري غدود لاءِ استعمال ٿيندو آهي.

diagnosis (ڊايا-گِنو-سِس)
[G. dia, وچان; gnosis, سڃاڻڻ].
مرض سهي ڪرڻ يا سڃاڻڻ، تشخصي، سُڃاڻ.
d. differential: ساڳين علامتن وارين بيمارين وچان صحيح بيماريءَ جي سڃاڻپ ڪرڻ.

diagnostic (ڊايا-گِنو-سٽِڪ)
1. مرض جي سڃاڻ بابت، 2. سڃاڻپ اندر بطور ثبوت.

diaguanides (ڊايا گُوا نائڊس)
ذيابطيسي دوائون.

dialysis (ڊايا لِيسِس)
[G. ڏارائي]
ڇيد، ڏارون ڏار ڪرڻ، جنهن مريض جا گردا ختم ٿي وڃن تہ ان جي رت کي هڪ هٿرادو مشيني گردي وسيلي ڇاڻي هر مادي کي ڏارو ڏار ڪبو آهي. رتوڻو ڇيد.

diapedesis (ڊايا پِڊِ يسِس)
[G. pedesis, ٽپنگ ڏيڻ]
رت جي جُزن جو رت نلين جي ديوارن مان گذري اُٽتن ۾ داخل ٿيڻ، رتوڻن جزن جو ٽپنگ.

diaper rash, erythema infantum. ٻاراڻو پوتڙيو مَلو.

diaphoresis (ڊايا فور سِس)
پگهرجڻ، گهڻي پگهر اچڻ جي حالت.

diaphoretic (ڊايا فوري ٽِڪ)
پگهر آڻيندڙ دوا، پگهرائڪ دوا.

diaphragm (ڊايا فرام)
[G. diaphragma, ورهاڱي جي پردي]
1. سيني ۽ پيٽ جي پيٽين کي ورهائيندڙ مشڪائون پردو يا مشڪ 2. ڪو بہ ورهائيندڙ پردي جهڙو هڏو يا سنهي ماس پردي، وِرچ پردي مُشڪ.

diaphysis (ڊايا فِسِس)
[G. وچان اُسرڻ]
ڪنهن ڊگهي هڏي جي نري (shaft)، نري.

diaplacental (دايا پلي سينٽل)
[G. dia, وچان; L. placenta, ڪيڪ].
اورَ وچان.

diarrhoea (ڊائريا)
[G. diarhoia, وچان وهڻ]
دست، دست وهڻ، اسهال (ع).

diathrosis (ڊايا ٿرو سِس)
[G. سنڌ جو ڦرڻ]
هلندڙ ڦرندڙ سنڌ.

diastase (ڊاياس ٽيز)
[G. diastasis, وِيڇو، جدائي]
هڪ amylase خميرو، جيڪو جانورن ٻوٽن ۽ جيوڙن ۾ ٿيندو آهي. وِيڇائڪ خميرو.

diastasis (ڊاياس، ٽيسِس)
[G. جدائي، ويڇو]
ڀڳ بنان هڏو ڌار ٿيڻ يا ٽٽڻ. جيئن سنڌ مان هڏي جو ٽڙڻ (chisplacacation) يا نڪرڻ. هڏ ٽيڙ.

diastole (ڊاياس ٽول)
[G. diastole, تفاوت، فرق]
دل جي دڪ دڪ دوران دل جي سُسڻ ڪانپوءِ ڦُندڄڻ، دلي ڍرائي، دِلي ڦوند. دلي سِيٽ (systole) جو ضد.

diathermy (ڊايا-ٿرمي)
[G. therme, گرمي]
electro cautery: بجلي جي گرمي يا ڪوساڻ. ماس کي بجلي وسيلي گرم ڪرڻ. آپريشن دوران وار نلين يا ننڍين شريانن جي رت کي ڏنپ ڏئي ٺپائڻ بجليءَ ڏنيٺي.

dicephalous (ڊاءِ ڪِفي-لَس)
ٻہ مُنڍيو. ٻہ مٿيو.

dicrotic (ڊاءِ ڪروٽڪ) .
[G. di krotos, ٻٽو ڌڙڪو].
نبض جا ٻہ ڌڪ، ٻہ ڌڪي نبض، دلي سوس يا ڍرائي دوران شريان جا ٻہ ڌڙڪا يا ڦوند.

dietetics (ڊاءِ ٽي ٽِڪس)
[G. تڳڻ، جياپو]
غذائيت، کاڌو خوراڪ.

dietitian (ڊاءِ ٽي شِيَن)
غذائيت جو ڄاڻو، غذائي ماهر.

differential blood count (ڊِفرَن شِيَل بلڊ ڪائونٽ)
رت اندر مختلف اڇن جزن جي تناسبي ڳڻپ.

polymorphs: 65-70%
lymphocytes: 20-25%
monocytes: 5%
eosinophils: 0-3%
basophiles: 0-0.5%

diffusion (ڊِفيُوزن)
[L. diffundere, اوتڻ]
1. مختلف گهاٽائي رکندڙ گئسون يا پاڻيانون پاڻ ۾ ملائڻ وقت ملي هڪ گهاٽائي اختيار ڪن. هڪ گهاٽائي، 2. پاڻياڻ ڇيد (dialysis).

digestion (ڊاءِ جيشن)
[L. digestion, اور چ]
هاضمو، کاڌو هضم ٿي چوهجڻ جوڳو بنجڻ، ڃيرڻ، ڃيورڻ.

digit (ڊِجٽ)
[L. digitus, آڱر]
هٿ جي آڱر يا پير جو.

digitalization (ڊِجي ٽلاءِ-زيشن)
دل جي دوا digitalis جا مختلف وزن ڏئي: موزون وزن معلوم ڪري مريض کي ڏيڻ.

dilation (ڊاءِ لئشن)
[L. dilatare, ڦوڪائڻ، ڦنڊائڻ]
ڪنهن تنگ يا نلي کي ڦوڪي ڦنڊائي موڪرو ڪرڻ، موڪرائي.

dioptre (ڊيوپٽر)
[G. dioptra, هڪ نظري اوزار].
روشنيءَ جي موٽ (refraction) جي ماپ جي هڪ ايڪائي. بلور جي هڪ ڊيوپٽر جو مطلب هڪ ميٽر ڏڳهي مرڪوزي ڊيگهه ڇٽبي. ڊِيڊيائي ايڪائي، ڊيوپٽر.

dioxide (ڊاءِ آڪسائڊ)
ڪنهن ٻئي عنصر سان آڪسجٽي لوڻ (oxide) ٺهڻ. آڪسيجن جي ٻن جزن (atoms) جو ميلاپ-ڊاءِ آڪسائيڊ-ٻٽو آڪسجٽي لوڻ.

diphtheria (ڊِف ٿِيريا)
[G. dipthera, سنهو پردو، چمڙو، چمر]
ڊِپٿيريا، خناق، هن مرض ۾ نڙي اندر هڪ سنهو ڇهنڊڙ پردو ٺهندو آهي. ڪارڻ هڪ جيوڙو. ڏسو: corynebacterium diptheriae.

diptheroid (ڊِفٿيرائڊ)
ڊفٿيريا جي جيوڙي سان شڪل ۾ ملندڙ جيوڙو، ڊفٿيري شِڪليو جيوڙو. رسيو، ربرس، ريپارو.

diplegia (ڊاءِ-پلي-جيا)
[G. dis, ٻيڻو; plege, فالج، اڌرنگ]
ٻنهي ٽنگن جو مفلوج ٿيڻ، هينيون اڌ رنگ يا فالج.
ڏسو: hemiplegia, paraplegia, tetraplegia.

diplococcus (ڊِپلو-ڪوڪس)
[G. diploos, ٻٽو; kokkos, داڻو، ڪڻو]
جوڙيدار ٽُبڪ جيوڙو، گولاٽتو ٽُبڪ جيوڙو جيڪو هڪ نه پر ٻن ٽُبڪن جي صورت ۾ ٻٽو ٽُبڪ هوندو آهي.
مثال پرميل جو جيوڙو: Neisseria gonorrhoeae & Pneumococcus.

diplopia (ڊپلوپيا)
[G. diploos, ٻٽو; opsis, ڊِيد]
ٻٽي ديدَ، ٻٽو ڏسڻ، ٻه نظر اچڻ.

dipsomania (ڊِپسو-مي-نيا)
[G. dipsa, اُڃَ; mania, جُنون]
شراب ڏوگهڻ جو جُنون، پيالن ،ٿان پيالا چاڙهڻ جي چريائي.

disaccharide (ڊاءِ-سيڪا-رائڊ)
(hydrolysis)

مناڻ جيڪو پاڻياڻجڻ تي monosaccharide lactuse جا ٻه اڻا molecules ڏئي، مثال:maltose , ٻه اڻيو مناڻ.

disarticulation (ڊِس-آرٽي-ڪيو-ليشن)

[L. dis, ڇُرڻ; articulus, سنڌ]

سنڌ وٽ ڪپي ڌار ڪرڻ جو آپريشن، سنڌ کولي ڌار ڪرڻ.

discharge چيد، چوڙ، ڳارو.

discision (ڊِس-سِيشن)

[L. discissum, discindere, چيرڻ]

اڇي موتئي ۾ بلور پوش کي ڦاڙي اک جي بلور جي ڳر جو ڇُهڄڻ، ٽُنبڪو، also needling.

Disease (ڊزيز)

بيماري، مرض، روڳ، اڳهائي، ناچاڪي، آزار، ڏوڳُ.

disinfectants (ڊِس انفيڪٽنٽس)

[L. infestare, واسو ڪرڻ]

تيز تکيون جيوڙا مار دوائون جيڪي جيئري ماس لاءِ موزون نہ هجن پر بيجان شين جا جيوڙا ناس ڪرڻ لاءِ ڪم اَچن. جيوڙا صاف دوائون.

disinfection (ڊِس- ان-فيڪشن)

جيوڙائپ ناس، گندمار دوائون جيڪي بيجان شين مٿان جيوڙائپ ختم ڪنديون آهن.

disinfestatoin (ڊِس-اِن-فيسٽي-شن)

[L. infestare, واسو ڪرڻ]

واسو ڪندڙ جيتن جيتامڙن جي پاڙ پٽڻ.

dislocation (ڊِس-لوڪي-شن)

[L. dis, ڌار; locare, جاءِ تي بيهارڻ]

also luxation.

ڪنهن عضوي يا سنڌ جو پنهنجي جاءِ تان ٽِڙڻ، ٽِڙڪڻ. اها حالت پيدائشي يا ڌڪي ۽ بار بار ٿيڻ جوڳي تي سگهي ٿي. سنڌ ٽيڙ يا عضوي ٽيڙ. ٽيڙ، ٽِڙڪو.

disobliteration (ڊِس-آبلي-ٽريشن)

نليءَ جي بند هئڻ جي حالت ۾ ان جي بورنگ ڪري رنڊڪ دور ڪرڻ.

disorientation (ڊِس اورين ٽيشن)

پاسو، طرف وڃائڻ، ڪهڙي پاسي منهن ڪجي، طرف وڃائپ.

dissection (ڊِس-سيڪشن)

[L. dissecare, وڍ ڪٽ ڪرڻ]

وڍ ڪٽ، ٽُڪرا، ڳيا ڳيا ڪري ماس ڳترا ڌار ڪرڻ. وڍ ڪُٽ، ڳترا ڪرڻ، وڍ ٽُڪ.

dissociation (ڊِس-سو-سي-ايشن)

[L. dissociare, ڌڻ کان ڌار ڪرڻ]

ڌارون ڌار واري نفسياتي ڪيفيت، مريض بعض اڻ وڻندڙ حقيقتن کان منهه موڙڻ لاءِ پاڻ

ڪي پيو ڪجهه سمجهڻ لڳندو آهي، سندس ذهن موجود اڻ وڻندڙ حقيقتن کي مڃڻ کان انڪار ڪري ڇڏيندو آهي. (مثلاً بهاري پوڇي واري نوڪرياڻي اهو ڪر ڪندي پاڻ کي راڻي سمجهڻ لڳندي آهي.) اڻ ناتائي. بي واسطائي، اها حالت هسٽيريا يا ڪوڙي اعتقاد وارين ذهني بيمارين ۾ ٿيندي آهي.

distal (ڊِسٽل)

[L. distare, ڏُور يا پري]

مٿي يا وچ کان پرانهون هئڻ، پرانهون، ڏُوريو.

distichiasis (ڊِس-ٽي-ڪِياسِس)

[G. dis, ٻه; stichos, قطار]

ڇپر جي ڪناريءَ تي پهرين قطار پويان اندر پنبڙين جي هڪ ٻي قطار، جنهن جا وار اک کي پيا لڳندا آهن. ٻه پنبڻي قطار.

distractibility (ڊِس-ٽريڪٽِ-بِلٽي)

[L. distractus, distrahere, پري ٿيڻ]

نفسياتي طور بي خيالو ٿيڻ، رڳو وقتي طور ڌيان ڌرڻ، بي خيالائي.

diuresis (ڊاءِ يُوري سِس)

[G. diourein, ريلو ڪرڻ، مٽ ڪرڻ]

پيشاب ڪرڻ ۾ واڌارو، گهڻ مُتائي.

diuretic (ڊاءِ يُوري ٽِڪ)

[G. diouretikos, مٽ آڻيندڙ]

مٽ آڻيندڙ دوا، مُٽ آڻڪ دوا، اِندري جُلاب.

diverticulitis (ڊاءِ-ورٽي-ڪِيُولاءِ-ٽِس)

[L. diverticulum, پاسيري يا موڙيل واٽ].

پاسائتي ڳوٿريءَ جي سوڄ.

diverticulosis (ڊاءِ-ورٽي-ڪِيُو-لو-سِس)

ڪئين پاسائتين ڳوٿرين هئڻ واري حالت، اڪثر آنڊن گونڊن ۾ ٿيندي آهي، پاسائتي ڳوٿرائپ.

diverticulum (ڊاءِ ورٽي ڪِيُولم)

ڪنهن ٽيوب، نليءَ يا پولي عضوي جي ديوار مان نڪتل ٿوڪٽي جهڙي ڳوٿري يا ٿيلهي. پاسائتي ڳوٿري.

D.N.A

ڏسو: Deoxyriboncleic acid.

doderleins bacillus

ڊوڊر لائن لڪڻ جيوڙو، جيڪو تيزاب پيدا ڪندو آهي، اڪثر ڪري ڳهڻ ۾ هوندو آهي، پر آنڊي ۾ به ٿيندو آهي. ڪا بيماري ڪونه ڪري ٿو. رڳو تيزابيت قائم رکندو آهي.

dolor (ڊولار) [L.]

سُور، سوڄ جي چئن ڪلاسيڪي نشانين مان هڪ نشاني- درد.

dominant (ڊومي ننٽ)

[L. dominans حڪم هلائيندڙ].

ماءُ پيءُ ۾ هڪ غالب يا حاڪم ۽ ٻيو مغلوب يا محڪوم ٿيندو آهي. غالب. حاڪم، حڪم هلائيندڙ. ڏسو ضد: recessive.

Donovans bodies

ڏسو: Leishmaniasis.

dorsal (ڊورسل)

[L. dorsum, پُٺ]

پٺ بابت، ڪنهن عضوي جو پويون يا پٺيون پاسو، پُٺيرو.

dorsiflexion (ڊورسي-فليڪشن)

[L. flectere, موڙڻ، ورائڻ]

پٺيري پاسي ورڻ، جيئن پير جو آڱوٺو مٿي ڪبو آهي. پُٺيرورائي.

dorsolumbar (ڊورسو لمبر)

[L. lumbus, چيلهه]

چيلهه جو پٺ وارو حصو. چيلهه پُٺيو.

dorsum (ڊورسم) [L.]

پُٺِ، پويون پاسو، پُٺيرو پاسو، پُٺا، پوئياڙي، پوياڙي، پُٺي.

douche (ڊُوش) [F.]

ڊُوش، بت کي ٻاهر يا اندر پاڻياٺ، جو گوهو هڻڻ، گُوهو.

dose (ڊوز) وزن، سُٺُ، سُتڙي.

down (ڊائون)

ٻج، ٻرٻر، ٻُر، ٻرڪُ، ٻرڙل، ٻُراڙ، ٻروڙ، ڪُت، ڪَتِ.

Downs syndrome

ڏسو: mongol.

dracentiasis (ڊريڪن-ٽِيا-سِس)

ٽر جي ڊگهي ڪينئن جو بت ۾ واسو guinea worm (draconulus, medinesis)، ڏاڳ ڪينئائي.

dropsy (ڊراپسي)

[G. hydrops, hydor, پاڻي]

ڏسو: anasarca, ascitis and aedema.

drug dependence

بار بار دوا واپرائڻ سبب، ان جي هير يا عادت ۽ ان تي آڌارڻ، دوائي آڌار also d. (d. addiction; d. abuse) habituation.

drug fast

هڪ اصطلاح جيڪو جيوڙا مار دوائن کان جيوڙن جي بي اثرائي لاءِ استعمال ٿيندو آهي. دوا کان تيز.

Ducreys bacillus (Hoemphilus ducreyi)

ڊيُوڪري جو لکڻ جيوڙو جيڪو شنڪر (Chancre/chancroid) يا آتشڪي ڦوڦيندي (آبلہ فرنگ) جو ڪارڻ آهي. ڏسو: chancre.

ductless glands

ڏسو: endocrine glands.

duodenitis (ڊيو-ڊي-ناءِ-ٽِس)

ٻارنهن انچي آنڊي جي سوڄ.

duodenum (ڊيو-ڊي-نم)
[L. duodeni, ٻارهن]
معدي جي ٻئي سوراخ کان نڪرندڙ ور ڪاڏل پهريون حصو، ٻارنهن انچي ننڍو آنڊو.

dwarf (ڊُوارف)
[A.S. dweorg].
ڄامڙو، ٻندرڙو، جنهن جو قد ننڍڙو رهجي ويو هجي. ان جا ڪارڻ هي آهن: archondroplasia, hypothyroidism, retinism, congenital, heart disease.

dwarfism
ڄامڙائي، ڄامڙائيت. ٻندرو هئڻ جي حالت.

duramater (ڊيُو مئٽر)
[L. سخت ماءُ]
مغز ۽ مغزي ڏوريءَ جو سخت تاندوري پوش، مغزي پوش.

dynamic psychology (ڊاءِ-نامِڪ-ساءِ-ڪالاجي)
[G. dynamis, سگهه; psyche, نفس; logos, اپياس]
هڪ نفسياتي نظريو، جيڪو ذهني عملن اندر سگهه جي عنصر تي زور ڏئي ٿو. سگهائي نفسيات يا نفس چاڻ.

dysaesthia (ڊِس أس ٿيزيا)
[G. dys, ڏکيو; aesthesis, ڇهڻ جي حِس].
ڇهڻ جي حس ۾ خرابي، ڇُهڻ ڏکيائي.

dysarthria (ڊِس-آر-ٿِريا)
[G. arthron, سَنڌ]
لفظ يا گفتي اُچارڻ جو خرابي، اُچار ڏکيائي.

dysarthrosis (ڊِس آرٿرو سِس)
سنڌ جي چرپر ۾ گڙٻڙ، سَنڌ چور ڏکيائي.

dyschezia (ڊِس ڪي زيا)
[G. chezein, هنگڻ]
ڏکيو يا سورائتو هنگڻ، هنگڻ ڏکيائي.

dyscoria (ڊِس ڪوريا)
[G. kore, ماڻڪي]
ماڻڪي جو خرابي، ماڻڪي ڏکيائي.

dyscrasia (ڊِس ڪري زيا)
[G. krasis, ملاوٽ]
رت اندر زهريلن مادن جي ملاوٽ سبب خراب حالت، رت جي خرابي، رتوٽي زهرائپ.

dysentery (ڊِس اينٽري)
[G. enteron, آنڊو]
آنڊي جي سوڄ سبب دست ۽ پيچ، عام پيچ: Ameobic d/ اهي entamoeba histolytica جيتامڙي سبب ٿيندا آهن. ڏسو amoebiasis، سُوري

اُتيسارُ، اسهال خوني bacillary.
shiga, خوني پيچ ان جا ڪارڻ
texner يا sonne ليڪ جيوڙا آهن.

dysfunction (ڊِس فنڪشن)
[L. funtus, ادا ڪرڻ]
جسم جي ڪنهن به انگ عضوي
جو ڪم ڪان جواب يا نابري معذوري

dysgenesis (ڊِس جِني سِس)
[G. genesis, نزول]
ڳپ جي عيب واري اوسر،
عيباڻتي ڳپ اوسر.

dysgerminoma (ڊِس جرمي نوما)
بيضي دانيءَ جو گهٽ درجائتو
ڳوڙهو، ڊِس جرمينوما.

dyshidrosis (ڊِس هاءِ ڊروسِس)
[G. hidrosis, پگهر اچڻ]
پٽ آرائيون، گرميءَ دانا، پگهر خرابي.

dyskinesia (ڊِس ڪاءِ نيزيا)
[G. kinesis, چُرپُر، حرڪت]
ارادي چرپر منجهه خرابي، چُرپُر
ڏکيائي.

dyslalia (ڊِس ليليا)
[G. lalein, ڳالهائڻ]
ڳالهائڻ ۾ ڏکيائي، گفتار ڏکيائي.

dyslexia (ڊِس ليڪسيا)
[G. lexis, لفظ]
پڙهڻ جو خرابي، پڙهڻ ڏُکيائي.

dysmaturity (ڊِس ميچوئرٽي)
[L. maturare, پچڻ]
ڄمر وقت اوسر جي علامتن ۽
نشانين ۾ گهٽتائي. اوسر ڏُکيائي.

dysmenorrhoea (ڊِس مِنوريا)
سورائي ماهواري، سور تڪليف
سان يا ڏکي ماهواري.

dysopia (ڊِسوپيا)
[G. opsis, بصارت، نظر، ديد]
سورائي يا ڏکي ديد، ڊِيد ڏُکيائي.

dysorexia (ڊِساريڪسِيا)
[G. arexis, بُک]
غير فطري بُک، بُک ڏُکيائي.

dyspareunia (ڊِس پير يُونيا)
[G. pareunos, پر ۾ ليٽڻ]
سورائتو يا ڏکيو جنسي عمل، لڳ
ڏکيائي.

dyspepsia (ڊِس پيپ سِيا)
[G. ڦِينُجڻ, peptein, pessein; رڌڻ، پچائڻ]
بدهضمي، آڦري، اجيرڻ، جوڳيرجڻ،
ڏسو دانڊ (indigestion) جوڳيرجڻ، جوڳيرو.

dysphagia (ڊِس فِي جيا)
[G. کائڻ]
ڳهڻ ۾ ڏکيائي، ڳيت ڏکائي.

dysphasia (ڊِس- فِي-زِيا)
[G. phasis, گفتار]
ذهني بيماري سبب ڳالهائڻ ۾
ڏکيائي، گفتار ڏکائي.

dyspnoea (ڊِسپ، نِيا)

ساھ ۾ ڏکيائي ڏُم، دمڪشي، سهڪ، ساھ ڏکيائي، اوباھي، اوھمائي، اُهُبڻو asthma.

dysrythmia (ڊِس-رِد-مِيا)

[G. rythmos, هم آهنگي]

بي سُرائي، ڌڙڪي جي ترتيب ۾ گڙٻڙ، آهنگ ڏکائي.

dystaxia (ڊس-ٽيڪ-سِيا)

[G. taxis, ترتيب]

لارادي حرڪتن جي ڪنٽرول ۾ ڏکيائي.

dystocia (ڊس ٽوسِيا)

[G. tokos, ڄم]

ڏکيو يا ديرائتو ويم، ويم ڏکيائي.

dystrophy (ڊِس ٽروفِي)

[G. trophe, غذا]

خراب غذا، غذا ڏکائي. ڏسو: atrophy.

dysuria (ڊِس يُوريا)

ڏکيو يا سورائتو مُٽ، پيشاب ۾ چٺنگ، مُٽ ڏکائي، ڪِچ، پيشاب جو ساڙو.

◆

E

ear (اِيئر)
[A. S. eare]
ڪنُ، ٻُڌڻ جو عُضوو، گوش (ف)،
external ear: اُن
اُڏوي ٻاهريون ڪَن:
جا ٻہ حصا آهن: ڪن جو ڪوڏ
(auricle or pinna)، ٻاهريون ڪنائون
ٽُنگ (external auditory meatus)،
اندريون ڪن (internal ear). ان ۾
هڪ هڏائين ور وڪڙي (bony
labyrinth) آهي، جنهن اندر هڪ
پردائين وروڪڙي (membraners l.)
پاڻي ۾ ترندڙ آهي. اهو ٽن حصن
۾ ورهايل ڇئبو: لنگهہ (vestibule)،
ڪوڏي (cochlea) ۽ ٽي اڌ گول
نليون (semicircular canals).
middle ear: ان ۾ ٽي ننڍڙيون
هڏيون آهن: مُترڪو (malleus)،
سَنداڻ (incus) ۽ رڪيب (stapes).
ڪن جي ڍُهلڙي (ear drum)
(tympanic membrane).
eear-lobe پاپڙي، ڄول
ecbolic (ايڪبولِڪ)
[G. ekbole, ٻاهر اڇلائڻ]
ڪابہ دوا يا ڪا شيءِ جيڪا
ٻچيدانيءَ کي چُرچ ڏئي سيٽائي
انجي سمويل شيءِ ٻاهر ڪڍي.
رحم سِيٽائڪ دوا.
ecchondroma (ايڪ ڪانڊروما)
[G. ek, ٻاهر ڪان ;اُن; chondros,
ٽاڪٽو هڏو]
هڏي ڪان ابريل، ٽاڪٽي هڏي جو
سادو ڳوڙهو. ٽاڪٽو ڳوڙهو.
ecchymosis (اِيڪ موسِس)
[G. chymos, رس]
[چمڙي هيٺان رت سِمي گڏجڻ، ڌڪ
جو نشان، ڪارو نيروچٽو (bruise).
E. C. G. (electro cardiogram)
دل جي بجلي واري مُورت. دل جي
پٽي.
Echinococcus (ايڪي-نو-ڪو-ڪس)
[G. echinos, ڄاهو]
ڦيت ڪينئن جي هڪ جنس، جيڪا
ڪُتي مانِ انسان اندر اچي سوپٽ
جي چوڏاري هڪ ڳوٿري ٺاهيندي
آهي، جنهن کي hydatid بيماري
چئبو آهي. ڄاهو گولائون ڪينئون.
echi-encephalography-(ايڪو
اِن-ڪفي-لو-گرافي)
[G. echo, پڙاڏو; egkeyphalcs, مغز]
آواز جي پڙاڏي سان مغز اندر ڳڙ،
رتوٽي چڪي، ڌڪ يا ڳوڙهي جي
مورت ڪڍڻ، پڙاڏو مغزي مورت.
echolalia (ايڪو-لئلِيا)
[G. lalia, ڳالهائڻ]

بئي جا چيل لفظ يا اڌ جملا پنهنجو پاڻ ورجائڻ، اها شخصي ڦوٽ، مت کسائي (dementia) ۽ بعضي زهريلي دبڻ واري حالت جي علامت آهي.

echophony (ايڪو فوني)
[G. phone, آواز]
سيني تپاس وسيلي نڙي جي آواز جو پڙاڏو ٻڌڻ، پڙاڏي ٻُڌڻي.

echopraxia (ايڪو پريڪيسِيا)
[G. praxis, عمل]
ٻئي جي حرڪت پنهنجو پاڻ نقل ڪرڻ، حرڪت وَرجائي.

eclampsia (ايڪ- ليمپ- سِيا)
ويم دوران هٿ پير ڦٽڪڻ جو شديد دورو ۽ پوءِ ڪوما. ويمي دورو.

ecmnesia (ايڪ- مني- زِيا)
[G. amnesia, ويسارو، ويسر]
پيريءَ ۾ پراڻيون ويندي ننڍپڻ جون ڳالهيون ياد رهڻ پر تازيون وسري وڃڻ، پيريءَ جي ويسر، پيراڻتي ويسر.

E.C.T electrocvuisive therapy.
ڏسو electrotherapy.

ecthyma (ايڪ-ٿاءِ-ما)
[G. ekthyma, pustule, پونءِ داڻو]
ٽنگن تي impetigo contagiosa جا پونئدار ڪڙين ٻڌل داڻا جيڪي ڦٽن جا نشان ڇڏي ويندا آهن. پونئرا داڻا. ڏسو: ulcerative impetigo.

ectoderm (ايڪٽو ڊرم)
[G. ektos, ٻاهريون; derma چمڙي]
ٻاهرين چمڙي، ڳپ جو ٻاهريون اوائلي پيدائشي تهه، جنهن مان چمڙي، تنتي سرشتو، پنجن حواسن جا ٻه عضوا، پنيل، پچوچري ۽ ادرنيل غدود اسرندا آهن. ٻاهر ڳپ پوش.

ectoparasite (يڪٽو پيراسائٽ)
[G. parasitos, ڪاٺو جيئڙو]
ڪاٺو جيوڙا جيڪي پنهنجي ميزبان جي ٻاهرين مٿاڇري جا رهواسي هوندا آهن. ٻاهر ڪاٺو جيئڙا.

ectopia (ايڪ ٽوپيا)
[G. topos, جاءِ کان پري]
ڪنهن انگ عضوي جو ٻي جاءِ تي هئڻ، اڪثر پيدائشي آهي. ٻي جاءِ. مثاني جو نهائين بدران پيٽ جي ديوار مان نڪتل هجڻ (e. vesicae) مثاني جي ٻيجائي.

ectopic pregnancy (ايڪٽو- پڪ-پرگ-نينسي)
ٻي جايو حمل، ٻچيداني کان ٻاهر ڪنهن ٻي جاءِ، اڪثر بيضي نليءَ ۾ نطفو قائم ٿيندو آهي. ڇهن هفتن ڪانپوءِ بيضي نليءَ ڦاٽڻ سبب ترت آپريشن جي ضرورت پيش ايندي آهي.

ectozoa (ايڪٽو زوئا)
[G. zoon, جانور]

باهريون مفت ڪاڻو جيئو.

ectodactylia (ايڪٽو-ڊيڪ-ٽِليا)

[G. ektrosis, ڪهاڻي ويهر; daktylos, آڱر]

پئدائشي طور هٿ پير جي هڪ يا وڌ آڱريون يا پب نه هئڻ، اڻ آڱرائپ.

ectropion (ايڪٽرو پيون)

[G. trepein, ابتو ڪرڻ]

ڪنهن شيءِ جهڙوڪ هيٺين ڇپر جو اندر ڪان باهر ابتو ٿيڻ، ڇپر اُبتائي.

eczema (ايڪ-زِيما)

[G. zeo, داٻو]

مَلو، چمڙيءَ جي آلي ڳاڙهي بيماري، ڳاڙهي بيماري جو سبب الرجي هوندو آهي.

infantile eczema: ٻاراڻو ملو، ٻن مهينن کان ٻن سالن جي ڄمار ۾ ٻارڙي ڪي ڳلن ۽ نرڙ تي ملو نڪرندو آهي. انهن ٻارڙن ڪي ٽڪا يا سانا هرگز نه لڳرائجن. بعضي ملو ۽ سهڪو ٻئي گڏ هوندا آهن. ٽڏڙا، ملهو، چمڙيءَ جو ڪاڙهو.

dermatitis: ڏسو.

edentulous (ايڊن-ٽِيُو-لَس)

بي ڏنديو، ڏندن ڪانسواءِ.

E.E.G electro-encephalogram

مغز جي برقي مورت. اي. اي. جي. دماغي پٽي.

effector (اي-فيڪٽر)

[L. eggicere, اڪٽي رسائڻ]

چورڪ (motor) يا رس ڏائڪ (secretory) تنت جو مشڪ، غدود يا عضوي اندر چيڙو يا ڇيهه.

efferent (ايف-ارينٽ)

[L. eggerre, پري ڪٽي وڃڻ]

مرڪز يا وچ ڪان پري ڪٽي ويندڙ يا رسائيندڙ ڏُور رسائڪ. ضد: aggerent.

effort syndrome (ايفرٽ سِنڊرُم)

هڪ ڳتي تنتائپ جو قسم جنهن ۾ مريض ڪي دل جون ڪوڙيون علامتون محسوس ٿيڻ لڳنديون آهن. دل جي ڪُوڙي بيماري.

effusion (اِفِيُوزن)

[L. effundere, ٻاهر اوتجڻ]

پاڻياٺ جو بت جي اٽتن يا پولين جائين اندر سمي وڃڻ، سيمو.

ego (ايگو)

[L. انا]

انا، خودي، آپو، انجو اشارو لاشعوري ذات آئون، ڏانهن آهي. شخصيت جو اهو حصو جيڪو حقيقت سان واسطو رکندڙ ۽ سماجي قوتن ڪان متاثر ٿيندڙ آهي. هي جبلت جي اوائلي (id) ۽ شعور جي وچ ۾ لاشعوري ناهه سان ورتاءُ ۾ تبديلي آڻيندو آهي.

ejaculation (ايجي ڪِيوليشن)
[L. ex, ٻاهر اڇلايل ;ڪان]
مرداڻي رس جو چُٽڻ مهل زور سان ٻاهر نڪرڻ، مَني نڪرڻ.

ejaculatory ducts
ڪپورن اندر مرداڻي رس نڪرڻ جون ٻہ نليون جن جو منهن پيشاب نليءَ جي پاڙ ۾ ڏِيي وٽ آهي. مني نيڪال نليون.

elbow (ايل بو) ٺونٺ، اِرڪَ

electrocardiogram (E.C.G) (اِليڪٽرو ڪار ڊِيو گرام)
دل جي پٽي، دل جي برقي مورت، اي سي جي. برقي ڏنيپ
ڏسو: electrocautery، diatherymy.

electrocoagulation (اليڪٽرو ڪوگو لئشن)
بجلي جي لوهي تيليءَ وسيلي آپريشن دوران رت وهندڙ نقطن جي رت ڄمائڻ، برقي رت ڄميائي.

electrodessication (اِليڪٽرو ڊيسي ڪئشن)
بجلي وسيلي سڪائي دور ڪرڻ، برقي ڏنيٺي.

electroencephalograph (اِليڪٽرو-اِن-ڪِفي-لو-گراف)
دماغ جو برقي نقشو.

electrolysis (اِليڪٽرو-لِسِس)
[G. electron, عنبر، ڪهرُبا; leuin, چڙوچڙ ڪرڻ]
1. برقي چيد، بجلي وسيلي ڪيميائي چيد، 2. بجلي وسيلي هڪ هڪ وار، ٺر، هسي يا مسي کي سُڪائي ناس ڪرڻ.

electrolyte (اليڪٽرو لائٽ)
پاڻياٺ يا ڳارو، جنهن وچان بجلي گذري سگهي، بجلي پسرائڪ.

electromyography or electromyogram (E.M.G) (اليڪٽرو-مايو-گرافي/گرام)
مشڪ ۾ ڪرنٽ ڏيڻ وقت برقي نقشو، مُشڪي برقي نقشو.

electroplexy (اِليڪٽرو پليڪسي)
ڏسو: electrotherapy.

electroretinograin (E.R.G) (اِليڪٽرو ريٽينو گرام)
ريٽينا اندر برقي وهڪن جو نقشو.

electrotherapy (اِليڪٽرو ٿِراپي)
also electronical treatment, ECT, electroplexy, electro-shock.
برقي علاج، نفسياتي علاج ۾ ملولائي تيز جنون يا شخصي قوت يا ڳهر (stupor) وغيره لاءِ بجلي جا جهٽڪا ڏبا آهن ۽ مريض بيٺو ٺيٺو ٿي ويندو آهي. جديد علاج ۾ هڪ مشڪ ڍرائڪ دوا، اسڪولين وغيره جيڪا نس ۾ سئي وسيلي هڻبي آهي. ڏسو: convulsive therapy.

element (ايليمينٽ)
عنصر، تتو، اوائلي مادو، ڪنهن مرڪب جو مفرد جُزو.

elephantiasis (ايلي-فئن-ٽِيا-سِس)
هاٿي پڳ، فِيل پا- filariasis يا آتشڪ جي بيمارين ۾ لِمف نلين جي بندش سبب گهٽو ڪري ٽِنگ سڄي وڏي ٿي هاٿي جي ٽنگ لڳندي آهي.

elixir (اِلِڪِسَر)
[Ar. الاِڪسير]
گهڻ منو شربت ۽ منجهس ڪافي الڪوحل هجي. اِڪسير. آبِ حيات، آب بقا، آب حيوان.

elliptocyotis (اي-لِپٽو ساءِ ٽو سِس)
هڪ رتوڻي اٿاٺ جنهن ۾ ڳاڙها جزا بيضوي شڪل جا هوندا آهن. بيضوي ڳاڙهه جُرائيم.

emaciation (اِمي شي ائشن)
[L. macies, ڏوبر، اپرائي]
جسم جي گهٽي لاٽ، ڏوبر، ڏبرائي، اپرائي ڳري ڪندا ٿيڻ، باندائي، ڏُرگهائي، ڏُرگهٽائي.

emasculation (اِميس ڪيُو)
[L. emasculare, نامرد ڪرڻ]
خصي ڪرڻ.

embolism (اِمبو لِزم)
[G. embolus, بُوچ]
رت نليءَ جو ڪنهن نهري شيءِ جيئڻ: رت جي چڪي سٽپ جي گول ذرن يا هوا جي بوڙئي قاسڻ سبب بند ٿي وڃڻ، بُوچڪائي.

embologenic (اِمبولو جِينڪ)
نليءَ بوچ پيدا ڪندڙ يا پيدائڪ.

embolus
رت دوري اندر منتقل ٿيندڙ بوچ ڪندڙ جسم يا هوائي بوڙيو، بُوچڪ شيءِ.

embryo (ايم-برِيو)
[G. embruon, ڳَپ]
حمل جي پهرين مهينن دوران نشونما ڪندڙ بيضوي ڳپ.

embryology (ايمبريولاجي)
بج ۽ بيضي جي ميلاپ کان وٺي جم تائين جيو جي نشونما جو اڀياس، ڳپ ڄاڻ.

embryoma (ايمبريوما)
ڳپ ڳوڙهو.

emesis (ايمِ-سِس)
[G. emetikos الٽيون ڪرڻ]
الٽيون، ڇاڏ، ڇِنِڊ، ڏاڪ، ڪَيَ، اُٿڙ، اڃَل (vomiting).

emetic (ايم يٽڪ)
الٽيون ڪندڙ، الٽائڪ.

emission (ايمي شن) [L.]
مرداڻي رس ٻاهر ڇڻائڻ، مرداڻي رس جو بي اختيار نڪري وڃڻ. ڇڻاءُ.

emmetropia (ايم-مي-ٽروپيا)
[G. emmetros, ماپ ۾; ops اک]
نارمل يا مڪمل ديد.

emollient (اي-مولِينٽ)
[L. emollire, نرمائڻ]
دوا جيڪا چمڙيءَ ۽ استر چمڙيءَ کي ڪوئري ڪري، چمر نرمائيندڙ دوا، چمر نرمائڪ.

emotion (اِموشن)
[L. emovere, جوش ۾ آڻڻ]
ڪن خاص ورتائن لاءِ لاڙن وسيلي پنهنجي ۽ ٻين جي اندر ڪن جسماني تبديلين لاءِ جاڳل سجاڳل محسوسات جو رنگ ڍنگ، جذبات، جذبو.

empathy (اِم-پيٿي)
[G. empatheia, جنوني جذبو]
پاڻ يا ٻئي شخص سان يا ان شخص جي عملن سان پنهنجائپ جو جذبو. پنهنجائپي جذبو.

emphysema (ايم فِسي ما)
[G. inflation, ڦوڪجڻ]
ماس اٽِتن جو هوا سان ڦوڪجڻ، ڦوڪائي.
Pulmenary e.: ڦڦڙن جي بيمارين سبب ڦڦڙائي ماس جي ڳوٽرين جو ڦوڪجڻ ۽ ڦاٽجڻ.

empirical (ايم پري ڪل)
[G. empeirikos, تجربو، آزمودو]
مشاهدي ۽ آزمودي جي بنياد تي رکيل تجرباتي، آزمودي.

empyema (ايم، پائي، ما)
[G. empuos, ڳڙندڙ مادو]
ڪنهن ڳُپ، ڪڏي، پولي عضوي يا جاءِ تي گڏيل پونءِ، پونءِ جو ڍُبو.

emulsion (ايملشن)
[L. emulgere, ڏُهڻ]
هڪ چربي ۽ تيل واري سٿيي پاڻياٺ جيڪا کير جهڙي اڇي هجي ۽ ان ۾ دوا وجهي ليپ طور استعمال ڪجي، سٿيو ليپ.

enamel (انيمِل)
ڏند جي چوٽيءَ جو سخت ٻاهريو ڍڪيندڙ تهہ.

encapsulation (اِن ڪيپسُو لِيشن)
ڪنهن پوش اندر هئڻ. پوشائپ.

encephalitis (اِن ڪِفِي لاءِ ٽِس)
[G. egkephalos, دماغ]
دماغ جي سوڄ. دِماغي سوڄ.

encephalocele (اِن ڪِفِي لوسِيل)
[G kele, چَن]
دماغ جو ڪوپڙيءَ مان ٿورو نڪري پوڻ. دماغي چَن.

encephalogram (اِن ڪِفِي لوگرام)
دماغي عڪسي مورت.

encephaloma (اِن ڪِفِي لوما)
دِماغي ڳوڙهو.

encephalomalacia (اِن ڪِفي لو ميلي شِيا)
[G. malakia, نرمي]
دماغ جو نرم ٿيڻ، دماغ نرمائي.

encephalomyelitis (اِن ڪِفي لوماءِ ٽِس)
[G. myelos, مِکُ]
دماغ ۽ مغزي ڏوريءَ جي سوڄ.

encephalon (ان ڪِفي لون)
دماغ، مغز.

enchondroma (اِن ڪانڊروما)
ڪارٽيليج واري ڳوڙهو

encopresis (اِن ڪوپري سِس)
[G. kopros, ڦوسو]
بي اختيار ٽورو نڪري وڃڻ، ڪاڪوس وهي وڃڻ ڪاڪوس وهڻ.

Endamoeba (ائنڊ اميبا)
[G. endon اندر; amoibe, تبديليچ
اڳ جتي (protozoa) جي مفت کاڻو جيئڙي جي هڪ جنس، انسان کي ٽي قسم لڳندا آهن:
E. Coli: آنڊي ۾ آمرضِيو قسم اي-ڪولي.
E. Gingirahs: مهارن ۾ واسو ڪندڙ امرضيو اي- جنجي وائٽس.
E. Histolytics: اي. هسٽلٽيڪا جيڪو پيچش ڪندو آهي.
also Entamoeba.

endarteritis (اينڊ-آرٽيراءِ ٽِس)
شريان جي اندرين استر جي سوڄ، شرياني سوڄ.

endaural (اينڊ آر ل)
[L. auris, ڪن]
ڪن جي ٻاهرين پڙڻ نليءَ جو اندريون حصو، ڪناندريو.

endemic (اينڊيمِڪ)
[G. endemos, هڪ جاءِ ۾ رهندڙ]
مقامي طور محدود وَبا. ڏسو ضد: epidemic.

endemidology (اينڊي مِيو لاجي)
مقامي وبائن جو خاص اڀياس، مقامي وبا ڇاڻ.

endo carditis (اينڊو ڪارڊاءِ ٽِس)
دل جي اندرين استر جي سوڄ، خاص ڪارڻ rheumatic fever، دل اندرين سوڄ.

endocardium (اينڊو ڪارڊِيم)
دل جو اندريون استر، دل اندريو استر.

endocervical (اينڊو سرواءِ ڪل)
ڳچي رحم جي اندرين استر بابت، ڳچي رحماسترو.

endocervicites (اينڊو سروي ساءِ ٽِس)
ڳچي رحم استر جي سوڄ، ڳچي رحماستري سوڄ.

endocrine (اينڊو ڪرائن)
[G. krinein, ڌار ڪرڻ]
اندروني طور رس ڏيندڙ. اندر رسائڪ. هارموني غدود.

endocrine glands; ductless glands, hormonal glands: اندرين طور هارموني رس پيدا ڪندڙ غدود: pituitary, pineal, thyroid, parathyroid, thymus, adrenals, ovaries, testis and panereas. ڏسو ضد: exocrine.

endocrinology (اينڊو ڪِرِنالاجي)
هارموني غدودن ۽ انهن جي رسن بابت اڀياس، هارموني غدود ڇاڻ.

endoderm (اينڊو ڊرم)
ڳڀ جي نشونما جي اوائلي مدت دوران نهندڙ گهرڙن جو اندريون تهه، اندريون چمڙ.

endogenous (اينڊو جِينس)
جاندار جي اندر ۾ پيدا ٿيندڙ، انتر ڄايو.

endolymph (اينڊو لِمف)
[G. lympha, پاڻي]
اندرين ڪن جي پردائين ورروڪڙ ۾ گڏ ٿيل پاڻياٺ، اندرين لمفٽ.

endolysin (اينڊو لاءِ سِن)
رتوڻي اڇي جزي اندر هڪ اندريون گهرڙياتي مادو، جيڪو گهيل جيوڙي کي ناس ڪندو آهي. اندريون ڳارڪ مادو.

endometrioma (اينڊو ميٽريوما)
[G. metra, ٻچيداني]
ٺڙيل رحم استر جو ڳوڙهو.

endometriosis (اينڊو ميٽرِيوسِس)
ٻچيداني واري استر جي اڻ نارمل جائين تي موجودگي. رحم استرائپ.

endometritis (اينڊو ميٽرائٽِس)
رحم استري سوڄ.

endometrium (اينڊو ميٽرِيَم)
ٻچيداني يا رحم جو اندريون استر. رحمي استر.

endomyocardium (اينڊو مايو ڪارڊِيَم)
دل جي استر ۽ مُشڪ بابت.

endoparasite (اينڊو پيرا سائٽ)
بت اندر واسو ڪندڙ مفت ڪائو جيئڙو. اندريون مفت ڪائو واسيو.

endophlebitis (اينڊو- فلي - باءِ-ٽِس)
[G. phleps, رڳ]
رڳ جي اندرين استر جي سوڄ، رڳ استر سوڄ.

endopthalmitis (اينڊوف ٿيل ماءِ ٽِس)
اک جي دوڏي اندر سوڄ: جڏهن اک ۾ تنگ ڪندڙ ڏک لڳندو آهي. اک اندرين سوڄ.

endoscope (اينڊو اِسڪوپ)
عضون ۽ پولين جائين جي تپاس جو اوزار-انتر تپاسٹو.

endospore (اينڊو اِسپور)
[G. sporos, ٻج]
اڻ وڻندڙ حالتن اندر جيوڙو پنهنجي چوڌاري هڪ سخت ڪوپو ٺاهي ڇڏيندو آهي ۽ پاڻ اندر محفوظ هوندو آهي. اهو ڪوپو خشڪي، گرمي ۽ جيوڙا مار دوائن کان بچاءُ ڪندو آهي. ڪوپي وارو جيوڙو Bacillus ۽ clostridia آهن. اندر ڪوپو، جيوڙائي ڪوپو.

endothelioma (اينڊو ٿي لِيوما)
گهرڙي استر جو موتمار ڳوڙهو.

endothelium (اينڊو ٿيلِيَم)
[G. thele, ڏوٽي]
دل رت نلين ۽ لمف نلين جو استر، اندراستر.

endotoxin (اينڊو ٽاڪسِن)
جيوڙي جي زهريلي رس، جيوڙائي اندر زهر. ڏسو ضد: exotoxin.

endotracheal (اينڊو —ٽريڪِيَل)
[G. trachus, ڪهرو]
ساهه نڙ اندر، ساهه نڙ. ڏسو: trachea.

enema (اي-نيما)
[G. سٽي]
مقعد ۾ ڊُوش ڪرڻ، سخت قبضي جي حالت ۾ پاڻي يا صابڻ جي پاڻي جو ڊوش ڪرڻ، مقعدي ڊوش.

enophthalmos (اينوف ٿيل موس)
اک جي ڪوپي اندر گهٽو پٺيل اک جو ڏوڏو، پينيل ڏوڏو.

enostosis (انوس ٽوسِس)
[G. ostean, هڏو]
هڏي جي اندرين حصي مان اسريل ڳوڙهي، هڏائين اندر ڳوڙهي. ڏسو ضد: exostosis.

ensiform (اينسي فارم)
[L. ensis, ترار] (xiphoid)
ترار روپيو.

Entamoeba (اينٽِ اميبا)
ڏسو: Endamoeba.

enteral (اينٽي رل)
[G. enteron آنڊو]
ڪاچ نلي اندر وارو، آنڊي اندر.

enteric (اين ٽرڪ)
آنڊي بابت، آنڊي جو، آنڊائون. مُدي جو بخار enteric fever.

enteritis (اين ٽراءِ ٽِس)
آنڊي جي سوڄ.

Entrobius Vermicularis
(اينٽرو بِيَس ورمي ڪِيُولرِس)
[G. bios, زندگي; L. vermiculus, ننڍو ڪينئون]. (Thread Worm)
سِڪيون. ننڍي ۽ وڏي آنڊي ۾ سنها سنها ڪينئان، سِڪيون.

enterocele (اينٽرو سِيل)
آنڊي جي چَنَ.

entero, coccus (اينٽرو ڪوڪس)
گرام واڌو [+ve] ٽُبڪ جيوڙو جيڪو ننڍڙين زنجيرن جي شڪل

۾ هوندو آهي ۽ ننڍي آنڊي جو واسي آهي. آنڊي ٽُبڪ جيوڙو.

enterocolitis (اينٽرو ڪولاءِ ٽِس)
ننڍي ۽ وڏي آنڊي جي سوڄ.

enterokinase (اينٽرو ڪاءِ نئس)
هڪ خميرو جيڪو ننڍي آنڊي اندر trypsinogen کي trypsin ۾ تبديل ڪندو آهي.

enterolith (اينٽرو لِٿ)
آنڊي جي پٿري.

enterolithiasis (اينٽرو لِٿيا سِس)
آنڊي جي پٿرائپ.

enteron (اينٽرون)
[G. آنڊو]
آنڊو.

enteroviruses (ينٽرو وائرَسِس)
آنڊي جا وائرس، پوليو، ڪاڪسِڪي ۽ ECHO ٽوليءَ جا وائرس.

enterozoa (اينٽروزوئا)
[G. zoion, جيئڙو] (entero zoon واحد)
آنڊي ۾ واسو ڪندڙ ڪوبہ مفت کائو جيو.

entropion (اينٽرو پيون)
[G. trepein, ورڻ]
اک جي ڇپر جو اندر ورڻ، جو پنبڻ دوڏي کي پيا ڇهندا آهن. ڇپر انتر ورائپ. ڇپر اندر ورائپ.

enucleation (اي-نِيُو-ڪِليئشن)
[L. nucleus, گورو]
عضوي يا ڳوڙهي کي سڄو سارو ٻاهر ڪڍڻ، جيئن اک جي دوڏي کي کوپي اندران ٻاهر ڪڍيو آهي. سَڄ ڪورائي.

enuresis (اِن نِيُو ري سِس)
[G. enourein, اندر مٽ ڪيڻ]
هنڌ ۾ مُٽي ڏيڻ، بسترو آلو ڪرڻ، ٻارن ۾ اها عادت سيکين يا ماءُ پيءُ جي سختيءَ سبب هوندي آهي. هنڌ مُٽڻائي.

environment (اِن وائرَن مينٽ)
[F. environ, اوڙو پاڙو]
چوطرف چوڌار ماحول، ٻاهريون ماحول.

enzyme (اِن زائم)
[G. zyme, خمير]
اِنزائم، خميرو. ڏسو: 'catalyst'.

enzymology (اِن زاءِ مالاجي)
انزائمن يا خميرن جي اڏاوت ۽ ڪمن جو اڀياس، خميرو ڄاڻ.

eosinophil (اِيو-سِنو-فِل)
[G. ers, پرٿات، پرهہ; philein, پيار ڪرڻ]
رت جي اڇي ذري جو هڪ قسم: جنهن کي اِيوسن (ersin) رڱيندڙ دوا سان چاهہ آهي. اِيوسِنو فِل، رتول رڱيل جُزو.

eosinophilia (ايوسنو فِليا)
رت اندر ايوسنو فِل جزن ۾ واڌارو، ايوسنو فل گهٽائي.

ephelides (ايفي لائبڊس)
[G. ephelis]
چانيون، ڳيوراڙي عورت جي منهن تي ڪارا نشان. ڪير ڏايون. ڏسو: cloasma freculkles melasma.

epicanthus (ايپي ڪين ٿس)
[G. kanthos, اک جي پڇڙي]
اک جي اندرين پڇڙيءَ مٿان چمڙي جو پئدائشي وَرُ. چاماٺو اک پڇڙيءَ وَرُ.

epicardium (ايپي ڪارڊيَم)
[G. epi, مٿان; kardia, دل]
دل جي پوش (pencardium) جو انگ پاسائتو تهه، دِلي مَٿ تهُه.

epicondyl (ايپي ڪنڊائل)
[G. kondylos, بونب]
هڏي جي بونب مان نڪتل حصو. مَٿ بُونبيو.

epicritic (ايپي ڪِرِٽِڪ)
[G. krinein, ڏار ڪرڻ]
گرمي، چهاءُ وغيره جو نفيس احساس، نفيس حِسائي.

epedimic (ايپي ڊِمِڪ)
[G. demos, ماڻهو]
عام وبا، مهامِرِي. ڏسو ضد: endemic.

epidemiology (ايپي-ڊيمِيو-لاجي)
بيمارين جي ورچ جو سائنسي ابياس، وبائي چاڻ.

epidermis (ايپي ڊرمِس) (scarf skin) (cutide)
چمڙيءَ جو ٻاهرو اَرتيو تهه، ٻاهريون چمر، غلامي چمڙي يا چمر.

Epidermophyton (ايپي ڊيرموفاءِ)
[G. phyton, ٻوٽو]
سينور جيوڙن جو قسم، جيڪو چمڙي ۽ ننهن کي لڳندو آهي.

epdidymis (ايپي ڊڊي مِس)
[G. didumoi, جاڙا]
هڪ ننڍو مستطيل انگ جسمڙو جيڪو آنوري جي پٺيري پاسي چهٽيل هوندو آهي. اهو ننڍين نلين تي مشتمل آهي، جيڪي مرداڻن ٻجن کي آنورن کان اڳي وڏائيندڙيون آهن. آنُوري نلي.

epdidymitis (ايپي ڊڊي ماءِ ٽِس)
آنوري نلين جي سوڄ.

epidural (ايپي ڊيو رل)
[L. durus, سخت]
دماغ يا مغزي ڏوريءَ جي سخت تهه (dura) مٿان يا ٻاهريان. مَٿ مغزي تهه.

epigastrium (ايپي گيسٽريَم)
[G. gaster, معدو]
سيني جي تاڪي هيٺان ۽ معدي مٿان ڪُٻ واري جاءِ. هينٺون. اتي تنتن جو مُڇو solar plexus ٿيندو آهي.

epiglottis (ايپي گِلوٽِس)

چپ پويان ٽاڪڻي هڏي جو نهيل پن جي شڪل جهڙو ڍڪ جيڪو گهڻ مهل آواز نليءَ جي گُڙڪ مٿان اچي ويندو آهي، نڙيءَ ڍَڪُ.

epilation (ايپي لئشن)

وار پٽڻ يا بنهه پاڙ پٽي ڇڏڻ. وار پٽجڻ.

epilatory (ايپي ليٽري)

وار پٽيندڙ گماشتو، وار پٽ.

epilepsy (ايپي ليپسي)

[G. epilepsis, دورو]

مِرگهي، اُودي جنهن ۾ مقامي يا عام جهٽڪن جي دوري ڪانپوءِ بيهوشي ٿيندي آهي. هن جا هي قسم آهن:

1. symptomatic: مغزي گهوڙهو، ڪاپاري ڏڪ: (ڄاتل ۽ رتوڻين نلين ۾ خرابي).

2. Idiopathic (unknown): اڻ ڄاتل.

طبي علامتي طور مرگهي جا قسم: وڏي مرگهي: (گران مال) Grand mal، ان ۾ بيهوشِي ۽ عام جهٽڪا ۽ چڙيون.

2. Petit mal (پتي مال): ننڍي مرگهي.جهٽڪن ڪانسواءِ بيهوشي.

3. Jacksomab (جئڪسونين)

جئڪسوني مِرگهي، ان ۾ پهريائين مشڪن جي هڪ ٽولي ۾ جهٽڪا ۽ پوءِ پين ٽولين کي متاثر ڪري عام جهٽڪا ۽ بيهوشي به ٿي ويندي آهي. ڏسو: akinetic.

epileptic (ايپي ليپٽڪ)

مرگهيءَ بابت، مِرگهيو. مِرگهائي.

E. aura: وڏي مرگهيءَ جي دوري کان اڳ هڪ چتاءُ ڏيندڙ علامت. هٿ ۾ سُيون سيون لڳڻ يا ڪِوليون هلڻ جو احساس، ڏسڻ يا ٻڌن سان واسطو رکندڙ احساس وغيره. مِرگهيءَ چتاءُ.

E. Cry: بيهوش ٿيڻ کان اڳ مرگهي واري مريض جي ڪوڪ، دانهن يا ڪوڪار.

status epilepticus: مرگهيءَ جي دوري جي حالت.

epiloia (ايپي لوئيا)

دماغي اُٿت جي موروثي خرابيءَ سبب دماغي خرابو، ممڪن آهي ان جو تعلق مرگهيءَ سان هجي، مِرگهائي.also

tuberose sclerosis: شب بُوگل واري ماس سختي جي حالت.

epimenorrhoea (ايپي مِنو رِيا)

[G. rheein, وهڻ]

ماهواري جي ديگهه (28 ڏينهن) جي گهٽتائي، ماهواري جلدي جلدي اچڻ.

epinephrine (ايپي نيفرِين)

لفظي معنيٰ بُڪي مٿان يعني

ايبرنيل غدود، ايبرنلين جي هارموني رس جو پيو نالو.

epiphora (ايپي فورا)

ڳل تي لُڙڪ وهڻ، ڳل ڳوڙهائي، ڳوڙهن جو ڳاڙو. آب آرتو، ٻنا ٻنا لُڙڪَ، ڳوڙهن ڳاڙائي.

epiphysis (ايپي فِسِس)

[G. phyein, اُسرت]

هڏي، خاص طور ڊگهي هڏي جو اسرندڙ حصو، هڏائون اوسريو.

apiphysitis (ايپي فزاءِ ٽِس)

هڏائين اوسري جي سوڄ.

epiploon (ايپي لو آن) [G.]

پيٽائون وڏو ويڙهو. (great omentum)

episclera (ايپي اسڪليرا)

[G. skleros, سخت]

اک جي اڇاڻ ۽ اندرين ڇپر جي ڳاڙهاڻ وچ ۾ ڳهر ڳهلو ماسُ.

episiotomy (ايپي زِيو ٽومي)

[G. epision, نهائين]

جڏهن زناني انگ جي اندريءَ جو تنگ سوڙهو هوندو آهي ۽ ويم مهل ٻار جو متو نہ نڪري سگهندو هجي تہ ان کي وِڍ ڏئي موڪرو ڪبو آهي. نهائينءَ وِڍ.

epispadias (ايپي اسپئڊِ ياس)

[G. spaein, ڇڪڻ]

پيشاب نليءَ جي پنيري يا مٿين پاسي مُٽ جو پئدائشي تُنگ هئڻ. Spastic

epistaxis (ايپي اسپيس ٽِڪ)

ڦوڪٽو ڪندڙ ڳماشتو، ڦوڪٽائڪ.

epithelioma (ايپس ٿيڪ سِس)

[G. stazein, ڦُڙ ڦُڙ تي وهڻ، ڳڙڻ]

نَڪَهِيرَ، نڪ مان رت وهڻ يا ڳڙڻ، ناڪيلي، ناڪيل، نڪسِير، نڪيري، نڪهيري.

epithelialization (ايپي ٿي ليوما)

گهرڙن جي مٿ چامائو تهہ جو موتمار ڳوڙهو، خاص ڪري چمڙي ۾ اُسرندو آهي. squamons cell carcinoma.

epithelium (ايپي ٿِيلائيزيشن)

ڦٽ چٽڻ جي آخري مرحلي ۾ انگوريل ڪچي مٿاچري مٿان گهرڙن جو مَٿِ چامائو تهہ اُسرڻ، مُٿ چامائو تهجڻ.

epulis (ايپُولِس)

[G. oulon, مهار]

مهارن جو مهاري ڳوڙهو.

erectile (اي ريڪ ٽائل)

[L. engere, اُٿارڻ]

اُيو، ٿِڳڻ جوڳو، اُيو تي بيهڻ جوڳو، ٿيڳو، ٿِڳيل.

e. tissue: ماس جيڪو گهڻي رت ڪٽي ٿيڻ سبب سخت ۽ ٿيڳجي ويندو آهي. ٿيڳو ماس اُٿت.

erection (اي ريڪشن)

ٿڳجڻ، ٿيڳ واري حالت.

erector (اريڪٽر)
ٿيڳو مُشڪ

erepsin (اي رِپسِن)
هڪ خميرو.

E. R. G.
ڏسو electro retinogram.

ergometry (ارگوميٽري)
[G. ergon=ڪم; metron, ماپ]
مُشڪن جي ڪيل ڪم جي ماپ، مشڪ ڪم ماپ.

ergonomics (ارگو نو مِڪس)
ڪم ڪار واري ماحولائپ، انسان ۽ انجي ڪم ڪار واري ماحول ناتي مختلف حياتي ضابطن کي لاڳو ڪرڻ.

ergo sterol (ارگو ٽرول)
جاندارن جي چم هيٺ چربي اندر موجود هڪ پرو وٽامن جيڪا اُس لڳڻ سان وٽامن [D] ۾ بدلجي ويندي آهي. ارگوسٽرول.

erosion ڪاٽ

eructation (ارَڪ ٽيشن)
[L. eructare, اوڳرائي هڻڻ]
اوڳرائي، ڏڪار، وڏي آواز معدي مان گئس ڪڍڻ، ڏاڪار، ڏاڪَڙ.

erysipelas (ايرس پيلس)
[G. erythros, ڳاڙهو; L. pellis, چمڙي]
چمڙيءَ جي تيز تکي ڳاڙهي جيوڙائپ جنهن ۾ بخار ٿيندو آهي ۽ وچڙندڙ آهي، ڳاڙهي هوا، سرخ باد ڏڏري.

erysipeloid (ايرِس پي لُوائڊ)
ڪاسائين مڇي وارن يا بورچين ۾ سرخباد سان ملندڙ هڪ بيماري جو ان جو ڪارڻ جيوڙو الڳ آهي.

erythema (ايرِٿيما) [G.]
چمڙيءَ جي ڳاڙهاڻ، ڳاڙهه چمڙي ڳاڙهو دَٻڪُ، جيڪو تکي ايرِيل هوندو آهي ۽ نه ئي چمڙي ڦاٽل يا ٽڪيل هوندي آهي. ڏسو: rash, erythema infantum.

erythaemia (ايرِٿيمِيا)
[G. erythros ڳاڙهو; haima, رت]
رت ۾ ڳاڙها جزا گهٽا هئڻ، ڳاڙهه رتائي. ڏسو erythrocythaemia.

erythroblast (ايرِٿرو بلاسٽ)
[G. blastos, ٻج]
هڏي جي ڳاڙهي مِکُ منجهه هڪ وچڙي وارو ڳاڙهه جزو گهرڙو جنهن مان رت جا ڳاڙها جزا جنم وٺندا آهن. ڳاڙهه ذرو جنم گهرڙو. اوائلي ڳاڙهه جزو.

erythroblastosis foetalis
(ايرِٿرو بلامسٽوسِس فيٽيلِس)
[L. fetus, ڦرُ]
ماءُ پيءُ مان جڏهن هڪ جو رت Rh+ve ۽ ٻئي جو Rh-ve هجي ته ٻار جو رت ڪير جيان ڦاٽي پوندو آهي،

رت ۾ ڳاڙهه جزن جي کوٽ. ڳاڙهه جز اوڻائي.

erythrocytosis (ايرٿرو سِٽو سِس)
ڏسو: erythrocy thaemia

erythroderma (اريٿرو ڊرما)
چمڙي جي گهڻ ڳاڙهائي.

erythrogenic (ايرٿرو جِينِڪ)
1. چمڙيءَ کي ڳاڙهو ڪندڙ، 2. رت جا ڳاڙها جزا پيدا ڪندڙ. ڳاڙهه پيدائڪ.

erythropoiesis (ايرٿرو پوئي سِس)
[G. poiesis, پئدائش]
ڳاڙهه جزن جو پيدا ٿيڻ، ڳاڙهه جُز جنمجڻ.

eschar (ايس ڪار)
[G. eschara, ڪڙي]
ڦوڪٽي يا ڦوڦيندي جي ڪڙي، جيڪا چلڻ جيان لهندي آهي. ائين سڙڻ، پوسرائڻ ۽ بجلي وسيلي ڏنيءِ ڏيڻ ڪانپوءِ ٿيندو آهي. ساڙيل ڪڙي.

escharotic (ايس ڪاروٽِڪ)
ساڙيل ڪڙي پيدا ڪرڻ جوڳو گماشتو، ساڙ ڪڙي پيدائڪ.

Escherichia (ايشي ريڪِا)
لِيڪَ جيوڙن جي هڪ جنس جيڪا چرندڙ ۽ گرام (-ve) آهي. ان جو اڪثر واسو آنڊو آهي.

Esmarchs bandage (ايسمارخ)

نتيجو رت اُوڻائي ۽ سائي هوندي آهي، رت اندر اوائلي ڳاڙهه جزن جو تعداد گهٽو ٿي ويندو آهي. ڳپ اوائلي ڳاڙهه جزائپ.

erythrocyanosis frigida (ايرِٿرِو سائيا نوسِس فِرِجڊا)
[G. kyanos, نيرو L. frigus, ٿڌو]
شريانڙن جي سيٽجڻ ۽ سُجڻ واري حالت جنهن ۾ اها جاءِ ڪاري نيري ۽ ٿڌي ٿي ويندي آهي، رتوڻي ڪارنيرائي ٿڌائپ.

erythrocytes (ايرِٿرو سائٽز)
رت جا ڳاڙها جُزا جيڪي نارمل هجن ۽ انهن ۾ وِچڙيو (nucleus) نہ هوندو آهي.

erythrocythaemia (ايرِٿرو ساءِ ٿِيمِيا)
رت ۾ ڳاڙهه جزن جي گهٽائي، ان جا ہ سبب آهن:
1. erythroytosis: جڏهن ماس اٽتن کي آڪسيجن جي سخت ضرورت هوندي آهي مثال پيدائشي دلي وڏ تہ رت ۾ ڳاڙهه جزن جو تعداد وڌي ويندو آهي.
2. potycythoema vera (erythraemia): سبب اڻ ڄاتل آهي.

erythrocytopenia (ايرِٿرو سِٽو پِينِيا)
[G. penia, گهرج]

ايسمارخ ٽي جيڪا آپريشن ڪان
اڳ ٽنگ ٻانهن ۾ سوڳهي ٻڌي پوءِ
هٽائبي آهي تہ جيئن عضوي مان
رت گهٽايل هجي ۽ آپريشن دوران
گهٽ رت وهي.

espundia (ايس پنڊيا)

ڏکڻ آمريڪي چاماٿو ڪارو آزار
(laishmaniasis).

E. S. R. (erythrocyte dedimentation Rate)

رت جي هڪ ٽيسٽ جنهن ۾ ڳاڙهـ
جزن ڪي اٿرائي ان جي ماپ ڏسبي
آهي، جيوڙائپ سبب خاص ڪري
سلهہ ۾ اها ماپ وڌي ويندي آهي،
(نارمل اي ايس آر: 1-12 mm/mm/hr).

essence (اي سينس)

اسپرٽ ۾ اڏند تيل جو ڳارو، سَتُ،
جوهر، تت، روح، سار.

ether (ايٿر)

[G. aither, نج هوا]

اِيٿر، اڪاس تتو، هڪ بيهوش
ڪندڙ دوا.

ethics (اي ٿِڪس)

[G. ethos, ريت]

اخلاقي ريتن رسمن رواجن جو ضابطو،
اخلاقي اصول، طب جا اخلاقي اصول
يا ضابطو، طبي اخلاقيات.

ethmoid (ايٿ موائڊ)

[G. ethmos, چاڻي]

نڪ جي پاسائتي پتين ۽ نڪ جي
وچين هڏي جي مٿين حصي ڪي
ڳاهيندڙ ڪکر جهڙو هڏو، چاڻي
نڪ هڏو.

eugenics (يُوجينڪِس)

[G. eu, چڱو; genos, جنم]

ايندڙ انساني نسل بهتر بنائڻ جي
عوامل جي اڀياس وارو علم، جُنگ
ٿهي چاڻ.

eunuch (يونڪ)

[G. eunouchos, ڪٽ جي حفاظت]

خصي ڪيل مرد، خواجہ سرا، ڪدڙو.

eupepsia (يُو پيپسِيا)

[G. peptein, هضم ڪرڻ]

نارمل هاضمو.

euphoria (يُوفوري آ)

[G. pheresthai, ڀاهرجڻ]

حد ڪان وڌ سِٺائيءَ سرهائيءَ جو
احساس، سَرهاڻ.

Eustachian (يُوس ٽئڪين)

نڙي ۽ وچ ڪن ڪي ملائيندڙ لنگهہ
نلي جنهن مان هوا گذرندي آهي تہ
جيئن ڏهلڙيءَ جي ٻنهي پاسي
هوائي داب برابر رهي. اها زڪام
۽ هوائي جهاز جي چڙهڻ لهڻ مهل
ٻتجي ويندي آهي. ڪنڙائي نلي.

euthanasia (يُوٿي نئزِيا)

[G. thanatos, موت]

1. بنان تڪليف وارو موت 2 ان شخص

جو بي تڪليف موت جنهن کي اڻ چٽندڙ بيماري لڳل هجي. چگموتائي.

eutocia (يُوٽوسِيا)

[G. tokos, ويم]

بنان تڪليف جي قدرتي ۽ نارمل ويم جنهن ۾ ڪا پيچيدگي نه ٿي هجي، چڱو ويم.

evacuation (اِوي ڪيو ائشن)

[L . evacuare, خالي ڪرڻ]

ڪنهن پولائي کي خالي ڪري ڇڏڻ، هنگي ڇيڙائتو، وڏ آندو خالي ڪرڻ. هنگڻ، ٻُوڪڻ.

evaporate (اوي پورئٽ)

[L. e, ٻاهر; vaporate, ٻاڦ سان پرڻ]

ٻاڦ سان پرڻ، ٻاڦ ڪرڻ، ٻاڦي ڇڏڻ، ٻاڦڻ.

eversion (ايورشن)

[L. evertere, اندران ٻاهر ابتو ڪرڻ]

ڳوٽري جيان اندر ڪاز ٻاهر ابتو ڪرڻ، اُبتائڻ، اُبتاءُ.

evisceratio:1 (ايوي سرئشن)

[L. eviscerare, آندا ڳوندا ٻاهر ڪيڻ]

ڪنهن شيءِ جا آندا ڳوندا يا اندريان انگ عضوا ٻاهر ڪيڻ، عُضوا ڪوري.

evulsion (ايولئشن)

[L. evulsus, evellere, ڪنهن شيءِ کي سٽ ڏئي چنڊڻ]

ڪنهن انگ کي زور سان سٽ ڏئي چنڊڻ، چنٽائي، چنائي.

Ewings tumour (ايونگ)

ٻن سالن جي ڄمار کان اڳ ڊگهي هڏي جي نريءِ جو ڳوڙهو، ايونگ جو ڳوڙهو.

exacerbation (ايڪسي سرئشن)

[L. exacerbare, ڇپوسرائڻ، چيڙائڻ]

علامتن جي حدت ۽ شدت، تِکائي.

exanthema (ايڪسين ٿِيما)

چمڙيءَ جو ٽِڙڪڻ، چَمر ٽِڙڪاءُ.

excision (ايڪسي زن)

[L. excidere, ڪپي ڌار ڪرڻ].

ڪو حصو ڪپي ڌار ڪرڻ.

excitability (ايڪساءِ ٽبلٽي)

[L. excitare, جاڳائڻ، جوش ۾ آڻڻ]

جلد جوش ۾ اچڻ، چُرچ يا ٽوڪر جو تيز تکو جوابي عمل، تِکَ جوشائي.

excitation (ايڪسائيٽيشن)

جوش ۾ اچڻ جو عمل، جوشائپ، چوڪرائپ، چُرچائپ.

excoriation (ايڪس ڪوريئشن)

[L. ex, کان; corium, چمر; excorcare, چِلڻ]

رانيوٽو، رهڙ. ڏسو: abrasion.

excrement (ايڪس ڪِري مينٽ)

گونهه، ٽورو، ڪاڪوس، ليندا، گونهه مُٽ، پاخانو، فُضلو، ڪرفتي.

excrescence (ايڪس ڪِري سينس)
ماس اٽت جي غير فطري ايريل ٻُوند يا اوسر.

excreta (ايڪس ڪِريٽا)
فُضلو، ڪرفتي، هنگيل مُتيل خارج يا ٻاهر ڪڍيل شيء، ڪرجُو.

excretion
فضلي يا خارج ٿيڻ جو عمل، اِخراج.

exentration (ايڪسِن ٽيرِي شن)
[L. exenterarte, ex, ڪان ٻاهر; enteron, آندو]
اندريان انگ عضوا ٻاهر ڪڍي ڇڏڻ.

exfobiation (ايڪس فوبي ائشن)
[L. exfoliate, ڇوڏا لاهڻ، پن ڇاٽڻ]
ماس اٽتن جو تهن جي شڪل ۾ ڇلي لاهڻ، ڇوڏن يا ڇلرن جو ڇلجڻ، ڇلرائپ، ڇلرائي.

exhibitionism (ايڪسي- بي-شنِزم)
[L. exhibere, ڏيکارڻ]
پاڻ ڏانهن ڌيان ڇڪائڻ لاءِ پنهنجو ڏيکاءُ، ايستائين جو ڪپڙا لاهي پاڻ ڏيکارڻ، اها هڪ نفسياتي ڪيفيت آهي. ڏيکاءُ، نِماءُ، جنسي انگن جي نمائش.

exhumation (ايڪس، هيُو-مئشن)
[L. ex, ٻاهر; humus, زمين، پَٽُ]
دفنائڻ ڪانپوءِ، قبر مان لاش ڪڍڻ، لاش ڪڍڻائي. قبر ڪُشائي.

exocrine (ايڪسو ڪِرائن)
[G. exo, ٻاهر; krinein, ڌار ڪرڻ]
اهي غدود جيڪي نلي وسيلي پنهنجي رس ٻاهر ڪيندا آهن. ناليا غدود، ٻاهر رس پيدائڪ غدود.
ڏسو ضد: endocrine, ductlen glands (بي ناليا غدود).

exogenous (ايڪسو جي نس)
ٻاهروڪي اصليت وارو، ٻاهريون، ٻاهر ڦُٽيل. ڏسو ضد: endogenous.

exophthalmos (ايڪسوف ٿيل موس)
[G. ophthalmos, اک]
ٻاهر نڪتل اکين جا دوڏا، دوڏائپ.
ڏسو ضد: endophthalmos also goitre.

exostosis (ايڪسوس توسِس)
[G. osteon, هڏو]
هڏي جو حد کان وڌ اوسر، وڌاءُ يا ڳوڙهي. هڏائون. ڏسو ضد: enostosis.

exotoxin (ايڪسو ٽاڪسِن)
[G. toxikon, زهر]
جيوڙي جو ٻاهر ڪڍيل زهر جيڪو گهرڙي جي اوسر ٻاهر ماحول متاثر ڪندو آهي.
ڏسو ضد: endotoxin.

expectorant (ايڪس پيڪٽورنٽ)
[L. expectorare, سيني مان ٻاهر ڪڍڻ]
بلغم وڌائي ڪيندڙ دوا، بلغم آڻڪ دوا.

expectoration
بلغم يا کانگهاري ڪڍڻ جو عمل، ساهه نلين کي بلغم کان آجو ڪرڻ، سيني صفائي.

expiration (ايڪس پرئشن)
[L. expirare, ساهه ٻاهر ڪڍڻ]
ڦڦڙن مان ساهه ٻاهر ڪڍڻ، ٻاهريون ساهه.

exploration (ايڪس پلو رئشن)
[L. explorare, ٻاهر کوج لڳائڻ]
وڍ ڪٽ وسيلي بدن جي کوجنا ڪرڻ ته جيئن مرض سڃاڻي سگهجي، جيئن پيٽ چيري ۽ کولي ڏسبو آهي ته آخر مسئلو ڇا آهي؟ کوجنا.

expression (ايڪس-پريشن)
[L. premere, دٻائڻ]
1. زور وسيلي ٻاهر ڪڍڻ، جيئن رحم مان اور ۽ ٿڻ مان ٿڃ ڪڍبي آهي، 2. منهن يا چهري تي احساس، جذبي ۽ ڪيفيت جو اظهار يا تاثر.

exsanguination (ايڪس سينگوي نئشن)
[L. exsanguis بي رتيو]
بي رتيو بنائڻ، بي رتيائي.

extension (ايڪس ٽئنشن)
[L. extendere, ڊگهيرڻ]
بت جي وريل انگ يا حصي کي سڌو ڪري ڊگهيرڻ، ڊگهيرائي.
ڏسو ضد: flexion.

extensor
مشڪ جيڪا سيڱجي بت جي انگ يا حصي کي سڌو ڪري يا ڊگهيري، ڊگهيرائڪ مُشڪَ.
ڏسو ضد: flexor.

extirpation (ايڪسٽر پئشن)
[L. extirpare, پٽي ڇڏڻ]
بدن جي ڪنهن حصي کي مڪمل طور پاڙئون پٽڻ، پاڙپٽ.

extra-articular (ايڪسٽرا-آرٽي-ڪيُو-لر)
سنڌ کان ٻاهر، ٻاهر سنڌيو

extracapsular (ايڪسٽرا ڪيپسُولر)
انگ پوش کان ٻاهر، ٻاهر پوشيو.

extracardiac (ايڪسٽرا ڪارڊياڪ)
دل کان ٻاهر، ٻاهر دِليو.

extracellular (ايڪسٽر سيلُولر)
گهرڙي کان ٻاهر، ٻاهر گهرڙيو.

extracorporeal (ايڪسٽرا ڪارپوريل)
بت کان ٻاهر، ٻاهر جسميو

extracorpuscuclar (ايڪسٽرا ڪارپُو سُولر)
رتوڻن جزن کان ٻاهر، ٻاهر جزيو.

extract (ايڪس ٽريڪٽ)
[L. extrahere, ٻاهر ڇڪڻ]
سارُ، سِتُ، تت، رس، عرق، مالُ، جوهر، مول، نچوڙ.

extraction (ايڪسٽريڪشن)
ڇڪي ٻاهر ڪڍڻ، ڏند ڇڪي ٻاهر ڪڍڻ.

extradural (ايڪسٽرا ڊيُورل)
مغزي ٻاهرين ته ڪان ٻاهر، ٻاهر مغزي ڪوپيو.

extragenital
جنسي انگ ڪان ٻاهر وارا ٻت جا حصا، ٻاهر جنسي انگيو.

extrahepatic
جيري ڪان ٻاهر، ٻاهر جيريو.

extramural (ايڪسٽرا مِيُورل)
[L. murus, ديوار، پت]
عضوي يا نليءَ جي ديوار ڪان ٻاهر، ٻاهر پتيو.

extraperitoneal (ايڪسٽرا پيري ٽونيل)
پيريٽونيم ڪان ٻاهر، ٻاهر پيٽ استريو. ڏسو peritoneum

extra pleural (ايڪسٽرا-پلورَل)
[G. pleura, پاسو]
ڦڦڙ پوش ڪان ٻاهر، ٻاهر ڦڦڙ پوشيو.
ڏسو: pleura, plombase.

extra renal (ايڪسٽرا رينل)
دل جي اصلوڪي ڌڙڪي ڪان اڳ ڌڙڪو (premature beat)، اڳ ڌڙڪائي.

extra systole (ايڪسٽرا سسٽول)
پڌر يا سيني جي پتيءَ ڪان ٻاهر، ٻاهر پڌريو.

extra-thoracic (ايڪسٽرا ٿوري سڪ)
ٻچيداني يا رحم ڪان ٻاهر، ٻاهر رحميو.

extra-uterine (ايڪسٽرا يُوٽيرائين)
ٻچيداني يا رحم ڪان ٻاهر، ٻاهر رحميو.

extra vasation (ايڪسٽرا ويزي شن)
[L. vas, نلي].
پاڻياٺ جو نلي ڪان ٻاهر سيمو، ٻاهر نليءَ سيمو.

extra venous (ايڪسٽرا وينس)
رڳ ڪان ٻاهر، ٻاهر رَڳيو.

extrinsic (ايڪس، ٽِرن سِڪ)
[L. extrinsecus, ٻاهر پاسي]
E. Factor: $[B_{12}]$ وٽامن

extro version (ايڪسٽرو ورشن)
1. اندر ڪان ٻاهر ابتو ٿيڻ.
E. of the Bladder (ectopia vesicae):
مثاني جو ابتجڻ، مثاني أبتائي.
2. نفسيات ۾ خيالن جو اندر بدران ٻاهر رُخ ڪرڻ.

extrovert (ايڪسٽرو ورٽ)
[L. vertere, ڦرڻ، مُڙڻ، ورڻ]
نفسيات ۾ اها اصطلاح يونگ جي آندل آهي. ماڻهن جا ٻه قسم آهن، ٻاهر لڙيل ۽ اندر لڙيل. ٻاهر لڙيل شخص ٻاهرين ماڻهن جي ورتاءُ جي جواب ۾ پنهنجو رويو يا ورتاءُ رکندو آهي. ڏسو ضد: introvert.

exudate (ايڪسيُو ڊيٽ)
[L. exudare, پگهر جيان نڪرڻ]
وار نلين جي ديوارن، يا ٻت جي

مسامن مان پاڻياٺ ٽمي ٻاهر نڪرڻ، ٽميو.

exudation ٽِمَر، ٽمڻ.

eye (آءِ):

اک، نيڻ، نيتر، چشم (ف)، عين (ع).

eye-ball (آءِ بال)

اک جو ڏوڏو، اکوٽو، اکو، ڏيلهو، ديدو، تارو، ڏوکهو.

eye-brow (آءِ برو)

ڀرون، ڀروٽو، ابرو.

eye-lash (آءِ ليش)

پنبڻ، پنبڻي، الڪ، پنجڙ، پنجڙي، پنجڻ.

eye-lid (آ لِڊ)

ڇپر، پلڪ

eye-sight

بصارت (ع)، ديد (ف)، نظر، ڏِسٽي، بينائي. ڏسو : vision.

eye-teeth

مٿي پاسي وارا ٻه اڳيان نوڪدار ڏند. ڏسو: canine teeth.

◆

F

Face (فيس)

منهن، چهرو، پاڪو، مُهاندو.

visage ڏسو

facet (فيسيٽ)

[F. facette, ننڍو منهن]

هڏي يا پٿريءَ جو ننڍڙو لسو ۽ ٺئون مٿاڇرو، تِلڪڙي.

facial (فيشل)

[L. facies, منهن، ٻاهرين صورت]

مُنهن يا چهري بابت مُونهون، مُنهائتو.

F. Nerve: مُنهن تنت ستين ڪاپاري (cranial) تنت.

F. paralysis: منهن تنت جي سن هئڻ سبب منهن جو اهو پاسو مفلوج يا اڌ رنگ ٿيڻ.

لقوو، ڏسو: Bells palsy.

facies (فئسِيز)

ڪنهن ڪنهن بيماريءَ جو مخصوص مهاندو يا چهري جو تاثر هوندو آهي. مرض مهاندو.

Adenoid F: پڻيل وات، ٻوڙاڻ سبب چهري تي خالي تاثر، ڪوئلي مُهاندو.

F. Hippocratica: ڦڪو ڦڪو منهن جڻ مرڻ وارو هجي. بقراطي مهاندو.

F. Parkinson: بي تاثر چهرو جڻ نقاب پهريل هجي، واڇ مان گِگ وهڻ، پار ڪنسوني مُهاندو.

F. Syphilitic: موروثي آتشڪ ۾، هَني جهڙو اپريل نرڙ ۽ ڪاڏي ٺاڪي مُهاندو.

facultative (فيڪل ٽٽيو)

[L. facultas, صلاحيت]

مختلف حالتن هيٺ جيئڻ جي صلاحيت، جيئن جيوڙو آڪسيجن يا ان ڪانسواءِ جي سگهنلو آهي. مُوجبائي.

faecalith (فِيڪِي لِٿ)

[G. lithos, پٿري]

آنڊي جي پٿري. آنڊي پٿري.

faeces (فِيسيز)

[L. faeces, ليندا]

ليندا، ٿورو، گونهه، پاخانو، ڪاڪوس.

Fahrenheit (فارن هائٽ)

ٿرماميٽر جي ماپ، پاڻيءَ جو ڄمجڻ وارو نقطو 32° ۽ ٽهڪڻ وارو نقطو 212° آهي.

faint (فئنٽ)

غشي، مورڇا، وقتي بيهوشي. Also syncope.

falciform (فيل سي فارم)

[L. falx, ڏاٽو]

ڏاٽي ڊول.

Fallopian tubes (فيلو پين)

ٻچيداني جي مٿين حصي کان نڪرندڙ چار چار انچ ڊگهيون نليون. اهي

نليون بيضي کي رحم تائين رسائڻ جو ڪم ڪنديون آهن. بيضي نليون.

Fallots tetralogy (فيلس ٽيٽرالاجي)

فيلسي چوڪڙي، دل جي پيدائشي بيماري جنهن ۾ چار نقص هوندا آهن.

falx (فالڪس)

[ڏاٽو .L]

ڏاٽي جهڙو، ڏاٽو، ڏاٽ شڪليو.

familial (فيمي لِيل) [L. families, [گهراڻو

خاندان يا ڪٽنب بابت جن جا ڪيئي ڀاتي ساڳي مرض ۾ ورتل هجن، خانداني، ڪٽنبي. موروثي.

Fanconi syndrome

ڏسو: amino-aciduria.

fang (فينگ) ڏند جي پاڙ

fantasy (فينٽاسي)

[G. phantasia, خيال، وهم، تخيل]

پنهنجن خواهشن ۽ مزن موجب خيالي دنيا، شخصي اوسر ۾ اها حقيقت کان بنهه دور ڪري ڇڏيندي آهي. خيالي دنيا.

Farmers lung

هاريءَ جو ڦڦڙ، سڪل گاهه، ٺهه جي دز سبب ڦڦڙ جو دزجي وڃڻ، ڦڦڙ دزائي.

fascia (فيشيا)

[پٽو .L]

ڳنڍيندڙ اُٽت جي ڇَوَ جيڪا چمڙيءَ کي هيٺين اٽت سان ڳنڍيندي آهي. اها مشڪن جي چوڌاري ويڙهيل ٻه هوندي آهي ۽ انهن کي هڪٻئي کان ڌار يا گڏي ٻه رکندي آهي. ڇڄڙي ڇَوَ.

fasciculus (فيسي ڪيُولس)

[هڪ ننڍو بنڊل .L]

مُشڪن يا تنتن جو ننڍو بنڊل.

fastigium (فيسٽي جِيَم)

[چوٽ .L]

تپ جي چوٽي، بيماري جي پوري تڪميل يا مُدو.

fat (فيٽ)

چربي، وَهه.

fat. Soluble وهه ۾ ڳرندڙ وٽامن A, D,E,K

fatigue (فٽيگ)

[L. fatigare, ٿڪجڻ]

ٿڪُ، مشڪ جي ردعمل گهٽجڻ کي مشڪ ڏک چئبو آهي.

fatty degeneration (فيٽي ڊي جنريشن)

اُٽتن جي پيچ ڏاهه جنهن ۾ گهرڙي جي ڳرُ اندر سٿي جا ترورا پيدا ٿيندا آهن. ائين جيري، گردي ۽ دل جي مرضن ۾ ٿيندو آهي. سٿيي پيچ ڏاهه.

fauces (فاسيز)

[گلو .L]

وات کان نڙيءَ ڏانهن تنگ، جنهن مٿان تارون ۽ هيٺ ڄڀ هوندي آهي.

favus (فئوَس)
[L. مانارو]
ڏڏُ جو قسم، جنهن ۾ پيالي جي شڪل جون پيليون ڪڙيون پڌبيون آهن. مانارڪي هيڊي ڏڍ. ڪارڻ جيوڙو: Trichophyton shoenleini.

febrile (فيبرِل)
[L. febris, ٻرو، بخار، تپ]
ڪوسا لِڳ، تپيل، تپ سان.

fecundation (فيڪَنڊيشن)
[L. fecundus, ڳُڪي]
ڳُڪي ٿيڻ، ڳُڪجڻ، پيٽ سان ٿيڻ.

femoropopliteal (فيمورو پاپلي ٽيَل)
[L. femur, سٿرائو هڏو; poples, ران]
سٿر گوڏائون ڪُبيو.

femur (فِيمر) [L.]
سٿر جو هڏو، سٿرائو هڏو، جسم جو سڀ کان، ڊگهو ۽ مضبوط هڏو.

fenestra (فينِسٽرا)
[L. ڳڙڪي]
ڳڙکي يا دري جهڙو ٽُنگ. ڳڙڪيو ٽُنگ.
F. oralis: بيضوي دري، وچين ۽ اندرين ڪن جي وچ ۾ ڳڙڪ.
F. rotunda: گول دري، مٿين دري هيٺان گول ڳڙڪ.

fenestration
پيريءَ جي ٻوڙائي گهٽائڻ لاءِ اندرين ڪن ۾ ور ڪٽ وسيلي ڳڙڪه بنائڻ ۾ ڳڙڪ بنائڻ. ڳڙڪائڻ.

ferment (فرمينٽ)
ڏسو: catalyst.

Fermentation
[L. fermentum, خمير]
خمير هئڻ، خميرجڻ. جهڙوڪ: ڊبل روٽي، پنير ۽ شراب.

fertilization (فرٽي لاءِ زيشن)
[L. fertilis, ڳُڪي]
مرداڻي ٻج ۽ زناني بيضي جو ميلاپ، ڳُيجڻ.

fester (فيسٽر)
گند يا پونءِ ڪرڻ، گندجڻ، پُونئجڻ.

fetor (foetor) (فِيٽر)
تيز تکي بانس، ڇٽ، مَنڌ، وات جي ڌپ (F. oris)

fever (في وَر)
[L. febris, تپ]
تپ، بخار، ٻرو، ڪٽس (pyrexia).

fibre (فائبر)
[L. fibra, تند]
ڌاڳي جيان اڏاوت، تندُ، تاندورو، ڳڙڪ، تند جو ٻه تندو، تندورڙو، تاندورڙو. (فائبرِل) fibril.

fibrillation (فِبرِ ليشن)
دل جو بيقاعدي ۽ اڻ هم آهنگي ڌڙڪو، دل جو مٿيون حصو هيٺين حصي کان تيزيءَ سان ڌڙڪندو آهي، ان ڪري ٻنهي حصن جي ڌڙڪي ۾ هم آهنگي هئڻ نه سبب

بئي الڳ الڳ ڌڙڪندا آهن، بيقاعدي دِلي ڌڙڪو.

fibrin (فائبرِن)

اها ڳڙ (matrix)، جنهن تي رت جو چميل چڪو ٺهندو آهي. فبرنوجن جي مٿان ٿرومبين جي اثر سبب رتوڻو چڪو ٺهندو آهي، فائبرن. ڏسو: fibrinogen.

fibrinogen (فائبرِنوجِن)

اها هڪ ڳرڻ جوڳي رتوڻي پروٽين آهي، جنهن مان نہ ڳرڻ جوڳي پروٽين فائبرن ٺهندي آهي، فائبر نوجڻ، فائبرن کي جنم ڏيندڙ.

fibrinogenopenia (فائبرنو-جينو-پي نِيا)

[L. fibra, تند; G. penia, کوٽ]

رتوڻي پلازما ۾ فائبرونوجڻ جي جائي چر کان کوٽ يا اڻاٺ. فائبرنوجڻ اڻاٺ.

fibrinolysin (فائبرنو لاءِ سِن)

معمولي ڌڪ کانپوءِ اهو خميرو جيڪو فائبرن کي ڳاري ڇڏيندو آهي. فائبرن ڳار خميرو.

fibrinolysis

فائبرن جي ڳرڻ جو عمل، فائبرن ڳارائپ يا ڳارائي.

fibro-adenoma (فائبرو-ايڊي نوما)

[G. aden, غدود]

تاندوري ۽ غدودي اڻتن مان ٺهيل سادو ڳوڙهو. فائبرو ايڊي نوما.

fibroblast (فائبرو بلاسٽ)

[G. blastos, اوائلي ٻج] also blastos.

اهو گهرڙو جنهن مان ڳنڍيندڙ اُڻت جنم وٺندي آهي، فائبرو بلاسٽ. تند کي جنم ڏيندڙ، تند ڄمائڪ.

fibro cyst

[G. kystis, مثانو]

فائبروما (تاندوري ڳوڙهو) جيڪو رجهي تاندوري ڳوٿريءَ ۾ بدلجي ويو هجي، تاندوري ڳوٿري.

fibrocyte (فائبروسائٽ)

تاندورو گهرڙو.

ڏسو: fibroblast.

fibroid (فاءِ برائڊ)

تاندورو مشڪي، سادو ڳوڙهو، اڪثر ٻچيدانيءَ ۾ لڀندو آهي، تاندوريل ڳوڙهو. فائبرائڊ.

fibroma (فائبروما)

هڪ سادو ڳوڙهو جيڪو رڳو تاندورن سان جڙيل هوندو آهي، تاندوري ڳوڙهو. فائبروما.

fibromyoma (فائبرومايوما)

تاندوري ۽ مشڪي اڻتن مان ٺهيل هڪ سادو ڳوڙهو، تند مشڪائون ٺهيل ڳوڙهو، فائبرومايوما.

fibrosarcoma (فائبروسار ڪوما)

ماس ڳوڙهي جو قسم هي هڪ هاڃيڪار ڳوڙهو آهي جيڪو تاندوري گهرڙن مان اُسرندو آهي. تاندوري ماس ڳوڙهو. فائبرو ساريڪوما.

fibrosis (فائبرو-سِس)
ڪنهن انگ اڏاوت ۾ تاندوري اُٽت جي گهڻ واري حالت، تاندور گهٽائي، تاندورائپ.

fibro vascular (فائبرو-ويس-ڪيُولر)
اهو تاندوري اُٽت جنهن ۾ رت نلين جي جهجهائي هجي.

fibula (فِبيُولا)
[L. پڪڙ]
گوڏي کان هيٺ ٽنگ جي ٻاهرين پاسي ٻت جي تمام ڊگهن ۽ سنهن هڏن مان هڪ هڏو ان جو مٿيون چيڙو جنگهاٽي هڏي (tibia) ۽ هينيون چيڙو مُري جي هڏي (talus) سان سينڌ ناهڻ ۾ شريڪ آهي. پڪڙ هڏو، فيُولا، ٽِٽائي هڏي.

Filaria (فِلئرِيا)
مليريا جهڙو، اهو هڪ ڌاڳي جهڙو سنهڙو مفت کائو ڪينئڙو آهي جيڪو لِمف نلين کي بند ڪري هاٿي پيَر جو مرض پيدا ڪندو آهي، فِليريا، هاٿي پيَر جو ڪينئڙو.
ڏسو: Elepahntiasis, Barbados leg, filariasis (هاٿي پيَر).

filariasis
فليريائي ڪينئڙي جي بيماري يا هاٿي پيَر، فِيل پا (ف) ڏسو: elephantiasis.

filaricide (فلَري سائڊ)
[L. filum, ڌاڳو; caeder, مارڻ]
فليريا مار يا ناس دوا.

filiform (فلي فارم)
[L. filum, ڌاڳو]
ڌاڳي روپيو.

filter (فِلٽر)
ڇاڻي، گِيچڻ.

filtrate (فِلٽرئٽ)
ڇاڻ، ڇاڻيل مادو.

filtration
ڇڻجڻ، ڇاڻڻ يا ڇڻڻ جو عمل، ڇڻائپ.

filum (فائلم)
[L. ڌاڳو]
تند يا ڌاڳي جهڙي سنهي شيءِ، ڌاڳو، تنديو.

fimbria (فِمبرِيا)
[L. جهالر]
جهالر يا جاپاني ونجڻي جي شڪل جيان جيئن بيضي نليءَ جو بيضي جهٽيندڙ چيڙو، جهٽيندڙ جهالر.

fish skin (فِش اسڪن)
ڏسو: ichthyosis.

fission (فِشن)
[L. fissus, findere, ڏرجي ٻه اڌ ٿيڻ]
جيوڙن يا تمام پتڪڙن جيون جي ڄم جو طريقو جيڪي وچان ڏرجي ٻه اڌ ٿيندا آهن ۽ هر اڌ هڪ الڳ مڪمل جيو هوندو آهي، ڏري ٻه اڌ ٿيڻ، ڏرجڻ.

fissure (فِشر)

[L. fissure, چير، ڏار، ڦوٽ]

چير يا ڏار يا ڦاٽ، ڀاڱ، ڏرُ، ڦوٽ، ڏرو، ٻاسور.

Anal Fissure: نواسير مقعد جي ڪني تي هڪ ليڪ جهڙو السر.

Palpebral F: ٻن ڇپرن جي وچ ۾ چير جهڙي وٿي، ڇپر وچوٿي.

fistula (فِسٽيولا)

[L. نلي]

ٻت جي ٻن مٿاڇرن يا ڪونين جي وچ ۾ غير فطري نليءَ جهڙو لنگهه، ناسور، ڀڳندر fistula-in-ano.

fits (فِٽس)

بي اختيار جهٽڪا، ڇڙيون هڻڻ يا تڙڦڻ، جنهن ڪانپوءِ بيهوشي، دورو، مورڇا ڇيڏڪُ. (ڏسو: apilepsy)

fixation (فِڪسيشن)

[L. fixus, figere, ڪپائڻ]

1. ديد ڄاڻ اندر ٻن اکين جو ڪنهن شيءِ تي ائين مرڪوز ٿيڻ جو ان شيءِ جو عڪس ريٽينا جي ٽڪيءَ تي نهي 2. نفسيات ۾ ماءُ پيءُ مان ڪنهن هڪ سان جذباتي يا جنسي لڳاءُ جو بعد ۾ زندگيءَ اندر ڪنهن ٻئي سان لڳاءُ قائم ٿي نہ سگهي. ڪپاءُ.

flaccid (فليڪ سِڊ)

[L. flaccus, لپڙو، ڦيڦو]

لپڙو، ڦيڦو، نرم نرم، ڪونئرو، ڪيرو.

ڏسو: paralysis.

flagellum (فلي جيلم) [L.]

لهرائيندڙ وار جهڙيون پڇڙيون جيڪي ڪيترن جيوڙن کي هونديون آهن، وار پُڇڙي جمع=flagella

flat-foot (فليٽ-فوٽ)

ستو لس پير، پير جي ونگ گهٽ يا نہ هئڻ، تراڪڙو پير.

flatulence (فلي ٽِيُو لينس)

[L. flatus, ڦوڪجڻ]

آڦري، آڦرجڻ، پيٽ ۾ گئس يا اپار، اپار، بادي، ٻمجڻ.

flatus (فليٽس) [L.]

معدي يا آنڊي ۾ هوا، آنڊوٽي هوا.

flea (فِلي)

رت پياڪ جيت ڪارڙو، جيڪو انسان ۾ بيماري منتقل ڪندو آهي.

Human flea (pulex irritans) انساني ڪارڙو:

Rat flea (xenopsylla cheopis) ڪوئي وارو ڪارڙو:

flex (فلي‌ڪس)

وَرُ-موڙ. ڏسو ضد: extend.

flexibilitas cerea (فليڪسي-بلي‌ٽيس-سِيريا)

لفظي معنيٰ ميڻ جهڙي نرمي يا لچڪ، شخصي ڦوٽ جي نفسياتي بيماري ۾ مشڪن جي لچڪ وڌي ويندي آهي، آخر ۾ هٿ پير عضو جنهن پوزيشن ۾ هوندا آهن،

ڪلاڪن جا ڪلاڪ ائين بنا چرپر
هوندا آهن. بعضي ائين هسٽيريا ۾
بہ ٿيندو آهي. لچڪيدار انگ.

flexion (فلڪشن)
[L. floxus, موڙيل، وريل]
لڱ وراڻ يا موڙڻ جو عمل، ورجڻ.

Flexners bacillus (shigella flexneri)
سوري پيدا ڪندڙ گرام ڪاٽو، لِيڪَ جيوڙو.

flexure (فليڪسر)
[L. وراڻ يا وراٿ]
موڙڻ واري مشڪ، وراڪ مُشڪ.

flocculation (فلوڪلئشن)
ڳاري اندر هلندڙ جلندڙ ڦُلا.

flooding (فلڊنگ)
ماهواري ريلا ڪري وهڻ.

florid (فِلرِڊ)
[L. flendus گل جهڙو]
ڳاڙهو ٽيڻ، گل جهڙو رنگ، گلائتو، ڳاڙهو ڪنول.

fluctuation (فِلَڪٽيُو ئشن)
[L. fuctuare وير جو لهڻ چڙهڻ]
هيٺ مٿي گهاٽي وادي، ٻڏتر، پاٿياٺ پريل ڳوڙهي ڪي آڱر لڳائڻ سان موج جهڙي حرڪت جو احساس.

flutter ڦڙڪو، ڦڙڪو، ڦڙڪي

flux (فِلَڪس) [L. fluxum, fluere, وهڻ]
بت جي ڪنهن بہ خارج ٿيندڙ رطوبت جي گهٽي وهڪ، وهڪ واڌ.

foetor
ڏسو: fetor.

foetus (فِيٽس) [L.]
ڄمر ڪان اڳ ٻلر جيڪو اڄا پيٽ ۾ هجي، ڳپ، گرپ.

folic acid (فولڪ ائسڊ)
[L. folim, پن]
فولڪ ائسڊ وٽامن بي ڪامپليڪس گهراڻي جو هڪ ڀاتي؛ ڳيوراڙي زال ۾ ان جي ڪوٽ پيدا ٿيندي آهي.

follicle (فولِڪل)
[L. folliculus, ننڍڙي ڳوٿري]
1. هڪ ننڍڙي رس ڪيندڙ ڳوٿري،
2. هڪ سادو نليءَ جهڙو غدو.
بيضي دانيءَ جي Graafian F. ڳر ۾ پتڪڙا ڦوٿا هر هڪ ۾ هڪ هڪ بيضو هوندو آهي، بيضي ڦوٿو.
Hair F: هڪ مياڻ جنهن ۾ وار اسرندو آهي. وار جي پاڙ ڳوٿري.

F. Stimulation Hormone (F. S. H.)
gonadotrophic; ٽڱ پچوچري غدود جي هارموني رس.
also, Prolan A/

folliculitis barbae
ڏسو: sycosis barbae.

famentation (فومينٽئشن)
[L. fomentum, لُپري]
ٽاٽار، لُپري، ٽڪور، ٽاڪور، سيڪ، تتاڪ، ٽاڪور، ٽاڪوڙ.

fomite (فومائٽ)
[L. fomes, چهاءُ]
ڪابہ شيءِ جيڪا جيوڙائپ سان ڇهاءُ ۾ آئي هجي سا جيوڙائپ منتقل ڪري سگهي ٿي، مرض ڇهاءُ شيون.

fontanelle (فون تانيل)

food poisoning
گندن جيوڙن واري کاڌي کائڻ سان الٽيون ۽ دست يا دستن ڪانسواءِ کاڌي مان زهرجڻ.

foot (فٽ)
پير. پير جي ڏڏ: Athletes F. ڏسو اِڪوئي: foot rot tinea pedis، عرق جي سور اندر پير کي مٿين پاسي نہ ورائي سگهجڻ (F. Drop)، لڙڪيل پير، ڏسو Tadura :mycetoma: Trench F. (Immersion F.)، ياري لڳڻ سبب پير جي رت جي رسائي بلڪل گهٽجي وڃي، ڳڱيل پير.

foramen (فورئمين) [L.]
تنگ يا سوراخ، اڪثر هڏائين ڳڙک لاءِ استعمال ڪبو آهي، شاهي تُنگ (F. Tagnum) کوپڙي جي تري ۾ کياڙي وٽ وڏو تنگ، جنهن مان مغزي ڏوري نڪرندي آهي.

forceps (فارسيپس)
[L. چمٽا]
ميڊيڪل وار چمٽا، مختلف ڪمن لاءِ مختلف قسم جا چمٽا آهن.

foreign body
اک ۾ چيڪو، سَرڻُ، ڪَنُ، اُناڙو، اُٺهڙو.

forensic medicine (legal medicine, medical furisprudence)
قانوني طب، قانون لاءِ طب جو عملي استعمال.

forehead نراڙ، پيشاني، جبين

formication (prepuce)
سوپاري کي ڍڪيندڙ چمڙي جيڪا ظهر ۾ ڪپي ڌار ڪئي ويندي آهي.

formula (فارميولا)
[L. ننڍو نمونو]
دوا جو نسخو (prescription)، فارمولو.

formulary (فارمِيُولري)
نسخن جو سنگاءُ.

fornix (فارنِڪس)
[L. محراب]
ڳهڻ يا اندريءَ جي محراب جيڪا ڳهڻ جي ديوار ۽ ڳچي رحم جي وچ ۾ هوندي آهي.

fossa (فوسا)
[L. کڏ]
کپ يا کڏو.
Occular fossae: دوڏن جا کوپا، ينيپا.

fourchette (فُورشيٽ) [F.]
سنهي پردي جو ويڙهيل تهہ جيڪو زناني انگ جي ننڍن چپن جي پوين چيڙن کي ڳنڍيندو آهي.

fovea (فووِيا)
[ننڍي کڏ .L]
پينيل کُپ.

fracture (فريڪچر)
[L. fracture]
ڀڳ، هڏي جو ٽٽڻ.
closed (simple) F: بند يا سادو ڀڳ: چمڙي سالم ۽ ڪو ظاهري زخم نہ هجي.
colles F.: ڪولي جو ڀڳُ آڱوٺي پاسي ٻانهاٽي هڏي (radius) جي هيٺين ڇيڙي جو ڀڳُ، ڪانٽي (dinner fork) جي مخصوص شڪل.
comminuted F.: ٽُڪر ٽُڪر ڀڳُ.
Complicated F.: پيچيدو ڀڳ. هڏي ٽٽڻ سان گڏ ڀرپاسي جي عضون انگن جو بہ زخمي ٿيڻ.
compression F.: ڇيلهہ وٽ ڪنڊي جو ڀيڪوڙيل يا ڀچيل ڀڳُ.
Deprened F.: دٻايل ڀڳُ، ٽٽل ڇيڙن جو هيٺين عضون، دماغ يا ڦڦڙن وغيره تي داٻ.
Impacted F.: ڀيڙيل ڀڳُ. هڪ ڀڳل هڏي جو ڇيڙو ٻئي ڇيڙي اندر گهڙي وڃڻ.
incomplete F.: اڻپورو ڀڳ، هڏو رڳو ٽڙڪيل يا ڏريل هوندو آهي، ان ڪري ان کي سائي ٽاريءَ وارو ڀڳُ (Green Stick F.) بہ چوندا آهن اهو خاص ڪري ٻارن جي ڪچين نرين ۾ ٿيندو آهي.
open (compound) F.: کُليل (مرڪب) ڀڳُ.
Pathalogical F.: بيمار ڀڳ، بيماريءَ سبب هڏي جو ٽٽڻ.
Potts F.: ڀڪڙائو هڏي (fibula) جي هيٺين ڇيڙي جو ڀڳ هن ۾ پير پاسيري پاسي مڙيل هوندو آهي.

fraenum (frenum/فرينيم)
[لغام .L]
ماس جو تندو جيڪو ڪنهن عضوي جي چُرپُر کي روڪي، لغام.
F. linguae: ڄڀ هيٺان ماس تندُ.

fragilitas (فري ڄلي ٽس) [.L]
ڀُرڪٽائي، ڪمزور هڏو جيڪو ڀرڪڻ يا ٽٽڻ جهڙو هجي، ڀُرڪٽو هڏو.

framboesia (فريم بيزِيا)
[F. framboise, رسيري]
توشي (yaws) جي بيماري. ڏسو Yaw.

freckles ڇانوان، ڇانئيون، ڇانءِ ڏاڌ، ڇانئيون، ڪير ڏايون.
ڏسو: chlosma, melosma, ephiledes, lentigo, lentigenes.

Freibergs disease.
فراءِ برگ جي بيماري جنهن اندر پير جي تريءَ واري ٻئي هڏي جي مٿي ۾ سنڌائين سوڄ هوندي آهي.

Frend (فرائڊ)

جديد نفسيات جو ابو سِگمنڊ فرائڊ، جيڪو آسٽريا جو هو، هو نفسي چيد (psycho-analysis) جو باني، لاشعور (unconcous mind) جو کوجنائي، محتسب (censur)، دٻائڻ (repression) ۽ ٻاراڻي جنسيت جا نظريا ڏيندڙ آهي.

friable (فِرِيَبل)

[L. friare, ڀورڀور ٿيڻ]

سولائي سان پُرڻ جوڳو، آسانيءَ سان پُرِي ڀوري ٿيڻ وارو، پُرڻ جوڳو، ڀُورجڻ جوڳو، پُرٽو، پُتل.

Friendlars bacillus (klebsiella pneumoniae)

متين ساهه جي سرشتي جو رهواسي هڪ گرام ناڪاري [-] وڏو لڪڻ جيوڙن نمونيا جي بيماري پيدا ڪندو آهي.

Friedreich ataxia (فريڊ رائخ ائٽيڪسيا)

هڪ خانداني بيماري جنهن ۾ مغزي ڏوريءَ جي خرابي سبب مشڪن ۾ هيٺائي ٿي پوندي آهي ۽ مريض ٿڙي ٿاٻڙي هلندو آهي. فريڊ رائخ جي ڏوڏ.

frigidity (فِرِجڊِٽِي)

[L. frigus, ٿڌو]

عورت ۾ جنسي خواهش جي اوڻائي يا ٿڌائي. جنسي ٿڌائي.

frontal (فرن ٽل)

[L. frons, نِرڙ ,پيشاني]

ڪنهن انگ اڏاوت جو اڳيون حصو يا رخ ۽ ان بابت، اڳوتيو.

F. Sinus: نِرڙ جو هڏائون پُور جيڪو پروٽن پويان هوندو آهي.

F. Sinusitis ،سُجاوتيءَ جو سُور

Frost-bite (فراسٽ بائٽ)

انتهائي ٿڌ لڳڻ سبب چمڙي ۽ متاڇري ماس جو ڳڱجي وڃڻ، ان کي ڳڱيل ڦٽ چئبو آهي: جيڪو سڙيل ڦٽ مثل آهي ۽ اڳاري پيدا ڪري سگهي ٿو.

frozen shoulder (فروزن شولڊر)

ڪُلهي جي سنڌ جو سور ڪرڻ ۽ آڪڙجي پوڻ. سُڪل ڪُلهائون سنڌ.

fructose (also laevulose) (فرڪٽوز)

[L. fructus, ميوو]

ٻوٽن، گلن ۽ ميون ۾ موجود هڪ اٽيو، (monosaccharide) مناڻ ماکي ۽ ڳڙ جو مناڻ ٻه فرڪٽوز آهي. ميوي جو مناڻ.

fugue (فِيُوگ)

[L. fuga, ڀڄڻ ,ڪان ڀڄڻ]

ڀڄڻ، حقيقت کان ڀاڄ، ويسر جو مُدو.

fulgrant (fulgrating) (فَل گيورنٽ)

[L. fulgar, وِڄ]

امالڪ تير جيان تيز تکو وقتي سُور، سور جي سيٽ.

fulgration (فلگريشن)
ڏنپ وسيلي ماس ساڙي ناس ڪرڻ.

full term
ويم جا پورا ڏينهن، ويم جا 9 مهينا (40 هفتا) پورا ٿيڻ. پورن ڏينهن سان، پريا ڏينهن.

fulminant (فل مِننٽ) fulminating
[L. fulminare, ڪڪرن جو ڪڙڪو ۽ وڄ جو وراڪو]
وڄ جي وراڪي مثل تيزي سان اچڻ ۽ وڃڻ، وڄ وراڪي مثل.

fumigation (فِيُومي گئشن)
[L. fumigare, دونهائڻ]
مادي کي ٻاڦ جي شڪل ۾ آڻي جيوڙائپ مان جند ڇڏائڻ، دونهين، دونهين ڏيڻ.

function (فنڪشن)
[L. function, ڪارڪردگي]
انگ يا عضوي جو ڪم ڪار يا مخصوص ڪارڪردگي، ڪم ڪار.

functional (فنڪشنل)
عضوي ۾ ڪا خرابي نه هجي، پر پوءِ ان جي ڪم ڪار ۾ ڪُڙٻڙ هجي. نفسياتي طور انگن خرابي يا چريائپ بدران رڳو تنتائپ هجي. اڻ انگيو.

fundus (فنڊس)
[L. ترو]
انگ جي پول جي تري وارو حصو، اهو حصو جيڪو تنگ ڪان پري هجي، ترو.

fungicide (فنجي سائڊ)
[L. fungus, ڱٽيي]
سينور ملو يا ناس دوا.

fungiform (فنجي فارم)
سينور روسو، لُنيءَ روپيو.

fungistatic (فنجي اسٽي ٽِڪ)
[G. statikos, اٿارڻ، بيهارڻ]
اها شيءِ جيڪا سينور جي اوسر کي اُٿڻ نه ڏئي، سينور اوسر روڪ دوا.

fungus (فنگس)
نباتي دنيا جو تمام ننڍڙو جيوو نهايت پتڪڙا جيئڙا جيڪي انسان ۾ متچريون ۽ سرشتائي بيماريون پيدا ڪن ٿا سينور.
Ray F: ڪِرڻا سينور (actinomycosis)
جيڪو پاڪ ڦتل ڪرٽن مثل ڏاڳا ڏاڳا ناهيندو آهي، جيڪي پونءِ ۾ گندرف ذرن مثل هوندا آهن. ڏسو:
actinomycosis, ring worm, taenia.

funicultis (فني ڪيُو لاءِ ٽس)
مرداڻي ٻج واري (ٻِرج) ڏوري جي سوڄ.

funiculus (فني ڪيُولس) [L. funis, ڏوري]
ڏوريءَ شڪل انگي اڏاوت.

funnel chest (فنيل چيسٽ)
هڪ پيدائشي عيب، جنهن ۾ سيني

furunculosis (فرنڪِيُولوسِس)
داڻائي داڻا، داڻن جي بيماري. ڏسو: boil

furunculus orientalis
(فرنڪيلس اورينٽ لِس)
اوپر جو داڻو، مُغلئي داڻو، اورنگزيبي داڻو.
also oriental sore, Delhi boil.

fusiform (فِيُوزي فارم)
[L. fusus ڌاڳو وٽڻ جو ٽڪ]
ٽڪ وٽڻ اِتيءَ روپيو.

جي تاڪي پُٽ جي ڪندي ڏانهن پينيل هوندي آهي. ڦيف ڇاتي.

furor (فِيُورر) [L.]
تيز تکي ڪاوڙ، تپجي ڳاڙهو ٿيڻ، ڇتو ٿي پوڻ، باهه ٿيڻ، پڙڪو، ڇتائي.

furrow (فررو)
ڇَر، ننڍي ڊگهي کڏ

furuncle (فرنڪِل)
[L. furuncunculus, داڻو]
ڏسو boil

G

gait (گيٽ)

چال چلت، هلڻ جو انداز، هلڻي، چال.

Ataxic G: ٿڙيل ٿاٻڙيل چال.

G. Cerebellar: ننڍي مغزي چال، ڏوڏا، جهاڪا، ٿيڙيون ٿاٻا، چڪر ۽ پنواٽيون.

Scissors G: قينچي چال، چال دوران هڪ ٽنگ ٻي ٽنگ اڳيان ڌرڻ.

Spastic G: آڪڙيل پير گهليندڙ، ٽنگ ٽنگ ۾ اڙيل چال.

Tabletic C: فوجي چال، دڙهو چال، پير مٿي کڻي امالڪ زور سان پٽ تي پير سان دڙهو هڻڻ.

galactagogue (گِيلڪٽَگاگ)

[G. gala, کير ,ٿڃ; agogos, نيئندڙ]

ٿڃ جي وهڪ وڌائڻ جي دوا يا گماشتو، ٿڃ آڻڪ دوا.

galactin (گِيلِيڪٽِن) (also prolactin).

کير آڻڪ هارموني رس، گيلڪٽين.

galactocele (گيلڪٽوسيل)

اها ڳوٿري (cyst) جنهن ۾ کير يا کير جهڙي پاڻياٺ هجي. کِيرَ ڳوٿري.

galactorrhoea (گليڪٽوريا)

جهجهي ٿڃ اچڻ، ٿڃ گهٽائي.

galactosaemia (گليڪٽوسيميا)

رت ۾ کيري مناڻ گيلڪٽورس جي موجودگي جيڪو جيري ۽ دماغ لاءِ هاڃيڪار آهي. اها هڪ پيدائشي خرابي آهي، جنهن ۾ ليڪٽورس ٽڙڪي گلوڪوس ۽ گليڪٽوس ۾ ورندبو آهي.

galactose (گليڪٽولوز)

هڪ اٽيو مناڻ جيڪو ليڪٽوس يا کيرائتي کنڊ ۾ ليندو آهي. گيليڪٽوس، کيرو مِناڻ.

gall (گال)

ڏسو پِتو يا پِت bile

G: Bladder: جيري جي هيٺ متاڇري تي ناسپاتي روپي ڳوٿري، جنهن ۾ پت گڏبي آهي، پِتي جي ڳوٿري.

G. Stones: سائي مرچ جي داڻن مثل ڪيئي پهلودار پٿريون، پِتي جون پٿريون.

gamet (گي مِيٽ)

[G. gamein, شادي ڪرڻ، پرڻجڻ]

مرداڻو ٻج يا زنانو بيضو، ٻئي جنم ڏيندڙ گهرڙا آهن. ڏسو spermatozoon، ovum.

gamma globulin (گاما گلوبيولِن)

پروٽين گلوبيولن (A, D, E, G & H) جيڪا الرجائي مادي خلاف مخصوص ويڙهاڪ جسمڙن سان

سوڙهه يا رڳوٽي سوڄ وغيره اگاري جا ٻه قسم، سڪل اگاري جنهن ۾ ماس سُسي سُڪي ڪارو ٿي ويندو آهي؛ آلي اگاري، جنهن ۾ ماس سڄل ۽ سم مٿل هوندو آهي.

gargle (گارگِل)

نمڪين پاڻي، مائوٿ واش يا لسٽرين وغيره سان گرڙا ڪرڻ، گرڙا، گرڙيون، گروڙي، گلوڙي، گرگرو، غرغره، غرارو.

gargoylism (گيرگُولِزم)

[L. gurgulio, نڙگهٽ]

موروثي خرابي، جنهن ۾ هڏائون خرابيون ۽ پيڳ، سڄل جيرو ۽ تري، ذهني چَسائي.

gastralgia (گيسٽريلجِيا)

[G. gaster, معدو]

پيٽ جو سور، معدي سور.

gasp (گيسپ)

اوٻاڪي، اوٻاهي.

gastrectomy (گيس ٽريڪٽومي)

سڄو يا ڪجهه معدو ڪپي ڪڍي ڇڏڻ. معدي ڪوري.

gastric (گسٽرڪ)

معدي بابت. پيٽ رس (G. juice)، السر (G. ulcer) ڏسو: ulcer.

gastrin (گيسٽرين)

معدي جي استر مان سِمندڙ هارموني رس جيڪا معدي ۾

پرپور آهي. گاما [γ] يوناني الفابيٽ جو ٽيون اکر آهي، گاما گلوبيولن.

gonglion (گينگ لِيان)

[G. ڳوڙهي]

1. تنتي اڻت جي ڳوڙهي جيڪا تنتي مرڪز جو ڪم ڏيندي آهي جنهن مان تنتي تندون ايندڙيون ويندڙيون آهن، تنتي مرڪز ڳوڙهي. 2. تاندوري واڳ ڏوريءَ (tendon) مٿان ٺهندڙ هڪ ڳوٺري ڪنهن جاءِ تان سُڄي پوڻ، 4. ڪنهن لمف غدود جي سڄيل ڳوڙهي.

G Gasserian: گاسِري تنت ڳوڙهي. 2. تاندوري واڳ واري ننڍي ڳوڙهي، 3. ڪنهن تنت جو ڪنهن جاءِ تي سُڄي پوڻ، 4. ڪنهن لمف غدود جي سڄيل ڳوڙهي.

G Gasserian: گاسيري تنت ڳوڙهي جيڪا پنجين ڪاپاري تنت جي حسي پاڙ تنت مٿان هوندي آهي.

gangrene (گينگ رِين)

[G. gaggraina, اگاري]

رت گهٽ رسڻ يا ملڻ سبب بت جو حصو سُڪي مري ڪارو نيرو ٿي ويندو آهي پو اهڙي اگاريل ماس کي ڪوري ڪپي ڪڍڻو پوندو آهي. اگاريءَ جا ڪيئي سبب آهن. سنئون سٽو ڌڪ، جيوڙائيپ، سوڙهي سُڪ، ٻڌل پٽي، شرياني

ڪروموسوم جي ايڪائي جيڪا ايندڙ نسل ۾ موروثي خصوصيتون منتقل ڪندي آهي. جِين.

general paralysis of insane, (G.P.I.)

چريائي جو عام فالج. آتشڪ جي مرض ۾ جڏهن دماغ تي اثر اچي مت ڪسجي وڃي تہ پوءِ وساري ڪانسواءِ شخصيت ۾ پيچ ڊاهہ پيدا ٿيندي آهي. ڏسو: bacterio therapy, onalanial therapy.

generative (جِنرِي ٽِو)

[L. generare, ڄڻڻ]

ڄم بابت ڄامائو.

genetics (جني ٽِڪس)

نسلي موروثيت بابت اڀياس، موروثي ڄاڻ، نسلائپ.

genital (جينٽل)

جنم ڏيندڙ انگن بابت، جِنس انگيو.

genitalia (جينٽِيليا)

جنم ڏيندڙ انگ/عضوا، اعضاءِ تناسب (ع)

genitor-urinary (جينِٽو يورِنري)

جنم ڏيندڙ ۽ پيشابي انگن بابت، ڄم مُتَ انگ.

genotype (جينو ٽائپ)

فرد کي فطري طور عطا ٿيل موروثي خصوصيتون، نسلي نقشو.

ڪاڏي داخل ٿيڻ مهل نڪري معدي جي رس جي وهڪ ويتر وڌائيندي آهي. گيسٽرين، معدين.

gastritis (گيسٽراءِ ٽِس)

معدي جي سوڄ خاص طور معدي جي استر جي.

gastrocnemius (گيسٽرو ني مِيس)

پني جي ٻُڪ مشڪ جنهن جا ٻہ وڏا مٿا آهن، ٻُڪ مشڪ.

gastrodynia (گيسٽرو ڊِي نِيا)

معدي جو سُور.

gastro-enteritis (گيسٽرو اينٽراِٽِس)

معدي ۽ آنڊي جي استر جي سوڄ، جنهن ۾ الٽيون ۽ دست ٿيندا آهن. سبب ڪاڏي جي جيوڙائپ آهي. گيسٽرو.

gastro scope (گيسٽر اسڪوپ)

معدي ڏسڻو اوزار.

gauze (گاز)

آپريشن ۾ استعمال ٿيندڙ سنهي ڄاري وارو ڪپڙو، ڄاري ڪپڙو.

gelatin (جليٽين)

جانورن جي هڏن کل ۽ ماس کي اوٻارڻ سان حاصل ٿيل ڪونئر جهڙو لڳ لڳ مادو جنهن مان جيلي ٺهندي آهي. جِليٽِين.

gene (جِين)

[G. genesis, نزول]

genu (جي نِيُو) [L.]
گوڏو، ٽڪريل ٽنگون (G. Valgum)، ٽيڙيون ٽنگون (G. Varum).

genus (جِي نَس)
[L. نسلُ]
جِنس، خاندان (مٽي) ۽ قسم (هيٺ) جي وچ ۾ حيواني درجي بندي جو وچون رتبو.

geriatrics (جيرِيا ٽِرِڪس)
[G. gera, پيري; Iatrikos, شفا]
طب ۾ پيريءَ جي مرضن بابت شاخ يا ڪاتو، پيري طب.

germ (جرم)
[L. germen, گونچ]
جيوڙو، هڪ گهرڙيو ننڍ جيئڙو، ٻج.

german measles
جرمن اُرڙي، ڏسو: rubella.

germicide (جرمِسائڊ)
جيوڙا مار يا ناس دوا.

gerontology (جِيرون ٽولوجي)
[G. geron, پيرسن]
پيريءَ بابت اڀياس، پيري ڄاڻ.

gestation (جِيس ٽيشن)
[getare, ڪٽي هلڻ]
ويم، حمل، ڳپورائي.

Ghons focus (غون فوڪس)
ڦڦڙ ۾ سلهه جو اوائلي ڦٽ، غوني نقطو.

gigantism (جاءِ گين ٽِزم)
[G. gigas, ديو]
پچوچري غدود جي ڳوڙهي سبب ڊگهائي ۾ گهٽي واڌ، ديو جيڏو مڙس، ديو جيڏائي.

gingivitis (جِنجي واءِ ٽس)
[L. gingiva, ڏندن جي مهار]
مهارن جي سوڄ، ڪاڻ.

girdle (گرڊِل)
ڪمر بند، چيلهه جو پٽو، سندرو.
G. Pain: چيلهه چوڌاري پٽي جيان سور
Pelvic G: ڍونگري جي هڏن جو حلقو، ڍونگر ڪمر بند.
Shoulder G: ٻن هسلين ۽ ٻن ڦٽيءَ جي هڏن جو گهيرائتو پٽو. ڪُلهي ڪمر بند.

glabrons (گِلي برس)
[L. glaber, لسو]
لسو، لاسڙيو، وارن کانسواءِ.

gland (گلينڊ)
[L. glans, شاهه بلوط]
اهو انگ يا عضوو جيڪو اندرين يا ٻاهرين رس ڪڍي، غُدود.

glanders (گلينڊرز)
گڏهن، گهوڙن يا خچرن مان لڳندڙ هڪ وچڙندڙ بخار ۽ چڪندڙ ڦٽن واري هڪ بيماري.

glandular fever (گلينڊ يُولر)
(infective monucleosis)

هڪ وچڙندڙ بيماري، جنهن ۾ تپ غدودي سوڄ ۽ چمڙيءَ جا داڻا هوندا آهن. ڪارڻ اڻڄاتل، غدودي تپ.

glans (گلينز) [L.]
مرداڻي انگ ۽ ڪڪڙيءَ جي سوپاري، سوپارو ڦل.

glancoma (گلاڪوما)
[G. glaukos, نيرو سائو]
ڪارو موتيو، آب گوهر، آب مرواريد، آب سياهہ.

gleet (گِليٽ)
مرداڻي پيشاب نلي جي بيماري ۾ نڪرندڙ لِڱ ليس. انگ ليس. انگاليس.

glenoid (گِلينوائڊ)
[G. glene, (socket) ڪُپ، ڪوپو،]
ڦٽي جي هڏي جو گولائتو ڪُپ جنهن ۾ ڏوراڻي هڏي جو گول مٿو نهڪي ڪُلهي جو سنڌ ٺاهيندو آهي. ڪوپائون.

glia (گِليا)
[G. ڪونئر، ٽنيڻ]
ڪونئر، تنتي ڪونئر.

glioblastoma multiform (گِليو بلاسٽوما ملٽي فارم)
دماغ جو هڪ نهايت موتمار ڳوڙهو، گليوبلاسٽما.

gliomyoma (گليومايوما)
مشڪ ۽ تنت جو مليل ڳوڙهو، مُشڪ تنتي ڳوڙهو.

globin (گلوبن)
[L. globus, ڪنهيون]
هڪ پروٽين جيڪا رت سان گڏجي هيموگلوبن ٺاهيندي آهي. گلوبين پروٽين.

globulin (گلوبيُولِن)
[L. globules, ننڍو ڪنهون]
رتوڻي پلازما پروٽين جو حصو، گلوبيولين پروٽين.

globushysterions (گلوهسٽيريڪس)
هِسٽيريا، ڳِنتي ۽ ملولائي جي حالتن ۾ ڳهڻ جي ڏڪيائي: ڄڻ گلي ۾ ڳنڍيو ڦاسي پيو هجي. گلي ۾ ڳنڍيو. بادگولو، وائي گولو.

glomerulitis (گلو مريُولاءِ ٽِس)
[L. glomus, گولو]
گُردي جي شرياني ڳوٿري (glomerulus) جي سوڄ.

glomerulonephritis (گلو مريولو نيفراءِ ٽِس)
ٻنهي ٻڪين جي شرياني گولڙن جي سوڄ.

glomerulus (گلومريُولس)
گُردي اندر شريانڙين جي پتڪڙي مُڇي جو گولڙو، شرياني گردي گولڙو.

glossitis (گلوساءِ ٽِس)
[G. glossa, ڄڀ]
ڄڀ جي سوڄ، زباني سوڄ.

glossodynia
جڀ جو سڙڻ يا ڏکڻ.

glossopharyngeal (گلوسو فيرِن جيل)
جڀ ۽ نڙي بابت، جڀ نڙي ڪاپاري نائين تنت.

glossoplegia (گلوسو پليجيا)
جڀ جو فالج.

glottis (گلوٽِس) [G.]
نڙيءَ جو اهو حصو جيڪو آواز پيدا ڪندو آهي. آوازيو.

glucagon (گلوڪاگان)
لبلبي جي الفا گهرڙن ۾ پيدا ٿيندڙ هارموني رس، گلوڪاگان اها گلاءِ ڪوجن کي گلوڪوس ۾ مٽائيندي آهي.

gluco corticoid (گلوڪو ڪارٽي ڪوائڊ)
ايڊرنيل غدود جي چوٽي جو هارموني رس جيڪا پروٽين مان گلوڪوس ۽ گلاءِ ڪوجن ٺاهيندڙ آهي. اها انسولين جو توڙ آهي. اها رس ڪارٽي ۽ هائڊرو ڪارٽي سون جي شڪل ۾ هوندي آهي. گلوڪو ڪارٽي ڪوائڊ.

glucose (گلوڪوز)
ڊيڪسٽروس ڊاک جي کنڊ، هڪ اڪيو مٺاڻ (monosaccharide). هي اهو سڪو آهي، جيڪو ساري بت ۾ هلندو ۽ مٽبو سٽبو آهي. گلوڪوس، انگوري کنڊ.

gluteal (گلوٽِيَل)
[G. gloutos, ڍُنڍڻ]
ڍُنڍڻ (buttock) بابت، ڍُنڍٿيو.

gluten (گلُوٽِن)
ڪڻڪ جي اٽي يا چاٽي ۾ موجود پروٽين، ڪڻڪي پروٽين، گلوٽين.

glycin (گلاءِ سِين)
هڪ اڻ لازم امائنو ائسڊ، گلاءِ سِين.

glycogen (گلاءِ ڪوجِن)
[G. glykys, مٺو]
حيواني نشاستو، گلوڪوس گلاءِ ڪوجن جي شڪل ۾ مٺجي بت اندر ذخيرو ٿيندو آهي. گلائڪوجن.

glycogenase (گلاءِ ڪو جِنيز)
خميرو جيڪو گلائڪوجن کي گلوڪوس ۾ تبديل ڪندو آهي. گلائڪوجني خميرو يا انزائم.

glycogenosis (گلاءِڪوجِنوسِس)
گلائڪوجَن جي گهڻ ڪٺائي، جنهن سان مشڪن کي نقصان رسندو آهي، گلائڪو جني گهڻ ڪٺائي.

glyconeogenesis (گلاءِ ڪونيوجِني سس)
بت ۾ مِٺاڻ جي ڪوٽ ڪارڻ پروٽين يا چربيءَ مان کنڊ ٺهڻ. نئينءَ مان کنڊ ڄامائي.

glycosides (گلائڪو سائڊس)
ڪنهن ٻئي اڻ مٺي مادي سان کنڊ گاڏڙ مرڪب مادو، کنڊ گاڏڙيا.

glycosuria (گلاءِ ڪو سِيُوريا)
پيشاب ۾ مناڻ اچڻ، مٺ ڪنڊ ٿيڻ، ڪنڊ مُتائي.

gnathalgia (نيٿيلجِيا)
[G. gnathos, جاڙي]
جاڙيءَ جو سور، جاڙيءَ سور.

goblet cells (گوبلٽ سيلز)
پيالا گهرڙا، ليس پردن اندر رس ڏيندڙ پيالي شڪليا گهرڙا. (mucons membrahes).

goitre
[L. guttur, گلو]
ڪنش غدود جو، ڳوڙهو ڳرو، ڳراڙو.
Simple G: سادو ڳوڙهو جيڪو ڪا خرابي ڪونہ پيدا ڪندو آهي.
Toxic, G: زهري ڪنٺ ڳوڙهو، جيڪو ڪنٺ غدود جي رس وڌائي: ڳلتي، ڌڙڪو، اکيو ڏريل، دوڏا نڪتل ۽ وزن گهٽائيندو آهي. ڏسو: Colloid.

goitrogens (گوائٽرِجنس)
ڪنٺ ڳوڙهو ڪندڙ مادا، گوگڙو، گوبي، بوهي مُگ ۽ ڪجهہ دوائو اها ڳوڙهي ٺاهڻ ۾ مدد ڪنديون آهن.

gonad (گونيڊ)
[G. bone, جمر، پيدائش]
مرداڻو يا زنانو جنسي غدود جنسي غدود. بيضي داني يا آنورو. ڏسو: Ovary, testis.

gonadotrophic (گوني ڊو ٽرافِڪ)
[G. trophe, غذا]
جنسي غدودن لاءِ لاڙو يا انهن تي اثر، جنسي غدود اثرائڪ.

gonadotrophin (گونيڊو ٽروفِن)
جنسي غدودن کي تيز ڪندڙ هارمون. جنسي غدود چُرچ هارمون. ڏسو: luteinizing hormone, follicular.

gonio scope (گونيو اسڪوپ)
[G. gonia, ڪُنڊ]
اک جي اڳ واري ڪوٺڙيءَ جي ڪنڊ ماپڻ لاءِ اوزار، اک ڪُنڊ ماپڻو.

gonococcus (گونوڪوڪس)
(Neisseria gonorrhoeoe)
پرميل پيدا ڪندڙ گرام ڪاٽو ٻٽو ٽِپڪ جيوڙو، پرميلي جيوڙو.

gonorrhoea (گونورِهيا)
[G. rheein, وهڻ]
پرميل، سوزاڪ. هڪ جنسي بيماري سُجاڪُ، جنهن ۾ پيشاب تمام سڙي ايندو آهي ۽ پيشابي ٽُنگ مان ليس پونءِ ريڳاڙو ڪري وهندو آهي ۽ Gonococcal Opthalmitis: نئين جاول ٻار جون پرميلي اُتيل اکيون جيڪا ڪيس ماءُ جي پرميل مان لڳي آهي.

gonorrhoeal (گونو رهيل)
پرميلي، پرميل بابت.
G. Arthritis: پرميلي سَنڌ سوڄ.
G. Opthalmia or Opthalmia gonorrheal opthalmatis.

gouge (گائوج)
هڏي چلڻ لاءِ چلهي واري ڇيڻي.

gout (گائوٽ)
[L. gulta, ڦڙو]
پير جو سڄل ۽ سور ڪندڙ وڏو آڱوٺو، نقرس. ڏسو: Purins, tophus, uric acid.

G.P.I.
ڏسو: General Paralysis of Insane.

graft (گرافٽ)
[G. graphein, لکڻ]
ماس يا عضوي جي چتي يا پيوندڪاري، پيوند، چُتي، ڳنڍيو، ڳانڍاپو، جوڙ.
auto graft: ماڻهوءَ جي پنهنجي چتي پاڻ کي لڳڻ، پاڻهوڪي چتي.
homograft: ساڳي جنس هِيا هڪ ماڻهوءَ جي چتي ٻئي ماڻهوءَ کي لڳڻ، هم جنسي چتي.
heterografit: هڪ مخلوق جي چتي ٻي مخلوق کي لڳڻ، غير جنسي چتي.

Grams stain (گرامس اسٽين)
گرام جي لڳاوت، جنهن سان جيوڙن کي رڱي انهن جي سڃاڻپ ڪبي آهي، جيڪي رڱبا آهن، اهي گرام واڌو سڏبا آهن. [-] رڱڻ جوڳا جيوڙا گرام ڪاٽو.

grand mal (گراند مال)
[F. grand, وڏو; mal, مرض]
وڏي مرگهي، مها مرگهي.
ڏسو: epilepsy.

granulation (گرِينيُوليشن)
[L. granulum, ڪڻ ننڍڙو داڻو]
ڦٽ جو انگورجڻ، ڦٽ ڇڏهن ڇٽڻ تي ايندو آهي ته انجو مٿيري تي نئين وار نلين تهن سبب سنهي ڳاڙهي ٻرٻر نظر ايندي آهي. ڦٽانئين ٻرٻُر، انگورجڻ، انگورُ، اِيرَڻ، اِيرجَڻ.

granulocyte (گرِي نِيُولوسائٽ)
ٽبڪ ٽُبڪ گهرڙو، مثال رتوڻو اڇو جزو، جنهن ۾ neutrophl, neutrophit يا basophil ٽبڪا هوندا آهن.

granulocytopenia (گرِي نِيُولو سائٽو پينِيا)
ٽبڪ گهرڙن جي عددي گهٽتائي، ٽُبڪ گهرڙا گهٽتائي.

granuloma (گري نِيُولوما)
ٻُرٻُر ماس جي ڳوڙهي.
ڏسو: G. venerum lymphogranuloma.

grape_sugar

انگوري کنڊ، ڊيڪسٽروس يا گلوڪوس.

gravel

رائو، مثاني يا مُٽ ۾ رائو هئڻ.

Graves disease

گريو جي بيماري، ڪنٺ غدود جي واڌ يا تڪائي. ڏسو: hyperthyroidism.

gravid (گريِ وِڊ)

[L. gravis, ڍُڪي، ڳيوراڙي، ڳورهاري]

پيٽ يا اميد سان، ڳيوراڙي، ڍُڪي، حامل.

gravity (گريِ وِٽي)

[L. gravis, ڳرو]

وزن-تور.

specific, G.: مخصوص وزن يا تور، ڪنهن مادي جو اوتري پاڻيءَ موجب وزن.

Graintztumour

ڏسو: hypernephroma.

gregarious (گريِ گيئريَس)

[L. grex, ڌڻ]

ڌڻ ۾ رهڻ، گڏمڙ، رلڻ ملڻ جو جبلي لاڙو، ڌڻ لاڙائي.

grinders (گرائنڊرز)

پيهندڙ ڏاڙهون.

gripe (گرائپ)

وٽ، آنٽي، مروڙو، وڪڙ.

grocers itch (گروسرز ايچ)

سيڌي واري جي خارس، اٽي يا کنڊ جي ڇهاءَ سبب چمڙيءَ جي ڇهاءُ سوڄ.

groin (گرائن)

نرو، ڇڏو.

growth (گروٿ)

اوسر، اوٿپ، اوڀڙ، سرجائي، نِسر، واڌ.

guinea worm (گِني ورم)

هڪ مفت (dracontiasis) ڪاٺو ڪينئڙو جيڪو گدلي پاڻيءَ مان انسان اندر واسو ڪندو آهي. سندس مادي آنڊي مان لڏي ڪل ۾ اچي پنهنجا بچا ڏيندي آهي. ٽنگ ۾ ڏوري مثل سوڄ ٿي پوءِ ڦٽ ڦٽ ٿي ويندي آهي. اها بيماري ٿر خاص ڪري ڇاڇري ۾ گهڻي بيماري هئي، پر هاڻي هي جيوڙو سڄي دُنيا مان ختم ٿي چُڪو آهي. نارجو، ڏاڪي جي بيماري.

ڏسو: dracunculus medinesis.

gullet (گليٽ)

نڙگهٽ. ڏسو: oesophagus.

gums مهارون، ڏب

gumma (گما)

آتشڪ يا باد فرنگ مرض جي ٽين مرحلي جو چمڪندڙ ڦٽ، جيڪو نڪ، پني ۽ تارونءَ تي ٿيندو آهي. آتشڪ جو ٽيون ڦٽ، گمو

gut آنڊا

gutta (گَٽِ) [L.]

ڦڙو جيئن اکين لاءِ ڦڙ يا ڦُڙا (guttae) ڦڙ، ڪانجهائي.

gynaecology (گائني ڪالاجي)

[G. gyne, عورت]

زناني بيمارين جو اڀياس، زنانيون بيماريون يا انهن جي جاچ.

gynaecomastia (گاءِ نيڪامِيسٽيا)

[G. mastos, اُرهه]

مرد جي ٻُبي وڏي وڏي ٿيڻ، مرداڻو اُرهه.

gypsum (جِپسَم)

پلاسٽر آف پئرس. ڪيلشيم سلفيٽ، چيرولي. ان سان هڏن جي ڀڳ تي پلستر ڪبو آهي.

◆

H

habit (هيبِٽ)

[L. habitus, حالت]

عادت، ورجاءُ وسيلي اپنايل ڪنهن ڏنل حالت ۾ پنهنجو پاڻ مستقل جوابي عمل ڪي عادت چئبو آهي. سوچ يا خيالن موجب اهڙي فڪري عادت ذهني ورتاءُ بڻجي ويندي آهي.

habituation (هِيبي چِيُو اِي شَن)

عادت پوڻ، عادي يا عادتي ٿيڻ، عادت ۽ علت ۾ فرق آهي. شيءِ جي عادت يا عِلت يا پٽ (addiction) چڏڻ سان جسم باڙ لڳڻ (craving) ڪارڻ زبردست ردعمل ڏيکاريندو آهي، جيڪو پاڻ هڪ بيماري آهي.

هير ڏسو: drug dependence.

haem (هِيم)

[G. haima=blood]

رتُوٽي رنگ جنهن ۾ ٿوري گهٽي هيموگلوبن هوندي آهي. هيم، رتول.

haemangioma (هِيمَنجِيوما)

[G. agein, نلي]

رتُوٽو ٽڪو، اهو رت نلين جي بي ڊولائيءَ سبب آهي، جنهن ڪي ڳاڙهو ٽِبڪ (red spot) يا شراب جو ڳاڙهو داغ (portwine stain) چوندا آهن. رت نلي ڳوڙهي،

also vascular naevus، ڳاڙهو ترُ.

haemarthrosis (هِيم آرٿرو سِس)

سنڌ ۾ رت هئڻ جيڪا سنڌ جو ستياناس ڪري ڇڏيندي آهي. رتوٽو سنڌ.

haematemesis (هيمي ٽيمي سِس)

رت جي اُلٽي،رت الٽيون.

haematin (هِيمي ٽِن)

لوهه جنهن ۾ هيموگلوبن جو جُز هجي، هيماٽين.

haematinic

ڳاڙهه جُزا ناهيندڙ مادو. رت ناهڪ.

haematocele (هِيماٽوسِيل)

رت سان ڀريل ڳوڙهي.

haematocolopos

(هِيماٽوڪولپوس)

[G. kolpos, ڳِهڻ]

ڏسو: cryptomenorrhoea

haematocyte

رت جو ڳاڙهه جُزو، ڳاڙهو جُزو، رتڙيو.

haematology (هِيماٽولاجي)

رت جڙڻ، بناوت، انجي ڪمن ۽ مرضن جو اڀياس، رت ڄاڻ.

hameatolysis (هِيميٽ لِسِس)

رت جو ڪير جيان ڦاٽڻ، ڳاڙهه جزن جو تباهه ٿيڻ، رت ڦاٽ.

haematoma (هِيمَٽوما)
رت سان پريل ڳوڙهو، رتوڻو ڳوڙهو، رت ڳڙ.

haematometra (هِيمَٽو ميٽرا)
[G. metra, رحم]
ٻچيداني ۾ رت ڪٺي ٿيڻ، رحم رتوڻائي.

haemotopoisis (هِيمَٽو پوئي سِس)
ڏسو haemapoiesis.

haematosalpinx (هِيمَٽو سيل پِنڪس)
[G. salpigx, توتارو]
بيضي نلين ۾ رت هئڻ، بيضي نلي رتوڻائي.

haematozoa (هِيمَٽو زوئا)
[G. zoion, جيو]
رت جا رهاڪو، مفت کائو ڪينئڙا، رتوڻا ڪينئڙا.

haematirosis
(also bronzed diabetes) (هيموڪروميٽوسِس)

haematirosis (هيما ٽائرو سِس)
رتوڻو پڳهر

haematuria (هيمَچُوريا)
مُٽ ۾ رت اچڻ، رت مُتائي

haemoconcentraion (هيمو ڪنسِن ٽرئشن)
[L. con, گڏ; cendrum, امرڪز]
پلازما جي پيٽ ۾ ڳاڙهن جزن جي گهٽ، رت گهاٽائي.

haemocytometer (هيمَ سائٽو ميٽر)
[G. metron, ماپ]
ڳاڙهه جزن جي تعداد جي ماپ، ڳاڙهه جزا ماپڻو اوزار.

haemodialysis (هِيمو ڊايا لِسِس)
رت جي صفائي ۽ ان ۾ لازمي جزن جي کوٽ پوري ڪرڻ جو رتوڻي ڇيد (dialysis) وسيلي عمل. هٽرادو گردو، رتوڻو ڇيد.

haemoglobin (هيمو گلوبِن)
ڳاڙهه جزي جو ساهه کڻڻ وارو رڱاوتي حصو. اهو لوهه جي مادي هِيم (haem) ۽ گلوبن تي مشتمل آهي. ان جو ڪم آڪسيجن سان پچڻ ۽ ان کي چلڻ آهي. هِيموگلوبن. ڏسو: oxyhaemoglobin.

haemoglobinaemia
(هيموگِلوبِنيميا)
هيمو گلوبن جي رتوڻي پلازما ۾ موجودگي.

haemoglobino meter
رت ۾ هيمو گلوبن سيڪڙو جي ماپ ڪندڙ اوزار.

haemoglobinuria
مُٽ ۾ هيموگلوبن اچڻ.

haemolysin
ڳاڙهه جزا ڦاڙيندڙ مادو، ڳاڙهه جُزا توڙ مادو.

haemolysis
رت جو ڪير جيان ڦاٽڻ ۽ هيموگلوبن ٻاهر اچڻ. رت ڦاٽ.

. anaemia, haemoglobinaemis: ڏسو

haemopericardium (هيمو پيري ڪارڊِيَم)
[G. pen, چوڌار]
دل پوش ڳوٿري اندر رت، دل پوشي رتُوٽائي.

haemoperitoneum (هيمو پيري ٽونِيَم)
پيٽائين استرپتيءَ ۾ رت.

haemophilia (هِيموفِليا)
[G. philein, پيار ڪرڻ]
هڪ موروثي رت وهندڙ بيماري ڏي پيءُ کان پرائي ان ۾ منتقل ڪندي آهي. عورتون ان مرض جون ڪٽائڪ (carrier) آهن. پاڻ ان مرض کان متاثر نہ ٿينديون آهن. رڳو مرد وتبا آهن. هيموفليا ۾ ٿوري رهڙ يا رهنبڙ سان ڏگهي وقت تائين رت وهندي رهندي آهي. رت وهائي.

haemophilus (هِيمو فِي لُس)
منجندڙ ستجندڙ شڪل وارو ننڍو، گرام ڪاٽو لکڻ جيوڙي جي جنس. هي انساني ساهہ جي سرشتي کي متاثر ڪندا آهن:
H. Influenzae: انفلوئنزا يا فلو پيدا ڪندو آهي.
H. Pertussis: وڏن ماڻهن ۾ ڪاري کنگهہ يا ڪِرتيو ڪندو آهي. ڏسو: .Ducreys bacillus

haemophthalmia (هِيموف ٿيلمِيا)
اک جي دوڏي اندر رت وهڪ، دوڏي رت وهڪ.

haemopneumo thorax (هِيمو نِيُومو ٿورِيڪس)
ڦڦڙ پوش پولار منجهہ رت ۽ هوا هئڻ، ڦڦڙ پوش رتوٽائي.

haemopoiesis (هيمو پوئي سِس)
رت ٺهڻ، رت ٺهائپ.

haemorrhage (هيمَرِيج)
[G. rhegnynai, ڦاٽ ڪائڻ]
رت نلي مان رت نڪرڻ، رت وهڪ.
Antipartum H: ڄمر کان اڳ زناني رت وهڻ، جيڪا 28 هفتن کان پوءِ ۽ ڄمر کان اڳ وهندي آهي.
Interpartum H: ويم مهل رت وهڻ.
Postpartum H: ٻار ڄمڻ کانپوءِ گهٽي رت وهڻ.

haemorrhoide tomy (هيمرائڊ يڪٽومي)
موڪا ڪپي ڌار ڪرڻ جي آپريشن. موڪي ڪوري.

haemoroids (هيمَ رائڊز)
موڪا، بُواسير.
External H: ٻاهريان موڪا جيڪي پيٽڻي (sphineter) جي وٽ کان ٻاهر هجن.
Internal H: جيڪي پيٽڻي اندر هجن.

haemosalpinx
ڏسو: .haematosalpinx

haemosiderosis (هِيمو سائڊرو سِس)
[G. sideros, لوھ]
ماس اُٽتن ۾ ڪنو ٽيل لوھ، رڻوٽي لوھ ڪٺائپ.

haemospermia (هِيمو اسپرمِيا)
مرداڻي جنسي رس ۾ رت، ويرج رتوٽائي.

haemostasis (هِيمو اسٽي سِس)
[G. stasis, بيهجي وڃڻ]
1. رت جي وهڪ بند ڪرڻ، 2. رت نلي ۾ رت بيهجڻ.

haemothorax (هِيمو ٿوريڪس)
ڦڦڙ پوش جي ڳوٿري ۾ رت، پڌر رتوٽائي.

hair crinis وارُ

halitosis (هيلي ٽو سِس)
[L. halitus, ساھ]
بدبودار ساھ، ساھ جي هواڙ، ساھ ڌپائي.

hallucination (هيلُو سي نئشن)
[L. alucinari, ذهني طور رُلڻ]
حواسن جا وهم ۽ گمان جيڪي حقيقت نہ هوندا آهن. اها ڪيفيت شخصي قوت، ذهني خرابين ۽ ڪاپاري ڏڪ لڳڻ ڪانپوءِ جي علامت آهي. حواسن جو ڀوھ، دوڳو دولاءِ، ڪوڙا گمان، حواسي ڀوھ.

hallucinogens (هيلُو سي نوجِنس)
(psychomimetics, psychedelics)
ڪي دوائون يا جڙي ٻوٽيون جيڪي اهم رنگ برنگي، تصور، گمان ۽ وهم پيدا ڪنديون آهن. مثلاً: زهريلي ڪنيي، چريو ڌاتورو وغيره. حواسي ڀوھ پيدائڪ.
Psilocybine, mescaline, L.S.D .

hallucinosis (هيلي سي نوسِس)
ذهني خرابي جنهن ۾ مريض کي تمام گهٽي وهم هوندا آهن. هو وهمي دنيا ۾ ٽپ هوندو آهي. ان ڪانسواءِ ڪيس ماڻهن جا آواز ۽ ڳفتا ٻڌڻ ۾ ايندا آهن، جيڪي وهمي ۽ غير حقيقي هوندا آهن. وهمائپ.

hallux (هيلَڪس)
[L. allex, پير جو آڱوٺو]
پير جو وڏو پٻ يا آڱوٺو.
H. Valgus: پير جي آڱوٺي جي ٽري ۽ پٻ واري سنڌ سڪڻ ۽ آڪڙجڻ سبب اهو ڏنگو ڦٽو هجي. وڏي پٻ جو عيب.

hamate (هئمئٽ)
[L. hamatus, آنگوڙيل]
ڪرائي جي اٺن ننڍڙين هڏين مان هڪ هڏو، آنگوڙي هڏي.

hammer toe (هئمرٽو)
وڏي پٻ جي پهرين پٻ هڏي، (phalanx) جي پڪي مستقل مٿي وراڻي ۽ ٻي ٽين پٻ هڏين جي هيٺ وراڻي، مُترڪو پٻ آڱوٺو. هٿرڙو پٻ آڱوٺو.

handicapped

جڏو، پُنگلو ڪنهن عيب سبب هلڻ ڦرڻ، ڪم ڪار کان لاچار.

hangnail (هينگ نئل)

ننهن کان الڳ ٿيل کل ذري.

Hansens disease and bacillus

ڏسو: leprosy.

hare-lip

چَپَ ڏريو، هڪ پيدائشي عيب جنهن ۾ چپ کان وٺي ناس تائين ڏر يا چير هوندو آهي، اڪثر تارونءَ ۾ به چير هوندو آهي.

Hashimotos disease

هاشي موٽو جو مرض، اڌڙ وٺ عورت جي ڪنٺ غدود وڌڻ سبب غدود جي معمولي ڪم گهٽتائي (hypothyroidism)، مريض پنهنجي ڪنٺ رس جي پروٽين کان پاڻ حساس هوندي آهي.

haustration (ها ٽرئشن) (sacculation)

ڳوٿرائپ، ڳوٿر ڳوٿر يا ڳُپ ڳُپ هئڻ، جيئن وڏي آنڊي ۾ پيل آهن.

Haversion canals

هيمورس جون نليون، هڏي جي ڳتيل اٽت منجهه رت ۽ ملنف واريون پوليون جايون.

hay fever

ليس زڪام وارو بخار، گل داڻي (pollen) جي ساهه اندر وڃڻ ۽ الرجي سبب اکين، نڪ نڙي جو چتو ليس زڪام ۽ تپ. ليسَ زڪامي تپ.

Haygarths nodes

هيگارٿ جا ڳنڍ ڳنڍ، سنڌن جي سوڄ سبب آڱرين جي سنڌن جا سخيل ڳنڍا ڳنڍا.

healing

قدرتي طور ڦٽ ڇُٽڻ، ٻه قسم 1. جي پٽ جون ڪناريون پاڻ ۾ چڱي طرح مليل هونديون ته ڦٽ بنان ڪنهن عيب يا نشان جي چڱي طرح ڇٽي ويندو، 2. جي ٻئي ڪناريون چڱي طرح پاڻ ۾ مليل نه هونديون ته ڦٽ انگورجي ويندو ۽ دير سان ڇٽي نشان يا عيب ڇڏيندو. ڇُٽاءُ، شِفا.

health (هيلٿ)

صحت، تندرستي. سچي صحت جسماني، ذهني ۽ سماجي چڱيلائي آهي، اها ناچاڪي يا بيماري نه هئڻ جي ڪيفيت ناهي.

heart (هارٽ)

دِل. هينئون، هَيانءُ. هڪ پولو ماسائتو عضوو جيڪو چئن ڪوٺين، ٻن مٿين (atria) ۽ ٻن هيٺين (ventricles) ڪوٺڙين تي مشتمل آهي، ٻن ڦڦڙن جي وچ ۾ سيني جي صندوق (پڃر) اندر محفوظ آهي. ان جو وزن مرد ۾ 10-

12 ۾ عورت ۾ 12-8 ڇٽانک آهي.
هي عضوو سُسي ۾ ڦندي ساري بت
۾ رت رسائيندو آهي.

heartblock (هارٽ بلاڪ)
دل جي بندش يا روڪ، دل جي مٿ
ڪونڙيءَ کان هيٺ ڪونڙي ڏانهن
ويندڙ برقي وهڪ جي پوري يا
جزوي بندش. اها E.C.G وسيلي
معلوم ڪبي آهي. دِلي روڪ.

heartburn
هنئين جو ساڙو، چار اوڳرائي،
هانوَ ساڙ، معدي جي تيزابيت وڌڻ
سبب سيني جي تاڪي هيٺان ڪپ
۾ ساڙو ۽ چار اوڳرائي. ڏسو:
.hyperacidity

heat exhaustion (Heatsyncope)
گرميءَ جي ساٿائي، گرمي لڳڻ،
پگهر ۾ پاڻي ۽ لوڻ جي زيان
سبب بيهوشي سان يا ان کانسواءِ
غشي، جيڪا ويتر گرمي سبب
جهُلي جي جهڙپ ۾ تبديل ٿي
سگهي ٿي. ڏسو: .heat-stroke

heat-stroke
جهولي جي جهڙپ، گرمي يا ڏينهن
لڳڻ، سيڪ جي سٽ، ان ۾ تمام
تيز بخار، پگهر ختم، چمڙي نڪر
جيان سڪل نوٽ، موت به ممڪن
آهي. جهٽ، جهوٽو، سٽڪو،
جهٽڪو. ڏسو: .stroke

hebephrenia (هي بي فرينيا)
[G. hebe, بلوغت, phren ذهن]
شخصي ڦوٽ يا اِسڪيزو فرنيا جو
قسم. ڏسو: .schizophrenia

Heberdens disease
ائنجائنا يا دل جو سُور. ڏسو: angina pectoris
H. Nodes: هيربن جا ڳنڍ.
سينڌن جي سورن واري مرض ۾
آڱرين جي ڇيڙن وارين هڏين جي
سوڄ سبب ڳنڍ ڳنڍ.

hednosim (هيڊنزم)
[G. hedone, لطف، مزو]
رڳو مزن، موج ۽ لطف حوالي ٿيڻ،
رنج ڇڏي، راحت، ڏک بدران سک
ڏانهن ڊوڙڻ، سُک ساٿ، مزن جو
موالي، عيش پرستي، جاوائي جوان.

hectic fever
دِق تپ.

Hegars sign
هيگر جي نشاني، ويم جي ابتدا ۾
ڳچي رحم جوڪونئرو ٿيڻ.

helminthagogue (هيلمِنٿي گاگ)
[G. helmins, ساپا; agogos, نيئندڙ]
ڏسو: .anthelmintic

helminthiasis (هيل مِنٿيا سِس)
ساپن جي بيماري يا مرض، ساپا.

heloma (هيلوما)
[G. helos, ننهن]
ڏوڏو، ڪُڪرو (corn).

hemeralopia (هيمرلوپيا)
[G. hemera, ڏينهن; alaos, انڌو; ops, اک]
ڏينهن انڌائي، سوجهري ۾ اڻ چٽي ديد

hemianopia (هيمِيَنو پيا)
[G. hemi, اڌ; a- نہ، اڻ]
اڌ اک انڌائي، هڪ يا ٻنهي اکين ۾ ديد جي اڌ انڌائي.

hemiatrophy (هيمي اٽروفِي)
[G. atrophia, اپرائي، لاٽ، ڏوپر]
H. Facialis: پيدائشي خرابي جنهن ۾ منهن جو هڪ پاسو ڇوهاري جيان سڪل سُسل هوندو آهي. اڌ لاٽ، مهانڌائي.

hemichorea (هيمي ڪوريا)
[G. choreia, ناچ]
اڌ نچڪو، بت جي رڳو هڪ پاسي نچڪي واريون حرڪتون.

hemicrania (هيمي ڪرئِنيا)
[G. kranion, ڪوپري]
اڌ مٿي جو سور، اڌ ڪپالي.
ڏسو: migraine.

hemidiaphoresis (هيمي ڊايا فوريسِيس)
[G. diapherein, وچان ڪڍڻ]
بت جي اڌ پاسي پگهر اچڻ، هڪ پاسيو پگهر.

hemiparesis (هيمي پيرِيسِس)
[G. paresis, فالج]
اڌ مينهن يا بت جو معمولي فالج، هيٺائي يا ڪيرائي اڌر رنگ هيٺائي. اڌ ڪيرائي.

hemiplegia (هيمي پليجِيا)
[G. plege, سَٽڪو]
اڌ رنگ، ارڌنگ، ارڌانگ، بت جو هڪ پاسو مفلوج ٿيڻ يا سُڪي وڃڻ. اڌنگائي.

hepar (هي پئر) [G.]
جيرو، جگر، جيرانڊي.

heparin (هيپَرِن)
جيري ۽ ڦڦڙ جي ماس ۾ موجود هڪ تيزاب، جنهن ۾ رت ڄمڻ روڪ جي خاصيت آهي، هيپرين.

hepatalgia (جيري جو سُور)

hepatic (هِپيٽِيڪ)
جيري بابت، جيرائون، جيرائتو، جيروڪو، جيريو.

hepatitis (هِپيٽائٽس)
جيري جي سوڄ.
Infective H: ڪامڻ، سائي، زردوئي، اها وائرسي بيماري ڪاڏي پيتي سبب آهي، جنهن ۾ بک بند، بدهضمي، سائي جيرو وڌيل، سڄل ۽ ڏکوئيندڙ هوندو آهي.
ڏسو: jaundice.

hepatoma (هِپي ٽوما)
جگر جو ڳوڙهو، جگري ڳوڙهو. جيرائتو ڳوڙهو.

hepatomegaly (هِپي ٽومِ گيلي)
جگر جو سُڄي وڏو ٿيڻ، وڌيل جيرو.

hepatotoxic (هِپي ٽوٽاڪسِڪ)
جيري لاءِ هاڃيڪار مادا، جيرائون زهر.

hereditary (هيري ڊِٽري)
[L. hereditas, ورثو]
موروثي، ورثي ۾ مليل. ورثائتو.

heredity ورثو، نسلي ورثو.

hermaphrodite (هرمفي فروڊائٽس)
[L. hermaphroditus, G. hermes, هرمس عطارد ديوتا; Aphrodites, افرودِتي زهره ديوي]
اهو فرد جنهن ۾ بيضي دانيءَ ۽ آنورن جا اٽت ماس ٻئي هجن، مخنث، نرماد.

hernia (هرنِيا) [L.]
چَنَ، ڪنهن عضوي يا ان جي حصي جو اوڙي پاڙي جي انگ اڏاوت ۾ ٽيڪي نڪري وڃڻ يا اندر اچڻ، گهڻو ڪري ائين پيٽ جي ديوار جي ڪنهن ڳڙک مان ڪو عضوو باهر نڪري ايندو آهي.

Diaphragmatic H: سيني ۽ پيٽ جي وچ مِشڪي (diaphragm) پڙدي وچان چَنَ.

Inguinal H: نڙي جي چَنَ.

Strangulated H: وٽيل سٽيل چَنَ.

Umblical H: دُن جي چَنَ.

irreducible :ڏسو.

hernioplasty (هرنِيو پلاسٽي)
چن جي مرمت جو آپريشن.

herpangina (هرپين جينا)
[G. herpein, رڙهڻ، سُرڙڻ; L. angere گهوگهو يا گهٽو ڏيڻ]
ٻارن جي وات جي پوئين حصي ۾ سنهڙا داڻا ۽ ڦٽ. ڪارڻ جيوڙو coxdachie viruses.

herpes (هرپيز)
چپن تي ٻُخار جو مُٽ، وائرس جيوڙائپ ڪارڻ سنها سنها پاڻيءَ داڻا (vericles).

H. Facialis, Febrilis and Labialis: وات چوڌاري سنها سنها ڦلڪوٽا. اهي سادي هرپيز (cold-sore) جو قسم آهن، پر اک جي ڦرنيءَ تي شاخي تپ مُٽي، تپ ڦلوٽا.

H. Zoster (shingles): وائرس حسي تنت تي حملو ڪندو آهي. ان ڪري تمام تکو سور ٿيندو آهي. تنتي وات سان گڏوگڏ سنها پاڻي داڻا هوندا آهن، جڻ ڪنهن ٽاري جا ٽبڪ ٽبڪ نقش وارا پن هجن. اها اڪثر هڪ پاسي، ۽ سيني جي پاسي تي نظر ايندي آهي.

H. Opthalmaticus: اها پنجن ڪاپاري تنتن جي ديد شاخ جي هرپيز زوسٽر آهي.

heterogenous (هيٽرو جِينَس)
[G. heteros, ٻيو; genesis, نزول]
ٻئي (ٻي مخلوق) جي پيدائش يا اصليت مان، ٻئي کان آندل يا ورتل. ڏسو: also heterologpus, auto genous, homogenous.

heteroplasty (هيٽرو پلاسٽي)
هڪ مخلوق جي چتي ٻي مخلوق ۾ لڳائي ٻيہ ندڪاري ڪرڻ، ڌاري چتي.

heterosexual (هيٽيرو سيڪسُوئل)
مخالف جنس ڏانهن چڪ يا ڪشش، آمهون جنس چڪ وارو، ٻيو جنسي، ڌار جنسي. ڏسو ضد: homosexual.

hexose (هيڪسوس)
سادن هڪ اٽين مٺاڻن جو طبقو گلوڪوس، مينوس، گيليڪٽوس، هيڪسوس.

hiatus (هائيائس) [L.]
ڳڙک يا ٽنگ. ڏسو: hernia.

hibernation (هاءِ برنيشن)
[L. hiberna, سياري جي رهائش]
بعض جانورن جي سيارڪي ننڊ، جنهن دوران هو خوراڪ جي کوٽ سبب ستا پيا هوندا آهن ۽ بهار جي آمد سان اکيون مهٽي اٿندا آهن. سيارڪي ننڊ.
Artificial H: هٿرادو سيارڪي، ننڊ جيڪا ٿڌا برفيلا پهار ڪي بت جي گرمي گهٽائبي آهي، ان سان گڏ ڏڪٽي لاءِ دوائون ڏنيون وينديون آهن. ڪاپاري ڏڪن ۽ دل جي وڍڪٽ لاءِ ائين ڪبو آهي. ڏسو: also hypothermia, refrigeration.

hiccup (hiccough)
هِڏڪي، هڏڪوئي وڏِتي، هِچڪ، هِچڪو، هِچڪي، هڏکو.

hidrosis (هدرو سِس)
[G. hidros, پگهر]
پگهر اچڻ، پگهر ۾ پُسڻ، پگهرجڻ.

hilum (هاءِ لم)
ڪنهن انگ عضوي جي متڇري ۾ کُٻ جتان نليون اينديون وينديون آهن. نليو کُٻُ.

Hippo crates (هيڪو ڪريٽيز)
قديم يونان جو مشهور طبيب ۽ فلسفي بُقراط (460-367 B. C). هن کي جديد طب جو ابو چوندا آهن.

Hirschesprug disease
(Megacolon, congenital intestinal aganglionosis)
ٻار ۾ وڏي آنڊي ڦوڪجڻ جي بيماري. شاهوڙ اندائي.

hirsute (هرسِيوٽزم)
[L. hirsutus]
ٻُوجراڻ، رڇ جهڙا وار هئڻ، ٻُوجرائي.

histamine (هِسٽَمِين)
بت ۾ هڪ قدرتي ڪيميائي مادو

پيدا ڪري ان جا تمام ننڍا ۽ ڇڊا وزن ڏبا آهن. ساڳيائي علاج.

homicide (هومِسائڊ)
[L. homo, ماڻهو]
ماڻهو مارڻ، ماڻهو جو قتل، خون، قتل يا خون. ڏسو: suicide.

homogeneous (هوموجِينيَس)
ساڳ جنسيو، هم جنس، ساڳي جنس يا مخلوق منجهان. ساڳي ۽ ساري خاصيت يا بناوٽ وارو، سڄو سارو اوهڙي جو اوهڙو.

homogenous (هوموجينس)
ساڳي فطرت وارو. هڪ انسان کي ساڳي جنس يعني ٻئي انسان جي ڇتي مان پيوندڪاري، ساڳ جنسي پيوندڪاري

homograft (هوموگرافٽ)
ڏسو: homogenous.

homolateral (هومولِيٽرل)
ساڳئي پاسي، ساڳ پاسيو.

homologous (هومو لوگس)
ڏسو: homogenous.

homosexual (هومو سيڪسوئل)
ساڳي جنس ڏانهن جنسي طور مائل، هم جنسيو.

hookworm
ڏسو: Ankylostoma.

hordoleum (هارڊِيولم)
[L. hordeum جَوَ جو داڻو] (stye)
آنڙي، آڄٽي، آنجٽي.

جنهن جي املڪ گهٽي ٿمڻ سان ڇتو ڇاپاڪو ۽ الرجي وارو صدمو (anaphylaxis) ٿي پوندو آهي. هسٽامِين.

histidine (هِسٽِڊِين)
هڪ لازمي امائنو تيزاب جنهن مان هسٽامين جنم وٺندي آهي. هسٽي ڊين.

histology (هِسٽالاجي)
[G. histos, ڄار]
ماس اٽڻن جو خوردبيني اڀياس، اٽت ڄاڻ.

histolysis (هِسٽو لِسِس)
ماس اٽت جو ذرو ذرو ٿيڻ، اُٽت ذرائي.

histoplasmosis (هِسٽو پلازمو سِس)
Histoplasma Capsulatum سيٽور جي سيٽورائپ يا جيوڙائپ.

hives (Nettle-rash) (هائيوز)
ڇاپاڪو، دڀڙ دڀڙ، سيتانگ.
ڏسو: anaphylaxis, contact dermatitis, urticaria, nettle rash.

Hodykins disease
هاجڪِن جو مرض، ان بيماريءَ ۾ لمف غدود جا ڳنڍ ۽ تري سڄي پوندي آهي.

homeopathy (هوميوپيٿي)
[G. homoios, ساڳيو; pathos, مرض]
ڊاڪٽر هانِمان (Hahnemann) جي علاج جو طريقو، جنهن ۾ ساڳي دوا جيڪا گهٽي وزن ۾ علامتون

hormone (هارمون)

[G. hormaein, جوش ڏيارڻ]

بي نلين غدودن جي رس، جيڪا رت ۾ داخل ٿي ٻين انگن عضون يا اڻتن کي جوش ۾ آڻيندي آهي. هارمون، هارموني رس.

hormonotherapy (هارمونو ٿراپي)

هارمون وسيلي علاج، هارموني علاج.

Horner syndrome

هارنر جو علامتي گاڏاپو، جيڪو ماڻڪي جي سوس (miosis)، معمولي لڙڪيل ڇپر (plosis)، پيئيل دوڏن ۽ پگهر اوٽائي تي مشتمل آهي.

Hortons syndrome

هورٽن جو مرضي گاڏاپو، جنهن ۾ تمام ڏاڍو مٿي جو سور ٿيندو آهي.

Hospital (هاسپي ٽل)

اسپتال: شفا خانو، دارالشفا، منتشفيٰ (ع)، بيمار شفا (ف)، آتُر شالا.

host (هوسٽ)

[L. hospes]

انگي اڏاوت جنهن ۾ مفت کائو کينئڙا واسو ڪري پيا تڳندا آهن.

housemaids knee

ڏسو: bursitis.

humerus (هِيُومَرَس) [L.]

ڪلهي جي سنڌ ۽ ٺونٺ جي وچ واري مٿين ٻانهن جو هڏو، ڏوراٽو هڏو.

humor (هِيُومر)

[L. پاڻياٺ]

بت جي ڪابه پاڻياٺ

Aqueous H: اک جي بلور آڏو اڳين ۽ پوئين ڪوٺڙي ڀريندڙ پاڻياٺ، پاڻياري پاڻياٺ.

Vitreous H: اک اندر بلور ۽ ريٽينا جي وچ ۾ ڀريل چيڙهالو مادو. چيڙهالي پاڻياٺ.

hunch, hump

گَڪُ، ڪُپُ، جهُڪَ، ڀُونڊڙو، ڀونڊڪي گُپُ، ڪُوز، ٿوهو، ڀُونڊ، قيڏُ.

Huntingtons chorea

موروثي نچڪو جيڪو اڌڙوٽ ڄمار ۾ ظاهر ٿيندو آهي ۽ مريض جي مت ڪسي ويندي آهي. هنگٽن وارو نچڪو. ڏسو: Chorea.

Hutchinsons teeth

موروثي آتشڪ ۾ ڏندن جو عيب جنهن ۾ مٿيان اڳيان ٻہ ڏند چوٽي کان پاڙ وٽ ويڪرا هوندا آهن ۽ انهن جي تکي ڪناريءَ تي بيضوي ڏندا هوندا آهن. هِچنسنس وارا ڏند.

Hyalase (هايالئز)

ڏسو: Hyaluronidase.

hyaline (هايالِين)

[G. hyalos, ڪائو، شيشو]

ڪائي جهڙو.

Hyaline membrane: اک جي چيڙهالي

پاڻيان جو شفاف ڪائي جهڙو پوش، ڪائو پردي پوش.

hyalites (هايا لاءِ ٽِس)

اک جي چيڙهالي پاڻيان ۽ ان جي پردي پس جي سوڄ.

hyaluronidase (هايالُوروني ڊيز)

آنوزن اندر هڪ خميرو، جيڪو پاڻياڻ جذب ڪرڻ ۾ مدد ڪندو آهي.

hydatid (هاءِ ڊي.ٽِڊ)

[G. hydatis, پاڻي وارو ڦلوڪڙو]

ڦيٿ ڪينئن جو سوبڻ هڪ ڳوٿري ٺاهيندو آهي، جيڪا اڪثر جيري ۾ هوندي آهي. ان جي ڦاٽڻ سان پيون ڏيئر ڳوٿريون پيدا ٿينديون آهن. پاڻياري ڳوٿري. ڏسو Casoni Test, Echinococcus:

hydatidform

پاڻياري سوبڻ، ڳوٿري شِڪليو.

H. ulole: ڏسو mole.

hydragogue (هاءِ ڊِري مِيا)

[G. hydor, پاڻي]

ڳاڙهه جزن جي پيٽ ۾ رتوڻي پاڻياڻ جو گهٽو هئڻ پاڻياڻ رتوڻائي.

hydramnios (هاءِ ڊري ڳاڳ)

پاڻياڻي جُلاب، جيڪو پاڻي جهڙا دست ڪندو آهي.

hydrarthrosis (هاءِ ڊريم نِيوس)

[G. amnion, ڳپ پردي پوش]

ڳپ پردي پوش اندر پاڻيءَ جي گهڻ، ڳپ پاڻيءَ گهٽائي.

hydrate (هائڊرارٿروسِس)

سنڌ جي پولار ۾ پاڻي گڏ ٿيڻ، سنڌ ۾ پاڻي، سنڌ پاڻيائي.

hydroa (هائڊروئا)

[G. gion, بيضو]

also dermatitis herpetiformis.

hydrocele (هائڊرو سِيل)

پيلن ۾ پاڻي پرجڻ، پاڻي پريل ڪپورا.

hydrocephalus (هائڊرو ڪِفي لَس)

[G. kephale, مٿو]

مٿي ۾ پاڻي پرجڻ، ڪوپريءَ منجهه مغزي پاڻي (C. S. F) جي واڌ. ڪوپريءَ پاڻائي.

hydrochloric acid (هائڊرو ڪلورڪ ائسڊ)

لُوڻ جو تيزاب، جيڪو معدي جي هاضمي رس اندر هوندو آهي.

hydrocortisone (هائڊرو ڪارٽي زون) (cartisol)

ائڊرينل غدود جي ڇوڏيءَ (cortex) جي هارموني رس. هائڊرو ڪارٽي زون.

hydrocyanic acid (هائڊرو سايانِڪ) (prussic acid)

بادام جو تيزاب.

hydrolysis (هائڊرو لِسِس)

پاڻياڻي ڇيد، پاڻيءَ ڇيد.

hydrometria
ٻچيدانيءَ ۾ پاڻي گڏجڻ، رحم پاڻيائي.

Hydronephrosis (هائڊرو نيفروسِس)
گردي جي نهائين ۾ مُٽ روڪ سبب پيشاب جي گهڻائي ۽ نهائينءَ جو ڦنڊڻ. گردي پاڻيائي.

hydropenicarditis (هائڊرو پيري ڪارڊاءِ ٽِس)
دل پوش اندر پاڻي گڏجڻ ۽ دلپوش پاڻيائي سوڄ.

hydropericardium
ٻنان سوڄ دِلپوش پاڻيائي.

hydropenitoneum (هائڊرو پيري ٽونِيم)
پيٽ جي پيتي استر اندر پاڻي گڏجڻ، جلندر. ڏسو: ascites.

hydrophobia hydrops (هائڊرو فوبيا)
[G. phobos, خوف، ڀَوُ، ڊپ]
ڇتڪتائيءَ ۾ پاڻيءَ کان خوف، پاڻيءَ ڊپ.

hydrops (هائڊروپس) [G.] (dropsy)
جلندر، پيٽ ۾ پاڻي.

hydrosalpinx (هائڊرو سيل پنڪس)
پاڻي جي گهڻ سبب بيضي نليءَ جو ڦُونڊجڻ، بيضي نلي پاڻيائي.

hydrotherapy
پاڻيءَ ذريعي علاج.

hydrothorax
سيني استر اندر (pleural carity) پاڻي گڏجڻ. سيني پاڻيائي.

hydro-ureter (هائڊرو يُورِيٽر)
گردي نلي منجهه پاڻيءَ هئڻ سبب ڦُوند، گردي نلي پاڻيائي.

hygiene (هاءِ جِين)
[G. hygineos, صحتمندي، تندرستي]
صحت صفائي جو علم، صحت صفائي.

hygroma (هاءِ گروما)
[G. hygros, آلو]
پاڻياري ڳوڙهي، جيڪا اڪثر ڳچي تي هوندي آهي. پيدائش مهل ليندي آهي.

hymen (هاءِ مين)
[G. پردو]
ڪنوارپ جو پردو، جهلي.

hyoid (هاءِ آئڊ)
[G. اَشڪليو]
ڄڀ جي پاڙ وٽ [U] جي شڪل جهڙي هڏي، يُو-هڏي.

hyperacidity (هائپر ائسِڊِٽي)
تيزابيت جي گهڻائي، گهڻ تيزابيت. چار گوڏڙائي، چار اوڳر، ڇهر اوڳرائي کي اوڳرائي. ڏسو: hyperchloryhydria.

hyperactivity (هائپرايڪٽِوِٽي)
گهڻ سرگرمي.

hyperaemia (هائپرِيميا)
ڪنهن حصي ۾ رت جي گهڻائي.

hyperaestheisa (هائپريثِيزيا)
[G. aesthesis, احساس]
گهڻ احساسائي.

hyperalgesia (هائپَرل جِيزيا)
[G. algesis, سور جو جِس]
گهڻ سور جِسيائي.

hyperasthenia (هائپريس ٿِينيا)
[g. asthemia, هيٺائي، ٿِشائي]
ڪنهن حصي جي گهڻ جِسيائي.

hyperbaric (هائپر بيرِڪ)
[G. baros, وزن]
تمام گهٽي داٻ تي مخصوص تورڇڪ يا وزن، جيڪو نارمل کان متي هجي.

hyperbilirubinaemia (هائپر باءِ لي رُو بِنيمِيا)
رت ۾ باءِ لي رَوبَين جي گهڻ، گهڻ بائيليروبين رتوٽائي.

hypercalcaemia (هہ ڪيلسيميا)
رت ۾ ڪيلشيم جي گهڻ، گهڻ ڪيلشيم رتوٽائي.

hypercapnia (هہ ڪيپٿنيا)
رت ۾ CO_2 جي گهڻ.

hyperchloraemia (هہ ڪلريسيا)
رت ۾ ڪلورائڊ جي گهڻ.

hyperchlorydria (هہ ڪلورهائڊِريا)
هاضمي رس ۾ لوڻ جي تيزاب جي گهڻ.

hypercholesterolaemia (هائپر ڪولِس ٽيرول لِيمِيا)
[G. chole, پِتُ; stereos, آڪڙيل]
رت ۾ ڪولسٽيرول جي گهڻ.

hyperchromi (هائپرڪرومِڪ)
[G. chroma, رنگ]
گهٽو رگيل،وڌ رگيو، رت جي ڳاڙهہ جزي ۾ هيموگلوبن جي گهڻ.

hypermesis (هائپر ايمي سِس)
گهٽيون الٽيون، گهڻ الٽيائي، اُبڙ حمل: H. Gravidarum دوران هڪ پيچيدگي.

hyperextension (هہ ايڪسٽينشن)
گهٽو ڏگهيرڻ، گهڻ ڏگهيرائي.

hyper flexion (هہ فليڪشن)
گهٽو ورائڻ، گڻ ورائي.

hyperglycaemia (هہ گلاءِ سِيمِيا)
[G. glykys, مٺو]
مناڻ جي گهڻ، رتوٽي مِٺ گهٽائي.

hyperhindrosis (هہ هائڊروسِس)
گهٽو پگهر اچڻ، پگهر ۾ شم ٿيڻ، گهڻ پگهرائي.

hyperinvolution (هہ اِنوولُوشن)
[L. involutus, اندر ويڙهيل]
جم ڪانپوءِ ٻچيدانيءَ جو موتي پوئين سائيز کان ٻہ گهٽجي ننيو ٿيڻ ويڙهجڻ سيڙهجڻ وڌ ويڙهجائي.

hyperkalaemia (هہ ڪي لِيمِيا)
[N. L. Kalium, پوٽيشِيَم]

(hyper potassaemia) رت ۾ پوٽيشيم جي گھڻ. رتوڻي پوٽيشيم گھٽائي.

hyperkeratosis (هہ. ڪري ٽوسِس)
[G. keras, سِڱ]
قرنئي يا چمڙي جي سڱائين سخت تهہ جي واڌ. سِڱي واڌائي.

hyperkinesis (هہ. ڪاءِ ني سِس)
[G. kinesis, چُرپُر، حرڪت]
حرڪت ۾ واڌارو، چُرپُر واڌائي.

hyperlipaemia (هہ. لِپيمِيا)
[G. lipos, وھ، چربي]
رت ۾ سٿپ جي گھڻ.

heypermetropia (هہ. ميٽروپيا)
[G. metron, اڪاٿو، ماپ]
ويجهي نظر جي گھٽتائي، ڊِيد ڊگهائي.
ڏسو ضد: myopia.

hypermotility (هہ. موٽِ لِٽي)
وڌيل حرڪت، تِک هلٽائي.

hypernatraemia (هہ. نيٽري مِيا)
[G. natros, سوڊيم]
رت ۾ سوڊيم جي گھڻ. رتوڻي سوڊيم گھٽائي.

hypernephroma (هہ. نيفروما)
(Grawitz tumour)
گردي جو هڪ موتمار سرطاني گوڙهو. هائپر نيفروما.

hyperonychia (هائپرو نِڪيا)
ننهن جي وڌ واڌ، ننهن گھڻ واڌائي.

hyperostosis (هائپروس ٽوسِس)
هڏي جي واڌ ۾ واڌائي. ڏسو: exustosis.

hyperoxaluria (هہ. آڪسي ليوريا)
مُٽ ۾ گھڻو ڪيلشيم آڪسيليٽ اچڻ، گھڻ آڪسل مُتائي.
ڏسو: oxaluria.

hyperparathyroidism (هہ. پيرا- ٿاءِ-رُواءِ-ڊِزم)
[G. para, ويجهو; thureoeides, ڍال شڪليو]
پيرا ٿائرائڊ يا ٻيلهہ ڪنٺ غدود جي تکائي، جنهن سبب رت ۾ ڪيلشيم جي واڌ ٿيندي آهي. ٻيلهہ ڪنٺ غدود تکائي. ڏسو: parathyroid.

hyperperistalsis (هہ. پيرِيس ٽليسِس)
موجي حرڪت واڌ.

hyperphogia (هہ. فيجِيا)
[G. phagein; چٽ ڪرڻ، کائڻ]
گھڻو کائڻ، گھڻ کاڌائي.

hyperpiesis (هہ. پاءِ ئيسِس)
[G. piesis, داٻ]
وڌيل بلڊ پريشر. ڏسو: hypertension.

hyper pigmentation (هہ. پِگ مين ٽي نشن)
ڪارٺ يا رنگجڻ جي گھڻ ڪارٺ گھٽائي.

hyper pitiutarism (هہ. پچيُو ٽِرزم)
پچيو چري غدود جي اڳين بوندڙيءَ جي تکائي، جنهن سبب

gigantism ۽ acromegaly جون بيماريون پيدا ٿينديون آهن. شاهه غدود جي تڪائي، شاهه غدود تڪائي ڏسو: Pituitary Gland.

hyper plagia (هه. پلئزِيا)
[G. plasis, روپ، صورت، شڪل]
گهرڙن نهڻ جي تعداد ۾ واڌارو، گهرڙن واڌائي، گهڻ گهرڙائي.

hyperpnoea (هائپرپ نِيا)
[G. pnoe, ساهه]
سهڪڻ، ساهه تڪائي.

hyperpyrexia (هه. پائريڪسِيا)
[G. pyressin, بخارجڻ، تپجڻ]
تيز تکو بخار، ٻُٺ ٻرڻ، جڏهن ٿرماميٽر جو درجو 105 F يا 40 C کان مٿي هجي. اهڙي بخار ۾ هڪدم مريض جي سڄي بت کي برفيلي پاڻيءَ جي پٽين سان پچائي فل پکو هلائجي. جڏهن بخار 102 F تي اچي پٽيون بند ڪري ڇڏجن، باقي ٻه درجا بخار پاڻهي لهي ويندو. اسان وٽ اڪثر اونهاري ۾ گرمي جي سٽ لڳڻ سبب بخار ايترو وڌندو آهي.

hypersecretion (هه. سيڪرِيشن)
[L. secretus, ڏار يا الڳ ٿيل]
تمام گهٽي رطوبت يا رس خارج ٿيڻ. رس وهڪ واڌائي.

hypersensitivity (هه. سينسِوِٽي)
[L. sentire, محسوس ڪرڻ]
هرويرو ٻه ڪنهن شيءِ لاءِ گهڻو ردعمل ظاهر ڪرڻ، حساسيت جي گهٽائي، الرجيائي مادي لاءِ گهڻو جوابي عمل، گهڻ جسيائي.

hypertension (هه. ٽينشن)
[G. tendere, تاڻڻ]
وڌيل بلڊ پريشر يا رتوڙو داٻ، جڏهن اهو نارمل 120/80 mmHg ۾ هيٺيون 90 کان مٿي هجي ته ان کي وڌيل بلڊ پريشر چئبو آهي. رتوڙي داٻ واڌ.
:Essential H
:Malignant H
ڏسو: blood pressure hyptension

hyperthermia (هه. ٿرمِيا)
[G. therme, گرمي]
بت جي وڌيل گرمي يا ڪوساڻ، وڌ گرمائي.

hyperthyroidism (هه. ٿائرائيڊزم)
(Thyrotoxicosis)
ڪنهن غدود جي تيزي تڪائي يا ڪنٺ غدود واڌائي. ڏسو: thyroid, thyrotoxicosis.

hypertonia (هه. ٽونِيا)
[G. tonos, تاڻ]
گهڻ تاڻائي، مشڪ جي تاڻ ۾ واڌ.

hypertonic

1. گهڻ تاڻائي بابت، 2. لوڻائي پاڻي (saline) جو نارمل پاڻي کان وڌ سيمو داب (osmotic pressure) رکندڙ پاڻياڻ.

hyprtoxic (هـ. ٽاڪسِڪ)

تمام زهريلو.

hypertrichiasis (هـ. ٽرِڪِياسِس)

[G. thrix, وار] (hypertrichosis)

تمام گهڻا وار هجڻ، گهڻ ٻُوجرائي.

hypertrophy (هـ. ٽرافِي)

[G. trophe, غذا، خوراڪ]

عضوي، انگ اڏاوت جي پنهنجي نارمل فطري اوسر کان وڌ سائيز ۾ واڌ. وڌ واڌائي.

hyperurcicaemia (هـ يُوري سِيميا)

رت ۾ يورڪ تيزاب جي گهڻ، رتوٽي يُوري گهڻائي.

hypervitaminosis (هـ وِيٽي لئشن)

[L. ventilare, هيٺ] (hyperphoea)

ڏسو: hypernoea.

hyphaemia (هـ. وائٽمِنوسس)

[L. vita, زندگي، حيات]

وٽامن جي گهڻ سبب خرابي، وٽامن گهڻائي.

hypnosis (هاءِ فيميا)

[G. hypo, هيٺ]

اک جي اڳ ڪوٺڙيءَ ۾ رت هئڻ.

hypnotism (هِپنو سِس)

[G. hynos, ننڊ]

نقلي ننڊ، ڪنهن هپنو ٽسٽ هٿان ذهني هدايت وسيلي آندل هٿرادو ننڊ، سمهوري.

hypnotherapy (هِپنو ٿراپِي)

ننڊائي علاج. ڏسو: hypnotism.

hypnotic (هِپنو ٽِڪ)

1. ننڊائڻ بابت، 2. ننڊ آڻيندڙ دوا، ننڊائڪ.

hypo_aesthesia (هائپ ايس ٿِيزيا)

انگ عضوي جو گهٽيل احساس، گهٽ احساسائي.

hypchlorhydria (هائپو ڪلور هائڊريا)

رت ۾ ڪلورائڊ لوڻ جي گهٽتائي.

hypochondira (هائپو ڪانڊريا)

ملولائي ۽ ڳڻتيءَ جي نفسياتي بيماريءَ ۾ پنهنجي صحت بابت تمام گهڻي ڳڻتي يا اونو. سوداءُ، خفت، خبط، خفقان، خفخان، پُور، وهم.

hypochondrium (هـ. ڪانڊريم)

پاسرين هيٺان، ساڄي کاٻي، پيٽ جي مٿيريءَ جا ٻه مخصوص ورهايل حصا يا جايون. هيٺ پاسريو، ڪُکِ.

hypochromic (هـ. ڪرومِڪ)

رنگ جهڪو يا ڦڪو ٿيڻ. رتوٽي ڳاڙهه جزي ۾ هيموگلوبن گهٽ

هئڻ سبب رنگ جهڪو ٿيڻ. گهٽ رڱائي، گهٽ لالائي، گهٽ ڳاڙهائي.

hypodermic (هه. ڊرمِڪ) (subcutaneous)
چمڙيءَ هيٺ جيئن چمڙي هيٺ سُئي هڻبي آهي.

hypodermis
استر چمڙي، مٿينءَ چمڙي هيٺان چاماٺو تهه.

hypofibrogenaemia (هه. فائبرو جِنيمِيا)
ڏسو: a fibrinogenaemia.

hypofunction (هه. فنڪشن)
ڪم گهٽتائي.

hypogastrium (هه. گئس ٽريم)
معدي هيٺ، پيٽ جي مٿچري تي نهائين مٿان مخصوص ورهايل جاءِ جو نالو، معدي هيٺ، هيٺ معديو. هينئون-هينئائُ.

hypoglossal (هه.گلوسل)
ڄڀ هيٺ، هيٺ ڄڀيو. ٻارهين ڪاپاري تنت: H. Nerve.

hypoglycaemia (هه. گلاءِ سِيميا)
رت ۾ مٺاڻ جي گهٽتائي، علامتون، پريشاني، پگهر اچڻ، دبر يا ڦاما.
ڏسو: diabetes, hyperglycaemia.

hypomania (هه. مئنيا)
گهٽ جنون واري ڪيفيت، گهٽ جُنونائي.

hypomotility (هه. موٽِلِٽِي)
معدي يا آندي جي گهٽ حرڪت يا هلڻ، گهٽ هَلڻائي.

hypoparathyroiodism (هه. پيرا ٿاءِ رُوائِڊِزم)
ٻيلهه ڪنٺ غدود جي ڪم گهٽتائي، جنهن ڪارڻ رت ۾ ڪيلشيم گهٽ ٿي ويندو آهي.
گهٽ ڪنٺ غدودائي، ڏسو: parathyroid gland.

hypopharynx (هه. فيرِنڪس) (laryngo pharynx)
نڙي هيٺ، هيٺ نڙي.

hypophoria (هه. فوريا)
[G. phoros, ٻيهڪ]
هڪ اک جو ديد وارو محور ٻي اک جي محور کان هيٺ هجڻ، هيٺ مٿي ديد محور.

hypophysis cerebri (هه. فِسِس) (pituitary gland)
دماغ اندر شاهه غدود جيڪو ڏانڊي وسيلي مغز سان ڳنڍيل هوندو آهي، ڏسو: gland pituitary.

hypopiesis (هه. پائيسِس)
رتوڻي داٻ جي گهٽتائي. (hypotension).
ڏسو: blood pressure.

hypopigmentation (هه. پِگ مين ٽي شن)

رنگ يا كارڻ گهٽ يا نہ هئڻ برابر هجڻ، كارڻ گهٽتائي.

hypopituitarism (هہ پچيُوچرزم)
شاهہ غدود جو گهٽ كم يا كاركردگي، شاهہ غدود گهٽتائي.
ڏسو: Simmonds disease.

hypoplasia (هہ پلي زيا)
اُٽ ماس جي اوسر ۾ گهٽتائي، اٽ اوسر گهٽتائي.

hypoproteinaemia (هہ پروٽين پميا)
رتوڻي پلازما ۾ پروٽين جي گهٽتائي، رتوڻي پروٽين گهٽتائي.

hypprothrombinaemia (هہ پرو ٿروم بي نِيمِيا)
رت ۾ پروٿرمبين جي کوٽ، رت پروٿرومبين گهٽتائي.

hypopyon (هہ پيان)
[G. pyon, پونءِ]
اک جي اڳين كوٺڙيءَ ۾ پونءِ گڏجڻ. پونئر اک كوٺڙي.

hypsecretion (هہ سيكرِيشن)
رطوبت يا رس گهٽ خارج ٿيڻ، رس گهٽتائي.

hypospadias (هائپو ايسي ڊِياس)
[G. spein, ٻاهر ڪيڻ]
هك پيدائشي خرابي، جنهن ۾ ڇوكرن جي مٽ نليءَ جو ٽنگ اڳ بدران هيٺ هوندو آهي. هيٺ مُٽ ٽنگ.

hypstasis (هہ اسٽي سِس)
[G. هيٺ بيهڻ]
1. آئريل مادو، 2. رتوڻي دؤر جي خرابي باعث رت هك هنڌ بيهي رهڻ. رتوڻو ڍبو.

hypotension (هہ ٽينشن)
رتوڻو داٻ گهٽ هئڻ، مٿيون داٻ 110mm hg ۽ هيٺيون 70mmHg كان گهٽ هئڻ. رت داٻ گهٽتائي. ڏسو: blood pressure، hypertension.

hypothalamus (هہ ٿيلي مَس)
[G. thalamus, كوٺڙي]
ٿيليمس يا مغزي كوٺڙيءَ كان هيٺ. هيٺين مغزي كوٺڙي.

hypothenar eminence (هہ ٿِينار)
[G. thenar, ترِي]
ڇيچ هينان هٿ جي ترِي تي ننڍو اُڀار. ترِيءَ ننڍ اُڀار.

hypothermia (هہ ٿرمِيا)
[G. therme, گرمي]
بت جي گرميءَ جي گهٽتائي اكثر ٻارڙن ۽ پوڙهن ۾ ٿيندي آهي. 86°F يا 30°C كان گهٽ گرمي جو درجو. گهٽ گرمائي.

hypothyroidism (هہ ٿائرائِڊزم)
كنٺ غدود جي كم گهٽتائي.
ڏسو: cretinism, myxoedema.

hypotonic (هہ. ٽانڪ) (jautic pressure)

جنهن جو سيمو داب ٽاڻ، ڇڪ ۾ سگهہ ۾ برابر ٽاڻائي واري (isotonic) جي ڀيٽ ۾ گهٽ هجي: گهٽ ٽاڻيو.

hypovitaminosis (هہ. وٽامنو سِس)

وٽامن جي گهٽتائي.

hypovolaemia (هہ. وولِيميا)

ڏسو: oligaemia.

hypoxaemia (هائپو ڪسِيميا)

رت ۾ آڪسيجن جي گهٽتائي، رتوٽي آڪسي گهٽتائي.

hypoxia (هائپوڪِسيا)

ماس اُٽتن منجهہ آڪسيجن جي گهٽتائي، اُٽت آڪسي گهٽتائي.

hysterectomy (هِسٽرِيڪٽومي)

[G. hystera, رحم]

ٻچيداني کي ڪپي ڌار ڪرڻ جو آپريشن.

hysteria (هِسٽي رِيا)

ذهني ڇڪتاڻ ۾ دٻائڻ مان اُسريل تنتائپ، علامتون، ڦڙڪو، فالج، اڻ احساسائي وغيره. هسٽيريا، اختناق الرحم (ع). باد گولو.

◆

I

iatrogenic (اِيا ٽرو جينڪ)

[G. iatros, طبيب]

طبيب يا طب هٿان پيدا ڪيل خرابي، پهرين خرابي جي علاج دوران علاج مان ٻي خرابي. هڪ نہ ڇُٽي تہ ٻي خرابي.

ichthyosis (اڪ-ٿِيو-سِس)

[G. icthys, مڇي] Xeroderma Fish Skin.

سڪل نوٽ، ڇلڙڇلڙ چمڙي واري پيدائشي بيماري، مڇيءَ چمُ.

icetrus (اِڪ ٽيرَس)

[G. ikteros, سائي]

سائي، يرقان، ڪامڻ.

I. Neonatorum

نئين ڄاول ٻار جي سائي. ٻارڙي جي ضرورت کان وڌ هيموگلوبن تباهہ ٿيڻ تي زندگيءَ جي پهرين هفتي ۾ اڻ ھاجيڪار سائي، جيڪا پنهنجو پاڻ ختم ٿي ويندي آهي.

id (اِڊ)

لاشعور جي اوائلي يا حيواني خصلتن ۽ جبلتن وارو حصو، جيڪو وڏي هوندي بہ اڻ ڇاتو قائم رهندو آهي. اِڊ- نفس امّاره.

idea (آئڊيا)

[G. صورت، روپ]

پوئين پروڙن جي ياد، جيڪُن پروڙ جو آڌار احساس تي آهي، تئن تصور جو دارومدار مُورت (image) تي آهي. تصور، خيال.

ideation (آئڊي ايشن)

خيالن جو جُڙڻ، جيڪو آگاهي جي تمام اوچي ڪم جو عمل آهي. اُن ۾ خيال، عقل ۽ حافظو شامل آهن. سوچ.

identical twins (آءِ ڊينٽي ڪل ٽوِنز)

هو ٻهو ڄاڙا ٻار، جيڪي هڪ ئي ٻيجايل بيضي مان ڄاوا هجن. (هيڪ بيضوي، ٻہ بيضوي).

identification (آءِ ڊينٽي فِڪيشن)

[L. idem, ساڳيو]

ڪنهن شخص کي آدرش ٻڌائي ان موجب پنهنجي شخصيت گهڙڻ، پنهنجي جنس موجب ماءُ پيءُ مان ڪنهن هڪ کي ماڊل ٻڌائڻ يا پنهنجي جنس واري ڪنهن شخص کي هيرو بنائي بلوغتي انداز ۾ پوڄا ڪرڻ، سُڃاڻ.

ideomotor (آئڊيو موٽر)

[G. idea, صورت; movere, چُرڻ]

خيالن جي صوٌرت ۾ ذهني طاقت جيڪا مشڪن ۾ پنهنجو پاڻ حرڪت کي جنم ڏيندي آهي. خيال چورڪ.

ileum (اِليَم)
ننڍي آنڊي جو هيٺيون 3/5 حصو جيڪو خالي آنڊي (jejunum) ۽ انڌي آنڊي جي وچ ۾ آهي. پاسائتو آنڊو.

ileus (اِليَس)
[G. eilous, آنڊي جي روڪ]
آنڊي جي روڪ رنڊڪ جنهن جو سبب آنڊي جي مفلوج هجڻ آهي، جنهن ۾ پيٽ ڦوڪجڻ سان گڏ الٽيون ٿينديون آهن، پر سور بنهه ڪونه ٿيندو آهي. آنڊائي روڪ.

iliococcygeal (اِليو ڪاڪسي جِيَل)
ڪڪاٽي هڏي (ilium) ۽ ڏُمچي (coccyx) بابت، ڪُڪ ڏُمچي.

iliofemoral (اِليو فِيمورل)
ڪڪاٽي هڏي ۽ سترائي هڏي (femur) بابت، ڪُڪ سترائو.

iliopectineal (اِليو پيڪٽِينِل)
[L. pecton, ڪلفي]
ڪڪاٽي هڏي ۽ نهائين هڏي بابت، ڪڪائين.

iliopsoas (اِليوسُئاس)
[G. psoai, چيلهه جي پُٺ]
ڪک هڏي ۽ پُٺ بابت، ڪُڪا پُٺ.

ilium (اِليَم)
[L. پاسو، ڪُک]
ڍونگري جي ٻنهي پاسن تي هڪ هڪ پاسائتو هڏو.

ideoventricular (اِڊيو وينٽري ڪيُولر)
[G. ideos, پنهنجو; L. ventriculum, دل جي هيٺين ڪوٺڙي]
دل جي رڳو هيٺين ڪوٺڙين بابت.

ideopathy (اِڊيوپيٿي)
اڻ ڄاتل يا اُمالڪ ڪارڻ واري بيماري.

idiosyncrasy (اِڊيو سِنڪريسي)
[G. synkrasis, رلڻ ملڻ]
بت يا سياءُ جو عجيب انداز، ڪن دوائن يا پروٽين لاءِ غير معمولي انفرادي رد عمل، عجيب جوابي عمل.

ileitis (اِلياءِ ٽِس)
[L. ilia, ڪُکيون ,پاسا]
پاسائتي آنڊي جي سوڄ.

ileocaecal (اِليوسِيڪل)
[L. caecus, انڌو]
پاسائتي ۽ انڌي آنڊي بابت، پاسانڌو.

ileocolic (اِليو ڪولِڪ)
[G. colon, وڏو آنڊو]
پاسائتي ۽ وڏي آنڊي بابت، پاس وڏو آنڊو.

ileocolitis (اِليوڪولاءِٽِس)
پاس-وڏي آنڊي جي سوڄ.

ileorectal (اِليو رِيڪٽِل)
[L. rectus, سڌو]
پاس، سڌي آنڊي بابت، پاس-سڌو آنڊو.

illusion (اليُوزن)
[L. illusio, illudere, دوکو ڪرڻ]
ڪنهن احساس جي غلط سڃاڻ، جيئن نظري دولاب، اوندهہ ۾ اڃي، حواسي دولاب، نظري دوکو.

image (اميج)
[L. imago]
ڪنهن يادگيري جي آزمودي جو ورجاءُ، جيئن خوشبو يا ذائقي يا ڪنهن سُر ٻڌڻ سان ذهن تي ڪا پوئين ياد ۽ منظر تري اچي. تصور، عڪس.

imagery (اميجري)
تخيل، تصور جو تصوير ٺهجي آڏو اچڻ. تصورات، تصويري يادون.

imbalance (اِم بيلينس)
توازن نہ هجڻ، طب ۾ تيزاب ۽ کار جي وچ ۾ توازن خراب ٿيڻ ڪي غير متوازن چئبو آهي. اڻ توازنائي.

immunity (اميُونِٽي)
[L. immunis, عوامي بار کان آجائي]
جيوڙائپ کان متاثر نہ هئڻ جوڳائي، رد جوڳائي.
ويڙهاڪ جسمڙو (Immune Body)، اهو جوابي عمل جيڪو ڪنهن پيوند ڪيل انگ عضوي ڪي رد ڪري ڇڏي (I. reaction).

immunity (اِميوٽني)
ڪنهن جيوڙائپ کان بچاءُ جي حالت، رد جيوڙائپ، اها پيدائشي يا پرايل ٿي سگهي ٿي.
Active I.: اها قدرتي طور ڪنهن جيوڙائي مرض يا هٿرادو نموني مٺل يا نبل جيوڙن وسيلي ٽُڪن سائن سان پرائي سگهجي ٿي.
Passive I: جيڪا قدرتي طور ماءُ کان اور يا ٿڄ وسيلي ٻار ۾ منتقل ٿئي، ۽ هٿرادو نموني جانورن ۽ ماڻهن مان ويڙهاڪ جسمڙا حاصل ڪري سائن وسيلي ٻارڙي ۾ منتقل ڪجي.

immunization (اِمَيُو ناءِ زيشن)
ماس اُٽتن منجهہ مخصوص ويڙهاڪ جسمڙي وڌائڻ جو عمل، رد جيوڙائي عمل.

immunogenesis (اِمَيُوني جِني سِس)
رد جيوڙائپ اوپارڻ جو عمل.

immunology (اِميُونولاجي)
رد جيوڙائيءَ جو خاص اڀياس، رد جيوڙائي ڄاڻ.

immunosuppressive (اِمَيُونو سپ ري سِو)
[L. supprimere, دٻائي رکڻ]
اها شيءِ جيڪا رد جيوڙائي کي دٻائي ڇڏي، رد جوڙائي دٻائڪ.

immunotransfusion (اِميُونو ٽرانس فِيُوزن)

جنهن مٿان ناسي پيليون ڪڙيون چڙهيل هونديون آهن.

implantation (اِم پلانٽيشن)
[L. plantare, ٻوٽو پارڻ]
ماس منجهه ڪانهري شيءِ يا جيئرا گهرڙا وجهڻ يا داخل ڪرڻ. جيئن ٽيسٽو اسٽيرون جا داڻا چمڙي هيٺان وجهبا آهن. منجهه وجهاءُ.

implants (اِم پلانٽز)
[L. planta, سلو، ڦٽل]
بت ۾ آپريشن وسيلي وڌيل ماس اُٽت يا دوا. منجهه وڌل.

impotent (اِم پوٽينٽ)
[L. impotentia, نا اهليت]
ڪجهه نه ڪري سگهڻ جوڳو، نامرد، جنسي لاچار مرد.
ڏسو: sexual inadequacy, sterility.

impregnate (اِم پرگ نيٽ)
[L. pragnans, ڏُکي]
پرڻ چڪار ڪرڻ، سيراب ڪرڻ، ڏُکو ڪرڻ.

impulse (اِم پلس)
[L. impulses, ڌڪ يا ڌڪو ڏيڻ]
. بنان سوچ سمجهه جي ڪري ڇڏڻ، ريچڪ، 2. گهونچو، گهونچ.

imaccessibility (اِن ايڪ سيسِ بِلٽي)
نفسياتي مريض جو ڪو ردعمل نه

[L. transfundere, منتقل ڪرڻ]
هڪ شخص کان ٻئي شخص ۾ رد جيوڙائي منتقل ڪرڻ جو عمل، رد جيوڙائي منتقلي.

impacted (اِم پيڪٽيڊ)
ڦچيل، ڦاٿل، سوگهو ٿيل، جئن سڌي آنڊي ۾ قبض، هڏي جو ڀڳ، ڊونگريءَ ۾ ڳپ، کوپي اندر ڏند يا گردي نليءَ ۾ پٿري ڦاٿل ۽ ڦچيل هوندي آهي.

impalpable (اِم-پيل-پبل)
[l. palpare, محسوس ڪرڻ]
محسوس نه ڪرڻ جوڳو، نه ڇهڻ جوڳو.

imperforate (اِم پرفوريٽ)
[L. perforate, وِنڊڻ]
جنهن ۾ نارمل ٽنگ يا سوراخ نه هجي، بي ٽُنگيو، اڻ وِنڊيو.
I. Anus: پيدائشي مقعد جو ٽنگ نه هجڻ، بي ٽنگيو مقعد.
I. Hymen: ڪنوارپ جو پردو، جنهن ۾ ماهواري نڪرڻ لاءِ سوراخ نه هجي، اڻ ڦاٽل.

impetigo (اِم پي ٽيگو) [L.]
هڪ سوڄائتي ۽ پونٺري چمڙيءَ جي بيماري، اِمپيٽيگو.
I. Contagiosa: وچڙندڙ امپيٽيگو، اڪثر منهن ۽ مٿي تي ٿيندي آهي، ڦوڦيندا ڦاٽي پونٺرا ٿي پوندا آهن،

هيٺ سبب ان تائين رسي نه سگهڻ. اڻ رسڻ جوڳائي.

inassimilable (اِن اسيمل بل)
[L. assimilare, اوهڙو ڪرڻ]
نه ڇُوهڻ جوڳو.

incarcerated (ان ڪار سري ٽيڊ)
[L. carcer, بند، قيد]
ڦاٿل، سوگهو ٽيل، جيئن ڪاڇن جيڪا ڦاٿل يا سوگهي ٿيل هجي ۽ پنهنجي جاءِ ڏانهن موٽڻ جوڳي نه هجي.

incest (اِن سيسٽ)
[L. incestus, نامحرم]
محرم مائٽ جنهن سان شادي جائز نه هجي، ان سان جنسي ناتو. جيئن ماءُ پٽ، پيءُ ڌيءُ، ڀاءُ ڀيڻ وغيره. حرام جنسي تعلق.

incipient (اِن سِپينٽ)
[L. incipere, شروع ڪرڻ]
ابتدائي، شروعاتي، منڍ ۾، ابتدائي مرحلي ۾.

incision (انسي زن)
[L. incisio, وڍ]
تکي اوزار سان ماس کي چيرو ڏيڻ، وڍ، چيرو، ڇهڪُ، چير، ڇهڪو، چيھ.

inanimate (ان ايني ميٽ)
اجيو، بيجان.

incisors (ان ساءِ زرس)
[L. incisus, ڪپيندڙ، ڪٽيندڙ]
مٿيان ۽ هيٺيان. اڳيان چار چار ڏند، جيڪي پهرين ڪاڏي کي چڪ هڻي ڪپيندا آهن. اڳيان ڏند.

inclusion bodies (اِن ڪلوزن)
متاثر اڻتن جي گهرڙن منجهه ملندڙ سنهڙا ذرڙا، داخلي سنها جسمڙا.

incompatibility (ان ڪم پي ٽيبلٽي)
ٻن شين جو هڪٻئي سان ٺهڪ نه اچڻ يا راس نه اچڻ. جيئن ٻن ماڻهن جو رت پاڻ ۾ راس نه ايندو آهي يا ٻه دوائون پاڻ ۾ نه ٺهنديون آهن. اڻ موجبائي، اڻ ٺهڪائي اڻ راسائي، اڻ ٺهٺائي.

incompetence (اِن ڪم پي ٽينس)
[L. incompetens, ناڪافي]
نا اهلي، نالائقي، ناموزوني، نامناسبت.

incontinence (اِن ڪانٽي ننس)
[L. incontinentia, جهلي يا روڪي نه سگهڻ]
پيشاب يا ڪاڪوس جهلي نه سگهڻ، مُٽ جهل. ڪنگهه يا ڇڪ. Stren I: ڇڪاس دوران مٽ يا ڪاڪوس وهي وڃڻ، جيڪو پيٽ جي داٻ وڌڻ يا ٻنهي انگن جي ٻيٽ هيٺائي سبب ٿيندو آهي. داٻ وهڪ.

inco-ordination (اِن ڪو آرڊي نئشن)

مُشڪن جي لَس سُريلي حرڪت جي نااهلي، بي سُري حرڪت.

incubation (ان ڪيُو بئشن)
[L. in cubare, ڦُٽڻ]
بيماري يا جيوڙائپ جو ڦاٽ ڪائي پهرين علامت ظاهر ڪرڻ، ڦاٽ.

incubator (ان ڪيُو بئٽر)
سترئي يا نبل ٻار جي نيپاج يا جيوڙن جي پوک پالنا لاءِ اهڙو اوزار جنهن جي گرمي کي هيٺ مٿي ڪري سگهجي. ڦٽائڻو اوزار.

incus (اِنڪَس)
[L. سنداڻ]
وچ ڪن اندر وچين سنداڻ روپي هڏڙي. سنداڻ هڏڙي.

indefinger (اِنديڪس فنگر)
آنڱٽي، ڏسٽي آڱر، انگشتِ شهادت، شاهد آڱر، پنوتري آڱر، اشهد آڱر، شهادت واري آڱر.

indicanuria (اِندي ڪي نِيُوريا)
پيشاب ۾ گهٽو پوٽيشيم لوڻ (indican) اچڻ، پوٽيشيم مُتائي.

indicator (اندي ڪيٽر)
ڪنهن ڪيميائي عمل جي پورائي جو پتو ٻڌائيندڙ مادو، ڏس ڏيندڙ، ڏسٽو.

indigenous (اِندي جِينس)
[L. indigena, مقامي]
رهواسي يا ديسي بيماري جهڙوڪ ٽر جي بيماري وغيره.

indigestion (اِن ڊجيسچن)
بدهضمي، بدهاضمو، ڏسو: dyspepsia.

indolent (اِندولينٽ)
[L. dolere, سور محسوس ڪرڻ]
بي سُوريو، سُور کان سواءِ، اڪثر ان السر لاءِ استعمال ڪبو آهي، جيڪو هجي ته بي سوريو پر هوريان هوريان چٽندو آهي.

induction (اِنڊَڪشن)
[L. inducere, ڪن ڪان وٺي هلائڻ]
چالو ڪرڻ، ڪرڻ ڏيڻ، جيئن ويم يا بيهوشي چالو يا شروع ڪبي آهي. ڪم شروعات.

induration (اِنديُوريشن)
[L. indurare, سخت يا ڏاڍو ڪرڻ]
ماس يا اُٽت جو سخت هئڻ، ماس ڏاڍائي.

industrial disease (صنعتي مرض)
صنعتي ڪرت دوران ڪيميائي مادي يا دونهين يا دز يا تابڪاري سان لهه وچڙ ۾ اچڻ سبب ڪنهن مرض ۾ جڪڙجڻ.

inertia (اِنرشيا)
[L. بي حرڪتائي]
چپ چاپ، ماٺ ميٺ، بنان چُرپُر، اچُرائي.

منجهه جيوڙن جي ڪامياب ڪاهه ڪانپوءِ انهن جو گهر ڪري ويهڻ، وڌڻ ۽ ويجهڻ، ڇُپَ، ڇُوپُ، وچڙائُ.

infectious disease

ڪنهن مخصوص جيوڙي ڪارڻ مرض جيڪو وچڙندڙ هجي، وچڙندڙ بيماري.

infective وچڙائو، وچڙندڙ، وچڙڪ.

inferior (اِنفي رير) [L.]

هيٺين، هيٺيون، هيٺ پري، ڏسو ضد: superior.

inferiority complex

نفسياتي ڄاڻو ايڊلر جي ڏنل اصطلاح، گهٽتائيءَ جو احساس، اهو دٻ ۽ پاڻ مڃرائڻ جي سڌ وچ ۾ چڪتاڻ جنهن جي نتيجي ۾ ان شخص جو ورتاءُ اڳرو يا اَگرو هوندو آهي. گهٽائي جو احساس، احساس ڪمتري.

infertility (اِن فرٽِلِٽي)

[L. infertilis, ٻانڊي ٻُهاري ,ميوي بنان]

سنڍ، زال مڙس ڪي ٻار نه هئڻ جي صلاحيت، اڻ ميوائي، بي ثمري، بي اولادائي،بي ثمرائي. ڪارڻ نفسياتي يا جسماني هوندو آهي. خرابي زال يا مڙس مان ڪنهن هڪ ڪي ٿي سگهي ٿي. ڏسو: Sterility.

infestation (اِن فسٽيشن)

انساني بت تي يا اندر حيواني

I Uterine: ويم دوران رحم جا سور بند ٿيڻ ۽ ان جو سيٽجڻ، رُڪجي وڃڻ، رحم جو ٽڪ يا ساٽائي.

in extremis [L.]

مرڻ تي، مرڻي مهل، سڪرات

infancy (انفئنسي)

ٻالجتي، ٻالپ، ٻال اوسٿا

infant (اِنفئنٽ)

ٿڃ پياڪ ٻار، ڪِڪو يا ڪِڪي، سال کان گهٽ ڄمار وارو ٻالڪ، ٻالُ، ٻالپُ. ٻچڙُ- ٻچڙو.

infantile convulsions

ڊيڄڙو. ڏسو: poliomyelitis.

infantile dermatitis

ريڙهي.

infantalisim (اِنفئنٽ لِزم)

[L. infantilis, ٻالڪاڻو]

اوسر جي بيهجڻ سبب بلوغت ڪانپوءِ وڏي ڄمار ۾ اهي ئي ٻاراڻيون خصوصيتون يا حرڪتون قائم رهڻ، ٻالڪ پڻو، ٻالڪائپ.

infarction (اِن فارڪشن)

[L. infarcire, infarct, دوسڻ، ڏٽڻ]

رت رسائي ڪٽجڻ سبب ماس جي ڪنهن حصي جو سُڪي مري وڃڻ، ماس ڪلرائجڻ.

infection (ان فيڪشن)

[L. infectio, جيوڙائپ]

جيوڙائپ، ميزبان جي ماس اٿتن

مفت کائو جيتامڙن يا جيئڙن جا ميڙ کنا ٿيڻ، جيوڙي لاءِ infection ۽ جيئڙي لاءِ infestation لفظ استعمال ٿيندو آهي..

infiltration (اِن فِلٽرئشن)
اوڙي پاڙي جي اُٽن منجهه پيهجي وجڻ، پاڻياڻ جو اُٽن منجهه سِمڻ، پيهائپ، سيمو.

inflammation (اِن فِلي مئشن)
[L. inflammare, پرو ڏيڻ، باهه ڏيڻ]
پوسرائي، جيوڙائپ، ڏک جي لاءِ ماس يا اٽت جو جوابي عمل سوڄ، پرو، سوڄ جون چار مقامي ڪلاسيڪي نشانيون آهن: سور (dolor)، ڳاڙهاڻ (rubber)، ڪوساڻ (calor) ۽ سوڄ يا ڳوڙهي (tumor). اُٽاڻ، سوڄ، ڪاڙهه، ڪاڙهو.

influenza (انفلنزا)
[It. اثر]
نڪ نڙيءَ ۽ ساهه نليءَ جي وائرسي جيوڙائپ، وبائي ليس زڪام، انفلوئنزا، فلو.

infra-red rays (انفرا)
[L. infra, هيٺ]
اندلٺي ست رنگن جي ڳاڙهي رنگ کان هيٺ، هيٺ ڳاڙها ڪرڻا، اهي ماس گرمائڻ لاءِ ڪم آڻبا آهن.
ڏسو: ultra-violet.

infundibulum (اِن فُنڊي بِيُولَم) [L.]
ڪوبہ قيف شڪليو لنگهہ.

infusion (اِن فِيُوزن)
[L. infundere, اوتجڻ]
تور چڪ وسيلي بت اندر پاڻياڻ اوتڻ، جيئن گلوڪوز يا رت جي بوتل ڦڙو ڦڙو ڪري نس ۾ داخل ڪبي آهي. اوتڻ، اوتجڻ.

ingestion (اِنجيشن)
[L. ingestion, ingerere, اندر وجهڻ، داخل ڪرڻ]
معدي منجهه کاڌو يا دوا داخل ڪرڻ. معدي داخلائي.

ingrowing toe-nail.
وڏي پير جي ننهن جو پاسو ورڪائي ماس اندر گهڙي سور ۽ سوڄ پيدا ڪرڻ، وريل ننهن. ڪور.

inguinal (اِنگُوائنل)
[L. inguen, نرو، چڏو]
نري يا چڏي بابت، نرائتو.
I. cana: نري ڪان مٿيرو پيٽ جي هيٺين حصي ۾ نرائتو لنگهه ۽ ڳِڙڪ جنهن اندر ويرج ڏوري (spermatic cord) هوندي آهي.
I. Hernia: چن، پيٽائين چيڙي ڪان آندو نرائي لنگهه مان لهي ڪپوري ۾ هلي ايندي آهي. نرائتي چَن.
ڏسو: hernia.

inhalation (اِن هيلئشن)
[L. halare, ساھ]
هوا، بخار، دوا جي ٻاڦ ساھ اندر کڻڻ يا چکڻ، ساھ کڻڻ.

inherent (اِن هي رينٽ)
[L. inhaerere, چهٽڻ] (innate)
پيدائشي، ڄائي ڄم کان، گڏ ڄايل، ڄامائو.

inhibition (اِن هِبي شن)
[L. inhibere, روڪڻ، جهلڻ]
ذهني يا نفسياتي اثرات سبب پوري يا اڻپوري ڪم جي روڪ يا جهل.

Injected (انجيڪٽيڊ)
ماس جو گهٽي رت سان ٽُٻ هڻڻ.

injection (اِنڃيڪشن)
[L. injection]
1. ماس، نليءَ، پولي جاءِ يا ٻئي عضوي اندر پاڻياٺ شيءِ وسيلي داخل ڪرڻ. هوا به داخل ڪري سگهجي ٿي.
2. سئي وسيلي داخل ڪيل مادو.
ڏسو: hypodermic, intra-arterial, intra cutaneous, intra muscular, intra dermal, intra thecal, intra vascular, intravenous, subcutatneous.

innate (اِنئٽ)
[i.. innatus, ڄايل]
ڄائي ڄم کان، ڄامائو. پيدائشي جنهن جو تعلق موروثي اڏاوت سان هجي. ڏسو: inherent.

innervation (اِن نروي شن)
[L. nervus, تند، مشڪ]
انگ عضوي جي تنت رسائي.

innocent (اِنو سينٽ)
[L. no cere, هاڃو رسائڻ]
جيڪو هاڃو رسائيندڙ (malignant) نه پر اڻ هاڃيڪار (bengin) هجي.

innocuous (اِنو ڪيُوئس)
[L. innocuous, بي ضرر]
اڻ هاڃيڪار.

innominate (اِنومنئٽ)
[L. innominatus]
نالي کانسواءِ، بي ناليو، ٻنائون.
I. artery: شاھ شريان جي وَنگَ جي بي نالي شريان. ●
I. bone: ڍونگريءَ جي ٻنائين هڏي.
I. vein: ڳچيءَ جي اڻ نالائقي رڳ.

inoculation (اِن آڪِيُو لئشن)
[L. inoculare, چٽي لائڻ]
ماس اُٽتن ۾ ڪنهن ڏارئي مادي جي داخلا، وڌڻ ويجهڻ لاءِ پوکائتي مادي ۾ جيوڙن جو ٻج ٽڪو.

inorganic (اِن آرگي نِڪ)
نه نباتي ۽ نه حيواني اصليت، اڻ جيو، اڻ انگي. ضد: organic.

inositol (اِنَ سِٽال)
ڪامپليڪس [B] وٽامن گهراڻي جو هڪ ڀاتي، اِنو سيٽول.

insight (اِن سائٽ)
پنهنجي محسوسيت قبولڻ پر ساڳئي مهل پنهنجن ماٺ صلاحيتن کي سڃاڻ ڪرڻ. نفسيات ۾ ان جو مطلب هيئن آهي: (1) پنهنجي بيماري جي ڄاڻ هجڻ، (2) پاڻ ۾ پنهنجن موجود ورتائن ۽ ماضي جي آزمودن جي ڄاڻ ۽ انهن جي وچ ۾ ڳانڍاپي جي ڄاڻ پيدا ڪرڻ، نفسياتي بصيرت.

in situe (اِن سِٽيُو)
درست جاءِ تي، درست بيهڪ.

insomnia (اِن سومر نِيا) [L.]
اوجاڳو، اوجاڳائي، ننڊ ڦِٽل هجي.

inspiration (انس پاءِ ريشن)
ساهه کڻڻ (inhalation)، ضد: expiration.

inspissated (انسپي سٽيڊ)
[L. spissare, گهاٽو ٿيڻ]
پاڻي گهٽجڻ يا اڏامڻ سبب گهاٽو ٿيڻ، جيئن پڪ لِوَ ٿي ويندي آهي. ڪانگهارو چيڙهالو ٿڄي ويندو آهي. گهاٽجڻ.

instep (اِن اسٽيپ)
پُنيري پاسي پير جو ونگ، پير جو ڪُبُ.

instillation (اِنسٽي لئشن)
[L. instillare, ڦڙو ڦڙو ڪري اوتڻ]
اک يا ڪن ۾ دِبِ ڦڙو ڦڙو ڪري وجهڻ، ڦڙ ڦڙ داخلا.

inquest (اِن ڪويٽ)
سرڪار پارا اوچتي يا شڪي موت جي قانوني جاچ.

insecticide (اِن سيڪٽي سائڊ)
[L. insectum, ڳِتراڻ ڪرڻ]
جيت مار يا ڪِيڙا مار دوا.

insemination (اِن سيمي نئشن)
[L. inseminare, ٻج وجهڻ]
قدرتي طور جنسي عمل وسيلي اِندريءَ اندر ويرج وجهڻ ٻيجو.
I. artigicial: هٿرادو ٻيجو. اندريءَ اندر هٿرادو طور ويرج داخلا.

insensible (اِن سينسي بل)
[L. insensibilis]
هوش حواسن کانسواءِ بيهوش، بيحِس، اَسُرتيو، اڻ سارِيو.
I. Perspiration: اڻ محسوس پگهر.

insertion (اِن سَر شن)
[L. inserere, ڇتي يا پيوند لڳائڻ]
اندر رکڻ، لڳائڻ يا چنبڙائڻ، مشڪ جو پنهنجي چوريندڙ هڏي سان ٻنڌو ٿاهڻ.

insidious (اِن سِڊِ يَس)
[L. insidiosus, حرفتي، چتر، تريناڪ]
محسوس نه ٿيندڙ شروعات، بيماري جيڪا اڻ محسوس طور اچي، پتو نه پوي ۽ گهڻي وقت کانپوءِ پڪيون علامتون ظاهر ڪري. چور شروعات.

instinct (انس ٽِنڪٽ)
[L. instinctus, اوڀارڻ]
جبلت، ڪنهن مخصوص حالت اندر موروثي طور مخصوص انداز ۾ عمل ڪرڻ.
Paternal I: اولاد بچائڻ جي ماءُ پيءُ واري جبلت.

insufflation (ان سفلي شن)
[L. insufflare ڦوڪ ڏيڻ]
ڪنهن نليءَ ۾ هوا ڦُوڪڻ يا ڪنهن پولي جاءِ اندر پورو ڦوڪڻ، ڦوڪڻ، ڦوڪ، پور ڦوڪائي.

insulin (اِنسُولِين)
لُبلبي يا شيردان جي هارموني رس جيڪا مناڻ مٿان ڪنٽرول ڪندي آهي. اِنسولين. ڏسو: diabetes mellitus .pancreas

insulinase (اِنسُولي نيز)
خمير جيڪو انسولين کي بي اثر ڪندو آهي.

insulinoma (انسولي نوما) (insuloma)
لبلبي جو غدودي ڳوڙهو.

intellect (اِنٽي ليڪٽ)
[L. intellectus, فهم، سمجهه]
عقل، فڪري ۽ منطقي صلاحيت.

intelligence (ان ٽيلي جنس)
[L intelligential]
ذهانت، پيدائشي ذهني صلاحيت.
I. quotient (I. Q.: ذهني ۽ جسماني ڄمار جي وچ ۾ تناسب، ان جا مختلف ماپا آهن.

interarticular (انٽرا آرٽيڪيُولر)
[L. inter, وچ ۾; articulus, سنڌو]
سنڌ جي ٻن ڳهڪندڙ مٿاڇرن جي وچ ۾ وچ سنڌائون.

interatrial (انٽراٽريل)
[L. atrium, ڪوٺي]
دل جي مٿين ٻن ڪوٺڙين جي وچ ۾، وچ مٿ ڪوٺيائون.

intercellular (انٽر سيلولر)
[L. cellula, ننڍو گهرڙو]
گهرڙن جي وچ ۾، وچ گهرڙائون.

intercondylar (انٽر ڪنڊِيلر)
[G. kondylos, knuckle, ڏوڏي]
ٻن ڏوڏن جي وچ ۾، وچ ڏوڏائي.

intercostal (انٽر ڪاسٽل)
پاسرين جي وچ ۾، وچ پاسرائيو.

intercourse (انٽر ڪورس)
[L. intercurrere, وچ ۾ ڊوڙڻ]
مِلن، جنسي عمل، لڳ.

intercurrent (انٽر ڪرِنٽ)
[L. currere, ڊوڙڻ]
هڪ مرض مٿان ٻيو مرض، مرض مٿان مرض.

interlober (انٽر لوبر)
[L. lobos, ٻونڊ]
ٻن ٻونڊين جي وچ ۾، وچ ٻونڊائون.

intermenstrual (انٽر مينسٽريُوئل)
[L. menstrualis, ماهوار]
ماهوارين جي وچ ۾، وچ ماهواريو.

intermittent (انٽر مِٽنٽ)
[L. intermittere, موڪلائڻ، ڇڏڻ]
وِٿي ڇڏي ور ور ٿيندڙ، ورائتو.

internal (اِنٽرنل)
[L. internus]
اندر، اندريون، انٽر.
I. ear: اندريون ڪن.
I. secretion: هارموني غدودن جي رس.

interosseous (انٽروسِيس)
[L. os. هڏو]
هڏن جي وچ ۾ وِچ هڏائون.

interphalangeal (انٽر فِيلينجِيَل)
آگرين جي وچ ۾، وچ آگريو.

intersexuality (انٽر سيڪسيُوليٽي)
نرماد ٻئي هجڻ، ٻئي جنسي خصوصيتون هجڻ، ٻہ جنسيو.
ڏسو: kline felthers, Turners Syndrome.

interstices (انٽر اسٽي سيز)
[L. interstitium, وچ ۾ جاءِ]
جايون.

interstitial (انٽر اسٽِيشل)
ڪنهن ڀاڱي جي پولين جڳهن ۾ موجود، ڳنڍيندڙ اڏاوتن وچان، وچ جڳهيو.

intertrigo (انٽر ٽري گو)
[L. terere, مهٽڻ]
ٻت جي آلن يا ڀڳهريل ورن، جهڙوڪ ٽرن جي وارن ۾ مٿاڇري سوڄ، ور جي سوڄ.

interventricular (انٽر وينٽري ڪيُولر)
[L. ventricula, دل جي ڪوٺڙي]
دل جي هيٺ ڪوٺڙين يا دماغ جي ڪوٺڙين جي وچ ۾، وچ هيٺ ڪوٺايون.

intervertebral (انٽر ورٽي برل)
ڪرنگهي جي هڏين جي وچ ۾، وچ ريڙهائون.

intestines (انٽيس ٽينز)
[L. intetinum]
آنڊا، انڊا گونڊا، آنترا، نتڪ.
Large I.: وڏو آنڊو، 6 فٽ ڊگهو، حصا: انڌو آنڊو (caecum)، قولن ۽ سڌو آنڊو (rectum).
Small I.: ننڍو آنڊو اٽڪل 20 فوٽ ڊگهو ٻارهن انچي (cueodenum) خالي آنڊي (fegunum) ۽ پاسائتي آنڊي (ileum) تي مشتمل هوندو آهي.

intima (اِن ٽِيما)
[L. intimus, تمام اندريون]
رت نليءَ جو اندريون استر، انٽر استر.

intolerance (اِن ٽالرَنس)
[L. intolerans]
سور يا تڪليف نہ سهي سگهڻ، نہ سهڻ جوڳائي، اڻ سهپ، بعض

دوائن لاءِ عجيب رد عمل. ڏسو: idiosyncrasy.

intra-abominal (انٽرا-ايبڊامِنل)
[L. intra, اندر, abdomen, پيٽ]
پيٽ اندر، پيٽ اندريون.

intra-arteria (انٽراآرٽي ريل)
[E. arteria, شريان]
شريان اندريون.

intra-articular (انٽرا آرٽي ڪِيُولر)
سنڌ اندريون.

intrabronchial (انٽرا برونڪيل)
ساھ نليءَ اندريون.

intra canalicular (انٽرا ڪينالي ڪِيُولر) [L. canaliculus, نلڙي]
نلڙيءَ اندريون.

intra capillary (انٽرا ڪيپي لري)
وار نلي اندريون.

intra capsular (انٽرا ڪيپسُولر)
انگ پوش اندريون جھڙوڪ بلور پوش يا سنڌ پوش وغيره.

intracardiac (انٽرا ڪارڊياڪ)
دل اندريون.

intra caval (انٽرا ڪئوَل)
[L. venacava شاھ رگ]
شاھ رگ اندريون.

intra cerebral (انٽرا سيلُولر)
گھرڙي اندريون.

intra cerebral (انٽرا سيري برل)
وڏ دماغ اندريون.

intra carpuscular (انٽرا ڪارپُوسُولر)
[L. carpusulam, جسمڙو]
جُزي اندريون.

intra cutaneous (انٽرا ڪُٽي نيَس)
[L. cutis, چمڙي]
چمڙيءَ اندريون.

intra dermal (انٽرا ڊرمل)
[G. derma, چم]
چم اندريون.

intra dural (انٽرا ڊيُورل)
[L. dura mater, سخت ماتا]

intragastric (انٽرا گيسٽرِڪ)
معدي اندريون.

intra gluetel (انٽرا گليُوٽل)
پُنبڻ اندريون.

intrahepatic (انٽرا هِيپي ٽِڪ)
جيري اندريون.

intralobular (انٽرا لوبِيُولر)
بُونڊ اندريون.

intraluminal (انٽرا ليومينل)
[L. lumen, روشني]
نلي جي نلڪي اندريون.

intralymphatic (انٽرا لِمفي ٽِڪ)
لمف غدود يا نليءَ اندريون.

intramedullary (انٽرا ميڊِولري)
[L. modula, مک]
هڏ مِکُ اندريون.

intramural (انٽرا مِيُورل)
[L. murus, ديوار، پٽ]

تهہ پٽ اندريون.

intramuscular (انٽرا مسڪيُولر)

مُشڪ اندريون.

intranasal (انٽرا نئزل)

[L. nasus, نڪ]

نڪَ اندريون.

intranatal (انٽرا نئٽل)

[L. natus, ڄم] (intra partum).

ڄم اندريون.

intra-ocular (انٽرا آڪيُولر)

دوڏي اندريون.

intra-oral (انٽرا اورل)

[L. os, وات]

وات اندريون.

intra-orbital (انٽرا آربي ٽل)

[L. orbita].

دائري يا ڪوپي اندريون.

intra-osseous (انٽرا اوسِيس)

[L. osseus, هڏو]

هڏ اندريون.

intra partum (انٽرا پارٽم)

[L. partus, ڄم]

ويم اندريون.

intraperitoneal (انٽرا پيري ٽونِيل)

[G. peri, چوڌار; teincin, تاڻڻ]

پيٽ تاڻ استر ڪوٺيءَ اندريون.

intrapharyngeal (انٽرا فيرن جِيل)

[G. pharygx, نڙي]

نڙي اندريون.

intraplacental (انٽرا پلي سينٽل)

اورَ اندريون.

intrapleural (انٽرا پلُورَل)

پاسري استر ڪوٺيءَ اندريون.

intrapulmonary (انٽرا پلُمونري)

ڦڦڙ اندريون.

intra retinal (انٽرا ريٽي نل)

[L. rete, ڄار]

ڄار تهہ اندريون.

intraspinal (انٽرا اسپاءِ نل)

[L. spina, ڪنڊو]

پُٺ ڪنڊي اندريون.

intra splenic (انٽرا اسپلي نِڪ)

ترِيءَ اندريون.

intra synovial (انٽرا سائنو وِيَل)

سنڌ استرڪوٺيءَ اندريون.

intrathecal (انٽرا ٿِيڪل)

[G. theke, پوش]

مغز پوش اندريون.

intra thoracic (انٽرا ٿوري سِڪ)

[G. thorax, سيني جي ڪوٺي]

پڊڙ، اندريون.

intra tracheal (انٽرا ٽري ڪِيل)

گُٽر اندريون.

intra tumour (انٽرا ٽِيُومر)

ڳوڙهي اندريون.

intra uterine (انٽرا يوٽي رن)

ٻچيداني اندريون.

intra vaginal (انٽرا ويجاءِ نل)
اندري يا ڳهڻ اندريون.

intra vascular (انٽرا ويس ڪيُولر)
رت نليءَ اندريون.

intra venous (انٽرا ونيس)
رڳ اندريون.

intra ventricular (انٽرا ونٽري ڪيُولر)
هيٺ ڪوٺڙيءَ اندريون.

intrinsic (اِن ٽرِن سِڪ)
[L. intrinisecus, اندرين پاسي]
اندريون، اندريان، اندرائتو، پيدائشي، ڄائي ڄم کان، اندر ئي اندر، قدرتي، حقيقي، سچو. ضد: extrinsic.
I. Factor: اندرائتو عامل. معدي جي استر اندر موجود هڪ مادو، جيڪو ٻاهرين عامل جي چوهجڻ لاءِ لازمي آهي. ڏسو: extrinsic factor.

introitus (اِنٽراءِ ٽِس) [L.]
ٻت جو ڪوبہ ڳڙک، ڪنهن پولي ڪونيءَ اندر داخلا. اِندريءَ جو اندر لنگهہ.

intro jection (انٽرو جيڪشن)
[L. jacere, اڇلائڻ، ڦٽو ڪرڻ]
ڪنهن ٻئي شخص يا شيءِ سان پنهنجي سڃاڻ جو ذهني عمل.

introspection (انٽروس پيڪشن)
[L. اندر; spicere, نظر]
ڪنهن شخص جو پنهنجي ذهني عمل کي پاڻ پسڻ يا ان جو اڀياس ڪرڻ، شخصي قوت منجهہ اها ڪيفيت حد کان وڌي ويندي آهي، پاڻ پساءُ.

introversion (اِنٽرو ورشن)
[L. introversus, اندرين پاسي]
ٻاهرين پاسي بدران خيالن ۽ دلچسپين جو رخ يا لاڙو اندرين پاسي هئڻ، اندر لاڙائي. انٽر لاڙائي.
ڏسو ضد: introvert, extroversion.

intubation (اِن ٽيوٽشن)
[L.tubus, نلڪي، ٽيوب]
جسم جي ڪنهن خالي ڪونيءَ اندر نلڪي وجهڻ، جهڙوڪ نڙيءَ مان ٽيوب داخل ڪرڻ. نلڪي داخلا.

intussusception (ان ٽس سسيپ شن)
[L. intus, اندر; suscipere, وصولڻ]
جڏهن آنڊي جو هڪ حصو، گسڪي هيٺين حصي اندر گهڙي آنڊي روڪ جو ڪارڻ بڻبو آهي. اٿين اڪثر ننڍي ٻالڪ جي نرم ڪچڙي آنڊي سان ويتن ٿيندي آهي. آنڊ ڳپائي.

intussuscipiens (ان ٽس سي پيَنس)
آنڊي ڳپائي جو هيٺيون وصوليندڙ حصو. ڳپيل آنڊو.

inunction (ان نڪشن)
[L. inuctio, آڍڻ]
چمڙيءَ کي تيل سان مالش ڪرڻ يا آڍڻ، آڍ.

invagination (اِن ويجي نئشن)
[L. vagina, چَوَ، غلاف]
اندر ڍِڪجي گوٿرو (pouch) يا ڪيسو بڻجڻ. پوشائتو ٿيڻ، پوشاتائي.

invasion (اِن وئزن)
ڪاهه، حملو، چڙهائي. بت اندر جيوڙن جي ڪاهه ۽ داخلا.

inversion (اِن ورشن)
[L. inversio, ابتو]
اندر کان ٻاهر ابتو ڪرڻ، اُبتڻ.

invertase (اِن ور ٽئس)
[L. in vertere, اندر گهڙڻ]
آندي رس منجهه مٺاڻ ٽڙڪائيندڙ خميرو.

investigation
جاچ جُوچَ، جاچنا، جاچَ، جانچ، چڪاس.

in vitro (اِ. وِٽرو) [L.]
شيشي جهڙوڪ ٽيسٽ ٽيوب منجهه، ڪائي اندريون.

in vivo (وي وو) [L.]
جيئري ماس منجهه، ماس اندريون.

involcrum (اِن ووليُوڪرم)
[L. ڍڪ]
ڳريل مئل هڏي مٿان نئون هڏ ڍڪ.
ڏسو: cloaca.

involuntary (اِن والين ٽري)
[L. involuntarius]
خود مختيار يعني پنهنجي مرضيءَ سان پاڻ هلڻ، جيئن دل وغيره.

involution (اِن وو لِيُوشن)
[L. involutus ڪنجيل]
عضوي جو پنهنجي ڪم پوري ڪرڻ ڪانپوءِ سُسي موٽي ساڳي سائيز ۾ اچڻ، جيئن ويم ڪانپوءِ سائيز ۾ پچيداني جي سوس موٽائي.

iodine (آيوڊين)
هڪ طاقتور گند مار دوا جيڪا ايمرجنسيءَ وقت يا ڦٽ تي لڳائبي آهي ۽ مريض ٻُل پيو ڏينلو آهي. آيوڊين.

iodopsin (آيوڊوپسِن)
هڪ پروٽيني مادو جيڪو وٽامن [A] سان گڏ اک جي چار تهن جي سيخن (roots) اندر ديد واري واڱڻائي مادي (visual pruple) منجهه موجود هوندو آهي. آيوڊو پسين.

ion (آئن)
وجيل پرماڻو جيڪو برقي ڇيد دوران هڪ يا ٻئي ٽنب (electrode) ڏانهن ويندو آهي.

ionization (آئيو ناءِ زيشن)
هڪ علاج جنهن ۾ وڄ جي وهڪ وسيلي مختلف مادن، جهڙوڪ جست هسٽامين آيوڊين وغيره کي چمڙي اندر داخل ڪيو ويندو آهي. وِڄ پرماڻائي.

I.P.P. (Intermittent positive Pressuer)
واري واري ڇاتي دٻائي ساهه کڻڻ ۾ مدد ڏيڻ.

I. Q. (Intelligence quotient)

ڏسو: intelligence.

Iridocele (اِري ڊوسِيل)

[L. iris, انڊلٺ; G. kele, چن].

(prolapsediris).

قرنئي جي ڦٽ وچان انڊلني تهه جو چن، اِنڊلني چن، ڪالڪي چن.

iridocyclitis (اري ڊوساءِ ڪلاءِ سٽس)

اک جي انڊلني پردي ۽ وار جسمڙي (ciliary body) جي سوڄ، انڊلٺ وار سوڄ.

ڪالڪي وار جسمڙي، سوڄ.

iridolialysis (اِري ڊو ڊايا لِسِس)

انڊلني تهه جو پنهنجي وار لاڳاپي کان ڇڄڻ، انڊلني تهه ڇڄائي، ڪالڪ ڇڄائي.

iridoplegia (اِريڊو پلِيجيا)

iridoptosis (اِريڊوپ ٽوسِس)

[L. ptosis, ڍِرڪڻ]

اک جي انڊلني پردي جو ڍِرڪڻ، انڊلني ڍِرڪاءُ، ڪالڪي ڍِراءُ.

iris (آئِرس)

[L. انڊلٺ]

اک جو اڳيون رنگين ٽِڪي وارو پردو جنهن جي وچ ۾ ماڻڪيءَ لاءِ ڳُڙڪ آهي، هن جي مشڪن جي سيٽجڻ وسيلي روشني گهٽ يا وڌ مقدار ۾ اک اندر داخل ٿيندي آهي. اک انڊلني پردو، رَتَنُ، ڪَالِڪُ.

iritis (آءِ راءِ ٽِس)

اک انڊلني پردي جي سوڄ، ڪالڪي سوڄ.

irreducible (ار رِيڊيُوسي بِل)

[L. irredux جيڪا پنهنجي جاءِ تي [موٽي، نه وڃي

اڻ ورائتي يا اڻ ورائتو.

I. Hernia: موٽي نه وڃڻ جوڳي چن، اڻ ورائتي چن.

irritable (اِري ٽبل)

[L. irritare, چيڙائڻ، پوسرائڻ، جوش [۾ آڻڻ

جوش اچڻ جوڳو، جيڪو چُرچ ملڻ سان چڙڻ يا جوش ۾ اچڻ جوڳو هجي.

irritant (اِري ٽنٽ)

[L. irritare, پوسرائڻ]

پوسرائيندڙ، پوسرائڪ، چڙ ڏياريندڙ.

ischaemia (اِسڪي مِيا)

[G. ischein, روڪڻ، جهلڻ]

گهٽ رت رسائي، رت روڪ. ڏسو: angina, Volkmann.

ischiorectal (اِسڪيو ريڪٽل)

[G. ischion, ڏڏ; rectus, سڌو]

ڏڏ جي هڏي ۽ سڌي آنڊي بابت، ڏڏ سِڌ آنڊوئو.

I. abscess: ڏڏآنڊي ڳر.

ڏڏ هڏي ۽ سڌي انت آنڊي جي وچ ۾ ڳڙ، مقعد جو ڳڙ.

ischium (اسڪِيَم)

[G. ischion, ڏُڙ]

ڏُڙ جو هڏو جيڪو ڍونگري جي هڏي جو ويهڪ وارو حصو آهي. ڏُڏائون هڏو.

islets of Langerhans (آءِ ليز لينگرهين)

لبلبي يا شيردان اندر ننڍڙا کڙ خاص گهرڙن جا ٻيٽ، جيڪي انسولين رس خارج ڪندا آهن. لينگر هانءِ ٻيٽڙا.

iso-immunization (آئسو اِمَيُوناءِ زئشن)

[-] Rh واري شخص کي [+] Rh رت ڏيڻ سان ان ۾ Rh مخالف چَڪا (agglutinins) پيدا ٿيڻ.

isotonic (آئسوٽانِڪ)

[G. isos, برابر; tonos, تاڻ]

تاڻ برابري، پاڻيات جنهن جو سيمو داٻ رت برابر هجي. تاڻ برابر.

I. Saline (normal saline): پاڻيءَ منجهه 0.9 سيڪڙو لوڻ جو ڳارو، تاڻ برابر لوڻاٽيو پاڻي. ڏسو: hypertonic, hypotonic.

isotopes (آئسو ٽوپز)

[G. topos, جاءِ]

ساڳي عنصر جون ٻه يا وڌ صورتون، جيڪي ڪيميائي لحاظ سان ساڳيون هجن پر سندن طبعي خاصيتون ڌار هجن، گڏ چاوا.

itch, itching.

خارش، ڏسو: pruritis, scabies.

◆

J

Jacksonian epilepsy (جيڪ سونين- اپيليپسي)

ڏسو: epilepsy.

Jacquemiers Sign (زاڪ ميئر)

ويم جي پهرين ڏينهن ۾ اندِري جي استر جو نيرو هئڻ. زاڪَ ميئر جي نشاني.

Jandice (جان ڊِس) (icterus)

رت ۾ بائلي روبين واڌ سبب پيدا ٿيل بيماري. ظاهر يا وڏي سائي ۾ چمڙي، اکين جي اڇاڻ ۽ وات وغيره جا استر پيلا ھوندا آهن. لڪل سائي جو پتو رڳو ڪيميائي ٽيشوز وسيلي معلوم ٿيندو آهي. سائي، زرقان، يرقان، زردائي، ڪامڻ.

:A. choleric J (congenital spherocytosis)

هڪ خانداني مرض جنهن ۾ پيشاب اندر پت ڪانہ هوندي آهي. رت ۾ ننڍڙا گولائتا، نازڪ پرندڙ ڳاڙها جزا هوندا آهن.

:Infective J. (infective hepatitis)

وائرس سبب سائي ڪامڻ.

Talignant J.: ظالم سائي، جنهن ۾ جيرو ڳرڻ لڳندو آهي. ڏسو: Ac. J. of New born.

Jaws (جاز)

جاڙ، جاڙھ، جاڙي، جوڙي.

Jaw-bone (جاز بون)

مٿين جاڙي (maxilla) يا هيٺين جاڙي (mandible) جو هڏو.

jejunum (جي جُونم)

[L. jijunus, خالي]

خالي ننڍو آندو. ننڍي آنڊي جو 8 فوٽ ڊگهو حصو، جيڪو ٻارهن آنڇي ۽ پاسائتي آنڊي جي وچ ۾ هوندو آهي.

jigger (جگر) (Tunga penetrans)

ڪارڙي جو قسم جيڪو کل ۾ ٻِر ۽ وِر ڪري پنهنجا بيضا لاهي نهايت پوسراڻ پيدا ڪندو آهي.

jockys itch(جو ڪي اِچ)

ڏسو: tinea cruris.

joint(جُوائنٽ)

سَنڌ. هڏن جي گهڪائيندڙ چيڙن جو سنگم، سنڌي.

jugular (جُگيولر)

[L. jugulum, هسلي]

ڳلي بابت، ڳلائون.

J. vein: ڳچيءَ جي ٻنهي پاسي وڏيون رڳون حبل الوريد. ڳچي رڳ.

juxtaposition (جڪسٽا)

[L. ويجهو]

ڪلهو ڪلهي سان ملايل، برابر بيٺل، لڳولڳ.

K

kala-azar
[urdu. كالا آزار]
كارو آزار (leishmaniasis)،
علامتون: رت اوڻائي، تپ هيانچو ۽ ڏوپر. ڪارڻ مفت جيئڙو (leishmania donovani) جيڪو واريءَ جي مک وسيلي پکڙبو آهي.

Kanners syndrome (ڪينر سنڊروم)
ڏسو: Autism.

Ketabolsim (ڪيٽابول ازم)
ڏسو catabolism.

keloid (ڪي لُوائڊ)
[G. kelis, ٽُڪو]
چُنل ڦٽ جي نشان مان اپريل ڳوڙهي جيڪا آڪڙيل عيب (contracture) ڪندي آهي. ڦٽ نشان ڳوڙهي پيدا ڪندڙ.

keratectomy (ڪري ٽيڪٽومي)
[G. keras, سڱ]
آپريشن وسيلي قرنيه اک تهه جو ڪجهه حصو ڪپي ڌار ڪرڻ.

keratitis precipitates (K. P.)
(ڪري ٽِڪ پرسي پي ٽيٽس)
قرني پردي جي پوئين پاسي ڇهٽيل وڏا گهرڙا.

keratin (ڪِرٽين)
هڪ پروٽين جيڪا تمام سخت اٽين ۾ موجود هوندي آهي. ڪِريٽن، سِڱائي پروٽين.

keratinization (ڪِري ٽِناءِ زيشن)
وٽامن [A] جي اڻاٺ سبب سڱ مثل سخت اُٽت ۾ بدلجڻ، سِڱائپ.

keratitis (ڪِري ٽاءِ ٽِس)
قرني پردي جي سوڄ.

keratoconus (ڪِريٽو ڪونس)
[G. konos, مخروط، نبات]
سنهي ٿيڻ سبب قرني پردي مان بنان شڪل اُبريل ماس، قرني نبات، سڱي نبات.

kerato-iritis (ڪِريٽو آءِ راءِ ٽِس)
قرني ۽ ڪالڪي پردن جي سوڄ.

keratolysis (ڪِريٽو لِسِس)
چمڙيءَ جي ٻاهرين تهه جو ڇٽجڻ. چمر پوش ڳار.

keratoma (ڪِريٽوما)
سخت سڱائين اٽت جو ڳوڙهو. سِڱي ڳوڙهو.

keratomalacia (ڪِريٽوميلئشيا)
[G. malakia, نرمي]
وٽامن [A] جي ڪوٽ سبب اک جي سڱائي پردي (retina) جو ڪونئرو ٿيڻ يا السر ٿيڻ. سِڱ نرمائي.

keratome (ڪِريٽوم)
[G. tomos, ڪٽڻ]

اک جي سگائي پردي چيرڻ جو مخصوص اوزار.

keratosis (ڪِريٽو سِس)

[G. keras, سگ] (hyper keratosis)

چمڙيءَ جي سگائين تهه جو وڌيڪ ٿلهو ۽ ڏاڍو ٿيڻ، جنهن مٿان هسا هوندا آهن. چم سِگائي.

:K. Palmarasis et Plantaris (or tylosis)

هٿن پيرن جي ترين جي پيدائشي سگي سختائپ.

:Splar K. (Peasants neck) اُس سبب ظاهري حسن جي چامائو سگي سختائپ. اُس سگي سختائي.

kerion (ڪِيرِيان)

[G. kerion, مانارو]

ٽڪڻ تي گپ مثل پونئرو ماس، جنهن سان گڏ وارن جي ڏڏُ به هجي.

kernicterus (ڪرنِڪ ٽيرِسَ)

دماغ منجهه بنيادي تنتي گوڙهن جي پت پيلاڻ جنهن جي نتيجي ۾ دماغي خرابي.

ketonaemia (ڪِيٽو نِيميا)

[Ger, keton]

رت ۾ ڪيٽون جسمڙا هجڻ، ڪيٽون رتائي.

ketone (ڪِيٽون)

ڪِيٽون جسمڙا.

ketonuria (ڪِيٽونيُوريا)

پيشاب ۾ ڪيٽون جسمڙا، ڪيٽون مُتائي.

ketosis (ڪِيٽوسِس)

رت ۾ ڪيٽونائپ علامتون، گهر، متي ۾ سور ۽ تڏا ساهه، ڪيٽونائپ.

ketosteroids (ڪِيٽو اِسٽي روائڊز)

اهي اسٽيروائڊ هارمون آهن، جيڪي ايڊرنيل ۽ جنسي غدودن جي گهڻ سرگرميءَ سبب پيشاب ۾ ظاهر ٿيندا آهن.

Kidneys (ڪِڊنيز)

بُڪيون، گُردا، گُڙدا.

kmmelstiel-Wilson Syndrome

ذيابطيس جي مرض منجهه علامتن جو ٽولو، پيشاب رتوٽو داٻ، پيشاب ۾ البيومن ۽ ٿوٽر.

kinaesthesia (ڪاءِ نيس ٿيزيا)

[G. kinein, چورڻ; aesthesis, احساس]

مشڪ احساس، چورڻ پروڙ.

kinase (ڪاءِ نيز) (co-enzyme)

ٻئي خميري کي سرگرم ڪندڙ يا جوش ڏياريندڙ.

kinematics (ڪاءِ ني ميٽڪس)

[G. kinema, حرڪت]

چُرڻ چاڻ.

Kinetic (ڪاءِ نيٽِڪ)

حرڪت بلت يا ان کي پيدا ڪرڻ چورڪ

Klebsiella pneumoniae

ڏسو: Friedlander bacillus.

Klebs-Loeffler bacillus
(cornybacterium diptheriae)
خناق جي ليک جيوڙي جو نالو.

Kleptomania (ڪليپٽو مئنيا)
[G. kleptein, چوري ڪرڻ; mania, جنون]
چوريءَ جو جنون، هڪ ذهني يا تنتائي خرابي.

knee گوڏو، ٽانٽيئو
K. cap (patella) : گڏوي جي ڍڪڻي.

knuckles (نوڪلس)
ڏوڏا، ڏوڏيون، ٽونچو.

kochs bacillus (mycobacterium tuberculosis)
ڪاڪ جو ليک جيوڙو، سلهه جي جيوڙن جو نالو. سلهه جو جيوڙو ڳولي لهندڙ سائنسدان رابرٽ ڪاڪ.

koilonychia (ڪوئلو نيڪيا)
[G. koilos, پولو; onyx, ننهن]
آئرن جي اوڻائي سبب چمچي جيان پينيل ننهن، ننهن پينيائي.

kopliks spots
اُرڙيءَ جي ابتدائي ڪجهه ڏينهن ۾ وات اندر اڇا اڇا ٽِبڪا. ڪوپلڪي ٽِبڪ.

kraurosis vulvae (ڪراروسِس ول وِي)
سن ياس يا ماهواري بند ٿيڻ واري چمار منجهه اِندريءَ جو سڪل ۽ ڪهرو هئڻ. اندريءَ ٿوٿائي.

kretschmers personality types
ظاهري جسماني لحاظ سان شخصيت جا نمونا: 1. پڪنِڪي: مٿو گول،جسم گول مٽول، ننڍا هٿ، پير، جنون: ملولائي نفسياتي بيماري ڏانهن لاڙو.
2. اُپرو (asthenic): ڊگهو سنهو سُڪو، ڊگهيرڙو مٿو، سوڙهي ڇاتي، شخصي قوت ڏانهن لاڙو.

kwashiorkor (ڪواشِيور ڪر)
پروٽين جي کوٽ سبب ٻارڙن ۾ هڪ غذائي خرابي يا ڏوڀر.

kypholordosis (ڪاءِ فولاربوسِس)
ڳڪائي ۽ ڪبڙائي ٻنهي جي گڏيل حالت، پٺ تي ڳڪ ڪانسواءِ اڳتي جهڪيل يا ڪُبو ٿيل ٻه هجي. ڳڪ ڪُبڙائي.

Kyphoscoliosis (ڪاءِ فواسڪوليوسِس)
ڪبڙائي سان گڏ پاسي کان وريل ٻه هجي. پاسي وَرُ ڪُبڙائي.

kyphosis (ڪاءِ فوسِس)
[G. ڳڪو]
پٺ تي ڳڪ هئڻ، ڳڪائي.

◆

L

labia (لئبيا) [L.]

چَپ. زناني جنسي انگ جا ٻاهريان وڏا چپ (L. otajora)، اندريان ننڍا چپ (L. Minora).

labile (لئبائل)

[L. labilis, ترڪڻ جهڙو]

مٽجندڙ، بدلجندڙ، ڦرڻو گهرڻو، ناپائدار، اڻ بيٺل. ضد: Stable.

lability (ليبلٽي)

ناپائداري، هڪ جاءِ نه هجڻ ڦيرو گهيرو.

Emotional L.: مزاج ۾ پل پل ڦيرو، جذبٽي ڦيرگهير، ائين خاص طور پيريءَ جي ذهني خرابين ۾ ٿيندو آهي.

labioglosso laryngeal (لئبِيو-گلوسو-ليرِنجِيَل)

چپن، جڀ ۽ آواز نڙيءَ بابت چپ جڀ آواز نڙائون.

labio glosso phyaryngeal (لئبيو گلوسو فيرنجيل)

چپن، جڀ ۽ نڙيءَ بابت.

labour (parturition)

ويم، ٻار ڄڻڻ جو عمل، ٽي مرحلا: 1. سورن يا ويم جي شروعات کان رحم جي وات پنجڻ تائين. 2. ٻار ڄڻڻ تائين، 3. اورَ نڪرڻ تائين.

labyrinth (ليبِ رنٿ)

[G. labyrintho]

اندرين ڪن جون ورورڪڙ پوليون ڪوٺيون. ور وڪوڙي.

labyrinthisis (ليبِ رنٿاءِ ٽيس) (otitis interna)

اندرين ڪن جي سوڄ.

laceration (ليسرئشن)

[L. lacerare, چيرڻ ڦاڙڻ]

چيريل چچريل ڦٽُ، چاڪ.

lacrimal or lachrymal (ليڪ ري مل)

[L. lacrima, لُڙڪ]

لُڙڪ يا ڳوڙهي بابت، لُڙڪائون.

L. Duct: لُڙڪ نلي.

L. Gland: لُڙڪ غدود.

lacrimation (ليڪري مئشن)

لڙڪ وهڻ، ڳوڙها ڳڙڻ، روئڻ، هنجهون هارڻ.

lacrimonasal (ليڪرِيمونئزل)

لڙڪ ۽ نڪ جي هڏن يا نلين بابت، لُڙڪناڪيو.

lactagogue (ليڪٽي گاگ)

ٿڃ آڻيندڙ دوا، ٿڃائڪ.

lactalbumin (ليڪٽ البِيُومِن)

کير يا ٿڃ جي البيومن پروٽين.

lactase (ليڪٽئس)

آنڊي رس جو خميرو، جيڪو

lacto flavin (ليڪٽو فليون)
ڏسو وٽامن Riboflavin.

lactogenesis
ساڳائجڻ، سگوئجڻ، ساڳائڻ.

lactogenic (ليڪٽوجينِڪ)
ٿڃ پيدا ڪندڙ دوا يا هارموني رس، ٿڃ پيدائڪ.

lactometer (ليڪٽو مِيٽر)
کير جي مخصوص گهاٽائي ماپيندڙ اوزار، کير ماپٽو.

lactose (ليڪٽوس)
کيرو مناڻ.

lactosuria (ليڪٽو سِيُوريا)
پيشاب ۾ ليڪٽوس اچڻ، ليڪٽوس مُتائي.

lacuna (ليڪِيُونا)
[L. کڏو]
گهرڙن جي وچ ۾ پولي جاءِ، لُٽو.

laevulose (لِيو يُو لوس)
ميوي جو مناڻ (Fructose). منن پيشابن واري مريض لاءِ مفيد آهي، جو اهو مناڻ نہ وڌائيندو آهي. بشرطيڪ جيري کي هاڃو نہ رسيل هجي. ليولوس.

lamboidal suture (ليم ڊواءِ ڊل)
[G. lambda, يوناني الفابيٽ جو يارهون اکر، لام; L. sutura, ٽاڪو]
کوپريءَ جي ڪپاڙي ۽ لوندڙيءَ پاسي وارن هڏين جو لام سنڌو.

ليڪٽوس ٽڙڪائي گلوڪوس ۽ گيليڪٽوس ۾ تبديل ڪندو آهي.

lactation (ليڪ ٽيشن)
[L. lactare, ٿڃ ڏائڻ]
ٿڃ نڪرڻ، ٿڃ ڏائڻ، ٻارجي ٿڃ ڏائڻ جو مُدو.

lacteals (ليڪٽِيلس)
[L. lac, کير]
آنڊي جي وارنلين جون لمف نليون جيڪي ٽڙڪيل سٽُپ چوهينديون آهن. کير نليون.

lactic acid (ليڪٽِڪ)
کيرو تيزاب، جنهن سبب کير کٽو ٿي ويندو آهي. اهو ليڪٽوس مناڻ جي خميرجڻ سبب پيدا ٿيندو آهي.

lactiferons (ليڪٽي فيرس)
[L. lac, کير; ferre کڻڻ]
ٿڃ ڏيڻ يا کڻڻ، ٿڃ وهائڪ.

lactifuge (ليڪٽي فِيُوج)
[L. fugare, ڀڄائڻ]
جيڪا شيءِ ٿڃ سُڪائي ڇڏي. ٿڃ سُڪائيندڙ.

lactobacillus (ليڪٽو بيِ لس)
جيوڙي جي جنس، جيڪو هڪ وڏو گرام [+]، لڪڻ جيان آهي، مناڻ خميري ڪري کيرو تيزاب بڻائيندو آهي. اها جنس ڪو مرض ڪونہ پيدا ڪندي آهي. کير لڪڻ جيوڙو.

lambliasis (ليم بِلايا سِس)
مفت ڪائو جيئڙي سبب بيماري (Gardia lamblia). دست ۽ چاپاڪو ڪندو آهي. ليمبليائي مرض. ليمبلائيپ.

lamella (لي ميلا)
[L. ننڍي رڪيبي]
پليٽ جهڙي هڪ سنهي پردي.

lamina (ليمِينا) [L.]
هڏي جي سنهي پليٽ يا تهہ.

lanugo (لپنيُوگو)
[L. پُر]
نئين چاول ٻار جي بت تي سنهي سنهي وارن جي نرم پُر، خاص ڪري ستڙئي (premature) ٻار ڪي گهٽي هوندي آهي، جيڪا پنهنجو پاڻ ئي لهي ويندي آهي. ٻارائي.

laparoscopy (ليپرو اسڪوپي)
[G. lapara, ڪک جو نرم پاسو; skopein, تپاسڻ]
پيٽ جي تپاس. ڏسو: peritoneoscopy.

laparatomy (ليپرو ٽومي)
[G. tome, ڪپڻ، ڪٽڻ]
پيٽ چيري کولي ڏسڻ، جڏهن پيٽ جي ڪنهن بيماري جي سڃاڻ ڪانہ ٿيندي آهي.

larva (لاروا)
[L. larva, ڀُوت]
ڪينئين جو ٻچو، ڪينئن ٻچو.

larvicide (لاروي سائڊ)
ڪينئان ٻچا مار يا سوٻٽ ماردوا.

laryngeal (ليرن جِيل)
[G. largyx, آواز نڙي]
آواز نڙي بابت، آواز نڙيو.

laryngismus stridulus (ليرِنجِسمَس اسٽري ڊِيُولَس)
آواز نڙي ۾ ٿوري مهل لاءِ گڏبي لوڻ.

laryngitis
گهنگهائي، آواز نليءَ جي سوڄ، ڳهہ، گهاٻارو.

laryngoparalysis (ليرِنجو پيرا لِسِس)
آواز نڙيءَ جو فالج.

laryngoscope (ليرنجو اسڪوپ)
آواز نڙيءَ جي تپاسڻ جو اوزار. آواز نڙي تپاسڻو.

laryngospasm (ليرنجو اسپازم)
آواز نڙي جي مشڪن جو پنهنجو پاڻ سيٽجڻ ۽ سوڙجڻ. آواز نڙي سوٽائي.

laryngostenosis (ل. اسٽينوسِس)
[G. stenosis, جڪڙيل]
آواز نڙيءَ جو سوراخ سوڙهو هجڻ، آواز نڙي سوڙهائي.

laryngotracheitis (ل. ٽريڪيائٽس)
آواز نڙي ۽ ٽريڪيا جي سوڄ.

larynx (ليرِنڪس)

آواز نڙي.

laser beam (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation)

ليزر جو ڏئو، جنهن جي تکي مرڪزي گرمي سان چهڪ ڏئي، لنبڻ جهڙي آپريشن به ڪري سگهجي ٿي.

latent heat (لئٽينٽ)

[L. latens, لِڪيل]

لڪيل گرمي، اها ڪوساڻ گرمي وڌائڻ بدران لڳو تبديلي آڻيندي آهي.

lateral (ليٽرل)

[L. latus, پاسو] (median lieu)

بت جي وچين اُڀي ليڪ جيڪا جسم کي ٻن برابر حصن ۾ ورهائي ٿي ان ڪان پري بت جا پاسا، پاسي تي، پاسائتو.

lavage (لاواز) [F.]

بت جي پولي ڪوٺيءَ جي پاڻيءَ سان ڇاڇولي صفائي، ڇاڇول.

laxative (ليڪسي ٽِو)

هلڪو جلاب (aperient).

L. E. Cells

Lupus erythematosus بيماريءَ ۾ هڏائين مِک اندر مخصوص قسم جا گهرڙا.

lecithin (ليسي ٿِن)

[G. lekithos, بيضي جي زردي]

گهرڙي جي حيات مادي اندر هڪ نائٽروجن سٽيو مادو.

legumen (ليگيُومين)

دالين ۽ مٽرن ۾ موجود پروٽين.

Leishman-Donovan bodies

((لشين مين ڊونو وين

لِشيمينيا اوائلي جيئڙي (protozoa) جون گول شڪليون.

Leishmania

ڪاري آزار مرض جو ڪارڻ اوائلي بوجري جيئڙو.

leishmanlasis (Aleppo or Delhi boil, oriental sore)

ڪارو آزار، حلب يا دهلي جو ڦٽ، مغلئي يا اورنگزيبي ڦٽ. ڏسو: epundia, kala-azar.

lens (لينز)

1. اک جو ٻہ پاسيو اڀٽيل بلور، 2. چشمي يا عينڪ جو ڪائي وارو اڀٽيل بلور.

lenticular (لينٽي ڪِيُولرَ)

[L. lenticula, مسور دال]

بلور جي شڪل جهڙو، عدسو، مسوري داڻي واري شڪل.

lentigo (لينٽي گو) [L.]

ڇائيون منهن تي ڪارٽ جا نشان (جمع lentigiues). ڏسو: senile freckles.

leontiasis (ليون ٽياسِس)

[G. leon, شينهن]

هاٿي پگ ۽ ڪوڙھ جي بيمارين ۾ منهن شينهن جو ڏيک ڏيندو آهي. شينهن منهائپ. شينهن مهاندا.

lepromata (ليپروميٽا)
[G. lepros چلڙدار]
ڪوڙھ بيماريءَ جون جلدي ڳوڙهيون.

leprosy (ليپروسي) Hansens disease Habseniasis.
ڪوڙھ، جزام، چمڙي ۽ تنتن ۾ ڳوڙهيون ڳوڙهيون نهڻ. ڪارڻ جيوڙو Mycobalerium leprae.

leptocytosis (ليپٽو ساءِ ٽوسِس)
[G. leptas, سنهو]
سنها چپترا رتوٽا ڳاڙها جزا جيڪي جيري جي بيماري يا ڪُولي جي رت اوڻائيءَ ۾ ٿيندا آهن.

leptomeningitis (ليپٽو مينن جاءِ سِٽس)
[G. menigx, پردو]
مغز ۽ مغزي ڏوريءَ جي اندرين پردن جي سوڄ، سرسامي سوڄ.

Leptospira (ليپٽو اِسپائرا)
[G. speira, وڪڙ]
هڪ وروڪڙ جيوڙي جي جنس، L. icterohoemorrhiae، انسان ۾ Weils disease پيدا ڪندو آهي.

leptospirosis (ليپٽو اِسپاءِ روسِس)
ويل جو مرض.

leptothrix (ليپٽو ٿِرڪس)
[G. thrix, وار]
هڪ وار يا بوجري جيوڙي جي جنس.

lesion (لِي زَن)
[L. laesione, تڪليف]
ماس ۾ مرضائتي تبديلي يا خرابي.

leucine (لِيُوسِين)
هڪ لازمي امائنو تيزاب، لِيُوسِين.

leuocytes (لِيُوڪوسائٽس)
[G. leukos, اڇو]
رت جا اڇا جُزا، جيڪ گولائبا، بي رنگ وچوڙ رَڪِندڙ آهن. ڪي چرندڙ ۽ گهرڙا خور آهن. ڏسو: basophil, eosinophil, lymphocyte, monoculear, polymorphonuclear.

leucocytolysis (ليوڪو سائٽو لِسس)
رتوٽن اڇن ذرڙن جو پچڻ پُرڻ، اڇ جزن جي تباهي.

leucocytosis (ليوڪو سائٽو سِس)
جيوڙائپ باعث رتوٽن، اڇ جزن جي تعداد ۾ واڌارو، اڇ جزا گهٽائي.

leucoderma (ليوڪو ڊِرما)
اڇي چمڙي، اڇو داغ، برص چمڙي جي ڪارڻ گهٽتائي سبب اڇا اڇا چٽا، برص (ع). ٻَگُ.

leucoma (لِيُوڪوما)

[G. اڇو داغ ,اک تي]

اک جو ڦلو.

leuconychia (ليوڪوني ڪِيا)

ننهن تي اڇا اڇا ٽڪ، ننهن اڇائي، ننهوڻي اڇ ڏبڪائي.

leucopenia (ليوڪوپينِيا)

رتوڻن اڇ جُزن جي تعداد ۾ گهٽتائي، اڇ جزا گهٽتائي.

leucopoiesis (ليوڪو پوئيسِس)

اڇ جزن جو ٺهڻ، اڇ جزا ٺهپ.

leucorrhoea (ليوڪورِيا)

زناني جنسي انگ مان ايندڙ اڇي چيڙهالي رطوبت يا ريگاڙو. قسائي.

leucotomy (ليوڪوٽومي)

اهڙا چريا جيڪي مسلسل تشدد تي لٽل هجن، يا پاڻ کي ڦٽيندا رهن،تہ انهن پراڻي شخص وارن مريضن جي ليوڪوٽومي ڪئي ويندي آهي. اها بہ تڏهن جڏهن علاج جا ٻيا طريقا ناڪام ٿي ويا هجن. ليوڪوٽومي مغز (thalamus) جي وچ ۾ تندن ڪٽڻ جو آپريشن ڪيو ويندو آهي.

leucotriehia, lichentropieus. ڏسو: Cantities, pricklyheat.

leukoplakia (ليوڪوپليڪِيا)

[G. plax, اڇو ۽ ويڪرو]

چپن، وات اندر يا جنسي انگن تي اڇا اڇا، ٿلها ٿلها ڏبڪ جيڪي ڪينسر ڪان اڳ تبديلي يا آتشڪ جو سبب هوندا آهن.

lukaemia (ليوڪِيميا)

[G. leukos, اڇو]

رت جي بيماري جنهن ۾ اڇن جزن جي شڪل ۽ تعداد غير معمولي هوندو آهي.

Acute L/ تيزي سان موت، وات ۾ رت چڪائيندڙ السر جهڙا ڦٽ ۽ رت اوٽائي.

Chronic myelogenous L.: هيانچو.

Chronic Lymphatic L.: مٽيان ٿي اهيجاڻ.

Monocytic L.: وات جا السر.

Alukaemic L.: ان ۾ اڇ جزا نارمل يا گهٽ هوندا آهن.

levator (لوِٽر)

[L. levare, مٿي کڻڻ]

اها مشڪ جيڪا ڪنهن حصي کي مٿي ڪري. مٿي ڪندڙ مُشڪ.

libido (لِبيدو)

[L. تانگهہ]

جنسي خواهش، قوت باهہ. نفسيات ۾ فرائڊ ان جو ٻيو مفهوم ورتو آهي. حواسن جي تسڪين جي طلب جيڪا انساني ورتاءَ جو سرچشمو آهي باهہ حواس چشڪو.

lichen (لائڪِن)

[G. leichen, سينور]

ٻوٽيدار داڻن جو جهڳٽو.

L. Nitidus: سنهڙا، پتڪڙا، گلابي، چمڪندڙ، سنئين چوٽي وارا ٻوٽا.

L. Planus: ننڍڙن، واڱڻائي، پنجڪنڊي شڪل جي ٻوٽن جا جهڳٽا، روماولي.

L. Scrofulosorum: سلهه جي چم داڻن جو قسم.

L. Simplex (neuordermatitis): هڪ نفس جسمي بيماري جنهن ۾ پوسرائيندڙ چمڙي جهڙا چمڪندڙ ٻوٽا هوندا آهن.

L. Spinulosus: وٽامن [A] جي کوٽ سبب پاراٽي بيماري جنهن ۾ چمڙي مان سنها سنها ڪنڊا نڪتل هوندا آهن.

L. Urticatus: ٻوٽيدار چاپاڪو.

lichenification (لاءِ ڪِني فِڪيشن)

چم جو ٿلهو ٿيڻ، نمايان پٽاپٽا، اينٽ جهڙا ننڍا چمڪدار خانا.

lien (لاءِ اين)

هيانچو، تِري.

lienculus (لي اينڪِيُولَس)

هڪ ننڍي واڌو تِري.

lienorenal (لي اينورِينل)

تِريءَ ۽ گردي بابت.

lienitis (لي ايناٽِس)

تِريءَ يا تليءَ جي سوڄ.

ligament (لِگمينٽ)

مضبوط تاندورن جو بند جيڪو هڏن يا ٻين حصن کي سوگهو ٻڌي رکندو آهي يا ڪنهن عضوي کي آڌار ڏيندو آهي.

ligate (لاءِ گيٽ)

[L. ligare, ٻڌڻ]

آپريشن دوران رت نلين کي ٻڌي چِڙڻ، ٻڌڻ.

ligature (لِگيٽِيُور)

نلين يا اٽتن کي ٻڌڻ يا سبڻ لاءِ ڌاڳو يا ٽاڪو، گهوڙي جو وار، ريشمي ڌاڳو، چاندي جي تار، نائلان وغيره.

limb (لِمب)

عضوو، انگ، لڱ، اگرو، اگڙ، اگ.

liminal (لِمي نل)

گهٽ ۾ گهٽ شدت واري چُرچ يا ٽوڪر جيڪا حواس محسوس ڪري سگهن. ڏسو: subliminal.

linea (لِنيا)

ليڪ.

L. Alba: سيني جي ٽاڪي کان نهائين تائين پيٽ جي چم هينان اڇي ليڪ، جيڪا سنڌ جيان نظر ايندي آهي. حمل ڪانپوءِ دن کان نهائين تائين ڪارسري ليڪ، wigra.

Linea Albicantes: ويم ڪانپوءِ پيٽ تي اڇا اڇا ليڪ.

lingua (لِني مينٽ) [L.]
چپ، زبان.

liniment (لِني مينٽ)
[L. linire, مکڻ]
مَکُ، ڪنهن پاڻياٺ سان مکڻ.

linolenic acid (لائنو لِپنِڪ)
هڪ لازمي سٽپ تيزاب جيڪو پاڃين جي سٽپن ۾ موجود هوندو آهي.

lipaemia (لاءِ پيمِيا)
[G. lipos, چربي]
رت ۾ سٽپ جي گهڻ، رتوٽي سٽپ گهٽائي.

lipase (لاءِ پئز)
سٽپ ٽڙڪائڻ وارو ڪوبہ خميرو (Pancreatic L.)، اسٽيپ سِن (steapsin).

lipoid (لاءِ پوائڊ)
سٽپ جهڙو، سٽپ شڪليو.

lipoidosis (لاءِ پوائڊو سِس)
سٽپ جي خورش سبب بيماري سٽپائپ.

lipolysis (لاءِ پو لِسِس)
سٽپ جو ڪيميائي طور ٽٽڻ، جيڪو سٽپ ٽوڙ خميرن وسيلي عمل ۾ ايندو آهي. سٽپ ٽڙڪاءُ.

lipoma (لاءِ پوما)
هڪ سادو ڳوڙهو جنهن ۾ سٽپ اٽتون هجن، سٽپ ڳوڙهي.

lipotrophic (لاءِ پو ٽرو فِڪ)
اهو مادو جيڪو سٽپ کي جيري کان دؤر ڪري.

lipuria (لاءِ پيُوريا)
پيشاب ۾ سٽپ هجڻ، سٽپ مُتائي.

liquor (لِڪَر)
[L. پاڻياٺ]
ڳارو ڳپ پاڻي، ڳپ چوڌاري پاڻي (L. Amnii).

Liquorice (لِڪرِس) مِٺي ڪاٺِي

liquorice (لِتياسِس)
[G. lithos, پٿري]

lithiasis (لِٿو ليپيڪسي)
[G. laxpaxis, نيڪالُ]
مثاني ۾ پٿري کي پوري پوءِ پور ذرا پاڻيءَ ذريعي ڌوئي نيڪال ڪرڻ. پٿريءَ چُورائي.

litholapaxy (لِٿو پيڊيون)
ٻچيدانيءَ ۾ اندر پيل مئل ڪچو ٻار.

lithopaedion (لِٿو ٽرائٽ)
[L. terere, پورڻ، ڳارڻ]
مثاني اندر پٿري پورڻ جو اوزار، پٿري پوريندڙ اوزرا.

lithotrite (لِٿيُو ريسِس)
پيشاب ۾ رائو اچڻ، مُٽ رائو.

lithuresis
دماغي ڏوہر سبب ٻنهي ٽنگن جو آڪڙيل فالج،

Littles disease

دماعي ڏوہر سبب ٻنهي ٽنگن جو آڪڙيل فالج، جنهن سبب مريض جون ٽنگون قينچي مثل هڪٻئي پار هونديون آهن.

liver (لِوَر)

جيرو، جگر، بت جو سڀ کان وڏو غدود، 3-4 پائونڊ وزن، ڳرهچا.

livid (لِوِڊ)

[L. LIVIDUS, ڪارو نيرو]

ڌڪ، رت گڏ ٿيڻ يا آڪسيجن جي گهٽتائي سبب رنگ ڪارو نيرو ٿيڻ. ڪار نيراڻ.

lobe (لوب)

[G. lobos, ٻُونڊ]

عضوي جو گولائتو بونڊ جهڙو حصو، جيڪو اوڙي پاڙي جي حصن کان ڪنهن چير يا پردي وسيلي الڳ هجي. ٻُونڊ.

lobotomy (لوبوٽومي)

جذباتي بيماريءَ جي لاءِ دماغ جي اُٽت ڪي وڍ ڏيڻ. ٻُنبوڍ.

lobule (لوبِيُول)

[G. lobos, ٻونڊ]

ٻونڊ جو حصو، ننڍي ٻونڊ، ٻونڊڙي.

lochia (لوڪِيا)

[G. ويم ڪانپوءِ رطوبت اچڻ]

ٻار ڄمڻ ڪانپوءِ اِندري مان پاڻي وهندو رهندو آهي، جيڪو مهيني ڪن لاءِ هلندو رهندو آهي، پهريائين اهو رت اجهڙو پوءِ هوريان هوريان چٽو ٿي ڳاڙهسرو ٿي ختم ٿي ويندو آهي. نفاس، ويم وارو ڪنگهو پاڻي.

lock-jaw (لاڪ جِو)

پيڪوڙيل جاڙي يا ڏند، ٽيٽنس

locomotor (لوڪوموٽر)

حرڪت يا چرپر جي عمل ۾ ڪم ايندڙ اٽت، سرشتو، هڏا، سند، مشڪون يا تنتون وغيره. چورڪ.

locomotor ataxia (ataxy)

(لوڪوموٽر اٽيڪسيا)

آتشڪ (tabes dersalis) جي بيماري اندر ٽنگن ۾ بيهڪ جي احساس جي کوٽ ۽ ڏُڏندڙ چال، حرڪت ڏوڏائي.

loculated (لوڪِيُولَٽيڊ)

[L. loculus, ننڍڙي جاءِ]

اڪيچار وٿين ۾ ورهايل.

loiasis (لويائِسِس)

اڪ ڪيڙن (Filoriodca) جي ڪينئڙائيپ، ان جو ٻچو انسان ۾ 17 سالن تائين رهي سگهي ٿو. ان ۾ سخت خارش ۽ چاپاڪو ٿيندو آهي.

loin (لائن)

[L. lumbus]

پاسرين کان هيٺ ٻنڊڙن جي شروعات تائين پٺيرو حصو، ڪمر، چيلهه.

long-sighted (لانگ سائيٽيڊ)
ڏسو: hypermetropia.

lordosis (لاربوسِس)
[پٺي جي ڪنڊي جي ڪمان .G]
چيلهہ جي اڳتي نوڙيل اپٽيل وڏي ونگ، ڪُبائي. ڏسو: kyphosis, scoliosis.

lotion (لوشن)، مَکُ، محلول

low-grade fever (لو گريڊ فيور)
جهيٽو تپ

lubb-dupp (لُبَ ڊُپَ)
سيني تپاس وسيلي دل جي دڪ دڪ جو آواز.

lucid (لُوسِڊ)
[L. lucidus, صاف, چٽو]
ذهن چٽو هئڻ، ذهن چٽائي.

lues (لِيُوئيز)
[بُڇڙي وبا .L]
آتشڪ، باد فرنگ، ٽاڪي. ڏسو: pox, syphilis.

lumbago (لمبئگو) [L.]
چيلهہ جي چُڪ، چيلهہ جو سخت سور. سٽ پوڻ.

lumbar (لمبر)
[L. lumbus, چيلهہ]
چيلهہ يا ڪمر بابت، چيلهيو، چيلهائتو- بيٺ، پيٽ.

lumbocostal (لمبوڪاسٽل)
پوئين پاسرين ۽ پٺ يا چيلهہ بابت.

lumbosacral (لمبو سئڪرل)
چيلهہ ۽ ڊاڪ بابت.

Lumbricus (لمبري ڪس) [L.]
ساپا ڏسو Ascarides.

Lump (لمپ)
ڊِگ. وڏو گوڙهو.

lumen (لُومِن)
[روشني .L]
نلڪي جهڙي شيءِ جو اندر. لي انتر.

Lungs (لنگس)
ڇاتي اندر ساهہ کڻڻ ۽ ڪيڻ لاءِ بہ خاص عضوا جن جي وچ ۾ دل آهي. ڦڦڙ.

lunula (لُونيُولا)
[ننڍو چنڊ .L]
نهن جي پاڙ وٽ اڌ هلالي هلڪي رنگ جي جاءِ.

lupus (لُوپس)
[ڊگهڙ .L]
چمڙيءَ جي داڻ داڻ بيماري (L. erythematosus) ڏسو: Collagen, L. E/ L. Vulgaris: چمڙيءَ جي سلهہ نڪ يا ڪن تي ڦٽ ڦٽ ۽ بدشڪلي ڇامائو سلهہ.

luteotrophin (لُوٽيو ٽروفِن)
(lactogenic hormone, protactim)
شاهہ غدود هارموني رس جيڪو بيضي داني جي زردي (corpus luteum) ٺهڻ ۾ مدد ڏيندو آهي، تيج پيدا ڪندڙ هارموني رس.

luteum (لُوٽِيم)
[L. lutens, پيلو]
هيدو، پيلو، ڦِڪو.
Corpus L: بيضي داني ۾ بيضي گوٿري (graafian follicle)، ڦاٽڻ کانپوءِ هڪ زرد مادو ٺهندو آهي، جيڪو پروجيسٽرون هارموني رس خارج ڪندو آهي. زرد جسميو.

luxation (لڪسئشن)
ٽڙڻ يا ٽيڙ (dislozation).

lymph (لِمف)
[L. lympha, پاڻي]
لِمف نلين اندر شفاف بي رنگ يا پيلائڻ مائل پاڻياٺ جنهن ۾ لمف گهرڙا (lymphocytes) هوندا آهن. لمف.

lymphadenitis (لمف ايڊي ناءِ ٽِس)
لمف غدود جي سوڄ، لمف غدودي ڳوڙهو. بيرڙا، ويلڻ، ڳنر، ڪڇوراڙي، وڌڙڪ، وڌڻ.

lymphadenoma (لِمف ايڊي نوما)
لمف نلين جو ڦونڊجڻ.

lymphangeictasis (لِمفين جي اِيڪ ٽيسنس)
لمف سرشتي جي عڪسي مورت.

lymphangiogram (لمفين جِيوگرام)
لمف نلين جو ڳوڙهو.

lymphangioma (لِمفين جِيوما)
لمف نليءَ جي سوڄ.

lymphangitis (لمفين جاءِ ٽِس)
لمف ڳنڍين جي لمفو بلاسٽوما مان اُسريل ڳوڙهو، جيڪو موتمار ٿيندو آهي.

lymphoblastoma (لمفو بلاسٽوما)
لمف گهرڙو.

lymphocyte (لِمفو سائٽ)
رت ۾ لمف گهرڙن جي گهڻ.

lymphocythaemia (لِمفو ساءِ ٿِيميا)
ڏسو lymphocythoaemia.

lymphocytosis (لِمفو ساءِ ٽوسِس)
لمف نلين بند ٿيڻ سبب ماس ۾ ٽوٽر، لِمفي ٽوٽر.

lymphoedema (لِمف ايڊي ما)
نڙي جو موتمار لمفي ڳوڙهو.

lympho-epithelioma (لِمفو ايپي ٿي لِيوما)
نڙي جو موتمار لمفي ڳوڙهو.

lamphogranuloma inguinale (لِمفو گرينيُو اِنگوائنيل)
[L. granulum, ڪڻو، داڻو; inguinalis, نري جو] (L. Venerum)
هڪ وائرسي جنسي بيماري، جنسي انگ تي ڦٽ، نرن ۾ ڳنرجن جي سوراخن مان گند وهڻ. نري جا لمفي ڳنر.

lymphography (لمفو گرافي)

لمفي سرشتي جي فوٽوگرافي.

lymphoma (لمفوما)

لمفي سرشتي جو سادو ڳوڙهو، لمف ڳوڙهو.

lymphorrhagia (لمفوري جيا)

لمف نليءَ مان لمف وهڻ.

lymphosarcema (لمفو سارڪوما)

لمفي سرشتي جو هاڃيڪار ڳوڙهو.

lysergic acid (لسرجڪ ائسڊ)

(L.S.D.) (Lysergic acid siethylamide)

وهم پيدا ڪندڙ هڪ مادو، جنهن جو تعلق psychedelic دوائن سان آهي.

lysin (لاءِ سِن)

رت ۾ ڳهرڙا ڳاريندڙ هڪ مادو، ڳهرڙا ڳار.

lysine (لاءِ سِن)

هڪ لازمي امائنو تيزاب جيڪو اوسر لاءِ تمام ضروري آهي.

lysis (لاءِ سِس) [G.]

1. نارمل ڏانهن هوريان هوريان موٽ، جيئن تپ جو ٽٽڻ، ضد Crisis.

2. لاءِ سِين مادي وسيلي جيوڙن ۽ ڳهرڙن جو ٽٽڻ ۽ ڳرڻ.

lysozyme (لائسو زائم)

[G. lysis, پيچي پور ٽيڻ]

هڪ جيوڙاپور خميرو.

M

maceration (ميسي رئشن)
[L. mecerare, نرم بنائڻ]
چمڙي جي سخت سگائي ته جو آلاڻ سبب پڇي نرم ٿيڻ ته جيئن جيوڙا يا سينور سولائيءَ سان اندر پهچي وڃڻ جوڳو ٿئي. پڇي ٿيجڻ.

macro cephalous (مپڪرو ڪِفي لُس)
[G. macros, وڏو; kephale, مٿو، سر، مُنڍي]
مٿي جي وڏي سائيز، وڏ مٿيو.

macrocheilia (ميڪرو ڪاءِ لِيا)
ٿلها يا ٻولا چپ هجڻ، چپ ٻولائي.

macrocheiria (ميڪرو ڪاءِ ريا)
وڏ هٿيلي، تمام وڏا هٿ هجڻ.

macro crania (ميڪرو ڪرينيا)
وڏي کوپڙي ۽ ننڍو منهن هجڻ، وڏ کوپڙي.

macrocyte (ميڪرو سائٽ)
رت اوٽائي ۾ بعض هڪ وڏي سائيز وارو ڳاڙهو جزو. وڏ ڳاڙهو جزو.

macrocythaemia (ميڪرو سِئي ميا)
رت ۾ وڏ ڳاڙها جزا هئڻ، وڏ ڳاڙهو جزا رتوٽائي.

macrodactyly (ميڪرو ڊيڪٽِلي)
تمام وڏيون آڱريون يا پير هئڻ، وڏ آڱرائي.

macroglossia (ميڪرو گلوسِيا)
تمام وڏي جڀ هئڻ، وڏ جڀائي.

macromastia (ميڪرو ميسٽِيا)
[G. mastos, اُرهه]
تمام وڏا، ارهه هئڻ، وڏ اُرهائي.

macrophage (ميڪرو فئج)
[G. phagein, چٽ ڪرڻ، ڪائڻ]
وڏ ڪائو گهرڙو.

macrosopic (ميڪرو اسڪوپڪ)
وڏو، جيڪو خوردبيني بدران اک سان ڏسڻ ۾ اچي. ضد: microscopic.

macula (ميڪيُولا) [L.]
دٻڪ، اک جي چار پردي (retina) تي هڪ پيلو دٻڪ جنهن تي چٽي ۾ چٽي ديد هوندي آهي. (M. Lutea)، اُس جو نشان چائيون (M. Solaris).

macule (ميڪيُول)
[L. macula, دٻڪ] spot.
چمڙي تي متچري بي رنگي ٻُر ٻُر، دٻڪ، داغ، نشان.

maculopapular (ميڪيُولو پيپيُولر)
[L. papula, pustule, داڻو]
چمڙيءَ تي ٻُرٻُر ۽ داڻا (اپريل گول دٻڪ).

madura foot (ميڊيورا) [Mycetoma]
پير جو سينور جيوڙائي سبب

بوٹ، پاپُ، جھَوَڻُ، جھِيڻ، ڳامو ڙ، ڳاموٽ، ڳر، ڳھمو ڙ.

malalignment (ميل الائن مينٽ)
[L. malus, خراب، بد; linea, ليڪ]
ڪنھن شيءِ جو پوري طرح ٺھڪي نہ اچڻ. اڻ ٺھڪائي.

malar (مئلار)
[L. mala, ڳل]
ڳل يا ڳٽي بابت. ڳليو، ڳٽائون.

malaria (ملئِريا)
[It. Mal-aria, خراب هوا]
سيءُ تپ، واريءَ جو تپ، ٻيئڙ يا ٽيئڙ تپ، اهو سرءُ جو تپ اينوفيلس مادي مڇر جي چڪ پائڻ ۽ پلاسموڊيم جنس جي مف ڪائو جيئڙي سبب ٿيندو آهي. پوسلي تپ، موسمي بخار.

malaugnenal therapy (ميل لينگيونل ٿرپي)
تنتي آتشڪ جي علاج لاءِ مريض کي ھترادو طريقي سان مليريا جو تپ ڏبو آهي. مليريا وسيلي علاج.

malformation (ميل فرمئشن)
[L. formare, ٺهڻ]
ڪنھن انگ اڏاوت جي بجڙي شڪل يا صورت، عيب، بدصورتي.

malignant (ميلگ ننٽ)
[L. malignus, هاجيڪار]

سُجي ڳوڙهيون ڳوڙهيون ٿي ڦاٽي ٽنگ ٽنگ ٿي گند ڳاڙڻ. سينواريل پير.

magnum (ميگنم)
[L. magnais, وڏو]
شاهي يا وڏو ڳڙڪ.
Faramen magnum: کوپڙي جي تري ۾ شاهي ٽنگ، جنھن مان مغزي ڏوري نڪرندي آهي. شاهہ ڳڙڪ.

mal (ميل) [F.] بيماري، مرض، خرابي
Grand M: وڏي مرگهي.
Petit M: ننڍي مرگهي.

mal absorption (ميل ائبزارپشن)
خراب يا بيقاعدو چوسجڻ يا جذب ٿيڻ.

malacia (ميلي سِيا)
[G. malakia, نرمي]
ڪنھن حصي جھڙوڪ سخت شيءِ جو ڪونئرو بنجڻ، نرمجڻ. ڏسو: keratomalacia, osteo malacia.

maladjustment (ميل ايڊجسٽ مينٽ)
[L. malus, خراب; Justus, درست]
سماجي يا ذهني يا جسماني طور ماحول سان خراب ٺهپ يا ٺاهہ. اڻ موافقت، غير هم آهنگي، اڻهپ.

malaise (ميل ائز) [F.]
ڪٽس، ناچاڪيءَ جو احساس،

زهريلو ۽ خطرناڪ، موتمار جو ان جو انجام موت آهي.

M. Growth or Tumour: موتمار سرطاني گوڙهو (cancer or sarcoma).

M. pustule: ائنٿريڪس جو ڦٽ.

M. Melanoma: ڪارو سرطان.

malleolus (ميليولَس)

[L. متركو]

ٽِٽي، پيڏي، ڳِريو.

External M.: ٻاهرين پاسي واري مُري جي ٽِٽي.

Internal M: مُري جي اندرين پاسي واري پيڏي.

malleus (ميليس) [L.]

ڪن جي ٽن سنهڙين هڏين مان متركي جي شڪل واري هڏي، متركو هڏي. ڏسو: incus, stapes.

malnutrition (ميلِ نِيُو ٽريشن)

پوري غذا نہ ملڻ، اڻپوري غذائيت.

malocclusion (ميل اَڪلُوشن)

[L. occludere, ٻيڪڙڻ، بند ڪرڻ]

وات بند ڪرڻ سان مٿيان ۽ هيٺيان ڏند پاڻ ۾ نہ ٻيڪوڙجڻ بد ٻيڪوڙائي.

Malpiglian bodies

ميل پگِيَن جسمڙا. 1. گردي جون تمام سنهڙيون پيشاب ٺاهيندڙ نليون، 2. نليءَ ۾ سنها وڪريل لمفي چُٽا.

malpositions (ميل پوزيشن)

ٻہ بيهڪ، ڪنهن حصي جو غلط جاءِ تي هئڻ.

malpractice (ميل پريڪٽِس)

غير اخلاقي، ناجائز يا هاڃيڪار طبي علاج يا عمل. Alsomalpraxis.

malpresentation (ميل پري زين ٽي شن)

ٻچيداني اندر ٻَچي جي نارمل بدران غلط بيهڪ، جيڪا ويم مهل مسئلو پيدا ڪندي آهي.

Malta fever (abortus F, Mediterranean F., Undulant F.)

ڏسو: Brulla, Brucellosis.

maltase (مالٽئس)

آنڊي جي رس ۾ موجود هڪ مناڻ ٺڪائيندڙ خميرو، مالٽئس.

maltose (مالٽوس)

هڪ ٻہ اٽيو مناڻ، مالٽوس.

malunion (ميل يُونين)

هڏي جي ڀڳ جو غلط جڙڻ، اڏنگي جُڙائي.

mamma (مما)

[L. اُرهہ]

اُرهہ، ڇاتي، سينو، ٿڻ، کير ڏيندڙ غدود.

mammilla (ميميلا)

[L. ڏونٽي]

ڏونٽي، ٻينڊي، نپل.

mammography (هيموگرافي)

ارهہ جي عڪسي مورت.

mandible (مينڊيبل)

[L. mandibula, هيٺين ڄاڙي]

mania (مئنيا)
[G. چريائي]
جنون، جوش ۽ جذبات جي حدت ۽ شدت، گيڙ.

manic depressive psychosis (مئِنِڪ ڊپرسِيو ساءِ ڪوسِس)
هڪ ذهني بيماري جنهن ۾ هڪبئي پٺيان ڪڏهن جوشيلي ته ڪڏهن بلڪل منڊل ڪيفيت طاري ٿيندي رهندي آهي. جنون ۽ اجهاڻائي واري ذهني بيماري.

manipulation (ميني پيو لئشن)
مشين بدران هٿ وسيلي ڪا شيءِ درست ڪرڻ، جيئن هڏي جو ڀڳ ويهارڻ يا ڳپ جي ٻيهڪ درست ڪرڻ. هٿائون هنر.

mannose (مينوس)
هڪ اٽيو مٺاڻ، مينوس.

Mantoux reaction (مانٽوايڪس ري ايڪشن)
چمڙ هيٺان دوا جي سئي لڳائي چاموئو. رد عمل وسيلي جاچ لهڻ ته مريض کي سلهه آهي يا نه، مانٽو سلهه ٽيسٽ.

manubrium (مينيو برئيم)
[L. هٿيو]
هٿئي (handle) جي شڪل وارو انگ عضوو، جيئن سيني جي ڌاڪي واري هڏي جو مٿيون حصو . هٿيو شڪليو.

M. A. O. I.
ڏسو: Mono-amine oxidase.

marasmus (مريز مَس)
[G. ڏوٻرو]
ٻنان ڪنهن سبب جي ٻار جو ڏُٻرو هئڻ، ڪنگي.

marrow (ميرو)
[A.S. mearg, ڳِر]
هڏن جي مِکُ.
Red M.: هڏي جي وچين ڪکر مثل حصي اندر ڳاڙهي مک.

masochism (ميسو ڪِزم)
پاڻ ايذائڻ، ماسو ڪائپ، پاڻ ايذائپ. ضد: sadium.

massage (مَساج):
مالش، آڍِ مَکُ، آڍِ ساڍَ، آڍَ سُوٽ.

masseur (ماسَر)
مالشيو، آڍيندڙ.

masseter (ميسي ٽر)
[G. maseter, چٻاڙيندڙ]
چاڙي جي مشڪ: جيڪا ڪاڏي چٻاڙڻ جي مُک مشڪ آهي. چاپو مشڪ.

mastalgia (ميسٽيلجيا)
اُرهه ۾ سور. اُرهي سور.

mastectomy (ميس ٽيڪٽومي)
ارهه کي ڪپي ڌار ڪرڻ جي آپريشن.

mastication (ميس ٽي ڪيشن)
[L. masticare, چٻاڙڻ]
چٻاڙ، چاٻ، چاٻو، چَٻ، چٻڪو.

mastitis (ميس ٽاءِ ٽِس)
ارھ جي سوڄ.

mastoid (ميس ٽوائڊ)
[G. mastos, ارھ]
ڏوٿيءَ شڪليو. ڪن پاسي ڪنن پويان ڏوٿي شڪليو ڪوپڙي جو حصو.
M. cells: ڏوٿي هڏي جا هوائي گهرڙا.
M. Antrum: ڏوٿي هڏي جي ڪوٺڙي، جنهن اندر ليس پردي جو استر ۽ هوائي گهرڙا آهن.
M. Process: ڏوٿي هڏي جو بونب، جيڪو ڪن پويان آهي.

mastoiditis (ميس ٽواءِ ڊاءِ ٽِس)
ڏوٿي هڏي جي سوڄ.

masturbation (ميسٽربشن)
[L. masturbate, پاڻ گندو ڪرڻ]
هٿ رس، پاڻ جنسي مزو وٺڻ.

material medica (مٽيريل ميڊيڪا)
علم الادويہ، قرابادين، دوا ڄاڻ.

matrix (مئٽرڪس) [L.]
بنيادي مادو جنهن ۾ ماس اُٽت جا گهرڙا ڪوڙيل يا جملي هوندا آهن. ڪڙ.

matter (مئٽر)
[L. material].
1. ڪابہ شيءِ جيڪا جڳهہ والاري،
2. پور پور مادو.
Grey Matter: مغز جي چوڏائتي حصي (cortex) اندر ڳر مادو جيڪو تنتي گهرڙن تي مشتمل آهي.
White Matter: اڇو مادو، مغزي مادو، جيڪو تنتن جي تندن جو ٺهيل هوندو آهي.

maturation (ميچيُورئشن)
[L. maturare, پچائڻ]
پچي راس ٿيڻ، پچڻ جو عمل، پچاءُ.

maxilla (ميڪسِيلا)
[L. ڄاڙي]
مٿين ڄاڙي، جنهن ۾ مٿيان ڏند لڳل آهن. مٿڄاڙي.

maxillofacial (ميڪسي لو فئشيل)
مٿڄاڙي ۽ منهن بابت، مٿڄاڙ مُنهون.

measles (مِيزلز) (Morbilli)
اُرڙي، هڪ وائرسي بيماري، زڪام، اکيون اٿيل ۽ چمڙيءَ تي ٻرٻُر، اُروڙي، خسرو.

meatus (مي ائٽس) [L.]
ٽنگ، سوراخ يا ڳُڙک، ٻرُ يا لنگهہ.

meconium (مي ڪونيَم)
[G. mekonion]
نئين ڄاول ٻار جي آنڊي مان نڪتل هڪ سائو ڪارو چيڙهالو مادو يا فضلو. ڏاسو، ڏاسڙو.
M. Ileus: آنڊي ۾ فضلو ڦاسڻ.

media (مِيڊيا)
[L. medius, وچ]
1. رت نلي جو وچون تهہ، 2. جيوڙن جي پيدائش لاءِ هڪ غذائي جيلي.

medial (ميڊيل)
وچ بابت يا وچ پرسان، وچين پَرُ.
ڏسو ضد: lateral.

median وچ (مِيڊِيَن)
Median Line: چوٽيءَ کان ٻنهي اکين ۽ پيرن جي وچان لنگهندڙ هڪ اهڙي خيالي ليڪ جيڪا جسم کي ٻن برابر حصن ۾ ورهائي.

mediastinum (مِيڊِياس ٽي نم)
سيني اندر ٻن ڦڦڙن جي وچ واري جاءِ، وچ ڦڦڙيو پولار.

medical jurisprudence ((ميڊيڪل جُورِس ڦُرو ڊينس (forensic medicine)
قانون لاءِ طبي ڄاڻ جو استعمال، قانوني طب.

medicament (ميڊِيڪا مينٽ)
[L. medica mentum, ٻِلو]
علاج يا ٻَلو.

medicated
[L. medicare, ڇُٽائڻ]
دوا سان گڏيل، دوايَل.

medication (ميڊيڪيشن)
دوا ڏيڻ، دوا داخلا.

medicinal (ميڊي سِنل)
دوا بابت، دوائي.

medicine (ميڊِي سن)
1. طب حڪمت، طبابت، ڊاڪٽري مرض ڇُٽائڻ يا شفا ڏيڻ واري ڄاڻ، 2. دوا، دارون.

medicochirurgical (ميڊِيڪو ڪاررجيڪل)
طب ۽ وڍ ٽڪ بابت.

mediolateral (ميڊِيو ليٽرل)
وچ پاسائتو، اهو لفظ ويم ۾ استعمال ٿيندو آهي.

Mediterranean fever (ميڊيٽيرين فيور)
يونوچ سمنڊ وارو بخار، ڏسو: Brucella, brucellosis.

medium (مِيڊيَم)
جيوڙن جي اوسر لاءِ مادو جيڪو انهن جي خوراڪ لاءِ موزون آهي. جيوڙا رت کير ۽ مناڻ تي تڳندا آهن. جيوڙا تڳ مادو.

medulla (ميڊُولا) [L.]
گونڌ. 1. ڍگهي هڏي جي نري منجهہ مِکُ، 2. غدودن جهڙوڪ ٻڪي، ايڊرنيل، لمف، گِندي جو چوڏي (cortex) هيٺان نرم گر وارو حصو، غدود گر.
ڏسو: cortex.
M. Oblongata: مُستطيل مغز،

megalokaryocyte (مِر. ڪيريوسائٽ)
ڏسو: mega karycyte.

megalomania (ميگلو مينيا)
وڏائي جو جنون.

meibomiancyst (ماءِ بو مِيَن)
ڏسو: chalazion.

meibomian glands (ماءِ بومين گليندز)
ڇپرن جي اندرين پاسي وارا سٽپ غدود جن جي نلين جا وات پنبڻين جي ڪناريءَ وٽ کلندا آهن. ماءِ بومين غدود.

melaena (ميلي نا)
[G. melas, ڪارو]
ڪارو ڏامر جهڙو ڪاڪوس، يعني آندي ۾ ڪٿي رت وهي ٿي. ڪارو ڪاڪوس.

melancholia (مِلين ڪوليا)
[G. melagcholia]
ماليخوليا، ملولائي يا اِجهاڻائيءَ جي شد ۾ شڪل، اڻاهه ملولائي چور، پونئري، سوداءُ، خفقان، وسوسو.

melanin (مِلي نِن)
وارن ۽ چم ۾ موجود ڪارڻ وارو راڳي مادو، ڪارَ مادو، ڪارڻ.

melanoma (مِلي نوما)
چمڙي يا اک جي اونهي تهن جي ڪارڻ پيدا ڪندڙ گهرڙن مان ايرندڙ ڳوڙهو.

ڪوبڙي جي تري واري شاهه ڳڙک (foramen magnum) ۽ ڳنڍيندڙ مغز (pors cerebri) جي وچ ۾ مغزي ڏوريءَ جو مٿيون حصو.

medullated (مي ڊيوليٽيڊ)
ڳردار تنت يا اها شيءِ جنهن اندر يا چوڌار ڳرُ هجي.

medulloblastoma (ميڊيُولو بلاسٽوما)
هڪ پاراڻو موتمار سرطاني ڳوڙهو جيڪو ننڍي مغز جي وچين ليڪ مان ظاهر ٿيندو آهي.

megacolon (ميگا قولن) (Hirschsprung disease)
مرض جنهن ۾ وڏو آندو ويتر ڦنڊي ۽ اينگهجي وڏو ٿي ويندو آهي. شاهوڙ آندو.

megakaryocyte (مِر. ڪيريو سائٽ)
[G. karyon, مغز، ککڙي، گورو]
مک جو وڏو وچڙيائتو گهرڙو جيڪو رت جي ننباٺو گهرڙي (platelet) کي جنم ڏيندو آهي، وڏ مِک گهرڙو.

megaloblast (مِگيلو بلاسٽ)
هڪ وڏو وچڙيائتو اوائلي رتوٽو ڳاڙهه جزو، وڏ جنمي گهرڙو.

megalocephalic (مِگيلو ڪِفيلِڪ)
ڏسو: mega cephalic.

melanosarcoma (ملينو ساركوما)
موتمار ملينوما.

melanosis (مِلي نوسِس)
كارانجڻ، گهڻ كارائپ.

melanuria (ملي نيُوريا)
پيشاب ۾ كار مادو اچڻ، كار مُتائي. ڏسو: melasma, Chloasma.

melitensis (مليٽينسز)
ڏسو: brucellosis

membrane (ميم برئن)
هڪ سنهو پردو، پوش يا ڍڪيندڙ مادو، جهِلي.

Basement M.: تري وارو سنهو پردو جيڪو ليس پردي جي مٿين تهه هيٺان هوندو آهي. ترو پردو.

Hyaloid M.: اک جي جيلي جي پوش وارو پردو، ڪائو پردو.
ڏسو: hayaloid, vitreous humor.

Mucous M.: ان پردي ۾ ليس خارج ڪندڙ غدود هوندا آهن اهو پولين جڳهن ۽ لنگهن جيڪي ٻاهر کلندا آهن انهن جي استر طور هوندو آهي. ليس پردو.

Serous M.: اهو هڪ سٽيپيندڙ پردو آهي، جيڪو بند پولين جڳهن جي استر طور ڪم ايندو آهي. پاڻياٺو پردو.

Synerial M.: جيڪو سنڌ اندر پوش ۽ تاندوري ٻنڌن هيٺان استر طور هوندو آهي. سنڌائون پردو.

Tympanic M.: ڪن جو پردو، ڪن جي دهلڙي.

menarche (مينرَڪِي)
[G. men, مهينو; arche, شروعات]
نئين سامايل ڇوڪريءَ ۾ ماهواريءَ جي شروعات، ڪپڙا اچڻ لڳڻ.

Menieres disease (مئن يَرس)
اندرين ڪن جو مرض جنهن ۾ پنواٽي جا حملا ٿيندا آهن. ڪنئي پنواٽي.

meninges (مينِن جيس)
[G. menigx, پردو]
مغز ۽ مغزي ڏوري چوڌار پردا، اهي ٽن قسمن جا آهن:

1. Dura mater: ٻاهريون سخت پردو.
2. Archnoid Mater: ڪوريئڙي ڄار پردو.
3. Pia Mater: رت نليو پردو.

meningioma (مينِن جِيوما)
مغزي پردن جو ڳوڙهو.

menigisim, meningismus
(مينِن جزم، مينن جِس مَس)
سرسامي اهڃاڻ واري حالت پر پوري طرح سرسام نہ هجي. سرسامڻپ.

meningitis (مِنين جاءِ ٽِس)
ڪنڌ ٿوڙ بُخار، مغزي پردن جي سوڄ، ڪارو يا بُول جيوڙو (meningo coccus)

meningocele (منين گوسِيل)
کنهن هڏائين ڏر وچان مغزي پردن جي چن، مغز پردي چن، ان ڳوٺري ۾ مغزي پاڻي هوندو آهي.
ڏسو: Spina bifida.

Meningococcus (مينن گو ڪوڪس)
سرسامي ٽيڪ جيوڙو. (Neisseria meningitides)

meningo-enncephalitis (مينن گو اِن ڪني لاءِ ٽِس)
مغز ۽ مغزي پردن جي سوڄ.

meningomyelocele (مينن گو ماءِ سيل)
مغزي ڏوري ۽ سندس پردن جي ڪنهن هڏائين ڏر جا چن. Also myelo meningocele.

meniscus (مينِس ڪس)
[G. meniskos, هلال]
اڌ هلالي ڪاٽڪو هڏو، خاص طور گوڏي جي سنڌ اندر.

menopause (مينو پاز)
[G. pauses, بند ٿيڻ]
45-50 سالن جي ڄمار ۾ ماهواري بند ٿيڻ سن ياس.

menorrhagia (مينورئجيا)
[G. rhegnynal, ٽٽلي پوڻ]
باقاعدي ماهواري پر گهڻي رت اچڻ.

menses (مين سز)
ماهواري، حيض، ڪپڙا اچڻ.

menstruation (مينس ٽرو ائشن)
ماهواري، عورت کي مهيني سر ڪپڙا اچڻ، زالائڻ، زالائي.

menstrual (مينس ٽروئل)
ماهواري بابت.
M. Cycle: هر مهيني سراسري 28 ڏينهن جي وقفي سان 4-5 ڏينهن لاءِ ماهواري اچڻ.

mental (مينٽل)
[L. mentum, ڪاڏي]
ڪاڏي بابت، ڪاڏيو.
M. Disorder: ذهني بيماري يا خرابي، ذهني بگاڙو.

mesarteritis (ميس آر ٽراءِ ٽِس)
شريان جي وچين تهه جي سوڄ، شريان وچ تهي سوڄ.

mesencephalon (ميسن ڪِفي لان)
[G. egkephalos, دماغ، مغز]
وچ دماغ.

mesentery (ميسن ٽري)
پيٽ جي استر جو وڏو ويڙهو جيڪو آنڊي ۽ پيٽ جي پٺيري ديوار جي وچ ۾ هوندو آهي. وچ آنڊيو ويڙهو.

mesoderm (ميسو ڊرم)
ڳڀ جي اوائلي اوسر دوران گهرڙن جا ٽي تهه: ٻاهريون (ectoderm)، وچون (mesoderm) ۽ اندريون (endoderm). وچ ڄمر تهه.

metabolic (ميٽا بولِڪ)
خورش بابت
basal metabolic rate (B.M.R): بنيادي خورش جو ڪيلوريز ۾ اظهار ڪرڻ، جيڪو ڪيلوري في بت جي متاچري جو چورس ميٽر في ڪلاڪ آهي. بنيادي خورش اڳهہ.

metabolism (ميٽ بولزم)
[G. metabole, ڦيرگهير، تبديلي]
بت اندر ڪيميائي تبديلين جو سلسلو جيڪو زندگي جي لاءِ ضروري آهي. ماس جون اٽون پڄي پري (catabolism) وري نئين سر جڙنديون رهنديون آهن. اهو ٽٽڻ ڊهڻ ۽ وري نهڻ جڙڻ جو سلسلو جاري رهندو آهي. جسماني تعمير ۽ تخريب يا پيچ ڊاهہ ۽ ٺاهہ ٺوهہ. خورش.
Basal M.: مڪمل آرام دوران جسم جي استعمال لاءِ طاقت، جيڪا زندگي قائم رکڻ لاءِ گهٽ ۾ گهٽ ضروري هجي، بنيادي خورش.

metabolite (ميٽ بولائٽ)
خورش جي ڪابہ پيداوار، خورشي پيداوار.

metacorpophalangeal (ميٽ ڪارپو فيلين جِيَل)
[G. meta, ڪانپوءِ; karpos, ڪرائي; phalagx, سلسلو]
هٿ جي ترئ ۽ آڱرين جي هڏين بابت، هٿ هڏيون.

metacarpus (ميٽا ڪارپس)
هٿ جي ترئ ڪرائيءَ ۽ آڱرين جون وچ واريون پنج هڏيون. هٿ تري هڏي، تِراٽڙي.
metatarsus: ڏسو پير جي ترئ جون هڏيون

metaphysis (ميٽافِسس)
[G. meta, وچ ۾; physis, اوسر]
ڊگهي هڏيءَ جي نريءَ ۽ ڇيڙي جي وچ وارو حصو، ڳچي اوسر هڏي.

metaplasia (ميٽ پلئزِيا)
[G. plasis, گهَڙڻ]
هڪ اٽت جي ٻي اٽت ۾ متاسٽا، جئن ٽاڪٽي هڏي جو پڪي هڏي ۾ بدلجڻ. اٽتي متا.

metastasis (ميٽس ٽي سِس)
[G. ڏؤر ڪرڻ]
بت جي هڪ حصي کان ٻئي حصي تائين، اڪثر رت يا لمف نليءَ وسيلي مرض جي منتقلي، ثانوي يا ٻي اوسر، چاڙو.

metatarsophalangeal (ميٽ ٽارسو في لينجِيل)
[L. tarsus, مُرو]
پير جي تري ۽ پٻن جي هڏين بابت، نوڙرو.

metatarsus (ميٽ ٽار سَس)
مُري ۽ پٻن جي وچ ۾ پير جي تريءَ جون پنج هڏيون، پير تراٽڙي.

meteorism (ميٽيورزم)
[meteoros, مٿي، بلند] (Tympanites).
بدن ۾ گئس گڏ ٿيڻ، پيٽ ڦوڪجڻ، اپام.

methaemoglobin (ميٿا مو گلوبن)
هيموگلوبن جو هڪ بگڙيل قسم جيڪو آڪسيجن منتقل ڪرڻ کان لاچار هوندو آهي. بي ساهي هيموگلوبن.

methaemoglobinaemia (ميٽ هيمو گلو بنِيميا)
رت ۾ ميٽ هيموگلوبن جي گهڻائي.

methaemoglobinaeria (ميٽ هيمو گلو بنيوريا)

methonine (ميٿو نِين)
هڪ لازمي امائنو تيزاب.

metritis (ميٽراءِ ٽِس)
[G. metra, رحم]
ٻچيدانيءَ جي سوڄ.

metropathia haemorrhagica (ميٽرو پيٿِيا هيمَرِيجيڪا)
باقاعدگي بدران بيقاعدگي سان ماهواري اچڻ، اڪثر بيضي داني اندر ڳوڙهي سبب اها گڙٻڙ ٿيندي آهي. بيقاعدي ماهواري.

metrorrhagia (ميٽرو رئجِيا)
ٻن ماهوارين جي وچ ۾ ر... مان رت چوڻ.

microbe (مائڪروب)
[G. micros, ننڍو; bios, حياتي]
(micro-organism)
ننڍ جيو، خوردبيني سائيز وارو جيو.

microbiology (مائڪروبايولاجي)
ننڍ جيون جو اڀياس، ننڍي جِيو ڇاڻ.

microcephalic (مائڪرو ڪفيلڪ)
تمام ننڍي مٿي وارو، ننڍ مٿيو، ڇُوهي مٿيو، شاهه دولہ جو چوهو.

micrococcus (مائڪرو ڪوڪَس)
جيوڙن جي هڪ ٽيڪ جيوڙي واري جنس جيڪا گرام [-] آهي. ننڍ ٽِڪيو جيوڙو.

microcyte (مائڪروسائٽ)
رت اوٽائي اندر هڪ ننڍي سائيز وارو ڳاڙهو جُزو، ننڍ ڳاڙهُو جُزو.

microfilaria (مائڪرو فليريا)
سنها پتڪڙا ڪينئا جيڪي هاٿي پيُر بيماري پيدا ڪندا آهن.

micrognathia (مائڪرو نيٿِيا)
[G. gnathos, ڄاڙي]
ننڍي ڄاڙي.

micron (مائڪرون)
ميٽر جو ڏهه لکون حصو، علامت يوناني اکر [μ].

micro-organism (مائڪرو آرگي نِزم)
ننڍ جيو، خوردبيني جيو يا جيوڙو، جيتامُ، جيتامڙو.

microscope (مائڪرو اسڪوپ)
خوردبيني.

microscopic (مائڪرو اسڪوپڪ)
تمام ننڍڙو، پتڪڙو، جيڪو رڳو خوردبين ذريعي نظر اچي، خوردبيني.

Microsporum (مائڪرو اسپورَم)
[G. spelors, ٻج]
سينور جي هڪ جنس، جيڪا مفت ڪاٺو آهي ۽ انسان توڙي حيوان جي سخت سگائي اٿين ۾ واسو ڪري ڏڍ جو مرض پيدا ڪندي آهي. ننڍ ٻجيو سينور جيو.

micturation (مِڪ چيُو ريشن)
[L. micturire, مٽ ڪيڻ]
مٽڻ جو عمل، پيشاب ڪرڻ، ريلو ڪرڻ، ناڙا ڇوڙ.

midbrain (مڊ برين)
ڏسو: mesencephalon.

midriff (مِڊرِف)
ڏسو: diaphragm.

midwife دائي، سٽڪي، سورياڻي.

migraine (مي گرين) (Hemicrania)
اڌ مٿي جو سور، اڌ ڪپاٽي.

milairia rubra (مليريا)
[L. miliarius, ٻاجهري جو داڻو]
گرمي داڻا، پٽ، گهٽي پگهر اچڻ سبب پگهر جا غدود بند ٿي ڦاٽي پاٽي پريا داڻا ٿاهيندا آهن. آرائيون.
ڏسو: prickely heat, heat rashes.

miliary (مِليَري)
[L. miliarus, ٻاجهري جو ٻج]
ٻاجهري جي داڻي مثل.
M. Tuberculosis: سلهه جو قسم جنهن ۾ عضون اندر سلهه جا داڻا داڻا نظر ايندا آهن. داڻ داڻ سلهه.

milium (مِليَم)
[L. ٻاجهري]
منهن: خاص ڪري ڇپرن جي آس پاس سنهڙا داڻا ڳوٽرائتا داڻا. ٻاجهر داڻا، Pl. milia.

milk sugar
ڪير جي مناڻ، ڪيرو مناڻ ليڪٽوس.

mineralocorticoid (منرلو ڪارٽي ڪوائڊ)
ڏسو: aldosterone.

miosis (ميوسِس)
[G. meiosis, سُسي ننڍو ٿيڻ]
اک جي ماڻڪي جو سُسڻ، ماڻڪي سوس. ڏسو ضد: mydriasis.

miotic (مي او ٽڪ)
(ماڻڪي سسائيندڙ شيءِ يا دوا. ماڻڪي سوس.

miscarriage (مِس ڪيرِج) (abortion)
ڪهائي پار ڪرڻ.

mistura (مِس چيُورا) (mixture)
مِڪسچر.

mitosis (ماءِ ٽو سِس)
[G. mitos, ڌاڳو]

گهرڙي جي ونڊجڻ واري عمل جو هڪ پيچيدو طريقو، ڏاڳجڻ.

mitral (ماءِ ٽرل)
[G. mitra, پڳ]
دل جي کاٻين مٿين ۽ هيٺين ڪوٺڙين جي وچ ۾ پڳ شڪلي ٻه پڙي ڀنجڻي (bicuspid valve) پڳ ڀنجڻي.

M. Incempetence: ڀنجڻي جي خرابي جنهن ۾ اها پوري طرح نند نہ هئڻ سبب رت کاٻي هيٺين ڪوٺڙي کان کاٻي مٿين ڪوٺڙي ڏانهن موٽي ايندو آهي. کُليل پڳ ڀنجڻي.

Mitral Stenosis: ڀنجڻي جو سوڙهو هئڻ. سوڙهي پڳ ڀنجڻي.

modiolus (موديولَس)
[L. ----]
ڪوڏ (cochlea) جو مرڪزي هڏائون ٿنڀ جنهن جي چوڌاري ورروڪڙ لنگهہ وڪوڙيل هوندو آهي.

motar teeth (موٽر ٽيٿ)
چاڙيءَ جي ٻنهي پاسي ٽي ٽي ڏائيون جيڪي کاڌي کي پيهي چٻاڙينديون آهن، ڏائيون، ڏاڻ، ڏاڙهہ.

mole (مول)
[A. S. mal, ڌبڪ، نشان]
تڙ. ڏسو: naevus.

Laser M.: گر ٿيل، ڪهائي (abortion) جي نتيجي ۾ رحم نطفي جي مليل شين کي جذب نہ ڪري سگهندو آهي.

Hydatidiform M.: هڪ بيماري جنهن ۾ اور جا ٻاهريان وار گوٿرائتا ٿي رجهڻ لڳندا آهن ۽ ڳپ جذب ٿي وينلو آهي.

molecule (مالي ڪِيُول)
مادي جو ننڍي ۾ ننڍو ورهايل ذرو. اٿو.

mollities (مولِش ٽِيز)
[L. ڪونئرائپ]
سخت شيءِ نرمجڻ.

M. Ossium: هڏي جو نرمجڻ (osteomalacia). هڏ ڪونئرائپ.

molluscum (مولَس ڪَم)
[L. molluscus, نرم]
نرم ڳوڙهي.

Mollus cum Contagiosum: هڪ وائرسي هسو يا داڻو جيڪو پيئيل ميڻ مثل هوندو آهي. وچڙندڙ نرم داڻ داڻ.

M. fibrosum: ريڪلن گهائوسن بيماريءَ جون متاچريون ڳوڙهيون.

monarticular (مون آرٽي ڪِيُولر)
[G. monos, هڪڙو; articulus, سنڌ]
هڪ سنڌ بابت، هڪ سنڌيو.

mongol (منگول) (Dawns syndrome)
هڪ پيدائشي بيماري جنهن ۾ ٻار جا نڪٽ (مهاندا) چينائي يا منگولي هوندا آهن. چيريون اکيون، ونيل ڪياڙي ۽ بينو نڪ. اها ڪروموسم 21 جي خرابي سبب ٿيندي آهي. چينو ٻار.

monilia (موني لِيا) (candida)
اڇي سينورائيپ.

moniliasis (موني لِياسِس)
مونيلا جي سينورائيپ. ڏسو: (candidiasis).

moiliform (موني لي فارم)
[L. monile, مالها]
موتين جي لڙهه مثل جيوڙا، جيوڙن جي تسبيح جي داڻن مثل ترتيب.

monoamine-oxidase (مونو امائن آڪسي ڊيز)
هڪ خميرو جيڪو مغز منجهه سيرو ٽنين ۽ ڪيٽ ڪولامينز کي ٽڪائي ٽوڙيندو آهي.

M. Inhibitors (M. A. O. I.):
اهي دوائون سيروٽنين ۽ ڪيٽ ڪولامينز جي سنوت وڌائي ملولائي دور ڪنديون آهن اهي شراب ۽ ننڊ ڏيندڙ دوائن جو اثر وڌ تيز ڪنديون آهن.

monocular (مونو ڪيُولر)
[G. oculus, اک]
هڪ اک بابت، هڪ اکيو.

monocyte (مونو سائٽ)
هڪ وچڙيو گهرڙو.

monomania (مونو مئنيا)
هڪ خيالي جنون.

mononuclear (مونو نِيُو ڪِلئر)
يڪ مرڪزي (nucleus) وارو. اڪثر مونو سائٽ کي چوندا آهن جيڪو رت ۾ وڏي ۾ وڏو گهرڙو آهي جنهن جو مرڪز گول يا بيضي نما آهي. هڪ وچڙيو.

mononucleosis (مونو نِيُوڪليو سِس)
رت ۾ مونوسائٽ يا يڪ مرڪزي گهرڙن جي گهڻ.

monoplegia (مونو پلي جيا)
رڳو هڪ انگ جو فالج. هڪ انگ فالج.

monosaccharide (مونو سِڪَ رائڊ)
سادو هڪ اٽيو مٺاڻ، قسم: گلوڪوز، فرڪٽوز ۽ گيليڪٽوز.

monovular (مونو وِيُولر)
هڪ بيضو.

mons veneris (مونس ويني رس)
[L. mons, جبل]
لفظي معني زهره جو دڙو، نهائين (pubes).

Moorens ulcer (مُورن السر)
مُورن جو السر، اک جي سگائي پردي (cornea) چڪندڙ السر.

morbilli (موربِلي)
اُرڙي. ڏسو: measles.

moribund (موري بنڊ)
[L. moribundus, سڪرات]
سڪرات جي حالت ۾، مرٽينگ.

morning sickren
Hypermesis grandarum

moron (مورَن)
[G. moros, مورک] (E. S. N.)
(Educationally sub normal)
چٽ، پڙهڻ ۾ چٽ، چسو.

morphinism (مارفِنِزم)
[G. morpheus, خوابن جو ديوتا]
آفيم جي عادت، آفيم جي هير.

morphology (مارفالاجي)
[G. morphe, روپ، شڪل، صورت]
جيئري مخلوق جي شڪل شبيهه ۽ اڏاوت جو اڀياس، روپ ڇاڻ.

mortality (مارٽِلِٽي)
[L. mors, موت]
موت جي شرح، ڪل آبادي جي تناسب سان موتن جي شرح، موت شرح، ساٽاٽو.

mother and baby (مدر ائنڊ بيبي)
ٻار ۽ ٻڙهي. زچه و بچه

mortification (مارٽي فِڪي شن)
ماس جو موت، انگ جو رجهڻ، ڳرڻ سڙڻ، ماس رجهائي.

motile (موٽائل)
[L. movere, چورڻ]
هلڻو ڦرڻو، چرندڙ، چُرڻ جوڳو.

motion (موشن)
گهُمرو، حرڪت، چُر.

motor (موٽر)
عمل بابت، چوريندڙ، هلائيندڙ، عمل ڪرائيندڙ، چورَڪ.

mould (مولڊ) (fungus)
سينور، ڏسو fungus.

mucin (مِيُوسِن)
[L. mucus, ڳگ، ليس، لڳلڳ]
ليس وارو، لڳلڳ مادو، ميُوسن.

mucinase (ميوسي نيز)
ليس ڳاريندڙ مادو، ليس ڳارڪ.

mucocele (مِيُوڪوسِيل)
ڪنهن پور جو ليس سان ڀرجي ڦُندجڻ، ليس ڳوڙي.

muco cutaneous (مِيُوڪو ڪُٽي نس)
ليس پردي ۽ چمڙي بابت، ليس چامائو.

mucoid (ميوڪوائڊ)
ليس جهڙو، چيڙهالو.

mucopurulent
(مِيُوڪوپريُولينٽ)
جنهن اندر ليس ۽ پونءِ ٻئي هجن، ليس پونئرو.

mucosa (مِيُوڪوسَ)
ليس پردو، استر پڙو، جهلي.

mucous (مِيُوڪس)
ليس بابت يا ليس ڀريو، چيڙهالو، چيڙالو، ليسيو. ڏسو: membrane.
Mucuous Polypus: ليسَ موڪو.

mucoviscidosis (مِيُوڪو وِسڪي ڊوسِس)
[G. visadus, لڳلڳ]

هڪ موروثي بيماري جنهن ۾ ليس ۽ پگهر خارج ڪندڙ غدود ۽ لبلبي جي اوسر اڻپوري هوندي آهي. ڏسو: cystic.

mucus (مِيُوڪس)

آنو، ليس غدودن جو خارج ڪيل لڳلڳ مادو، ٻاهَه، لِوَ، چيڙ، چيڙهه. Catarrh.

multicellular (ملٽي سيلُولر)

[L. multus, اڪيچار، انيڪ، ڪيئي]

ڪيئي گهرڙن وارو، انيڪ گهرڙيو.

multigravida (ملٽي گري وِڊا)

[L. graridus, ڳيوراڙي]

ڪيئي ٻارن جي ماءُ، گهڻ ڄڻيتي. Also multipara.

multilobular (م. لوبيولر)

گهڻ ٻونديو.

multilocular (م. لوڪِيُولر)

[L. loculus, خانا]

گهڻ ڳوٺريو.

multinuclear (م. نيوڪلئر)

گهڻ وچڙائيتو.

multipara (م. پيرا)

ڏسو: multigravida.

mumps (ممپس) (infections parotitis)

ڪنن هينان ڄاڙي تي ٻنهي پاسي پڪ جي غدودن (parotids) جي وائرسي سوڄ. ڳراڙهو، ڳراهڙو، ڳليپڙو، ڳل ڦڙو، ملهو، ملهي.

mural (مِيُورال)

[L. murus, ديوار، پٽ]

انگ عضوي، نليءَ يا پور جي ديوار بابت.

murmur (مَرمَر)

ديواريو، دل يا شريانين جو اڻ نارمل آواز.

muscle (مسل)

[L. Musculus, مُشڪ]

مشڪ.

cardiac M.: دلي مشڪ جيڪا دل جي چوڏاري آهي.

Skeletal M.: هڏن چوڌاري هڏائين مشڪ.

Visceral (Internal) M.: انگي مشڪ.

muscular dystrophy (مسڪيولر ڊِس ٽروفي)

[G. dys نڪمي; trophe, غذائيت]

مشڪن جو نبل ۽ ڏوبرو هئڻ، مشڪائين ڏوٻر.

musculature (مسڪِيُوليچر)

مشڪائون سرشتو.

msculocutaneous (مسڪيولو ڪُٽِي نيس)

مشڪ ۽ چمڙي بابت.

musculoskeletal (م. اِسڪي ليٽيل)

مشڪن ۽ هڏن جي سرشتي بابت.

musculotendinous (م. ٽينڊي نس)

مشڪ ۽ ڳنڊ بابت.

mutagenesis (ميوٽ جني سس)
[L. mutare, بدلائڻ، مَٽائڻ]
جيئري گهرڙي جي جينز ۾ مٽ سٽ.

mutant (ميوٽنٽ)
اهو گهرڙو، جيڪو جينز جي مٽ سٽ سبب پيدا ٿيو هجي.

mutation (ميوٽيشن)
تبديلي، مٽ سٽ، جيئري گهرڙي جي جينز ۾ مٽ سٽ سبب جينياتي تبديلي پيدا ٿيندي آهي جيڪا گهرڙن جي خصوصيتن ۾ ادل بدل سبب هوندي آهي.
Induced M.: پيدا ڪيل مٽ سٽ جيڪا گهرڙي کان ٻاهر جي شين جهڙوڪ مٽ واڳٽائي ڪرڻ ڪارڻ پيدا ٿيندي آهي.
Spontaneous M.: نهه پهه مٽ سٽ، جيڪا ڪنهن ٻاهرين اثر بنا. پنهنجو پاڻ ٿيندو آهي.

myalgia (مائل جيا)
مشڪائون سُور.

myasthenia (مايس ٿي ليا)
[G. astheneia, هيڻائي]
مُشڪ هِيڻائي.
M. caravis: رضا ڪار مشڪن خاص طور اک وارين جي هيڻائي ۽ نيستائي وارو مرض. ڏسو: crises.

myatonia (مايا ٽو نِيا)
[G. tunos, سُر]
مُشڪ ليڙائي. atonia of muscles.

mycelium (ماءِ سي لِيَم)
[G. mykes, سينور]
سينور جي ڌاڳڙن جو مُچو، سينور مُچو.

mycetoma (ماءِ سي ٽوما)
(Madura foot).
پير جي سينوراتي سوڄ، ٽگرو، ننگرو. ڏسو: actinomycosis.

Mycobacterium (مائڪو بيڪٽيريم)
[G. mykes; سينور; bacterium, ننڍو لڪڻ]
هڪ گرام [+] ۽ تيزاب تڪو -acid fast جيوڙو.
M. tuborcutlosis: سلهه جو جيوڙو.
M. lepral: ڪوڙهه جو جيوڙو.

mycology (ماءِ ڪالاجي)
سينور چاڻ.

mycosis (ماءِڪوسِس)
سينوراتي جيوڙائپ يا بيماري.

mydriasis (مڊرياسِس)
[G. ماڻڪيءَ جي ڦوندڻ]
اک جي ماڻڪيءَ ڦُوندڻ.

mydriatics ماڻڪي ڦندائڪ دوائون.

myelin (مائي لِن)
[G. myelos, مِکُ]
تنت جو گِردار پوش ٿاهيندڙ اڇو سٽيو مادو، تنتي مِکُ.

myelitis مغزي ڏوريءَ جي سوڄ.

myelocele (مائلوسِيل)
مغزي ڏوريءَ جي چن جيڪا چمڙيءَ کان ٻاهر نڪتل هوندي آهي ۽ ان مان مغزي پاڻي پيو ڳڙندو آهي.

myelocytes (مائلو سائٽس)
هڏائين مک جا گهرڙا جن مان رتوڻا اڇا جزا جنم وٺندا آهن.

myelogenous (مائلو جي نس)
مِک ڄايو.

myelogram (م. گرام)
پٺ ڪنڊي نليءَ جي عڪسي مورت.

myeloid (مائي لوائڊ)
مک مثل.

myeloma (مائي لوما)
هڏائين مک جو موتمار سرطاني ڳوڙهو.

myelomatosis (مائي لوميٽوسز)
ڏسو: multiple myeloma.

myelomeningocele (م. منينگو سيل) (meningomyelocele)
مک مغزي ڏوري چن.

myocarditis (مائيوڪارڊاءِ ٽِس)
دل جي وچين تهه جي سوڄ.

myocardium
دلي ديوار جو وچون تهه.

myocele (مايو سِيل)
مشڪ جي پنهنجي پوش مان چن.

myoclonus (مايوڪلونس)
[G. klonos, وائڙي حرڪت]
هڪ يا وڌ مشڪن جي شديد حرڪت ڪڏهن سيٽجڻ ته ڪڏهن ڍري ٿيڻ جو سلسلو. مشڪائين وائڙي حرڪت. ڏسو: clonus, tonus.

myfibrosis (م. فائبروسِس)
مشڪ ۾ گوشت گهٽ ۽ تاندورائي وڌيڪ هئڻ جنهن سبب مشڪ جي ڪم ۾ گهٽتائي اچي. مشڪ تاندورائي.

myogenic (م. جِينڪ)
مشڪ ڄائي.

myoglobin (م. گلوبن)
مشڪ ۾ آڪسيجن منتقل ڪندڙ پروٽين.

myohaemoglobin (م. هيموگلوبن)
جڏهن مشڪون حادثي ۾ چيپاٽجي آهنج ۾ اينديون آهن ته منجهن موجود مشڪائين هيموگلوبن پيشاب ۾ اچڻ لڳندي آهي. مشڪائين هيموگلوبن.

myoma (مايوما)
مشڪائون ڳوڙهو.

myomalacia (مايو ميلي سِيا)
مشڪن جو نرم ٿي وڃڻ، مشڪ نرمائي.

myometrium (مايو ميٽريم)
رحم جي ٿلهي مشڪائين ديوار. رحم مشڪ ديوار.

myoneural (مر. نِيُورل)
مشڪ ۽ تنت بابت، مشڪ تنتي.

myopia (مايوپيا)
[G. myein, ويجهو، اوري]
نظر اوريانئي. روشني جا ڪرڻا ڇار پردي (retina) تي پوڻ بدران ٿورو اڳ مرڪوز هجڻ سبب پري جون شيون چٽيءَ طرح ڏسڻ ۾ نہ ايندیون آهن.
ڏسو ضد: hypermetropia.

myosarcoma (مر. سارڪوما)
مشڪ مان نڪتل موتمار سرطاني ڳوڙهو.

mysin (مايوسِن)
مشڪ جي مک پروٽين، مايوسين.

myosis (مايوسِس)
ماڻڪيءَ جي گهٽي سوس. (miosis).
ضد: mydriasis.

myositis (مايوساءِ ٽس)
مشڪ جي سوڄ.

myotics
ماڻڪي سُسائڪ دوائون.

myringa (مِرنگا)
[L. miringa; G. menigx, پردو]
ڪن دهلڙي. ڏسو: ڪن دهلڙي.

myringitis ڪن دهلڙيءَ جي سوڄ.

myxoedema (مِڪسي ڊِيما)
[G. myxa, ليس; oidema, ٿوٿر، اماس]
ڪنٺ غدود هيڻائي (hypothyroidism) جا طبي اهڃاڻ، ڪنٺ مالائي ٿوٿر.

myxoma (مِڪسوما)
تانٿوري ماس اٽت جو ڳوڙهو جيڪو ليس مادي تي مشتمل هوندو آهي.

myxosarcoma (مِڪسو سارڪوما)
تانٿوري اٽت جو موتمار ڳوڙهو جيڪو ليس مادي سبب نرم هوندو آهي.

myxovirus (مِڪسو وائرس)
اهي وائرس ليس ڪيندڙ اٽتن تي ڪاهہ ڪندا آهن.

◆

N

Nabothian follicles (ني-بوٿين- فوليسلز)
رحم جي ليس ڪيندڙ غدود جي ڳوڙهائين سوڄ، نبوٿ جون ننڍ ڳوڙهيون.

naevus (نِيوس)
[L. تِرُ]
تِرُ. ڏسو: mole.

nape (nucha). (نيپي)
ڳچي جي پٺ، ڳاٽو، ڪنڌ.

napkin rash
پيشابي پوسراڻ سبب پيدا ٿيل ڳاڙهاڻ. پوتڙ ڳاڙهائي. ڏسو: diaper rash.

naricissism (نارسي سِزم)
[G. يوناني ڏند ڪٿا ۾ نرگس نالي نينگر جيڪو پاڻ تي اڪن چڪن هو.]
پاڻ سان پيار، خود پسندي، نرگسائپ.

narco-analysis (نارڪو اينَلِسِس)
[G. narco, گهر; analysis, چيد]
نشي سان سچي ڪرائڻ، نشئي چيد.

narcolepsy (نارڪو ليپسي)
[G. narco, ٻگهر; lepsis, دورو]
ننڊ ڪرڻ جو نهايت شديد لاڙو، ننڊ گهيرٽائي.

narcosis (نارڪوسِس)
نشي وسيلي بيهوشي، نشئي بيهوشائي، ذهني بيمار يا آپريشن لاءِ مريض کي دوا وسيلي بيهوش ڪبو آهي.

narcosynthesis (نارڪو سِن ٿي سِس)
[G. synthesis, سهيڙڻ، ميلاپ، سنجوڳ]
مريض کي هلڪو نشو ڏئي پويون يادون تازيون ڪبيون آهن ته جيئن مريض سان پيش آيل واقعي جي پوري چٽي تصوير سامهون اچي جيڪا هن جي علاج ۾ مدد ڪري. نشئي جوڙ.

narcotic (نارڪوٽڪ)
[G. narkotinos, نشي آڻڪ دوا]
دوا يا مادو، جيڪو نهايت اونهي ننڊ يا نشو آڻي، منشيات، نشو آڻڪ دوا.

nares (نيرِيز)
ناسون، ناڪوٽا، ناڪوٽيون، (choanae)، چوٽِنو، چوٽِني، ڦوهٽي.
Anterior N.: نڪ جا اڳيان ٽنگ.
Posterior N.: نڪ جا پويان ناڪوٽا.

nasal (نيزِل)
[L. nagus, نڪ]

نک بابت، نکيو، نکائون.

nasal septum: ڦوٽي.

naso gastric (نيزو گيسٽرِڪ)

نڪ ۽ معدي بابت، نڪ وسيلي نلڪي لنگهائي معدي اندر رسائڻ.

nasolacrimal (ن-ليڪرِيَمل)

نڪ ۽ لڙڪ اوزار بابت، نڪ لُڙڪ.

nasopharyngitis (نيزو فرنج ٽس)

نڪ نڙيءَ جي سوڄ.

nasopharynx (ن. فيرنڪس)

نرم تارونءَ کان نڙيءَ جو مٿيون حصو، نڪنڙي.

naso sinusitis (نئزو سائن سائٽِس)

نڪ ۽ پر ۾ خالن جي سوڄ.

nausea (ناسيا)

[G. nausea, دل ڪچي ٿيڻ]

دلڪچائي، اُبتاڙ، ڪَچ هنيائي، ڪچ دِلائي.

navel (نئول) (umbilicus)

دُن، ناپ، ناف.

navicular (نيوِي ڪِيُولر)

[L. navicula, مڪڙي، ٻُنگي]

ٻُنگي شڪليو، هٿ ۽ پير جي ترين جي بيڙائتي هڏي.

nebula (نِي بِيُولا)

[L. ڌُند]

اک جي سگي پردي جو پورو ڦلو.

nebulizer (نيبيُولائزر) (atomizer)

سنهي ڦوهاري وارو اوزار، جنهن وسيلي دوا جو ڦوهارو ڪبو آهي.

necropsy (نيڪروپسي)

[G. nekros, لاشو; opsis, نظر]

لاش جي تپاس.

necrosis (نيڪروسِس)

[G. مرڻ جو عمل]

ماس اٽت جو هنڌائتو موت، مرڻجڻ.

negativism (نِگي ٽِوزم)

[L. negativus, ناڪاري]

نفسياتي مريض هاڪار بدران هر ڳالهه ۾ ناڪار ڪندو ۽ ان جي ابتڙ ڪندو. شخصي ڦوٽ ۾ اها ناڪارائپ عام آهي.

Neisseria (ني سيريا)

جيوڙن جي هڪ جنس جيڪو گرام [-]، ٻِنو ٽِبڪ آهي.

N. catarrhalis: ليس پيدا ڪندڙ.

N. gonorrhoea: پرميل جو جيوڙو.

N. meningitides: سرسام جو ڪارڻ جيوڙو.

nematoda (نيمَٽوڊا)

گول ڪينئان، ساپا.

neoarthrosis (نِيو آرٿرو سِس)

[G. neos, نئون; arthrosis, سنڌ هلڻ]

هڏ جي ڀڳ واري جاءِ تي نئون سنڌ نهي نئين نموني هلڻ، نئين نموني سنڌ.

neologism (نيو لاڄزم)
ڪو نئون ٺاهيل خاص پر بي معني لفظ جيڪو خيالي خرابيءَ جو اظهار ٿي سگهي ٿو. نئين لفظي ايجاد.

neonatal period (نِيو نيٽل)
ٻار جي زندگيءَ جو پهريون مهينو، ڄمر کان پوءِ وارو شروعاتي مُدو.
N. Mortality: نئين ڄاول جي موت شرح.

neonate (نِيو نيٽ)
هڪ مهيني جو نئون ڄاول يا ٽڇ ٻياڪ ٻالڪ، آپاتو، نومولود

neonatorum (نِيو نيٽو رَم)
[G. neos, نئون; L. natus, ڄمر]
نئين ڄاول ٻار بابت، ٽڇ ٻياڪ.

neoplasia (نيو پليزيا)
[G. plassein, روپ ونڻ، ٺهڻ]
لفظي معنيٰ نئين اڏت جو ٺهڻ هي لفظ سرطاني ڳوڙهي جي نئين مان غير فطري اوسر لاءِ استعمال ٿيندو آهي، نئين روپائي.
نِت نئين اوسر.

neoplasm (نيو پلازم)
[G. plasma, روپ، صورت، شڪل]
نت نئين اوسر، سرطاني ڳوڙهو.

nephralgia (نيف ريل ڄيا)
ڳردي جي سور. ڏسو: crises.

nephrectomy (نيفريڪ ٽومي)
ڳردو ڪپي ڌار ڪرڻ جي آپريشن.

nephritis (نيف راءِ ٽس)
[G. nephros, ٻُڪي، ڳردو]
ڳردي جي سوڄ.

nephrogenic (نيفرو ڄينِڪ)
ٻُڪي ڄايو يا ڀاران.

nephrogram (نيفرو گرام)
ڳردي جي عڪسي مورت.

nephrolithiasis (نيفرو لِٿيا سِس)
ڳردي جون پٿريون.

nephroptosis (نيفرون)
ٻڪيءَ جي بنيادي ايڪائي، نيفرون يا ڳردو.

nephroptosis (نيفروپ ٽوسِس)
ڳردي جو هيٺ لڙڪي پوڻ. لٽڪيل ڳردو.

nephrosclerosis (نيفرو اِسڪليروسِس)
[G. sclerosis, سختي، ڏاڍائي]
اوچي رتوٽي داٻ سبب ڳردي جي رت نلين جو سخت ٿي سوڙهو ٿيڻ، ڳردي ڏاڍائي.

nephrosis (نيفروسِس)
ڳردي جو بنان سوڄ ڦِٽڻ.

nephritic syndrom (نيفروٽِڪ سنڊروم)
ڳردي جي سوڄ جو ٻيو نمبر قسم، علامتون: تمام گهٽي ٽوٽر، پيشاب

۾ گهٽي البيومن اچڻ، گردائين ٽوٽڻ.

nephro-ureterectomy
(نيفرويوريٽريڪ ٽومي)
گردي کي نليءَ سميت ڪوري ڪپي ڌار ڪرڻ جي آپريشن.

nerve (نرو)
تندن جي مڇي واري تار جيڪا پسگردائي ۽ مرڪز جي وچ ۾ نياپي جي منتقلي جو وسيلو آهي، بنيادي طور تندن جا ٻہ قسم آهن:
Affarent N. (Receptor, Sensory N.): آڻيندڙ، وصوليندڙ يا حسي تنتون جيڪي پسگردائيءَ کان تنتي مرڪز تائين خبرون آڻينديون آهن.
Efferent N. (Effector, Motor, sedretory, Trophic, Vaso constrictor, Vasodilator N.): موڪليندڙ، حڪم هلائيندڙ، چوريندڙ، رس ڏيندڙ، غذا رسائيندڙ، رت رسائيندڙ يا ڦنڊائيندڙ تنتون، جيڪي مرڪز کان پسگردائي تائين نياپا رسائينديون آهن. ڏسو: neurone, ganglion, plexus.

nervous (نروَس)
1. تنت يا تنتي اٽت بابت، تنتي، 2. ٽٽان پٽان ٿيڻ يا گهبرائجي وڃڻ.
N. System: تنتي سرشتو: اهي انگ عضوا جيڪي بت جي ڪم ڪار کي ڪنٽرول ڪندا آهن، اهو سرشتو دماغ ۽ مغزي ڏوريءَ، سندن تنتن ڪانسواءِ خودمختيار سرشتي جي تنتي ڳنڍين (ganglia) ۽ تندن تي مشتمل آهي.

nettle rash (نيٽل رش)
[nettle, اٽنگڻ]
اٽنگٽي چاپ، چاپاڪو، ڊبڙ ڊبڙ، وچون بوٽي جي ڊبڙ چاپ. ڏسو: urticaria.

neural (نِيُورَل)
[G. neuron, تنت]
تنتن بابت، تنتائون.

neuralgia (نِيُورِيل جِيا)
تنتي پڪڙيل چار جو سور، تنتي سور.

neurapraxia (نِيُوري پريڪسيا)
[G. apraxia, بي عملي]
پسگردائي وارين تنتي تندن جو عارضي طور ڪم ڪان جواب. ان جو ڪارڻ تنتن جو چيپاڄجڻ ۽ ڏگهو داب هوندو آهي. تنتي بيڪاري.

neurasthenia (نِيُورِيس ٿِينِيا)
[G. astheneia, نستائي، هيڻائي]
تنتي نستائي. اها هڪ ذهني ڪيفيت آهي، جنهن ۾: نيستائي، موڳائي، ڳهيلائي، ٿڪ، ساٿائي ۽ ڪنهن ڪم تي دل نہ چوڻ جا

اهڃاڻ شامل هوندا آهن. ان ڪانسواءِ بيقراري، اجائي لوچ پوچ، چڙ ۽ نبل جسم به هوندو آهي.

neurilemma (نِيُوري لِيما)
[G. lemma, پوش]
تنت جو ٻاهريون سنهڙو پوش، تنت پوش.

neuritis تنتي سوڄ

neuroblast (نيورو بلاسٽ)
اوائلي تنتي گهرڙو.

neuroblastoma (نِيُورو بلاسٽوما)
ائڊرينل ڳِر مان اسرندڙ موتمار سرطاني ڳوڙهو

neurodermatitis (نيورو برمي ٿاءِ ٽس) (Lichen Simplex)
خارش ۽ ڪنهن ڪنهان ڪانپوءِ چمڙي جهڙا سخت ڪلائتا ٿُٻ ٿُٻ نهڻ جن ڪي به ڪنهبو رهبو آهي. تنتي چامائو سوڄ. ڏسو: allergic eczema.

neurofibroma (نِيورو فائبروما)
تنت جي ڳنڍيندڙ اٽت مان نڪرندڙ ڳوڙهو تنتي تندرو ڳوڙهو.

Neurofibromatosis (Reckling Hausens disease): مريض جي بت تي تنتي تاندوري ننڍيون وڏيون ڳوڙهيون ڳوڙهيون هونديون آهن. چڻ چمر هينان انگور يا ڊاک جا داڻا هجن.

neurogenic (نِيُوروجِينِڪ)
تنت ڄايو.

neuroglia (نيور گليا)
[G. glia, ڏنيڻ]
مغز ۽ مغزي ڏوري ڪي آڌار ڏيندڙ اُٽت.

neuroleptics (نيُورو لِيپٽِڪس)
[G. lepsis, پڪڙڻ، جهلڻ]
تنتي سرشتي تي عمل ڪندڙ دوائون جن ۾ سڪون ڏيندڙ دوائون وغيره شامل آهن، تنتي دوائون.

neurology (نِيُورا لاجي)
تنتي سرشتي ۽ تنتن جو اڀياس، تنت ڄاڻ.

neuromuscular (نيورو مسڪيُولر)
تنتن ۽ مشڪن بابت، تنت مُشڪيو.

neurone (نيورون)
[G. neuron, تنت]
تنتي سرشتي جي اڏاوتي ايڪائي جيڪا تنتي گهرڙن ڏانهن نياپو نيئندڙ تندن (ٽاريون تندون dendrites)، تنتي گهرڙي ۽ ان ڪان پيغام موڪليندڙ تندن (محوري تندون) (axons) تي مشتمل آهي. تنتيو.
Lower Motor N.: هيٺ موڪليندڙ تنتيو. تنت گهرڙو وڏ مغزي چوڏي اندر ۽ محوري تند مغزي ڏوري

اندر هيٺ وجي موڪليندڙ تنتي سان جهڳٽو ناهيندي آهي.

neuronotmesis (نيورو نوٽ ميسس) (neurotmesis, axonotmesis)
تنت کي سارو ڪپي ڌار ڪرڻ، تنت ڪاٽ.

neuropsychiatry (نيورو سائڪِيائري)
تنت چاڻ ۽ نفسياتي علاج، عضوي ۽ ڪم جي بيمارين جو ميلاپ. تنت نفسياتي علاج چاڻ.

neurosis (نيوروسس)
تنتائپ، ذهني ڳڙٻڙ سبب جنهن جي مريض کي چاڻ نہ هجي، علامت يا علامتن جي سهيڙپ جو نالو تنتائپ آهي، ان جا چار بنيادي نمونا آهن: ڳڻتي تنتائپ، ملولائي ت.، هسٽيريائي ت. ۽ وهم واسي ت. تنتائپ ۽ ذهني بيماري جي وچ ۾ اهو فرق آهي تہ تنتائپ ماحولي اثرن سبب هوندو آهي ۽ ذهني خرابو (psychosis) ذهن اندر اسريل هوندو آهي. ذهني مريض چوندو ٻہ ۽ ٻہ جو جوڙ پنج آهي، پر تنتائي کي خبر آهي تہ ٻہ ۽ ٻہ چار ٿيندا آهن.

neurosurgery (نيوروسرجري)
تنتي سرشتي جي ودڪٽ. دماغي آپريشن.

neurosyphilis (نيورو سِفلس)
دماغ ۽ مغزي ڏوري جي آتشڪي جيوڙائپ سبب علامتن جا ٻہ نمونا: general Paralysis ۽ tabes dorsalis .ifinsane (G.P.I)

neurotoxic (نِيوورو ٽاڪسِڪ)
تنتي سرشتي لاءِ زهر يا ان کي تباهہ ڪندڙ. تنت زهريو.

neurotropic (نيورو ٽروپڪ)
[G. trepein, منهن ڪرڻ]
ڪن جيوڙن جو لاڙو يا مُنهن تنتي سرشتي ڏانهن هوندو آهي مثلاً آتشڪ، ڇتڪتائي ۽ پوليو جا جيوڙا جيڪي سدائين تنتي دنيا ڏانهن ڪاهہ ڪندا آهن. تنتي طالب.

neutropenia (نيوٽرو پي نيا)
[L. neuter, بي جنسيو; G. penia, ڪوٽ]
نيوٽروفل جزن جي ڪوٽ.

neutrophil (نيوٽروفل)
[L. philein, چاهڻ]
گهڻ وچڙيائي، اڇي جزي جو هڪ قسم.

nictitation (نِڪٽِي ٽيشن)
[L. nictare, اک ٻيجڻ]
تيزيءَ سان بي اختيار اکيون ڇنيڻ، اک ڇينڀ.

nidation (ناءِ ڊيشن)
[L. nidus, آکيرو]
رحم جي استر ۾ اوائلي ڳپ جو ڳپجڻ، ڳپ آکيرجڻ.

nidus (ناءِ ڊس)
جيوڙائپ جو مرڪزي نقطو، گند جو نقطو.

night blindness (Nyctalopia)
رات انڌائي، رات جو نظر نہ اچڻ سبب وٽامن[A] جي کوٽ، اجيري، شب کوري، ڏسو: nyctalopia. رتونڌائي.

nightmare (نائيٽ ميري)
خوفناڪ خواب، ڀيانڪ سپنو، اوٿارو، اوٺارو.

nipple (نپل):
ڏونٽي، ٻنڊي، چوپٽي، چُوچي، ٻُنڊي، ڏنڊي.

nit (نِٽ)
لِيک، جئي، مٿي جي جونءِ جو بيضو، مٿي جي جونءِ (Pediculus Capitis).

nitrous oxide (نائٽرس آڪسائڊ)
(Laguhing gas)
آپريشن لاءِ بيهوش ڪندڙ سنگهڻ واري دوا

nocturnal (ناڪچرنل)
[L. nocturnalis)
راتوڪو يا راتوڪي، راتوڻو.
N. Enuresis: ٻار جو رات ۾ هنڌ اندر مٽڻ، راتوڪي هنڌ مٽاڻ.

node (نوڊ)
[L. nodus, ڳنڍ]
Antrioventricular ايريل داڻو يا ڳنڍ (A.V.).
Node: دل جي ساڄي مٿ ڪوٺي اندر ڳنڍ داڻو.
N. of Ranvier: تنتي تند جي ٻاهرين پوش ۾ ڳنڍ.
Sino-Atrial (S. A.) node: ساڄي دل مٿ ڪوٺي اندر ابتدائي ڳنڍ داڻو جيڪو سڄي دل کي دڪ دڪ ڪرائي ٿو. اتان دلي سِيٽ جي لهر شروع ٿي ساري دل کي وڪوڙي ويندي آهي. دلي نقطو.

nodose (نوڊوس)
[L. nodosus, ڳنڍ ڳنڍ]
جنهن ۾ ڳنڍيون هجن، ڳنڍيدار.

nodule (نوڊيُول) tubercle.
ننڍي ڳنڍ، ڳنڍڙي، ڏُٿُ

non compos mentis (نان ڪامپوس مينٽس)
[L. of unsound and mind]
ذهني غير حاضر، چرياڻ

noradrenaline (نار ايڊري نلين)
ايڊرينل غدود جي هارموني رس نار ايڊري نلين.

normoblast (نارموبلاسٽ)
يک مرڪزي نارمل رتوڻو ڳاڙهو جزو جيڪو ڳاڙهو جزي کي جنم ڏيندو آهي.

normotension (نارمو ٽينشن)
نارمل رتوڻو داٻ (B. P.).

normothermia (نارمو ٿرميا)
[G. therme, گرمي]
بت جي نارمل گرمي يا ڪوساڻ.

normotonic (نارموٽونِڪ)
[G. tonos, تاڻ]
مشڪ جي نارمل تاڻ يا ڇڪَ

nose (نوز)
نڪ، انف (ع)، بيني (ف).
tip of Nose: چونڊي، ٽُٽي.

nostalgia (ناس ٽيل جِيا) [G. nostos, وطن وراڻي]
ساڻيهہ جي سڪ. گهر يادگيري.

nostrils (ناسٽرِلس) (nares, choanae)
نڪ جون ناسون، ناڪوٽيون، چوٽيون، ۽ ٽُنگيون.

notch (ناچ)
ڏندو، ڪپُ، ڪانچو.

nucha (نِيُوڪا) (Nape)
ڳاٽو، ڪنڌ، ڪياڙي، ڪنڌ مٽڪو، ڳدڙي.

nucleated
[L. nucleates, جنهن ۾ گورو هجي]
گهرڙو جنهن ۾ هڪ يا وڌ وچڙيو (nucleus) هجي، وچڙيائتو.

nucleoprotein (نيُوڪلِيو پروٽين)
گهرڙي جي مرڪز ۾ موجود پروٽين، وچڙيائي پروٽين

nucleotoxic (نيوڪليوٽاڪسِڪ)
وچڙين لاءِ زهرناڪ، جهڙوڪ دوائون، زهرون ۽ وائرس.

nucleus [L.]
وچڙيو، گهرڙي جو اندريون لازمي حصو جيڪو گهرڙي جي اوسر، ڪاڄ ۽ ڄمر لاءِ ضروري آهي.
N. Pulposus: ٻن ريڙهن جي وچ واري ٽِڪيءَ جو نرم وچون حصو جيڪو پٺ پاسي مغزي ڏوري اندر ڇن ڪري عرقنسا جو سور پيدا ڪندو آهي.

nullipara (نلي پيرا)
[L. nullus, ڪوبہ نہ; parare, ڄڻڻ]
اها عورت جنهن ڪو بہ ٻار نہ ڄڻيو هجي، نِپُٽي.

nursing
ٽاٽ، پرگهور، تيمارداري، سنڀال، ٽهل ٽڪور، ٽهوڙ، سنڀار.

numbness
سُن ٿيڻ، ناڄڻ، ناهجڻ، ڏُڏائي.

nummular (نِميُولَر)
[L. nummularis, پئسي بابت]
سڪي شڪليو.

nutation (نيو ٽي شن)
[L. nature, ڪنڌ ڏوڻڻ]
بي اختيار ڪنڌ ڏوڻڻ، ڪنڌ ڏوڻ، سانپ.

nutrient (نيوٽِرينٽ)
[L. nutrire, غذا ڏيڻ]
غذا بخش، غذائيت ڏيندڙ.
N. Artery: غذائي شريان جيڪا ڏِگهي هڏي اندر داخل ٿيندي آهي.
N. Formen: غذائي ٽنگ جنهن مان

غذائي شريان هڏي اندر داخل ٿيندي آهي.

nutrition (نيو ٽري شن)
غذائيت، خورش.

nyctalgia (نِڪ ٽيل جِيا)
[G. nyx, رات]
راتوڻو سور.

nyctalopia (نڪٽي لوپيا) (night blindness)
[G. alaos, انڌو]
رات انڌائي، اجيري، شب ڪوري.

nyctophobia (نِڪٽو فوبيا)
رات يا اونده کان زبردست ڊپ، رات ڊپائي

nycturia (نِڪٽيوريا)
رات جو گهڻا پيشاب اچڻ، راتوڪي ويل مُٽ مٽڻ.

nymphae (نمفي)
زناني انگ جا ننڍا چپ.

nymphomania (نِمفومينيا)
[G. nymphe, حور، ڪنوار، اپچرا]
عورت ۾ جنسي جنون.

nystagmus (نس ٽيگ مس)
[G. nystagmus, ڪنڌ ڏوڏڻ]
اکين جي دوڏن جو بي اختيار ڏڏڻ، دوڏن ڏوڏ، اک جي ڪنبٽي.

◆

O

objective (آب جيڪ ٽِو)
[L. obicere, آڳيان ڦُوڪ]
پاڻ کان ٻاهرين شين بابت. ڏسو ضد: subjective.
O. signs: مريض جي ٻڌايل علامتن کانسواءِ تپاسيندڙ جون جاچيل ظاهري نشانيون.

obligate (آبلي گيٽ)
[L. obligatus, ٻڌل، پابند]
گهرڙن جي ڪمن لاءِ استعمال ڪرڻ جيڪي ڪرڻ لاءِ اهي پابند هوندا آهن يعني ڪين ڪرڻائي ڪرڻا آهن.

obsessional neurosis (آب سيس شنل نيوراسينل)
چئن بنيادي ٽنتائين مان هڪ وهمي ٽنتائپ ان جا ٻه قسم آهن: 1. غلبي ۽ زور زبردستي (obsessive compulsive) وارا خيال ڪنهن ڪِني خيال جو واسو يا غلبو ڪرڻ جيڪو بنا مرضي بار بار مسلسل ايندو رهي ۽ ذهن مان ڪيڻ سان به نه ڪڍي سگهجي، اهو خيال گهٽو ڪري ڏکوئيندڙ هوندو آهي ۽ مريض جي شخصيت سان ڪونه سونهندو آهي. 2. غلبي ۽ زوريءَ وارا عمل ڪنهن سادي عمل يا فعل کي بار بار ڪرڻ جو احساس مثلاً: بار بار هٿ ڌوئڻ ڏسڻ يا سوچڻ ته ڪڙو ڏنو هو يا نه وغيره. ڏسو: neurosis.

obstetrics (آبس ٽري ٽِڪس)
[L. obstetrix. دائي]
دائپو، ويم ۽ ڄم جي پرگهور.

obstruction (آبس ٽِرڪ شن)
روڪ، رنڊڪ، اٽڪاءُ، ٻجهاءُ، ٻجهڙڪ.

obturator (آب چيو رٽر)
[L. obturare, بندڪ]
ٽنگ يا ڳڙک بند ڪندڙ.

occipital (آڪسي پيٽل)
[L. occiput, ڪياڙي]
مٿي جي پُٺِ يا ڪياڙيءَ بابت.

occiput (آڪسي پَٽ)
کوپڙيءَ جي پُٺ، کوپريءَ ڪياڙ.

occlusion (آڪلُوژن)
[L. occludere, ٻُنجو ڏيڻ]
1. ڪنهن نلي جو تنگ يا منهن بند ڪري ڇڏڻ، ٻُنجو ڏيڻ.
2. ٻن ڄاڙين جي هيٺين مٿين ڏندن کي پاڻ ۾ ملائڻ ٻجهاءُ، ٻجهڙڪ.

occult blood
گهي يا لڪل رت جيڪا اک سان نظر نه اچي پر ڪيميائي طور معلوم ڪري سگهجي.

occupational delirium
مريض جي پيشي سان تعلق رکندڙ نفسياتي بيماري جيڪا ذهني خرابي (dementia) سبب هوندي آهي جنهن ۾ مريض گهٽي پر اجائي سرگرمي ڏيکاريندو آهي. ڪرتي دبرڻ.

occupational disease
ڏسو: industrial disease.

occupation therapy
ذهني توڙي جسماني بيمارين لاءِ علاج طور ڪو هٿ واري ڪم جو پيشو تجويز ڪرڻ. ڪرتي علاج.

ocular (آڪيُولَر)
[L. occularis, اکين جو]
اک بابت، اکيون، اکائون.

occulist (آڪيولسٽ)
اک ۽ نظر جي بيمارين جو طبيب.

oculogyric (آڪيُولو جائرڪ)
[G. gyros, دائرو]
اک جي دوڏي جي چرپر بابت، دوڏي حرڪتيو.
O. Crisis: رعشي جي بيماري اندر دوڏي وارو بحران.

oculomotor (آڪيُولو موٽر)
ٽين ڪاپاري تنت جيڪا دوڏي جي چرپر ڪندي آهي، دوڏي چورٽي تنت.

odtontalgia (اوڊان ٽيل جِيا)
ڏند جو سور.

odontic (اوڊانٽِڪ)
ڏند بابت، ڏندائون.

odontitis ڏندن جي سوڄ.

odontoiod (اوڊان ٽُوائڊ)
ڏند شڪليو.

odontolith (اوڊان ٽو لِٿ)
[Tartar].
ڏندن جي مٿان جميل رئو يا ڪڪري.

odontology (اوڊان ٽالاجي)
(Dentistry)
ڏندن جو علاج، ڏندن ناهڻ جو هنر.

odontoma (اوڊان ٽوما)
ڏند مان اسرندڙ يا ڏند جهڙي شيءِ وارو ڳوڙهو. ڏند ڳوڙهو.

odontoprisis (اوڊانٽو پراءِ سِس)
[G. prisis, ڪارائي سان ڪٽڻ]
ڏند ڪرٽڻ، ڏند ڪرٽو.

odontotherapy
ڏندن جو علاج.

oedema (اِيڊِيما)
[G. oidema, سوڄ]
ٿوٿر، آماس، جلنڌر، ماس اٿت اندر پاڻياٺ پرجڻ، آبوس، سرِسٽُو، سُوٽائي.
Cardiac Oe.: دل جي بيماريءَ ۾ پيرن جي ٿوٿر.
Hepatic Oe.: جيري واري ٿوٿر.
Hunger (Famine) Oe.: لنگهڻ واري ٿوٿر.

Pulmonary Oe.: ڦڦڙ جي ٿوٽر جنهن ۾ ڦڦڙن اندر پاڻي گڏ ٿي ويندو آهي.

Renal Oe.: گردي واري ٿوٽر.

Sub Cutaneous (pitting) Oe.: چم هيٺ واري ٿوٽر، جنهن ۾ آڱر دٻائڻ سان چُگهه نهي ويندي آهي.

Oedipus complex (ايڊي پس ڪامپليڪس)

[يوناني ڏند ڪٿا جنهن ۾ ايڊي پس ٿيبس جو بادشاهه هو جنهن پنهنجي پيءُ کي ماري پنهنجي ماءُ سان شادي ڪئي هئي اهو سڀ ڪجهه بيخبري ۾ ٿيو هو].

فرائڊ موجب پٽ کي ماءُ سان لاشعوري محبت سبب پيءُ سان رقابت محسوس ٿيندي آهي ان ڏوهي احساس ڪارڻ هن منجهه جذباتي چڪتاڻ پيدا ٿيندي آهي.

oesophagectasis (ايسوفي جيڪ ٽيسس)

ڪاڌي نليءَ جي ڦونڊ.

oesophagoscope (ايسو فيگو اسڪوپ)

تپاسڻ جو اوزار، گلي نلي تپاسٽو، ڪاڌي/ڪاڌ نلي تپاسٽو. ڏسو: endoscope.

oesophagus

[G. oesophagos, gullet, گلي جي نلي]

نڙي ڪان معدي تائين ڪاڌي جي گلي نلي، نڙگهٽ، ڏوگهلو، ڳرڻ، ڳٽڙ، گهنورو، گهنوري، ڪاڌ نلي.

oestrogen (ايسٽروجن)

(oestradiot)

بيضي دانيءَ جي زناني هارموني رس. آنيءَ رس.

oestradiol (اِس ٽري ڊيول)

ڏسو: oestrogen

oidium (اُئاڊِيم)

ڏسو: candida.

Ointment

مرهم، ملم، انجن، چيٽ.

Olecranon (اُلي ڪرينن)

[G. olekranon, ٺونٺ جي نوڪ]

ٺونٺ جي نوڪ.

olfactory (آل فيڪٽري)

[L. olfacere, سنگهڻ]

سنگهڻ جي حس بابت.

olfactory Nerve: پهرين ڪاپاري تنت، سنگهڻ تنت.

olfactory organ: سنگهڻ جو عضوو، نڪ.

oligaemia (اولي جِيمِيا)

[G. oligos, گهٽ، ٿورو]

بت ۾ سڄي رت جي مقدار جي گهٽتائي، ٿورو رتوٽائي.

oligohydramnios (اولِيگو هاءِ ڊري منيوس)

[G. hydor, پاڻي; amnion, ڳڀ جو پردو]

ڳپ جي پاڻيءَ جي ڪوٽ، ڳپ پاڻي گهٽجائي.

oligospermia (اولِيگو اسپرمِيا)

ويرج ۾ مردانو ٻج گهٽ هئڻ، ويرج ٻج گهٽجائي.

oliguria (اولِيگيُوريا)

مُٽ گهٽ اچڻ، مُٽ گهٽجائي.

omentum (اومين ٽم)

[L. پيش بند]

پيٽائين پردي جو ويڙهو.

gastrosplenic O.: اهو ويڙهو معدي ۽ نليءَ کي ڳنڍي ٿو.

Greater O.: معدي جي هيٺين حصي کان لڙڪندڙ ويڙهو جيڪو آنڊن جو اڳ ڍڪيندڙ آهي، وڏو ويڙهو.

lesser O.: ننڍو ويڙهو جيڪو جيري ۽ معدي جي وچ ۾ آهي، ننهن ٻُچڙائي.

omphalitis (اوم فِي لاءِ ٽِس)

[G. omphalos, ڏُن]

دن جي سوڄ.

omphalocele (اوم فيلو سيل)

دن جي چن.

onchocerca (آنڪو سيرڪ)

فليري ڪينئون. ڏسو: filariasis.

onchoceraisis

(آنڪوسِيرڪِياسِس)

فليري ڪينئن جو چامائو اٽت جي اندر پوشي حالت ۾ واسو ڪرڻ.

onchogenic (آنڪوجِينِڪ)

[G. onkos, قدبت]

1. ڳوڙهي پيدا ڪرڻ جوڳو 2. ڳوڙي اسرڻ جو عمل 3. سرطان پيدا ڪندڙ وائرس.

oncology (آنڪالاجي)

سرطاني ڳوڙهن جو سائنسي اڀياس، سرطاني ڳوڙهن ڇاڻ.

onychia (اونِيڪِيا)

[G. onyx, ننهن]

ننهن هيٺان ماس جي سوڄ، ننهوٽي سوڄ.

onychocryplosis (آنِيڪو ڪرِپٽو سِس)

[G. kryptos, لڪل].

ننهن جو اندر ورڻ، ننهن وراٽي.

ڏسو: ingrowing toe nail.

onychogryphosis (آنيڪو گراءِ فوسس)

[G. griphos, رَڇُ، ڄار]

ننهن جو وڏي تلهو ٿي ٻچڙي شڪل اختيار ڪرڻ، ننهن ٻچڙائي.

Also onchogryposis.

onycholysis (آنيڪو لِسس)

آڱر يا پير جي ننهن جو ڍرو ٿي ڇڄي وڃڻ، ننهن اُکلائي.onychorrhexis

ننهن پرٽائي.

onyx [G.] nail.

ننهن.

oocyte (اُوسائٽ)

[G. oion, آنو; kytos, گهرڙو]

ڪچو انساني بيضو، ڪچبيضو.

oogenesis (أو جِني سِس)
بيضي داني ۾ بيضي جي پيدائش.

oophoritis (او فو راءِ ٽِس)
گهيرڻ جي سوڄ.

oophoron (أو افرَون)
گهيرڻ، بيضي داني،

oosperm (او اسپرم)
زرخيز يا سقّل بيضو.

opacity (اوپي سِٽي)
[L. opscus, چانوريل]
غير شفافيت، ڌنڌ، ڌنڌالو دبڪ جئن سگائتي پردي يا بلور تي ٿيندو آهي.

ophthalmia (آف ٿيلمِيا)
اک جي سوڄ، اک اُٿڻ.
O. Neonatorum: نئين ڄاول ٻار جون پوندار اٿيل اکيون جنهن جو ڪارڻ پرميل جو جيوڙو هوندو آهي، ٻالڪي اٿيل اک.

ophthalmitis (ophthalmia)
[G. opthalmos, اک]
اک جي سوڄ.

ophthalmology (آف ٿيل مالاجي)
اک جي اڏاوت ۽ ڪم ۽ مرض جو سائنسي اڀياس، اک ڄاڻ.

ophthalmoplegia (اکين جي مشڪن جو فالج. اکائون فالج.

ophthalmoscope (اک جي اندر تپاسڻ جو اوزار. اک انتر تپاسٺو.

opisthonos (آپس ٿاٿانس)
ٽٽي نس (tetanus) اندر ساروبدن سيٽجي ڪمان بڻجي ويندو آهي، رڳو مٿو ۽ کڙيون فرش سان لڳل هونديون آهن. سِيٽڪمان.

opsonin (آپسانِن)
[G. opsonion, توشو، سمرُ]
گهرڙي جو ويڙهاڪ جسمڙو جيڪو ڪاهه ڪندڙ الرجن سان گڏبو آهي. ڏسو: antibodies.

optic (آپٽڪ)
[G. optikos, نظر بابت]
ديد يا نظر بابت، ديدي، نظري، بصارتي.
O. chiasma: ديدي تنت جا هڪٻئي پار ڪندڙ [X] شڪل جا تاندورا.
O. Disc: دوڏي جي ٽڪي جتان ديد جي تنت اندر داخل ٿيندي آهي.
O. Nerve: ديد جي تنت ديدائين تنت.

optician (آپٽي شِين)
نظر جا چشما تجويز ڪرڻ وارو.

optics (آپٽِڪس)
سائنس جي اها شاخ جنهن جو تعلق روشنيءَ جي ڪرڻن ۽ ديد سان آهي. نظر ڄاڻ.

optimum (آپٽي مَم)
[L. otimus, بهترين]
نهايت سٺائو، انتهائي سازگار.

optometry (آپٽو ميٽري)
ديد جي تڪائي جي ماپ، نظر ماپ، ديد ماپ.

oral (اورَل) [L. oas. وات]
وات بابت، واتائون، واتوٺو.

orbicular (آربي ڪيولر)
[L. orbicularis, گولائتو]
گولي جيان، گولائتو.

orbit (آربِٽ)
[L. orbita, دائرو]
کوپڙي ۾ اکين جا ڪوپا جنهن ۾ دوڏو پيل هوندو آهي، اک جي چُلهه يا ڪوپو

orchidectomy (آرڪي ڊيڪٽومي)
[G. orchis, آنورو]
آنورا يا خصيا ڪپي ڌار ڪرڻ جي آپريشن، خصي ڪرڻ.

orchidopexy (آرڪي ڊوپڪسي)
[G. pexis, درست ڪ].
اڻ لٿل آنوري کي آپريشن وسيلي هيٺ ڪپور ٿيلهي ۾ آڻڻ.

orchis (آرڪِس) [G.]
خصيو (ع.)، آنورو.

orchitis آنوري جي سوڄ.

organ (آرگن)
عضوو، انگ، لگ، اگرو، ڳڙو، لڱ.

organic (آرگينڪ)
انگ يا عضوي بابت، حياتي يا زندگيءَ بابت، انگيو، انگي، انگيائون.

O. Discase: انگي مرض جنهن ۾ انگ اندر اڏاوتي تبديلي هجي.

organsm (آرگي نِزم)
[G. organon, اوزار]
الڳ تلڳ هڪ جيوگهرڙو يا گهرڙن جي ٽولي، جيو گهرڙو.

orgasm (آرگيزم)
[G. orgasmos]
جنسي جوش جو اوج، جنسي اوج، اوجي نقطو.

oriental sore (اوريئنٽل سور)
دهلي جو ڦٽ، مغلئي ڦٽ. ڏسو: Leishmaniosis.

orientation (اوريَن ٽيشن)
ماحول جي لحاظ سان پنهنجي مقام يا جاءِ جي ڄڻي پروڙ، نفسياتي طور زمان ۽ مڪان جي پروڙ مطلب ته مريض کي پنهنجي جاءِ ۽ وقت جي ڄاڻ سڃاڻ هجي.

orifice (آري فِس)
[L. orificium, ٽُنگ]
سوراخ، ٽنگ، ڳڙک، بدن يا عضوي جا ٽنگ، سلونگڙو، لُڪو، لوگهو.

origin (اوري جن)
[L. origo]
ڪنهن شيءِ جي شروعات، منڍ، ماخذ يا سرچشمو، اصل، پاڙ. مول، بنياد، پيدائش.

origo (اورِن ٽين)
ڪنهن شيءِ جي شروعات، منڍ، ماخذ يا سرچشمو، اصل، پاڙ، مول، بنياد، پيدائش.

orinthine (اورِن ٿِين)
هڪ امائنو تيزاب.

orogenital (اورو جِناءِ ٽل)
[L. os, وات]
وات ۽ جنسي انگن بابت، وات جنسيو.

oropharynx (اورو فيرِنڪس)
وات ۽ نڙيءَ بابت.

oroya fever
ڏسو : Bartonella.

orthodontics (آرٿوڊو نٽِڪس)
[G. orthos, سڌو; odous, ڏند]
ڏند چاڻ (dentistry) جي هڪ شاخ جنهن ۾ ڏنگن ڦڏن ڏندن جو اپاءُ ۽ علاج ڪيو ويندو آهي. ڏندن جي درستي.

orthopaedics (آرٿو پيڊِڪس)
[G. orthos, سڌو; pais, ٻار]
هڏن ۽ سنڌن جي درستي، هڏن ۽ سنڌن جو علم.

orthopnoea (آرٿو پنيا)
[G. pnoe, ساهه]
سهڪي سبب مريض سهنج لاءِ اُٿيو ٿي ويهي، اُپساهي.

orthoptics (آرٿوپ ٽِڪس)
اک جي ٽاڏ يا ٽيڏ جي علاج لاءِ اک جي مشڪن جي درستي، اک مشڪ درستي.

orthostatic (آرٿو اِسٽي ٽڪ)
[G. statikos, بيهارڻ]
سڌي يا اُڀي بيهڻ سبب.
O. Albuminuria: تندرست مريض پر جي سڌو بيهي ته پيشاب ۾ البيومن اچڻ پر ليٽڻ دوران مُٺ نارمل هجي.

os [L.]
منهن، وات،
External O.: ڳچي رحم جو ٽنگ جيڪو اندريءَ ڏانهن کلندو آهي، ٻاهريون ٽنگ.
Internal Os.: ڳچي رحم جو منهن يا ٽنگ جيڪو رحم پاسي آهي، اندريون ٽنگ.

Os. هڏو
O. Calcis: کُڙيءَ جو هڏو، کڙاتي.

Oscillation (اوسي لئشن)
[L. oscillare, لُڏڻ، جهُولڻ]
اڳتي پوئتي لُڏڻ يا جهُولڻ، لوڏ.

Oslers nodes
آڱرين يا پيرن جي چوٽين هٿن پيرن جي ترين ۾ ڏکوئيندڙ ننڍيون ڳنڍيون. اوسلڙ جون ڳنڍيون.

osmolarity (اوسمولِرٽي)
[G. osmos, impulse, لهر، چرپر، موج]
پاڻياڻ اندر ڪنهن مادي جو پيدا ڪيل ڌوڪ داٻ (O.P.)، جيڪو

سرگرم جزن جو تعداد في ايڪائي حجم آهي، داب ڏوڪائي.

osmosis (اوسموسس)

ڏوڪ داب هيٺ سنهي پردي پار پاڻي گذرڻ. ڏوڪ.

osmotic pressure

لوڻ ۽ ڪنڊ يوريا ۽ ٻيا مادا جيڪي پاڻ تہ لنگهڻ جوڳا نہ آهن پر هڪ داب پيدا ڪري پاڻي کي پاڻ ڏانهن ڇڪيندا آهن جيڪو ان داب هيٺ سنهو پردو پار ڪري اچي ساڻن ملندو آهي. ڏوڪ داب.

osseous (آشيس)

[L. osseus, هڏي جو، هڏائون]

هڏائون، هڏي جو يا هڏي جهڙو.

ossicles (اوسي ڪِلس)

[L. os, هڏو]

ننڍا هڏا، هڏڙا هڏيون، خاص طور وچين ڪن واريون هڏيون، متركو، سنداڻ ۽ رڪيب.

ossification (اسي فڪيشن)

ٽاڪٽي يا ڪچي هڏي جو پڪي هڏي ۾ بدلجڻ، هڏجڻ.

osteitis (آسچياءِ ٽِس)

هڏي جي سوڄ.

O. Deformans (pagets Discore): هڏن جي ٻي ٻولائي ڏکهن هڏن جو مڙڻ ۽ تراڪڙن هڏن ۾ وڃي سنجي بيڊولو ٿيڻ.

O. Fibrosa: هڏن ۾ ڪڏا پوڻ، هڏن ڪڏائي.

osteo-arthritis (آسچيو آرٿراءِ ٽِس)

هڏن ۽ سنڌن جي پيريءَ واري پڄندڙ پرندڙ سوڄ جنهن ۾ وڏا سنڌ متاثر هوندا آهن. ڏسو: rheumatoid arthritis gauty arthritis.

osteoblast (آسچيو بلاسٽ)

هڏي کي جنم ڏيندڙ گهرڙو.

osteochondritis (آسچيو ڪاندراءِ ٽِس)

[G. chondros, ٽاڪٽو هڏو]

هڏي ۽ ٽاڪٽي هڏي جي سوڄ.

osteo chondroma (آسچيو ڪاندروما)

هڏي ۽ ٽاڪٽي هڏي جو سادو ڳوڙهو.

osteoclast

[G. klasis, ڀڃڻ]

هڏي جي طبي يا بلي ڪارڻ ڀڳ.

osteoclastoma

[G. klastos, ڀڳل]

هڏ ناس، هڏ ڳار، هڏي کي ناس ڪندڙ يا ڳاريندڙ گهرڙو جيڪو اڻ گهربل هڏو ڪندو آهي.

osteocyte (آسچيو سائٽ)

هڏي جو يا هڏائون گهرڙو.

osteodystrophy (آسچيو دس ٽرافي)

[G. dys, خراب; trophe, غذائيت]

هڏي جي عيبي اوسر.

osteogenic sarcoma (آسچيو جينڪ سارڪوما)
هڏائون موتمار ڳوڙهو.

osteogenesis
هڏو نهڻ، هڏجڻ.

osteolytic (آسچيو لِٽيڪ)
هڏي تباهه برباد يا ناس ڪندڙ، هڏي ناس.

osteoma (آسچيوما)
هڏائون ڳوڙهو.

osteomalacia (آسچيو ميلئشيا)
هڏي جو ميڻ مثل نرم ٿيڻ، هڏي نرمائي.

osteomyelitis (آسچيو ماءِ لاءِ ٽيس)
هڏي جي مک جي سوج، مِک سوج.

osteopath (آسچيو پيٿ)
هڏي جي بيمارين جو طبيب.

osteopetrosis (آسچيو پيٽروسِس)
[G. petros, پٿر]
ڏسو: Albers-schonborg disease.

osteophage (آسچيو فئج)
هڏي کائو. (osteoclast).

osteophony (آسچيو فوني)
[G. phone, آواز]
هڏي وسيلي اندرين ڪن تائين آواز رسڻ، هڏ آوازي.

osteophyte (آسچيو فائٽ)
[G. phyton, ٻوٽو]
سنڌن جي مٿاڇري وٽ هڏائين اوسر يا چونگ.

osteoporosis (آسچيو پاروسِس)
[G. poros, لنگهه]
هڏن جو پُرڻ، هڏي پورائي.

osteosarcoma (آسچيو سارڪوما)
هڏي جو ماس ڳوڙهو.

osteoscelrosis (آسچيو اِسڪليروسِس)
[G. sclerosis, هڏي جي سختي]
هڏي جو سختجڻ.

osteotome (آسچيو ٽوم)
[G. sonos, ڪپڻ]
هڏو ڪپيندڙ اوزار، هڏائون ڪپ

ostium [L.]
ڪنهن به نلي جهڙي لنگهه جو منهن يا وات.

ostalgia (اوٽالجيا)
[G. ons, ڪن]
ڪن جو سور، ڪنائون سور، ڪن سور.

otic (اوٽِڪ)
ڪن بابت، ڪنائون، ڪنيو

otitis (اوٽاءِ ٽِس)
ڪن جي سوج.
O. Externa: ٻاهرين ڪن جي سوج.
O. Internal: اندرين ڪن جي سوج.
O. media: وچين ڪن جي سوج.

otolaryngology (اوٽو ليرنجوالاجي)
ڪن ۽ آواز نڙيءَ جي ڄاڻ.

otoliths (اوٽو لِٽس)
اندرين ڪن اندر سخت پٿرڙيون

otology (اوٽالاجي)
ڪن جي بيمارين جي ڄاڻ.

otomycosis (اوٽو ماءِ ڪوسِس)
[G. mykes, سينور]
ٻاهرين ڪن جي ٽنگ جي سينورائپ.

otorrhea (اوٽوريا)
ڪن جي ٻاهرين ٽنگ مان ڳاڙو
ڪن ڳاڙو، ڪن وهڪ.

otoscope (اوٽو اسڪوپ)
(auriscope/آري اسڪوپ).
ڪن تپاسڻو اوزار.

otosclerosis (اوٽو اسڪليروسس)
اندرين ڪن ۾ پيريءَ سبب هڏائين
سختي ان ڪري هوريان هوريان
گهٻرائڻ يا ٻوڙاڻ پيدا ٿيندي آهي،
ڪن سختائي.

ova (اووا) [L.]
زنانا انساني بيضا (واحد بيضو /Ovum).

ovarian (اووي ريَن)
[N. L. Narium, بيضو]
بيضي داني يا ڳيپرڻ بابت، ڳيپرائون.

ovaritis (oophoritis) (اوورِٽز)
ڳيپرڻ جي سوڄ.

ovary (اووري)
رحم جي ٻنهي پاسي هڪ هڪ
ڳيپرڻ جيڪا بيضن کي جنم
ڏيندي آهي، بيضي داني، ڳيپرڻ.

over-compensation (اووَر ڪمپين سيشن)
هڪ نفسياتي اصطلاح جنهن ۾
ڪو فرد پنهنجي ڪنهن شخصي
ڪوٽ سبب ڄاڻي ٻجهي حد کان وڌ
ان جو اظهار ڪندو آهي، مثلاً ڏپ
سبب هو معذور يا ڏاڙي يا جهيڙاڳر
وارو ورتاءُ اختيار ڪندو آهي.

oviduct (اووي ڊڪٽ)
بيضي نلي (fallopian tube).

ovulation (اوويولئشن)
بيضي دانيءَ مان بيضو ڦٽي ٻاهر
نڪرڻ، بيضائجڻ.

oxaluria (آڪسي لِيُوريا)
[G. oxalis, garden sorrel, ڪٽوترو، چوڪو]
پيشاب ۾ ڪيلشِيم آڪسيليٽ اچڻ.

oxidase (آڪسي ڊِئس)
ڪوبہ خميرو جيڪو آڪسيجن
اپنائڻ واري عمل شروع ڪري.

oxidation (آڪسي ڊِئشن)
آڪسيجڻ، آڪسيجن اپنائڻ سان
ڪنهن مادي جو آڪسيجي لوڻ ۾
بدلجڻ جهڙوڪ ڪاربان آڪسيجن
سان گڏجي ڪاربان ڊاءِ آڪسائڊ
ٺهجي ويندو آهي. اٿتن ۾ ان
آڪسيجني عمل وسيلي ڪاڏن جي
توانائي ٻت کي ملندي آهي
آڪسيجني عمل.

oxygen (آڪسي جن)

هڪ بي رنگ، بي بوءِ، گئسي عنصر جيڪو حياتي ۽ باهه ٻرڻ لاءِ ضروري آهي. ڏسو: hyperbaric.

oxygenation (آڪسي جِني شن)

ڪنهن مادي خاص طور رت جو آڪسيجن سان پچڻ يا ٽپ ٿيڻ.

oxyhaemoglobin (آڪسي هيمو گلوبن)

آڪسيجن پرايل هيمو گلوبن.

oxyntic (آڪسن ٽِڪ)

[G. oxynein, تيزاب ٺاهڻ]

تيزاب پيدا ڪندڙ.

O. Cells: معدي جي استر اندر موجود گهرڙا جيڪي لوڻ جو تيزاب پيدا ڪندا آهن.

oxytocic (آڪسي ٽوسِڪ)

[G. oxys, تکو; tokos, ٻار جو ڄمڻ]

دوا يا مادو جيڪو سور وڌائي ڄمڻ کي تکو تڪڙو ڪندو آهي، ڄمڻ تيز ڪندڙ، ڄمڻ تيزائڪ.

oxytocin (آڪسي ٽوسِن)

شاهه غدود جو ست جيڪو رحم جون سيٽائڻ واريون لهرون وڌائيندو آهي ان ڪري ڄمڻ ڪانپوءِ زناني رت ڪڍڻ لاءِ اهو ڏبو آهي.

oxyuris

ڏاڪي جهڙو پيٽ ڪينئون، ڏاڳ ڪينئون.

ozaena (اوزينا)

[G. ozein, سنگهڻ]

نڪ جي استر جو سڙڻ ڳرڻ جنهن ۾ چلڙ چلڙ ۽ منڌ پيدا ٿيندو آهي. نڪناس

ozone

آڪسيجن جي هڪ شڪل O_3 هن ۾ جيوڙا مار خاصيتون آهن.

◆

P

pace maker (پيس ميڪر)

رفتار وڌائڪ، دل جي مٽ ڪوٺي جو ڳنڊداڻو (S. A. node). ڏسو: node.

pachyblepharon (پيڪي بليفرون)

[G. blepharon, ڇپر]

ٿلها ڇپر.

pachycephalia (پيڪي ڪِفي ليا)

ٿلهي کوپڙي.

pachychilia (پيڪي ڪي لِيا)

ٿلها يا ٻولا چپ.

pachydermia (پيڪي ڊرميا)

ٿلهي چمڙي.

pachyglossia (پيڪي گلوسِيا)

ٿلهي جڀ.

pachymeningitis (پيڪي مين. جاءِ ٽِس)

[G. menigx, پردو]

سخت ماءُ مغزي تهه جي سوڄ.

machyonchia (پيڪي اونِيڪِيا)

ٿُلها ننهن، ننهن ٿلهائي.

Pagets Disease

1. هڏن جي عيبي سوڄ.

ڏسو: osteitis deformans.

2. ڏونٽيءَ جو سرطان.

pain (پين)

سور، درد، پيڙ، پيڙا، پيھڙ، پيڙاڪو.

Palate (پي ليٽ)

[L. palatum]

وات جي مٿين ڇت، تارون.

Cleft Palate: تارون جو چِير، چيريل تارون.

Hard P.: ٻن تارون هڏن جي واتائين ڇت جو اڳيون هڏائون حصو، سخت تارون.

Soft P.: وات جو مشڪائون پويون ڇت وارو حصو، نرم تارون.

palatine (پيلي ٽائن)

تارونءَ بابت، تارونئون.

P. Arches: تارونءَ ونگون ڪارون ۽ نڙي جي سنگر وٽ ٻنهي پاسي محرابي ويڙهي وارا ٻه ٽنيپ.

palatoplogia (پيلي پليجِيا)

تارون لهڻ، نرم تارونءَ جو فالج.

palliative (پيل يي ٽِو)

[L. palliatus, لبادو پهريل]

ٻنهه ڇٽائي نه سگهڻ، رڳو تڪليف گهٽائڻ، ٽاريندڙ.

palm (پام)

[L. palma]

هٿ جي تِري.

palmar (پيلمر)

[L. palmaris]

هٿ جي ترِيءَ بابت، ترائون.

palpable (پيل پبل)

[L. palpore, نرميءَ سان ڇهڻ]

هٿ لائڻ جوڳو، ڇُهڻ جوڳو.

palpation (پيل پيشن)
هٿ سان تپاس جو عمل، هٿ تپاس.

palpebra (پيل پي برا) [L.]
اک جو ڇپر.

palpitation (پيل پِٽي شن)
[L. palpitare, ڌڙڪڻ]
ڌڙڪو، ڌهڪو، ڌڪ ڌڪ.

palsy (پالزي)
لقوو، فالج، اڌ رنگ، ارڌانگ، شلُ.
ڏسو: Paralysis.

Bells P. (Facial Paralysis): لقوو، ڦريل واڇ، اڌ منهن جو فالج، ڪارڻ ستين ڪاپاري منهن تنت جو سيڪاٽجڻ.

Erbs P.: ڪلهي ۽ ٻانهن جي مشڪن جو سيڪاٽجڻ ڪارڻ پنجين ۽ ڇهين ڳچي پاڙ تنتن جو خرابو.

panarthritis (پين آرٿراءِ ٽِس)
[G. pas, سڄو سارو; arthron, سنڌ]
سڄي ساري سنڌ جي سوڄ، سارو سنڌ سوڄ.

pancarditis (پين ڪارڊاءِ ٽِس)
[G. kardia, دل]
ساري دل جي سوڄ.

pancreas (پين ڪِرياس)
[G. pagkreas]
لبلبو، شيردان جيڪي شيرداني رس ۽ اِنسولين خارج ڪندو آهي.

pancreatitis (پينڪريا ٽاءِ ٽِس)
لبلبي جي سوڄ.

pancreatrophic (پينڪِريا ٽروفِڪ)
لبلبي کي ڇُرچ ڏيندڙ.

pandemic (پينڊِي مِڪ)
[G. pandemia, سڀ ماڻهو]
سڄي ملڪ يا دنيا ۾ پکڙيل وبا.
ڏسو: endemic, epidemic, sporadic.

pannus (پين اَس)
[L. ڪپڙو]
اک جي ڇپرائين پوسراڻ سبب سگي پردي جي رتوٽي ڳاڙهاڻ.

panophthalmitis (پين آف ٿيل ماءِ ٽِس)
[G. pas, سادو]
ساري اکائين دوڏي جي سوڄ، سار دوڏي سوڄ.

panostcitis (پين اَسٽِياءِ ٽِس)
ساري هڏي جي سوڄ، سارهڏ سوڄ.

pantothenic (پينٽو ٿِينِڪ ايسڊ)
وٽامن [B] ڪامپليڪس گهراڻي جو هڪ ڀاتي، وٽامن B3.

papilla (پيپي لا)
هڪ ننڍڙو نمايان ڏونٽي شڪليو اُڀار، ڏونٽ اُڀارڙو، ڏونٽيو، جمع papillac.

Anal P.: مقعد جي ٻنجڻي ڇوڌار چم جي ٻاهرين تهه وارا ڏونٽ اڀارڙا.

Circumvallate P.: جيڀ جي پاڙ تي وڏا ڏونڻ اپارڙا.

Filiform P.: جيڀ جي نوڪ تي وار جهڙا سنهڙا ڏونڻ اپارڙا.

Fungiform P.: جيڀ جي پنيري وچ حصي تي سينور جهڙا ڏونڻ اپارڙا.

Renal P.: گردي جي هرمي (pyramidal) چوٽيءَ وارا ڏونٽي اپارڙا.

papillitis (پيپي لائٽس)
ديد واري نڪيءَ جي سوڄ، ڏونٽي جي سوڄ.

papilloedema (پيپلي ايڊيما) (optic disc)
ديد تنت جي ٽِڪ جي سوڄ، ديد ٽڪ سوڄ.

papilloma (پيپي لوما)
اڻ غدودي ٻاهرين چم جي مٿاڇري کان اڀريل سادو ڳوڙهو.

papule (پي پيول)
[L. papula, داڻو]
موهيڙي جهڙو داڻو، ڊوڙو.

papulopustular (پيپيُو پسچيُولر)
[L. pustula, ڦوڦيندو]
ڊوڙي يا داڻي ۽ پونئري داڻي بابت.

para-aortic (پيرا آئورٽِڪ)
[G. para, ڀرپاسي ۾]
شاهه شريان ويجهو.

paracentesis (پيرا سينٽي سِس)
[G. parakentesis, ٽلڪيءَ سان پاڻي ڪيڻ]
ڪنهن بند پولي عضوي ۾ ٽنگ ڪري نلڪي وجهي پاڻياٺ ڪيڻ جيئن جلندر (ascites) ۾ پيٽ مان نلڪي وسيلي پاڻي ڪيبو آهي.

paraesthesia (پيرِيس ٿِيزيا)
حس يا احساس ۾ گڙٻڙ.

paragangliona
ڏسو: phaeochromocytoma.

parainfluenza (پيرا انفلئينزا)
ٻيلهه انفلوئنزي وائرس.

paralysis (پيرَلِسِس) [G.]
بت جي ڪنهن حصي جو مفلوج يا ليڙو ٿيڻ جيڪو حسي يا عملي يا ٻئي ٿي سگهي ٿو. فالج- عضوو يا انگ سُڪڻ، اڌرنگ، ارڌانگ، اپنگ، اُپٽڪ.

P. Asgitans (Parkinsons disease): مشڪن ۾ ڪنٽرول نه هجڻ سبب هٿن جي ڏڪڻي يا رعشو.

Bulbar P.: مستطيل مغز اندر عملي وچڙين جي خرابي سبب چپ، جيڀ ۽ نڙيءَ جو فالج.

Divers P.: ٽوبي جو فالج. ڏسو: caisson disease.

Infantile P.: ٻاراڻو فالج. ڏسو: poliomyelitis

Flaccid P.: ليڙو فالج.

Spastic P.: آڪڙيل. ڏسو: palsy.

paralytic (پيرَلِٽِڪ)
[G. paralytikos]

تنگن يا هينين ڌڙ جو فالج يا اڌ رنگ.
ڏسو: hemiplegia, quadriplegia, tetraplegia.

pararectal (پيرا ريڪٽل)
سڌي وڏ آنڊي ويجهو.

parasitaemia (پيرا ساءِ ٽِيهيا)
[G. parasitos, طفيلي]
رت ۾ مفت کائو جيئڙا هئڻ.

parasite (پيرا سائٽ)
ٻئي جيو اندر واسيل مفت کائو جيئڙا. جيئن وڻ کي ٻي پاڙي چوسي چڏيندي آهي. ڏوئو، طفيليو، رس چوس.

parasiticide (پيرا سِٽِ سائڊ)
مفت کائو جيئڙا مار مادو.

parasitosis, acarophobia.
ڏئو ڊپ، ڪِيڙا ڊِڄائي.

para sympathetic (پيرا سم پي ٿيٽِڪ) [G. sympathies, sympathetic, همدرد]
خودمختيار تنتي سرشتي جو هڪ حصو، پيلهه همدرد تنتي سرشتو.
ڏسو: adrenergic, cholinergic, autonomic nervous system, sympathetic system.

parasympatholytic (پيرا سِمپيٿو لِٽِڪ)
پيلهه همدرد سرشتي جي خوش کي بي اثر ڪندڙ دوائون. مثال ايٽروپين.

فالج بابت، مفلوج، مفلوجي، اڌرنگي.
P. ileus: آنڊي جي مشڪن جو فالج انکري ڪاڪوس اڳتي وڌڻ بدران اتي بيهي رهندو آهي. آنڊ مشڪي فالج. ڏسو: peristalsis.

paramedian (پيرَمِي ڊِيَن)
[L. medianus, وچ]
وچ ويجهو يا برابر.

parametritis (پيرا ميٽراءِ ٽِس)
نهائين جي ڳانڊاپو اٽت جي سوڄ.

paranasal (پيرا ميٽرِيَم)
رحم چوڌار ڳانڍاڻو اٽت.

paranoia (پيرا نئژل)
نڪ سان لڳو لڳ.

paranolia (پيرا نوئيا)
[G. noos, ذهن]
ايذاءِ ۽ ستائڻ وارا وهم، ستائي وهم.

paranoic behaviour
ٻئي تي شڪ وارا عمل يا ورتاءُ.

paraphimosis (پيرا فيموسِس)
[G. phimosis, روڪڻ، جهلڻ]
آلت جي ڪل جو سوپاري ڪان پوئتي وري ڪنگ چلو ٿاهي رت جي وهڪ روڪڻ.

paraphrenia (پيرا فرينيا)
[G. phren, ذهن]
ذهني بيماري، ذهني خرابو.

paraplegia (پيرا پلِيجيا)
[G. plege, فالج]

parathormone (پيرا ٿارمون) (parathyroid)
بيلهه ڪنڊ غدود جي هارموني رس، پيراٿارمون.

parathyroid (پيرا ٿاءِ روائڊ)
ڪنڊ غدود جي پر ۾ چار ننڍڙا بيلهه ڪنڊ غدود.

paratracheal (پيرا ٽري ڪِيَل)
[G. trachus, کهرو]
نڙ ساهه نلي (trachea) ويجهو.

paratyphoid fever (پيرا ٽاءِ فوائڊ فيوَر)
مدي جي تپ مثل هڪ بخار: ڪارڻ جيوڙو: selmonella paratyphi A & B.
مدي مثل تپ.

paraurethral (پيرا يوريٿرل)
پيشاب نليءَ ويجهو.

parenchyma (پيرِن ڪائما)
[G. engchyma, وجهڻ، اوت]
عضوي جو اهو حصو جيڪو ان جي ڪم سان لاڳاپيل آهي. ڪارائتي ڳر. ڏسو: interstice (interstitial tissue).

parentral (پيرَ اينٽرل)
[G. para, پار; enteron, آنڊو]
کاڄ نليءَ بدران ڪنهن ٻئي وسيلي.

paresis (پيري سِس)
[G. وجڻ ڏيڻ]
جزوي يا هلڪو فالج، انگ نيستائي، نيستائي، استرخاءُ (ع)، ٽارائي، ڪيرائي، ڏڏائي، ساٽائي.

pareunia (پيريُونِيا)
[G. pareunos, پر ۾ ليٽڻ]
جنسي فعل، لڳ.

parietal (پيراءِ ٽل)
[L. paries, پوشي اڏاوت]
ديوار يا چوديواري بابت.
P. Bones: ٻه هڏيون جيڪي کوپڙيءَ جو قبو ۽ ديواريون ٺاهينديون آهن. کوپڙي قبو هڏيون.

parietes (پيرائي ٽيز)
ڪڏيان خال (cavity) جون ديوارون.

parreitofrontal (پيرائٽو فرنٽل)
کوپڙي قبي هڏي ۽ نرڙ هڏي بابت.

parieto-occipital (پيرائٽو آڪسي پٽل)
قبي کوپڙي هڏي ۽ ڪياڙي هڏي بابت.

paring چلڻ، چل

parity (پيرِٽي)
[L. parere, ڄڻڻ]
عورت ڪيترا ڀار ڄڻيا آهن ان بابت، ڄڻت انگ.

parkinsonism (پارڪن سونزم)
هٿ ڏڪڻي، رعشو.
ڏسو: paralysis, postencephalitic.

paronychia (پيروني ڪِيا)
آگر جي ننهن چوڌاري پاڇوڙو، آگر ويڙهو، ڄُنبي، ننهن اُڙ، ننهن ٽٽڙ.
ڏسو: whitlow.

parasomia (پيراس ميا)
[G. osme, بانس]
سنگهڻ حس جون وهمي بوءِ بانسون. بانس بگاڙو.

parotid gland (پراٽِڊ)
[G. para, ڀرسان; ous, ڪن]
ڪن اڳيان ۽ هينان ٻنهي پاسي پڪ جو غدود، ڪنائتو پڪ غدود.

parotitis (پيرو ٽاءِ ٽس)
ڪنائتي پڪ غدود جي سوڄ.
Infection P.: ڳراڙهو.
Septic P.: وات ڪان پڪ غدود جي نلي وسيلي جيوڙائپ جنهن جو نتيجو غدود جو ڳڙ آهي.

paraous (پيرَس)
[L. parere, ڄڻڻ]
ڄڻيتي، جنهن عورت ٻار ڄڻيا هجن.

paraoxysm (پيرا ڪِسزم)
[G. paroxysmos, ڀوسراٽ]
اوچتو عارضي حملو، دؤرو.

paraoxysmal (پيراڪسِسمل)
هڪبئي پويان عارضي امالڪ حملا.

parrots disease
طوطي وارو مرض. ڏسو: psittacosis.

parrots nodes
پيدائشي آتشڪ اندر نرڙ تي پاري جون ڳنڍيون.

parturient (پارچيو رينٽ)
[L. parturi, re. ڄڻڻ]
ڄم بابت، ڄامائو.

parturition (پارچيو ريشن)
ٻار ڄڻڻ، ويم.

passive (پي سِو)
غير سرگرم، منفعل، غير فعال.
ضد: active.
Pansive movement: ڪسرت ڪرائيندڙ پنهنجي هٿ سان مريض جي عضون کي چورڻ پورڻ، منفعل حرڪتون.

paste ليپ، صنهاد

pasteurella (پاسچيوريلا)
جيوڙن جي هڪ جنس جيڪا ليڪ روپي گرام [-] آهي، جيڪا رڱجڻ سان رڱو چيڙن وٽ رڱبي آهي.
P. Pestis: پليگ يا طاعون جو ڪارڻ جيوڙو.

pasteurization
(پاسچيورائيزيشن)
گرمي وسيلي پاڻياٺ خاص طور کير جا جيوڙا ناس ڪرڻ جو عمل، پاسچرائجڻ.

patella (پٽيلا)
[L. ننڍو]
گوڏي جي ڍڪڻي.

patent (پٽينٽ)
[L. patens, کليل]
کليل جيڪو بند ٿيل نہ هجي، پٽيل.

pathogen (پيٿوجن)
[G. pathos, مرض; genes, پيدا ڪندڙ]
بيماري پيدا ڪندڙ شيءِ يا جيو، مرض پيدائڪ.

pathogenesis (پيٿو جني سِس)
بيماريءَ جي منڍ ۽ نشونما، مرض پيدائپ.

pathognomic (پيٿوگ نومِڪ)
[G. gnomonikos, ڪنهن هڪ شيءِ ۾ هنرمند]
ڪنهن مرض جي مخصوص خصوصيت يا علامت.

pathology (پيٿالاجي)
مرض ڄاڻ، بيماريءَ جي ڪارڻ ۽ ماهيت جو سائنسي ابياس.

pathophobia (پيٿوفوبيا)
بيماريءَ جو روڳي ڊپ، مرض ڊپائي.

peaud orange (پو دورانز) [F.]
بيماري سبب ارهہ جي چمڙي جڳهہ جڳهہ تي نارنگيءَ جي کل مثل نظر اچڻ.

pectoral (پيڪٽورَل)
[L. pectoralis, سيني يا ڇاتيءَ جو]
سيني يا ڇاتيءَ بابت، ڇاتيائون.

pectus (پيڪٽس) [L.]
ڇاتي، سينو.

P. Carinatum: ڪبوتري سينو.
P. Excavatum: ڦيڦي سينو.

pedal (پيڊل)
[L. pes, پير]
پير بابت، پيرائون.

pediculosis (پيڊي ڪيُولوسِس)
[L. pediculus, ننڍو پير]
جونئن سان وچڙائپ.

pediculus [L.] (lice) (louse, واحد)
جونءِ.
P. capitis: مٿي جي جونءِ
P. corporis: بت جي جونءِ
P. Pubis: نهائين جي جونءِ.
nit: ليک

peduncle (پيڊَنڪِل)
[L. pedunculus, ننڍو پير]
ڏاندي جهڙي اڏاوت.

peeling (Desquemation)
چمڙيءَ جا ڇلڙ ٿي لهڻ.

pel-ebsteins fever
پيل ۽ ايسٽائن جو تپ جيڪو لمف غدود جي ڳوڙهي ۾ ٿيندو آهي.
ڏسو: Hodgkins disease.

pellagra (پيلَگرا)
وٽامن [B] ڪامپليڪس ۽ پروٽين جي کوٽ سبب بيماري، جنهن چمڙ ۽ تنتن جي سوڄ، رت اوڻائي ۽ ذهني وائڙائي، پيلاگرا.

pellet (پيلِٽ)
ننڍو حب يا داڻو، ڇرو.

pelvimeter (پيلوي ميٽر)
ڍونگري جي قطرن جي ماپ جو اوزار، ڍونگري ماپڻو.

pelvis (پيل وِس) [L.]
1. نهائين، ڍونگري، 2. گردي جي ڍونگري. پولهه، پول، ڍونگرو، ڍونگو.

pemphigus (پيمفي گس)
[G. pemphix, پونئرو داڻو] bullae, blebs.
چمڙيءَ جي بيماري جنهن ۾ ڦيسڙائو ڦوڪٽا ٿيندا آهن، ڦوڪٽڻ واري چامائو بيماري، ڦيسڙ ملو يا پت.

penetration (ٽنب، ٽونب)

penicillinase (پينسلي نيز)
خميرو جيڪو پينسلين کي ناس ڪندو آهي، پينسلين ناس خميرو.

Penicillium (پيني سِليَم)
[L. penicillin, برش]
سينور جو قسم يا جنس.

Penis (پي نِس) [L.]
مرداڻو جنسي انگ، الت، لنگ.

Pentose هڪ اٽيو مناڻ، پينٽوس.

Pepsin (پيپسن)
معدي جي رس جو خمير، پيپسِن.

Pepsinogen (پيپسِنوجِن)
معدي استر جي peptic گهرڙن جي رس جيڪا لوڻ جي تيزاب سان ملي پيپسن ۾ بدلبي آهي.

peptic
[G. peptikos, هاضمي ۾ مدد ڏيڻ]
پيپسن يا هاضمي بابت، هاضمي.
P. Ulcer: معدي ۽ ٻارهن انچي آنڊي ۾ السر، هاضمي السر.

peptide (پيپ ٽائڊ)
امائنو ائسڊ جي ميلاپ جو نتيجو، هڪ اٽيو، ٻه اٽيو يا گهڻ اٽيو پيپٽائڊ.

peptone (پيپ ٽون)
پيپسن خميري جي عمل ۾ نتيجي طور پيدا ٿيل مادو.

percept (پرسيپٽ)
ڪنهن احساس جي نتيجي ۾ ذهني پروڙ، پروڙيل، محسوس، مدرڪ.

perceptioin (پرسيپ شن)
[L. perceptio]
پروڙ، محسوسيت، ادراڪ (ع)، سوجهه.

percolation (پرڪولئشن)
[L. percolare, ڇڻجڻ]
سيمو، ڪنهن جاريءَ وچان ڇڻجڻ يا پوري مادي وچان سمجڻ.

percussion (پرڪشن)
[L. percussion, ٺوڪڻ]
آگرين وسيلي بت کي ٺوڪي تپاسي ڏسڻ. ٺوڪڻ. ڏسو: auscultation, inspection, palpation.

percutaneous (پرڪُٽي نِيَس)
[L. per, وچان; cutis چم]
چم وچان.

perforation (پرفورئشن)
[L. perforate, ونئڻ]
ماس اٽت اندر ٽنگ يا سوراخ جيئن ڪن جي دهلڙي معدي جي ڦٽ مدي جي تپ ۾ معدي يا آنڊي اندر آر پار ٽنگ ٿيڻ، آرپار ٽنگ، وِند.

periadenitis (پيري ايڊي ناءِ ٽِس)
[G. pen, چوڌاري; aden, غدود]
غدودن چوڌاري نرم ماس اٽت جي سوڄ.

peri-anal (پري ائنل) مقعد چوڌار

peri-arterial (پيري آرٽي رِيَل)
شريان چوڌار.

peri-arthritis
سنڌ چوڌار سوڄ.

pericarditis (پيري ڪارڊاءِ ٽس)
دل جي ٻاهرين پوش جي سوڄ، دل چوڌار سوڄ.

pericard um
دل چوڌار ٻہ تهيو پوش، جن جي وچ ۾ دل چوڌار پولار آهي. (visceral) ٻاهريون تهہ عضوي ۽ اندريون تهہ پوشي (Parietal) چئبا آهن.

pericolic وڏا آنڊا چوڌار

pericranium (پيري ڪري نيَم)
کوپڙي جو هڏي چوڌار پوش، کوپڙيءَ چوڌار پوش.

Perimetrium رحم چوڌار پوش

perinatal (پيري نئٽل)
ڄمر چوڌار وقت يا معاملو.

perinephric (پيري نيفرڪ)
گردي چوڌار.

perineum (پيري نيَم)
[G. perineos, مقعد ۽ ڪپوري جي وچ واري جاءِ]
سيبڻ.

periost osis (پيري آسٽوسِس)
هڏي جي سوڄ واري ٿلهي واڌ.

peristalsis (پيرِس ٽيل سِس)
آنڊي جي اڳتي ڌوڪيندڙ موجي حرڪت، موجي حرڪت.

peritoneum (پيري ٽونِيَم)
پيٽ جي پيتيءَ جو استر پردو.

peritonitis
پيٽائين استر پردي جي سوڄ.

peritonsillar abscess (quinsy)
ڪليءَ چوڌار ڳڙ.

peri-umublical (پيري امب لاءِ ڪل)
ڌُن چوڌار.

perleche (پيرليش)
چپ چٽڻ، چپن جي ڪنڊن جو رجهڻ ۽ پڇڻ، واڇون ونجڻ. ڪارڻ ڏندن جي ٻنيءَ جو استعمال، جيوڙائيپ، سينورائيپ، وٽامن جي کوٽ، ڳگ ڳڙڻ ۽ آگونو چوپڻ وغيره. واڇائو اچي سينورائيپ.

ڏسو: candidiasis, moniliasis, angular cheilitis.

permeability (پرميبلِٽي)
[L. permeabilis, جيڪو وچان وجي سگهي]
لوڻ، گلوڪوس يوريا ۽ ٻيا ڳرڻ جوڳا مادا جيڪي گهرڙي جي ديواري پردي وچان اندر ٻاهر اچڻ وڃڻ جي اهليت رکندا هجن، اها صلاحيت.

pernicious (پرني شس)
[L. perniciosus, تباهه يا ناس ڪندڙ]
موتمار، زهرناڪ، زهريلو.
P. Anaemia: موتمار رت اوڻائي جنهن ۾ هڏي جي مِک وٽامن [B_{12}] جي کوٽ ڪارڻ نارمل رتوڻا ڳاڙهه جزا پيدا ڪرڻ کان لاچار هوندي آهي.

perniosis (پرنيوسِس)
[L. chilblain, ٿڌ جي ڦرڙي]
انتهائي ٿڌ لڳڻ سبب سخت پوسرائيندڙ ۽ کُرندڙ ڦرڙي، ٿڌ ڦرڙي، ڳڱ ڦرڙي. Also erythema
ڏسو: pernio.

perperomelia (پيرمِيليا)
[G. peros, لولو; melos عضوو]
ٽنگ ٻانهن جي ڳپ واري لولائپ، ڳپ انگ لولائي.

peroral (پر اورَل)
وات وسيلي.

preservation (پرزروئشن)
[L. perserverare, قائم رهڻ]
هڪ نفسياتي علامت جنهن ۾ مريض کي هڪ خيال کان ٻئي خيال تائين پهچڻ ۾ دير لڳندي آهي اها پيريءَ ۽ شخصي ٿوٽ جي علامت آهي.

personality (پرسنلِٽي)
[L. personalis, شخص جو]
مختلف ذهني لاڙا ۽ خصوصيتون جيڪي ڪنهن شخص کي مختلف بڻائين ٿيون، ذهني شين جو ڪل جوڙ، شخصيت.
P. Psychopathic: مستقل ذهني خرابي جنهن جي نتيجي ۾ ورتاءُ ۾ اڳرائي ۽ غير ذميواري پيدا ٿيندي آهي. بيمار ذهني شخصيت.

perspiration (پرس پاءِ رئشن)
[L. per, وچان; Spirare, ساهه کڻڻ]
چمڙي جي مسامن مان پگهر اچڻ، پگهر نڪرڻ، پگهر نيڪال.
P. Insevsible: اڻ محسوس پگهر نيڪالي، پگهر نڪرڻ شرط اڏري غائب ٿي ويندو آهي.
Sensible Pl: چمڙيءَ تي ظاهر ظهور پگهر جا ڦڙا، پڌرو پگهر.

pertussis (پرٽ سِس) (whooping cough)
ڪرٽيو، ڪاري کنگهه، چتي کنگهه جنهن ۾ دوري جي آخر ۾ گهُٻ جو

ھوندي آھي، تيزابيت ۾ وڌبي ۽ ڪارپ ۾ گھٽبي آھي.

phaeochromo cytoma (فيوڪرموساءِ ٽوما)

ايڊرينل غدود جي ڳر واري حصي جو ڳوڙھو جيڪو ايڊرينلين ۽ سندس پيئرن جھڙيون ھارموني رسون خارج ڪندو آھي.

phagocyte (فيگوسائٽ)

[G. phagein, کائڻ]

ماس اٽتن اندر بين گھرڙن ۽ گوشت کي ڳڙڪائيندڙ گھرڙو، کائو گھرڙو.

phagocytosis (فيگو سائٽوسِس)

ڌارين يا بين ذرن کي ڳڙڪائڻ جو عمل، ڳڙڪائپ.

phalanges (فيلين جيز)

آڱرين ۽ پبن جي ڳرين يا ٻلين جون هڏڙيون، ڳرانٽڙي، پورَ، آڱر جي پور، ڳري.

phallus (في لس)

[G. phallus]

اکت، لنگ، مرداڻو جنسي انگ.

phantasy

ڏسو: fantasy.

pharmaceutical (فارماسِٽي ڪَل)

[G. pharma ceutikos]

دوائن بابت، دوائون، دوائي.

pharmacology (فارماڪالاجي)

[G. pharmakon, دوا]

آواز پيدا ٿيندو آھي. ڪارڻ جيوڙو Hameophilus Pertussis.

Pes [L.] پير

p. Cavus (hollow foot) ونگائٽو پير جنھن ۾ پير جي تري جي ونگ وڌيل ھوندي آھي. also Claw foot.

P. Planus (Valgus or Flat foot) جنھن پير جو ترو سنئون يعني ونگ نہ ھجي.

pesalgia

وچي، پير جو سور.

pessary (پيسَري)

[L. pessarium]

رحم جي ٽيڙ کي درست ڪرڻ لاءِ اندريءَ اندر وجھڻ وارو اوزار.

petechia (پيٽي ڪِيا)

رت وھڪ وارو ننڍو ڌبڪ.

Ptimal (پيٽي مال) [F.]

ننڍي مرگھي جنھن ۾ ٿوري مھل لاءِ بيھوشي ٿيندي آھي. ڏسو: epilepsy.

Petrous (پيٽرس)

[G. petros, پھڻ]

پھڻ جيان، پھٽيو.

Peyers patches (پائر)

مدي جي تپ اندر ننڍي آنڊي (ileum) اندر ڪوراڙ بلا جھڙيون جيوڙائپ واريون ڪوڏيون ڪوڏيون.

PH (پي. ايچ)

لاگرٿم طور بڌايل ھائڊروجن جي گھاٽائي، نارمل ڳار جي PH 7.0

دوائن بابت اڀياس، علم الادويات، دوا ڄاڻ.

pharyngismus (فيرن جِس مس)

نڙيءَ جي سيٽ يا ڳنڍڙي (spasm).

phryngitis نڙي جي سوڄ

pharyngotympanic tube (فيرنجو ٽمپي نڪ ٽِيُوب)

ڏسو: Eustachian tube.

pharynx (فيرنڪس)

نڙي.

phimosis (فيموسِس)

سوپاريءَ جي کل جو ايترو سوڙهو ٿيڻ جو اها سوپاري مٿان ورائي نہ سگهجي، سوپاري کل سوڙهہ.

phlebitis (فلي باءِ ٽِس)

[G. phelps, رڳ]

رڳ جي سوڄ.

phlebogram (فليبو گرام)

رڳ جي عڪسي مورت. ڏسو: venogram.

phlebolith (فليبولِٿ)

رڳ اندر ڪڪري، رڳائين ڪڪري.

phlebo thrombosis (فليبو ٿرامبو سِس)

[G. thrombosis, ڄمي وڃڻ]

رڳ اندر رتوٽي هلڪي وهڪ سبب رڳ ۾ رت ڄمي ڏِڳ بڻجي ويندي آهي اهو بستري تي جهوني ليٽيل مريضن ۾ گهڻو ڪري نهائين ۽ ٽنگن جي رڳن ۾ ٿيندو آهي، رڳ رتوٽا ڏِڳ.

phlebotomy (فليبوٽومي)

(venesection)

رڳ کي چير هڻي رت ڇوڙڻ.

phlegm (فِليم)

بلغم، ڪانگهارو.

phlegmatic (فليگ ميٽرڪ)

جذبات ۾ نہ ايندڙ، اڻ جذباتيو، چئن مان هڪ سياءُ، دموي، صفراوي، سوداوي ۽ بلغمي.

phlyctenule (فِلِڪ ٽينيُول)

[G. phlyktaina, ڦوڪٽو، ڦوڦيندڙ]

چِير استر يا سگهي اکائين پردي تي هڪ سنهڙو ڦوڪٽو.

phobia (فوبيا)

[G. phobos, ڊپ]

ڊپ، خوف، ڪنهن شيءِ بابت اهڙو ننر خوف جنهن تي وس نہ هلي ان جا ڪئي قسم آهن.

phocomelia (فوڪوميليا)

[G. phoke, sea, گوج مڇي]

ڳڀ حياتيءَ دوران وڏ سبب هٿ پير ننڍا هئڻ، هٿ پير ٽنڊائي، هٿ پير ٻانهن ٻنا سنوان سڌا ٻت کي لڳل هوندا آهن ۽ ماٺهو گوج مڇي (seal) جيان لڳندو آهي.

photolagia (فوٽيلجيا)

[G. phos, روشني]

ويلڊنگ وغيره جي تيز روشنيءَ
ڪارڻ اکين جو سور، اک سور.

photophobia (فوٽو فوبيا)
روشني کان ڊپ، اکين کي روشنيءَ
۾ نہ آٿي سگهڻ، روشني اک ڏپائي.

photo sensitive (فوٽو سين سِٽِو)
روشني ڪان حساسيت، روشني حساسيت.

phren (فرين)
[G. وير پردو]
ڇاتي ۽ پيٽ کي اندر ورهائيندڙ
وير يا مشڪائون پردو، وير مُشڪ.

phrenoplegia (فرنيو پليجِيا)
وير مشڪائين پردي جو فالج.

phrenotropic (فرنيو ٽروپڪ)
ذهن تي اثر ڪندڙ، ذهن اثرائيندڙ.

phthisis (ٿاءِ سِس)
سلهہ لاءِ پراڻي اصطلاح.

physiological (فزيو لاجيڪل)
بدن جي فطري ڪمن بابت ۽
موجب جيڪي نارمل عمل آهن.
غير نارمل عملن لاءِ مرضياتي
(pathological) اصطلاح ڪتب آڻبي
آهي.
P. Saline (normal or isotonic): پاڻيءَ
منجهہ لوڻ (sodium chloride) جو 0.9
سيڪڙو ڳار.

physiology (فزيالاجي)
بت جي نارمل ڪمن جو اڀياس،
انگ ڪر ڇاڻ.

pia or piamater (پيامٽر)
مغز ۽ مغزي ڏوريءَ جو سڀ کان
اندريون تهہ.

pica (پاءِ ڪا)
[L. magpie, ڏيالُ پکي]
عجيب شين کائڻ جي خواهش
جيئن اميدواري زال ميٽ ۽ ٻار
مٽي کائيندا آهن.

pigeon chest (پجن چيسٽ)
سنهو پر ٻاهر اڳيان اڀريل سينو يا
ڇاتي، ڪبوتر مثل سينو. Also
pectus corcinatum.

pigment (پگمينٽ)
[L. pigmentum]
رڱيندڙ مادو، راڱي.

pigmentation (پگ مين ٽيشن)
گهٽي ڪارٺ ڳڏجڻ، ڪارٺ،
ڪارائجڻ.
ڏسو: Piles, haemorrhoids.

pilomotor nerves (پائلوموٽر)
[L. pilus, وار; movere, چورڻ]
وارن جي پاڙن واريون پتڪڙيون
تنتون جيڪي وار ڪانڊارينديون
آهن، وار ڪانڊرائڪ تنتون.

pilonidal (پائلو نائڊل)
[L. nidus, آکيرو]
وارن جو هڪ جاءِ ڳڏ ٿيڻ.
P. sinus: لِڪل جڳهہ جتي ڇنيل
وار ڳڏ ٿيل هجن، جيئن ٻجورن

ماٿهن ۾ وار بندڻن جي وچين چير اندر گڏ ٿي ويندا آهن.

pilosis (پائلوسِس)

وارن جي غير فطري اوسر.

pimple (پمپل)

موهيڙو. ڏسو acne.

pineal body (پنيل)

[L. pines, چيل وڻ جو نباتي ڦل]

مرداڻي جنسي انگ ۽ زناني ککڙي جي شڪل جهڙو غدود هتي هڪ ڏانديءَ وسيلي شاهه غدود سان ڳنڍيل آهي. ڪن جانورن ۾ هي غدود مستقل ڪم ڪندو آهي ڪم روشني محسوس ڪرڻ سان آهي، پر انسان ۾ هي ڇهن ورهين جي ڄمار ۾ تاندوڙجي بيڪار ٿي ويندو آهي جوڳي ان کي ٽين اک يا آجا چڪر ۽ صوفي ان کي لطيفه نفس چوندا آهن. فرينچ فلسفي ريني ديڪارٽ موجب اِها نفس (soul) جي جاءِ آهي، علم طب موجب هي ملينين ۽ سيروٽنين هارموني رسون خارج ڪندو آهي.

pink-eye (پنڪ آءِ)

اکيون اٿڻ يا ڳاڙهيون ٿيڻ، ڳاڙهي يا گلابي اک جو ڪارڻ جيوڙائپ ڪان وچڙڻ آهي، اکين جي هڪ وچڙندڙ بيماري.

pinna (پِنا)

[L. ڪنپ]

ڪن جو ٻاهريون (auricle) حصو، ٻاهريون ڪن، ڪن جو ڪوڏ، ڪُوڪَ.

pinta (پِنٽا)

چمڙي جا مختلف رنگ وارا چٽا، ڪارڻ جيوڙو (Treponema Carateum).

pisiform (پائسي فارم)

[L. pisum, مٽر]

ڪرائي جي انن هڏڙين مان هڪ مٽر جي شڪل جهڙي هڏڙي، مٽرائڙي.

pitressin (پٽري سن)

ڏسو: vasopressin.

pitting (پِٽِنگ)

1. ٿوڻ ۾ آڱر چپوڻڻ سان کُبُ نهڻ،
2. ماتا جا چگهه، چگهه چگهه.

pituitary extract (پچيوچري ايڪٽريڪٽ)

شاه غدود جو ست.

pituitary gland (پچيوچري)

جسم کي تنتي سرشتو ۽ هارموني غدود ڪنٽرول ڪندا آهن هي شاهه غدود سمورن هارموني غدودن کي سمورن سازن جي ساز تي مثل هلائيندو آهي. هن جا ٻه حصا آهن. اڳيون (anterior) ۽ پويون (Poterior). اڳين شاهه غدود جون رسون ٻين غدودن جون رسن کي ٽوڪر ڏئي جاري ڪنديون آهن، پويون پاڱو

ويسو پرسين ۽ آڪسي ٽوسن رسون خارج ڪندو آهي، شاهه غدود.

pitriasis (پٽ رائيا سِس) [G.]

پوسي يا تهه مٿل چمڙي جا چٽ.

P. Capitis (dandruff): ڦڪو.

P. Rosea: بيضوي گلابي گلابي چٽ.

P. Rubra: ڳاڙها ڳاڙها چٽ.

P. Rubra Pilaris: وارن جي پاڙن چوڌار ڳاڙها چٽ.

P. Versicolor (tinea versicolor): چٽي، هڪ سينوراتي چامائو مرض، ڳچي ۽ ڇاتيءَ تي ناسي چٽ، ڪـدر روڳ.

Pityro sporum (پٽي رو اِسپورم)

هڪ سينور جنهن جو تعلق ڦڪي سان آهي.

placebo (پلي سيبو)

هڪ بي اثر مادو جيڪو نفسياتي مريض کي يا ڪنهن رضاڪار کي آزمائشي طور تحقيق دوران ڏبو آهي جنهن جي مريض يا ڊاڪٽر ٻنهي کي خبر نه هوندي آهي ته نتيجو ڇا نڪرندو؟ ٺٽي دوا.

placenta (پلي سينٽا)

[L. ڪيڪ]

ويم جي ڪلاڪ کن اندر ٻار ڪانپوءِ ايندڙ اوڙ، ماءُ جي پيٽ ۾ اها اوڙ ماءُ ۽ ٻار جي وچ ۾ خوراڪ ۽ آڪسيجن وٺڻ ۽ فضلي نيڪال جو ڪم ڏيندي آهي، چر، چرُ.

Retained P.: جڏهن اوڙ رحم ڪان نيڪال لاءِ انڪار ڪري.

P. Praevia: جڏهن اوڙ رحم جي هيٺين حصي کي چنبڙيل هجي ۽ کهائي ويم ٿئي.

plague (پلئگ)

[L. plaga]

انتهائي وچڙندڙ بيماري جيڪا ڪوئن ۽ ڪارڙن (fleas) وسيلي پکڙبي آهي، ڪارڻ (Pasteurella Pestis) جيوڙو طاعون، وڏي وبا. هن جا ٽي قسم آهن:

bubonic: ويلڻ يا ڳنر وارو.

septicaemic: رتوٽي جيوڙائپ وارو طاعون.

Pneumonic: ڦڦڙائون.

plantar (پلئنٽر)

پير جي ترِيءَ بابت.

plasma (پليزما) [G.]

رت جو پاڻياٺو حصو.

plasmodium (پليز موڊيَم)

[G. plasma, صورت]

مليريا يا سيءُ تپ جو مفت کائو جيتڙو.

platelets (پلئٽ ليٽس)

رت ٺنيائيندڙ گهرڙا (Thrombocytes).

pleomorphism (پليومارفزم)

[G. pleon, ڪيئي; morph, صورت]

جيوڙن جي جهڳٽي ۾ طرحين طرحين شڪلين وارا جيوڙا، گهڻ شڪلائي.

plethora (پلي ٿورا) [G.]
پراءُ، حد کان وڌ، گهڻ رتوٿائي.

pleura (پلورا)
[G. پاسراٽي]
ڦڦڙ ۽ ڇاتي جي پٽ کي ڍڪيندڙ پردو، ڦڦڙ کي ڍڪيندڙ پردي جو نالو عضوي ڇاتي پردو (visceral P.)، ڇاتيءَ جي پٽ واري استر جو نالو پاسراٽيو ڇاتي پردو (parietal P.) آهي، ڇاتيءَ اندريون پردو.

pleurisy (پلورسي)
[G. pleuritis]
ڇاتيءَ پردي جي سوڄ جو سرسام، ذات الجنب، اُڏڪي.

pleurodynia (پلورو ڊينيا)
وچ پاسراٽين جو مشڪائون سور، پاسراٽيو سور.

plexus (پليڪس)
[L. وڪوڙ]
رت نلين يا تنتن جي ڄاري، ڄاري.

plica (پِليڪا)
[L. pliccare, ويڙهڻ، تهه ڪرڻ]
ويڙهو.

plum blism (پلمبزم)
[L. plumbum, شيهو]
شيهي جي زهرائپ.

pneumaturia (نيوميچيوريا)
[G. pneuma, هوا]
پيشاب سان گڏ هوا نڪرڻ. هوا مُتائي.

pneumococcus (نيوموڪوڪس)
[G. pneumen, ڦڦڙ; kokkos, ٻيرداڻو]
(Streptococus pneumoniae)
ٽيڪ جيوڙو جيڪو جوڙين جي شڪل ۾ هوندو آهي. اهو نمونيا جو ڪارڻ جيوڙو آهي.

pneumoconiosis
(نيوموڪونيوسس)
گهٽي عرصي تائين دز ۾ ساهه کڻڻ سبب ڦڦڙ دزجي تاندورجي ويندو آهي. اها پشي جي بيماري آهي جهڙوڪ ڪوئلي يا ماربل جو ڪم. ڦڦڙ دزائپ.

pneumolysis (نيومولاءِ سس)
ڦڦڙ جي پردي جو هڪبئي کان ڌار هجڻ سبب ڦڦڙ جو سُسي وڃڻ. ڦڦڙ سوس.

pneumomycosis
(نيومو هاءِ ڪوس) [G. mykes, سينور]
ڦڦڙ جون سينوراتي بيماريون جهڙوڪ aspergillogis, actinomycosin, moniliasis. ڦڦڙ سوسائپ.

pneumonia (نِيُو مونيا)
ڦڦڙ جي سوڄ سان گڏ ڦڦڙ جي ماس مان گند پيدا ٿيڻ، نمونيا. نمونيا جا پراڻا ٻه قسم آهن:
1. brancho p.: ساهه نليءَ واري نمونيا.
2. Lobar P.: ڦڦڙ ماس جي نمونيا.
specific P.: ڪارڻ جيوڙي يا وائرس موجب مخصوص نمونيا.

Non-specific (aspiration or secondary
.P: غير مخصوص يا ثانوي نمونيا.
Hypostatic P.: ڊگهي عرصي تائين بستري داخل هئڻ واري نمونيا.

pneumonitis (نيو مو ناءِ ٽس)
ڦڦڙ ماس جي سوڄ.

pneumothorax (نيومو ٿو ريڪس)
[G. thorax, سيني جو پاڻبو]
ڦڦڙ پردن جي پولار ۾ هوا يا گئس داخل ٿيڻ، ڇاتي پاڻدي هوا.

Pock-mark
ماتا جو سينئڙو، ٻراڙ، ڇُگهه، ڇُگهه ڇُگهه، سرو، سينئر.

podopompholyx (پودو پومفو لڪس)
ڏسو: cheiropempholyx.

poikilocytosis
(پوئڪلوسائٽوسِس)
[G. poikilos, قسما قسمين]
رتوڻن ڳاڙهه جزن جي ڊول ۾ نت نواڻ، ڳاڙهه جز گهڻ شڪلائي.

polio-encephalitis (پوليو-ان ڪفي لائٽس)
[G. polios, خاڪ; egkephalos, مغز]
وڏي مغز جي خاڪي مادي جي سوڄ.

poliomyelitis (پوليو ماءِ لائٽس)
[G. mylos, مک] (infantile paralysis)
هڪ وبائي وائرسي بيماري جيڪا ٻارن ۾ ٽنگ ٻانهن جڏي ڪندي آهي. پوليو.

poliovirus
پوليو جو ڪارڻ وائرس.

pollenosis (پولِنوسِس)
[pollen, گل جو ٻج يا اٽو، پراڳ، رَجُ]
گل جي دز کان الرجي.

poly arteritis (پالي آرٽراءِ ٽِس)
ڪيئي شريانن جي سوڄ.
ڏسو: collagen, peri-arteritis.

polyarthralgia (پالي آرٿريلجِيا)
گهڻن سنڌن منجهه سور، گهڻ سنڌ سورائي.

polyarthritis (پالي آرٿراءِ ٽِس)
گهڻن سنڌن جي سوڄ. ڏسو: stills disease.

polycystic (پالي سِسٽِڪ)
گهڻ ڳوٽرائي هئڻ جيئن گڙدي ۾ ٿيندي آهي.
P. kidney: گهڻ ڳوٽرائون گردو.

polycythaemia (پ. سِٿي مِيا)
رت ۾ ڳاڙهن جزن جي تعداد ۾ واڌارو، گهڻ ڳاڙهه جزائي.

polydactyly (پ. ڊيڪٽِلي)
(polydactylism)
پنجن کان مٿي آڱريون يا پير هجڻ، ڇانگو، گهڻ آڱريائي.

polydipsia (پ. ڊِپسيا)
[G. dipsa, اُڃ]
گهڻي اُڃ لڳڻ، گهڻ اُڃائي، اُلي، ڏاگهه، ڏرڳهه، ڏرگهو، ڏرگهي.

گلوڪوجن ڊيڪسٽرين ۽ سيلولوس وغيره.

polyuria (پالي يُوريا)
گهڻو پيشاب اچڻ، بار بار مٽڻ، گهڻ مُتائي، ادرار (ع). مُتَ مُتَ.
frequency of micturation: چِنگهَہ.

pomphii
ڏسو weals.

pompholyx (پومفولِڪس)
[G. بوڙيو، ڦوٽو]
هٿن يا پيرن تي ڦوڪٽا يا ڦلوڪٽا.
ڏسو: Dyshidrosis, Cheiropompholyx, pedopompholyx.

pons (پونس) [L.]
پُل ڪنهن عضون جي ٻن حصن کي ڳنڍيندڙ عمل.
Pons Varoli: مغز جي پاڙ وٽ اڇو اپٽيل تنتي اٽت جو لپو جيڪو مغز جي مختلف بوندين کي ڳنڍي رکندو آهي، ڳنڍيندڙ مغز.

popliteal (پاپ لي ٽِيل)
[L. poples, ران، سٿر جو هيٺيون حصو]
گوڏي پويان ڳپ.

pore (پور)
[G. poros, --------]
مٿاچري تي کُلندڙ نهايت ننڍڙو ڳڙک، چمڙي جي مٿاچري تي کُلندڙ نلي جهڙوڪ پگهر جي نلي جو ٽنگ، مسام.

polymorphonuclear (پ. مارفو نيو ڪليئر)
رتوٽن اڇن جزن جي گهڻ شڪلائي.

polyneutritis (پ. نيو راءِ ٽِس)
گهڻين تنتن جي سوج.

polyoma
هڪ ڳوڙهو پيدا ڪندڙ وائرس، پليوما.

polyopia (پالِيوپيا)
هڪ شيءِ جا ڪيئي عڪس ڏسڻ، گهڻ عڪسائي.

polyp or polypus (پالي پس)
[G. poly pous, ڪيئي پيرو]
موڪو، ڏانڊيءَ واري انگور داڻي مثل ڳوڙهي جيڪا نڪ يا ڳچي رحم جي ليس چمڙي مان اسرندي آهي. اها سادي يا سرطاني ٻہ ٿي سگهي ٿي.

polypeptides (پالي پيپٽائيڊز)
اها پروٽين جيڪي امائنو تيزاب جي ڪڙين واري زنجير تي مشتمل آهي.

polyposis (پالي پوسِس)
هڪ عضوي ۾ ڪيئي موڪا هئڻ، موڪائپ.

polysaccharide (پالي سيڪرائڊ)
[G. sackcharon, ڪنڊ، مناڻ]
مناڻ جنهن ۾ ڪيئي هڪ اٽيا مناڻ (mono saccharide) هجن. گهڻ اٽيو مناڻ، جهڙوڪ نشاستو، انسولين،

porphyria (پورفائريا)
[G. -----, فرفوراءِ]
پورفائرين جي خورش ۾ گهر پيدائشي گڙٻڙ سبب تنتي يا مشڪائين اٿت ۾ مرض.

porphyrins (پورفائرنس)
رنگين انگي مرڪب جيڪي ساهه جي سرشتي وارن راڱي مادن جو بنياد آهن، پور فائرين.

porta (پورٽا)
[L. در، ڦاٽڪ]
ڪنهن عضوي جو ڳپ (hilum) جتان رت نليون اندر ٻاهر ايندیون ويندیون آهن، انگي در.

portacaval (پورٽا ڪئول)
جيرائي رڳ ۽ هيٺين شاهه رڳ بابت.

partal vein (پورٽل وين)
جيري ڏانهن رت ڪٽي ويندڙ رڳ، جيرائين در رڳ.

position (پوزيشن)
[L. positio, آسڻ]
بيهڪ، ويهڪ يا ليٽڻ جو انداز، آسڻ.

posseting (پاسي ٽنگ)
ٿڃ پياڪ ٻارن جو ڇميل ٿڃ يا کير جا چڪا اوڳاڇڻ.

posterior (پوسٽي ريئر) [L.]
پويون-پٺيون. ڏسو ضد: anterior.

postganglionic (پوسٽ گينگ ليانڪ)
[L. post, پوءِ]
ويم جي نارمل مدي (9 مهينن) کانپوءِ، يعني اڃا ويم ڪونه ٿيو آهي. ڏسو ضد: premature.

post mortem (پوسٽ مارٽم)
[L. mors, موت]
موت کانپوءِ، مرڻ کانپوءِ لاش جي وڍ ڪٽ (autopsy)، پوسٽ مارٽم.

post nasal (پوسٽ نئزل)
نڪ پويان، نڪ پويان ۽ نڪ نڙي اندر بيهڪ.
post nasal drip: ڳڙو، ڇُناڪو، ڳاڙهو.

post natal (پوسٽ نئٽل)
ويم کانپوءِ پرگهور، تپاس وغيره.

postoperative (پوسٽ آپريٽو)
آپريشن کانپوءِ. ڏسو: preoperative.

postpartum (پوسٽ پارٽم)
[L. partus, ويم]
ويم يا ڄم کانپوءِ.

pasture (پوسچيور)
[L. positura, ponere, رکڻ]
بت يا انگ جي مخصوص بيهڪ يا انداز. ڏسو: position.

Potts disease (spondylitis, pinal caries).
ٻاٽ جو مرض. ڪرنگهي يا پٺيءَ جي ڪنڊي جي سلهه جنهن ۾ ريڙهه

جي هڏي ڳري نرم ٿي پٽ وٽ
ڳڪ يا ڪٻ پيدا ڪندي آهي.

Polts fracture
مُري وٽ ڄنگهہ جي هيٺين ٻنهي
نرين جو هڪ مخصوص ڀڳ، پاٽ
جو ڀڳ.

pouch (پائوچ)
[F. porche, ڪيسو، گيرو]
ڪيسو يا گيدو.

poultice (پولٽِس)
پوٽِس، آليپ، ليپ، لُپري.

Pouparts ligament
پوپار جو ٻنڌ، نري جو تاندوري ٻنڌ.

powder (پائوڊر)
ٻورو، ٻُرڪو، چورو، سفوف.

pox (پاڪس)
ماتا جهڙي بيماري.

praecordial
ڏسو: precerdial.

precancerons (پري ڪينسرس)
[L. prae, اڳ]
سرطان کان اڳ.

precipitate (پريسيپيٽيٽ)
[L. precipitare, تري ۾ ويهڻ]
ٿلچٽ، اڻ ڳرندڙ مادي جو ڪنهن
ڳار يا محلول ۾ تر ونڃڻ يا تري ۾
جمع ٿيڻ.

precipitin (پري سپِٽِن)
[L. precipitare, ترُ ونڃڻ]

هڪ اينٽي باڊي، جيڪا اينٽيجن
سان ڳنڍجي ٿلچٽ ٺٺائي.

precordial (پري ڪارڊيَل)
[L. cor, دل]
دل مٿان سيني تي جاءِ، دل مٿان جاءِ.

precursor (پري ڪرسَر)
اڳ وٺندڙ، مثال ڪا دوا جنهن مان
وڌيڪ اثرائتي دوا ٺهي.

predispostition (پري ڊِسپوزيشن)
ڪنهن مخصوص مرض جو مريض
۾ وچڙڻ ۾ هئڻ جو لاڙو يا
موزونيت هئڻ، اڳ لاڙائي.

prefrontal (پري فرنٽل)
[L. frons, نرڙ]
مغز جي نرڙ واري ٻوندِ جي اڳ
واري جاءِ. نرڙ مغز اڳئون.

preganghinic
تنتي ڳنڍ (ganglion) کان اڳ واري
جاءِ، تنتي ڳنڍ اڳئون. ڏسو:
ganglien, post ganglionic.

pregnancy (پرگ نينسي)
[L. pregnans]
اميد سان هئڻ، پيٽ سان هئڻ، ٻار
سان هئڻ، حمل، سيرائي، گرڀتا،
ڳڀ، 9 مهينن يا 40 هفتن يا 280
ڏينهن تي مشتمل. ڏسو:
ectopic P.: رحم کانسواءِ ٻي جاءِ
ڳڀ هئڻ.
Multiple P.: رحم ۾ هڪ کان وڌ
ڳڀ هئڻ.

Pkantom P. (pseuodcyesis): کوڙو حمل، وهمي حمل ڳيوراڙي، گربي، گرڀ وتي.

pregnant (پرگننٽ)
برٽي، گرڀ وتي، ڳورهاري، ڏُکي، دُستي، حامل، دوبيستي، گرگڙ.

prehensile (پري هينسائل)
[L. prehendere, پڪڙڻ، جهلڻ]
پڪڙڻ وارو، گرفت وارو، مثال، کيکڙو.

premature (پري ميچور)
[L. praematurus, ستت]
9 مهينن جي نارمل مدي کان اڳ ٻار ڄمڻ.
P. Baby: ستڙيو يا اڳ ڄاول ٻار.
P. Beat: ڄاول ٻار. ڏسو: extrasyspole.
P. labour: 9 مهينن کان اڳ سور ٿي ٻار ڄمڻ.

premedication (پري ميڊيڪيشن)
علاج واري دوا جي داخلا کان اڳ دوا ڏئي تيار ڪرڻ. ڳواٽي دوا.

premenstrual (پري مينسٽروئل)
ماهواري کان اڳ، اها هڪ الڳ ڪيفيت آهي جنهن ۾ عورت کي بيچيني ۽ تڪليف ٿيندي آهي.

premolars (پري مولرز)
[L. molere, پيهڻ]
ڏاڙهن کان اڳ وارا اٺ ڏند جيڪي ڏاڙهن ۽ پاسي وارن ڏندن جي وچ ۾ ٻنهي پاسي هيٺ مٿي ٻه ٻه هوندا آهن.

prental (پري نيٽل)
[L. natalis, ويم بابت]
ويم يا ڄمر کان اڳ، ڄمر اڳئون. ڏسو: postnatal.

preoperative (پري آپريٽو)
آپريشن کان اڳ. ڏسو: postoperative.

prepuce (پري پيُوس)
[L. praeputium, اڳين کل]
آلت جي سوپاري ۽ واري اڳين کل جيڪا طهر ۾ ڪپي ڪوري ڌار ڪئي ويندي آهي. ڳولو.

presbyopia (پريز بايوپيا)
[G. presbya, پوڙهو; ops, اک]
پيري ۽ ۾ نظر جي ڪمزوري، ويجهي شيء چٽي نظر نہ اچڻ.

prescription (پرِاسڪرِپشن)
طبي نسخو.

presentation (پريزينٽيشن)
[L. presentare, پيش ڪرڻ]
پيشڪش.

pressor (پريسر)
رتوڻو داٻ وڌائيندڙ دوا، رت داٻ وڌائڪ.

pressure (پريشر) داٻ، دٻاءُ، دٻالٽ.

pressure areas (پريشر ايرياز)
ستري، پلستر جي داٻ سبب اپريل هڏين مٿان ماس جي رتوڻو دورو گهٽجڻ، داٻ واريون جايون.

prensure sore (decubitus ulcer)
لاڳيتي داٻ پوڻ سبب بت جي هڏائن اڀارن مٿان ماس ۾ چمڪندڙ ڦٽ يا السر پيدا ٿيڻ، داٻ وارا ڦٽ.
ڏسو: bed sore.

presystole (پر سِسٽول)
دل جي سوس يا سيٽجڻ (systole) کان اڳ، دل سوس اڳئون.

prevesical (پر ويسي ڪل)
[L. vesica, مثانو]
مثاني اڳيان.

preiapism (پرياپزم)
[G. priapus, پرياپس، يوناني ڏند ڪٿا ۾ پيٽ ديوتا جو پٽ جيڪو اُجر جو ديوتا آهي.
(فرسيموس ع.)
جنسي چرچ جي غير موجودگي هوندي به جنسي انگ جي ڏکهي وقت تائين ٿيڳ جيڪا تمام سوراٿي هوندي آهي. ٿيڳ نڳائي.
Lichen tropicus.

precklyheat (miliaria)
گرمي داڻا، پٽ، آرائيون.

prickly sensations (پرڪلي سينسيشن)
چُڀ چُڀ، چُيڪار، چُيڪو، چُڀ.

primigravida (پرمي گريوڊا)
[L. primus, پهريون; grand, حمل]
پهريون ڀيرو ٻار يا پيٽ سان هجڻ، اِنوڙي، پهريات، پوٽيني، پٽبي.

primipara (پرمي پيرا)
[L. parere, پيٽ سان هجڻ]
پهريون ٻار ڄڻڻ واري.

primordial (پراءِ مارڊِيَل)
[L. primordus, اصلوڪو]
اصلوڪو، اوائلي، منڍ ڪان، جمڻ مهل ٻارڙيءَ ۾ بيضي واريون ڳوٺريون (ovarian follicles).

process (پروسِس)
[L. processus]
بت جي ڪنهن به حصي جو اُڀار يا نمايان حصو.

procidentia (پروسي ڊين شِيا)
[L. falling foriard, اڳتي ڪرڻ]
رحم جو سڄو سارو اڳتي اُٿلي اندر ئي اندر پيو رهڻ.

proctalgia (پراڪ ٽيل جِيا)
[G. proktos, مقعد; algos, سور]
مقعد يا چوڪٽي جو سور.

proctitis (پراڪ ٽاءِ ٽِس)
مقعد يا چوڪٽي جي سوڄ.

proctoclysis (پراڪٽو ڪلاءِ سِس)
[G. klysis, ڇڄڻ]
مقعد وسيلي پاڻياٺ داخل ڪرڻ.

proctoscope (پراڪٽواسڪوپ)
سڌ آنڊي (rectum) تپاس جو اوزار، چوڪٽي تپاسڻو. ڏسو: endoscope.

prodromal (پروڊرومل)
[G. prodromos, اڳتي ڀڄندڙ]
چمڙيءَ جي وڇڙندڙ بيماريءَ ۾ اصلوڪي داڻ داڻ ڪان اڳ وقتي ٻرٻر، اڳوات ٻر.

progesterone (پروجيسٽي رون)
بيضي دانيءَ جو هارموني رس، پروجيسٽرون.

progestogens (پروجيسٽوجنس)
پروجيسٽرون جي خاصيتن ۾ ڪمن وارا مادا يا دوائون.

prognosis (پروگ نوسِس) [G.]
بيماريءَ جي ممڪن دؤر ۽ پڄاڻي بابت اڳڪٿي، مرضي اڳڪٿي، پڄاڻي، مرض جو انت.

projection (پروجيڪشن)
[L. projectio, اڳتي اڇلائڻ]
عام ماڻهو پنهنجين غلطين کي ٻئي مٿان ٿڦيندو آهي پر نفسياتي مرض ۾ اها حالت ويتر وڌ ٿي ويندي آهي. اڳتي اُڇل.

prolactin (پروليڪٽِن)
ڏسو: luteotrophin.

prolapse (پروليپس)
[L. prolapsus, لهي پوڻ]
ڪنهن عضوي جو ڪرڻ يا لهي پوڻ.
P. of anus onto rectal: پچو نڪرڻ، چَپُ.
P. of the Iris: اک جي اندلني پردي جو سگي پردي جي ڦٽ مان نڪرڻ.
P. of the Prectum: پچو يا چوڪٽو نڪرڻ، بولو، چَپُ.
P. of the Uterus: رحم جو گهڻ اندر لهي يا نڪري پوڻ.
ڏسو: proidentia, nucleus.

proliferate (پرولي فرئٽ)
[L. proles, ٻچو: fere, پيٽ هئڻ]
گهرڙن جي ورڇ وسيلي واڌ، ورڇ واڌ.

prolific (پرولي فِڪ)
ڦر وارو، ڦلائتو، زرخيز، ثمردار، گهڻ ڦلائتو.

pronatory (پراماٽري)
[L. promontorium]
ٻاهر نڪتل يا نمايان حصو، واڌو وڌرو.

pronate (پرونئٽ)
[L. pronare, اڳتي موڙڻ]
هٿ جي ترِيءَ کي اونڌو ڪرڻ، منهن ڀر ڪرڻ. ڏسو ضد: sipinate.

pronator (پرونئٽر)
ترِي اونڌي ڪندڙ مشڪ، ڏسو ضد: supinator.

prone (پرون)
[L. pronus]
منهن ڀر- اونڌو. ڏسو: supine.

properdin (پراپرڊن)
هڪ رتوڻي پروٽين جيڪا ڪجهه جيوڙن، وائرسن وغيره کي ناس ڪندي آهي. پراپر ڊين.

prophylaxis (پروفِليڪسِس)
اُپاءُ، بچاءُ، مرض روڪَ.

proptosis (پراپ ٽوسِس) [G.]
اکيان باهر تي نڪتل، اکيان نڪرائپ.

prostate (پراس ٽيٽ)
[L. pro, اڳ; stare, ويهڻ]
مرداڻي پيشاب نلي جي پاڙ وٽ هڪ نباتي شڪليو غدود، ڏِپو.

prostatitis (پراس ٽي ٽاءِ ٽِس)
ڏِپي جي سوڄ.

prosthetics (پراس ٿيسِس)
[G. واڌ، جوڙ]
وڃايل عضوي جي جاءِ تي هٿرادو عضوو.

prosthetics سرجري ۾ هٿرادو انگن جي شاخ.

Protease (پروٽيئيز)
پروٽين هضم ڪندڙ خميرو.

proteinuria (پروٽي نِيُوريا)
پيشاب ۾ پروٽين اچڻ، پروٽين مٽائي. ڏسو: also albuminuria.

protein (پروٽين)
[G. proleios, اوائلي]
نباتي ۽ حيوان اڻتن منجهه نائٽروجني مرڪب جيڪو امائنو تيزاب جڙيل هوندو آهي ۽ بت جي اوسر ۽ مرمت لاءِ لازمي آهي، پروٽين.

proteolysis (پروٽيو لِسس)
پروٽين جي پيچ ڊاهه وارو عمل، پروٽيني پيچ ڊاهه.

proteose (پروٽيوس)
پروٽين جي پيچ ڊاهه جو پهريون چيد ۽ ان جي پيداوار.

Proteus (پروٽِيَس)
يوناني ڏند ڪٿائي ديوتا [L. proteus, جيڪو شڪليون مٽائي سگهندو هو]
جيوڙن جي هڪ جنس جيڪا گرام [-] ۾ لڪڻ شڪلي آهي.

prothrombin (پروٿرام بن)
ٿرومبين جي اڳواٽي ٿرومبين.

protopathic (پروٽوپيٿِڪ)
طبعي حواسن جي گهٽ حواسي.
ڏسو ضد: epicritc.

protoplasm (پروٽو پلازم)
[G. protos, پهريون; plasma, ڪابهه نهيل شيءِ]
گهرڙي جي گِر، جِيو گِر.

protozoa (پروٽوزوئا)
[G. zoion, جيئڙو]
هڪ گهرڙيو، اوائلي ننڍ جيئڙو، مثلاً اميبا.

proud flesh ڦٽ تي گهٽي انگوريل اٿت.

provitamin (پرو وِٽامن)
وٽامن کان اڳ جايو جيئن ڪروٽين وٽامن [A] ۾ بدلبي آهي. وٽامن اڳواٽ.

proximal (پروڪسي مل)
[L. proximus, ويجهي ۾ ويجهو]
مٿي يا سرچشمي ڪي وڏ ۾ وڏ ويجهو يا اوڏو.

prurigo (پرو ريگو)
[L. خارش]
پراڻي خارش جو مرض گهڻو ڪري ٻارڙن ۾ ٿيندي آهي. جهوني خارش.

pruritis (پرو راءِ ٽِس)
[L. خارش]
سڪي خارش، ڪارڻ نفسياتي بيماري يا منا پيشاب يا سائي يا سرطان وغيره. خارش، ڪاڄ، ڪاڄي، ڪاڙ، تهہ، ڪنهڙو، ڪرنهن، ترتر، سُرسُر، ڪرٽو.

prussic acid (پروسِڪ ائسڊ)
ڪڙي بادام جو تيزاب.

pseudo-angina (سِيُوڊو)
ڪوڙويا، وهمي دل جو سور.

pseudo-arthrosis
اڻ جڙيل هڏائين ڀڳ ۾ ڪوڙو سنڌ.

pseudocyesis (سِيوڊو سائي سِس)
ڪوڙو يا وهمي حمل.

pseudoheronaphrodite (سِيوڊو هرمافروڊائٽ)
ڪڙو جنهن ۾ اندريان انگ زنانا ۽ ٻاهريان مرداڻا هجن يا ان جي ابتڙ هجي. ڪوڙو ڪدڙو.

pseudolgia fatastica (سِيُو ڊولجِيا فين ٽاسٽِيڪا)
نفسياتي مريض جيڪو ڊاڙن جو ماهر هجي. ڊاڙن جو ابو.

Pseudo monas (سِيوڊو مونس)
[G. monas, ايڪائي]
جيوڙاتي جنس جيڪا گرام [-] ۽ چرندڙ لڪڻ شڪلي آهي. ان جو پيدا ڪيل روڳ يا پونءِ سائي يا نيري ٿيندي آهي.

pseudoparalysis (سِيوڊو پيرَلِس)
ڪوڙو نفسياتي يا مڪريلو فالج (pseudoplegia).

pseudopodia (سِيوڊو پوڊِيا)
[G. pous, پير]
ڪوڙا پير يا ٽنگون جيئن اميبا ڊوندا پير ٻاهر ڪڍي هلندو ڦرندو آهي.

psittacosis (سِٽا ڪوسِس)
[G. psittakos, طوطو]
طوطن ڪبوترن جو وائرسي مرض جيڪو انسان کي لڳڻ سان نمونيا ڪندو آهي. پکائون مرض، طوطا بخار.

psoas (سوئس) [G.]
پٺن جون مشڪون.

psoriasis (سورياسِس) [G.]
چنبل جي چامائو بيماري. چنبلو، اپرس.

psychiatry (ساءِ ڪِياٽري)
ذهني بيمارين جي سڃاڻ ۽ علاج، ذهني علاج، نفسياتي علاج.

psychic (ساءِ ڪِڪ)
نفسي ذهني.

psycho-analysis (سائڪو اين ليسِس)
نفسي تجزيو يا چيد، نفسياتي علاج جي هڪ شاخ جنهن ۾ تنتائپ (neurosis) جي علاج لاءِ پراڻا وساريل آزمودا پيهر ياد ڪري انهن آزمودن لاءِ مريض جي ورتاءَ ڪي نئين سر درست ڪيو ويندو آهي. ان جو بانيڪار سگمنډ فرائڊ آهي.

psychodrama (سائڪو ڊراما)
نفسي ناٽڪ، نفسياتي علاج جو هڪ طريقو جنهن ۾ مريض جي ذاتي مسئلي بابت قاعدي ناٽڪ ڪيو ويندو آهي جنهن ۾ ٻيا ٻه ڊرامائي اداڪاري ڪندا آهن جنهن سان مريض کي پنهنجي مسئلي سمجهڻ ۽ ان کي منهن ڏيڻ ۾ مدد ملندي آهي.

psychodynamics (سائڪو ڊائنا مڪس)
[G. dynamis، طاقت، زور]
ذهني عملن جي ڄاڻ. خاص ذهني عوامل بابت پروڙ، نفسي سرگرمي.

psychogenesis (سائڪو جني سِس)
ذهن جي نشونما يا اوسر.

psychogenic (س. جِينڪ)
نفس يا ذهن مان پيدا ٿيل نفسئون نڪتل.

psychogeriartic (سائڪو جيرياٽِڪ)
[G. geras, پيرسني; Iatrikos, شفا]
پيرسني وارو نفسياتي علاج.

psychology (سائڪالاجي)
[G. psyche, نفس]
نفسيات، جيو جي پنهنجي ماحول اندر ورتاءَ جو اڀياس، انساني ورتاءُ مطابق.

psychometric (سائڪو ميٽرڪ)
[G. metron, ماپ]
ذهني عملن جي مُدي ۽ زور جي ماپ. نفسي ماپ.

psychomotor (سائڪو موٽر)
[L. movere, پورڻ]
نفسي، مغزي يا ذهني سرگرميءَ جي چرپر جو اثر، نفسي چرپر.

psychoneurosis (سائڪو نيوروسِس)
تنتائپ.

psychopath (سائڪو پيٿ)
[G. pathos, مرض]
اهو شخص جيڪو اخلاقي لحاظ سان غير ذميوار هجي، نفسي مريض، ذهني مريض.

psychopathy (سائڪوپيٿي)
ڪابہ نفسياتي بيماري.

psychophysics (سائڪو فارما ڪالاجي)
نفسياتي يا جذباتي حالت کي متاثر ڪندڙ دوائن جو استعمال، نفسياتي دوائون.

psychoprophylactic (سائڪو فزڪس)
تجرباتي نفسيات جي هڪ شاخ، جنهن ۾ چونگر ۽ ان جي جوابي احساس جو اڀياس ڪيو ويندو آهي، نفسي طبعيات.

psychosis (سائڪوسِس)
[G. جيارڻ]
نفسائپ ۾ ذهني بيماريءَ ذهن اندران جنم وٺندي آهي پر تنتائپ ۾ ماحولي عوامل ذهن تي اثر انداز ٿيندا آهن. نفسائپ.

psycho somatic (سائڪو سوميٽِڪ)
نفس جسمي بيماري، ذهني نفسي يا جذباتي عوامل جو جسم تي اثر ڪري مرض جي صورت اختيار ڪرڻ جهڙوڪ دمہ، اڌ مٿي جو سور، ڪنڌ مالا ڇاپاڪو، معدي جو السر ۽ ڪيئي ڇامائو بيماريون.

psychosomimetic (سائڪو سوماءِ ميٽ)
[mimetikos, نقل ڪندڙ]
نفسياتي بيمارين جهڙيون علامتون پيدا ڪندڙ دوائون، وهم پيدائڪ دوائون (Hallucinogens).

psychotherapy (سائڪو ٿيراپي)
[G. therapeia, علاج]
ذهني مرضن جو علاج، جنهن ۾ بحث گفتگو سمجهاڻي دم دلاسا ۽ نفسياتي تجزيو وغيره شامل آهن. نفسياتي علاج.

psychotropic (سائڪو ٽروپِڪ)
[G. trepein, ڦيرائڻ]
جيڪا شيءِ مغز جي گهرڙن تي مخصوص اثر ڪري. نفس اثرائڪ.

pteroyl glutamic acid (ٽيروئل گلوٽامِڪ)
فولڪ ائسڊ.

pterygium (ٽيري جِيَم)
[G. ڪنيڙاٽي]
ڦيريني جي هڪ بيماري جنهن ۾ قرنيي تي ڪنيڙاٽي جي شڪل ۾ رت ناليون پيدا ٿينديون آهن هن ۾ نظر متاثر نہ ٿيندي آهي. قرنيو ڪنيڙاٽي.

pterygoid (ٽيري گوائڊ)
[G. pteryx, ڪنيڙاٽي]
ڪنيڙاٽي شڪليو.

ptyalin (ٽوسِس)
ڪنهن انگ جو ڍرڪي پوڻ، جيئن ڇپر ڍرڪڻ، ڍرڪائي.

ptyalism (ٽا يَلِين)

[G. ptyalon, پڪ]

پڪ جو اماءِ ليز خميرو جيڪو نشاستي کي ڊيڪسٽرين ۽ مالٽوز ۾ مٽائيندو آهي. ٽائيلين، وات رس.

ptyalolith (ٽاءِ اَلِزم)

پڪ جي گهٽائي، گهڻ پڪائي.

pubertas praecox (ٽاءِ الوِلٿ)

پڪ واري پٿري.

puberty (پيو برٽس پري ڪاڪس)

[L.]

اڳ سامائجڻ، وقت کان اڳ بلوغت.

pubes (پيُوبرٽي)

[L. pubertos]

بلوغت، سامائجڻ، ٻاپورجڻ.

pubes (پيُوبيز)

[L. جنسي انگ]

1. جنسي انگ مٿان ڪُچن واري جاءِ.

2. نهائينءَ جو هڏو، اوٺاچ، نهانٽي.

pubis (پيُوبِس)

[N. L.]

نهائين جو هڏو (os pubis) نهائنٽي.

pudendum (پيُوڊِنڊم)

[L. pudere, لڄي ٿيڻ]

ٻاهريان جنسي انگ، خاص ڪري زائفان جا، يوني، شرم گاهه.

puerperal (پيوئيرپيرَل)

[L. puerperus, ويم]

ويم بابت، ويمائي.

puerperium (پيُوئر پيرِيَم)

جم ۽ نارمل هجڻ جي وچ وارو مُدو (6-8 هفتا)، پرسوت، سوئانجو، سُئانجو.

pulmonary (پلمونري)

[L. pulmonarius]

ڦڦڙن بابت، ڦڦڙائون.

pulp

[L. pulpa]

ڪجهه عضون جو اندريون نرم حصو، ڳِرُ.

Dental pulp: ڏند جو اندريون نرم حصو.

Digital Pulp: آڱرين جي چوٽيءَ وارو گاديلي جيان نرم اپار.

pulsatile (پلس ٽائل)

[L. pulsare, ڌڙڪڻ]

ڌڙڪندڙ، دڪ دڪ ڪندڙ.

pulsation (پلسئشن)

دل يا نبض جيان ڌڙڪو يا دڪ دڪ، نبض هلڻ.

pulse (پلز)

[L. pulsus, ڌڪ هڻڻ]

نبض ناڙ، ڌڙڪو.

P. rhythm: نبضي سرتار، نبض جي باقاعدگي يا بي قاعدگي.

P. Volume: نبض جي موجي ڦونڊ واڌ.

P. force or tension: نبض زور، نبض جي طاقت يا داٻ.

Bounding P.: زوراور نبض.
Collapsing P. (corrigans P.): ڍهندڙ نبض، پهرين ابتدائي زوردار ڌڙڪي کان پوءِ هڪدم ڪمزور ٿيڻ.
P. Deficit: نبضي تفاوت، دل جي ڌڙڪي ۽ نبض جي ڳڻپ جي وچ ۾ تفاوت.
P. Prenure: دلي سوس ۽ ڦوند جي وچ ۾ تفاوت. ڏسو: beat.

pulsus alternans (پلسس الٽرننس)
باقاعدي نبض دوران هڪبئي پويان زوردار ۽ ڪمزور نبض، متبادل نبض.

pulsus bigeminus (پ. باءِ جميسس)
ٻٽي نبض.

pulsus paradoxus (پ. پيرا ڊاڪسس)
نبض جي ڦوند واڌ ۾ فرق، ابتڙ سبتڙ نبض.

pulvis (پل وِس) [L.]
ٻورو ڦوڪي، چورو.

punctuate (پنڪ ٽئٽ) [L.]
ٻورو پڪي، چُورو.

puncture (پنڪچر)
[L. punctura, چيڪ]
ٽنبڻ وارو ٽنگ يا سوراخ.

pupil (پيُوپِل)
[L. pupilla, اک جي ماڻڪي]
اک جي ماڻڪي.

purgative (پرجي ٽِو)
جُلاب.

purine (پيُورِين)
يورڪ ائسڊ واري پروٽين جو جزو، پيورين.

purpura (پرپيُورا)
(فرفُور ع.) [واڳڻائي .L]
وار نلين مان سميل رت سبب امالڪ چمڙي هيٺ رت جا سنها ڏُبا ٺهڻ جنهن ڪارڻ سنها ڳاڙها دبڪ يا چٽا ٺهڻ، پرپيورا.
ڏسو: schonleins disease.
P. HOoemorrhagica: نينبو گهرڙن (platelets) جي گهٽتائي. سبب پرپيورا P. also thrombocytopenia.
Henochs P.: ڪاچ نليءَ اندريان ڪان پرپيوري دبڪ ۽ رت وهڪ.

purulent (پيُورِيُولينٽ)
[L. purulentus]
گند پونءِ وارو يا پونئرو.

pus (پس) [L.]
جيوڙائپ سبب جيوڙن ۽ اڇ رتوڻن جزن تي مشتمل پيلي پونءِ يا گند. Becterium coli جي پونءِ مان ڪاڪوس جي ڏپ ايندي آهي. Pseudomonas جي پونءِ سائي رنگ جي هوندي آهي. پونءِ، روڳ، گند، ڪِنُ، ريڳاڙو، ريڳاڙُ.

pustule (پسچيُول)
[L. pustule, ڦوڪڙو]
پونئرو داڻو، روڳي داڻو، پونءِ داڻو.

putrefaction (پيو ٽري فيڪشن)
[L. putrefacere, جهڻ پچڻ]
ماس جو رجهي پچي، سڙي ڪن هئڻ، رجهپائي، ڪُپَچُ.

pyaemia (پائيمِيا)
[G. pyon, پونءِ]
رت ۾ گندي پونءِ هئڻ، رت روڳائي.

pyelitis (پائي لاءِ ٽِس)
[G. hyelos, نيسَرِ]
گردي جي نيسر جي سوڄ.

pyelography (پائلوگرافي)
گردي جي ڍاڪ ۽ نلي جي عڪسي مورت وٺڻ.

pyelonephritis (پائلونيفرائٽس)
گردي جي ڍاڪ سميت سوڄ.

pyknic (پِڪنِڪ)
ڏسو: Kretschmers Personality types.

pyknolepsy (پڪنو ليپسي)
[G. pyknos, ٿلهو; lepsis, دورو]
ٻارڙن ۾ بار بار يا ڏينهن ۾ سوين ڀيرا ٿيندڙ ننڍي مرگهي.

pylephlebitis (پائلي فلي بائٽس)
[G. pyle, ڦاٽڪ; phlesp, نس]
ڦاٽڪي نس ڄار جي سوڄ.

pyelethrombosis (پائلي ٿرومبوسِس)
[G. thrombos, رت جو چڪو]
ڦاٽڪي نس يا ان جي ڪنهن شاخ ۾ رت جا چڪا ٿهڻ.

pyloric stenosis (پائلورڪ اِسٽي نوسِس)
[G. pylouros, دربان; stenosis, جڪڙڻ]
معدي جي منڍ جي تنگي، معدي وات تنگي.

pylorospasm (پائلورو اسپازم)
معدي جي واتائين مشڪ جو سينجڻ.

pylorus (پائلوَرس)
معدي جي ٻاهرن انجي آندي (sphincter) مشڪ هوندي آهي. معدي جو هينيون ٽنگ.

pyoderma (پايو ڊرما)
چم جو جهونو پاچوڙو، چم پاچوڙو.

pyogenic (پايو جِينِڪ)
پونءِ پيدائڪ.

pyometra (پايو ميٽرا)
رحم اندر روڳ.

pyorrhoea (پايوريا)
ڏندن مان وهندڙ پونءِ، پايوريا.

pyramide (پِرَمِڊل)
[G. pyramis, حرم]
بت ۾ نبات شڪليو اُڀار.

pyrexia (پاءِ رِيڪسِيا)
[G. pyressein, تپجڻ]
تپ، بخار، پرو، ڪٽس.

pyriidoxin (پائري ڊاڪسِن)
وٽامن $[B_6]$.

pyrogen (پائروجِن)
[G. pyr, آڳ]
تپ پيدا ڪندڙ، تپ پيدائڪ.

pyrosis (پائروسِس)
[G. باهه ڏيڻ]
چار اوڳرائي، ڪنيون اوڳرائيون هاڻوَ ساڙ.

pyrotherapy (پائرو ٿيراپي)
تپ پيدا ڪرڻ وسيلي علاج.

pyuria (پائيُوريا)
روڳ مُتائي، مٽ ۾ پونءِ هئڻ.

◆

Q

quadriceps (ڪوادري سيپس)
[L. quatturo, چار; caput, مٿو]
ستر جي چار منهين سٽراٽي مشڪ.

quadriplegia (ڪوادِري پلِيجيا)
[L. plege, فالج]
ٽنگن ٻانهن چئني انگن جو فالج.

Quarantine
[Ital. Quaranta=چاليهہ]
ماڻهن جانورن يا ٻوٽن کي الڳ ٿلڳ ڪرڻ تہ ڏسجي تہ هنن ۾ ڪا لڳڻ واري بيماري تہ نہ آهي، خاص ڪري ايئرپورٽن تي.

quartan (ڪُوارٽن)
[L. quartus, چوٿون]
ٽيئڙ تپ، جيڪو واري سان هر ٽئين ڏينهن ٿئي. چوٿئڙتپ. ڏسو: Oralana.

quickening.
پنجين مهيني ڳيوراڙيءَ جي پيٽ ۾ ٻار جو چرڻ.

quiescent (ڪُوِي ايسينٽ)
[L. quiescere, ماٺ ٿيڻ]
مرض خاص ڪري چامائو بيماريءَ جو علاج هيٺ ٺاپرجڻ.

quinsy (ڪُونزِي)
ڪليءَ جو ڳڙ، ڪوئلي، ڪنٺ مالا، ڪلي سوڄ.

◆

R

rabies (رئبيز)
[L. چرياڻي] (Hydrophobia)
چتڪتائي، هُڙڪائي.

racemose (رسي موس)
[L. racemes, چُڳا]
چُڳي شڪليا.

radical (ريڊي ڪل)
[L. radix, مول، پاڙ]
پاڙ بابت، پاڙائتو، پاڙائئون.

radio-active (ريڊيو ائڪٽِو)
ڪرڻا ڪيندڙ ڌاتو، جهڙو ريڊيم ۽ يورينيم وغيره.

radiobiology (ريڊيوبايالاجي)
[L. radius, ڪرڻو]
جيئري ماس تي ڪرڻن جو اثر.

radiocorpal (ريڊيو ڪارپل)
ٻانهن جي آڱوٺي پاسي واري نري ۽ ترِي جي هڏڙين بابت.

radiograph (ريڊيو گراف)
[L. radius, ڪرڻو; G. graphein, رڪڻ]
عڪسي مورت، ايڪس ريز وارو فوٽو.

radio-isotope (ريڊيو آءِ سوٽوپ)
[G. isos, برابر; topos, جاءِ]
عنصر جنهن جو پرماڻي عدد ته ٻئي عنصر جيان ساڳيو هجي پر پرماڻي وزن مختلف هجي. ڪرڻيو گڏجائو.

radiology (ريڊيالاجي)
ايڪس ري يا عڪسي مورت وسيلي مرض سڃاڻڻ جو اڀياس، ڪرڻي مورت ڄاڻ.

radio sensitive (ر. سين سِٽِو)
ايڪس ڪرڻن کان متاثر.

radiotherapy (ر. ٿيراپي)
ايڪس يا ڪن ٻين ڪرڻن وسيلي مرض جو علاج، ڪرڻائي علاج.

radio-ulnar (ر. النر)
ٻانهن جي ٻنهي هڏائين نرين بابت.

radium (ريڊيم)
ڪرڻا ڪيندڙ عنصر جيڪو ڪرڻائي علاج ۾ ڪم ايندو آهي. ريڊيم.

radius (رئڊيس) [L.]
ٻانهن جي آڱوٺي پاسي واري هڏي يا نري. آڱوٺي.

rale (رال) [F.]
ڦڦڙن مان هڪ چُرمر جهڙو آواز جيڪو تپاس دوران ٻڌجڻ ۾ ايندو آهي. چُرمر آواز.

ramus (رئمس) [L.]
شاخ، ڏاري، هڏي جو ڏگهيريل حصو.

ranula (رينيُولا)
[L. ڏيڏر]
ڄڀ هيٺان، ڳوٽري مثل ڳوڙهي. ڏيڏري ڳوڙهي.

پيٽ جي شريانن جي سيٽجڻ جي بار بار حملن سبب آڱرين ۾ پيلاڻ يا ڪار نيراڻ پيدا ٿيندي آهي، جنهن جو نتيجو اڱاري آهي.

reaction (ري ايڪشن)
رد عمل، عمل جو جواب. 1. ڪنهن چونگر يا چرچ جي ورندي، 2. تيزابي يا کارو ڪيميائي رد عمل.
Allergic. R.: الرجيائي رد عمل ڪنهن مادي يا پروٽين لاءِ بت جو جوابي الرجيائي عمل، جهڙوڪ ڇاپاڪو، سهڪو وغيره.

reagent (ري ائجنٽ)
مادو جنهن ۾ ڪيميائي عمل پيدا ڪرڻ جي اهليت هجي. ريجنٽ.

regain (ري ايجن)
الرجيائي رد عمل سان تعقل رکندڙ بچاءُ جسمڙو (antibody). ريڳن.

rebore
بند نليءَ جو ٻيهر کُلڻ.

recalcitrant (ري ڪئلسي ٽرنٽ)
[L. re, ٻيهر; calcitrare, گڏي جو جواب گڏو]
مرض جيڪو علاج جي باوجود ٺيڪ نہ ٿئي. نود مرض، بي ڇيو.

recall (ري ڪال)
ياد ڪرڻ جو عمل، ڌيان، هنداڻ ۽ ٻيهر ياد ڪرڻ تي مشتمل، ٻيهر ياد آڻڻ يا ڪرڻ.

raphe (ريفي)
[G. rhaphe,]
ڇپ جي پنيري، پاسي ڏگهو وچون سنڌو.

rarefaction (ريئري فيڪشن)
[L. rarefacere, ڇڊو ڪرڻ]
ڪنهن شيءِ مثلاً هڏي جي گهاٽائي جو ڇڊو ٿيڻ، ڇڊائجڻ.

rash (ريش)
داڻا، ڏٻڙ، چمڙي جو يا ڇامائو داڻو، ٻُٺار، ٻُرٻُر، ترِ ترِ.
Nettle R.: داڻ داڻ ڇاپاڪو، چمڙي جو ڏٻڙ ڏٻڙ هئڻ.

rat-bite fever
ڪارڻ جيوڙي Spirillum يا streptobacillus جو بخار، ڪئي جي چڪ وارو بخار.

rationalization (ريشنلاءِ زئشن)
[L. rationalis, عقلي، منطقي]
هڪ عقلي يا استدلالي عمل جنهن وسيلي ڪو شخص پنهنجي ورتاءَ لاءِ ڪو لاشعوري بهانو پيش ڪندو آهي، جيڪو هن ۽ ٻين لاءِ سچ بدران قبول ڪرڻ جوڳو هوندو آهي. اهو بهانو يا عذر پاڻ کي دوکي ڏيڻ لاءِ نہ رڳو قبوليت جوڳو هوندو ۽ هو پاڻ کي درست سمجهندو آهي. دليلائپ.

Raynauds disease (رئنوڊ ڊزيز)
رئنوڊ جو مرض، جنهن ۾ آڱرين ۽

recannulation (ري ڪينيولئشن)
پيهر ياد ڪرڻ تي مشتمل آهي
پيهر ياد آڻڻ يا ڪرڻ.

receptaculum (ري سيپٽي ڪِيُولَم)
[L. ڪوٺاري]
ڪوٺاري جيڪا ڪنو ڪندڙ هجي.
ڪوٺارڙي.

receptor (ري سيپٽر)
[L. recipere, قبولڻ، وصولڻ]
حسي يا وصولي تنتن جو ڇيڙو، جيڪو ڇُرڇ يا احساس کي وصولي اڳتي يعني مرڪز ڏانهن موڪليندو آهي. وصوليو.

recessive (ري سيسو)
[L. recenio, پوٺتي هٽيل]
غائب يا گم ٿيل، غائبيو.
R. Trait: جينيات ۾ غائب ٿيل يا لڪل لاڙو.

recipient
وصول ڪندڙ يا وٺندڙ، وصولي.
ڏسو: blood group، ضد: donar.

Recklinghousens disease (ريڪلن گهازن)
ٻن بيمارين جو نالو: Osteitis firbrossa cystica: ڪنٺ غدود جي تڪائي سبب هڏي مان ڪيلشيم گهٽجي ويندو آهي ۽ ان ۾ ڳوٿرين جهڙا خال پيدا ٿي ويندا آهن. 2. multiple neurofibromatosis: هڪ چامائو بيماري جنهن سبب ساديون نڊيون وڏيون ڳوڙهيون هونديون آهن.

recrudescence (ري ڪروڊي سينس)
پيهر علامتون ظاهر ٿيڻ.

rectal prolapse (ريڪٽل پروليپس) [L.]
پَچو، مقعد جو ٻاهر نڪرڻ.

rectocele (ريڪٽو سِيل)
[L. rectus, سڌو وڏو آنڊو]
اندر ئي اندر سڌي وڏي آنڊي جي ڇڻ.

rectoscope (ريڪٽو اسڪوپ)
سڌي وڏ آنڊي تپاسڻ جو اوزار.

rectum (ريڪٽم)
وڏي آنڊي جو مقعد وٽ آخري ڇيڙو، سڌو وڏ آنڊو. سُفرو.

recumbent (ري ڪم بينٽ)
[L. recumbere, ليٽڻ]
ليٽڻ يا سڌو سنئون سمهڻ. ڏسو: postion, posture.

reflex (ري فليڪس)
[L. reflexus, پوئتي مڙيل]
موٽ ڪاڏل يا پوئتي اڇلايل، پوئين موٽ
R. Action: پوئين موٽ وارو عمل، ڪنهن ڇُرڇ لاءِ ماس اٿت جو بي اختيار حرڪتي يا رطوبتي جوابي عمل جهڙوڪ ڇڪ، اک ڇنڀ يا ڪنگهه.
conditioned R.: عادتي پنتي موٽ ورجاءِ يا بار بار عمل سبب پرايل جوابي عمل.

Jorneal R.: اک جي سگي پردي ڇهڻ سان اک ڇنڀڻ جو رد عمل.

refraction (ري فريڪشن)
ڪنهن وسيلي (medium) وچان لنگهندڙ روشني جو مڙڻ، موڙ.

refractory (ري فريڪٽري)
علاج باوجود مرض جي ڇُٽڻ ڪان نابري، نٽر، نود، هوڏي، سرڪش باغي.
ڏسو: recalcitrant.

refrigeration (ري فرجرئشن)
[L. refrigerare, ٺارڻ ،ڳِگَڻ]
بت جي ڪنهن حصي کي ايترو ٺاري يا ڳِگائي ڇڏجي جو ان کي سن ڪرڻ سبب ان جي وڍ ڪٽ ڪري سگهجي. ڳِگائجڻ.
ڏسو: cryogenesis, hibernation, hypothermia.

regeneration (ري جنرئشن)
[L. regenrare, ٻيهر ڄمڻ]
ماس اٽت جو نئين سر ڄاوڻ، نئون جنم، نئين ڄاوڻ.

regression (ري گري شن)
[L. regressio, پوئتي موٽڻ، موٽ]
نفسياتي اصطلاح ۾ ٻاراڻي وهيءَ ۾ سياءَ ڏانهن موٽ يا پلٽو. اهو پيري ۾ ٿيندو آهي جو پيرسن ماڻهو جو مزاج ٻاراڻو ٿي ويندو آهي. موٽ، پلٽو.

regurgitation (ري گرجي ٽئشن)
[L. gurgitare, ٻوڏ ڪرڻ، ٻوڙڻ]
ڪاڌي جو معدي ڪان وات ڏانهن موٽ ڪائڻ، اُبتاڙ، اُبتو، اُبتائي.

rejuvenation
نئين سر جواني ڪايا ڪلپ، ڪايا پلٽ، نئون شباب.

relapsing fever
بوريليا نالي جيوڙن جي جس ڪارڻ جونءِ يا چچڙ وسيلي پيدا ٿيل، اُٿليو بخار.

relapse (ري لئپس)
بيماري جي موٽ يا اُٿل، اُٿڙ.

relaxant (ري ليڪسَنٽ)
[L. laxon, ڍرو ڪرڻ]
ڍرو ڪندڙ، چِڪ گهٽائيندڙ، ڍرائڪ. ڏسو: muscle therapy.

remission (ريمي شن)
[L. remissio, پوئتي موڪلڻ]
مرض يا ڪنهن بخار ۾ گهٽتائي اچڻ، ڇجڻ، ڇجائي.

remittent (ري مٽنٽ)
مرض يا تپ جو وٽي سان بعضي گهٽجڻ ته بعضي وڌجڻ، گهٽي واڌي.

ren (رين) [L.] ٻُڪي، گُردو، گُڙدو.

renal (رينل) [L. renalis, ٻُڪي بابت]
گُڙديو، ٻُڪائون، گردائون.

rennin (ري نين)
ٻڪي جي جوڙي جي هارموني رس، رينين. ڏسو: angiotensin, aldosterone.

rennin (ري نين)
معدي جي رس جو کير جمائيندڙ خميرو جيڪو caseinogen کي casein ۾ بدلائيندو آهي. رينن.

repression (ري پريشن)
[L. repressum, دٻائي پوئتي ڪرڻ]
ڏکوئيندڙ ۽ ناجائز خيالن، امنگن ۽ محسوسات کي دٻائي لاشعور ۾ ڌڪي پوئتي ڪرڻ، دٻائپ.

resection (ري سيڪشن)
[L. resecare, ڪپي ڌارڪ]
وڍ ڪٽ وسيلي انگ جي ڪا شيء ڪپي ڌار ڪرڻ، ڪپائي.

residual (ري زي ڊيُوئل)
[L. residuus, باقي بچيل]
باقي بچيل، پاڇت.

resistance (ري زِس ٽِنس)
[L. resistere, روڪڻ]
روڪڻ يا جهلڻ جي طاقت، روڪ، جهل. 1. نفسيات: لاشعوري دٻايل خيالن کي شعور اندر موٽڻ کان روڪ، 2. جيوڙائپ کان بچڻ لاءِ بدن جي روڪ واري طاقت.

resolution (ريزو لوشن)
[L. resolvere, ڇڊو ٿيڻ]
سوڄ جو هلڪو يا ڇڊو ٿيڻ يا جهڪو ٿيڻ ته جيئن اڳ جيان نارمل ڏانهن موٽ ٿئي. مرض جهڪائي.

resonance (ريزوننس)
[L. resonare, گونجڻ]
سيني ٺپاسٽي وسيلي ڦڦڙ يا هوا نلي (trachea) جي گونج ٻڌڻ، گونج، پڙاڏو.

resorption (ري سارپشن)
[L. ersorbere, جذبڪ، چوسڻ]
ٻيهر چوسڻ يا جذب ڪرڻ، ٻيهر چوسائي، جيئن پڳ جو پوٽيندو، کير جي ڏندن جون پاڙون ۽ ڳوڙهي مان رت چوسجي ويندي آهي.

respiration (ريس پائريشن)
[L. respirare, ساهه کڻڻ]
ساهه کڻڻ ۽ ڪيڻ جو عمل.
Andonumal R.: پيٽ جي مشڪن وسيلي ساهه کڻڻ.

respirator (ريسپائيرئٽر)
[L. resipirare, ٻيهر ساهه کڻڻ]
1. نڪ ۽ وات مٿان ٻوٿاڙو جيڪو ساهه کڻندڙ هوا کي پاڪ صاف ڪندو آهي. 2. ساهه کڻائڻ جي ڪل، هٿرادو ساهه کڻائيتو يا ڦڦڙ.

resuscitate (ري سَسِي ٽيٽ)
[L. resuscitare, جيارڻ]
ڪنهن صدمي جي ستيل يا ڊٺل شخص کي جيارڻ يا سامت ۾ آڻڻ.

retardation (رٽارڊيشن)
جسماني يا ذهني اوسر ۾، روڪ، دير يا سيڙائپ.

Mental R.: ذهني يا دماغي سيڙائپ.
Physical R.: طبعي يا بدني سيڙائپ.

retching (ريچنگ)
آٽ، آٽڙو، اوڪارا، اُبڙڪا، اُبٽا، ابڪارو، اُبٽو، اوبٽ.

retention (ري ٽينشن)
[L. retinere, جهلي بيهڻ]
1. ذهن ۾ حقيقتن کي روڪي رکڻ.
2. فضلي وارين رطوبتن يا ڪرفتي جو رڪجي گڏ ٿيڻ.
R. of Urine: پيشاب روڪ، پيشاب جهل، پيشاب بند ٿيڻ.

reticular (ريٽي ڪِيُولر)
[L. reticulum, ننڍي ڄار]
ڄارائون، ڄار جيان.

reticulocyte (ريٽي ڪيُولوسائٽ)
تازو رتوٽو ڳاڙهو جيوڙو، جنهن ۾ اڃا وچڙئي جا اهڃاڻ هجن، ڄار گهرڙو.

reticulocytoma
ڏسو: Ewings tumour.

reticulocytosis (ريٽي ڪيُولو ساءِ ٽوسِس)
مِک ۾ خرابي سبب رت اندر ڄار گهرڙن جي گهڻ، ڄار گهرڙي گهڻائي.

reticulo-endothelial system (ريٽي ڪيُولو. اينڊو ٿي لِيل)
اندريون ڄار سرشتو، مکُ، تِلي، جيري، لمف غدودن منجهه اهڙا گهرڙا جيڪي جيوڙن ۽ بين ڌارين جزن کي مچين جيان پنهنجي ڄار ۾ جهٽي ونندا آهن.

reticulosis (ريٽي ڪيُولوسِس)
لمف غدودن يا اندرين ڄار سرشتي جي خرابي ۽ سرطان سبب ڄار گهرڙن جي گهڻ، ڄارائپ.

retina (ريٽي نا)
[L. rete, ڄار]
اک جي دوڏي جو اندريون ۽ آخري پردو، جيڪو 8 تهن تي مشتمل آهي، جنهن تي آرسي مثل ڏٺل شيءِ جو عڪس نهندو آهي. اکيارسي (اک +آرسي) پردو.

retinitis
اکيارسي پردي جي سوڄ.
R. Pigmentosa: هڪ خانداني ڍهندڙ بيماري، جيڪا وڏي انڌائپ پيدا ڪندي آهي.

retinoblastoma (ريٽي نو بلاسٽوما)
اکيارسي پردي جو موتمار سرطاني ڳوڙهو جيڪو رڳو ٻارڙن ۾ ٿيندو آهي.

retrobulbar (ريٽرو بلبر)
[L. retro, پويان; bulbus, ڳنڍ]
اک جي دوڏي پويان.

retroflexion (ريٽرو فليڪشن)
پوئتي مُڙڻ. ڏسو ضد: anteflexion.

retrograde (ريٽرو گريڊ)
[L. retrograde, پوئتي وڃڻ]
پوئتي وڃڻ، پوياري موٽ.

retrogression (ريٽرو گريشن)
پوئتي موٽ. ڏسو: regression.

retroversion (ريٽرو ورشن)
[G. Vertere, مڙڻ، ورڻ]
پوئتي ورڻ، پوئتي ور.
R. of Uterus: رحم جو پوئتي ورڻ.

rhagades (ريگ ڊيز)
[G. rhagas, چير، ڦوٽ، ڏر]
ناسن يا واڇن کان نڪرندڙ ڏر نموني ڦٽن جا نشان، اها پيدائشي آتشڪ جي پڪي نشاني آهي. آتشڪي واڇائتا چٽا.

rhesus factor
ڏسو: blood groups.

rheum (رُوم)
ليس، اک جي چيپي.

rheumatic (رُوميٽڪ)
[G. rheumatikos, ڳاڙي ورتل]
وائي سور بابت، وائيءَ سوريو.
ڏسو: chorea.

rheumatism (رومي ٽِزم)
[G. rheumatismus, ڳڙندڙ شيءِ]
بيمارين جي هڪ ٽوليءَ بابت، جنهن ۾ وائي سور واريون مختلف بيماريون شامل آهن. وائي سُور، بادي سُور، وائي بادي.

rheumatoid (رومي ٽوائڊ)
وائي سور جيان، وائي سورائتو.
R. Arthritis: وائي سور سنڌائتي سوج، نامعلوم ڪارڻ واري ننڍين سنڌن جي سوج.
ڏسو: Stills Disease.

rheumatology (رومي ٽالاجي)
وائي سور بيمارين جو اڀياس، وائي سور ڄاڻ.

rhinitis (راءِ ناءِ ٽِس)
[G. rhis, نڪ]
نڪ جي اندرين ليس پردي جي سوج، ليس زڪام.

rhinology (رائنالاجي)
نڪ جي مرضن جو اڀياس، نڪ مرض ڄاڻ.

rhinophyma (رائنو فائما)
[G. phyma, ڳوڙهي]
نڪ جي بوند واري ڄاماٿو ڳوڙهي.

rhinorrhoea (رائناريا)
نڪ مان ڳاڙو، نڪليس.

rhinosporidosis (رائنو اسپوري ڊوسِس)
نڪ (ڪنن، اکين، ساهه نڙي) جي ليس استر جي سينورائپ.

Rhinosporidium (رائنو اسپوري ڊِيَم)
[G. spora, ٻج]
سينور جي هڪ جنس.

rhinovirus (رائنو وائرس)
50 کن مختلف وائرسن جو ٽولو، جيڪي ليس زڪام پيدا ڪندا آهن.

rhodopsin (روپ ڊاپ سِن)
[G. rhudon, گلاب; opsis, ديد]

اکيارسي پردي جي لنين (rods) ۾ ديد جو واڱڻائي رنگو مادو.

rhomboid (رام بوائڊ)
[G. rhomos, جادوئي چڪرو]
اِينٽ شِڪليو.

rhonchus (رانڪس)
[G. rhogchos, دمڪشي]
ساهہ نلين ۾ توتر سبب هوا لنگهڻ مهل زون زون جو آواز پيدا ٿيندو آهي، جيڪو سينيءَ جي تپاس وسيلي ٻڌي سگهبو آهي. ڏسو: sibilus.

riboflavin (رائبو فلئوين)
وٽامن [B] ڪامپليڪس گهراڻي جي ڀاتي وٽامن.

ribonucleic acid (R. N. A.)
ڏسو: deoxyribonucleic acid.

ribs (ربس)
پاسريون، پاسري، پاساري، پاسراٽي.

rice- hater stool
چانورن جي پيچي جهڙا دست. (ڪالرا يا هيضو).

rickets (رِڪيٽس)
ڪيلشيم ۽ وٽامن [D] جي کوٽ سبب هڏين جي هڪ ٻاراڻي بيماري، جيڪا ڪنگيءَ جيان نظر ايندي آهي.

Riokettsia (رِڪيٽ شِيا)
جيوڙن جو هڪ ڪِرم قبيلو، جيڪي جيوڙن کان ننڍا ۽ وائرسن کان وڏا ٿيندا آهن. اهي typhug وارا بخار پيدا ڪندا آهن.

rickety rosary
پاسرين داڻا، رڪيٽس جي بيماري ۾ پاسرين جي هڏن جي پڪي ۽ ڪچي ميلاپ وٽ هڏاون داڻا.

rigor (رائگر)
تپ سان گڏ اوچتو سيءُ، بعضي سخت ٽڙڪٽي يا رڦٽي، سيءُ سياٽو.
Rigor mortis: لاش جو آڪڙجڻ، موتائين آڪيڙ.

Ringers solution
رنگر جو ڳارو: هڪ برابر داٻ وارو ڳارو جيڪو پوٽاشيم ۽ ڪيلشيم جي ڪلورائڊ لوڻن جو مرڪب آهي.

ringworm
ڏڍُ، جيڪا بدن تي گول ٽڪيون ٺاهيندي آهي. گنٺ. ڏسو: mycosis, binea.

risus sardonicus (راءِ سس سار ڊانِيڪس)
ٽئنيس ۾ سيٽجڻ سبب مُشڪ، سيٽيل مُشڪ، پشاچڪي مُشڪ.

R. N. A. رائبو نيوڪلڪ ائسڊ

Romberg Sign
رومبرگ نشاني: جڏهن اکيون ٻوٽي پير ملائبا تہ مريض بيهڻ کان لاچار ٿي پوندو ۽ لڏندو لمندو.

rosacea (روزئشِيا)
منهن تي موهيڙن جهڙا داڻا، خاص طور ماهواري بند ٿيڻ واري چمار ۾ ٿيندي آهي.

roseola (روزِيولا)
ٻئي درجي واري آتشڪ ۾، ساري

بت تي سواءِ منهن ۽ هٿن جي گلابي هلڪا دبڪ. دبڪ آتشڪي دبڪ. گلابي هلڪا هلڪا دبڪ دبڪ.

rot (راٽ)

رِجهه، ڳار.

Foot R. (tinea pedis): پيرن جي وٿي ۾ رجهه.

roughage (رفئج)

ٻاجي جي تاندورن ۽ سيلُولوس تي مشتمل کاڌو جيڪو قبضي ٿيڻ نه ڏيندو آهي. ڪڙبڙ خوراڪ.

rouleaux (رولو) [P.]

سڪن جيان ڳاڙهه جزن جي هڪبئي مٿان گول ڏگهي ترتيب.

round worm

ڏسو: Ascarides.

rube facient (روبي فئنشنٽ)

[L. rubefacere, ڳاڙهو يا لال ڪرڻ]

پوسرائينڊڙ دوائون جيڪي چمڙي کي لڳائڻ سان رت جو دورو وڌائي ان کي ڳاڙهو ڪنديون آهن. ڳاڙهائڪ دوائون.

rubella (رُوبيلا)

[L. rubellus, ڳاڙهسرو] (German measles)

هڪ ارڙيءَ جهڙي وائرسي بيماري، روبيلا، جرمن ارڙي.

rugae (روجي) [L.]

گهُنج گهُنج. جيئن اوجهڙيءَ جو اندريون حصو.

rupture (رپ چيور)

[L. ruptara, اُڏيڙ]

اُڏيڙ ڦاٽ، ٽڙڪڻ، ادڙڻ، چِن.

◆

S

Sabin Vaccine (سيبن ويڪسين)
پوليو لاءِ وات جي ڦڙن وارا ٻن جيئرن وائرسن جا ٽڪا، سيبن ويڪسين.

Sac (سيڪ)
[L. saccus, پورو]
ننڍي ٿيلهي يا ڳوٿري، ٿيلي، ڦونڊي، پونڊي، ڦوهٽي.

Saccharin (سيڪرن)
سيڪرين، تمام مٺي ڪيميائي کنڊ.

saccharides (سيڪرائڊز)
هڪ اٿيا مناڻ. ڏسو: di or polysaccharides.

Sacchoramyces (سيڪرو ماءِ سِز)
خمير جي هڪ جنس.

Saccharose (سيڪروس)
ڪمند جي کنڊ، سڪروس، عام کنڊ جيڪا استعمال ۾ ايندي آهي.

saccule (سيڪيُول)
[L. sacculus, ننڍي ڳوٿري]
1. پتڪڙي ڳوٿري، 2. ڪن جي اندرين حصي جي لنگهه جو هينيون حصو، ڪن ڳوٿري.

sacrococcygeal (سيڪر ڪاڪسي جيل)
[L. sicer, مقدس; G. kokkyx, ڪوئل]
پاڇاٽي ۽ دمچي هڏين بابت.

sacro-iliac (سيڪرو اِلييڪ)
[L. ilium, ڪُڪ]
پاڇاٽي ۽ ڪُڪاٽي هڏين بابت.

Sacrum (سيڪرم)
[L. sacer, پوتر، مقدس]
ٻني جي ڪنڊي جي ڇيهه تي ڀچاڙي وارو هڏو. اهو ٽڪنڊو شڪل وارو هڏو پنجن ڳنڍيل ريڙهه جي هڏين جو ٺهيل آهي ۽ ٻنهي پاسي ڊونگريءَ سان سنڌ (sacro-illiac) ٺاهيندو آهي. پاڇاٽو، ڊِبَرِ، ڏسو ڪوڙ coccyx.

saddlenose
نڪ جي ويٺل بيني. هني جيان نڪ، هنو نڪ.

sadism (سادِزم)
ٻئي ماڻهوءَ يا جنسي پارٽنر کي اذيت ڏيڻ، تشدد ڪرڻ ۽ ذليل ڪرڻ مان مزو ماڻڻ. ساديت. ڏسو ضد: masochism.

sagittal (سيجِٽل)
[L. sagitta, تير]
تير شڪليو، اڳ ۽ پوءِ جي وچ ۾ سڌو مٿيرو ليڪو، آرپار سڌو مٿيرو آمهون سامهون ليڪو.
S. Suture: کوپڙيءَ مٿان ٻن پاسي وارين (parietal) هڏين جي وچ ۾ ڳنڍيل سنڌ جو سنڌو، تير سنڌو.

saline (سٿلائن)
[L. sal, لوڻ]

پاڻيءَ ۾ لوڻ جو ڳار، لوڻيو پاڻي.

Normal or physiological S.: بروبر سيمي داب (osmotic pressure) وارو 0.9 في سيڪڙو ڳار.

ڏسو: hypertonic, hypotonic, isotonic.

saliva (سيلائِوا) [L.]

پڪ جي غدودن جي رطوبت، ٿُڪ، پڪ، ڦيٽي، لُعاب.

salivary (سيلي وري)

پڪ بابت، پڪائون.

S. Calculus: پڪائين پٿري، پڪ نليءَ اندر پٿري.

S. Gland: پڪ غدود جيڪي پڪ خارج ڪندا آهن.

salivation (سيلي وئشن)

[L. salibre, پڪ ڪيڻ، ٿُڪڻ]

گهڻي پڪ نڪرڻ، پڪائي، پڪ وهڪائي.

Salk vaccine (سالڪ ويڪسين)

[مُئل]

سُئي وسيلي پوليو لاءِ جيوڙن وارا ٽُڪا، سالڪ ويڪسين.

salmonella (سيل مونيلا)

جيوڙاتي جنس، گرام [-] لڪڻ شڪليا، مدي جي تپ جو ڪارڻ جيوڙو sityphi.

salpingitis (سيل پنجاءِ ٽِس)

[G. salpigx, توتارو]

بيضي نلين جي سوڄ. ڏسو: hydrosalpinx, pyosalpinx.

salpingogram (سيل پنجو گرام)

بيضي نلين جي عڪسي مورت.

salpinx (سيل پنڪس)

نلي يا نالي.

salve (ساو)

ملم، مرهم.

sanatorum صحت گهر.

sandfly (Phlebotomus)

واريءَ جي مک يا ڪُتِ جيڪا وارياسو تپ پيدا ڪندي آهي ۽ ڪارو آزار مرض منتقل ڪندي آهي.

sanguine

دموي يا رتوڻو مزاج، ڏسو: humour.

sanguineous (سين گُوي پنس)

[L. sanguis, رت]

رتوڻو.

saphenous (سفي نس)

ٽنگ جون ٻه جوڙيدار نسون ۽ ٻه تنتون.

saponification (سيپوني فِڪيشن)

[L. sapo, صابڻ]

گجيءَ ۾ بدلجڻ، گجائي عمل.

sapraemia (سيپ ريمِيا)

[G. sapros, رذل]

رت ۾ ڦرندڙ جيوڙن جي زهر خلاف بت جو عام رد عمل، رڌ رتوڻائي.

saprophytes (سيپروفائٽ)

ڍونڍ ڪائو جيوڙا.

sarcina (سارسِينا)
ٽيڪ جيوڙا جيڪي سدائين ڊاري واري جهڳٽي جي شڪل ۾ هوندا آهن.

sarcoid (سارڪوائڊ)
[G. sarkocides, ماس جهڙو]
چمڙي ڦڦڙن يا ٻين انگن ۾ اهي زخم جيڪي اڏاوت ۾ سلهه جي ننڍ ڳوڙهين جهڙا لڳندا آهن. ماسائتو.

sarcoidosis (سارڪوائڊوسِس)
هڪ داڻيدار بيماري جيڪا سلهه جيان لڳندي آهي ان جو ڪارڻ اڻ ڄاتل آهي. متاثر انگ چمڙي لمف غدود يا هٿن جون هڏيون هونديون آهن. ماسائين. ڏسو: lupus.

sarcolema (سارڪولِيميا)
[G. sarx, ماس; lemma, ٿُهه]
مشڪ جي تاندوري جو ٻاهريون پوش، مشڪ پوش.

sarcoma (سارڪوما)
[G. sarcoma, وڌيل ماس]
ڳانڍائو ماس، اڻت جو موتمار سرطاني ڳوڙهو، سارڪوما.

Sarcoptes scabiei (سارڪاپٽيز اِسڪي بِياءِ)
وچڙندڙ خارس (scabies) جي جَمَر چچڙي. چمر جونءِ. ڏسو: scabies.

sartorius (سارٽوريَس)
ٽنگ جي هڪ ڊگهي مُشڪ، ٽنگي مشڪ.

scab
ڪليل ڦٽ مٿان سڪل چلڙ يا چوڏي، ڪڙي، کُرنڊ. ڏسو: crust.

scabies (اِسڪي بيز)
وچڙندڙ خارس جيڪا هڪ چمر چچڙي ڪارڻ پيدا ٿيندي آهي. ڏسو: sarcoptes scabiei.

scald (اِسڪالڊ)
آلي گرمي جهڙو ڪوسي پاڻي سبب سڙيل ڦٽ، ڪڙهيل ڦٽ. ڏسو: burn.

scales (اِسڪيل)
چمر تي سڪل چِلڙُ يا چِلٽو. چِلَ. چِلَرُ. ڪَلَرُ. Also squamae.

scalp (اِسڪيلپ)
مٿي جي چوٽيءَ واري چمڙي، چوٽ چمڙي.

scalpel (اِسڪيلپل)
آپريشن لاءِ تکو چاقو يا ڪپ.

scaphoid (اِسڪي فوائڊ)
[G. skaphe, ٻيڙي]
ڪرائي ۽ مُري وٽ ٻيڙي جي شڪل واري هڏڙي. ٻيڙاٽڙي.

scapula (اسڪي پيُولا) [L.]
ڪلهي پويان ڦٽي وارو چپٽرو هڏو. ڦٽي، ڦٽوٽو، ڦٽيئو. هنجي، هنجهي، هَهو.

scar (اِسڪار) (cicatrix)
ڇُٽيل ڦٽ جو نشان، چِٽ، چٽڪو، چُٽو. ڏسو: keloid.

scarf-skin (epidermis)
چمڙيءَ جو ٻاهريون تهه يا پوش، چَمَ چادري.

scarlatina (اسڪيرلي ٽِينا) (carlet fever)
ڳاڙهو يا لال بخار، ڪارڻ جيوڙو. Haemolytic streptococcus.

Schistosoma (اِسڪِسٽوسوما)
trematode ڪينئن جو قسم.

schistosomiasis (Bilharziasis)
[G. schistos, چير; sona, بت]
گندي پاڻي مان هڪ ڪينئون چمڙي چيري داخل ٿي رت مُتائي پيدا ڪندو آهي.

schizophrenia (اسڪيزو فرينيا)
[G. schizein, چيرڻ; phren, ذهن]
شخصيت ۾ ڏر يا ڦوٽ پوڻ، شخصي ڦوٽ، مريض جي شخصيت جهڙوڪ ٽڙڪيل هوندي آهي جنهن ۾ ڪيس عجيب ۽ اجايا وهم گمان ٿيندا آهن. شخصي ڏر يا ڦوٽ.

schonleins disease
نوجوانن جي الرجيائي پرپيورا، شنلائن جو مرض. ڏسو: purpuria.

schhann, cheathof (neurlemma)
تنت جو ٻاهريون پوش، شواني تنت پوش.

sciatica (سائِياٽِيڪا)
[G. ischion, ڍڏ جو سنڌ]
ٻنيڻ ڪان وٺي پير تائين ٽنگ جي ٿلهي ڏڏ تنت (sciatic nerve) جي مٿان داٻ سبب سُور، عرق جو سور، عرق النساء.

scirrhous (اِسڪي رس)
[G. skiros, سخت]
سخت، ڏاڍو، ڏاڍ ڳوڙهي جيان.

scirrhus (اِسڪي رس)
ڏاڍ ڳوڙهو، موتمار سرطان، ڏاڍ ڳوڙهو.

scissor leg deformity
ٽنگون قينچي جي ڦرن جيان آرپار هٽڻ وارو عيب.

sclera (اِسڪليرا)
[G. skleros, سخت]
اک جي ڪاري ٽڪي جي چوڌاري اڇاڻ جيڪو اک جي دوڏي جي چوڌاري اڇو تاندوري پوش آهي. اڇاڪيو (اڇو + اک).

sclerema (اسڪلي ريما)

scleroderma (اسڪليروڊرما)

scleroedema (اسڪليري ڊيما)
چمڙيءَ جو سخت هجڻ، چم سختائي.

scleritis (اسڪلي رائٽس)
اڇاڪئي جي سوڄ.

scleroderma
هن مرض ۾ چمڙي سڄي سخت ٿي ڳري عيب پيدا ڪري ڦٽ ڦٽ ٿي ويندي آهي. ان ڪري منهن ٿي جهڙو ڪاٺ جو نقاب پاتل هجي

آگريون وري نہ سگهنديون آهن. ڏاڍ چمڙائي. ڏسو: collagen, dermato myosites.

scleroma (اسڪلي روما)
[G. sklerosis, سخت هجڻ]
ڪنهن اُٽت جي تاندوري سخت يا ڏاڍو ٿيڻ، ڏاڍ ڳوڙهو.

sclerosis (اِسڪليروسِس) [G.]
اُٽت جو سخت هجڻ يا ڏاڍائي، ڏاڍائپ.
multiple S.: بيماري جنهن ۾ مغز مغزي ڏوري ۽ ديد جي تنتن ۾ پيچ داهہ ٿيڻ ڪانپوءِ چمڙي سخت ٿيڻ لڳندي آهي جتي جتي اها حالت هوندي اتي اهڙي تڪليف شروع ٿي ويندي آهي.

scolex (اِسڪوليڪس) [L.]
ڦيٽ ڪينئڻ (tape worm) جي مُنڍي جيڪا ڪينئون آنڊي جي پيٽ سان ڦاسائيندو آهي.

scoliosis (اسڪوليوسس) [G.]
پٺيءَ جي ڪنڊي جو پاسيرو، وَرُ.
ڏسو: kyphosis, lordosis.

scorbutic (اسڪاربيُوٽِڪ)
اسڪروي (scurvy) جو، پراڻو نالو، اڦربوطلاء). ڏسو: scurvy.

scotoma (اِسڪاٽوما)
[G. skotos, اونداهي]
ديد جو انڌو دٻڪ.

scotopic vision
جهڪي روشني ۾ چڱي طرح ڏسڻ جي اهليت.

scrofula (اِسڪرافِيُولا)
هڏن يا لمف غدودن جي سلهہ، خنازير، ٻيرڙا. Cervical T. B. lymphadenitis.

scrofuloderma (اِسڪرافيُولو ڊرما)
هڏن يا لمف غدودن جي سلهہ اندر چمڙيءَ جو ٽنگ ٽنگ ٿيڻ ۽ ان مان گند وهڻ. چچامائو سلهہ ٽنگ.

scrotum (اِسڪروٽم) [L.]
آنورن يا خصين جي ڳوٿري، پيلو.
ڏسو: scrumpox, Impetigo contagiosa.

scruf (dandruff)
ٻڦو، چانهين، مٿي جي خشڪي.

scurvy (اِسڪروي)
وٽامن [C] جي کوٽ سبب مهارن مان رت وهڻ، وارن جي پاڙن چوڌاري رت وهڪ جا دٻڪ دٻڪ.

scybala (سِبَلا)
[G. skybalon, ڇيڻو]
ڪاڪوس وارو ليندو، پولو.

sebaceous (سي بئشِ) [L. sebaceous, چربيءَ جي ميڻ بتي]
سٿپ يا چربيءَ بابت.
S. Gland: چامائو سٿپ غدود جن مان سٿپ پيو رجندو آهي.
s. cyst (wen): چامائو سٿپ ڳوٿري.

seborrhoea (سيبوريا)
سٿپ غدودن جي رجڻ جي ڪري

متي منهن ۽ سيني جي تاکي واري چمڙيءَ سٽپي سٽپي هوندي آهي، سٽپ ريجو.

sebum (سِيبم) [L.]

سٽپ غدودن جو ڪڍيل سٽپ، چامائو سٽپ.

secretin (سيڪريٽن)

[L. secemere, ڌارڪ]

پارهه انچي آنڊي جي استر جي هارموني رس جيڪا لبلبي جي رس کي چرچ ڏئي وڌائيندي آهي. سيڪريٽن.

secretion (سيڪرِيشن)

غدودي رس جيڪا آنڊي ۽ رت ۾ يا ٻاهر خارج ٿيندي آهي، رس، رطوبت، ڳانيرو.

section

ڪتر، ڳيو، ڳانڍُ.

sedation

(سيڊيشن)[L. sedare, ناپرڻ]

نپرڻ.

sedative (سِڊيٽو) [L.]

ناپريندڙ دوا، ناپرائڪ.

segment (سيگمينٽ)

[L. segmentum, ٽُڪرو]

ڳيو، ننڍو ڀاڱو يا ٽڪر، ڳري.

segregation (سيگري گيشن)

[L. segregare, ڌارڪ]

ساڳي بيماريءَ وارن مريضن کي ٻين کان ڌار رکڻ، وِڇيرڪائي.

seizure (سيزر)

دورو.

sella turcica (سيلا ٽرسِيڪا)

[L. sella, هنو; turcicus, ٽُرڪي]

(pictuitary fossa).

کوپڙي اندر چپراٽي هڏي (skenoid) جي اندر ڪٻ جنهن ۾ شاهه غدود رکيل آهي، ان جي شڪل ٽُرڪي هني سان ملندي آهي.

semen (سيمين)

[L. ٻج]

مني، ويرج، آنورن جي رطوبت يا رس، پيرج، ٻندَ.

semicircular canals (سيمي سرڪيولر ڪينالز)

اڌ گول پردي مثل ناليون جيڪي اندرين ڪن جي هڏائين ور وڪڙ منجهه هوندا آهن جن جو تعلق بدن جي بيهڪ سان آهي، اڌ گول نليون.

semicomatose (س. ڪوميٽوز)

اڌ بيهوش، ذري گهٽ بيهوش.

semilunar (سيمي ليُونر)

[L. semi, اڌ; luna, چنڊ]

هلال يا اڌ چنڊ شڪليو.

S. cartilage: گوڏي اندر اڌ چنڊائو ٽاڪٽو هڏو.

seminal (سيمي نل)

منيءَ يا ويرج بابت، ويرجائون.

Seminiferous (س. ني. فيرَس)
[L. ferre, ڪڻڻ]
مني ڪڻندڙ يا پئدا ڪندڙ، ويرج پيدائڪ.

seminoma (س. نوما)
نسين جو سرطاني موتمار ڳوڙهو.

semipermeable (س. پرميَبل)
اڌ پيهڻ جوڳو پردو جنهن وچان سڀ نہ پر ڪجهہ مادا پيهي پار پون.

senescence (سي نيسينس)
[L. sensere, پوڙهو ٿيڻ]
ذهن يا جسم جي نارمل پيري، پيري.

senile (سينل)
[L. senilis, پيرسن]
پيرسن، ٻڍو، پوڙهو، ڪراڙو، پير مرد

senility)
پيري، پيرسني، ٻڍائپ، ڪراڙپ.

sensation (سينسيشن)
ٻاهرين حواسن جو احساس.

sensible (سينسيبل)
1. احساس رکندڙ، 2. حس وسيلي محسوس ڪرڻ جوڳو.

sense (سينس)
1. حسن، اندري (جمع. حواس)، 2. هوش، سامت.

sensitive (سين سِٽِو)
حساس، زود حس، زودرنج.

sensitization (سينسي ٽاءِ زئشن)
حساسيت ڪنهن شخص جو ڪاڏي جيوڙي بوٽي ڪيميائي مادي ۽ دوا وغيره کان حساس هجڻ جنهن سان ڪيس الرجي ٿي پوي. ڏسو: allergy, anaphylaxis.

sensory (سين سري)
[L. sensus, حواس، حس]
احساس يا حس بابت، حسياتي.
S. Nerves: حس تنتون، جيڪي مغز ۽ مغزي ڏوري تائين احساس رسائينديون آهن.

sentiment (سينٽي مينٽ)
[L. sentire, محسوس ڪ]
جذبو، جذباتي محسوسيات.

sepsis (سيپ سِس)
[G. رجهڻ، ڪنو ٿيڻ]
ڦٽ جو سڙڻ پچڻ، پاچوڙو، پڪريز.

septicaemia (سيپٽي سيميا)
رت اندر پاچوڙو هجڻ، رت پاچوڙائي.

septum (سيپ ٽم)
نڪ جي ٻن ناسن کي ورهائيندڙ هڏائون اُڀو پردو، نڪناس پردو.

sequela (سي ڪُويلا)
[L. sequi, پيروي ڪ]
بيماريءَ جا ڇڏيل پويان آثار.

sequestrum (سي ڪويس ٽرم)
[L. sequester, ڌارون ڌار]
مئل هڏي جو ٽڪرڙو جيڪو جيئري هڏي کان ڌار ٿي اٿيئي هجي، هڏائون ٽڪرڙو.

serology (سيرالاجي)
[L. serum, ڏڌ جو پاڻي]
رت جي پاڻيءَ جو اڀياس، رتوڻو پاڻي جاڻ.

seropurulent (سيروپيوريولينٽ)
رتوڻي پاڻيءَ ۾ پونءِ وارو.

serosa (سيروزا)
بت جي پولي جاءِ جو اندريون استر.

serositis (سيرو ساءِ ٽِس)
اندرين استر جي سوڄ.

serotinin (سيروٽونِن)
ڏک ڪانپوءِ ننپائڪ جزن (platelets) کان نڪتل مادو.

serous (سيرس)
رتوڻي پاڻي بابت، رت پاڻيو.
S. Tembrane (serosa): پولي جاءِ جو اندريون استر.

serpiginous (سرپي جِينيَس)
[L. serpere, رڙهڻ]
ڦٽ خاص ڏڍ ۾ السر جي ڦٽن جون نانگ جيان وٽيل سٽيل ڪناريون. وٽيل سٽيل.

serration (سرئشن)
[L. serra, ڪارائي]
ڪارائي جيان ڏندو، ڪار ڏندو.

serum (سِيرم)
[L. ڏڌ جو پاڻي]
رت جمڻ ڪانپوءِ چڪن مٿان باقي بچيل پاڻي يا پاڻياٺ، رتوڻو پاڻي، خوناب (ف).

serum gonadotrophin (سيرم گونيڊو ٽروفِن)
ڏُڪي گهوڙين جي رتوڻي پاڻي مان حاصل ڪيل هارموني رس جيڪا بيضي دانيءَ کي چالو ڪندي آهي.

sesamoid (سيس موائڊ)
[Ar. Sesame, تر]
ترجي ٻج جيان، ٻج شڪليو.
S. Bones (tendons): تندوئن ۾ ننهندڙ هڏيون مثال گوڏي جي ڍڪڻي ۾ مٽراٽي هڏيون.

sessile (سيسِل)
[L. sedere, ويهڻ]
ڏانڊي يا ڳچي ڪانسواءِ، بي ڏانڊيو.

S. G. O. T. serum glutamic oxalacetic transaminase.

S. G. P. T. serum glutamic pyravic transaminase.

shank (tibia)
پني، چنگهه جو هڏو، چنگهاٽو هڏو.

sheath
غلاف، ڇَوَ، پوش، ڪپ، مياڻ، ٽيڪ.

shell (کوپو، خول.

shigas bacillus (Shigella dysenteriae)
شيگاجو لڪڻ جيوڙو جيڪو سوري يا پيچن جو ڪارڻ آهي.

shin
پني، گوڏي کان هيٺ چنگهه، چنگهاٽو هڏو.

shingles (شنگلز)
ڏسو: herpes, zoster.
shock (شاڪ)
ڌڪ، ڌڌڪو، ڌوڏو، لوڏو، صدمو.
short-sightedness
ڏسو: myopia.
shoulder (شولڊر)
ڪلهو-مُنڍيو.
sialogogue (سائليگاگ)
[G. sialon, پڪ; agogos, نيئڻ]
ٿُڪ يا پڪ وڌائيندڙ گماشتو، پڪ وڌائڪ.
sialogram (سائلوگرام)
پڪ جي غدودن ۽ نلين جي عڪسي مورت.
sialolith (سائلولِٿ)
[G. sialon, پڪ; lithos, پٿري]
پڪ جي غدود يا نليءَ جي پٿري.
sialorrhea
گِگائي، گهگهائي.
sibilus (سِبي لس)
[L. سوسٽ] (rhoncus, dry rale)
ڦڦڙ نلي ۾ ٿوتر يا پاڻي سبب ساهه کڻندي سيٽي جهڙا سوسٽ جيڪي سيني ٽپاسڻي وسيلي پڌبا آهن. سوسٽ.
sibling (سب لِنگ)
هڪ ماءُ پيءُ جايو. سڳي ڀيڻ يا ڀاءُ.
sickle-cell anaemia
ڏاٽي شڪلين ڳاڙهن جزن واري رتوٽي اٿاٽ.

siderosis (سِڊَروسِس)
[G. sideros, لوهه]
رت يا اٽت اندر لوهه جي گهڻ، جنهن ڦڦڙ اندر آئرن آڪسائڊ ۾ ساهه کڻڻ سان ڦڦڙ لوهجي ويندو آهي. لوهائپ.
sigmoid (سگموائڊ)
[G. يوناني ٻولي جو اکر سگما]
انگريزي جي [S] واري شڪل جو، سُفري ۽ هيٺ لهندڙ وڏي آنڊي جي وچ ۾ ان شڪل جو وڪڙ، سگميو.
sigmoidoscope
(سگموائڊواسڪوپ)
سگمي آنڊي کي ڏسڻ ۽ ٽپاسڻ جو اوزار، سگمي آنڊي ڏسٽو.
sign (سائن)
[L. signum, نشاني]
مرض جي ظاهري نشاني.
silicosis (سلي ڪوسس)
[L. silex, چقماتي پٿر]
پٿر يا ماربل گسيندڙن جي بيماري، جنهن ۾ ساهه کڻڻ سان بالو (silica) ڦڦڙ اندر جمي ويندي آهي، بالولائپ.
sinew (سِنيُو)
ٻنڌ يا تندو (tendon) ڏايار.
sinister
ڏاٻڙ، کاٻڙيو، ڏاٻو.
sonogram (سائنو گرام)
خال يا ٻرَ جي عڪسي مورت.

sinus (ساءِ نس) [L.]

1. پولي جاءِ، 2. دماغي نلي جنهن ۾ رت هجي، 3. هڏي اندر کڏو يا خال، 5. گند ڪيندڙ ڦرُ يا ورَ، ناسور، ڦرڙُ، ڦُراڙ

Frontal S.: نرڙ جي وچ جي ٻنهي پاسي هڏي اندر خال جيڪي نڪ جي خال اندر کلندا آهن. نرڙ يا خال.

sinusitis (ساءِ نِيُو ساءِ ٽِس)

نڪ جي ٻنهي پاسي هڏاون خالن جي سوڄ.

sinusoid (ساءِ نِيُوسوائڊ)

ڪجهہ عضون اندر ڦنبيل نليون جيڪي وار نلين جو ڪم ڏينديون آهن. نليو.

sitz-bath (سٽس باٿ)

[G. sigzen, ويهڻ]

ڏڍ وارو غسل، ڏڍائون غسل. آب زن.

skeleton (اسڪيلي ٽن)

پڃرُ، ڍانچو، هڏائون پڃرو

Appendiculer S.: ٽنگن ۽ ٻانهن جا هڏا.

Axial S.: منڍي ۽ ڌڙ جا هڏا.

skelenes glands

زناني پيشاب نلي جي سوراخ وٽ ۾ ننڍڙا غدود، پيشاب نليءَ جا پاسائتا (araurethral) غدود، اسڪيليٽن جا غدود

skin (اسڪن)

چمڙي، چمر، کل، جلد، بت جو ٻاهريون غلاف يا پوش اها ٻن تهن جي جڙيل آهي.

1. Epidermis (cuticle): ٻاهريون تهہ، چمر پوش.

2. Dermis (cutis verva): پوش هيٺيان اصلي اندرين کل، اصلوڪو چمر.

Skin Grafting: چامائو پيوندڪاري يا چتي.

skull

کوپڙي، کيپراٽي، کوپڙي، مٿي جو هڏائون کوپو.

sleeping sickness

ننڊ روڳ، هڪ آفريڪي بيماري جيڪا trypanusemes جي جيوڙائپ ڪارڻ ٿيندي آهي جنهن ۾ مريض کي تمام گهڻي ننڊ پئي ايندي آهي.

sleep-walking (سليپ واڪنگ)

ڏسو: somnambulism.

slough (سَلف)

صحتمند ماس کان ڌار ٿيل سڙيل مئل اُٿت، چلٽو، مردار لٿل ماس.

small pox (variola)

ماتا، مائي، وڏ مائي يا وڏ ماتا، سيتلا ماتا، چيچڪ، ڏُنُ، ٿڌي، سيهڙُ، سيٺارُ، ڏسو: Vaccinia.

smear (سماپ پاڪس)

شيشي يا ڪائي جي سلائيڊ تي ڪنهن مادي جو مَڪُ.

smegma (سميگما)

[G. unguent, ملم]

سوپاريءَ جي گهونگهٽ هيٺان سٽيي مَرِ يا چِپي.

snow
نهري ڪاربان ڊاءِ آڪسائيڊ، سُڪي برف جنهن سان هسو وغيره ڳگي ڪپي ڪوري ڏار ڪبو آهي.

sociology (سوشيالاجي)
[L. socius, ساٿي، سنگتي]
ٻن فردن يا ٽولين جي وچ ۾ سماجي ناتا، سماجي ڄاڻ، معاشرت.

sociomedical (سوشيو ميڊيڪل)
سماجي طبي، سماجي ڪارڻ طبي مسئلا.

soft sore
جنسي بيماريءَ ۾ جنسي انگن تي ڦهريون يا اوائلي ڦٽ. ڏسو: chancroid.

solarplexus (سولر پليڪسس)
سيني جي تاڪي هيٺان معدي جي جاءِ تي ڳُپ وارو جوشائتو تنتي ڄار، سِجائون تنتي ڄار.

solute (سولِيُوٽ)
ڳاري (solution) ۾ ڳرندڙ ڳارُ.

solution (سولِيُوشن)
پاڻياٺ يا ڳارو جنهن ۾ ڳارُ ڳريل هجي.

solvent (سال وينٽ)
ڳارڻ جوڳو ڳماشتو جيڪو ٻين مادن کي ڳاري سگهي، ڳارٺو.

somatic (سوميٽڪ)
[G. somatikos, بت جو بتائون]
بت (soma) بابت، بُتائون، بدني.

somatotrphin (سوميٽو ٽروفِن)
[G. soma, بت، جسم; trophe, غذا]
اڳين شاهه غدودن جي اوسرائيندڙ هارموني رس.

somnambulism (سومن سايمبيولزم)
[L. somnus, InD; ambulare, هلڻ]
سُتي يا ننڊ ۾ هلڻ، ننڊائي هلٽي.

somnoi ferrous (سومني فيرَس)
ننڊ آڻيندڙ، ننڊائڪ، خواب آور.

somnolence (سومنو لينس)
ننڊ اڪڙائي.

soporific (ساپاراي فِڪ)
[L. spoor, ننڊ; facer, ڪرڻ]
ننڊ آڻيندڙ يا ننڊائڪ دوا.

sordes (ساردِيز)
وات اندر، خاص طور چپن ۽ ڏندن تي سُڪل ناسي چلڙ چلڙ. ڏکوئيندڙ ڦٽ.

sore (سور)
ڏسو herpes.

soufflé (سوفل) [F.]
هوا جي ڦوڪ جو آواز، ڦوڪٽ.
Funic S.: ڳيوراڙي جي پيٽ مان سيني ٽپاسٽي وسيلي ڦوڪ جو آواز.
uterine S.: حمل جي پنجين مهيني ٽپاسٽي وسيلي رحم مٿان ڦوڪاٽ.

sound (سائونڊ)
ڪنهن عضوي يا نلي ۾ پٽري جاچڻ يا نلي جي سوڙهه کي

موکرو کرڻ لاءِ داخل کندڙ اوزار.

spansule (capsule)

اهڙو حب جنهن ۾ دوا داڻ داڻ شڪل ۾ هجي تہ جيئن اها ٿوري ٿوري ٿي اثر ڪري. اسپينسول.

spasm (اسپيسم)

ڳِڏي، سيٽ، مروٽو، وڪڙ، آڪيڙ، آڪَڙ.

spasmodic (اسپيسموڊِڪ)

سيٽائتو، ڳِڏي پيدائڪ، مروٽو ڪندڙ سور.

spasmolytic (اسپيسمولِٽِڪ) (antispasmodic)

ڳِڏي توڙ دوا.

spastic (اسپيس ٽِڪ)

[G. spastikos, اندر ڇڪيندڙ]

آڪڙيل، سيٽيل، سخت ٿيل، مُشڪ جي سختائي.

spasticity (اسپيس ٽِسِٽي)

آڪيڙ، سيٽائپ.

spatula (اسپي چيولا)

ملم جي ڇُري جنهن سان ملم کي اٿلائبو پٿلائبو ۽ پٽيربو آهي.

species (اسپي شِز)

[L. قسم]

قسم، ڀانت، ذات، جنسن (genus) جي وڏ ورڇ جنهن ۾ هڪجهڙين خصوصيتن وارن فردن جي ٽولي هجي.

specialist

ڪنهن علم يا هنر جو پڙ يا خاص ماهر.

specific (اسپيسِ فِڪ)

[L. species, ڀانت]

مخصوص، ڪنهن شيءِ لاءِ خاص طور، خصوصي.

spectroscope (اسپيڪٽرو اِسڪوپ)

ست رنگ ڏسڻو اوزار.

speculum (اسپي ڪيُولم)

[L. آرسي]

ڪنهن پولي انگ جي اندر ڏسڻ لاءِ ان جي لنگهہ کي کولي بيهاريندڙ اوزار.

speech (اسپيچ)

گفتار، ڳالهائڻ، نُطِق.

sperm (اسپرم)

[G. sperma, ٻج]

مرداڻو ٻجُ، ويرَج، وير ٻجُ، ٻنڌ، ٻيرج (semen).

spermatic (اسپرميٽڪ)

مني بابت يا ان کي رسائڻ بابت، ويرجيو.

spermatogenesis (اسپرميٽرجني سِس)

مرداڻن ٻجن جو پيدا ٿيڻ، ويرج ٻج جڻپ.

spermatorrhoea (اسپر ميٽوريا)

منيءَ جو جريان.

spermatozoon (اسپرميٽو زوان)

[G. zoion, جيو]

پڪو پورو ويرج ٻج.

spermicide (اسپرمي سائيڊ)
(spermatocide)
ويرج ٻج مار گماشتو.

sphenoid (اِسفي نوائڊ)
[G. sphen, چِٽي]
کوپڙيءَ جي تري ۾ چيٽي شڪليو هڏو. پوپٽي هڏو.

spherocyte (اِسفيرو سائٽ)
[G. sphaira, گولو; kytos, گهرڙو]
ٻه-پاسي پينيل بدران گولائتو رتوٽو ڳاڙهه جُزو.

sphincter (اِسفِنڪٽر)
[G. sphinggein, ڀينڙڻ]
ٽنگ کي ڀيٽي بند ڪندڙ دائري جهڙي مشڪ، ڀيٽڻي مشڪ، ڀيٽڻو.

sphygmomanometloe
(اسفگمو مينو ميٽر)
[G. sphygmos, نبض; manos, اڻ لپ; metron, ماپ]
بلڊ پريشر يا رتوٽي داٻ کي ماپڻ جو اوزار، رت داٻ ماپڻو.

spica (اسپائڪا) [L.]
انگريزي [8] جي شڪل ۾ چاڙهيل پٽي.

spicule (اسپي ڪِيُول)
[L. spica,]
کُنڌي جهڙو خاص ڪري هڏي جو ٽڪرڙو، کُندڙو.

spina bifida (اِسپائنا بِفِڊا)
چيلهه جي پٺ وٽ پيدائشي وِڏ سبب کُنڌي ۾ تنگ هئڻ ڪارڻ مغزي ڏوري ٻاهر نڪرڻ يا اندريان نظر اچڻ، چيريل ڪرنگهو.

spinal (اسپائنل)
[L. spina, ڪنڊو]
ڪنڊي بابت، ڪنڊائتو.
S. Anaesthesia: ڪنڊائتي بيحسي يا ڪنڊائتي تنت بُسن ڪرڻ.
S. Canal: ڪرنگهي جي نالي يا اندريون ڊگهو سارو خال.
S. caries: ريڙهه جي هڏي جو رجهڪو يا مرض.
S. column: ڪرنگهو، پٺي جو ڪنڊو، جيڪو 33 ڪڙين تي مشتمل آهي.
S. cord: مغزي ڏوري، حرام مغز.
S. nerve: ڪنڊائتي تنت. (31 تنتون)

spine (اِسپائين)
ڪرنگهو، پُٺيءَ جو ڪنڊو، پُٺ ڪنڊو، هڏي جو ڪنڊائتو ڀاڱو، ڪارنگهو، ڪارينگهو.

spirillum (اسپاءِ ريلم)
[L. spira, spiral, پيچدار]
جيوڙن جي هڪ جنس، جيڪي ور وڪڙ پيچ جي شڪل جا هوندا آهن. پيچ جيوڙو، پيچوڙو.

spirochaete (اسپائروڪِيٽ)
پيچ شڪليو جيوڙو، پيچوڙو، اهو

آتشک يا باد فرنگ مرض جو ڪارڻ آهي.

spirochataemia (اِسپائرو ڪيٽِي ميا)
رت جي وهڪ منجهه پيچوڙا هجڻ، پيچوڙ رتوٿائي.

spirometer (اسپائرو ميٽر)
[L. spirare, ساهه کڻڻ; G. metron, ماپ]
ساهه ماپڻو ڦڦڙ جي گنجائش ماپڻ جو اوزار.

spittle (اِسپٽل)
اوڳاڙ، ٿڪ، پڪ، ڦيڻ، اوڳاڙيل شيءِ.

splanchnic (اِسپلينِڪ نِڪ)
[G. splagchna, اندريان حصا]
بت جا اندريان انگ عضوا، اندريان انگ، انترانگي.

splanchnology (اسپلينڪ نالاجي)
انترانگ ڄاڻ.

spleen (اس پلِين)
[G. splen]
تِري، تِلي، ڦِهي

splenitis (اِسپلي ناءِ ٽِس)
تليءَ جي سوڄ

splenogram
تليءَ جي عڪسي مورت.

splenomegaly (اسپلي نومگي لي)
تري جي وڏي وڌو ٿيڻ، برهل، هيانچو، هِنئاچو، برهال.

splenoportal (اسپلينو پورٽل)
[L. portal, ڦاٽڪ]
تليءَ ۽ ڦاٽڪي نس بابت.

spondyl (e) (اِسپانڊِل)
[G. spondylos, ريڙهه]
ريڙهه جي هڏي.

spondylitis.
هڪ يا وڌ ريڙهن جي سوڄ.

sporadic (اِسپاريڊڪ)
[G. sporadikos, ڇڙوڇڙ]
آباديءَ ۾ مرض جا ٽڙوڪڙ مثال، يعني اها وبا نہ چئبي. ٽڙوڪڙ ڦهلاءُ.

spore (اِسپور)
[G. sporos, ٻج]
جيوڙن جي زندگيءَ جو مرحلو جنهن ۾ هو پنهنجي چوڌاري هڪ سخت ننڍ خول چاڙهي ڇڏيندا آهن جنهن تي گرمي توڙي خشڪي جو ڪو اثر نہ ٿيندو آهي. ڪوپائتو جيوڙو، ڪوپڙيو.

sporicidal (اسپاري سائڊَل)
[G. sporos, ٻج; L. caedere, مارڻ]
ڪوپڙ يا ناس دوا.

sporotrichosis (اسپارو ٽراءِ ڪوسِس)
ڦٽ جي سينوراتي جيوڙائپ.

sporulation (اِسپاريُولئشن)
جيوڙن جو ڪوپڙائجڻ.

spot (اسپاٽ)
دبڪ، داغ، نشان. ڏسو: macule.

spotted fever (اسپاٽيڊ فيور)
1. سرسامي ڏبڪ ڏبڪ تپ جيڪو وبائي آهي. 2. راڪي جبل ڏبڪ ڏبڪ تپ جيڪو چچڙ جي چڪ ڪارڻ ٽائفس وارو بخار آهي.

sprain (اسپرئن)
سنڌ جي سَٽَ، موچ.

sprue (اسپرو)
سٽين دستن وارو مرض، سٽي دستائي. ڏسو: steatarrhoea.

sputum (اسپيُوٽم)
[L. بلغم]
ڪانگهارو، بلغم، ٻڙڪُ. ڏسو: squamae, scales.

spquamous (اسڪوي مَس)
[L. squamosus, چلٽيدار]
چلڙ چلڙ، چلڪيدار، چلٽيدار.
S. cArcinoma: پوشائتي تهہ مان اُسريل سرطاني موتمار ڳوڙهو.
S. Epithelium: بت جي ٻاهرين مٿاڇري جو چامائو پوشائتو تهہ.

squint (اِسڪُوئِنٽ) (strabismus).
اکين جي ٽيڏ يا ٽاڏ، اک بداڻو، اکوٽي، اکوٽائي ٻاڏائي، ٻاڏ، ٽرڙائي، ٽيڏاڻ، ٽيڏائي، ڏاٻائي، ڏاٻڙائي.

stab (استيب)
چوڪڻ، چونگڻ، چيوئڻ.
stab hand: چوڪي يا چونگي ڦٽ، تيز ڌار، اوزار يا شيءِ جو زخم.

staccato speech (اِسٽڪي ڪاٽو)
(scanning speech)
گفتار اندر لفظن يا پدن جي وچ ۾ وٿين واري اٽڪ يا هٻڪ، وٿي ٻات اٽڪائي.

stain
داغ، چٽو، رگيل ٽُڪو، داڳُ.

stapes (اسٽيپس)
وچين ڪن جي رڪيب شڪيل هڏڙي، رڪيب هڏڙي، رڪيباڙي.
ڏسو: maleus, uncus. St. Anthonys fire, erysipelas.

Staphylococcus
(اِسٽيفِلوڪوڪَس)
[G. staphyle, ڊاک جو ڇُڳو]
جيوڙن جي جنس جيڪي انگورن يا ڊاک جي ڇڳڻ مثل پاڻ ۾ گڏيل رهندا آهن. اهو جيوڙو گرام [+] ڏبڪ شڪليو آهي ۽ معمولي پاچوڙو پيدا ڪندڙ آهي. ڇڳائتو جيوڙو.

staphyloma (اِسٽي فِلوما) [G.]
اک جو ڪاراڻ يا اڇاڻ جو ٻاهر نڪتل ماس ذرو، اک اڇ يا ڪار ڏاٽو.

stammering (stuttering)
ٻاتاڻ، ٻاتائي، ٻت ٻت گفتار، ٻت ٻتائي، ٻاتاڙ، هٻڪڙائي، هٻڪ.

starch
نشاستو. ان پٽائي وغيره ۾ موجود مناڻ.

stasis (اسٽي سِس) [G.]
حرڪت يا ڇُرپر بند ٿيڻ، منائي، ناپر، بيهڪ.
Intestinal S.: آنڊي جي ڇرپر ۾ موڳائي ڍرائي هجڻ سبب قبض ٿيڻ.

status (اسٽيٽس)
حالت، ڪيفيت
S. Asthmaticus: دم يا سهڪي جو ڊگهو شديد حملو يا دورو.
S. Epilepticus: مرگهيءَ جا هڪبئي پويان لاڳيتا حملا يا دورا.

steapsin (اسٽيپ سن)
لبلبي جي رس جو وهہ توڙ خميرو يا اسٽيپسن.

steatorrhoea (اسٽي ٽوريا)
[G. stear, چربي]
آنڊي اندر سٿپ چوهجڻ جي خرابي سبب سٿيو ڪاڪوس اچڻ، سٿپ ڪاڪوسائي.

stellate (اسٽي ليٽ)
[L. stella, ستارو، تارو]
تاري شڪليو.

stenosis (اِسٽي نوسِس) [G.]
سوڙهہ، تنگي، ڪرائپ.

stensens duct
ڪنائتي پڪ غدود جي ڳل ڏانهن ڪلنڊڙ پڪ نلي، اسٽينسن جي نلي.

stercobilin (اسٽير ڪوبائلن)
ڪاڪوس جو ناسي راڱو (pigment)، ڪاڪوسي راڱو.

stercobilinogen
ڏسو: Urobilinogen.

sterile (اِسٽيرائل)
1. جيوڙن کان پاڪ صاف، 2. سنڍ، نسقل، خصي، ٻانڊي ٻهاري، ڀانج، وانجهہ، عقيم (ع)، وانجهو، وانجهيو

sterility
سنڍائپ، سنڍپائي، سنقلتا، اڻلتا، سنڍائي، سنڍاپو، سينڍاڻ، ٻانڊي ٻهاري. ڏسو ضد: fertility.

sterilization (اسٽير لاءِ زيشن)
1. ڪنهن شيءِ يا اٿت کي جيوڙن کان پاڪ صاف ڪرڻ جو عمل، جيوڙائي. 2. نسقل يا خصي ڪرڻ.
ڏسو: fertilization.

sternoclavicular
سيني جي تاڪيءَ ۽ هسلي جي هڏن بابت، تاڪ هسليو.

sternocleidomastoid muscle
(اسٽيرنو ڪلائڊو ميس ٽوائڊ)
[G. sternon, سينو; kleis, آنگوڙو; mastos, ڇوپٽي]
ڳچي اڳيان ۾ نمايان مشڪون جيڪي ڳچي ساڄي کابي ورائڻ ۾ مدد ڪنديون آهن. ڏسو: torticollis.

sterno costal (اسٽرنوڪاسٽل)
سيني جي تاڪيءَ ۽ پاسرين بابت، تاڪپاسريو.

sternum (اِسٽرنَمر) (breast bone)
سيني جي وچ ۾ خنجر مثل (هٽيو + ڦر+ نوڪ)، سيني جو هڏو، سيني جي تاڪي. زناخ، جناخ.

steroids (اسٽيروائڊز)
[G. steros, نهرو] (adrenal glucocorticoids)
ائڊرنيل غدود جي چوڏيءَ جا هارمون، جهڙوڪ: هائڊرو ڪارٽيسون، ڪارٽي سون وغيره. جوشيلا نهرا هارمون.

stertor (اِسٽيرٽار) [L. stertere, ڪونگهرا هڻڻ]
ڏاڍيان ڪونگهرا، گهوگهرا.

stethoscope (اسٽي ٿو اسڪوپ)
[G. stethos, سينو، ڇاتي; skopein, تپاسڻ]
دل يا ڇاتي جي آوازن ٻڌڻ لاءِ ڇاتي تپاسڻي.

stigmata (اِسٽگ ميٽا)
[G. stigma, داغ، نشان]
مرض يا پيدائشي خرابين جا داغ، ٽڪا يا نشان.

stillborn
مئل ڄاول ٻار، کهائي ٻار.

stimulant (اِسٽي مِيُولنٽ)
[L. stimulare, چونگر ڏيڻ]
چوڪر، چونگر، ٽوڪر، ٽيڪر ڏيندڙ، اپاريندڙ يا جوش ڏياريندڙ. اُپارڪ.

stimulus (اِسٽي مِيُولَس)
[L. stimulare]
چُونگ، چُوڪ، ٽوڪر، اوپار، چُرچ، تحريڪ.

sting (اِسٽنگ)
وچون، ڏينيو، ست ڏنگيءَ وغيره جو ڏنگ، نيش.

stitch (اِسٽچ)
1. ٽاڪو، ٽوپو، بخيو، 2. پاسري ۾ سوٽ يا اٽڪ.

stoma (اِسٽوما) [G.]
وات پٽيل تنگ، تنگ جو ٻاهريون ڳڙڪ. جمع: Stomata.

stomach (اسٽمڪ)
[G. stomachos, معدو]
معدو، گُجي، پيٽ، اُجهه.

stomachics (اسٽو ميڪِڪس)
بُک وڌائيندڙ دوائون، جهڙوڪ ڪٺاڻ، آچار، ڪڙيون شيون ۽ چورن وغيره.

stomatitis (اسٽو ميٽاءِ ٽِس)
[G. stoma, وات]
وات جي سوڄ.
angular S.: رائبو فليوين وٽامن جي کوٽ سبب واڇن وٽ چير يا ڏر، واڇن جي سوڄ.
Aphthous S.: وات ۾ بار بار ٿيندڙ ڦلوڪڙا. ڏسو: apthae.

stone (اسٽون) (calculus)
پٿري، پهڻ.

stool

پاخانو، ڪاڪوس، ٽورو، گونهن، ڪرفتي، فضلو.

strabismus (اِسٽري بزمَس)

[G. strabismus, ٽيڏائي]

ٽاڏ، ٽيڏ، ٽيڏائي، ٻاڏائي. ڏسو: squint.

strangulation (اسٽرينگيولئشن)

[G. straggale, سرڪڻ، ڦاهي]

گهُٽو، گهوگهو، ڦاهي، گهٽ سبب رتوڻو دورو بند هجڻ، گهُٽ.

strangury (اسٽرينگيوري)

[G. stragx, ڦڙو; ouron, مُٽ]

مُٽ ۾ چٽنگ، سُورائتو مُٽ اچڻ.

stratified (اِسٽري ٽي فائڊ)

[L. stratum, تهہ، ورق]

تهن ۾ ترتيب ڏنل، تهدار، تهائتو.

stratum (اِسٽري ٽَم) [L.]

تهہ، ورق، جئن چمڙي تهہ اندر تهہ آهي.

Streptobacillus (اسٽريپٽوبيسي لس)

گرام [+]، لڪڻ شڪليو جيوڙو.

Streptococcus (اسٽريپٽو ڪوڪس)

[G. streptos, وريل، ڏنگو]

جيوڙن جي هڪ جنس، گرام [+]، ٽبڪ شڪليو، ٽبڪن جي هڪ زنجير، هي ڪليون، سرخباد، ڳاڙهو بخار، ڍهيوميٽڪ بخار جهڙا مرض پيدا ڪندو آهي.

Streptokinase (اسٽريپٽو ڪائنئز)

رتوڻن اسٽريپٽو جيوڙن مان حاصل ڪيل خميرو جيڪو رت نلي اندر بينل رت کي ڳارڻ ۾ ڪم ايندو آهي.

Streptolysin (اسٽريپٽو لائسن)

اسٽريپٽو ڪوڪس جيوڙي جي پيدا ڪيل رتوڻي زهر.

Streptothrix (اسٽريپٽو ٿِرڪس)

[G. thrix, ڌاڳو]

ڌاڳي شڪليو شاخدار جيوڙو.

striae (اِسٽرائي)

[L. چِلها، چِلهہ]

پٽا، ليڪا.

S. Gravidarum: حمل دوران پيٽ جي ٽائجڻ سبب اچا پٽا.

stricture (اسٽرڪچيُور)

[L. stricture, سوڙهہ]

ڪنهن نليءَ يا نلڪيءَ جو ڪنهن ڦٽ جي نشاني يا ڳوڙهي هئان سوڙهو ٿيڻ. نليءَ سوڙهہ.

stridor (اسراءِ ڊر)

[L. ڪهرو آواز]

سوڙهين هوا نلين مان هوا گذرڻ مهل ساهہ دوران ڪهرو آواز ٻڌڻ ۾ اچڻ، ڪڙڪاٽ، ڪرٽو، ڳُراٽو، گرڙاٽو.

stroke (اسٽروڪ) (apoplexy)

مغز جي رت نليءَ ۾ رت وهڪ، رت جمڻ يا هوا جي ٻوڙئي ڦاٽڻ

کارڻ امالڪ بيهوشي ۽ اڌرنگ جهوٽو، گهڪو، صدمو چاڙت، جهڙپ. apoplexy, hemiplegia: سٽڪو ڏسو، جهٽڪو، سٽ، جهٽ، چپيٽ.

Heat S.: جهولي جي جهڙپ گرمي کان سيڪاٽجڻ سبب تيز تکو تپ.

stroma (اسٽروما)

[G. بسترو]

ڪنهن بدني اڏاوت جي پيڙهه يا بنياد وارو مادو، پيڙهيو.

strophulus (اسٽرافيُولس) (prickly heat, miliaria)

گرمي داڻا، پٽ، آرائيو، ڪيرٽ، ڪيرائي، گهيرٽ، ڪينوار.

stupor (اسٽيُوپر)

گهر، ننداکڙائي نموني اڌ بيهوشي، ڏڪُر، ٻوڙاهه، ٻوڙهه، ڪواتا.

st. vitus dance

سينٽ ويٽس جو نچڪو ڏسو: chorea.

stye (اسٽاءِ) (hordeolum)

آنڙي، پنبڻ جي پاڙ جوڳڙ، آچٽي، آنجٽي.

styloid (اسٽاءِ لوائڊ)

[G. stylos, ٿنڀ]

قلم جيان ڊگهو ۽ نوڪدار شڪل وارو، ٿنڀ شڪليو.

styptic (اسٽِپ ٽِڪ)

وهندڙ رت بند ڪندڙ دوا، رت روڪ.

subacute (سب اڪيُوٽ)

[L. sub, هيٺ; acutus, تِکو]

اڌ تکو مرض.

subarachnoid (سب آرَڪ، نوائڊ)

[G. arachne, ڪوريئڙو]

مغز يا مغزي ڏوريءَ جي ڪوريئڙ پردي هيٺان پولائي جنهن ۾ مغزي پاڻي هوندو آهي.

subconscious (سب ڪانشيَس)

لاشعور، ذهن جو غير شعوري حصو، جيڪو شعور (1/10) جي مقابلي ۾ 9/10 آهي.

subcostal (سب ڪاسٽل)

پاسرين هيٺ.

subcutaneous (سب ڪُٽي نِيَس)

چمر هيٺ.

subdural (سب ڊِيُورل)

[L. durus, سخت]

سخت مغزي مادي هيٺ.

subinvolution (سب اِن واليُوشن)

[L. involvere, ويڙهجڻ]

چمر ڪانپوءِ رحم جو ويڙهجي سُسي پوري طرح اصلي شڪل ۾ نه اچڻ، اڌ ويڙهائپ.

subjacent (سب جئسينٽ)

هيٺيان، هيٺ لڳ

subjective (سبجيڪٽِو)

اندريون، باطني، ذاتي، من ئي من ۾، جنهن جو ٻاهر سان واسطو نه هجي، ڏسو ضد: objective.

sublimate (سبلي مئٽ)
1. اڏيل يا پاڦيل تت جو جميل نهرو لٽيل مادو، 2. نفسيات ۾ ڪنهن حيواني خواهش جو رخ هڪ سٺي سماجي قبوليت جوڳي سرگرمي ڏانهن ڦيرائڻ، جهڙوڪ اگرائي جو منهن راندين ڏانهن ڪرڻ.

subliminal (سب لِميئل)
[L. limen, چائنٺ]
شعور جي چائنٺ کان هيٺ، شعور هيٺئون.

sublingual (سب لِنگوئل)
[L. lingua, جڀ]
جڀ هيٺ.

subluxation (سب لڪسئشن)
[L. luxatio, هڏو ٽڙڪڻ]
سنڌ مان هڏي جي اڌ ٽڙڪائي.

submandibular (سب مينڊي بيُولر)
جاڙيءَ هيٺ.

submucosa (سب مِيوڪوسا)
[L. mucosus, ليس]
ليس چمڙيءَ هيٺ.

subnormality (سب نارمَلِٽي)
نفسياتي طور ذهن ۽ ذهانت جي نارمل درجي کان هيٺ هجڻ جي حالت، نارمل هيٺائين.

subperiosteal (سب پيري آسچيل)
[G. periosteos, هڏن چوڏار]
هڏن جي چوڏار پوش هيٺان، هڏي پوش هيٺ.

subphrenic (سب فرينِڪ)
[G. phren, پانڌي ورهاڱ پردو]
پانڌي ورهاڱ پردي (diaphragm) هيٺ.

substernal (سب اسٽرنل)
[G. steron, سينو]
سيني جي ٽاڪيءَ هيٺ.

subsultus (سب سل ٽس)
[L. subultare, اچانگ ڏيڻ]
مُشڪائين ٽڙڪڻي يا رڦڻي، رڦٽي.

succussion (سڪشن)
[L. succutere, ڇاڇولڻ]
مريض کي دونداڙڻ سان پولي جاءِ اندر پاڻياٺ جي ڇاڇولجڻ جو آواز، جهڙوڪ معدي جي هينين تنگ سان معدي ۾ پاڻي ڇاڇلبو آهي.

sucide (سوسائڊ)
آپ گهات، آتم هتيا، خودڪشي، پتيل.

sucrose (سڪروس)
سڪروس، ۽ اٽيو مناڻ، ڪمند جي کنڊ، شڪر، چٽي.

sucrosuria (سڪرو سِيُوريا)
پيشاب ۾ سڪروس اچڻ، کنڊ مناڻ.

sudamina (سِيُودامنا)
[L. sudare, پگهر اچڻ]
پگر جي پُٺار، پگهر پُٺار.

sudor (سِيُوڊر) [L.]
پگهر.

sudrific (سِيُودِرفِڪ)

پگھر آڻيندڙ دوا، پگھرائڪ.

suggestibility (سجيسٽِ بِلٽي)

[L. suggerere, ڏتارڻ]

ڏتار جوڳائي، ٻارن يا نفسياتي مريضن جو سولائيءَ سان ڏتارجڻ.

suggestion (سجيس چن)

[L. suggestion, ڏتارڻ]

ريهڻ ريبڻ، ڏتارڻ، ڀنيلائڻ، صلاح ڏيڻ، ترغيب، ڪنهن شخص جي ذهن ۾ خيال وجهڻ تہ جيئن هو ان کي بنان ڪنهن دليل جي قبول ڪري، نفسياتي مريض کي نشي جي دوا هيٺ يا هپناٽزم جي اثر هيٺ شفايابي لاءِ نيڪ ٿيڻ جو خيال اندر ۾ وجهبو آهي.

sulcus (سل ڪس) [L.]

چيلو، ڪانچو، چرو، سنڌو، دماغ جي ور وڪڙن (convolutions) جي وچ ۾ چيلا يا سنڌا.

sulphones (سلفونس)

ڪوڙهہ چٽائيندڙ دوائون.

sulphuric acid (سلفيورڪ)

گندرف جو تيزاب.

sun burn (سن برن)

اُس جو ڦٽ.

sun burnt ٽامڻي.

sun-screen (سن اسڪرين)

اس روڪ دوا.

sunstroke (سن اسٽروڪ) (heat stroke).

ڏسو stroke.

supercilum (سوپر سيليم) [L.]

پرون، پرونُ، ابرو (ف)

superior (سوپي رير)

[L. اوچو]

اوچو، مٿيون، برتر.

supernumerary (سيوپر نيومرري)

نارمل عدد کان وڌ، وڌيڪ، واڌو، وڌ عددي.

supinate (سيوپي نيٽ)

[L. supinare, پوئتي ورائڻ]

هٿ جي تري مٿي آڻڻ يا ڪرائي پوئتي ورائڻ. ڏسو ضد: pronate.

supinator (س. نيٽر)

هٿ جي تري مٿي آڻيندڙ يا ڪرائي کي پوئتي ورائيندڙ، ڏسو ضد: pronator.

supine (سيوپائڻ)

[L. supinus, پٺي پر اڇلايل]

پٺي پر سنئون سڌو آسن. ضد: prone.

suppository (سپوسٽري)

مقعد ۾ وجهندڙ دوا، پليتو، ٻتي.

suppression (سپ ري شن)

[L. supprimere, دٻائي رکڻ]

1. ڪنهن بدني پاڻياٺ جي نڪرڻ جهڙوڪ مٽ يا ماهواري کي دٻائي يا دٻي رکڻ، 2. نفسياتي طور

ڏکوئيندڙ يا بچڙن خيالن کي دٻائڻ، داٻو.

suppuration (سپيورئشن)
[L. suppurare, گندپونء هجڻ]
پونئرائي، آجُورو.

supraclavicular (سيوپرا . کليوي ڪِيُولر)
[L. supra, مٿي]
هسلي کان مٿي.

supraorbital (سيوپرا آربيٽل)
اک جي دوڏي کان مٿي.

suprapubic (سيوپرا پيوبِڪ)
نهائين کان مٿي.

suprarenal (سيوپرا رينل)
بُڪيء يا گردي کان مٿي.

supratentorial (سيوپرا ٽينٽوريَل)
[L. tentorium, تنبو]
مغزي تنبوء کان مٿي.

surgery (سرجري)
جراحت، وڍ ڪٽ.

susceptibility (س سيپ ٽِبِلِٽي)
[L. suscipere, پرائڻ]
جيوڙائيپ لاء قبولي سياءُ، وٺڻ جوڳائي، اثر پذيري.

suture (سِيُو تِيُور)
1. کوپڙي جي چوٽائن هڏن جي ملڻ جي جاء، هڏائون سيبو، 2. وڍ ڪٽ ۾ سبڻ لاء ٽاڪو.

swab (سواب)
ڪپهہ جو گولڙو يا چاريدار ڪپڙي جي ٿهي جنهن سان ڦٽ صاف ڪبو آهي يا تيلي جي چيڙي ۾ ٻڌي ٻٽ جو مادو گڏ ڪري حفاظتي ٽيسٽ ٽيوب ۾ رکبو آهي. ٿهي، صافو، ٻُچ رکڻ، پهو، پهائي، پوٽي، پهي،

sweat (سويٽ)
پگهر، پسينو.
sweat gland: پگهر غلود، ٻہ قسم: eccrine ۽ apocrine.

swelling (سويلنگ)
سوڄ، ڳوڙهو، ڦندائي.

sycosis (ساء ڪوسِس)
[G. sykosis, انجير جهڙو ڦٽ] (S. Barae, Barbers itch]
ڏاڙهي واري جاء تي وارن جي پاڙن جي جيوڙائيپ وارا پونء داڻا يا ملو. حجامي خارس يا پاچڙو.
Also: coccigennic sycosis, folliculits, barbae, fouls shave.

symbiosis (سمر بائيو سس)
[G. گڏ جيئڻ]
ٻن جيون جي وچ ۾ هڪٻئي کي فائدي رسائڻ جو ناتو، گڏ جياپو.

symblepharon (سِمر بليفرون)
[G. syn, ساڻ; blepharon, اک جو ڇپر]
ڇپر جو اک جي دوڏي سان ڇهڻ، ڇپر دوڏو ڇهتاءُ.

sympathetic (سمر پيٿيٽِڪ)
[G. sympathein, همدردي]
خودمختيار تنتي سرشتي جو اڌ حصو، ڏسو: cholinergic, adrenergic, parasympathetic. A.N.S.

sympathomimetic (سِمپي ٿو مائٽِڪ)
[G. mimikos, اھل ڪرڻ]
سيٽائينڊرڙ تنت کي جوش ڏياري ساڳيون تبديليون آڻڻ وارو گماشتو، سيٽ ساڳائي.

symphysis (سمر فِسِس)
[G. symphysis, گڏ جيئڻ]
ٻن هڏين جو ٽاڪٽي هڏي وسيلي ميلاپ، هڏ ساٽ.

symptom (سمپٽم)
[G. symptoma, ڪابہ ٿيڻ واري شيءِ]
مرض جي علامت يا اُهڃاڻ. آثار، پٽرائي، اوجهہ.

syptomatology (سمپٽ ميٽالاجي)
علامتي چاڻ، ڪنهن مخصوص مرض جون خاص گڏيل علامتون.

synapse (سِنيپس)
[G. synapsis, رابطو] (synapsis).
ٻن لڳولڳل تنت گهرڙن جي وچ ۾ رابطي جو نقطو، تنتي رابط نقطو.

synarthrosis (سن ارٿرو سِس)
[G. syn, ساڻ; arthron, سنڌ]
ٻن هڏن جي گڏجڻ سبب ڪا حرکت يا گهڪو نہ هئڻ جيئن کوپڙي جي چوٽي وارن هڏن جا ميلاپ.

synchondrosis (سن ڪانڊرو سِس)
[G.]
ٽاڪٽي هڏي وسيلي ٻن پڪن هڏن جو ميلاپ

synchysis (سن ڪاءِ سِس)
(vitreous humour)
اک جي ڪائي مادي جو ڦيٽارو جو اهو پاڻياٺ ۾ بدلجي وڃي.
s. scintillans: ڪائي مادي اندر سنهيون غيرشفاف جايون.

syncope (سنڪوپي)
[G. syncope, ڍڪرجڻ]
وسامر مُورڇا، غشي، ڍڪر.

syndactyly (سن ڊيڪٽلي)
(syndactylism, syndactlia)
پاڻ ۾ ڳنڍيل آڱريون يا پيرَ، چپو يا ڍوال هٿ پير، ٻڌ آڱرائي، ٻَني آڱر.

syndrome (سِنڊروم)
[G. syndromes, گڏ ڀڄندڙ]
مختلف گڏيل مرضي اهڃاڻن جو ميڙاڪو جيڪي پوءِ ڪنهن مخصوص مرض لاءِ مخصوص چٽيا آهن. اهڃاڻي ميڙاڪو، سنڊروم

synechia (سني ڪِيا)
[G. synecheia, لاڳيتائي]
ٻن حصن جو پاڻ ۾ چهٽي پوڻ، چهٽاءُ.

synergism (سِنرجِزم)
[G. synergos, ساٿ ڏيندڙ] (synergy).
ٻن شين جهڙوڪ ٻن دوائن، جيوڙن مشڪن وغيره جو پاڻ ۾ سرتار سان گڏجي ڪم ڪرڻ، ٻٽ ڪار.

synergist (سِنرجِسٽ)
ساٿي يا ٻٽ گماشتو.

synovia (سائنو وِيا)
[N. L.]
سنڌائين خال اندر استر پردي مان نڪرندڙ رس، سنڌ رس.

synovial membrane
سنڌ پوش جو استر پردو، سنڌ استر پردو.

synovioma (سائنو وِيوما)
سنڌ استر پردي جو سادو يا سرطاني ڳوڙهو.

synovitis (سائنو وائِٽِس)
سنڌ استر پردي جي سوڄ.

synthesis (سن ٿي سِس)
[G. پاڻ ۾ ملائڻ]
سادن مادن مان مرڪب مادا جوڙڻ.

syphilide (سِفلائيڊ)
[N. L. آتشڪ]
آتشڪي چامائو داڻو يا ڦٽ يا ڦرڙي، آبلهء فرنگ (ف).

syphilis (سِفِلِس)
آتشڪ، باد يا آبلهء فرنگ، انتهائي شديد جنسي بيماري، ڪارڻ جيوڙو Treponema Pallidum، اها بيماري ٽن درجن ۾ ورهايل آهي، ٽاڪي.
see lucs.

syringe (سِرِنج)
سئي هٽڻ جي پچڪاري. ڏسو: injection.

syringomelia (سرنگوماٿيليا)
[G. syrigz, نڙ; myelos, مِکُ]
مٿين مغزي ڏوري ۽ مغزي ٿڙي جي بيماري، هٿن ۾ بي سور ڏک سندس خاص نشاني آهي. سرنگو مالڪيا.

syringomyelocele (سِرِنگو مائيلو سيل)
ڪنڊائين چير (spina bifida) جي ڪري جرام مغز جي ڇن.

system (سسٽم)
سرشتو، نظام، مشترڪ ڪم هلائڻ لاءِ عضون جو ميڙ.

systole (سسٽولي)
[G. سيڙجي سُسڻ]
دل جي ڌڙڪي جو هڪ مرحلو، دل جو سيڙجي سسڻ، دلي سيٽ يا سوس. ضد: diastole.

systolic murmur (سسٽولڪ مرمر)
دلي سيٽ سوس دوران پٽڪو، سوس پٽڪو. ضد: diastolic m.

T

T. A. B.
مُدي جي تپ لاءِ مئل جيوڙن جا ٽُڪا.

tabes (ٽئبيز) [L.]
ڏوبر، لاٽ، اپرائي.

T. Dorsalis (locomotr ataxia): تنتي آتشڪ جو قسم، پُنيري آتشڪي ڏوبر.

taboparesis (ٽئبو پئريسِس)
[L. tabes, ڏوبر; G. paresis, فالج]
آتشڪي چريائي جو عام فالج (bieneral paralysis of insane/GPI).
آتشڪي فالج.

tachycardia (ٽيڪي ڪارڊيا)
[G. tachys, تکو; kardia, دل]
دل جو تيز ڌڙڪو، ڌڙڪٽي.
اختلاج القلب.

tachyphasia (ٽيڪي فئزِيا)
[G. phasia, گفتار]
ذهني بيماري سبب تيز رفتاريءَ سان ڳالهائڻ، تيز گفتاري.

tachypnoea (ٽئڪِپ نيا)
[G. pnein, ساهه]
تيز رفتار ساهه، تيز ساهي.

tactile (ٽيڪ ٽائل)
[L. tactilis, ڇهڻ جوڳو]
ڇهڻ حِس بابت سپرش.

Taenia (ٽينيا)
[G. tainia, ٽَيپي، ڦيٽ] (tape worms)
ڦيٽ ڪينئان يا (cestodes).

T. echinococcus [G. echinos, ڄاهو]
ڄاهو ڦيٽ داڻو ڪينئون ڪتي جي آنڊي جو رهواسي آهي، ڪتي جي فضلي ڪان انجا بيضا انسان ۾ داخل ٿي رت وسيلي جيري تائين رسي اتي پاڻياٺ ڳوڙري (hydatid cyst) ٺاهيندا آهن.
ڏسو: echinococcus, hydatidcyst.

T. saginata: انجو ٻچو انساني آنڊي ۾ رسي وڏو ٿي ان جي پٽ ۾ پنهنجا چار چوسڻا اٽڪائي ڇڏيندو آهي.

T. Solium: ان جا ٻچا سوئر جي گوشت مان انساني آنڊي ۾ رسي وڏا ٿي ٻين عضون ۾ رسي ڳوڙريون ٺاهي ويهي رهندا آهن.

taenia
هڪ ڇيٽري پٽي.

T. Coli: وڏي آنڊي جي پوري ڊيگهه تائين مشڪائين تندن جون ٺهيل ٽي ڇيٽريون پٽيون.

taeniacide (ٽينيا سائيڊ)
ڦيٽ ڪينئان مار دوا.

taeniafuge (ٽينيا فِيُوج)
[L. fugere, ڀڄڻ]
ڦيٽ ڪينئان نيڪار.

talipes (ٽيلي پيز)
[L. talus, مُرو; pes, پير] (club foot).
پيدائشي ڦڏو يا وريل پير-انجا چار قسم آهن:
Talipes equines
Talipis Varus
Talips Valgus
Talipis Calcaneus.

talus (ٽئلس) [L.] (astragalus)
مري جو ٻئي نمبر تي وڏي ۾ وڏو هڏو جنهن تي ٽنگ جو ڄنگهاتو هڏو، (tibia) بيٺل هوندو آهي. مري جو ڪينهون، ڪينهوٽو هڏو.
ڏسو: astragalus.

tampon (ٽيمپون)
زالاٽو ڦهو

tamponade
زالاٽو ڦهو وجهڻ

tape worm
ڏسو: Taenia.

tapping (paracentesis)
چيد ڪري پاڻي ڪڍڻ جهڙوڪ جلندر ۾ پيٽ ۾ ٽنگ ڪري پاڻياٺ ڪڍبي آهي.

tarsus (ٽارسس)
[G. tarasos, سنئون مٿچرو]
مُري جا ست ننڍا هڏا، مُرا ٽڙيا.
ڏسو: carpus.

tartar (ٽارٽر)
ڏندن تي چڙهيل ڪارو رَوَ.

tattoo
ترڪڙي، ڏينپوڙي، ترڪڙي، تِلوڪلڙي، ترڪٽي، پلڪڙي، سٽڙي.

taste (ٽيسٽ)
چکڻ حس.

tears (ٽيئرز)
لڙڪ، ڳوڙها.

teat (ٽِيٽ)
ڏونٽي.

teeth (ٽِيٿ)
ڏند، ڪيرا ڏند 20 ٿيندا آهن، جيڪي ستن سالن جي عمر تائين ڪري پوندا آهن. پڪا ڏند 32 آهن:
canine or eye T.: ڪاٽِينو ڏند.
Incisor T.: ويندڙ ڏند.
Premolar and Molar T. ڏاڙهون.
Hutchinsons T. پيدائشي آتشڪ وارا هچنسن ڏند جن جي ڪنارين ۾ ڏندو پيل هوندو آهي.
Wisdom T.: عقل ڏاڙه. ٻنهي پاسي جاڙين جي آخري ڏاڙه.

tegument (ٽيگيُومينٽ)
[L. tegumentum, پوش]
حيواني جسم جي کل يا ٻاهريون پوش.

telangiectasis (ٽيلين جي ايڪ ٽيسِس) [G. telos, ڇيڙو; aggelion, رت نلي; ektasis, وڌاءُ]
بت جي مٿاڇري تي وار نلين جي ڦونڊ يا موڪرائي. وار نلين ڦونڊ.

temperament (ٽيمپَرامينٽ)
[L. temperamentum, تناسب جي لحاظ سان مزاج]
سڀاءُ، مزاج، چار ڪلاسيڪل نمونا: دموي (sanguine)، بلغمي (phlegmatic)، صفراوي (bilious) ۽ ماليخولي سودا (melancholic).

temperature (ٽيمپريچر)
گرمي، حرارت، تپ، بخار، ڪوساڻ.

temple (ٽيمپل)
[L. tempora]
لوندڙي، لوُنڊو، لئوڙو.

temporal (ٽيمپورَل)
لوندڙيءَ بابت، لوندڙيو.
T. Bone: لوندڙيءَ جو هڏو، لوندڙائيو.

temporomandibular (ٽيمپورو ميندبي يُولر)
لوندڙيءَ ۽ جاڙي بابت، لوند جاڙيو.

tendurness (ٽيندرنيس)
ڏکڻ، سيرُ، ڪانهارائي.

tendon (ٽين ڊن)
[G. tenon]
تاندورو، ڳنڍ.
t. Achilles: ڦِنجَهه، ڦِنجهو ڪُچَ.

tenesmus
سورائتو ڦوڪڻ يا مُنڻ، سوريءَ جي پاهه، وٺ.

tenosynovitis (ٽينو سائنو واءِ ٽِس)
[G. tenon, تاندورو, syndoria, پردي جي پاٿياٺ]
تاندوري جي ڪپ يا پوش جي پاٿياڻي پردي جي سوڄ.

tensor (ٽين سار)
[L. tendere, تاڻڻ]
تاڻ مشڪ.

tentorium (ٽينٽوريَم)
[L. تنبو]
وڏي ۽ ننڍي مغز جي وچ ۾ پاهرين سخت مغزي پردي وارو حصو، مغزي تنبو.

teratogen (ٽيري ٽوجن)
[G. teras, بلا]
ڪابه شيءِ جيڪا ڳپ کي بيڊولو ٻچڙو يا بلاجهڙي شڪل وارو بڻائي ڇڏي: ڪارڻ دوا زهر ڪرڻائي جيوڙائپ وغيره، بد شڪلائڪ.

teratology (ٽيراٽالاجي)
بدشڪلائي جي ڪارڻن ۽ طريقي جو اڀياس، بدشڪلائي ڄاڻ.

teratoma (ٽيرا ٽوما)
[G. teras, بلا]
ڳپ جو ڳوڙهو، جن مان اڪثريت سرطاني آهي.

teres (ٽيريس) [L.]
ڳول ۽ لسو.

tertian
چوتر تپ، ٽيئڙ تپ.

tertiary (ٽير شِيَري)
ٽه درجائي، ٽه ڇانگيو.

test
پرک، چڪاس، جاچ، پرکيائي، سائنسي ٽيسٽ.

testicle (ٽيسٽيڪل)
[L. testiculus]
ڏسو: testis.

testis (ٽيس ٽِس)
خصيا، آنورا، ڪپور، پيلا، اهي ويرج ٻج ۽ مرداڻيون جنسي هارموني رسون پيدا ڪندا آهن.
undescended T. (cryptorchism): اڻ لٿل آنورا جيڪي ڳوٺرين ۾ لهڻ بدران مٿي نري نلين اندر اٽڪيل هوندا آهن.

testosterone (ٽيسٽس ٽيرون)
خصين جو مرداڻو هارموني رس.

tetams
ڪُزاز، سڄو بت سيٽجي وڃڻ، ڪارڻ جيوڙو. Clostridium tetani.

tetany (ٽيٽني)
[G. tetanus, ڦٽڪندڙ سيٽائپ]
بت جو سيٽڪو، هٿن پيرن جا سٽاڪا ۽ ڳيپون.

tetracoccus (ٽيٽرا ڪوڪس)
چوڪڙي نموني ٽپڪ جيوڙا.

tetradactylus (ٽيٽرا ڊيڪ ٽِلس)
هٿن پيرن ۾ رڳا چار پب يا آڱريون هئڻ، چو آڱريو، چوپبيو.

tetralogy of fallot
دل ۾ چار گڏ پيدائشي خاميون هئڻ، فالو جي چوڪڙي.

tetra plegia (ٽيٽرا پليجيا)
چئني ٽنگن ٻانهن جو فالج، چورنگ.

thalamus (ٿيلي مَس)
[G. thalamos, ڪوٺڙي]
وڏي مغز هيٺ، ڪوٺڙي مغز.

thalassaemia (ٿيلي سِيميا)
[G. thalassa, سمنڊ; haima, رت]
(cooleys anaemia)
پئدائشي منتقل ٿيل هيموگلوبن جي خرابي.

theca (ٿِيڪا)
[G. theke, حالت]
هڪ چوڏار پوش، خاص ڪري تندي (tendon) جو.

thenar (ٿِينار)
[G. هٿ جي ترِي]
هٿ جي تري يا پير جو ترو.
T. Eminence: آڱوٺي هيٺ تري جو اُڀار.

therapeutics (ٿيراپيوٽِڪس)
[G. therapeutikos, شفا جو انتظار]
شفا ڄاڻ.

therapy (ٿيراپي)
علاج، دوا، دوا درمل، اوکو، اوکٽ، دارون.

thermal (ٿرمل)
[G. therme, گرمي]
گرمي بابت، گرميو، ڪوسائون.

thermolabile (ٿرمولئبائل)
[L. labilis, ترڪڻو]

گرمي ڪارڻ ڦرندڙ گهرندڙ، گرمي ڦرڻو.

thermolysis (ٿ. لاءِ سِس)

گرمي ڪوٽ.

thermometer (ٿرماميٽر)

تپ جي درجي ڏسڻ لاءِ گرمي ماپڻو، ٿرماميٽر، گرميءَ جا درجا فيرنهائٽ (°F) يا سينٽي گريڊ (°C) ۾ ڏنل هوندا آهن.

thermophil (ٿرمو لئبائل)

[L. labilis, ترڪڻو]

گرمي ڪارڻ ڦرندڙ گهرندڙ، گرمي ڦرڻو.

thermostable (ٿ. لاءِ سِس)

گرمي ڪوٽ.

thermotherapy (ٿرما ٿيرپي)

ڪوسو علاج.

thiamine (ٿايامِين)

ڏسو: aneurine.

thigh

ستر، ٿُلهِڙو، جُڱ، جوٺه چوُنهَه، چُونئَن.

thoracic (ٿوري سِڪ)

چاتيءَ تي پاندي بابت.

Thronic Duct: پاندي جي لمف نلي.

thoraco-abdominal

چاتي جي پاندي ۽ پيٽ بابت.

thoracolumber

چاتي جي پاندي ۽ چيلهه بابت.

thoracoscope (ٿوريڪو اسڪوپ)

چاتي پاندي اندر تپاسڻو اوزار.

thorax (ٿوريڪس)

ڌڙ ۾ چاتيءَ وارو حصو ۽ ان جو اندريون پول يا پڌُرُ، پاندو ٻبَرُ.

thread worm (enterobius vermicularis)

سيڪيون.

thrill (ٿرل)

ٿرٿر، ٿرڪو، لرزش، ڇهڻ وسيلي ٿرٿر جو احساس.

throat (ٿروٽ)

گلو، ڪٺُ، ڪنٺُ، نِڙي، ڪننو، گهٽ، گِل، گِلهه.

thrombin (ٿروم بِن)

[G. thrombos, رت جو چڪو]

مادو جيڪو رت ڄمي ان جو چڪر ناهيندو آهي. ٿرومبين، رت چڪائڪ.

thrombo-angitis (ٿرومبو اينجيائِٽس)

سجيل رت نليءَ اندر رت ڄميڄڻ.

:T. A. obliternas (Buergers disease)

ٽنگن جي رت نلين جي سوڄ ۽ رت ڄمڻ، نتيجو پير کان وٺي هوريان هوريان ٽنگ جي اگاري (gangrence).

thrombo-arteritis (ٿرومبو آر ٽراءِ ٽِس)

شرياني سوڄ، ساڻ رتوٽي ڄميائپ.

thrombocyte (ٿرومبو سائٽ)
(blood, Platelet)
رت ٿنيپيندڙ گهرڙو، رت ٿنپائڪ.

thrombocythaemia
ڏسو Thrombo cytopenia.

thrombocytopenia (ٿرومبو سائٽو پينيا)
رت ٿنپائڪ گهرڙن جي رتوٽي اڻاٽ.

thrombocytosis (ٿرومبو سائٽوسِس)
رت ٿنپائڪ گهرڙن جي رتوٽي جهجهائي يا گهٽائپ.

thrombo-emoblic (ٿرومبو امبولِڪ)
[G. embolos, ڏٽو، ٻُنجو، ٻوڄ]
رت جو چڪو جيڪو هڪ جاءِ تان ڇڄي ڪنهن سنهي نلي کي ٻنجو ڏئي ڇڏي.

thrombo-endarteritis (ٿرومبو ايندِ آرٽراءِ ٽِس)
[G. endon, منجهه، اندر]
شرياني اندرين استر جي سوڄ.

thrombogenic (ٿرومبو جِينِڪ)
رت ڄمائيندڙ يا ٿنپيندڙ.

thrombokinase (ٿرومبو ڪاءِ نيز)
ڏسو: thromboplastin.

thrombolytic (ٿرومبو لِٽِڪ)
رت جو چڪو ڳاريندڙ يا جهوريندڙ.

thrombophlebitis (ٿرومبو فلي باءِ ٽِس)
رڳوٽي سوڄ ساڻ رتوٽي ٿنپائپ.

thromboplastin (ٿرومبو پلاسٽين)
[G. plassein, روپ ڏيڻ]
پروٿرومبين کي ٿرومين ۾ بدلائڻ وارو خميرو.

thrombosis
رتوٽي نليءَ اندر رت جو چڪو نهڻ، رت ٿنپائپ.

thrombus
رت نلي اندر رت جو چڪو، رتوٽو چڪو.

thrush (ٿرش)
وات اندر ڏونري جهڙا اڇا اڇا ڦلوڪڙا. ڪارڻ سينوراتي جيوڙو (candida). واتائو اڇي سينورائپ.
ڏسو: candidiasis.

thymoleptic (ٿائموليپٽِڪ)
محسوسات ۽ ورتاءَ کي متاثر ڪندڙ نفسياتي دوائون.

thymoma (ٿاءِ موما)
[G. thymos, نفس]
نفس غلود (thymus) جو ڳوڙهو، ٿائموما.

thumb
آڱوٺو، ڏُنيو، سينئو.

thymus (ٿاءِ مَس)
سيني جي ٽاڪيءَ جي مٿين پاڱي پويان ڪنٺ غلود ٿائين غلود، نفسي غلود، جوڳ وديا ۾ هردئہ چڪر يا ڪنول. تصوف ۾ لطيفہ

قلب هن جي ڪم جو تعلق جيوڙن
ڪان قدرتي بچاءُ (immunity) آهي.
هينئون غدود.

thyroglossal (ٿائرو گلوسل)
ڪنٺ غدود ۽ جڀ بابت. ڪنٺ ڄڀيو.

thyroid (ٿاءِ روائڊ)
گلي وٽ ڪنٺ غدود جنهن جي
هارموني رس ٿائرو ڪسين آهي.

throiditis (ٿائرو ائڊاءِ ٽِس)
[G. thureoeides, ڍال شڪليو]
ڪنٺ غدود جي سوڄ. ڏسو: goitre.

thyrotoxicosis (ٿائرو ٽاڪسي ڪوسِس)
[G. toxikon, زهر]
ڪنٺ غدود جي گهڻي هارموني
رس سبب ڪنٺي مالا بيماري پيدا
ٿيندي آهي. ڳٽتي، پگهر، بک وڌڻ،
آڱرين جي ڏڪڻي، ڌڙڪو، دوڏا
ٻاهر نڪرڻ هن بيماري جون
علامتون آهن. ڪنٺ مالائي مرض.

thyrotrophic (ٿائرو ٽرافڪ)
ڪنٺ غدود جي رس کي تڪي
ڪرڻ وارو مادو (اڳين شاهه غدود
جو ٿ. ٿ. هارموني رس). ڪنٺ
رس وڌائڪ مادو.

thryoxine (ٿائروڪسِن)
ڪنٺ غدود جو هارموني رس،
ٿائروڪسين.

tibia (ٽِبيا) [L.]
ٽنگهه جي ٻنهي هڏائين نرين مان
وڏي ٿلهي هڏي جو نالو ٻنيا هڏو
(shin bone).

tibiofibular (ٽِبيو فِبيُولر)
گوڏي کان هيٺ ٻني جي ٻنهي
نرين يا هڏن بابت، ٻنيائي ٽٿايو.

tic (ٽِڪ)
نفسياتي ڪارڻ سبب بت جي
ڪنهن حصي جو ڦرڪڻ، ڦرڪو،
جهٽڪو اک جو ڦرڪو.

tic doulore ux (ٽِڪ ڊولرُو) [F.]
(Trigeminal neuralgia)
منهن جي ٽه چانگي تنت (trigeminal)
۾ سور جي سخت سوٽن سان
ڦرڪو، ٽه چانگيو تنتي ڦرڪو.

tick (ٽِڪ)
چچڙ، چئور، هڪ مفت کائو جيئڙو
جيڪو ڪئي بخارن جو ڪارڻ
آهي. چچڙي جونءِ، چئور، چئي.

tincture (ٽِنڪچر)
الڪوحل ۾ ڪنهن دوا جو ڳار،
ٽِنڪچر.

tinea, tineasis (ٽِنيا)
[L. ٹُڪيندڙ ڪينئون] (ringworm)
چامائو سينوراتي جيوڙائپ، ڏڍُ.
T. Barbae (Barbers itch): ڏاڙهي جو
ڏڍ.
T. capitis: مٿي جو ڏڍ.

T. corporis (T. circinata): بت جو ڏڀ.
T. cruris (Dhobie itch): تري يا چڏي جو ڏڀ.
T. manum: هٿن جو ڏڀ.
T. Peclis (dermatophytosis, foot rot): پير جي پٻن جي وچين جو ڏڀ، اِکوئي.

tingling
چمڙيءَ ۾ چيڪن جو احساس، سُيون سُيون، چُيڪا.

tinnitus (ٽِناءِ ٽس) [L.]
ڪنن جي گهٽڪار يا واجٽ، ڪن واجٽ. ڪن واڄائي.

tissue (ٽِشُو)
ساڳين ڪمن وارن گهرڙن ۽ تاندورن جي اڏاوت يا ماس اُٽت.

titre (ٽيٽر)
طاقت جو معيار.

tip (ٽِپ)
نوڪ، چهنب، چوٽي، چيڙو.

tolerance (ٽولرينس)
دوا لاءِ سهپ، دوا جي هير ڪانپوءِ دوا جي اثر وڌائڻ لاءِ وزن به وڌائڻو پوندو آهي.

tomograph (ٽومو گراف)
[G. tomos, ڪٽڻ]
بت جي مخصوص حصي جي چونڊ ته جي عڪسي مورت.

tone (ٽون); tonus (ٽونس)
نارمل تاڻ واري حالت جهڙوڪ صحتمند مشڪ جي تاڻ. ضد: clonus.

tongue (ٽنگ)
جڀ، زبان.

tonometer (ٽونو ميٽر)
[G. tonos, تاڻ]
اک جي اندرين داٻ ماپڻ جو اوزار، داٻ ماپڻو.

tonsillitis (ٽانسِ لاءِ ٽِس)
ڪلين جي سوڄ.

tonsiloliths (ٽانسي لو لِٿ)
ڪلين اندر ڪڪري.

tonsils (ٽانسِلز)
[L. tonsillae]
ڪليون.

tophus (ٽوفس) [L.]
ڪن جي پاپڙي ۽ آڱرين جي ڳرين ۾ نقرس جي ڪڪري، نقرسي ڪڪري.

topical (ٽاپيڪل)
[G. topos, ٻاءِ، موم]
مقامي.

tophography (ٽاپاگرافي)
بت جي جاين جو بيان، بت جايون جاڻ.

torsion (ٽارشن)
مروڙ، مروٽو، پيچ، ور، وراڪو.

torticollis (ٽارٽي ڪولِس)
[L. toroquere, ور ڏيڻ; collum ڳچي]

(wryneck)
کنڌ ۾ وَر.

touch (ٽَچ)
ڇهڻ حس.

tourniquet (تورني ڪي) [F.]
رت بند ڪرڻ لاءِ ٽنگ يا ٻانهن کي ڪشي ٻڌڻ، ڪشو.

toxaemia (ٽاڪسيميا)
[G. toxikon, وِهه، زهر]
جيوڙن يا خراب ٽيل ماس اُٿت جو زهر پوري بت ۾ پکڙجڻ، زهر رتوٽائي.

toxic (ٽاڪسِڪ)
زهريلو.

toxicity (ٽاڪسيسٽي)
زهريلائي، زهر جي شدت جو درجو.

toxicology (ٽاڪسي ڪالاجي)
زهر ڄاڻ.

toxin (ٽاڪسِن)
جيوڙن جو زهر اهو زهر اوهڙو ئي زهريلو آهي، جيڪو زخمي يا ڏکيل ماس اٿت مان نڪرندو آهي. جيوڙاتي زهر.

toxoid (ٽاڪسوائڊ)
ٽڪن ناهڻ لاءِ ڪمزور ڪيل جيوڙاتي زهر، نبل جيوڙاتي زهر.

Toxoplasma (ٽاڪسو پلاسما)
ڏسو: toxoplasmosis.

toxoplasmosis (ٽاڪسو پلازموسِس)
هڪ مفت کائو جيئڙو جيڪو ٿڻائتن جانورن ۽ پکين ۾ هوندو آهي. انسان اندر ڳِپ جي شڪل بگاڙي ان کي ماري ڇڏيندو آهي. ڳِپ عيبي مرض.

trabeculae (ٽريبي ڪيُولي)
[L. ننڍي ڪاٺَ]
عضوي ۾ پوش کان انگ اندر ويندڙ ڪامون يا پرديو بت اندر.

trace elements
پتو لڳائڻ جوڳا يعني تمام ٿوري مقدار ۾ موجود ڌاتو يا ٻيا عنصر جيڪي بت جي حياتڪي عمل (metabolism) لاءِ لازمي آهن. نشاني عنصر.

tracer (ٽريسر)
انگن جي ڪمن، مرض جي سڃاڻ جو پتو لڳائيندڙ مادو يا اوزار. پيري مادو يا اوزار.

trachea (ٽريڪِيا)
[G. trachus, ڪهرو] (windpipe).
نڙيءَ کان وٺي ڦڦڙن تائين، نڙي هوا نلي، ڳِترُ.

tracheitis
ڳِتر سوڄ.

(ٽريڪيو برونڪاءِ ٽِس) ---------
نڙي هوا نلي ۽ ڦڦڙ نليءَ جي سوڄ.

tracheo_oesophageal (ٽ. ايسو فيجيل)
نڙي سلهه نلي ۽ نڙگهٽ بابت.

tracheostomy (ٽريڪيوس ٽومي)
[G. stoma, وات]
آپريشن وسيلي ٽنگ ڪرڻ.

trachoma (ٽريڪوما)
اک جي بيماري ڏيريون.

traction (ٽريڪشن)
ٽنگن ٻانهن يا منڍيءَ کي ڇڪي سوگهو رکڻ لاءِ وزن ۽ ڪُپي وسيلي ڇڪ.

trait (ٽريٽ)
شخصيت جي ڪا خصوصيت، لڇڻ.

trance (ٽرانس)
[L. transire, ٻي سرتيو]
اسرتائي، بيخودي، هٽرادو بي سرتائي.

tranquillizers (ٽرينڪوي لائزرس)
[L. tranquillus, سانتيڪو]
سانت يا ڌيرج پيدا ڪندڙ دوائون. سانتائڪ دوائون.

trans abdominal (ٽرينس ايبڊا مِنل)
پيٽ جي آرپار.

transaction (ٽرينس سيڪشن)
[L. sectio, ڪٽائي، ڪٽڻ]
آرپار ڪپي ڌار ڪرڻ، آرپار ڪپائي.

transfusion (ٽ. فِيُوزن)
[L. transfundere, منتقل ڪرڻ]
رڳ يا ڪنهن اٿت اندر رت يا پاڻياٺ منتقل ڪرڻ.

transillumination (ٽ. اِليومنيشن)
آرپار اوجارو.

translucent (ٽرانس. لِيُوسينٽ)
[L. lucere, چلڪو]
اڌ شفاف.

transmigration (ٽ. ماءِ گرئشن)
[L. migrare, لڏپلاڻ]
گهرڙي جي پردي پار لڏپلاڻ.

transplantation (ٽ. پلين ٽئشن)
[L. transplantare, پيوند ڪرڻ]
انگ يا عضوو پار لڳائڻ، پار پيونداٺپ، ٽڏارڻ، رُوٽ.

transudate (ٽرينبيُوڊئٽ)
[L. sudare, پگهرجڻ]
اڻ گهربل پاڻياٺ، جهڙوڪ جلنتر ۾ پيٽ جو پاڻي، سڙيل ڦٽ مان نڪتل پاڻي.

trapezium (ٽريپزيَم)
[G. trapezion, ننڍي ميز]
ڪرائي جي اٺن هڏڙين مان هڪ هڏڙي، ميزاٽڙي.

trapezius (ٽريپي زيَس)
ٻنهي پاسي ڪنڌ جي مُشڪ، ميزائي مُشڪ.

trapezoid (ٽريپي زُوائڊ)
ڪرائي جي هڏڙي، ميز شڪلي هڏڙي.

trauma (ٽراما) [G.]
جسماني ڌڪ، جذباتي صدمو.

traumatology (ٽراميٽالاجي)
حادثاتي وڍ ڪٽ جو ڪاتو.

Treatment Therapy علاج
تيماداري بابت ڪاتو.

Trematoda (ٽريمٽوڊا)
مفت ڪائو ڪينئن جو هڪ طبقو.

tremor (ٽريمَر)
[L. tremere, ڌرڪڻ، ڏڪڻ، رڦڻ]
ڏڪٽي، ڦٽي، ڪنبٽي، اُچلو.

trephine (ٽري فائين)
[G. trypaein, سلڻ، ونڌڻ]
کوپڙيءَ يا اک جي ڪائي پردي منجهه گول ٽڪي ڪڍڻ لاءِ اوزار. ونڌڻي.

Treponema Pallidum (ٽريپونيما پئلي ڊيم)
[G. trepein, ونڌڻ, nema, ڌاڳو]
آتشڪي ڪارڻ جيوڙو، جنهن جي شڪل وروڪڙ جيان آهي.

trapematosis (ٽريپ ميٽاسز)
ڏسو: yaws.

traponemicide (ٽريپوني مي سائيڊ)
وروڪڙ جيوڙا مار دوا.

triceps (ٽراءِ سيپس)
[L. ٽه مٿيو]
ٻانهن جي ڏوري پويان ٽه مٿي مُشڪ. ڏسو: biceps.

trichiasis (ٽِرڪياسِس)
پروارَ، پنبٽين جو دوڏي سان پوسرائڻ. پڙوال.

trichinosis (ٽرڪنوسِس)
[G. trichinos, وار جيان]
سوئر جي اڌ پڪي گوشت کائڻ مان لڳندڙ بيماري، سوئر جي گوشت جو هڪ ڪينئون Trichinella spiralis. سوئر ڌاڳ ڪينئون.

trichomonacide (ٽراءِ ڪومونسائيڊ)
ٽرائڪوموس مار دوا.

Trichomonas Vaginalis (ٽراءِ ڪو مونس ويجي نٽِلس)
هڪ اوائلي جيو (protozoa) قسم جو مفت ڪائو جيئڙو جيڪو عورت جي اندري ۽ مرد جي مٽ نليءَ ۾ پاڻي پيدا ڪندو آهي. ڏسو: amoeba, protozoa.

trichomoniasis
ٽرائڪو مونس جي پيدا ڪيل بيماري.

trichophytosis (ٽرائڪو فاءِ ٽوسس)
ٽرائڪو فائٽون سينور جي قسم جي جيوڙائپ. ٽرڪو فاتونائپ.

Trichuris trichuria (ٽراءِ ڪيورس ٽراءِ ڪيوريا)
[G. thrixtrichos, وار; cura, پُڇ]
(bliphorm).
ڇهبڪ جيئڙو.

trichuriasis
ڇهبڪ جيئڙي جو واسو.

trigeminal (ٽراءِ جِمِنَل)
[L. trigeminus, ٽه جائو]

ٽه ڄائو، ٽن ياڱن ۾ ورهايل. جهڙوڪ ٽه ڇانگ پنجين ڪاپارين تنت جيڪا ٽن شاخن ۾ ورهايل آهي.

T. neuralgia. ڏسو: tic douloureux.

trigone (ٽراءِگون)

[G. trigonos, ٽن ڪنڊن وارو]

مثاني يا مُثانگي جو ٽه ڪنڊيو ترو، مثاني ٽڪنڊو.

trimester (ٽراءِ ميسٽر)

[L. trimestris, ٽه ماهو]

ٽِماهو مُدو.

trismus (ٽرِز مَس)

[G. ڏند ڪرٽڻ]

ڄباڙڻ وارين مشڪن جي سيٽائپ، ڄاڀ سيٽائي.

trochanters (ٽروڪينٽرز)

سٿرائي هڏي (femur) جي مٿين ڇيڙي وٽ ٻه وڏا اڀار، هڪ وڏو (ٻاهريون)، ٻيو ننڍو اندريون.

trochlea (ٽراڪليا)

انگلي حصو، جيڪو شڪل ۾ ڪم جي لحاظ سان ڪُپيءَ جيان هجي. ڪُپي انگ ڪُپانگ.

trophic (ٽروفِڪ)

[G. trophe, غذائيت]

غذائيو.

trophoblastic tissue

بيضي کي ڍڪيندڙ ڳهرڙا جن جو تعلق بيضي جي غذائيت سان آهي.

trophoneurosis (ٽروفو نيوروسِس)

ڏسو: Raynauds disease.

Trousseaus sign.

ٽروسو جي نشاني.

ڏسو: carpo-pedal spasm.

trunk (ٽرنڪ)

ڌڙ، بيري.

Trypnosoma (ٽرِپنو سوما)

اوائلي جيو (prtozoa) جي هڪ جنس جيڪا مفت کائو آهي، جيڪي افريڪي مک (tse tsefly) ۾ منگهڻ وسيلي انسان اندر ڳهر وارو مرض پيدا ڪندا آهن.

trypnosomniasis (sleeping sickness)

ڪارڻ مفت کائو جيتڙي ٽرپنو سوما سبب ڳهر، جنهن ۾ مريض سُتو پيو هوندو آهي. ڳهري بيماري.

trypsin (ٽرِپسِن)

لبلبي جي رس اندر موجود پروٽين ٽوڙ هاضمي وارو خميرو، ٽرپسن.

trypsinogen (ٽرپسنوجن)

لبلبي جي رس جو هڪ مادو جيڪو ٽرپسن خميري کي جنم ڏيندو آهي. ٽرپسنوجن.

tryptophane (ٽريپٽو فين)

ٽرپٽو فئن هڪ امائنو ائسڊ جيڪو واڌ لاءِ لازمي هوندو آهي.

tse-tse fly (صي صي فلاءِ)
هڪ افريڪي مک جنهن جي چڪ پائڻ سان انسان ۾ ڳهر بيماري پيدا ٿيندي آهي.

tubercle (ٽيُوبرڪل)
[L. tuberculum, ننڍڙو ڳنڍيو]
1. هڏي جو ڳنڍ جهڙو اڀار، 2. سلهه جي ڳنڍ يا ڳوڙهي. ڊوڙو (nodule).

tuberculide (ٽيُوبر ڪيولائڊ)
(tuberclid)
سلهه جي چاملئو ڳوڙهي. ڏسو: syphilide.

tuberculin
سلهه جي هئڻ يا نه هئڻ بابت پڪ ڪرڻ لاءِ ٽيوبرڪيولن مادي سان ٽيسٽ ڪرڻ. ڏسو: Mantoux.

tuberculoid (ٽيوبر ڪيولوائڊ)
ڪوڙهه جو قسم جيڪو سلهه مثل لڳندو آهي. سلهه جيان.

tuberculoma (ٽيُوبر ڪيولوما)
سلهائتو وڏو ڳوڙهو.

tuberculosis (ٽيوبر ڪيولوسس)
[L. tuberculum, ننڍي ڳوڙهي]
سلهه، ڪارڻ جيوڙو =mycobacterium تپ دق.

tuberculostatic (ٽيوبر ڪولو اسٽيٽِڪ)
سلهه جيوڙا روڪ دوا.

tuberosity (ٽيُوبروسِٽي)
هڏي جو اُڀار.

tubular necrosis (ٽيُوبِيُولر نيڪروسِس)
گردي جي نلين جو ناس هجڻ.

tubule (ٽيُوبيُول)
[L. tubulus, ننڍي نلي]
ننڍ نلي.

tularaemia (ٽيولي رِيمِيا) (deer-fly fever, tick fever).
جانورن مان منتقل ٿيل بيماري: سبب جيوڙو pasteurella tularensis.

tulle gras (ٽيُول گرا)
پيرا فين لڳل جاري جيڪا ڦٽ تي رکي پٽي ڪبي آهي، جو اها چنبڙندي ناهي.

tumescence (ٽِيُومي سينس)
[L. tumescere, ڦُنڊڻ]
ڦونڊ، ٽيڳ، سوڄائي.

tumour (ٽِيُومر) [L.]
گومڙ، ڳنڍيو، ڳوڙهو، ان جا ٻه قسم آهن: 1. سادو (benign)، 2. موتمار (malignant). ڏسو: cancer.

tunica (ٽِيُونِيڪا)
[L. tunic, پردو، ڪرتو]
اندريون پردو، استر، استري پردو.

turbinate (ٽربنيٽ)
[L. turbinatus, نبات شڪليو]
نبات شڪليو.

turgid (ترجِڊ)
[L. turgescere, ڦُنڊڻ]

رت وغيره سان ڀرجي ڦنڊي ڦوڪجڻ، ڦُنڊيل ڦوڪيل،

twin (ٽُون)

جاڙو، ٻٽُ، ٻٽو.

tussis (ٽيسز) [L.]

کنگهه.

tylosis (ٽالوءِ سِس)

ڏسو: keratosis.

tympanic (ٽم پينِڪ)

[G. tympanum, دهل]

دهلڙي بابت.

T. membrane: ڪن جي دهلڙي.

tympanites (ٽمپي نائٽيز)

پيٽ ڦوڪجي دهل ٿيڻ ڦوڪيل پيٽ.

tympanitis (ٽمي ناءِ ٽِس)

وچين ڪن جي خال جي سوڄ.

tympanum (ٽِمپي نم)

[G. tympanen, دُهل]

وچين ڪن جو خال.

typhoid fever (ٽاءِ فوائڊ)

مُدي جو تپ، ڪارڻ جيوڙو

salmonella typhi.

typhus (ٽائفس)

[G. typhos, وهم]

جونئن، چچڙين ۽ ڪارڙن وسيلي

پکڙجندڙ تپ سبب جيوڙو.

Rickettgia Prowazekii، ٽائفس بخار.

tyrosine (ٽائروسين)

هڪ امائنو ائسڊ.

◆

U

ulcer (السر)
كليل چكندڙ ڦٽ، ناسُور، السر.
curlings u.: كرلنگ جو ڦٽ، باهہ كان سڙڻ سبب ٻارهہ انچي آنڊي ۾ ڦٽ، لهسيل آنڊائتو ڦٽ.
Decubitis U. (bed sore): گهڻي ليٽڻ وارو ڦٽ، داٻ ڦٽ.
Penetrating U.: پيهي ويندڙ ڦٽ.
Peptic U.: معدي ۽ ٻارنهن انچي آنڊي جو ڦٽ.
Perforating U.: آرپار ٽُنگر ڦٽ.
Rodent U.: ٽُكيندڙ ڦٽ.
ڏسو: basal cell carcinoma.
varicose U. (gravitational U.): ڦنڊيل رڳن وارو ڦٽ جيكو ٽنگ جي هيٺين حصي ۾ ٿيندو آهي.

ulcerative colitis (السري ٽو كولاءِ ٽِس)
وڏ آنڊو، ڦٽ وڏي آنڊي جي ڦلڻي سوڄ.

ulcerogenic (السرو جِينك)
ڦٽ پيدا كندڙ.

ulna (النا)
[L. ٽونٽ]
ٻانهن جي ٻُڪ جي چيچ پاسي هڏائين نري، ٽُوننائتو هڏو. ڏسو: radius.

ultramicroscope (الٽرا مائكرو اسكوپ)
ايترو پتكڙو جو خوردبيني وسيلي به نظر اچڻ كان زور هجي. خوردبيني پار.

ultrasonic (الٽرا سونِڪ)
آواز پار.

ultra violet rays (الٽرا وايوليٽ ريز)
پار واڳڻائي كرڻا.

umbilicated (امبلي كيٽيڊ)
وچ ۾ چِڳهائتو داڳو، جيئن ماتا جو سيئرو.

umbilicus (امبلاءِ كَس)
[L. وچ]
ڏُن، ناف، ناڦ، سُنڊي.
Umbilical cord: ناڙ، ناڙو.

uncinate (ان سِنئٽ)
[L. uncinus, كُنڍي، آنكڙو، آنگوڙو]
كُنڍي شكليو.

unconciousness (اَن كانشيس نيس)
[A. S. un, اڻ، نہ; conscire, سُرت]
بي سرتائي، بيهوشي، بيخودي، اڇيتائي، اڇيتي، اڻ سڌيرائي.

undulant fever (ان ڊِيُولينٽ)
[L. unda, موج، لهر] (abortus F., Malta F., Mediterranean F.]
ڏسو: Brucella, brucellosis.

unguentum (انگوِينٽم)
ملم، مرهم.

unicellular (يُوني سيليُولر)
[L. unus, هڪ; cellula, گهرڙو]
هڪ سيلي گهرڙو. ڏسو: multiceller.
unilateral (يُوني ليٽرل)
[L. latus, پاسو]
هڪ پاسيو، پاسارو، پاسيرو. ڏسو: bilateral.
uni-ocular (يوني آڪِيُولر)
[L. oculus, اک]
ڏسو: binocular.
uni-ovular (يوني اووِيُولر)
هڪ بيضو، هڪ ئي بيضي مان ڄاول هوبهو هڪجهڙا جاڙا ٻار. ڏسو: binovular.
unipara (يُوني پيرا)
[L. parere, ڄڻڻ]
هڪ ڄڻيتي، جنهن رڳو هڪ ٻار ڄڻيو هجي. ڏسو: multipara, nullipara, primipara.
uraemia (يُوري مِيا)
گردن جي خرابي سبب خطرناڪ صورتحال يا بيماري، مُٽ رتوڻائي.
uraemic snow
ڏسو: uridrosis.
urate (يُوريٽ)
پيشاب جي تيزاب جو لوڻ، يوريٽ، مُٽ لوڻ.
uraturia (يوري چيُوريا)
مُٽ ۾ مٽائون لوڻ اچڻ.
urea (يُوريا)
پروٽين حياتي عمل جو ڇيهه يا فضلو، جيڪو مُٽ ۾ نيڪال ٿيندو آهي ۽ مٽ جو خاص ڪيميائي جُزو آهي. يوريا.
ureter (يوريٽر)
[G. oureter]
گردي نلي، هر ٻُڪي ڪان مثاني تائين پيشاب آڻيندڙ نلي.
ureteritis (يُوري ٽراءِ ٽِس)
گردي نليءَ جي سوڄ.
ureterocolic (يوري ٽيرو ڪولِڪ)
گردي نلي ۽ وڏي آنڊي بابت.
ureterolith (يوري ٽيرو لِٿ)
گردي نلي جي پٿري.
urethra (يُوري ٿرا)
[G. ourethra)
جنسي انگ اندر مثاني کان مُٽ ٻاهر ڪڍڻ جو لنگهه يا نلي، مُٽ نلي، زناني مٽ نلي $1\frac{1}{2}$ انچ ۽ مرداڻي 10 انچ کن آهي.
urethritis
مٽ نليءَ جي سوڄ.
urethrography
مٽ نلي جي عڪس بندي.
urethrosocpe
مٽ نلي تپاسڻو اوزار.
urethrostenosis (يوريٿرو اسٽي نوسس)
مٽ نلي جي تنگي يا سوڙهه، مُٽ نلي سوڙهائي.
uric acid (يورِڪ)
مٽ جو تيزاب. ان مان ٻه گڙدي جي

هڪ قسم جي پٿري ٺهندي آهي. نقرس (gout) مرض ۾ رت اندر ان جي گهڻ ٿيندي آهي.

urico suric (يوري ڪو سِيُورِڪ)
مٽ جي تيزاب کي نيڪال ڪندڙ.

uridrosis (يُوري ڊروسِس)
[G. hidrosis, پگهر]
پگهر ۾ نيڪال ٿيل يوريا جا رهُ جهڙا سنها اڇا قلم، پيشابي پگهر، مٽ تيزابي برف (uraemic snow).

urinalysis (يُوري نَلِسِس)
مُٽ جو ڇيد يا تجزيو، مُٽ چڪاس.

urination (يُوري نئشن)
مُتڻ، پيشاب يا ريلو ڪرڻ. ڏسو: micturation.

urine (يُورِيَن)
[L. urina]
مُٽ، پيشاب، ريلو، بول (ء). شوشه (ف). 24 ڪلاڪن ۾ اٽڪل 1500ml (50 ڇٽانڪ) نيڪال ٿيندو آهي.

urinometer (يُورِينو ميٽر)
پيشاب جي مخصوص گهاٽائي ماپڻ جو اوزار، مُٽ ماپٽو.

urobilin (يورو بائلين)
[L. bilus, پِتُ]
مٽ ۽ ڪاڪوس ۾ نيڪال ٿيندڙ رگيندڙ مادو، پيشابي پت راڱو.

urobilinogen (يورو بائلي نوجِن)
بائلي روبين مان ٺهندڙ رگيندڙ مادو.

urobilinuria (يورو بائلي نِيُورِيا)
مُٽ ۾ يورو بائلين جي گهڻ.

urochrome (يُورو ڪروم)
مُٽ کي مٽ جهڙو رنگ ڏيندڙ مادو.

urogram (يوروگرام)
مٽائين لنگهه جي واٽ جي عڪسي مورت.

urology (يُورالاجي)
گُڙدن جو علم.

urticaria (hives, nettle-rash)
ڏڏر، ڊڦر ڊڦ، ٻڦڙ، ڇاپاڪو، ريڙ، سيتانگه، ڇپاڪو، ٻانبڙ، سُرٽو. ڏسو: angioneurotic oedema. ڏسو: dermographism.

urterine mask
ڏسو: chloasma.

uterus (يوٽي رس) [L.] (womb)
رحم، ٻچيداني، ڳيرڻ، ڪُڙ، ڪُڙهه.
bicornuale U.: ٻه سڱيو رحم.
Grarid U.: ڳياٽتو رحم.

urtricle (اٽرِيڪل)
[L. utriculus, ننڍي ڳوٿري]
ننڍي ڳوٿري يا ڪيسو.

uvea (يُورِيا)
[L. uva, ڊاک]
اک جي ڪاري ٽڪي.

uveitis
اکائين ڪار ٽِڪيءَ جي سوڄ.

uvula (يُووِيُولا)
ڪاڪڙو.

V

vaccination (ويڪسي نئشن)
[L. vacca, گانءِ، ڳئون]
ٽُڪا، ساوتا.
vaccinator: ٽانڪاڙو، ٽاڪُو.

vaccine (ويڪسِين)
ٽڪن جو ٻج (مئل يا نبل جيوڙا).

vaccinia (cow pox)
ٿڌي، ڳئن جي وچڙندڙ بيماري جيڪا انسانن ۾ بہ منتقل ٿيندي آهي. ڳئون جي ماتا.

Vagina (ويجائنا) [L.]
يوني، اندري، ڳهڻ، مياڻ، غلاف.

vaginismus (ويجنزمس)
[L. اندري]
اندريءَ اندر مشڪن جي سوراڻي سيٽ، جنهن سبب جنسي فعل سوراڻو ٿي پوندو آهي.

vaginitis (ويجِنائٽِس)
اندري جي سوڄ، ڪارڻ جيئڙو. Trichomonas vaginalis.

vagolytic (وئگولِٽِڪ)
رولو تنت جي تڪليءَ کي جهڪو ڪندڙ.

Vagus (وئگس)
[L. vagus, رولو]
ڏهين ڪاپاري تنت، رولو تنت.

valgus (ويلگس) [L.]
بت جي ڏگهي ليڪ کان ٻاهرين پاسي ڦريل، مثال hallux valgus.
ضد: varus.

valine (وئلين)
هڪ لازمي اماڻنو ائسڊ، وئلين.

valve (والو)
[L. valva, ويڙهو]
پردي جو ويڙهو جيڪو پاڻياٺ جي وهڪ جي ڪنٽرول لاءِ ٻنجڻيءَ جو ڪم ڏيندو آهي. ٻُنجڻي.

valvulitis (ويل وِيُولائٽس)
ٻنجڻيءَ جي سوڄ.

varicella (ويري سيلا) (chicken pox)
لاڪڙو.

varices (وئريسيز) (واحد varix) (varicose veins)
ڦُنبيل انگڙ ونگڙ رڳون.

varicocele (ويري ڪوسِيل)
[L. varicosus, ڦنبيل نسن سان ڀريل]
ويرج ڏوريءَ جي ڦونڊ ۽ انگڙ ونگڙائي.

varicose (ويري ڪوس)
ڦونڊ ۽ انگڙ ونگڙائي، ڦنبيل انگڙ ونگڙ رڳون يا نسون، نسرائي.

variola (ويريولا) (small pox)
وڏي ماتا.

varix (وئرِڪس)
ڏسو: varices.

varus (وئرس) [L.]
بت جي أيي وچين ليڪ ڏانهن ڦريل يا وريل. مثال: coax vara. ضد: valgus.

vas (ويس) [L.] (vasa جمع)
نلي.

vas deferens (و. ڊيفيرينز)
خصين جي نيڪال نلي.

vas vasorum (و. ويزورم)
شريان ۽ رڳن جي ديوارن جون سنهڙيون غذائي نليون.

vascular (ويس ڪيُولر)
[L. vasculum, ننڍي نلي]
رت نلين وارو، رت نليو.

vascularisation (ويسڪيو لراءِ زئشن)
رت . سائي ماٽڻ.

vasoconstrictor (ويسو ڪنس ٽرڪٽر)
[L. constringere, سوڙهو ڪرڻ]
رت نلين جي خال کي سوڙهو يا تنگ ڪندڙ شيءِ. رت نلي سوڙهائڪ.

vasodilator (ويسو ڊاءِ لئٽر)
رت نلي ڦُنڊائڪ.

vasomotor nerves (ويسو موٽر)
رت نلين کي سوڙهو يا موڪرو ڪندڙ تنتون.

vasopressin (ويسو پريسن) (A. D. H; Antidiuretic hormone)
پوئين شاهه غدود جي هارموني رس جيڪا مُٽ گهٽ ڪندي آهي.

vasospasm (ويسو اسپازم)
رت نلين جي سوڙهو ڪندڙ سيٽائپ.

vasovogal attack
وسام يا ڍرڪجڻ جو حملو.

vegetative (ويجي ٽٽيو)
قوما جي مريض جي نباتي حالت، بيهوشي، کائڻ پيئڻ ۽ فضلو ڪيڻ.

vehicle (ويئي ڪل)
[L. vehiculum سواري]
دوا جي داخلا لاءِ بيو مادو گڏڻ جيڪو ان جي سواري آهي.

vein (وئن)
[L. vena, رڳ]
رڳ، نس.

vena cava (وينا ڪيوا)
شاهه رڳ.
Inferior V. C.: هيٺين شاهه رڳ.
superior V. C.: مٿين شاهه رڳ.

venepuncture (ويني پنڪچر)
نس ۾ سُئي جي داخلا، رڳ داخلائي.

venereal (ويني ريَل)
[L. venereus, سونهن جي رومي ديوي زهرة وينس مان نڪتل]
جنسي مرض بابت.
V. Disease: جنسي مرض جهڙوڪ پرميل، آتشڪ وغيره.

venereology (ويني ريالاجي)
جنسي مرض ڇاڻ.

venesection (ويني سئڪشن)
سير، فصد کولڻ. ڏسو: phlebotomy.

venecolysis (وِينو ڪلاءِ سس)
[L. klysis, پِڃائڻ]
رڳ ۾ غذا يا دوا جي داخلائپ.

venogram (وِينوگرام)
رڳن جي ڄار جي عڪسي مورت.

venom (وِينَم)
نانگ يا ٻين زهريلن جيتن جي وهه.

venous (وِينَس)
رڳائون.

ventilation (وينٽي لئشن)
[L. ventilare, ڦوڪ]
هوا جو اچڻ وڃڻ، ساهه کڻڻ ۽ ڪيڻ.

ventral (وينٽرل)
[L. ventier, پيٽ]
اڳيون رخ. ضد: dorsal.

ventricle (وينٽري ڪل)
ڪوني، ڪونڙي، ننڍو پيٽ جهڙو خال يا پولي جڳهه.
V. of the Brain: مغز جا (4) خال جيڪي مغزي پاڻي سان ڀريل هوندا آهن.
V. of the Heart: دل جون ٻه هيٺيون ڪونڙيون. ضد: atrium.

ventrosuspension
(وينٽروسسپينشن)
ٽڙيل رحم کي پيٽ جي اڳين يا پيٽائين ديوار سان لڳائڻ يا لٽڪائڻ، پيٽ لٽڪو.

venule (وينيُول)
[L. venula]
ننڍڙي رڳ، ننڍ نس.

vermicide (ورمي سائيڊ)
[L. vermis, ڪينئون]
پيٽ ڪيڙا مار دوا.

vermiform (ورمي فارم)
ڪيڙي يا ڪينئين شڪليو.

vermu fuge (ورمي فِيُوج)
[L. fugere, ڀڄڻ]
ڪينئان نيڪال دوا.

vernix caseosa (ورنِڪس ڪئزِيوزا)
ڄمر مهل ٻچي جي چمڙي کي ڍڪيندڙ سٽيو مادو.

verruca (وِيرُوڪا) [L.] (wart)
هسو.
v. plana juvenilis: هٿن ۽ گوڏن تي ٻاراڻا هسا.
v. plantaris: پير جي ترِي تي هڪ نهايت وچڙندڙ هسو.
v. seborrhoeica: چاتيءَ يا پٺن تي ناسي سٽيو هسو.
v. vulgaris: هٿن تي عام ناسي هسو.

version (ورشن)
[L. vertere, ڦيرائڻ]
رحم اندر ٻچي جي ابتي يا غلط ويهڪ کي ڦيرائي سبتو يا درست ڪرڻ، ٻچي ڦيرائي.

vertebra (ورٽي برا)
ڪرنگهي جي 33 هڏين مان هڪ هڏي: 7 ڳچي واريون، 12 پٺيون واريون، 5 چيلهائتيون، 4 ڏُمچي واريون.

vertex (ورٽيڪس)
[L. چوٽي]
مٿي جي چوٽي، چوٽ.

vertigo (ورٽائگو) [L.]
مٿي جي ڦيري، ڀنواٽي، گھوماٽي، ڦيري، ڦيراٽي، گھمري، گھمراٽي، گھمتاڙي، ڀنوري، ڀنؤن، ڀاڙ، ڀونراٽو، ڀنوري.

vesical (ويسي ڪل)
[L. vesica, مثانو]
مثاني يا مُثانگي بابت، مٿانگيو، ڳوٿري.

vesicant (ويسي ڪئنٽ)
ڦوڪٽا ڪندڙ مادو يا دوا، ڦوڪٽائڪ.

vesicle (ويسي ڪل)
[L. vesicular]
ننڍڙو مثانو، گهرڙو يا پولو عضوو، چمڙيءَ جو ڦوڪٽو، ڦلوڪٽو يا ڦوڦينڊو، ڇلٽو، ڦوڪٽي.
Bleb, blister.

vesiculitis (ويسي ڪيولائٽس)
ڳوٿري جي سوڄ.

vesiculopopular (ويسي ڪيولو پيپولر)
[L. papula, موهيڙي مثل داڻو]
ڦوڦيندا ۽ داڻا ٿيڻ گڏ هجڻ.

vessel (ويسل)
[L. vascellu]
نلي يا نالي، نلڪي.

vestibule (ويسٽي بيُول)
[L. vestibulum, لنگهه، گند، گهٽ]
ڏيڍي، اندرين ڪن جو وچون حصو.

vestigial (و. جيَل)
[L. vestigium, نشاني، پيرو]
ڪنهن اڳين شيءِ جي رهيل نشاني، باقي يا رهيل نشاني، جهڙوڪ: آنڊ پڇڙي (appendix).

viable (وايَبل)
ياڻ جيئڻ جوڳو.

vibrio (وِبرِيو)
[L. vibrare, ڦرڪڻ، ٿرڪڻ]
ڏنگڙن جيوڙن جي جنس.
V. cholerae (comma): انگريزي ڪاما يا ٿوري دم [,] جي شڪل جهڙو جيوڙو جيڪو هيضي يا ڪالرا جو ڪارڻ آهي.

vicarious (وِڪي ريس)
[L. vicarious, بدران]
هڪ انگ بدران ٻئي انگ جو اهو ساڳيو ڪم ڪرڻ، عيوضي، بدلي طور، بدران.
V. ofenstruation: ماهواري بند هجڻ جي صورت ۾ نڪ يا ٻت جي ڪنهن ٻئي حصي مان رت وهڻ.

villus (وِلس) (villi, جمع)
[L. ٻوجرو وار]
ننڍي آنڊي جي استر ۾ ڳپ اندر آڱر جيان ٻاهر نڪتل ماس وارا

بوجرا وار، اوجهري تي نظر ايندا آهن. بوجريو.

viraemia (وائرِيميا)
[L. virus, زهر]
رت ۾ وائرس هجڻ، وائرسي رتوڻائي.

viricidal (وائري سائڊل)
وائرس مار شيءِ.

virilism (وِرِلزم)
[L. virillis مڙساڻو، مرداڻو]
عورت ۾ مرداڻا جنسي اهڃاڻ.

virology (وائرالاجي)
وائرسي جيوڙن ۽ سندن پيدا ڪيل مرض جو اڀياس، وائرس ڄاڻ.

virulence (وريو لينس)
[L. virulentus, زهريلو]
جيوڙي جي مرض پيدائڪ سگهه يا جيوڙائپي طاقت، جيوڙ ڪرڙائي.

virus (وائرس) [L.]
هڪ خوردبينيءَ پار، نهايت سنهڙو جيوڙو وائرس، انجا اٺ ٽولا آهن:
1. Proviruses: ماتائي چامائو وائرس.
2. Myxoviruses: ليس وائرس
3. Herpesviruses: داڻيدار وائرس
4. Adenoviruses: لمف وائرس
5. Reoviruses: ساهي وائرس
6. Arborviruses: وڻائتا وائرس
7. Picornaviruses: سنهڙا سيبڪ وائرس
8. Papovaviruses: ٻوڻائتا وائرس

viscera (وِسَرا)
بت جا اندريان انگ يا عضوا.

visceroptosis (وِسَروپ ٽوسِس)
پيٽ جا ڙيل يا هيٺ ڪريل عضوا، ٽيڙ انتر انگائپ.

vision (وِيَن)
ديد، بصارت، نِرت، جوت.

visual (وِزيُوئل)
[L. visus, نظر، ديد]
نظر يا ديد بابت، ديدائي، بصري.
V. Field: ديد کيتر.
V. Purple (Rhodopsin): اکيارسي (retina) اندر واڱڻائي راڱو.

vitality (وئٽ ليٽي)
حيات يا حيواني قوت، ساهه سگهه.

vital capacity (وائٽل ڪئپسٽي)
ڦڦڙن جي هوائي ساهه سگهه.

vital orgns (وائٽل آرگن)
اعضاء رئيسه، حيات انگ، عضوا.

vitamin (وائٽامِن)
[L. vita, زندگي، حياتي، جيون;
amine, لازمي جُزو]
بت جي حياتي لاءِ لازمي ڪيميائي جزا جيڪي کاڌي اندر موجود هوندا آهن انهن جي اڻ هوند مختلف مرضن جو ڪارڻ هوندي آهي. وٽامن.
(1) Vitamin. A: جيوڙائپ روڪ سٽيي وٽامن. ان جي کوٽ جا نتيجا

اک نوٽ (xerophthalmia) رات انڌائي پئدا ڪندي آهي. وٽامن [A].

(2) Vitamin B Complex: اها گهڻين وٽامن جو مجموعو آهي:

B_1 (neurine, Thiamine): ان جي کوٽ بيري بيري ۽ تنتي سوٽ جو ڪارڻ آهي.

B_2 (Riboflavine)

B_6 (Pyidoxine). Pridoxine

B_{12} (Cyanocobalamin): اها رت جي ڳاڙهن جزن جي پيدائش لاءِ ڪارائتي آهي.

(3) Vitamin C (Ascorbic acid) (scurvy) ان جي کوٽ اسقربوط جو ڪارڻ آهي.

(4) Vitamin D (Calciferol): هڏن جي اڏاوت لاءِ ڪارائتي آهي.

(5) Vitamin E (Tocopherol): سقلتا ۽ زرخيزي لاءِ ڪارائتي.

(6) Vitamin K (Menadione): رت جي ڄمڻ لاءِ ڪم.

(7) Vitamin P (citrin): وٽامن [C] وارو ڪم.

vitiligo (وِٽي لائگو) [L.] (leukoderma).

چامائو اڇا داغ يا چُنا، برص، ڦلُبهري، ٻَگُ.

vitreous (وِٽرِيَس)

[L. vitreus, ڪاٺي جو، شيشائون]

جيلي (jelly) جهڙو لڳ لڳ ۽ شفاف. شيشڪ.

V. chamber: اک جي دوڏي اندر شيشڪ ڪوٺڙي.

V. Humor: ان ڪوٺڙي اندر شيشڪ جيلي مادو.

vocal cords (ووڪل)

نڙي يا گلي اندر آواز پيدا ڪندڙ تندون، آوازي تندون.

volatile (وولي ٽائل)

[L. volatalis, اڏامندڙ]

ستت اڏامي ويندڙ مادو جهڙوڪ ڪافو اُڏند.

volkmanns ischaemic contracture

رت روڪ سبب هٿ جو آڪڙجڻ، فاڪمان جي هٿ آڪڙائي.

volition (وولي شن)

عمل لاءِ ارادو، عملي ارادو.

voluntary (والن ٽري)

ارادي، مرضيءَ موجب، رضا خوشي سان. ضد: involuntary, reflex.

volvulus (وَلويُولس)

[L. volvere, گول ويڙهڻ]

آنڊي جي ڪنهن حصي جو مروڙجي ڳنڊ ٻڌجڻ، آنڊي ڳانڊ وڙو.

vomer (وومَر)

[L. هر جي ڦار]

نڪ جون ناسون ورهائيندڙ ناڪوڙي پردي جو هڏي، ڦار هڏي، ڦاراٽي هڏي.

vomit (وومِٽ)
[L. vomere, اُلٽي ڪرڻ] (sickness).
اُلٽي ڪرڻ، اوڪڻ.

vomiting of pregnancy
حمل دوران الٽيون اوڪارا، اُبڙ.
ڏسو: hyperemesis.

vomitus (وومي ٽس) [L.]
اوڪاريل ڪاڏو يا مادو.

von Recklinghausens disease
ڏسو: neurofilbromatosis.

vulva (ولوا)
ٻاهريون زنانو جنسي انگ، يوني (هه)، فُرج (ع)، ڪُس.

vulvitis
زناني جنسي انگ يا يوني جي سوڄ.

W

waist (ويسٽ)
ڪٽ، مياڻ لڪ، چيلهه، ڪمر چيلهه، بيٺ.

wart (وارٽ)
[A. S. wearte]
هسو، اسو. ڏسو: verruca.

water-brash
ڏسو: pyrosis.

weal (وِيل)
سُڪل ٻبڙ ڪيا ڏڏر. ڏسو: pomphii.

weaning
ٻُبو وارڻ، ٻُبو ڇڏائڻ.

wen (sebaciens gland or cyst)
سٽيي غدود يا ڳوٽري.

wheezing
شوڪ، ڦڦڙن مان ساهه دوران سيٽي جهڙو آواز.

whipworm.
ڏسو: Trichuirs trichuria.

white leg
اڇي ٽنگ. ڏسو: thrombophlebitis.

whitlow (وِٽلو)
آڱر ويڙهو. ڏسو: paronychia.

whoop (وُوپ)
اُيڪ.

whooping cough
ڪِرٽيو، ڪاري کنگهه، ٻُڪ کنگهه، اُڪَ کنگهه، ڪَٽينگو، وڏي کنگهه.
ڏسو: pertussis.

whorl
آڱرين جي نشانن يا وارن ۾ ٻونري.

Wilms tumour
وِلمي ڳوڙهو، ڳردي جو نهايت موتمار سرطاني ڳوڙهو.

windpipe
هوا نلي. ڏسو: tracheea.

womb (وُوم)
رحم، ٻچيداني. ڏسو: uterus.

wool sorters disease
ڏسو: anthrax.

worm (وارم)
ڪينئون، ڪيڙو، ڪِرم (ف). ڏسو:
ascarides, Taenia.

wound
ڦٽُ، زخم، گھاءُ.

wrist (رِسٽ) (carpus)
ڪرائي.

wryneck
ڪنڌ جو ور، ھھو. ڏسو: torticollis.

X

xanthelasma (زين ٿيلَزمي)
[G. xanthos, پيلو ،ھئڊو; elosma, ڌاتوءَ جي پتري]
ھڪ قسم جو ڪوليسٽرول گوڙھو (xanthoma).
x. palpebrarum: اک جي ڇپرن تي گھڻي ڪوليسٽرول ڪارڻ ظاھر ٿيندڙ ننڍيون پيليون پتريون.

xanthine (زين ٿِن)
جيري، لبلبي، پيشاب ۽ مشڪن ۾ موجود ھڪ پيورين (purine) مادو، پيلي پيورين، زين ٿِن.

xanthoma (زينٿوما)
چم ھيٺان ڪوليسٽرول گڏجڻ سبب ان جاءِ تي پيلا ٽِڪ، پيلو چامائو ڇُتو.

xenopsylla cheopis (زينوپ سِلا چيوپِس)
ويلڻ طاعون منتقل ڪندڙ ڪوئي وارو ڪاڙو.

xerodermia (زيرو ڊَرما)
[G. xeros, سُڪل; derma, چمڙي]
چمڙي جي خشڪي، نوٽ چم.
ڏسو: ichthyosis.
x. pigmentosum (kaposis disease): ڪپوسي جي چم ڪار نوناٿي. ھڪ خانداني چامائو بيماري جنھن جو انت موت آھي.

xerophthalmia (زيرون ٿيلمِيا)
اک جي ڪائي پردي جي خشڪي ۽ ڦٽ: انت انڌائي آھي. ڪارڻ وٽامن [A] جي اڻاٺ، اک نوناٿي.

xerosis (زيروسِس)
خشڪي، سڪاٽپ، نوناٿي.
x. conjunctivae. ڏسو: bitot spots

xiphisternum (سٽرنم)
[G. xiphos, ترار; sternon, ٽاڪي]
ترار شڪليو، سيني جي ٽاڪيءَ جو ھيٺيون ترار شڪليو حصو يا نوڪ.

xiphoid (زفوائڊ)
ترار شڪليو.

x-rays
ايڪس يا عڪسي ڪرڻا.

Y

yaws

ڪارڻ جيوڙي (spirochaete) جون ٽي بيماريون: پِنٽا، بِجل ۽ ياز treponematosisچئبيون آهن. توڙ (yaws) آتشڪ جهڙي بيماري آهي، ڪارڻ جيوڙو ساڳيو هوندي به جنسي مرض ناهي.

yellow fever (يل فيور)

مڇر جي چڪ وسيلي هڪ وائرسي تپ: سائي ڪاري الٽي ۽ پيشاب بند. پيلو بخار.

yeast (ييسٽ) (saccharomyces)

هڪ سينور جيڪو خمير جو ڪم ڪندو آهي.

Z

zona (زونا)

[g. ZONE, پٽو، ڪمربند]

پٽو، ڪمربند. منطقو. ڏسو: herpes zoster.

z. Pellucida بيضي چوڌاري حيات پردو.

zonule (زونِيُول)

ننڍو پٽو يا ڪمربند.

zoonosis (زُونوسِس)

جانورن مان انسانن کي بيماريءَ جو منتقل ٿيڻ.

zygoma (زاءِ گوما)

ڳل جي هڏي، ڳلاٽڙي.

zygote (زاءِ گوٹ)

[G. zygon, پاجاري]

زرخيز بيضو.

zymogen (زائموجن)

خميرن (enzymes) کي جنم ڏيندڙ مادو.

◆

ضميمو:1
طبي لفظي اڳياڙيون

a	آ، اڻ، بي، غير.
ab	ڏور، پري.
abdo, abdomino	پيٽائون، شڪمي، بطني.
acro	ٽنگ يا ٻانهن، ڇيڙو.
ad	اورتي، ويجهو.
adeno	غدودي
amb; ambi	ٻئي، ٻنهي پاسي.
amphi	ٻنهي پاسي، چوڌار.
amyl	نشاستو
an	ا، اڻ، بي
andro	مرداڻو
aniso	اڻ برابر
ant; anti	خلاف، توڙ
ante; antero	اڳ، اڳيئون
arthro	سنڌ، سنڌائون.
auto	پاڻ ئي پاڻ، پاڻمرادو، خودمختيار، ازخود، پاڻيهي.
bi	ٻه، ٻٽو، ٻيڻو
bili	پتُ، صفراوي.
bio	جيو، حيات
blenno	ليس، ليسي
bleph	ڇپر، ڇپرائون
brachio	ٻانهن، ڏورائون
brady	هوريان، گهٽ
broncho	ڦڦڙ نلي يا نليو
cardio	دل، دِليو
carpo	ڪرائي
cata	هيٺ، هيٺانئون
centi	سو، سئون
cephal	مٿو، مٿائون
cerebro	دماغ، مغزي
cheil	چپ، چپيو
cheir	هٿ، هٿيو
chemo	دوا، دوائي
chol	پت، صفراوي
cholecysto	پتو، پتوئي
choledocho	مشترڪ پت نلي، پت نليو
chondro	ڪارٽيليج هڏو، ڪارٽيليجي.
chrom	رنگ، رنگيو
circum	چوڌار
co; con	گڏ، گڏوگڏ، گڏيل
coli	آنڊو، آنڊيو
colpa	اِندري، اِندريو
contra	برخلاف، ابتڙ
costo	پاسري، پاسريو
crani; cranio	کوپري، کوپريو، ڪاپاري
crypt	لڪل، ڳجهو
cysto	مثانو، ڳوٿريو
cyto	گهرڙو، گهرڙيو
dacryo	لڙڪ، ڳوڙهو، ڳوڙهيو
dactyl	آڱر، آڱريو
de	پري، ڪان، ابتڙ
deci	ڏهه، ڏهون
demi	اڌ، اڌيو، آڌيلو
dent	ڏند، ڏنديو
derma; dermat	چمڙي، چمڙائو
dextro	ساڄو، ساڄيو
dip	ٻٽو

dis	ڌار الڳ
dorso	پٺ، پُٺيرو
dys	ڏکيو، سورائتو
ecto	ٻاهر، ٻاهريون
electro	بجلي، برقي، وِجيو
em	اندر
en; end;	اندر، انتر، اندريون
endo	
ent	اندر
entero	آنڊو، آنڊيو
epi	مٿي، مٿيون
ery	ڳاڙهو، ڳاڙهه
ex; exo	ٻاهر، ٻاهريون
extra	ٻاهريون
ferri; ferro	لوهه، لوهي
fibro	تاندورو، تاندوري
flav	پيلو، هيڊ
fore	آڏو، اڳٿون
gala	کير، ٿڃ، ٿڃيو
gastro	معدو، معديو
genito	جنسي انگيو
glosso	ڄڀ، ڄڀيو
glyco	کنڊ، مناڻ، منيو
haema;	رت، رتوڻو
haemo	
hemi	اڌ، ارڌ
hepa;	جيرو، جيريو
hepatico	
hetero	اڻ ساڳيو، اساڳيو
hexa	ڇهه، ڇهو
histo	اٽت، اٽتيو
homeo	ساڳيو
homo	ساڳيو، اوهڙو
hydro	پاڻي، جل، پاڻيو
hygro	آلاڻ، آلو
hyper	مٿي، مٿ، مٿيون
hypo	هيٺ، هيٺيون
hystero	رحم، رحميو
latro	طبيب، طبي
idio	مخصوص، فردي
ileo	ڪُک آنڊو ڪک آنڊيو
ilio	ڪُک هڏو، ڪُکاٽيو
in	ا، اڻ، اندر، انتر
infra	هيٺ
inter	وچ ۾، وچيو
intra	اندر، انتر
itro	اندر پاسيو
ischio	ڏڏ جو هڏو، ڏڏاٽيو
iso	برابر، بروبر
karyo	وچڙيو
kerat	سڱيو، چاماٺو
kypho	ڳُڪ، ڳُڪيو
lact	کير، کيراٺو
laparo	ڪک، ڪکاٺون
laryngo	آواز نڙيو
lepto	سنهو، نرم
leuco;	اڇو، اڇ
leuko	
lympho	لمفي، لمفيو
macro	وڏو، وڏاٺون
mal	خراب، ڪنو
medi	وچ، وچون
mega	وڏو، شاهوڙ
melano	ڪارٺ، ڪارانيو
meso	وچ، وچيون
meta	وچ، وچوٽو

metro	رحم، رحميو
micro	ننڍڙو، ننڍ، ننڍڙيو
milli	سيڪڙو، سيڪ، هزاريون
mio	پٽڪڙو
mono	هڪ، هڪيو
multi	گهڻو، گهيڻو
myc	سينوريو، سينوراتي
myelo	مغزي ڏوري، مغزي ڏوريو، مک، مکيو
myo	مشڪ، مشڪائون
narco	گهر، نشو، نشيو، ننڊيو
neo	نئون
nephro	گردو، گرديو
neuro	تنت، تنتيو
nucleo	وچڙيو، وچڙائون
nyc	رات، راتيو
oculo	اک، اکيو
odonto	ڏند، ڏنديو
oligo	اٿاٿ، اٿاٿيو
onycho	ننهن، ننهيو
oo	بيضو، بيضيو
oophor	بيضي دانيو
ophthalmo	اک، اکيو
opisth	پوٺتي، پوٺتيو
orchido	آنورو، آنوريو
oto; oro	وات، واتيو
ortho	سنئو
os	هڏو، هڏيو، وات، واتيو.
osteo	هڏو، هڏائون.
oto	ڪن، ڪنيو
ovari	بيضي دانيو
patchy	ٿلهو

pan	سڀ، سڀوئي
para	ساڻ، پاسيو
patho	مرض، مرضيو، روڳ، روڳيو
ped	ٻار، ٻاراڻو، پير، پيريو
penta;	پنج، پنجيو
pento	
per	وسيلي
peri	چوڌار
perineo	نهائين، نهائيون
pharyngo	نڙي، نڙائون
phlebo	رڳ، رڳي
phono	آواز، آوازي، صوتي
photo	روشني، نوريو
phren	پڙد پردو، پڙد پرديو
pleuro	ڦڦڙ پوش، ڦڦڙ پوشي
pluri	گهڻا، ڪيئي، گهڻ
pneumo	ڦڦڙ، ڦڦڙيو
podo	پير، پڳ، پڳيو
polio	خاڪي
poly	ڪيئي، گهڻا، گهڻ
post	پوءِ، پوئيون
pre; pro	اڳ، اڳواٽ
proct	مقعد، مقعدي
proto	پهريون، اوائلي
pseudo	ڪوڙو
psycho	نفسي، نفسي
pyelo	گردي ڍونگريو
pyo	پونءِ، پونئرو
pyr	تپ، تپيو
quadri	چار، چوڻو
radio	ڪرڻو، ڪرڻيو
re	پيهر، وري، ور

ren	گردو، گرديو
retro	پوئتي، موٽ
rhin	نڪ، نڪيو
sacchar	کنڊ، مٺاڻ
sacro	پچڙي، پچڙيو
salpingo	بيضي نليو
sapro	مئل، مئو
sarco	ماس، ماسائتو
sclere	سخت، ڏاڍو
semi	اڌ، اڙڌ
sero	رتوڻو پاڻي
socio	سماج ڄاڻ، سماجيو
steato	سٿپ، سٿپيو
sterno	سيني جي ٽاڪي، ٽاڪيو
sub	هيٺ، هيٺيون
supra	مٿي، مٿيون
syn	گڏ، ساڻ، مليل
tabo	ڏوبر، ڏوبريو
tachy	تيک، تکو
tarso	پير، چپر ڪناري
teno	تندو، تندوئي
tetra	چار، چوڪڙيو
therono	گرمي، ڪوسيو
thoraco	پڙ، پڙريو
thrombo	ٿنب، ٿنبيو
thyro	ڪنٺ غدود، ڪنٺيو
tibio	ڄنگهہ جو هڏو، ڄنگهائيو
tox	زهر، زهريو
tracheo	هوانلي، هوا نليو
trans	پار، وچان
tri	ٽي، ٽيڻ
trich	وار، وارڙيو
tropho	غذا، غذائي
ultra	پار
uni	هڪ، ايڪ
uretero	گردي نليو
urethro	مٽ نليو
uro	مٽ، مُتائون
utero	رحم، رحمي
vaso	نلي، نليو
veno	رڳ، رڳيو
vesico	مثانو، مثاني
xanth	پيلو هيڊو
xero	سڪل، خشڪ، ڏوڪ، ڏوڪيو
xiphi;	ترار شڪليو
xipho	

◆

ضميمو: 2
طبي لفظي پڇاڙيون

able	جوڳو، لائق، قابل
aemia	رتوڻائي
aesthesia	حِسيت
agra	حملو، سُوٽ
al	اوهڙو. اُن جهڙو
algia	سور
an	لاڳو، بابت
ase	خمير، خميرو
blast	ڳهرڙو
cele	سوڄ، اماس، ٿوٿر
centesis	ٽنگڻائپ
cide	مار، ناس
clysis	داخلا، منتقلي
coccus	ٽُبڪ، گولائتو
cule	ننڍڙو، ننڍ
cyte	ڳهرڙو
derm	چمر، چمڙي
desis	ميلاپ، سوگهائي
dynia	سور
ectasis	ڦونڊ، ڊگهيرائي
ectomy	ڪپي ڌار ڪرڻ
form	شڪليو، روپيو
fuge	نيڪال ڪندڙ
genesis; genetic; genic	جوڙ، پيدائش، نهپ، اصلوڪائي
gogue	وهڪ وڌائڪ
gram	عڪسي مورت
graph	لکت
lasis	حالت، ڪيفيت
latric	طبي
itis	جي سوڄ
kinesis	چرپر
lith	پٿري
lithiasis	پٿرائپ
logy	اڀياس، ڄاڻ
lysis	ٽوڙ، ٽوٽ
malacia	نرمي، نرمجڻ
megaly	واڌائي
meter	ماپ، ماپڻو
old	اوهڙو، جيان
ol	الڪوهل
ology	اڀياس، ڄاڻ
oma	ڳوڙهو
ose	کنڊ، مٺاڻ
osis	حالت، مرض، گهٽ
ostomy	ٽنگ ڪ، وينجهڻ
otomy	ڇهڪ، ٽڪو
ous	جهڙو، وانگر
pathy	مرض، روڳ
penia	اٽاٽ، ڪوٽ
pexy	ڳپائڻ
phage	ڳڙڪائيندڙ
phasia	گفتار
philia	پيار، موهه
phobia	ڊپ، خوف
phylaxis	اپاءُ، بچاءُ
plasty	ڪاٽ ڪوٽ وسيلي حرڪت
plegia	اڌرنگ، فالج
pnoea	دم، ساهه، سهڪ

poiesis	جوڙڻ
ptosis	لڙڪيل، لٽڪيل، ڍرڪيل
rhage	ڦاٽڻ، چوڙ
rhaphy	ٽاڪو، سبو
rhoea	ڳاڙو
Rhythmia	آهنگ، سُرتار
saccharide	مٺاڻ اٽيو
scope	تپاسٹو
scopy	تپاس
somatic	بدني، جسماني
sthenia	سگهه
stomy	ٽنگ ڪ، وينجهڻ
taxia; taxis; taxy	ترتيب
tome	ڪَپُ
tomy	ڇهڪ، ٽُڪر
trophy	غذا، کاڄ
uria	مُٽ، پيشاب، ريلو

◆

ضميمو3

طبي نارمل مُلهه

A. Normal Reference Range Table

Hematology Tests: رتوڻيون چڪاسون		40-52% (Male)
Hematocrit (Hct)		37-46% (Female)
		31-43% (Child)
Hemoglobin (Hgb)		13.2-16.2 gm/dL
		(Female)
		4.3-6.2x106/µL
		(Male)
		3.8-5.5x10^6/µL
		(Female)
		3.8-5.5x10^6/µL
		(Infant/Child)
White Blood Cell Count (WBC)		4.1-10.9x10^3/µL
	Diff	
	Polymorphonuclear Cells	35-80%
	(polys)	0-10%
	Immature Polys (bands)	20-50%
	lymphocyts (lymp)	2-12%
	monocytes (mono)	0-7%
	eosinophils (eos)	0-2%
	basophils (bas)	
Platelet Count (Plt)		140-450x103/ µL
Red Cell Distribution Width	Coefficient of variation	11.5-14.5%
(RDW)		
	standard deviation	35-47 fL
RBC Mean Cell Volume		82-10 fL (Male)
(MCV)		78-10 fL (Female)
Mean Cell Hemoglobin		31-35 gm/dL
Concentration (MCHC)		
CD4+		31-63%
		416-1751/ µL
		(Absolute #)
Reticulocyte		0.5-1.5%(Adult)
		1.1-4.5% (Newborn)
		0.5-3.1% (Infant)
Prothrombin Time (PT)		12-14 seconds
Partial Thromboplastin Time		18-28 seconds
(PTT)		170-420 mg/dL
Fibrinogen		
Iron Studies: لوهه اڀياس		
Total Serum Iron (TSI)		76-198 µg/dL (Male)
		26-170 µg/dL
		(Female)
Total Iron-Binding Capacity		262-474 µg/dL
(TIBC)		18-250 ng/mL (Male)
Transferrin		12-160 ng/mL
Ferritin		(Female)

Chemistry Tests: ڪيميائي چڪاسون		
Aspartate aminotransferase (AST)	5-35 U/L	
Alanine aminotransferase (ALT)	7-56 U/L	
Albumin	3.5-4.8 U/L	
Alkaline phosphatase (ALP)	38-126 U/L	
Amylase	30-110 U/L	
Anti-streptolysin O Titer (ASO)	<250 (school age) <125 (adult)	
Bicarbonate	22-26 mEq/L	
Bilirubin, direct	<0.3 mg/dL	
Bilirubin, total	0.2-1.3 mg/dL	
Calcium	8.9-10.4 mg/dL	
Cholesterol	120-200 mg/dL	
Creatinine	0.5-1.4 mg/dL	
Gamma GT	8/78 U/L	
Glucose	65-110 mg/dL	
Lipase	7-60 U/L	
Potassium	3.6-5.0 mEq/L	
Sodium	137-145 mEq/L	
Total Protein	6.3-8.2 gm/dL	
Triglyceride	50-250 mg/dL	
Uric Acid	3.5-8.5 mg/dL	
Urea Nitrogen (BUN)	7-21 mg/dL	
Cardiac Tests: دلي چڪاسون		
Total CK	38-120 ng/mL	
CK-MB	0-3 ng/mL	
CK-index	0-3	
Troponin	<0.4 ng/mL	
Blood Gas: رتوڻو گئس		
pH	7.34-7.44	
PCO_2	75-100 mmHg	
HCO_3	22-26 mEq/L	
Urinalysis: مُٽ چڪاسون		
Specific gravity	1.002-1.030	
pH	negative-trace	
.Protein	negative	
Ketone	negative	
Bilirubin	negative	
Blood	negative	
Nitrite	negative	
Leukocyte	negative	
Urobilinogen	0.2-1.0 Her U/dL	
	Micro	
	RBCs	0-2/HPF
	RWBs	0-2/HPF
	RBC casts	0/HPF

CSF: مغزي ڪورڙن پاڻي	
Glucose	50-80 ng/dL
Protein	15-45 mg/dL
RBCs	0/ µL
WBCs	o-3/ µL
Thyroid: ڪنٺ غدود	
T_3-total	60-181 ng/mL
T_4-free	0.8-1.5 ng/dL
T_4-total	5.5-12.3 ng/mL
TBG	12-30 mg/L
Tyroid Stimulating Hormone (TSH)	0.4-4.5 µIU/mL
Endocrine: رس غدود	
17-OHCS	<4 mg/day
Adrenocorticotrophic Hormone (ACTH)	20-100 pg/mL
Alpha-Fetoprotein (AFP), serum	0-44 ng/mL
Beta-HCG	<5 mU/mL (Male, non-pregnant Female)
CA 19-9	<40 U/mL
Prolactin	0-14 ng/mL
Miscellaneous: مختلف	
Rheumatoid Factor	<30 IU/mL
Prostatic Specific Antigen (PSA) 0-4 ng/mL	

B. Clinical Laboratory Tests Normal Values طبي ليب چڪاسون نارمل ملھ

This table lists refernce values for the most common laboratory tests and is intended for interpretation of the results as they are provided in the examination. Note that all values are provided in SI units. All values apply to adults.

Such values are inserted in parentheses following the result recorded in the examination questions.

blood: رت

Coagulation (Hemostasis)	Back to Top
International Normalized Ratio (INR)	0.9-1.2
Partial thromboplastin time (PTT)	28-38 seconds
Prothrombin Time (PT)	10-13 seconds

Hemogram Hematocrit (Hct)	Back to Top
Female	0.370-0.460
Male	0.420-0.520
Hemoglobin (Hb)	
Female	123-157 g/L
Male	140-174 g/L
Mean corpuscular volume (MCV)	80-100 fL
Mean corpuscular hemoglobin (MCH)	27-34 pg
Platelet count	27-34 pg
Red blood cells (RBC)	130-400x10^9/L
Female	4.0-5.2x10^{12}/L
Male	4.4-5.7x 10^{12}/L

Red cell distribution width (RDW)	11.5-14.5%
Reticulocyte count	20-84X10^9/L
Erythrocyte sedimentation rate (Westergen)	
Female	1-20 mm/hour
Male	1-13 mm/hour
White blood cells & differential White blood cell count (WBC)	4-10 X 10^9/L
Segmented neutrophils	2-7X10^9/L
Band neutrophils	<0.7X10^9/L
Basophils	<0.10X10^9/L
Eosinophils	<0.45X10^9/L
Lymphocytes	1.5-3.4X10^9/L
Monocytes	0.14-0.86$10^9$/L
Chemical Constituents	Back to Top
Albumin (serum)	35-50 g/L
Alkaline phosphatase (serum)	35-100 U/L
Aminotransferase (transaminase) (serum)	
Alanine (ALT; SGPT)	3.36 U/L
Asparate (AST;SGOT)	0.35 U/L
Gamma glutamyl transferase	
Female	10-30 U/L
Male	10-35 U/L
Amylase (serum)	<160 U/L
Bicarbonate (HCO^3) (serum)	24-30 mmol/L
Bilirubin (serum)	
Direct (conjugated)	<7 µmol/L
Total	<26 µmol/L
Ionized	2.18-2.58 mmol/L
Chloride (serum)	1.05-1.30 mmol/L
Cholesterol (serum)	98-106 mmol/L
Low density lipoprotein (LDL)	<5.2 mmol/L
High density lipoprotein (HDL)	<3.37 mmol/L
Cortisol	<0.9 mmol/L
Creatine kinase (CK) (serum)	160-810 mmol/L
Creatinine (serum)	5-130 U/L
Female	
Male	
Ferritin	50-90 µmol/L
Folic (Folate)	70-120 µmol/L
Folic (Folate)	10-250 µg/L
Glucose fasting (serum)	7-36 nmol/L
Hemoglobin A^1C	7-36 nmol/L
Iron (serum)	3.3-5.8 mmol/L
Lactate dehydrogenase (LDH) (serum)	95-195 U/L
Lipase (serum)	<160 U/L
Magnesium (serum)	0.75-0.95 mmol/L
Osmolality (serum)	0.75-0.95 mmol/L
Oxygen saturation (arterial blood) SaO_2)	280-300 mmol/kg
PaCO2 (arterial blood)	280-300 mmol/kg
PaO2 (arterial blood)	96-100%
pH	35-45 mm Hg

Phosphorus (inorganic) (serum)	7.35-7.45
Potassium (serum)	0.8-1.5 mmol/L
PSA (Prostate Specific Antigen)	3.5-5.0 mmol/L
Protein (serum)	0-4 µg/L
Total	
Albumin	60-80 g/L
Sodium (serum)	35-50 g/L
Thyroid-stimulating hormone (sensitive)	0.4-5.0 mU/L
T3 (free)	3.5-6.5 pmol/L
T_4 (free)	8.5-15.2 pmol/L
TIBC (Total Iron Binding Capacity)	45-82 µmol/L
Transaminase-see Aminotransferase	
Triglycerides (serum)	<2.20 mmol/L
Troponin T (TnT)	<0.01 µg/L
Urea nitrogen (BUN) (serum)	2.5-8.0 mmol/L
Uric acid (serum)	180-420 µmmol/L
Vitamin B_{12}	74-516 pmol/L

Cerebrospinal Fluid: مغزي ڪورائون پاڻي	Back to Top
Cell count	<4X10_6/L
Glucose	2-5 mmol/L
Proteins (total)	0.20-0.45 g/L

Urine: مُٽ

Calcium	<7.3 mmol/day
Chloride	110-250 mmol/day
Creatinine	6.2-17.7 mmol/day
Osmolality	100-1200 mOsm/kg
Potassium	25-120 mmol/day
Protein	<0.15 g/day
Sodium	25-260 mmol/day

◆

ضميمو: 4
مسلم دنيا جا طبيب

Abbas: Ibn Firnas ڏسو

Abu bacer: Ibn Tufail ڏسو

AbulCasis: al-Zahrawi ڏسو

Abu Meron: Ibn Zuhr ڏسو

Al- Balkhi:

احمد بن سهل البلخي (880-934ع)، بلخ افغانستان ۾ ڄائو. هو جاگرافي، حسابن جو ڄاڻو، طبيب، نفسيات جو ماهر ۽ سائنسدان هو.

Al-biruni:

ابوريحان محمد ابن احمد بيروني (1048-973)، جاگرافي، ڌرتي ڄاڻ، سائنس، حسابن، اسلامي فلسفي، طب، دوائن ڄاڻ، طبيعات، ڪيميا جو وڏو ڄاڻو، ديني عالم، استاد تحقيقي عالم هو. هو هندالاجي ۽ انساني ڄاڻ جو ابو، تجرباتي سائنس، پيڻائي سماجيات ۽ نفسيات جو پيشرو سمجهيو ويندو آهي. هو خوارزم، ترڪستان ۾ ڄائو هو، ابن سينا ۽ ابن مسڪويه سائنس ساڳي يونيورسٽي ۾ پڙهيا هئا. ڪيس، پنهنجي مادري ٻولي خوارزمين ڪانسواءِ، عربي، فارسي، يوناني، سرياني، بربري، سنسڪرت، بيون هندي ٻوليون سنڌي وغيره به اينديون هيون. هن 146 ڪتاب لکيا، جن مان به طب تي آهن. سندس مشهور ڪتاب، ڪتاب الصيدنيه في الطب"، طب ۽ دوائن جي انسائيڪلوپيڊيا آهي. ان ڪانسواءِ هو تجرباتي نفسيات جو شروعات ڪندڙ به هو. البيروني، غزني، افغانستان ۾ دفن آهي.

Al- Farobi (Al pharabius):

ابو نصر الفارابي (850-950) جي اوائلي احوالي جي ڪا پڪي خبر ناهي، پر هن گهڻو وقت بغداد ۾ گذاري شام ويو ۽ اتي دفن ٿيو. فارابي هڪ وڏو سائنسدان ۽ فلسفي هجڻ ڪانسواءِ موسيقي ۽ منطق جو ماهر، سماجيات ۽ نفسيات جو ڄاڻو هو. هفت زبان هئڻ ڪانسواءِ ڪيس ڪيترن ئي علمن تي مهارت حاصل هئي. هتي اسان ڪيس سماجي نفسيات جي عالم جي حيثيت سان شامل ڪيو آهي جو هن جا سماجي نفسيات ۽ مثاني شهر نالي به مقالا لکيل آهن.

Al-Farisi:

ڪمال الدين ابوالحسن محمد الفارسي (1267-1319)، تبريز، ايران ۾ ڄائو. هو نصيرالدين طوسي جو شاگرد، قطب الدين شيرازي جو شاگرد هو. هو هڪ سائنس دان ۽ حسابن جو وڏو ماهر هو. هن جو تجرباتي ڪم بصريات (diopdics) تي آهي، جيڪو ابن سهل ۽ ابن الهيثم جي روايتن جي لاڳيتائي آهي. الفارسي ابن الهيثم جي ڪتاب جو گهڻو مطالعو ڪري ان تي 'تنقيح المناظر' نالي بصرياتي ڪتاب لکيو. هن پاڻي ڀريل گولي ۽ ڍڪيل ڪئميرا وسيلي روشني کي ستن انڊلٺي رنگن ۾ ورهائي ثابت ڪيو ته روشني ستن رنگن تي مشتمل آهي. بعد ۾ نيوٽن به ساڳيو ئي تجربو ڪيو ، پر هن روشنيءَ جي ورڇ لاءِ مشهور (prism) استعمال ڪيو.

Al-Gizzar:

Inb Jazzar. ڏسو:

Al-Jahiz:

ابو عثمان عمر ابن بحر الڪنعاني الفقيمي البصري (781-868) عربي جو

معروف ڪتاب، 'ڪتاب ڪامل الصنع الطبيہ' (complete Book of the Medical Art)، رازي جي حاوي' کان وڌ ڳنڀير انسائڪيلو پيڊيا ۽ بو علي سينا جي 'قانون في الطب' کان وڌ عملي آهي. سندس ڪتاب جو ذڪر چاسر جي (Canterbury Tales) ۾ بہ آهي. هن جي ڪتاب ۾ طبي اخلاقيات ۽ سائنسي طور طريقي کان علاوه تنتي سائنس (neuroscience) ۽ نفسياتي احوال بہ ڏنل آهي. المجوسي نفسي انگ ڪرڻ ڄاڻ (psychophysiology) ۽ نفس-جسمي طب (psychosomatic0 جو پيشرو هو.

Alpharabius:

ڏسو: Al-farabi.

Al-Razi (Rhazes, Rasis):

ابوبڪر محمد ابن زڪريا رازي (865-925) دي، ايران ۾ ڄائو. هو هڪ عظيم ترين ۽ اصلوڪو طبيب هو. طب ڪانسواءِ ڪيس ڪيميا، حساب، سر سنگيت ۽ فلسفي تي بہ مهارت حاصل هئي. هو ٻارڙن جي بيمارين (paidiatrics) جو ابو آهي. جنهن موضوع تي هن پهريون ڪتاب امراض الطفال ليکو، ان اهو هو 'نيورو سرجري' ۽ 'اکين جي بيماريون' (Ophthalmology) جو بہ پيشرو آهي. هن پهريون ڀيرو وڏي ماتا ۽ ارڙيءَ جي وچ تفات ڏيکاريو (مقالو: الجدري الحصبہ)، هو الرجيائي سهڪي جو دريافت ڪندڙ آهي، الرجي ۽ اميونالاءِ تي بہ سندس مقالا لکيل آهن. هن ايٿي نول (ethanol) بہ دريافت ڪئي هئي. رازي پهريون ڀيرو جالينوس (Galen) جي چار خلطن (humors) ۽ ارسطو جي چار عنصرن کي رد ڪيو. سندس طبي انسائيڪلوپيڊيا (7 جلد) يوناني، ايراني ۽ هندي سنڌي طب جو امتزاج آهي. هن 184

مشهور انشاپرداز هو. اپريل دوڏن سبب ڪيس 'الحجاظ' سڏيو ويندو هو. هو نسلي طور اوپر افريڪا جو شيدي ۽ هڪ غلا جو پٽ هو. هن جينيس شخص تاريخ، اسلافي فلسفي، اسلامي نفسيات، عربي ادب، معتزنہ دينيات، سياسي مذهبي مناظرن تي ڪتاب لکيا آهن. حيات ڄاڻ علم الحيوان تي سندس وڏو ڪم ٿيل آهي. جيو ڄاڻ تي سندس ڪتاب الحيوان ست جلدي انسائيڪلوپيڊيا آهي، جنهن ۾ 350 قسمن جي جانورن جو احوال ڏنل آهي. الجاحظ ڊاورن کان اڳ 'وجود لاءِ جاکوڙ'، 'قدرتي چونڊ' ۽ 'ماحولي جبريت بابت بيان ڪيو ۽ پنهنجا نظريا ڏنا. هن 'خوارڪي سلسلي (food chains) بابت بہ تحقيق ڪئي هئي.

Al- Kindi (Alkindus):

ابو يوسف يعقوب ابن اسحٰق الڪِندي (873-801) جيتوڻيڪ عرب فلسفي جي نالي سان مشهور آهي، پر ان سان گڏ هو سائنسدان، حساب، موسيقي، طبعيات ڪيميا، موسميات، فلڪيات ۽ ڪائنات جو ڄاڻو بہ هو. طب جي ميدان ۾ بہ هن جون خدمتون آهن، جو هو پاڻ طبيب ماهر نفسيات هو. هن طب جي مختلف موضوعن تي ڪي 30 کان مٿي مقالا لکيا آهن. هن دوائن جي وزنن لاءِ هڪ پيمانو بہ ٺاهيو هو. ان کانسواءِ ڪِندي موسيقي وسيلي علاج لاءِ بہ تجربا ڪيا هئا. سندس بہ طبي ڪتاب 'قرابادين' (Medical Formulary) ۽ 'ڪتاب ڪيميا العطر' آهن.

Al- Majusi (masoud, Haly Abbas):

علي ابن عباس المجوسي (ف. 994-982) جا وڏا پارسي يا مجوسي هئا، پر پاڻ مسلمان هو، اهواز، ايران ۾ ڄائو. سندس مشهور

كتاب ۾ مقالا لکيا آهن. سنڌس هڪ كتاب گهريلو ڊاڪٽريءَ تي بہ آهي.

Al-Sadiq:

امام جعفر ابن محمد الصادق (702-765) 'فقہ جعفريہ' جو باني ۽ صوفي نقشبندي سلسلي جي اوائلي مشائخن مان آهن. پاڻ اسلامي ديني عالم هجڻ کانسواءِ فلسفي سائنسدان، طبيب، اديب بہ هئا. ڪين قدرتي علمن، حساب، فزڪس، ڪيمسٽري، آپ ڄاڻ (astronomy) انگ ڄاڻ (anatomy) جي مهارت حاصل هئي. سنڌس ڪيئي مشهور شاگردن ۾ بہ نهايت نمايان آهن: جديد ڪيميا جو ابو، جابر بن حيات (Geber) ۽ فقہ جو امام ابو حنيفہ.

Al-Salmani:

ڏسو: Ibn al-Khatib

Al-Tabari:

ابوالحسن علي ابن سهل ربلن الطبري (838-870)، مرو (Merv) طبرستان، ايران جو يهودي نسل وڏو طبيب هو، جيڪو بعد ۾ مسلمان ٿيو. هي رازي جو استاد آهي. طبري، هڪ اسلامي عالم، مهار نفسيات، مصنف هو. ڪيس يوناني ۽ سرياني ٻوليون بہ اينديون هيون. هن طب تي پهرين انسائيڪلو پيڊيا لکي هئي. ان کانسواءِ هو ٻارڙن جي بيمارين ۽ ٻاراڻي اوسر جو اڳواڻ آهي. هو 14 ڪتابن جو مصنف آهي، جنهن مان 'فردوس الحڪمہ' سنڌس طبي شاهڪار آهي، هو نفسياتي علاج ۽ نفسياتي صلاح مشوري جو پايو وجهندڙ آهي، جنهن ۾ هن اسلامي فڪر، هندي طبيبن سُشروت ۽ چرڪ کان مدد ورتي آهي.

Al-Tusi:

نصيرالدين طوسي (1201-1274) طوس، خراسان ۾ ڄائو. پهريائين هو اسماعيلي هو، پوءِ اثناء عشري جو مسلڪ اختيار ڪيائين. طوسي فلڪيات، حيات ڄاڻ، فزڪس، ڪيمسٽري، حسابن، فلسفي، طب، دينيات، علم الڪلام ۽ سائنس جو ماهر هو. هو مشهور صوفي عطار سان مليو. ابن عربي جي نالي قونوي سان بہ لک پڙهہ ڪيائين، پر تصوف کان مطمئن نہ ٿيو ۽ پنهنجي فلسفياتي تصوف تي هڪ ڪتاب 'اوصاف الاشرف' لکيائين. پوءِ هو هلاڪو خان سان شامل ٿيو. طوسي جيو ڄاڻ (biology) تي تمام گهڻي ريسرچ ڪيل هئي. هن ڊارون کان اڳ موروثين (heredity) نون نڪتن جي زور تي منجهڻ ۽ ارتقا جي نظريي بابت لکيو. طوسي جي خيال موجب انسان ۾ جانورن ۽ ٻوٽن توڙي پهڻن، تنهي جون خاصيتون ۽ ڪافي هڪجهڙايون آهن. ماڻهو حيوانن مان نڪتل آهي، جنهن جي پهرين شڪل اولهہ سوڊان ۽ دنيا جي ڏورانهن ڪنڊن ڪڙڇن جا ماڻهو سان ملندڙ ٻاندر آهن. هن جي ارتقا جو اڳتي قدر روحاني ڪامليت آهي، پر هو پنهنجي ارادي قوت سان اوسر جي اوچائي تائين رسي سگهي ٿو.

AL_ Zahrawi (Abul Casis):

ابوالقاسم خلف بن العباس الزهراوي (936-1013)، عظيم ترين مسلم سرجن ٿي گذريو آهي. هن کي جديد سرجري جو ابو سمجهيو ويندو آهي. هو قرطبہ جي پرسان الزهره شهر، اسپين ۾ ڄائو ۽ قرطبہ ۾ ئي دفن ٿيو. اڄ بہ سنڌس گهر واري گهٽيءَ تي هن جي اعزاز ۾ 'Calle Albucasis' جو نالو ڏنل آهي، سنڌس گهر تي زنگار جو پليٽ لڳل آهي. هن جو عظيم ترين شاهڪار سنڌس طبي انسائيڪلوپيڊيا 'ڪتاب التصريف' (30 جلد) آهي، جنهن ۾

طب جي سمورن ڪاتن جو ذڪر ٿيل آهي. هن پهريون پيرو رحم کان ٻاهر حمل (ectopic pregnancy) بيان ڪئي آهي ۽ هيمو فيليا جي موروثي هجڻ بابت سمجهايو آهي. هو ڏنڀ وسيلي علاج (cauterization) جو به ماهر هو. هن 200 کان مٿي جراحت جا اوزار ايجاد ڪيا، جنهن ۾ جمر لاءِ چمٽا (forceps) ۽ ڏند ڪيڻ جا ڪيئي اوزار شامل آهن. الزهراوي جيڪو انصاري قبيلي مان هو، تنهن جراحت واري سبڻ جي سئي ايجاد ڪئي. هن رت بند ڪرڻ لاءِ شريانن کي ڌاڳي سان ٻڌڻ ۽ اندرين سيبي لاءِ cat gut جي ٽاڪن جو رواج وڌو. نڪتل ڪلهي کي ٺيڪ ڪرڻ لاءِ اڄوڪي 'Kocher's method' ۽ ويمر ۾ 'Walcher position' سنڌس سيکاريل طريقا هئا.

Avempace:

ڏسو: Ibn Bajjah.

Avenzoar:

ڏسو: Ib Zuhr.

Averroes:

ڏسو: Ibn Rush.

Avicenna:

ڏسو: Ibn Sina.

Calid:

ڏسو: Khalid ibn Yazid.

Ibn Bajjah (Aven pace):

ابوبڪر محمد بن يحيٰ بن الصا (ف. 1138)، سرگوسا، اسپين ۾ ڄائو ۽ فيض، مراڪش ۾ فوت ٿيو. هو سدائين وزير رهيو. هو هاڪارو شاعر هو، نظمو، قصيدا، موشحات لکندو هو، زجري جي صنف جو موجد هو، ڪاڻ پيئڻ، موسيقيءَ جو شوقين هو. ابن باجہ، سائنس، فلڪيات، فزڪس، حساب، فلسفي، طب، نفسيات ۽ موسيقي جو وڏو ماهر هو. سنڌس فلڪيات ۽ فزڪس جي نظرين کي ميمون (Maimonides) ۽ ابن رشد محفوظ ڪيو، جن اسلامي تهذيب ۽ نئين سجاڳي واري يورپ کي متاثر ڪيو، جنهن مان گاليليو گاليلي به شامل آهي. انساني نفس (soul) تي سنڌس وڏي تحقيق ٿيل آهي. هن جي خيال موجب نفس ناطقہ (rational soul) ۽ فعال عقل (active intelligence) جي ميدان سان روحاني علم حاصل ڪري رب تائين رسي سگهجي ٿو. نفسيات ۾ نفس ڪانسواءِ سنڌس احساسات (sensations) ۽ تخيل تي به ڪم ٿيل آهي.

Ib al-Baytar:

ابو محمد عبدالله بن احمد بن ابن البيطار (1188-1248) مسلم سونهري دؤر جي عظيم نباتات ۽ ادويات جي ڄاڻن مان هو. ان ڪانسواءِ هو طبيب ۽ سائنسدان به هو. هو ملاغہ، اسپين ۾ ڄائو. هن ان وقت جي مسلم دنيا جي ملڪن جو دوور ڪري پوري اسپين، اتر آفريڪا، تيونس، لبيا، شام، فلسطين ۽ ترڪيءَ مان سائنسي طور جڙي ٻوٽيون ۽ ٻوٽا ڪٺا ڪري انهن جي درجي بندي ڪئي. سنڌس دوائن انسائيڪلوپيڊيا 'ڪتاب الجامع في الادويہ المفرده' 19 ويهين صديءَ تائين فارما دنيا ۾ سند رهي آهي. ان فارما ڪوپيا ۾ 1400 جڙي ٻوٽين، کاڌن ۽ دوائن جو ذڪر ڪيو آهي، جنهن مان هن 300 ٻاڻ دريافت ڪيا هئا، جن ۾ اڳيان 20 يوناني ۽ 150 عرب مصنفن جا حوالا به شامل آهن. سنڌس ٻيو عظيم ڪتاب، 'ڪتاب الملغني في الادويہ المفرده' آهي، جنهن ۾ جديد Therapeutics جيان دوائن جو طبي استعمال ڏنل آهي. اب بيطار ڪئنسر جي علاج لاءِ هڪ جڙي

بوٽي دريافت ڪئي هئي، جنهن جو نالو 'هِنديہ' آهي، جيڪا 1997ع ۾ patent ٿيل آهي.

Ibn Firans:

عباس ابن فرناس (810-887) اسپين جو هڪ عظيم بربر سائنسدان هو، جيڪو رواندا ۾ ڄائو ۽ قرطبہ ۾ حياتي گذاريائين هن ڏانهن ڪئي ايجادون منسوب آهن. 'الفقط' نالي جل گهڙيال، نظر جابلور يا شيشا، سنگ سمات ڪٽس جو نئون طريقو وغيره. هن پنهنجي ليب ۾ هڪ گرهہ گهر (planetarium) بہ ٺاهيو هو. ابن فرناس ليوناردو ونچي کان بہ اڳ ڪنپڙاٽيون ٻڌي اڏرڻ جي ڪوشش ڪئي، ٿورو اڏاميو بہ پر پوءِ هيٺ ڪري چيلهہ ڄهي ڪري ڇڏيائين جو پکين جيان پُڇ ڪونہ ٻڌو هئائين.

Ibn al-Haytham (Alhacen, Alhazen):

ابو علي بن حسن ابن الهيثم (965-1039) بصره ۾ ڄائو ۽ قاهره ۾ فوت ٿيو. هن جا ٻيا نالا بہ آهن. 'البصري'، بطليموس ٻيو (bolemos secundus) هو. فلسفي، طب، حسابہ فزڪس، انجينئري، سائنس، انگ ڄاڻ (anatomy)، بصريات ۽ بصارت فلڪيات جو ماهر هو. فاطمي ڇهين خليفي جو چوڻ تي هو قاهره ويو تہ جيئن هو نيل درياهہ جي وهڪ کي قابو ڪرڻ لاءِ اسوان واري جا تي بند ٺاهي، پر جيئن تہ اهو منصوبو ناممڪن هو، هن چريائي جو ڍونگ ڪيو ۽ خليفي جي موت تائين گهر ۾ نظر بند رهيو. ابن الهيثم بصريات (optics) جو ابو آهي. بصريات تي هن جي تصنيف 'ڪتاب المناظر' (ست جلد) بصريات ۽ ديد پروڙ جي دنيا ۾ انقلاب آڻي ڇڏيو، جنهن جي اهميت نيوٽن جي ڪتاب Philosophiae Naturalis Principia Mathematica جي برابر آهي. ان ڪتاب ۾ بلور آئين، روشنيءَ جي موٽ ۽ موڙ بابت ذڪر ڪيو آهي. هن ٻڌايو تہ روشني سڌي ليڪ ۾ سفر ڪندي آهي. هن روشنيءَ جي ڦوٽ ڪانسواءِ اهو بہ ثابت ڪيو تہ ڏسڻ جي عمل ۾ روشني اک کان نہ پر ٻاهر کان اندر داخل ٿيندي آهي. ان ۾ لڪل ۽ ٽنگر ڪئمرائن جو ذڪر بہ آهي. بعد ۾ سندس ڪتاب الفارسي، عثماني ترڪي سائنسدان تقي الدين، ابن رشد، راجر بئڪن ۽ يوهانيز ڪيپلر جهڙن سائنسدانن تي بہ اثر وڌا. هن آرسائين ديد ڄاڻ (catoptrics) تي بہ تحقيق ڪئي، جنهن ۾ هن جو دريافت ڪيل مسئلو 'اب الهيثم' جو مسئلو سڏائيندو آهي. طب جي دنيا ۾ هن جو وڏو ڪارنامو جيرو مٽريائي ڪئمرا ۽ اک جي ديد واري عمل جي ڀيٽ آهي، جنهن ۾ هن ڄاڻايو بلور ماٺڪي ۽ پردو اکيارسي (retina) مثل اي، عڪسي ابتو تي پوءِ سبتو ٿيندو آهي. هن اک جي انگي، ڪارائتي ڄاڻ ڪانسواءِ بصري يا ديد جي سرشتي بابت علم ۾ واڌارو ڪيو آهي. ابن الهيثم بلوري سگهہ (horpters)، بہ اکي، پروڙ (binocular perception)، حرڪتي پروڙ ۽ Hering's law of equal innerration تي بہ تحقيق ۽ ڪوجنا ڪئي هئي. بصريات ۾ هن اهو قانون بہ دريافت ڪيو، جنهن کي هاڻ Snell's law of sines بہ چيو وڃي ٿو. هن 200 کن ڪتاب لکيا، جن مان 55 موجود آهن. هن جي اعزاز ۾ چنڊ جي هڪ شاهوڙ ڪڏي ۽ گرهہ ٽڪر 59239 asterated تي 'الهيثم' نالو رکيو آهي.

Ib Ilyas:

منصور بن محمد بن احمد بن يوسف ابن الياس، چوڏهين صدي جي آخر جو

شيرازي، ايراني طبيب هو. هن طب جي عام انسائيڪلوپيڊيا مرتب ڪئي. انگ ڄاڻ تي سندس ڪتاب 'تشريح بدن انسان' آهي، جنهن کي 'تشريح منصوري' بہ چوندا آهن.

Ibn al-Jazzar:

ابو جعفر بن ابي خالد بن الجزار القيرواني، ڏهين صدي جو عرب طبيب هو، جيڪو قيروان، ٽيونس ۾ ڄائو هو. سندس اهم ڪتاب 'زاد المسافر' آهي. 'طب المشائخ' پيري جي بيمارين بابت آهي. 'ڪتاب النسيان وطروق تقوية الذاڪره' حافظي تي، 'رسالہ اسباب الوفاة' مت جي سببن تي آهن. ان ڪانسواءِ هن ٻارڙن جي بيمارين، بخارن، جنسي مرضن، دوائن، ڪوڙهه، زڪام وغيره تي بہ ڪتاب لکيا آهن. ٻيا ڪتاب تاريخ، حيوانات ۽ ادب تي بہ آ هن.

Ibn al-Khatib:

محمب دن عبدالله بن سعيد بن علي بن احمر دالسلماني يا لسان الدين ابن الخاطب (1313-1374)، غرناطہ (Granada) اسپين ۾ ڄائو. هو شاعر، اديب، فلسفي، طبيب ۽ سياستدان هو. سندس شعر اڄ بہ 'الحمرا (Alhambra)، غرناطہ جي ڀتين جي زينت آهن. سندس شاعري کي 'موشحات' جي شڪل ۾ راڳ رنگ اندر ڳايو ويو آهي. جڏهن دنيا ۾ طاعون جي وبا هئي تہ هن طاعون (plague) تي هڪ مقالو لکيو هو.

Ibn Miskawayh:

ابو علي احمد بن محمد بن يعقوب ابن مسڪويہ (932-1030) ري، ايران جو فسلفي، مؤرخ، مترجم، شاعر، سائنسدان هو. فلسفي تي سندس ڪتاب 'تاديب الاخلاق' آهي ۽ تاريخ تي 'تراجب الأمم'، پنهنجي ٻئي ڪتاب 'لافوزالاصغر' ۾ هن ارتقاء جو نظريو پيش ڪيو آهي. پهريائين مادو، پوءِ توانائي ۽ آب پيدا ٿيا. ان ڪانپوءِ جمادات، نباتات ۽ حيوانات جنم ورتو. جانورن مان باندر، باندر مان نسناس (subhuman) جي ارتقا ٿي. بهترين پهڻ مرجان، بهترين وڻ ڪجي ۽ اتم انسان، انسان ڪامل يعين نبي يا ولي آهي. انسان اڃا بہ اڳتي ارتقا ڪري ملائڪ بڻبو آهي. عربي نسخا (فوز الاصغر) يوني ورسٽي ۾ موجدو هوندا هئا، تي سگهي ٿو چارلز ڊارون اهو ڪتاب پڙهي ارتقا جو نظريو اتان ورتو هجي، جو ڪيس عربي ايندي هئي.

Ibn al-Nafis:

علاؤالدين ابوالحسن علي بن ابي حزم القرشي الدمشقي يا ابن النفيس (1288-1213)، دمشق، شام ۾ ڄائو، پر قاهره، مصر ۾ رهيو، جتي هو مملوڪ سلطان بيبرس جو ذاتي طبيب هو، جنهن تاتارين کي عين جالوت جي ميدان ۾ ڀهرين شڪست ڏني هئي. هو المنصوري اسپتال قاهره جو وڏو طبيب هو. ابن نفيس هڪ وڏي بلا شيءِ هو. هو حافظ، محدث، شفاعي فقي ۽ علم الڪلام جو ماهر، ديني عالم ۽ مسلم فلسفي هو. تنهن ڪانسواءِ هو سائنسدان، فلڪيات ۽ ارضيات جو ڄاڻو، مؤرخ، مصور، گرامر، لسانيات جو ماهر، ناول نگار ۽ سائنس فڪشن جو باني هو. هو ابن سينا کان بہ وڏو عملي طبيب، انگ ڄاڻ، ڪرت ڄاڻ ۽ اکين جي بيماري، نفسيات، سماجيات جو ماهر ۽ زبردست سرجن هو. ابن نفيس ڀهريون ڀيرو ڦڦڙ جو رتوڻو دورو دريافت ڪيو، ڪيس وار نلين ۽ دل جي رتوڻي دوري بابت پوري ڄاڻ

هئي. ان ڪم اڳتي هلي جديد روشني دوري جي بانيڪار وليم هاروي کي متاثر ڪيو. هن طب جو پنهنجو ابن نفيسي نظام جوڙيو جيڪو انگ ڄاڻ، ڪرت ڄاڻ، نباضي ۽ نفسيات تي مشتمل هو. هو پهريون طبيب هو، جنهن تجرباتي طب، لاش جي وڍ ڪٽ ۽ پوسٽ مارٽم جي حمايت ڪئي. هن جو وڏو ڪارنامو سندس ڪتاب 'المشامل في الطب' (The comprehensive Book on Medicine) آهي، جيڪو هيل تائين بہ وڏي ۾ وڏي طبي انسائيڪلوپيڊيا آهي. اها اصل ۾ 100 جلدن تي مشتمل هئي. 31 سالن جي عمر تائين هن 43 جلدون لکيون ۽ پنهنجي حياتي ۾ 80 جلد لکي سگهيو. هن روح (spirit) ۽ نفس (soul) جي وچ ۾ تفاوت کي بيان ڪيو هن ارسطو ۽ ابن سينا ج ونظريو بيان ڪندي چيو تہ نفس جي جاءِ دل نہ پر دماغ آهي. هن بقراط ۽ حنين بن اسحٰق تي بہ تنقيد ڪئي، پرين وڏن طبيبن جون غلطيون درست ڪيون. هن ابن طفيل جي ناول 'حيُّ بن يقظان' (Philosophus Auto Dictatus) جي جواب ۾ رابن سن ڪروسو جهڙو پنهنجو ناول 'فاضل بن ناطق' (Theologus Autodictatus) لکيو، جيڪو عربي ادب جو پهريون سائنس فڪشن ناول بہ آهي. ان ناول ۾ ابن نفيس بيشمار موضوعن تي پنهنجا مذهبي، فلسفياتي ۽ سائنسي خيال ڏنا آهن، عقل ۽ الهام جي مطابقت ڏيکاري آهي. ابن سينا جي خيال ۾ موت ڪانپوءِ زندگي ناهي کي رد ڪندي، قيامت، حشر، نئين زندگي ڏيکاري آهي.

Ibn Rushd (Averroes):

ابوالوليد محمد بن احمد ابن رشد (1198-1126) قرطبہ، اسپين ۾ ڄائو ۽ مراڪش ۾ فوت ٿيو. ابن رشد هڪ فلسفي جي طور سان وڌ مشهور آهي. جيتوڻيڪ هو هڪ طبيب بہ هو، ڪيس يورپ ۾ غير مذهبي فڪر جو ابو چيو ويندو آهي. هو بہ گهڻ پاسائتي شخصيت هو. ڪيس مسلم فلسفي، منطق، اسلامي دينيات، مالڪي فقي، سياست، عربي گرامر، فزڪس، حساب، جاگرافي، فلڪيات، طب، نفسيات ۽ عربي موسيقي جي پوري ڄاڻ هئي. هو فلسفي ۾ ابن طفيل ۽ ابن باجہ جو شاگرد هو، هو ٻئي سقراط ۽ افلاطون جيان عارفاڻي خيال جا هئا، پر ابن رشد جو فڪر ارسطو جيان مادي عقل وارو هو. طب ۾ هو ممتاز طبيب ابن زُهر جو شاگرد هو. ابن رشد اشبيليہ (Seville) جو قاضي ٿي گذريو آهي. ڏانهس 67 تصنيفون منسوب آهن، جن مان 20 طب تي آهن. فلسفي جي ميدان ۾ هن ارسطو جي ڪتابن جي شرح ۽ افلاطون جي 'ريپبلڪ' جي تفسير لکي آهي. امام غزال جي 'تهافة الفلاسفہ' جي جواب ۾ تهافتا لتهافت' ليک ايہ. طب ۾ هن جالينوس جي تصنيفن کي مرتب ۽ ابن سينا جي قانون في الطب جي شرح لکي آهي. سندس خاص ڪتاب 'ڪتاب الڪُليات في الطب' (Colleget) آهي. اها ست جلدي طبي انسائڪلوپيڊيا آهي، جنهن ۾ هن اکيارسي پردي (retina) کي ديد جو عڪسي پردو ثابت ڪيو آهي. ابن رشد بہ وڍ ڪٽ ۽ پوسٽ مارٽم جو حامي هو. فنسيات اندر هن ٻڌايو تہ انساني ذهن فعال قعل (active intellect) ۽ منفعل عقل (passive intellect) يا تخيل تي مشتمل آهي. نفس بابت هن ڄاڻايو آهي تہ اهو ترقي ڪري ابدي ۽ آفاقي پروڙ حاصل ڪري فعال عقل ٻڌبو آهي.

Ibn Sahl (sabur):

شاهپور ابن سهل، نائين صديءَ جو ايراني عيسائي طبيب هو. هن پنهنجي نوعيت جو پهريون ڪتاب لکيو، جيڪو ترياقن (antidortes) تي، 22 جلدن تي مشتمل هو.

Ibn Sina (Avicenna):

ابو علي حسين بن عبدالله ابن سينا يا ابو عيل سينا (980-1037) افشانہ بخارا ۾ ڄائو. سندس وڏا بلخ، افغانستان جا هئا. پاڻ اسما هو. غير معمولي ذهانت ۽ حافظي سبب 18 سالن جي ڄمار ۾ سمورن علمن: ادب، لسانياتي فلسفي، منطق، حساب، فزڪس، ارضيات، فلڪيات، ڪيميا، طب، موسيقي، شاعري، نفسيات، دينيات تي مهارت حاصل ڪئي. ابن سينا، جديد طب ۽ ادويات، ارضيات جو ابو ابن سينائي فلسفي ۽ منطق جو باني آهي. قولنج (Colic) جي بيماري اينگهجڻ سبب 58 سالن جي ڄمار ۾ گذاري ويو. هن اٽڪل 450 ڪتاب ۽ مقالا لکيا. سندس شاهڪار ڪتاب 'القانون في الطب' (Canon) 14 جلدن واري طبي/انسائڪلوپيڊيا آهي. 'ڪتاب الشفا' (Seration) سندس ٻي عمدي تصنيف آهي. هن مختلف سائنسي علمن تي 'دانش نامہ علائي' ڪتاب لکيو آهي. هن جي ڪهاڻي 'حيٌ بن يقظان'، ابن طفيل ۽ ابن رشد جي ناولن تي اثر وڌو. ابن سينا جي علم نفسيات جو اثر ابن باجہ ۽ ابن طفيل تي بہ آهي. ابن سينا جي يوناني طب، بقراط، جالينوس، قديم ايراني، بابلي ۽ هندي طب (سُشرت ۽ چرڪ) جو مجموعو آهي. هن جي بيمارين جي وچڙائپ، خاص ڪري سلهہ جي وچڙائپ ۽ قرنطينہ تي وڏي تحقيق آهي. هن طبي تحقيق جي سائنسي طريقن تي زور ڏنو. هو نفسياتي بيمارين جو پيشرو هو، هن ماهر نفسيات يونگ جي لفظي ناتن جيان نبض وسيلي طريقو ڪڍيو. هن ماليخوليا، ملولائي ۽ ڊپن بابت بيان ڪيو آهي. چون ٿا تہ يورپ ۾ 12 کان 18 صدين تائين سندس قانون في طب جي ڪتاب پڙهائڻ سب نالو چڙهي ويو، رازي، علي ابن عباس ۽ ابن رشد جهڙن وڏن طبيبن جا نالا دٻجي ويا. حقيقت ۾ هو طبيب کان وڌ وڌو فلسفي هو، طبي ٿيوري يا فلسفي بهتر هئس پر عملي طب ۽ سرجري ۾ گهٽ هو. ابن رشد چوائي سدنس ڪتاب قانون ڪي رديءَ طور استعمال ڪجي.

Ibn Tufail (Abubacer Aben Tofail):

ابوبڪر محمد بن عبدالملڪ بن محمد ابن طفيل القيسي الاندلسي (1105-1185) واديس (Gradix)، اسپين ۾ ڄائو. ابن طفيل عرب اديب، ناول نگار، مسلم فلسفي، ديني وزير ۽ طبيب هو. هو ابن باجہ شاگرد ۽ ابن رشد جو استاد هو. سندس هاڪ جو ڪارڻ سدنس فلسفياتي ناول 'حيٌ ابن يقظان آهي، جيڪو مغرب ۾ Philosophus Autodictatus نايل سان مشهور آهي، جنهن لاءِ چچون ٿا تہ ديني ڊيفو پنهنجي ناول رابنسن ڪروسو خيال اتان ورتو هو. ابن طفيل پنهنجي ناول ۾ پنهنجا فلسفيانا خيال پيش ڪيا آهن، جنهن ۾ هن لاش جي وڍ ڪٽ ۽ پوسٽ مارٽم جي بہ حمايت ڪئي آهي. مشهور ماهر فلڪيات نورالدين بطروقي بہ سندس شاگرد هو.

Ibn Yazid (Calid):

خالد بن يزيد (فوت 704)، اموي شهزادو ۽ معاويہ پٽين جو پاٽ هو. ڪيس ڪيميا سان گهڻي دلچسپي هئي جو هن عربي ۾ ڪيميا بابت ڪيئي ڪتاب ترجا ڪيا.

Ibn Zuhr (Avenzoar, Abumeron):

ابو مروان عبدالملڪ ابن زهر (1091-1161) نامياري گرامي اسپيني عرب سرجن هو. اشبيليه ۾ ڄائو. سندس خاندان پنجن نسلن کان طبيب پيدا ڪيا. ابن رشد جو طبي استاد هو. ڪيس سرجري ۾ تجربن جو ابو چوندا آهن. پهريائين هو جانورن تي تجربا ڪري پوءِ انساني سرجري ڪندو هو. هن پهريون ڀيرو انسانن توڙي جانورن جي وڍ ڪٽ ۽ پوسٽ مارٽم ڪيا. هن ٻڪري تي تجربو ڪري پهريون ڀيرو ساهه نلي ۾ تنگ (Tracheostomy) جو بنياد وڌو ۽ سرجري کي طب کان الڳ آزاد ميدان قرار ڏنو. هن پهريون ڀيرو نس ۾ چانديءَ جي سئي وسيلي دوا ۽ غذا ڏيڻ (parantral Injuliin) جو رواج وڌو. ابن زهر وچڙندڙ خارس (scabies) جو اصل سبب خلطن جي گڙٻڙ نه پر هڪ مفت کائو جيئڙو (saracoptes scabii) آهي، ان ريت هن بقراط، جالينوس ۽ ابن سينا وارو چار خلطن جو نظريو ۽ خارس کي نيڪ ڪرڻ لاءِ جلاب، پر ڪولڻ وارو علاج رد ڪري ڇڏيو. ابن زهر جو مشهور ڪتاب 'التيسير' آهي، جنهن ۾ هن دماغي سرجري وارين بيمارين جو احوال ۽ دوائون پڻ ڏنيون آهن. الزهراوي ۽ ابن زهر ٻئي نشي جون دوائون ڪپڙي ۾ پسائي مريض جي نڪ ۽ وات تي رکي بيهوشي لاءِ استعمال ڪندا هئا. جديد بيهوشي جي دريافت عرب اسپين ۾ ٿي هئي. مسلم طبيبن پهريون ڀيرو دوائن کي الڳ ڪري علاج لاءِ (drug) طور استعمال ڪيو.

Haly Abbas:

ڏسو: Al Mjusi.

Masoud:

ڏسو: Al-Majusi.

Rhazes:

ڏسو: Al-Razi.

Sabur:

ڏسو: Ibn sahl.

◆

ضميمو: 5
جڙي ٻوٽيون

A

Abelmoschus esculentus; ochra, okra, gumbo, lady's finger, (syn: Hibis cus esculentis).

ڀينڊي، ڪاٽ ٿوري

Abel moschus moschatus; musk mellow, musk seed, musk okra (syn: Hibiscus abelmoschus).

مُشڪ داڻو لتا ڪٿوري

Abutilon Indicum; Indian Mallow.

ڪرنڊي، ملمي ٻٽيادي

Abroma augusta; Devil's colton.

تنبول، اُلٽ ڪمبل.

Abrus Precatorius; rati seed, jequirity, precatory bean, crab's eye, coral bead plant, liquorice vine, love bean, rosary bean, prayer been, Indian or wild liquorice milfoil. (syn: Glycine abrs).

رتي چٽيوني، گهونگهچي، لاڙي، ڪانڪٽي، ڪاڳٽي، ڪانگڙي

Acacia Arabica; babul, Egyptian acacia, Indian gum Arabic tree, thorny acacia, thorn mimosa:

ٻٻر، ٻابرو ٻبول، ڪيڪر، اُم غيلان، مغيلان. (صمغ عربي: gum acacia) شجره سنطر، چيچڪو(ٻج)، پلڙو(ڦري).

Acacia Catechu: catechu, black cutch, cutch tree, (syn: mimosa catechu).

ڪٿو، مٽيءَ ڪٿ

Acacia concinna:

شڪاڪائي، شڪاڪائي وِملا.

Acanthusilicifolis:

هڙڪت Sea holly.

Achillea millefolium; blood wort, mol foil

برنجاسف، گندنا.

Achillea ptarmica; sneeze hort, sneaze weed.

نڪ ڇڪڻي، ڪنڙو ڪندس.

Achillea santolina: wooly yarrow.

گوماندر.

aconitum napellus; aconite, monk's hood, wolf bane, Friar's cap, Turk's cap, sweet root, sweet calamus. (syn: fcorus salamus).

ٻِج، ٻچناگ، ميها زهر، ميٺها تيليه.

Acorus calamus; sweet flag.

ٻج، وچ.

Achyranthes aspera; chaff_flower, prickly chalf_flower, devil's horse, blip.

اُبت ڪنڊري، ڳِڊڙول، چروچر.

Adasonia digitata; baobtree, monkey brod tree.

گورک اِملي، گورکشي

Adiantum lunutatum; maiden hair fern, Venus maiden hair (syn: Adiantum capillus_veneris).

پرسائوشيان، پرسيان، سرخس، بسفائج.

Adhatota Vasica; malabarnu;

آروسو آڙوسو بانسو

Aegle marmelos; bael root, bael fruit, Bengal quince, apple wood, golden apple.

ٻيل وڻ ٻيلگري ڪانوروي سيرڦل.

Aescitus hip posastanum; horse chestnut;

ٻن خور ٻتڪور.

Ageretum conzyoides; Goatweed, Moss flewer, white weed.

اجگند, ڳنڌاڙي سها ديوي

Alhagimaurorum; bramble, camel's thorn.

ڪانڊيرو ڪنڊورو شرخار حواس شوڪته الجمل.

Allium ascolonicum; leek

گندنا.

Allbizzia lebbec; women's tongue tree, wild mimosa lebbek, Indian walnut.

سرينهن وڻ سرنهن, سرس.

Allium cepa; onion,

بصر بصل (ع), پياز ڳونگري.

Allium Sativum; garlic,

ثوم ثوم (ع), لهسن لسڻ.

Aloe_vera; Indian aloe, Barbados aloe, (syn: aloe barbadensis).

ايريو ايريال ڪنوار بوٽي ڪنوار گندل پٽ ڪنوار ڪصبر (ع). مبر گهيڪوار ايلوا, غوبالتد.

Alpinia galangal, galangal, greater glangal, Thai glangal, galangal, slamase.

پان پاڙ خولجان ڪلنجان ڪلنج, ڪليجن.

Althea officinalis; marsh mallow; white mallow (syn: Althea rosa)

خطمي گل خيرو.

Althea rosea; rose mallow, china rose, holly hock.

گل خيرو گڙهل.

Amaranthus Tenuifolius; (syn: A. polygamus).

مريڙو مليرو مليرڙو مثيڙو ٻتوا ساگ, چولائي ساگ.

Amomum subulatum; black cardamom

وڏو ڦوٽو نر ڦوٽو الائچي, ڪلان.

Amomum zingiber; ginger, (syn: Zingiber officinale)

ادرڪ, سنڍ, سونٺ, زنجبيل.

Anacardium occidentalis; cashew nut.

ڏِنگڙا, ڪاجُو ڪاڄا.

Anacyclus pyrethrum; pellitory, fever_few.

عقر قرحو.

Anethum sowa; dill, (syn: A. graveplens)

سوا, شٿا, سويا.

Angelica archangelica; garden angelica, wild archangel, master wort, wild parship.

سنبل خطائي شقاقل مصري, جهنگ گجر.

Anthemis noblis; Roman Camomile, ground apple.

بابونو گل بابونه

Anthyllis vulnaris; kidney bean or vetch.

موٺ (دال)، ميٿري) دال موٺ.

Anona reticulata; bullock's heart.

رام ڦل.

Anona squamosa; custard apple.

سيتاڦل، شريف.

Apium graveolens; wild celery.

جاڄ خراساني، ولجاڄ، اجوائن خراساني، اجموده کرفس.

Archis hypogaea; ground nut, peanut.

ڪاڇا، بوهي مگه بوهي چٽا، مگ ڦريون، مگيرا، ڦلو سوداني (ع).

Areca catechu; catechu, areca nut, betel nut, Indian nut, betel palm.

ڪٿي فوفل.

Argyreia speciosa; elephant creeper.

سمندرشوک، مسندر پات.

Aristolochia bacteata;

Worm ناگيل ول، ناڪيل، زراوند، ڪيڙا مار. killer ڪيڙا مار.

Artemisia absinthum; absinth, absinthe, worm wood.

افسنتين، ناگدون.

Artocarpus heterophyllus; winter cherry; jack fruit.

ڪٽوهر ميون ڪنل، اشوگنڌ، ڪتار.

Arum coinpanulatum:

سُورَن.

Asarium Europeum; asarobbaca.

تگر، تگرڪاٺي.

Asparagus adscendenes;

شقاقل مصري Garden asparagus. سفيد مصلي.

Aspergillus oryzae; rice.

چانور رُز (ع).

Aspergillus sojae; soja, soya bean.

سويا.

Astralagus gummifer; Goat's thorn.

ڪتيرو ڪتيلو خارِ بز.

Atropos belladonna; belladonna, deadly night shade.

لڪمالڪمٽي لچمالچمٽي لفاح (ع).

Azadi rachta indica; maragosa tree, neem tree.

نِمُ، نيم.

B

Baleria longifolia (syn: Hygrophila spirosa:

تالم ڪاٺي تالمڪاٺو (lemple plant).

Bambusa Vulgaris; bamboo.

بانس، طباشير، تپاشير، بنسلو چن (ڪنڊ)، خيزران (ع).

Bauhinia variegata;

ڪچنار يا ڪچنال ون ڪنچن.

Berberis artistata; Indian barberry.

دار هلد (ڪاٺي)، زرشڪ (ميوو)ڪ رسوَل، رَسوت، (رس)، ڪشمل.

Beta Vulgaris; beet.

بيٽ، چُقندر.

Blumea balsamifera; sambong, Blumea camphor.

ڪڪروندو.

Boerhavia diffusa; spinderling.

شکپرو.

Borago officinalis; oxlip, ox tongue.

گائو زبان، لسان الثور.

Boswellia serrata; olibanum, Indian frankincense.

ڪُندُر لوبان ڏوپ، لادِن (ع)، لُبنان (ع).

Brassica cernua; rye.

رائي، اهر، خردل، جودار، جويدار (ع)

Brassica juncia; mustard. (syn: sinapsis. Alba).

سرنهن، سرسون.

Brassica nigra:

چانيون ڪاري سرنهن.

Brassica oleracea; cabbage; cauliflower.

بند گوبي، گل گوبي، قل يا قول گوبي، ڪرنب(ع).

Bur desmochoeta;

پچتي، پچر پتون (ج)

C

caesalpinia bonduc; grat wicker.

ڪرنجوه.

calotropis procera; caltrop.

آڪ، مدار.

giant milk head; apple of sedom, swallow wart, mudar.

Calendula officinalis; marigold, calendula, ruddles.

گيندو گل، گيندون گل صد برگ، گونٽن گل اشرفي.

cannalbis indica; Indian hemp, marijuana.

ڀنگ، سائي سائنڻ، ورق خيا، حشيش.

Capparis spinosa; common coper. (syn: cap. Aphylla, c. decidula).

ڪرڙ ڪزير، ڪلوڙي ڏونرو ڏيلهو (ميوو)، ڀسي (گل).

capsim annum; red pepper, red chillies, cayenne.

ڳاڙهو مرچ، لال مرچ، ڳاڙهي مريد ڪسمريد فلفل احمر (ع)

Carica papaya; pawpaw, st. Ignatius beach.

پپيو پپيتو پاپيتو ڪاٺ گدرو ڪاٺ چيڙ.

Carthamus tinctorius; salf_flower, flase saffron, bastard saffron.

ڪسمبو ڪسر ڪُهنبو جمنگ زعفران، ڪوڙي ڪيسر، زعفران ڪاذب، پواڙي(ج).

Carum copticum; Bishop's weed (syn: C. ajowan).

جاڻ، اجوائن

Carum Carvi; Caraway seeds, omin seeds.

ڪاري جيري، ڪارا جيري، ڪارا زيري، زيره سياه، پلاءُ جيري، شرهي جيري.

Cassia absus; چاڪسو چوڙ(ج)

Cassia augustifolia; senna, Mecccan senna, Alexan drain senna, true senna, Indian senna. (syn: C. senna).

سنا، سچي سنا، سنا مڪي.

Cassia fistula; Indian Laburrum, Purgine cassia.

املتاس املتاس، چمڪڻيڪ چنبر ڪاني (ميوو).

Cassia tamala; Bay leaf.

ڪمال پٽ، تيزپات، تيج پات.

Cassia tora: Chinese senna, foetid cassia.

پنواڙ چڪنڊ.

Cassia pudescens:

گهوڙي ولهه، گهوڙا ول.

Cedrus deodora; cedar tree (syn: pinus deodora).

ديال، ديان ديودان چلغوزا يا نيزا (بادامي).

Celastrus Paniculata; stafftree.

مالڪنگڻي

cenaureabehen; white poplar.

اچو بهڻ وڻ بهمن سفيد.

Ceniella asiatica; Asiatic penny wort.

برهمي يا براهمي بوٽي، برمي بوٽي، گهوڙ شمي.

Chenopodium album; white goose foot.

چلُ، بٿوا ساڳ.

Chlorophytum borivilianum.

سفيد موصلي.

Cheiranthus cheiri; algian well blower.

تودري سرخ.

Chicorum intybus; chicory, succory, endive. (syn: ch.Endivia)

ڪاسني

Chirongia Sapida.

چرونجي، چرولي

Chrysanthemum indica; chrysanthemum.

گل دائودي

Cinchona officinalis; cinchona bark, Peruvian bark, quinine, Peruvian bark.

سنڪونا، ڪونين، ڪڙا ڇال.

Cinamomum Camphora; camphor.

ڪافور، ڪپور، ڪرپور، آڏند ڪپور.

Cinnamonum cassia; cinnamon; (syn: C.z'elylanicum).

دار چيني، دالچيني، تج، دارصيني، قرف (ع). چوب چيني (ف).

Cinamomun tamala; Indian cassia, Indian bark: (syn: laurus tamala)

ڪمال پت، تيزپات، تيج پات.

Cissampelos pareira; icevine.

ڪنوڙي پڙ، پٺ

citrus acida; lemon. (syn: c.lemon)

ڪٽو ليمون، ليمون ترش، نيبو.

Citrus aurantium; orange tangerine (syn: C.sinesis)..

نارنگي، نارنج، برتقال (ع). سنترو، سنگترو.

Citrus medica; citron, grape fruit; lime saurlime.

ترنج، 'ليمون شيرين'، ڪرنو (پور).

Citrullus colocynthus; colocynth, bitter apple, wild gourd. (syn: Colocynthus vulgaris, cucumis colocynthis).

ٽوهه، اندرائڻ، حنظل (ع).

citrullus vulgaris; aaple gourd, Indian round gourd.

ميهو ٽنڊو، ٽنڊس، ٽنڊسو.

Coccinia Indica, ivy gourd.

گولارو، گولاڙو.

cocculus cordifolius; syn: chasmathera cordifolia. Guduchi.

ست گلو.

Cocculus villosus; (syn: farsetica jacquemontia)
(broom creeper ink چامر پوٽي فريد پوٽي berry)

cocos nucifera; coconut, porcupine wood.
ناريل، نارين، نارون، نارجيل (ع)، کوپرو.

Coffea Arabica; Arabian coffee.
قهوو عربي قهوو

Colchicum luteum; autumn crocus, colchicum, meadow, saffron.
سورنجان تلخ، سرنجان.

Colocassia antiquoratum; yam, arum, Chinese potato.
ڪچالو رتالو ڪچولو قلقاش.

Commi phora intybus; Indian Bdellium, oud blisan.
عود بلسان.

Commiphora mulcul; Indian Pdellium, mukul.
گگر، گگري، گگرٽي، گوگر، گگلو، گگل، گُوگل، مقل.

Commiphora myrrha; myrrh, African myrrh, Somali myrrh.
مِرّ، مِرّڪي.

Conium maculatum; hemlock.
شيڪران شوڪران (ع)، اڪومي جابلو پنگ

Convululus batatas; sweet potato (syn: Ipomoea batatas).
لاهوري گجر، شڪر قند، شڪر قندي

Convolulus arvensis; Hairy clustervine.
ڪراجهه

Coptis teeta; coptisroot. Go Iden Threadroot.
مهميرو ماميرو مميرو ماميران (ف)

corchorus humilis; fute plant.
شنييري، سِڻي، پٽ سن.

cordial latifolia, soap nut (syn: C. oblique, C. dichotoma)
گيدوڙو ليسوڙو گيدوڙي، ليسوڙي، سپستان، سگ پستان، ديگوڙو.

corey arberea.
واپنبا، واهوپنبا.

Coriandrum sativum; coriander, cilantro.
ڌاڻا، ڪوتمير، ڪشنيز ڪزبره (ع)، جلجلان (ع).

Costus Specious, Crape ginger.
ڪُٺ

Crena Indica. Makili.
گوٽه.

Crinum latifolium. (trumpet lilly)
شڪ درشن.

Crocus sativus; medow or saffron crocus, saffron.
ڪيسر، ڪنسر، زعفران (ع)، پواڙي (ج).

Croton tiglium; croton, purging nut; physc nut, Barbado's nut.
جمال گهوٽو حب السّلاطين.

Croton pillicatum;
گدڙوان گدڙوال، گدڙ قل.

Cucumis Amaris;
گوساٿو ڏيڏڪي ڪرمن.

cucumis melo; musk melon,
گدرو ريڙ، خربوزو.

cucumis sativus; cucumber;

ونگو ونگي بادرنگ ڪڪڙي، کيرو کيار.

Cucurbita maxima: ash gourd.

پيلو.

Cumina cyminum,

سائو جيرو.

cuminum cyminum; cumin seeds (syn: c. odorum).

اڇو جيرو زيره سفيد، ڪموٺ (ع)، ڪموني.

Curculiog orchioides;

ڪاري موصلي، موصلي سياهه.

curcuma amada; (syn: C.Damestica).

آنبه هلدي Mango ginger.

Curouma zedoaria; zedoary (syn: Amomun zedoaria).

ڪپور ڪڇري، اُٺ ڪچور، نرڪچور، جدوار، زدوار زرنباد، نرسبي.

Curcuma longa: turmeric; Indian saffron.

هڊ، هلدي، زردچوبه.

Cuscuta reflexa; dodder, air_ creeper, Dodder.

افتيمون بي پاڙي، امربيل، آڪاس بيل.

Cyamopsis Psoralioides; cluster bean, (syn: C. Psoralifolia).

گوار گنار گواري، گناري.

Cydonia oblonga: quince seed.

بهي، بهيدانو سفرجل (ع).

Cymbopogon citratus. (lemon grass).

اِذخر.

Cymopogon flexosus; lemon grass, ginger grass, (syn: C. atratus, Andro pofun citratus).

ڪشڪ گياهه گورگياهه.

Cynara Carduncuius; artichoke, cardoon.

هاٿي چڪ.

Cynoctonum saxatile;

ڪنگمو پوتو.

Cyperus longus; Galingale.

سعد ڪوفي، ساد ڪوفي.

Cyperus pertenuis; (syn: C. scarbius)

ناگر موٿ، نانگر موٿ، نانگر موٿ.

Cyperus rotundus, nut grass, coco grass.

موٿ، موٿلو موٿالو پدر موٿا، ڪل گاهه، سعد ڪوفي.

Cyperus tuberodus; yellow nutgrass.

ڪيرولي.

D

Dacus CArota: carrot.

پتائي گجر، گاڙهي گجر، جزر (ع).

Dalbergia Sisso; Boxtree, black wood, Indian Rose wood.

شمشاد ون شيشم، ٽالهي، ٽاري

Datura Stramonium; thorn apple, jimson weed, moon flower.

ڌاتورو، ڌتورو چريو ڌاتورو.

D. alba: اڇو ڌاتورو.

D. nigra: ڪارو يا چريو ڌاتورو.

Desmochaeta lappacea: pupalia.

پُرٽ، بکرو بکڙو سارنگ، ٽِڳنبدي (ح)

Dicanthium annulatum. Shodi grass_bluestem, Hindi grass.

ڏنهه گاهه

Digeria arvensis, amaranth, cospet weed.

لُلر گاھہ ڪانجيرو.

Diospyros Peregrina; Wild mangosteen.

تيبدو تندوڪ

Dollchos bi florus; Chinese dolichas, horsegram.

چونرا، رنهان، رانهان، رانهون، ڪُلي، ڪلهٽي، ڪُلٿي، ڪُلٿو.

Dorema ammoniacum, Gum ammoniac.

درونج عقربي.

Dracocephum; royleanum; mountain balm; (syn: lallemantia royleana)

تخم بالنگو بالنگو تخم بالا.

E

Eclipta alba; trailing eclipta, Bhringraj, False Daisy.

ڀَنگرو ڀَنگري

Electtaria Cardamomun; cardamom.

ننڍيا ڦوٽا، الائچي خورد، ڦاٽلي حب الهال.

Eleusine aesyptiaca, crowfoot grass.

چبر، چاہر، ڏوب.

Eleusine corcana. Indian Finger Millet.

ناڱلي، نانگيلي، نانگرول.

Embelia ribes; embelia Falseblack pepper.

واوڙنگہ باثويڙنگ، بابڙنگ

Ephedra distachya; sea grape (syn: E. geradiana).

سوم ڪلپاتا، چوٽي چندن.

Eruca sativa. Salad mustard, garden rocket.

جانبو ڪاري سرنهن، تارا ميرا.

Ervatamia coronaria; east India rosebay/Nero's crown.

تگر ڪاني.

Esculent oxystelma:

کيرول، دود ڦلي، دوڏ ڦلي ڏوڏڪ.

Eugenia Jambolana; black berry, Java plum.

جمون (وڻ/ميوو).

Eucalyptus globules: blue gum.

يوڪلپٽس وڻ، پيد مشڪ، سفيدو.

Euphorbia hirta. Garden spurge, asthma plant.

کيرول ڏوڏڪ، هزار داني فرفيون (ع)

Euphorbia hypericifolia. Diamond frost.

دوڏي خورد، ننڍي ڏوڏڪ.

Evolvulus alsinoides; morning glory.

سنکاولي شنکاولي

F

Fegomia cretica; cretan prickly clover.

داماهو.

Ferula foetida. Asafetida, devil's dung.

هِڱُ

Ficus bengalensis; banyan tree, Indian figtree.

ٽر جو وڻ، برگد

Ficus carica; fig.

انجير، تين (ع)

Ficus racimosa; Bodhi tree; fig tree.

جھنگ انجير، گُولر، انجير آدم، ڪٺومري، گولاڙو.

Ficus religiosa; peepal tree.

پپير، پيپل

Fragaria Vesca; Strawberry.

اسٽرابيري

Freniculum Vulgare; Fennel.

وڏي سونف

Fringilla amandara; chaffinch grass.

چيھو گاھ

Famaria coagulance.

پنير، پنير لوتا، ڪپوهي، ڪپوئي، ڪٽي.

Fumaria Officinalis; fumitory, Earth smoke.

شاهترو، پت پاپڙو.

Fumaria Parviflora. Fineleaf, fumitary.

گُندم گاجرو (گاھ)

G

Garcinia bamburi; gamboges.

عصادہ، ريوند، ريوند رس، ريول رس.

Glycerrhiza glabra; liquorice; swewet hood.

مليٺي، ملي ڪاٺي، رب السوس، اصل السوس.

Glycine Soja; soya bean.

سويا.س

Gentiana lutea; gentian.

جنطيانا.

Gossyphum arboreum; cotton plant.

ڪپھ ڦٽي، وڻ، ونٺڻ، ڪڪڙا (ٻج)، ٻنول، قطن (ع).

Grewia asiatica; phalsa.

ڦاروان، فالسہ فارڪ، ڦارڪ، ڦارون، ڦارهون.

Grewia occidentalis lavedar star.

ڪٺونبڙا، ترشوگہ

Grislea lomentosa.

ڌاڻڦول.

Guilandina bonduc; nicker tree; horse ricker.

ڪريتہ

Gynema sylvestre: Miracle bruit. Cow plant.

گڙمار ٻوٽي، مرسنگي.

Gynandropsis, penta phyla; Bastardmustard; Gravalla seed.

ڪنڙو اجگند.

Gynocardia odorata; chhalmoogra.

چال موگرا.

H

Hedychium spicatum, ginger lilly.

ڪپور ڪپور ڪپور ڪچري، سنڌريڪا.

Hedysarum alhaig, Camel thorn.

ترنجبين.

Hedera helix; English ivy.

عشق پيچان

Helicanthus annuus; sun flower.

سورج مکي، گل آفتاب پرستہ

Hemidesmus indicus, Indian

sarsaparilb.

انت مُول، مگريُو.

Hibiscus esculentus; lady's finger, okra, ocra, gumbo.

پينڊي، باميه (ع).

Hibiscus rosa_sinesis; China rose, Chinese hibiscus. Hawaiian, hibiscus, Rose of China.

گل عجائب.

Hibiscus sabdariffa; roselle, red sorrel, Indian or Jmaica sorrel.

ڪٽونبو، ڪاٽونبو، ڪٽونبڙو.

Hordeum Vulgare; barley.

جُوئر، جُوار.

Hydnocarpus kurzii.

چال موگرا.

Hysocyamus linsannus; Herbane.

ڪوهي ڀنگ

Hyeocyamus niger; black henbane, stinking night shade.

شاھ داڻو، جاڻ خراساني، اجوائن خراساني.

Hyssopus officinalis_hyssop.

زُوفا يا پس.

I

Illicium verum; star Auise.

باديان.

Indigoferatincteria; Indian Indigo.

نيرُ، نيلُ، ٽيڙي، ٽيني گُلي.

Ipomoea batatas; sweet potato.

لاهوري گجر، شڪر قندي.

Ipomoea ireocarps; clilnging ivy.

عشق پيچان، وڻ ويڙهي، ايوٽي، ارغچ، ٽُرُ.

Ipomoea purga; jalap.

جلاب بوٽي.

Ipomoea turpethum; bay tree.

ٽيُ، تيج ڪاٺي، تيج ڪاٺي.

Iris spp, orris.

سوسن گل، زنبق.

J

Jasminum auriculatum, Indian jui, Juhi.

ٽانگر.

Jasminum officinale; Spanish Jasmine.

چنبيلي، ياسمين، ياسمون.

Jasminum Sambac; Arabian Jasmine.

موگرو، رابيل.

Juglans regia; walnut.

اکروٽ، اخروٽ.

Juniperus cammunis; juniper.

آهو بير، ابهل، غرغجر (ع).

K

Kaluncho laciniata.

زخم حيات (Christams tree plant).

L

Lactuca sative; lettuce

ڪاهو، تخم ڪاهو، سلاد جو پن.

Langenaria Siceraria; bottle gourd, calabash, (syn: cucurbita lagenaria, C.longa.

ايرانئون، ڪدو، ڪدون، گيها توريه سونگو تنبو.

Lathyrus sativus; sweet pea.

مٽر، حمص.

Lavendula stoechas; astochoeles, lavender.

اسطو خُدوس.

Lawsorua alba; Migonelte tree; Henna (syn: L_inermis)

ميندي، حنا.

Lens Cu linaris; lentil.

مسور، مسوري دال، مهريه دال عدس، ڳاڙهي دال.

Lepidium sativum; common cren.

هالون، چندراشور.

Lingula Saxifrage; opposite leaved saxifra, Rockfails.

پکان بيد.

Linum Usitatissimum; linseed, flax.

السي، ايلسي، بزر الڪتان (بج).

Litsea Chinehsis. Lam.

ميدا لڪڙي

Liquidambar oreintalis; storax, oriental sweet gum.

سلاجيت، پٿر جو ڏامر.

Luffa echinata.

پنڊال (Bitterluffa, rag gourd)

Lyciumbarbarum; wolfberry, Gojiberry.

چرچٽو.

M

Malus domestica; apple, (Syn: M. sylvestris).

صوف، سيب، تفاح (ع).

Mandagura officinarum; Mandrake.

مردم گياهہ

Mangifera indica; mango.

انب، آمر

Marranta arundinacea; arrow root.

نشاستي ٻوٽو.

Matricaria Chamo_milla; chamomile, scented may weed.

بابونو بابونج (ع).

Medicago sativa; alfalfa, Lucerne.

لُوسڻ گاهہ اُست پُست (ف).

Melia azedarach; Persian lilac. Chihaberry Tree, Bead tree.

بڪائڻ بڪائڻ نر، آزاد درخت، شجر عرارة

Mellisa officinalis; bee balm.

باد رنجبويہ

Mentha piperita; pepper mint, mint.

ڦودنو پودينہ نعناع (ع)، نعناع فلفلي.

Mimusons elengi; Bullet_hood tree Indian medlra.

مولسري

Mesua ferrea; Iron wood tree.

نانگ ڪيسر، ناگيشور.

Michelia champaca, champak; yellow champa.

چمپا، ڪرني يا قرني جو گل، قرنو، چمپاڪا، راج چمپاڪا.

Mirablilis Jalapa; Marvel of Peru, Four O' clock flower, Beuty of the night.

عباسي گل.

Mimosa pudica; sensitive plant, Touch_me_not, shame plant;

شرم ٻوٽي، لجاونتي، لاجونتي، شجرة الحيا، ڇُوئي موئي، لجونتي، لجاڻو.

Momordica Charnatia; bitter cucumber, bitter gourd, balsam pear or apple.

ڪريلو.

Morinda Citrirfolia, Indian mulberry, cheese fruit, Noni.

نوني ميوو.

Moringa oleifera; horse radish tree, moringa, drum stick tree, benzolive tree.

سهانجڙو سوهانجڙو سنانجڙو سهاندڙو سونجڙو سهانجڻ.

Morus serrata (syn: M. macroura mulberry).

شاهہ توت، ٿوت، شهتوت.

Mucuna Pruriense, Indian cow hage, velvet bean.

ڪونچ، ڪوانچ، ڪونچ ڦلي.

Musa paradisica; banana; plantain.

ڪيلو.

Murica nagi (syn: M. sapida); Bay Berry, box myrtle; هاغ مٿرتلي

ڪانڦل، ڪانڦل، پوٺو ڪٺ ڦل.

Myristic fragrans; nutmeg, mace.

جانفل، جانڦل، جاوتري، جائتري، جانتري، جافر.

Myrtus communis; myrtle.

حب آلاس، ولايتي ميندي

Myrtus pimento; pimento, pimento, clover pepper, Jamaica pepper, allspice.

سيتل چيني

Mysore fagonia,

ڌاماهو ڌاماسو.

N

Nardo stachys Jatamansi; spikenard, Indian nard, Indian valerian.

سُرهي مرّ، جٽا مانسي، نرد، سُنبل هنديه بالڇڙ بلي لوٽن.

Nelumbium speciosum, lotus, water lily (syn: Nelumbo nucifera, N. nelumbo; nymphae alba, nymphae lotus).

ڪنول، ڪنور، ڪون، ڳوٽي، ڪمل، ڪمود، ڪومود، ڪمود، نيلوفر، نيل ڪمل رڪت ڪمل، پدم، ڪمودني، سروج، پبڻ، ڳرڪٽي، بهہ ڪنول گٽ (root)، نالمکانو (seed).

Nerium oleander; oleander.

گل زنگي ڪنير سمي الحمار حز زهره.

Nicotiana tobacum, tobacco.

تماڪ، تنباڪو تنبول.

Nigella sativa (N. Indica); black cumin, Black seeds.

ڪلونجي، ڪلونچي، ڪالا دانہ، سياهہ دانہ ڪرشڻ چيرڪ

Nyctanthes arbortrstis; night jasmine ;coral jasmine; sorrowfultree.

هار سينگهار.

O

ocimum sanctum; holy basil, sacred basil, sweet basil. (syn: o. basilicum, O. sanctum).

ٿلسي رام تلسي ڪرشڻ ٿلسي بت تلسي ناز بوءِ، نيازبو ريحان، تخم ريحان.

Olea europaea; olive.

زيتون.

Operculina turpethum; Indian jalap; Indianrhubarb, turpeth root.

جلاپو.

Opuntia dillenii; cactus, prickly pear (o. ficus, O. indica).

ناڱ ڦڻ ناڱ ڦڻي ٿوهر. صبر (ع).

Orchis laxiflova; salep.

ثعلب مصري، سحلب (ع).

Origanum marjorana; sweet marjoram.

مروو.

Oryza sativa; rice.

چانور، چاول.

Orphanthera viminea: slabbard plant.

کِپ.

P

Paeonia emodi, aloes wood, Hamayalan Peony.

عُود صليب، عود هندي

Pandarus odorissimus; screwpine.

ڪيتڪي، ڪيوڙو.

Panicum Italicum; Italianmillet.

ڪرنگهه ڪرنگهي.

Ppaaver somniferum; popoy, opium.

پوست، ڪونڪار آفيم، امل، خسخس، خشخش، پست جي ڪڙ.

Phaseolus mungo; black gram (Ph. Max)

مگ، مونگ، ڪارا مگ، ڪالي مونگ.

Phoenix dactylifera; date palm.

کجيءَ جو وڻ، کجور، نخل (ع). کارڪ، ڏوڪ، ڪتل، خرمو، چوهارو، (dates).

Phyllanthus emblica; emblilca myrobalan, embluca, Indian goose berry.

آنورا، آنوله، آنولا، آمله

Phyllanthus Maderaspatensis; Madras leaf flower.

ڪنوچو.

Phyllanthus niruri; black catnip, stone breaker.

پوٺي آنورا يا آمله، ترپوري

Phyllanthus multiflorus. Common phyllanthus.

ڪاٺو.

Peganum harmala; Syrian rue, wild rue.

هُرمرو، حُرمرو، هرمل، حرمل، هرمڙو، اپسند (ف). اسفند.

Peripolca aphylla; Milkbroom.

کِپ ڳاڙهي.

Petroselinum crispum; Parsley.

ڪرفس.

Picrorrhiza Kurroa; Picrorrhiza katuka plan.

ڪُٽڪي

Pimpinella anisum; anise.

سونف، وڏڦ، باديان (ف). انسوف، درياري

Pinus gerardiana; Pine nuts.

نيزا، نيزي جو وڻ، چلغوزا.

Piper betle; betel vine, betel leaf vine.

پان، تنبولي.

Piper cubeba; cubeb pepper, Java pepper.

ڪباب چيني.

Pistacia integerrima; Bigpistacia.

ڪاڪڙا سنگي.

Pistacia lentiscus; gum mastic.

مصطگي مصطڪي.

Piper longum; long pepper, Jaborandi pepper; Jabarandi pepper;

پيرامول پيرا مون پيلي پيري فلفل دراز دار فلفل.

Piper nigrum; black pepper.

ڪارا مرچ ڪارين مريون فلفل اسود(ع).

Pithecellobium duice madras thorn, monila tamavind.

آمري جمنگ جليبي.

Plantago major; plantain, common plantain, greater plantain.

بارتنگ

Plantago ovata: psyllium, flea wort, Indian plantago, Desert Indian wheat (syn: P. ispaghula). Spogel seeds.

اسپنگر، اسپغول، اسپنگر جي ٿهي.

Platanus orientalis; Maple tree.

چنار وڻ.

Pluchea lanceolata; Indian fieabane.

ريشم بوٽي، راسن، سوسن جبلي، زنجبيل شامي.

Plectranthus barboatris; coleus.

مرڪندي، مڪندي، پٿر چور.

Plumbago rosea; plumbago, fumitory (syn: P. zeylanica, fumaria olgicinalis). Rosy lead wort.

شاهترو، چاچرو، شيترڪ، چتڪ، شيترو، رڪت چترڪ، لال چت، شيطرج.

Poa cynosuroides; grass of lucky augury, kushagrass.

دڀ

Poa megastachya.

مڪئويا مڪئي گاهه

Podophyllum peltatum; wild mandrake, may apple, America mandrake.

مهر گياهه جهنگلي يبروج، لڪمڻ.

Polianthus tuberose; tube rose.

شب بُو سبّو گل.

Polygala vulgaris; (syn: P. Senega). Common milkwort.

حسشة الحليب، امريڪي شير گياهه

Polygonum viviparum; (syn: P. bistorta). Alpne Bistort.

انجبار.

Polyporus olgicinalis, commonbistort.

غاريقون.

Populus spp; poplar.

بهن، بهمن وڻ سفيدو.

Portulaca olecracea; purslane.

لُوڻڪ، خُرفه، باقله

Prosopis glandulosa; Australian acacia

ديويءَ جو ٻوڙو.

Prunus amygdalus; almond

بادام، بادامي، لوز(ع)

Prunus armeniaca; aprica.

زردالو خُوباني.

Prunus cerasus; sove cherry.

شاهه دانو آلو بالو(ف)، ليار وڻ ڳاڙهو ليار.

Prunnus domestica; plum.

آلو بخارو.

Psidium guajava; guava.

زيتون، جام ڦل، جام امرود.

Psoralea corrlifolia Babchi.

بابچي، باب چيني، بواچي، بڪوچي.

Pterocarpus Santalinus; red sandal wood, red sanders, red sander wood.

سرخ صندل، ڳاڙهو صندل، لال چندن، رڪت چندن.

punica granatum; pomegranate.

ڏاڙهون، انار، رُمَان (ع)، گلنار (گل)، انار داڻا (ٻج).

Pyrethrum indicum; mysanthemum.

بوزيدان، گل داؤدي

pyrus communis; pear.

ناسپاتي، ناشپاتي.

Q

Quercus infectoria, oak gall.

مازو، ماجُو ڦل، ماوا.

R

Raphanus sativus; radish.

مُوري، مُولي، ترب (ف)، فجل (ع).

Rauwulfia serpentines; snake root; serpent wood.

اسرول، سرپ گنڌ، چندريڪا.

Randia dumetorum; bushygardenia; metic nut.

مدن ڦل، مين ڦل.

Rheum emodi; rhubarb, Da Huang.

ريوند، ريوند چيني، ريول چيني، ريول رس.

Rhus Coriara; sumach.

سماق ٻوٽو، زهريلو ٻوٽو جنهن جاين ۾ ڳاڙهو رنگ لاءِ ڪم اچن ٿا.

Ricinis communis; castor, palma Christi.

ارنڊ، ايرنڊ، ارنڊي، ايرنڊي، هيرڻ، بيدانجير (ف)، خروع (ع).

Rose damascene: red rose.

ڳاڙهو گلاب، سرخ گلاب.

Rose indica; rose.

گلاب، گل، ورد (ع)

Rubia cordifobia; madder, Indian madar, madder hort (syn: R. majith or munjith).

مجيٺ، مڻٺ، منجيٺ، منجيٺ، مينٺ، مجيٺ، من جيٺ

Rubus idaeus; raspberry.

رسپيري

Rumex actuatus; bladder dock.

چُوڪو.

S

Saccharum spontaneum; thatch grass. Wold sugar cane.

ڪانهه.

saccharum grass munja; reed.

ڪانهن، سرڪنڊو، مُڃ، ڪانو ڪانه ڙ.

Salix caprea, Gat willow, pussy willow.

بيد مُشڪ.

Salmalia malabarica; semal tree; silk cotton tree.

سالمالي.

Salvador persica; tooth brush tree.

ڪبڙ جو وڻ، جار، جار، جال، جيال، پيلُو پيرون (ميوو).

Salvia spinosa;

ڪنوچو.

Santalum album: white sandal wood.

سفيد صندل، اڇو صندل، سرڪن، سرڪنڊ، اڇو چندن.

sapindus officinalis: soap nut, soap wort. (syn: S. trifobiatus).

ريلو آريلو آريٺڙو بندق.

Saraca indica; asoka tree, asogam (syn: S. asoka).

اسو اشوڪ.

Suassurea costus; costus.

قسط قسط شيرين، ڪٺ

sesame indicum; sesame.

تر، سمسم (ع).

Shorea robusta; saltree.

سال وڻ.

sisymbrium irio; London rocket.

خاڪسي، خاڪشي، خاڪشير.

Smilax chinensis; china root:

چوب چيني.

Smilax regilli; sarasaparilla.

عُشبو.

solacia reticulate; marking nut.

ڀلاوٽو ڀيلاٿو ڀلاٽون بلاذر (ع)

solanum indicum; Indian night shade.

جهنگلي واڱڻ، ڪنڊائي ڪلان، بادنجان بري.

solanum melongena; brinjal, egg-plant.

واڱڻ، بادنجان (ف)، باذنجان (ع).

Solanum nigrum; black night shade, poison berry, deadly nightshade.

مڪو پٽ پيرون، ڪاڪماچي.

solanum tuberosum; potato.

پٽاٽو آلو بطاطہ (ع)، بطاطس (ع) پٽالو.

Solanum xanthocarpum; Indian solanum.

پٽ ڪنڊائي موڪري، ڪنڊائي، ڪنڊيلي.

strychnos nuxvomica; nux vomica, strychnine.

ڪچلو زهر ڪچلو ڪانگ ڦل، حُب الغراب.

Styrax benzoin; styrax tree, benzoin tree, benzoin, olibanum, onycha, frankincense, Benjamin tree (syn: Bushelliasacra).

لوبان واس، ڏوپ، لوبان جو وڻ بن يامين وڻ ڪندر.

swertia chirata; Indian gentian.

ملو چرائتو چرائتو شيرين، چراتو چراتو چرياتو ڪرياتو ڪرائتو.

symplocos paniculata; lodhtree, sweat leafs, saphireberry.

لوڌ پٽاڻي.

syzygium aromaticum; clove.

لونگ، قرنفل (ع)، قرنفل قرفل.

syzygium cumini; black berry, black plum, jambul.

ڄمون، جامن.

T

Tagetes erecta; marigold.

گيندو گل صد برگ گل، گيندا.

Tamarindus indica; tamarind.

گدامڙي املي آمري، آمڙي تمر هندي (ع).

Tamarix articulate; bastard tamarix bastard cypress, tamarisk.

آسري لئو گزلئو آسرنهہ لئو لال جھائوک ڪنگور (ٻوڙ گل)ڪ ڪنگوءِ تارو (شاخ). ساڪر، ساڪرڙ (galls).

Tamarix dioica; salt cedar.

لئو جھائو سنڌ جو سرو لئي.

Tecoma undulate; iron wood.

روھيڙو لوھيڙو لِھِي لوھہ لاڪڙو لولو لاڪڙو.

Tectonia grandis; teak wood.

ساڳ وڻ ــ ڳوان، ساج (ع).

Tephorsia purpurea; purple tephrosia.

سرڦوڪو.

Terminalia arjuna; arjuna.

ارجن ٻوٽي.

Terminalia belerica; beleric myrobalan,, beleric, beachalmond, (syn: bohera myrobalan).

ٻھيڙو بليلہ، ڪرشڻ ڦل.

Terminalia chebula; chebulic myrobalan.

Black ھڙ ھريڙ، ڪاري ھڙ يا ھريڙ ھليلہ myrobalan.

Thymus vulgaris; thyme.

ساتر، صعتر (ع). حاشا، صنوبر الحمار جھنگ ڦودنو.

Tinospera cordifolia; heart_leaved moonseed.

گِلو گِلوني، گِلنچہ، گُرنچ.

Trachysperimum ammi; carom seeds, Bishop weed, omum.

جاڻ اجوائن.

Trapa bispinosa; hater chestnut.

سنگھاڙو سنگھوڙو.

Trianthema pentandra; African purslane, zaleya.

ٻسڪپرو.

Tribulus terrestris; small caltrops, cat's head, devil's thorn or weed.

گوکرو گوکر، ٽِڪنڊي

Trigonelle foenumgraecum; Greek clover, fenugreek.

ميٿي حُلبہ (ع). ھُربر (ٻج).

Triticum Sativum; wheat.

ڪڻڪ، ڪنڪ، ڪنڪي، گندم حنطہ (ع). گيھون.

Tylophora asthmatica; country ipecacuanha.

انت مول، جنگلي پڪوان.

U

Uginea scilla; Indian squill, sea onion, red onion.

جھنگلي بصر، اسقيل. پائودر ڪري ڪوٺا مار طور استعمال ڪبو آھي.

Urtica dioica; stinging mettle,

ڏنگڻي وڇون ٻوٽي، وڇون ٻوٽي

V

Valeriana wallichi; valerian, garden helio trope.

اسارون عصارون مشڪ بالا.

vetiveria zizanoides; vetiver.

خس.

vicia faba; broad beans fava beans, bell beans.

باحكليت، باقلا مصري، فُل مصري

Vina rosea; periwinkle.

رتن جوت، سدا بهار گل، گل فرنگ

viola odorata; sweet violet.

گل بنفشي بنفسائج (ع).

vitex negundo; chaste tree (syn: V. frifobia); Indian privet.

ڪارو سنڀالو درخت مريم، اندراني ونا، ترنيا، نيل پشپي

Vitex trifolia; simple leaf chaste tree. Arabian liliac.

اڇو سنڀالو.

vitis vinifera; grapes, raisin.

مويز منقي، ڪشمش.

W

Wattakaka volubilis; green wawx hower.

چڪلي نڪچڪي.

withiana somni fera; winter cherry.

آسگند، آسگند، آسڪند، اشوگنڌ، پاڙول.

Woodfordia fructicosa; fire_flame bush.

ڌاتڪي، ڌاوي.

wrighitia tinctoria; pala indigo plant.

اندر جو شيرين.

X

xygophyllum simplex; caper beans, dollor bush.

پٽ لاڻي گڏهه لاڻي

Z

Zingiber officinalis; ginger.

سنڍ، ادرڪ، سونٺ، زنجبيل.

Zizphus caracutta large Indian plum

صوني بير.

Zizyphus jujube; Indian plum or cherry. (syn: Z. mauritiana).

عناب، بير.

Zizyphus nummularia JharBeri.

چاڳا بير، جاموري بير.

◆

MEDICAL DICTIONARY

English - Sindhi

Dr. Aashiq Hussain Badavi

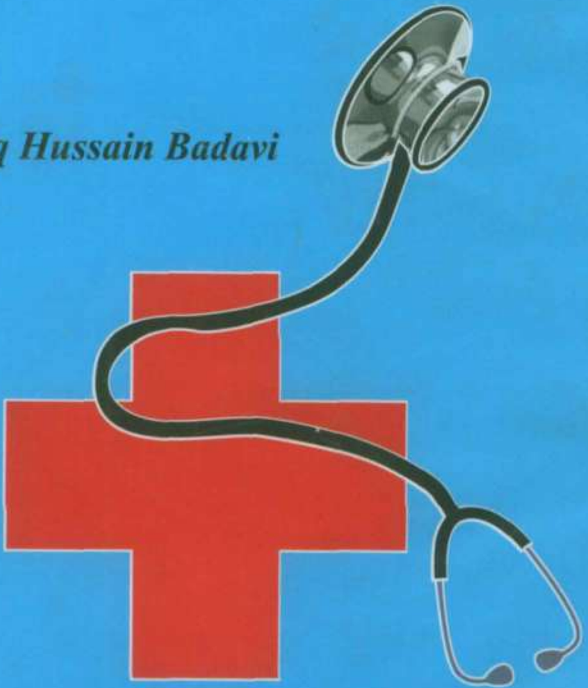

SINDHI LANGUAGE AUTHORITY
HYDERABAD, SINDH